Theodor Constantin

LA MIEZUL NOPȚII VA CÀDEA O STEA

THEODOR CONSTANTIN

LA MIEZUL NOPŢII VA CĂDEA O STEA

ediţia a IV-a

EDITURA TINERETULUI
Bucureşti, 1968

O CONFERINŢĂ LA COMANDANTUL „PAJUREI”

Maşina gonea pe şoseaua asfaltată. Din cînd în cînd, şoferul încetinea, ocolind cu dibăcie gropile scurmate de proiectile sau muşcăturile făcute de şenilele tancurilor.

Generalul Popincariu Marius privea gînditor panglica şoselei care se pierdea, şerpuind, în depărtare. Nu trecuse nici o săptămînă de cînd divizia pe care o comanda dăduse lupte grele în acest sector. Hitleriştii se apăraseră cu înverşunare, măcinîndu-şi rezervele. Fiecare kilometru de şosea cucerit costase mult sînge. Pînă la urmă însă, inamicul fusese dat peste cap şi obligat să se retragă în mare grabă.

Îşi aminti de toate acestea privind şoseaua desfundată, cîmpul scurmat de proiectile. Un copac singuratic de pe marginea şoselei, cu crengile zburătăcite de schije, apăru şi dispăru în urmă, ca o nălucă. Fusese un stejar falnic. Acum, în loc de crengi – cioturi ca nişte braţe retezate de la încheieturi. De una din ele văzuse atîrnînd, în ziua atacului, un băietan de vreo şaisprezece ani, îmbrăcat cu iţari şi bundiţă, spînzurat de hitlerişti.

În ciuda faptului că o astfel de moarte desfigurează oribil, chipul băietanului se păstrase neobişnuit de frumos.

Generalul îşi aminti cît de furios fusese atunci. Şi fusese furios pentru că, la început, crezuse că spectacolul acela tragic ar putea avea un efect demoralizant asupra trupei. Împreună cu soldaţii mărşăluiau ofiţeri, subofiţeri, gradaţi, şi generalul

se întrebase, înciudat, cum nu-i trecea vreunuia prin minte să dea ordin ca spînzuratul să fie coborît din copac. Dar în clipa următoare, se convinsese că temerea sa era nejustificată. Pentru că, pe măsură ce ostaşii ajungeau în dreptul stejarului şi descopereau cadavrul băietanului, dintr-o dată, parcă odihniţi, începeau să calce mai apăsat, să-şi aşeze mai bine armele sau puştile mitraliere pe umeri, scrutînd depărtările, acolo unde se auzea tunul bubuind. Şi ura cumplită care li se aprindea în priviri atunci cînd descopereau cadavrul băietanului spînzurat nu prevestea nimic bun pentru hitlerişti, cum nu prevesteau nimic bun nici cuvintele cîntecului, care izbucnise apoi de pe buzele lor crăpate de arşiţă şi vînturi:

Sus, pifane, pasul sus,
Hitler încă nu-i răpus,
Oastea lui întunecată
N-a fost toată spulberată,
Fiara cu spinarea ruptă
Nu se lasă şi mai luptă.

Măi tunare, în rafală
Dă-le ort de cheltuială,
Dă-le-obuze drept răsplată
Pentru suferinţa toată,
Cît de mult am îndurat
Multe-avem de răzbunat.

Generalul n-a mai dat atunci ordin să fie coborît cadavrul băietanului spînzurat de hitlerişti. Şi cuprins de un fel de mîndrie, care, de fapt, era

încrederea mîndră în capacitatea de luptă a soldaţilor săi, ceruse şoferului să se grăbească.

Cîteva minute, amintirea acestei întîmplări avu darul să-i abată gîndurile de la ceea ce îl preocupase tot timpul, încă de cînd se suise în maşină: cu o jumătate de oră mai devreme, îl chemase, personal, la telefon, generalul Voinescu, comandantul „Pajurei”, cerîndu-i să se prezinte de urgenţă la postul de comandă, împreună cu şeful de stat-major, locotenent-colonelul Barbat Gheorghe.

Convocarea neobişnuită şi urgentă îl intriga şi, într-o oarecare măsură, îl neliniştea. Tot timpul, în maşină, nu făcuse altceva decît să se gîndească, încercînd să ghicească motivul convocării.

„S-a hotărît, oare, reluarea ofensivei?” se întreba şi acum cu nelinişte. Explicaţia aceasta însă nu-l mulţumea.

De obicei, în cazuri similare, ordinul îl primea pe altă cale, şi pînă acum nu se întîmplase niciodată ca generalul Voinescu, personal, să-l cheme la telefon. E drept că de data asta situaţia era ceva mai dificilă. Hitleriştii ocupau, acum, poziţii puternice şi fortificate. Pe de altă parte, prin ofiţerul de legătură sovietic fusese informat că în ultimele zile, pe întreg sectorul, trupele maghiare hortiste fuseseră înlocuite cu trupe hitleriste.

Deci, dacă ofensiva urma să fie reluată şi dacă divizia pe care o comanda fusese destinată de către Comandamentul Frontului să străpungă dispozitivul de apărare al inamicului, misiunea

aceasta fiind una dintre cele mai grele, – necesitînd, fără îndoială, pregătiri deosebite – convocarea la postul de comandă al „Pajurei” îşi găsea justificarea.

În alte împrejurări, explicaţia l-ar fi mulţumit. Acum, însă, eventualitatea unei apropiate reluări a ofensivei nu i se părea un motiv suficient.

„Nu cumva mă cheamă în legătură cu cele întîmplate ieri?” îşi spuse, strivind ţigara în scrumieră.

Generalul avea motiv să fie neliniştit şi mîniat din cauza celor întîmplate în ajun. Ziua se scursese într-o acalmie perfectă. Spre seară, însă, artileria inamică se dezlănţui în sectorul ocupat de regimentul de infanterie „Siretul”. La început s-a crezut că nemţii pregătesc un contraatac. Dar proiectilele trecură pe deasupra, căutînd amplasamentele artileriei. De fapt, nici vorbă de o căutare, pentru că numai în cinci minute – atît durase tirul artileriei inamice – o baterie de obuziere fusese distrusă. Cu o precizie suspectă, tunarii hitlerişti, după cîteva proiectile de reglare, trimiseseră pe toate celelalte, snop, pe obiectiv. Aceasta nu putea însemna altceva decît că ei avuseseră informaţii precise cu privire la amplasamentul artileriei divizionare româneşti.

Întrebarea care îl frămîntase, şi care continua să-l frămînte, era: pe ce cale izbutise inamicul să se informeze atît de precis? Şi fiindcă presupuneri se puteau face multe, ordonase o anchetă minuţioasă. Ancheta, care fusese condusă personal de locotenent-colonelul Barbat, şeful său de stat-major, nu putuse stabili nimic precis.

Prefirînd în minte întîmplarea, generalul Popincariu îşi aminti concluziile la care ajunsese Barbat, după terminarea anchetei:

— Domnule general, am cercetat temeinic, împreună cu căpitanul Gheorghiu. Bateriile au intrat în dispozitiv în cursul nopţii. Camuflarea pieselor a fost terminată în aceeaşi noapte. Pe căpitanul Bratu, comandantul divizionului, îl cunoaşteţi. Un ofiţer bun, care ştie să-şi ţină trupa în mînă. În timpul zilei a interzis oamenilor să circule, deşi sectorul ocupat de divizionul său este ferit de orice observaţie terestră datorită fîşiei de pădure, care se întinde pe o lungime de trei kilometri. Ţin să mai adaug, că nici înainte şi nici după ce divizionul s-a instalat în obiectiv nu s-a semnalat vreo recunoaştere aeriană din partea inamicului. De altfel, chiar dacă aceasta s-ar fi întîmplat, camuflajul perfect al bateriilor făcea imposibilă identificarea lor…

— Bine, dar atunci cum îţi explici precizia tirului? E greu de presupus că distrugerea bateriei se datoreşte doar întîmplării.

— Evident că nu, răspunsese şeful de stat-major fără să se tulbure. Inamicul a avut informaţii precise. Cei de la Biroul 2 au operat cîteva arestări, dar, pînă în prezent, nu au aflat nimic. Părerea mea este că nu vor izbuti nici de acum încolo. Ar însemna să ne facem iluzii dacă ne-am închipui că printre cei arestaţi se găseşte acela care a transmis informaţia dincolo, la hitlerişti. Personal, înclin să cred că oamenii cercetaţi nu au vorbit, şi nici nu vor vorbi, tocmai pentru că nu ştiu nimic.

— Şi dumneata ce propui? S-ar putea întîmpla ca mîine-poimîine să ne trezim cu o nouă surpriză.

— Deşi nu exclud din capul locului această posibilitate, părerea mea este că nu se va mai repeta. De altfel, am şi luat unele măsuri. Am recunoscut personal terenul şi am dat dispoziţii ca amplasamentele tunurilor să fie schimbate. Poftiţi, aveţi aici schiţa noului dispozitiv. De asemenea, am dat ordin ca cei de la staţia de radio să stea mereu pe recepţie, spre a intercepta o eventuală nouă comunicare. Dacă există în sat un agent hitlerist, şi fără îndoială că există, e greu de presupus că poate comunica pe altă cale decît prin radio. Or, în acest caz, dacă va încerca s-o facă, îl vom dibui. Sau, în cel mai rău caz, ştiind ce a transmis, vom putea lua măsurile dictate de noua împrejurare creată. Consideraţi că am procedat bine?

Şi de data aceasta, de altfel, ca în multe alte împrejurări, generalul Popincariu fusese nevoit să recunoască justeţea măsurilor luate de şeful său de stat-major.

Răspunse, totuşi, fără entuziasm:

— Da, desigur. Informează şi „Pajura” prin Cifru.

Amintindu-şi acum de această discuţie, generalul se uită la el cu coada ochiului. Şeful de stat-major fuma în tăcere, privind distrat peisajul, care devenea din ce în ce mai cenuşiu, pe măsură ce se lăsa întunericul. Hotărît, omul pe care îl avea la stînga sa nu-i prea era simpatic, în ciuda calităţilor sale incontestabile.

Locotenent-colonelul Barbat Gheorghe era un

om la treizeci şi cinci de ani, înalt, uscăţiv, negricios, cu fruntea înaltă, care părea şi mai înaltă datorită începutului de chelie, cu ochii de o culoare greu de definit, parcă cenuşii, cu pometii obrajilor proeminenţi. Din această cauză, obrajii păreau scofîlciţi, fără să fie şi în realitate. Impresia era accentuată şi de bărbia, de asemenea proeminentă, prelungită exagerat la nivelul nasului.

Din cauza înfăţişării sale, ofiţerii din statul-major îl porecliseră „Fachirul”. Porecla fusese însuşită cu entuziasm de subofiţerii, furierii, plantoanele şi ordonanţele postului de comandă al diviziei. Comandantul „Pajurei” îl aprecia ca pe cel mai bun şef de stat-major pe întreaga armată. Aprecierea nu era de fel exagerată. De calităţile acestuia în primul rînd generalul Popincariu îşi putea da cel mai bine seama, avîndu-l direct în subordine. În elaborarea planurilor de operaţii dovedea competenţă, îndrăzneală şi, s-ar putea spune, fantezie. E drept, ceea ce părea la prima vedere fantezie, ulterior se dovedea a nu fi altceva decît o surprinzătoare şi elastică apreciere a situaţiei de fapt, chiar şi atunci cînd informaţiile cu privire la dispozitivul şi capacitatea de luptă a duşmanului lipseau aproape total.

Dar, cu toate aceste incontestabile calităţi, ca om, generalul Popincariu nu-l simpatiza. E drept, nu putea spune nici că-l antipatiza. Era la el, mai curînd, un fel de reţinere pe care nu şi-o putea învinge. Din acest motiv, raporturile dintre ei erau, sub un anumit aspect, nefireşti. Greutăţile campaniei şi colaborarea permanentă în mod

normal ar fi trebuit să-i apropie, stabilind între ei legături sufleteşti mai calde, mai durabile. În realitate, relaţiile erau strict protocolare, de serviciu. Şi aceasta părea cu atît mai nefiresc cu cît generalul nu era un om lipsit de căldură sufletească.

„Naiba să-l ia de «Fachir»! îşi spuse, privindu-l cu coada ochiului. Ar putea să creadă că am ceva cu el, că-l invidiez. Dar, oricît mă străduiesc să mă arăt prietenos, nu izbutesc, şi pace”.

Ceea ce îl caracteriza pe locotenent-colonelul Barbat era tocmai firea sa închisă, mohorîtă, un fel de închistare a sufletului care excludea spontaneitatea, comunicativitatea, entuziasmul. Parcă în mod deliberat evita ca altcineva să-i cunoască gîndurile şi simţămintele adevărate.

Şi abia acum – ciudat, dar abia acum – îşi dădu seama generalul că adevărata cauză a prăpastiei dintre ei doi – peste care, cu toate eforturile făcute, niciodată nu izbutise să întindă o punte – se datora tocmai acestui fel de a fi al colonelului. O asemenea structură sufletească i se părea stranie şi diametral opusă propriei sale firi. Despre locotenent-colonelul Barbat, închis în el, niciodată şi în nici un fel exprimîndu-şi părerile, de parcă ar fi ignorat cu desăvîrşire tot ceea ce depăşea sfera tacticii şi strategiei, foarte bine ai fi putut crede că, în ceea ce îl privea, războiul era un scop în sine şi că tactica şi strategia constituiau însăşi raţiunea existenţei sale.

Dacă pentru locotenent-colonelul Barbat Gheorghe războiul părea un scop în sine, pentru Popincariu, înfrîngerea fascismului constituia o

necesitate. Trăgîndu-se dintr-o familie de cărturari oneşti, cu concepţii avansate, fusese învăţat să preţuiască libertăţile democratice şi să urască opresiunea. Datorită educaţiei primite în familie – care îl ajută să înţeleagă încă foarte de tînăr multe din tarele iremediabile ale societăţii în care trăia şi, în consecinţă, să aibă o comportare care să dea de gîndit şefilor săi – dacă ar fi fost un ofiţer mediocru, sigur că nu ar fi putut rămîne în armată. Dar, înzestrat cu excepţionale calităţi militare, fu tolerat şi, de voie, de nevoie, avansat pînă la gradul de general.

Fascismul i-a repugnat şi l-a urît, neascunzînd acest lucru, din care cauză începuse să i se spună „generalul incendiar”. Calificativul acesta a căpătat o consfinţire oficială în următoarea împrejurare petrecută curînd după invadarea ţării de către hitlerişti:

Popincariu primise abia de cîteva luni gradul de general şi i se încredinţase comanda unei brigăzi de infanterie. Într-o zi, un maior din „S.S.”, ataşat pe lîngă brigadă, întors dintr-o inspecţie făcută la o unitate de infanterie, dădu buzna în biroul lui exprimîndu-şi, în termeni ireverenţioşi şi bătînd cu pumnul în masă, nemulţumirea în legătură cu cele constatate.

Neobrăzarea maiorului hitlerist îl înfurie în aşa măsură, încît îi ceru să părăsească imediat biroul. Cum însă acesta continua încă să peroreze insulte şi ameninţări, se văzu obligat să-l ia de guler şi să-l scoată pe uşă afară. Gestul fu însoţit de o înjurătură neaoşă, pe care hitleristul, care deşi abia ştia să îndruge cîteva cuvinte româneşti, o

pricepu totuşi fără nici un fel de efort. Incidentul făcu vîlvă şi puţin a lipsit să fie arestat. Dacă după această întîmplare nu s-a mers totuşi pînă la arestare, acesta fu doar rezultatul calculului şi nicidecum al clemenţei dictatorului. Acesta se temea ca nu cumva arestarea să irite corpul ofiţerilor superiori, ceea ce nu era de loc recomandabil tocmai în împrejurările acelea cînd se pregătea atacul împotriva Uniunii Sovietice. Pe de altă parte, nici nu se putea lăsa nepedepsită o insultă – considerată gravă – adusă unui ofiţer hitlerist. Din încurcătură i-a scos chiar generalul Popincariu, care şi-a prezentat demisia.

Imediat după 23 August 1944, generalul Popincariu ceru să fie reintegrat în cadrele active ale armatei şi să fie trimis pe frontul antihitlerist. Cererea îi fu imediat satisfăcută, încredinţîndu-i-se comanda unei brigăzi de infanterie, care lupta în Ardeal. După luptele sîngeroase de la Oarba, unde trupele de sub comanda sa se acoperiri de glorie, fu avansat, primind comanda diviziei „Moldova”[1].

Sever, dar drept, cerînd eforturi de la toţi, fără să se menajeze pe sine însuşi, curajos şi entuziast, era admirat şi iubit atît de statul său major, cît şi de ostaşii din linia întîi, care nu o dată avuseseră prilejul să-l vadă în mijlocul lor. În nenumăratele bătălii, din Ardeal şi pînă în inima pustei maghiare, unităţile de sub comanda sa se

1 Autorului acestei cărţi i se pare aproape de prisos să atragă atenţia cititorilor săi că, pe front, atât marile unităţi (diviziile, armatele), cât şi unităţile (regimentele) nu purtau denumiri codificate, aşa cum apar ele în carte: „Pajura“, „Moldova“, „Siretul“ etc. Denumirile codificate erau folosite numai în convorbiri telefonice sau în radiograme.

comportaseră vitejeşte.

*
* *

De toate acestea îşi aminti în timp ce şoferul manevra cu dibăcie „Mercedes”-ul pe şoseaua desfundată de proiectile, ca un pilot o corabie pe o mare presărată cu stînci submarine.

Privi pe furiş la şeful său de stat-major. Acesta sta ţeapăn pe banchetă, fără să se rezeme de speteaza capitonată, şi părea imaginea vie a unui faraon de altădată.

„Stă de parcă ar fi tras în ţeapă!” îşi spuse, schiţînd fără voie un zîmbet, pe care locotenent-colonelul Barbat în nici un caz nu putea să-l observe din cauza întunericului care, pe nesimţite, biruise, revărsîndu-se peste întinsul pustei, parcă fără capăt. Imediat, însă, părîndu-i-se că-l nedreptăţeşte, adăugă sincer: „Şi, totuşi, e cel mai capabil şef de stat-major. Cine ştie dacă înapoia acestei voite cuirase nu se ascunde o inimă caldă şi simţitoare”.

Postul de comandă al „Pajurei” se instalase în clădirea unei foste şcoli de agricultură. O clădire în formă de potcoavă, cu un singur etaj şi cu o grădină imensă, care servea drept teren experimental pentru diverse culturi. Generalul Popincariu şi locotenent-colonelul Barbat fură introduşi imediat la generalul Voinescu. După ce

strînse mîna fiecăruia, acesta îi invită să ia loc.

Generalul Voinescu era un bărbat de vreo cincizeci şi cinci de ani, de statură mijlocie, dar bine legat. Greu i-ai fi putut da vîrsta pe care o avea în realitate. Umerii largi, pieptul puternic, obrajii rumeni radiind sănătate, părul des şi rebel, abia puţin încărunţit pe la tîmple, toate acestea te făceau să crezi că ai în faţă un om care n-a depăşit vîrsta de patruzeci de ani. Dar, ceea ce contribuia, în măsura cea mai mare, să nu-i bănuieşti vîrsta adevărată erau ochii, de un albastru serafic, mari, vioi, parcă ochi de adolescent. De altfel, generalului Voinescu, în momentele de bună dispoziţie, îi plăcea să se laude că, în afară de guturai, nu-şi amintea să fi suferit de vreo altă boală.

Ofiţerii din statul său major erau în stare să se facă luntre şi punte numai să-i îndeplinească ordinele. Şi aceasta nu pentru că ar fi fost un comandant care izbutea să se facă temut printr-o excesivă severitate. Dimpotrivă, chiar atunci cînd un lucru nu-i plăcea, îşi exprima nemulţumirea în termeni extrem de politicoşi. Cel în culpă simţea în tonul cu care era rostită mustrarea o asemenea răceală şi muşcătoare ironie, încît ar fi preferat, în schimb, pedeapsa cea mai aspră.

De altfel, era suficient să-l auzi vorbind, ca să-ţi dai imediat seama că înapoia vocii lui, totdeauna amabilă şi melodioasă, înapoia surîsului cald, se ascunde o voinţă de fier, voinţa unui om învăţat să comande şi să fie ascultat.

Generalul Popincariu, remarcînd încă din prima clipă excesiva amabilitate cu care fusese primit,

înţelese că urma să asculte fie lucruri neplăcute, fie vreo comunicare de o deosebită importanţă.

Generalul Voinescu aprinse o ţigară şi, după ce trase cîteva fumuri, întrebă cu ton indiferent, parcă numai din simplă politeţe:

— Ei, ce se mai aude pe la voi, dragă Popincariule?

— Nimic deosebit, domnule general. Linişte. Ieri a fost puţină animaţie în sectorul ocupat de regimentul lui Hrubaru. Aşa cum v-am raportat, batalionul 2 a atacat prin surprindere şi i-a împins pe hitlerişti puţin înapoi, ocupînd o poziţie mai avantajoasă. Datorită acestei acţiuni, am stabilit la flancul drept o legătură mai bună cu regimentul sovietic comandat de colonelul Iuşilov. Inamicul a încercat de două ori să contraatace, dar a fost oprit cu baraj de artilerie.

— Mi se pare că sectorul acela este cel mai dificil, nu-i aşa?

— Exact, domnule general. Pentru orice eventualitate, l-am întărit cu un batalion din regimentul lui Panaitescu, pe care îl ţin în rezervă.

— Da! Da! încuviinţă generalul Voinescu, parcă fără să acorde importanţă celor aflate. Îmi dau seama că ai o misiune grea, Popincariule.

— Mai ales dacă aveţi în vedere efectivele actuale.

— Locotenent-colonel Barbat, dumneata ce părere ai? În cazul unui atac din partea inamicului, pe un front mai larg, poziţiile vor putea fi apărate?

— Domnule general, părerea mea este că, la ora actuală, cu forţele de care dispune, inamicul

nu e în stare să pornească o acţiune serioasă. Dacă ar încerca totuşi, cu toate că linia frontului e foarte subţire, ne vom putea menţine poziţiile. Pînă acum, artileria noastră s-a dovedit extrem de eficace în acţiunile ei de baraj.

— Dar dacă aduc trupe proaspete? continuă să întrebe comandantul armatei. După toate probabilităţile, hitleriştii chiar asta fac. La voi nu se simte nimic?

— E greu de presupus că hitleriştii au putut să aducă trupe proaspete pe poziţii în timpul nopţii fără ca posturile noastre de ascultare să prindă de veste, oricîte măsuri de precauţie şi-ar fi luat.

Generalul Voinescu îl întrerupse:

— Totuşi, aduc întăriri.

— Mă scuzaţi, domnule general – interveni locotenent-colonelul Barbat, cu o voce care trăda mult scepticism – aceste rezerve au fost observate în sectorul ocupat de divizia noastră? Vă mărturisesc, nu le văd rostul.

— Da? Va să zică dumneata, colonele, nu vezi rostul unor concentrări de trupe hitleriste în sectorul ocupat de unităţile diviziei voastre? întrebă generalul Voinescu, cu un zîmbet pe care nu căută să şi-l ascundă. Ei bine, ele au fost semnalate chiar la voi.

— Îmi permiteţi să vă expun punctul meu de vedere?

— Te rog chiar, colonele!

Locotenent-colonelul Barbat se ridică şi se apropie de harta mare care acoperea un întreg perete. Nenumărate steguleţe indicau linia frontului.

— Priviţi cum arată linia frontului. În flancul nostru drept şi în flancul stîng al diviziei de cavalerie, trupele sovietice deţin cîte un pinten. Linia frontului ocupată de noi şi de divizia de cavalerie formează o adîncitură. Pentru inamic, nu noi constituim cea mai mare ameninţare, ci unul din cei doi pinteni dacă nu amîndoi în aceeaşi măsură, deţinuţi de trupele sovietice. Normal ar fi ca inamicul, prin acţiuni ofensive puternice, să încerce să reteze aceşti pinteni, sau, cel puţin, pe acesta de la nord, care prezintă cel mai mare pericol. O ofensivă a trupelor sovietice în direcţia nord-vest l-ar pune pe inamic în situaţia de a se trezi cu toate trupele din faţa noastră încercuite.

Acesta este motivul – continuă colonelul Barbat – pentru care nu văd raţiunea unor acţiuni ofensive împotriva noastră, sau a diviziei de cavalerie, cu alte cuvinte, raţiunea concentrării de rezerve în sectorul nostru. Numai într-un singur caz s-ar putea justifica aducerea rezervelor. Anume, atunci cînd nemţii ar intenţiona să pornească o ofensivă generală pe întreg frontul. Doar într-un asemenea caz ar avea nevoie să păstreze acest intrînd, pentru a preîntîmpina, înainte să fi terminat pregătirile în vederea ofensivei, un eventual atac din partea noastră. E îndoielnic însă că ei dispun de rezervele necesare unei ofensive generale. Or, dacă presupunerea aceasta corespunde realităţii – şi eu cred că da – înseamnă că inamicul nu are nici un interes să îngrămădească trupe în acest intrînd, atîta vreme cît nu a înlăturat primejdia pe care o reprezintă cei doi pinteni sovietici, înfipţi în dispozitivul său

de apărare. Eu, personal, m-aş retrage din acest intrînd pînă la nivelul pintenilor.

În clipa aceea sună telefonul. Generalul Voinescu ridică receptorul. Avu loc următoarea convorbire telefonică:

— Alo! Domnul general?

— Da, eu sînt!

— Am onoarea să vă salut. Colonelul Paulopol la aparat. Domnule general, am primit chiar acum, printr-un curier special, o comunicare extrem de importantă.

— Aşteaptă un sfert de oră şi te chem. Sînt la mine generalul Popincariu şi colonelul Barbat.

— Mă iertaţi că insist, dar comunicarea priveşte tocmai pe domnul general Popincariu. E ceva extrem de important şi de grav. Îmi permit să insist să mă primiţi imediat.

— Colonelul Barbat poate să fie de faţă?

— Evident.

— Atunci vino imediat!

Punînd receptorul în furcă, generalul Voinescu se adresă celor doi:

— Domnilor, la aparat a fost colonelul Paulopol. A primit o comunicare importantă care vă priveşte. După cum aţi auzit, i-am spus să vină. Vom continua mai tîrziu discuţia începută.

Generalul Popincariu se întrebă cu nelinişte, ce ar putea conţine comunicarea aceea urgentă care îl privea. Nu avu însă timp să găsească răspunsul, pentru că în clipa următoare intră pe uşă colonelul Paulopol Traian, şeful Biroului 2 al comandamentului „Pajura”.

— Despre ce-i vorba, Paulopol?

— Aşa cum am avut onoarea să vă raportez la telefon, acum zece minute am primit de la Marele Stat-Major, printr-un curier special, o comunicare extrem de importantă. Sîntem avertizaţi că un agent al Abwehrului[2] se ascunde printre cei care lucrează la postul de comandă al diviziei comandate de domnul general Popincariu. Agentul are însărcinarea să descopere noul sistem de funcţionare al maşinii de cifrat cu care lucrează cei de la serviciul cifrului. Marele Stat-Major ordonă ca, deocamdată, pînă va lua măsuri speciale, să se asigure o securitate sporită întregului material de cifru. În rezumat, aceasta este comunicarea pe care ne-o face Marele Stat-Major.

— După părerea dumitale, ce ar trebui să facă agentul Abwehrului ca să-şi poată îndeplini misiunea? întrebă generalul Voinescu.

— Dacă ar şti care anume, să fotografieze o anumită rozetă din corpul maşinii. Operaţia, în sine, după cum vă puteţi da seama, este destul de simplă. Numai că e mult mai greu să ajungă pînă la maşina de cifrat. În acest caz…

Dar nu mai avu timp să-şi termine fraza, pentru că generalul Voinescu îl întrerupse, adresîndu-se generalului Popincariu:

— Cine conduce serviciul vostru de Cifru, generale?

— Căpitanul Smeu Paraschiv.

— Smeu Paraschiv! Nu-l cunosc. Ce părere ai despre el?

---

2 Abwehr – serviciul de spionaj al armatei hitleriste (n.a.).

— Excelentă, domnule general. Un ofiţer foarte capabil. Răspund pentru el.

— Dar dumneata, Paulopol? Îl cunoşti, desigur…

— Aceeaşi părere ca a domnului general Popincariu.

— Atunci e bine. Dar cifratorii? În ei putem avea deplină încredere?

Generalul Popincariu ridică din umeri:

— Asta nu mai ştiu!

— Ca cifratori, sînt cu toţii foarte buni – adăugă colonelul Paulopol. După cîte ştiu, radiogramele primite de la „Moldova” nu ne-au dat niciodată bătaie de cap. Sînt totdeauna impecabil cifrate. Dar în ce măsură putem avea încredere în ei, bineînţeles că va trebui să mai verificăm.

— Fără îndoială – interveni în discuţie locotenent-colonelul Barbat. Dar îmi permit să-mi exprim îndoiala că agentul Abwehrului ar putea fi unul dintre cifratori. Cu toţii lucrează la Cifru încă de la începutul campaniei. Or, dacă unul dintre ei ar fi agentul Abwehrului, de mult Comandamentul german s-ar fi aflat în posesia secretului maşinii noastre de cifrat.

Generalul Voinescu replică însă:

— S-ar putea să ai dreptate, colonele. Raţionamentul dumitale e de altfel, destul de ispititor. Dar în materie de spionaj, dacă te bazezi numai pe logică, fără să verifici faptele, uşor poţi să greşeşti. Întrebîndu-ne dacă putem, sau nu, avea încredere în cifratori, asta nu înseamnă că trebuie să căutăm agentul Abwehrului doar printre ei. Dacă am înţeles bine cele ce ne-a

explicat Paulopol, am impresia că, pentru a-şi atinge scopul, agentul nu poate recurge la furt. Aşa-i, Paulopol?

— Exact, domnule general! Dacă, prin absurd, am presupune că i s-ar ivi agentului prilejul să fure rozeta, aceasta nu i-ar folosi la nimic. Furtul s-ar descoperi chiar în aceeaşi zi, iar Marele Stat-Major, anunţat imediat, ar interzice folosirea maşinilor de cifrat.

— Va să zică, ipoteza furtului trebuie exclusă. Ei bine, în cazul acesta, dumneata, Popincariu, va trebui să dai ordin Biroului 2 să pună sub observaţie pe cifratori şi pe toţi aceia care au vreo legătură, directă sau indirectă, cu acest serviciu. În afară de aceasta, va trebui asigurată o pază mai bună Cifrului, mai ales în timpul deplasărilor. La încartiruire, serviciului de Cifru să i se asigure încăperea care prezintă maximum de securitate. Cheile de la lada de fier în care sînt ţinute codurile şi maşina de cifrat vor trebui păstrate de către căpitanul Smeu. De altfel, presupun că aşa şi procedaţi. Nu se va lucra cu materialul de cifrare decît în prezenţa sa. Deocamdată, pînă la noi ordine, cam acestea ar fi măsurile pe care va trebui să le iei, Popincariule. Îmi vei raporta de executare şi mă vei ţine la curent cu mersul cercetărilor. Şi acum, dumneata, Paulopol, te poţi retrage. Noi mai avem de pus la punct unele lucruri. Bună seara!

După plecarea şefului Secţiei a II-a, generalul Voinescu se ridică de pe scaun şi începu să se plimbe cu mîinile la spate, îngîndurat. După cîtva timp, oprindu-se în faţa hărţii agăţată de perete,

vorbi:

— Domnilor, să revenim la discuţia noastră anterioară: Comandamentul hitlerist deţine informaţia falsă că, în scurt timp, din sectorul vostru vom porni o mare ofensivă. Pentru a putea face faţă loviturii, el şi-a retras în mare grabă trupe din alte sectoare, masîndu-le, deocamdată, în imediata apropiere a frontului. De ce ţine să menţină această poziţie înaintată, chiar cu riscul de a fi învăluit pe la flancuri? Se pot formula două ipoteze ori el însuşi intenţionează să pornească o contraofensivă, ori, ceea ce e mai probabil, ţine să-şi menţină cu orice preţ actuala poziţie, deoarece îşi dă seama că, din cauza configuraţiei terenului, o retragere numai pînă la linia propriilor sale flancuri nu este posibilă. Priviţi harta. Flancul său drept are în faţă acest rîu. Cu alte cuvinte, un obstacol natural. Flancul stîng stă bine pe acest deal. Dar, în linie dreaptă, între aceste două extreme, terenul nu oferă nici un punct de reazem natural. Asta înseamnă că, dacă se retrage din faţa noastră, nu-şi va putea consolida o poziţie de apărare decît la douăzeci sau treizeci de kilometri mai înspre vest, adică la douăzeci sau treizeci de kilometri înapoia poziţiilor ocupate în prezent de flancurile sale. În acest caz, situaţia ar fi inversată. Acum formează el un intrînd în dispozitivul nostru, iar mîine am forma noi o pană în dispozitivul său.

Se pare că hitleriştii – ignorînd ameninţarea care îi paşte din flancuri, sau, chiar dacă nu o ignoră, bazîndu-se pe avantajul pe care li-l oferă terenul – preferă situaţia prezentă şi sînt hotărîţi

să-şi menţină poziţiile.

Abstracţie făcînd de motivul adevărat care îi determină să păstreze acest intrînd, un lucru are importanţă: că am reuşit să-i inducem în eroare. Şi pentru ca eroarea să fie deplină, voi veţi servi drept momeală. Cu alte cuvinte, va trebui să atacaţi. Ziua atacului nu a fost încă fixată, dar vi se va comunica la timp.

— Numai noi? întrebă generalul Popincariu.

— Va ataca şi divizia de cavalerie.

— Aţi amintit de o divizie care va fi în rezervă. Dacă, singuri, n-o vom putea scoate la capăt, ne va da o mînă de ajutor?

— Nu! Divizia aceea are altă misiune. Ea a primit ordinul să facă o mică plimbare. Începînd din noaptea aceasta se va deplasa încoace. Şi o va face în aşa fel, încît hitleriştii să ia neapărat cunoştinţă de aceasta. Deplasarea va continua şi în cursul zilei. Probabil că în ziua următoare veţi ataca voi. Un motiv în plus ca hitleriştii să creadă că este vorba de o adevărată ofensivă în sectorul diviziei voastre.

— La început, da! Curînd însă, dîndu-şi seama că au fost păcăliţi, şi, aruncînd în foc trupe proaspete din rezervă, s-ar putea să ne dea peste cap – observă generalul Popincariu. Ştiţi că unităţile diviziei pe care o comand au avut pierderi importante.

— Da, ştiu!… Dar pot să te asigur că temerea dumitale e nejustificată. Hitleriştii nu vor avea timp să contraatace, folosind rezervele, deoarece, aproape concomitent, adevărata ofensivă va fi dezlănţuită la flancul lor drept. Şi atunci

hitleriştilor nu le va rămîne altceva de făcut decît să se retragă cît mai repede din faţa noastră, ca să scape din încercuire. Ei, acum, după ce cunoaşteţi planul de ansamblu al acţiunii, continui să fii sceptic?

Generalul Popincariu răspunse surîzînd:

— Nicidecum!

— Şi încă ceva, Popincariule. Îmi trebuie, neapărat, o limbă. Din pămînt, din iarbă verde să-mi faceţi rost de ea!

— Vom mai încerca, domnule general.

— Neapărat. Revenind la cele ce am discutat, cum ajungi acasă, cheamă-ţi comandanţii de regimente şi pune-i la curent cu situaţia. Ia toate măsurile care se impun. Atrage-le atenţia că, în următoarele două nopţi, să fie oleacă animaţie pe poziţie. Hitleriştii să aibă impresia că sînt aduse trupe proaspete.

Şi spunînd acestea, comandantul „Pajurei” se ridică în picioare, semn că întrevederea luase sfîrşit. Generalul Popincariu şi şeful său de stat-major făcură la fel.

— Domnilor, nu vă spun noapte bună, pentru că în noaptea aceasta veţi mai avea mult de lucru, ci succes!

Se aflau amîndoi la uşă, cînd vocea generalului Voinescu îi făcu să se întoarcă.

— Am uitat să-ţi spun, generale, că am citit cu multă atenţie raportul în legătură cu pierderea bateriei. Fără îndoială că inamicul a avut informaţii precise. Ar trebui să reflectaţi dacă nu cumva informaţia a fost furnizată chiar de agentul asupra căruia ne atrage atenţia Comandamentul

sovietic.

— E foarte probabil. M-am gîndit şi eu la acelaşi lucru. Va trebui ca Biroul 2 să reia cercetările. Voi da dispoziţii în acest sens.

Generalul Voinescu aprobă din cap, fără să răspundă, apoi sună după aghiotant.

ECHIPA DE CIFRATORI SE COMPLETEAZĂ

Intrînd în biroul generalului Popincariu şi găsindu-l acolo şi pe căpitanul Gheorghiu, şeful Biroului 2, căpitanul Smeu bănui imediat că generalul primise de la Marele Stat-Major ordinul aşteptat cu atîta nerăbdare.

Una din trăsăturile pregnante ale caracterului căpitanului Smeu era dinamismul. Un dinamism dublat de o mare capacitate organizatorică. Aptitudinile sale de adaptabilitate practică, indiferent de situaţia în care s-ar fi aflat, erau cunoscute şi unanim apreciate. Obişnuit să acţioneze rapid şi eficace în orice împrejurare, atît măsurile pe care le luase din ordin, cît şi acelea din proprie iniţiativă nu-l mulţumeau şi nici nu-l linişteau. Avusese chiar o discuţie cu şeful Biroului 2:

— În definitiv – îi spusese – prin ce se caracterizează măsurile pe care le-am luat noi? Expectativă! Aşteptăm ca agentul hitlerist să acţioneze. Nu-l cunoaştem şi, în consecinţă, nu ştim cum va acţiona. Din care parte ne va lovi? Vom prinde de veste la timp, sau abia atunci cînd totul se va fi consumat? În schimb, ne-am luat

ceva măsuri şi aşteptăm. Asta mi se pare tot aşa de ineficace ca şi cînd ţi-ai organiza o linie de apărare puternică, fără ca să ştii de unde te va ataca duşmanul. Şansele de a fi atacat din faţă, din spate, sau din flanc sînt egale.

— Ţin să-ţi atrag atenţia că greşeşti dacă socoţi că noi nu facem altceva decît să aşteptăm ca agentul să acţioneze. Ştii foarte bine că noi, cei de la Biroul 2, nu stăm cu mîinile la piept şi că am luat toate măsurile dictate de această împrejurare neobişnuită. Desigur, deocamdată nu avem cu ce ne lăuda. Dar trebuie să recunoşti şi tu că prinderea unui spion nu e o treabă care se poate rezolva cît ai bate din palme. Pînă la urmă, poţi să fii convins că îl vom dibui.

Bineînţeles, căpitanul Smeu trebuise să-i dea atunci dreptate. Într-adevăr, descoperirea agentului era o treabă dificilă. Agentul putea fi un ofiţer al comandamentului, cum, de asemenea, foarte bine putea fi unul dintre subofiţeri sau dintre furieri. Cel puţin, în ceea ce îl privea, începuse să suspecteze chiar şi pe cei din echipa de cifru.

Pînă de curînd avusese încredere deplină în toţi cifratorii săi, fusese mîndru de ei. Niciodată nu-l făcuseră de ruşine. Dimpotrivă, şeful biroului Cifru al „Pajurei” îl lăudase – şi nu o dată – că are cea mai bună echipă de cifratori. Pe de altă parte, fusese convins că îşi cunoaşte bine oamenii, că ştie despre ei tot ceea ce era necesar să ştie. Ca urmare a acestui fapt, despre fiecare îşi formase o părere. Unii îi erau dragi, pe alţii numai îi aprecia. Despre nici unul însă nu avusese prilejul să-şi facă

o părere proastă. În acelaşi timp, şi ei îl stimau şi îl iubeau în egală măsură.

Iată că, acum, nu mai avea încredere în ei. Dar oare în nici unul? Nu, desigur că nu! Pe Tomescu Adrian nu-l credea capabil de trădare. Tot ceea ce ştia despre acest cifrator constituia suficientă garanţie ca să-l situeze deasupra oricărei bănuieli.

De altfel, acesta fusese şi motivul pentru care, în cursul dimineţii, cînd nu se aflau decît amîndoi în birou, într-un moment de mare îngrijorare, îi recomandase:

— Tu, Tomescule, să fii, mai mult decît ceilalţi, cu ochii în patru.

Acesta, oarecum nedumerit, întrebase:

— S-a întîmplat ceva rău, domnule căpitan?

Nefiindu-i îngăduit să-l pună şi pe el la curent cu ceea ce plănuia Abwehrul, replicase aproape cu ton profesional:

— Slavă Domnului, pînă acum nimic! Şi dacă vom fi mereu cu ochii în patru, sigur că nu se va întîmpla nici de acum încolo. Tocmai de aceea socot, că oricît de multe ar fi apelurile la vigilenţă, niciodată nu sînt de prisos. Recomandarea pe care ţi-am făcut-o adineauri consider-o încă un apel la vigilenţă.

La atîta se rezumase discuţia dintre ei.

Acum, amintindu-şi de ea, căpitanul Smeu îşi spuse: „Categoric, în Tomescu pot avea deplină încredere. În ceilalţi însă...!”

Bănuindu-i, devenise extrem de precaut. Cînd lucrau, nu-i slăbea din ochi o clipă, cu toate că era conştient de ridicolul situaţiei. După ce terminau, cu mîna sa închidea maşina în lada de fier, unde

păstra codurile şi toate materialele de cifrare, avînd grijă de fiecare dată să pună cîte un semn, aproape imposibil de băgat în seamă, ca să poată verifica a doua zi dacă, între timp, a umblat, sau nu, cineva în ladă.

În nopţile ce trecuseră de cînd aflase de existenţa agentului hitlerist avusese coşmaruri îngrozitoare. Se trezise de mai multe ori scăldat în sudoare şi, înspăimîntat de cele visate, se îmbrăcase repede şi dăduse fuga la comandament, să verifice dacă totul era în regulă.

Dimineaţa, de fiecare dată, îl căutase pe căpitanul Gheorghiu:

— Nimic nou, Gheorghiule?

— Nimic, Smeule!

— ... Şi de la Marele Stat-Major?

— Încă nimic!

— Greu se mai mişcă şi ăia!... Va să zică stăm şi aşteptăm. Bună treabă!

— Ţi-am mai spus că nu stăm de pomană – răspunsese căpitanul Gheorghiu. Ce dracu'! Trebuie să înţelegi că nu sîntem Mafalda.

Căpitanul Smeu nu se înşela presupunînd că generalul Popincariu îi convocase pentru a le comunica eventualele ordine primite de la Marele Stat-Major.

— Domnilor – vorbi generalul după ce-i pofti să ia loc – în legătură cu agentul hitlerist am primit mai adineauri noi ordine de la Marele Stat-Major. Marele Stat-Major ne face cunoscut că ne-a trimis un om de la serviciul special de contrainformaţii, care să ne ajute la depistarea şi arestarea omului Abwehrului. Va colabora strîns cu dumneata,

Gheorghiule, dar în ceea ce priveşte ierarhia, îmi va fi numai mie direct subordonat. Va trebui să-i găsim un loc la unul din birourile sau serviciile noastre, fără ca altcineva, în afară de noi, aici prezenţi, să cunoască adevărata sa identitate. V-am chemat ca să vă aduc la cunoştinţă acest lucru şi să vă cer părerea. Unde credeţi că l-am putea plasa, fără ca acest lucru să bată la ochi? Omul vine de la divizia „Bistriţa" unde a lucrat tot pentru Biroul 2. La noi va avea gradul de caporal, şi poartă numele de Ulea Mihai. În prezent se găseşte la regimentul lui Panaitescu, sosit de două zile, chipurile cu un batalion de marş. Ce propui, Gheorghiule?

— În cazul acesta, aş propune, domnule general, să-l dăm la Biroul 4. L-am auzit, la popotă, pe domnul maior Bratoloveanu plîngîndu-se că nu are oameni suficienţi.

Generalul se gîndi o clipă:

— Nu ştiu dacă e bună propunerea dumitale, Gheorghiule. Maiorul Bratoloveanu e un ofiţer capabil, dar extrem de sever. Dacă îl dau lui Bratoloveanu, are să-l înhame la treabă, aşa cum face şi cu ceilalţi furieri. Or, vă daţi seama că acest Ulea, ca să ne poată ajuta, trebuie să aibă libertatea de mişcare necesară. Or, Bratoloveanu nu i-ar acorda un regim de favoare decît numai dacă i-aş spune cine este el în realitate. Acest lucru nu-mi este însă permis. Nu uitaţi: sîntem patru care cunoaştem adevărata identitate a lui Ulea: noi trei, plus şeful de stat-major. În afară de noi, nimeni nu va trebui s-o afle. Nici măcar subalternii dumitale, Gheorghiule.

— Bineînţeles, domnule general.

— Domnule general – interveni căpitanul Smeu – dacă îmi permiteţi, am şi eu o propunere.

— Spune, Smeule.

— După cum am avut onoarea să vă mai informez zilele trecute, în prezent echipa mea de cifrare este descompletată. Îmi lipseşte un om. Fruntaşul t.r. Cameniţă Radu a intrat în spital acum o săptămînă. Domnul colonel-medic Stătescu m-a informat că a fost evacuat la un spital din interior. Deoarece tot trebuie să-mi completez echipa, aş propune ca acest Ulea să-mi fie repartizat mie.

— Să lucreze chiar la Cifru? Hm! Propunerea dumitale, Smeule, nu este de loc rea! Ce părere ai, Gheorghiule?

— Domnule general, găsesc şi eu bună propunerea lui Smeu. În primul rînd pentru că, lucrînd la Cifru, îi creăm posibilitatea să fie, permanent, în miezul problemei; în al doilea rînd, de vreme ce toată lumea este convinsă, pe drept sau pe nedrept, că la Cifru se lucrează mai puţin decît în oricare altă parte, nimeni nu se va mira dacă Ulea va fi văzut circulînd mai mult decît furierii celorlalte servicii sau birouri.

— Domnule general, cred că numai primul argument adus de căpitanul Gheorghiu poate sta în picioare. Dacă ţineţi seama şi de al doilea, atunci Ulea ar putea lucra tot atît de bine şi la Biroul 2. După cîte ştiu, sînt destui şi aceia care au convingerea că la Biroul 2 nu se prea omoară lumea muncind.

Generalului nu-i displăcu de fel că Smeu

reacţiona prompt. Totuşi, replică aproape cu severitate:

— Nu v-am cerut să faceţi aprecieri asupra muncii voastre. Cunosc atît activitatea Biroului 2, cît şi a serviciului Cifru. Dar să revenim la problema care ne interesează. Va să zică, rămîne stabilit: caporalul Ulea Mihai va lucra la Smeu. Trebuie, însă, să procedăm în aşa fel, ca să nu trezim nici un fel de bănuială agentului Abwehrului. Concret, iată ce propun: dumneata, Smeule, te vei duce la şeful Biroului 1 şi îi vei spune că ţi-am aprobat să-ţi completezi echipa. N-ar fi rău să-mi faci, în prealabil, un raport în scris. În rezoluţie voi ordona ca omul să fie dat de regimentul lui Panaitescu, care, de altfel, stă şi cel mai bine în oameni. Panaitescu mi-l va trimite pe Ulea, fără să ştie că tocmai de el aveam nevoie. Asta aranjez eu.

Ieşind de la general, căpitanul Smeu trecu pe la staţia de radio. Comandantul staţiei tocmai terminase de recepţionat o radiogramă transmisă de „Pajura”. Luă blanchetele cu textul cifrat şi se grăbi să se întoarcă la birou, ca s-o descifreze.

Într-un sfert de oră, radiograma fu descifrată. După ce predă textul, în clar, şefului de stat-major, revenind în birou, se adresă cifratorului care îndeplinea şi funcţia de dactilograf:

— Mardare, pregăteşte-te de scris. Pune hîrtie din cea mai bună, e vorba de un raport către domnul general... Aşa... Scrie atunci*: Raport privind necesitatea completării echipei de cifratori.* Ai scris?

— Da!

Lămuriţi încă de la primele cuvinte ale căpitanului de conţinutul raportului, cifratorii se priviră între ei semnificativ, zîmbind cu neîncredere.

Căpitanul Smeu, care ştia de ce oamenii săi sînt atît de sceptici, continuă să dicteze:

— Mai departe! *Am onoarea a raporta următoarele…* Două puncte… De la capăt… *În conformitate cu ordinul Marelui Stat-Major nr…*

Dictă pînă la capăt, fără să se mai oprească.

Abia după ce căpitanul Smeu semnă hîrtia, unul din cifratori întrebă cu neîncredere:

— Credeţi că domnul general are să aprobe?

— Şi de ce nu?

— Domnule căpitan, nu vă supăraţi, dar sînt convins că raportul dumneavoastră nici nu va ajunge la domnul general. Îl veţi primi înapoi cu rezoluţia negativă a domnului colonel Barbat. Ştiţi ce părere are dumnealui despre noi.

— După cîte ştiu, are o părere bună. Nu i-am dat niciodată prilejul să fie nemulţumit de munca noastră.

— Aţi uitat, pesemne, că, nu demult, a vrut să ne înjumătăţească numindu-ne trenarzi.

— Ştiţi foarte bine în ce situaţie se găseau atunci unităţile diviziei. Între timp, au sosit din ţară cîteva batalioane de marş, şi situaţia s-a îmbunătăţit.

Deoarece se făcuse ora prînzului, cifratorii, unul cîte unul, plecară la masă. Căpitanul Smeu rămase mai departe la birou, să rezolve corespondenţa de care pînă acum nu avusese timp să se ocupe. Absorbit de lectură, abia mult mai

tîrziu observă că unul din cifratori, sergentul t.r. Barbu Vasile, încă nu plecase la masă.

— Tu de ce nu te duci la masă, Barbule?

— Plec imediat, domnule căpitan.

Barbu îşi strînse hîrtiile, pregătindu-se de plecare. De plecat, nu plecă însă. Se duse doar pînă la uşă. De acolo se întoarse şi se opri în faţa biroului căpitanului Smeu.

— Ce-i, Barbule? S-a întîmplat ceva? întrebă acesta.

— De întîmplat, nu s-a întîmplat nimic. Dacă aveţi puţin timp, v-aş ruga să-mi acordaţi cîteva clipe. Aş vrea să vă rog ceva.

— Ia loc pe scaun! Te ascult cu plăcere…

Barbu se grăbi să dea curs invitaţiei căpitanului. Părea însă tare încurcat. De cîteva ori încercă să vorbească, dar de fiecare dată nu se putu hotărî.

Căpitanul Smeu, cunoscut ca un om care nu-şi pierde niciodată răbdarea, îl lăsă în pace, aşteptînd să se hotărască singur. În cele din urmă, Barbu îşi regăsi glasul:

— Domnule căpitan, mi-e tare greu să încep… Mai bine-zis, nu ştiu cum să încep. Ştiţi, de mult intenţionam s-o fac, dar n-am avut curaj. Mă gîndeam: desigur, domnul căpitan are să creadă că m-am scrîntit la cap. Ceea ce m-a hotărît a fost raportul pe care l-aţi dictat mai adineauri. Acum e prilejul cel mai nimerit să-i vorbesc – mi-am zis.

„Ce tot bate cîmpii? Unde o fi vrînd să ajungă?” se întrebă căpitanul Smeu, care însă nu lăsa prin nimic să se observe că vorbăria incoerentă a cifratorului începuse să-l cam enerveze.

— Dragă Barbule, cred că ar fi bine să laşi deoparte această lungă şi încîlcită introducere şi să spui deschis tot ce ai pe suflet – îi atrase atenţia.

— Aveţi dreptate, domnule căpitan. Vă rog să mă iertaţi, dar, să ştiţi, nu e un lucru chiar atît de simplu. Timpul dumneavoastră fiind însă limitat, am să vă spun, în cîteva cuvinte, despre ce e vorba: domnule căpitan, vă rog să mă trimiteţi în linia întîi!

La orice s-ar fi aşteptat căpitanul Smeu, numai la o asemenea cerere, nu.

— Cum? Vrei să pleci în linia întîi? întrebă cu neîncredere.

— Da, domnule căpitan. Văd că sînteţi tare surprins. Asta înseamnă că am făcut bine evitînd să vorbesc de faţă cu ceilalţi. Desigur, vă întrebaţi ce mă determină să-mi risc pielea, cînd nimenea nu mi-o cere…

— E firesc să-mi pun o asemenea întrebare, nu-i aşa? răspunse rece căpitanul Smeu.

— Fără îndoială. Şi sînt gata să vă răspund. Ştiţi, oamenii sînt ca ceasornicele. Unii au o maşinărie simplă de tot, cîteva rotiţe; alţii o maşinărie complicată, cu multe rotiţe şi angrenaje. Mi se pare că eu fac parte din ultima categorie. Vă rog să nu mă înţelegeţi greşit; spunînd aceasta, nu vreau să mă supraapreciez. Se ştie că, de multe ori, lucrurile simple au o valoare mai mare decît cele foarte, foarte complicate. De exemplu, axiomele matematice: sînt simple, surprinzător de simple, şi totuşi geniale. Aşa şi cu mine. Dacă afirm că sînt o

maşinărie complicată, asta nu înseamnă, neapărat, că e şi ceva de capul meu. Astăzi, maşinăria asta complicată s-a stricat. Permiteţi-mi să vă povestesc două întîmplări recente, din vina cărora maşinăria mea nu mai funcţionează normal.

Vă aduceţi aminte că acum vreo trei săptămîni a trebuit să schimbăm frontul cu circa treizeci de kilometri mai la nord. Noi, cei de la postul de comandă a diviziei, ne-am deplasat cu maşinile, dimineaţa, în zori. Undeva, la o răscruce de şosele, ne-am întîlnit cu un batalion de infanterie. Probabil, ultimul care încă nu intrase în poziţie. Infanteriştii erau murdari de noroi, cu feţele trase, cu ochii înroşiţi de trudă şi nesomn. După un marş forţat de o noapte întreagă, unii dintre ei mergeau şi dormeau.

Aceasta e prima întîmplare pe care am ţinut să v-o povestesc. Şi acum pe a doua: cu prilejul ultimei deplasări, mi-aţi ordonat să rămîn cu eşalonul II. Încărcasem într-un camion ce mai rămăsese din calabalîcul nostru şi tocmai ne pregăteam să plecăm, cînd nişte localnici au adus, pe o targă improvizată, un soldat rănit. Un pistolar hitlerist îi ciuruise abdomenul. Nesimţind dureri, omul nu-şi dădea seama cît de aproape era de moarte. Crezîndu-se numai uşor rănit, era fericit. Parcă îl aud şi acum: „Mare noroc am avut, domn' elev, că m-am ales cu o rană uşoară. Porcii ăştia de *itlerişti* sînt pe drojdie. Dar mai apuc eu să mă întorc pe front pînă nu se gată războiul. N-am încheiat eu încă toate socotelile cu ei. Dacă nu se dau înfrînţi pînă nu ajungem cu tovarăşii la Berlin, pînă la Berlin aş vrea să merg şi eu. Căci, măi

domn’ elev, am eu damblaua mea, să mă plimb pe străzile Berlinului cu automatul pe piept. Nu uit eu cum i-au despicat *itleriştii* burta cu baioneta Lisavetei lui Neculai Cîrnu, fiindcă i-a opărit cu apă clocotită, atunci cînd au tăbărît să-şi bată joc de ea. Şi încă asta a fost nimic pentru ei”.

L-am luat în camion să-l ducem la ambulanţă. Pe drum a murit. A murit fără să-şi dea seama că moare, mulţumit că se va întoarce curînd să „încheie socotelile cu *itleriştii*”.

Barbu Vasile îşi trecu palma peste frunte, ca şi cînd ar fi vrut să alunge unele gînduri urîte, apoi oftă:

— Îmi daţi voie să-mi aprind o ţigară?

Vocea îi era schimbată, obosită.

— Desigur! încuviinţă căpitanul Smeu, aprinzîndu-şi şi el una. În timpul acesta se întrebă cu ciudă: „Unde vrea să ajungă ăsta? În fond ce urmăreşte?”

Abia acum îşi dădu seama că sergentul t.r. Barbu Vasile îi era antipatic, şi nu de acum, ci parcă din totdeauna.

Barbu, care privise tot timpul pe fereastră, oftă de cîteva ori, apoi vorbi din nou:

— Urmează acum să vă explic ce legătură există între aceste două întîmplări şi maşinăria mea complicată. Şi în primul rînd, şi în al doilea caz, am avut un sentiment de ruşine. Mi-am zis că mîine, cînd se va termina războiul, şi eu, şi cei din linia întîi, cei care vor mai supravieţui, schilodiţi sau nu, vom spune că am fost pe front. Dar adevărata experienţă a frontului nu o pot cunoaşte decît acei din linia întîi, nu cei ca de-alde mine, de

la postul de comandă al vreunei divizii. Sînt conştient că e o experienţă plină de riscuri. Totuşi, vreau să cunosc această experienţă, chiar dacă s-ar întîmpla să mor. Iată, acum ştiţi de ce vreau să plec în linia întîi. Am fost sincer cu dumneavoastră. Aş fi putut să vă aduc o justificare mai puţin răsucită, mai patriotardă. Am ţinut însă să cunoaşteţi adevărul adevărat. Şi tocmai de aceea îndrăznesc să vă rog, domnule căpitan, să nu-mi respingeţi cererea – şi îl privi rugător în ochi.

Căpitanul îi susţinu privirea şi, ca să cîştige timp, îşi aprinse o nouă ţigară.

„Ciudat! Am impresia că abia acum îl văd pentru prima dată în viaţa mea” – îşi spuse.

Şi, totuşi, era acelaşi Barbu Vasile, pe care îl cunoştea de luni de zile. Bine clădit, cu o faţă inexpresivă şi unsuroasă, cu ochi cărora nu le plăceau să privească deschis alţi ochi, probabil dintr-o excesivă timiditate. Cumpănit la vorbă, preferind mai mult să asculte decît să vorbească, ironic cîteodată, dar atunci totdeauna ostentativ. În general, o fire reţinută, închisă. Aceasta nu-l împiedicase pe căpitan să-i aprecieze priceperea şi conştiinciozitatea.

„Omul ăsta are în el ceva de reptilă” – îşi spuse, privindu-l din nou, de data asta fără să vrea, cu severitate. Barbu Vasile se uita la el cu o privire rugătoare, umilită.

Căpitanul Smeu nu se simţi de loc înduioşat.

— Ascultă, Barbule! N-aş putea să-ţi dau acum un răspuns. În treacăt fie spus, toată argumentaţia ta mi se pare vicioasă, şi ea trădează un

individualism, trebuie să recunoşti, puţin cam exagerat. Dar întrucît ai afirmat că explicaţia pe care mi-ai dat-o este cea adevărată, şi sinceră, mă voi feri să-ţi ţin predici. De altfel, nici nu cred că acum ar fi timpul cel mai potrivit. Îţi promit că voi reflecta la cele ce mi-ai spus şi, dacă va fi posibil, îţi voi satisface cererea. Nu uita că echipa este descompletată, din care motiv, chiar dacă domnul general va aproba să aducem pe altcineva în locul tău, de la o altă unitate, va trece cîtva timp pînă să-l învăţăm şi pe el meseria. Dacă îţi dau şi ţie drumul, practic înseamnă că am pierdut doi oameni. Eşti un cifrator bun şi nu mă pot lipsi uşor de tine. Să nu consideri însă cele ce-ţi spun ca un răspuns definitiv. Am să mă mai gîndesc.

Cu mîinile la spate, cu ţigara stinsă în colţul gurii, căpitanul Smeu se plimba de la un capăt la altul al biroului, reflectînd la cele discutate cu Barbu. Era stăpînit de un sentiment inexplicabil de amărăciune şi în acelaşi timp de nelinişte.

În clipa aceea, căpitanul Gheorghiu vîrî capul pe uşă:

— Eşti aici, Smeule? Te căutam.

— Intră! Băieţii mei au plecat la masă, aşa că putem discuta în linişte.

Căpitanul Gheorghiu îşi trase un scaun lîngă fereastră.

— Ceva noutăţi? se interesă căpitanul Smeu.

— Noutăţi? Nimic în legătură cu ceea ce te interesează. Voiam numai să-ţi spun că ordinul, semnat, a şi plecat la unităţi. Mîine ai să-ţi primeşti omul.

— Ştiam asta! replică fără nici un fel de entuziasm căpitanul Smeu. De altfel, e mai mult omul tău decît al meu.

— Mai puţin decît crezi. Nefiindu-mi subaltern, raporturile dintre noi vor fi de colaborare. Dar cu tine ce s-a întîmplat? Ai o mutră tare plouată.

Căpitanul Smeu îl puse la curent cu cererea pe care i-o făcuse Barbu şi conchise:

— Vezi tu, am fost convins că-mi cunosc oamenii, că ştiu de ce este în stare fiecare din ei. Am crezut că atunci cînd le cer ceva, cer fiecăruia pe măsura posibilităţilor sale. Convingerea aceasta îmi dădea un sentiment de satisfacţie şi, totodată, de încredere. Dar a fost suficient să stau de vorbă o jumătate de oră cu Barbu, ca să-mi dau seama că imaginea pe care mi-am făcut-o despre el şi, probabil, despre ceilalţi, nu corespunde nici pe departe realităţii. Şi ceea ce mă nelinişteşte este tocmai această constatare recentă, că nu-i cunosc. Atunci, cînd am aflat de la general ce urmăresc hitleriştii, fără să exclud din capul locului posibilitatea că s-ar putea ca agentul Abwehrului să se ascundă în persoana vreunuia dintre cifratorii mei, am avut totuşi serioase îndoieli. Încrederea aceasta în oamenii mei a contribuit ca pericolul să-mi pară mai puţin grav. Una e să ştii că te paşte o primejdie dinafară, şi alta că ea te pîndeşte, în egală măsură, şi dinafară, dar şi dinăuntru. Iată, însă, că acum nu mai am această siguranţă. Primejdia o simt mai ameninţătoare ca oricînd, fiindcă acum mi se pare că oricare dintre oamenii mei ar putea fi agentul Abwehrului.

— Cum s-ar spune, ai început să te temi şi de umbra ta. În definitiv, prin ce se justifică această totală neîncredere? Oare numai pe faptul că unul din ei ţine morţiş să-şi rişte pielea, fără ca cineva să-i ceară acest lucru? S-ar putea foarte bine ca Barbu să vrea să plece în linia întîi din cu totul alte motive decît acelea pe care ţi le-a arătat. Dar, în cazul acesta, neîncrederea ta îşi găseşte justificarea numai în ceea ce-l priveşte pe acesta. Pe ceilalţi de ce să-i bănuieşti? De exemplu pe Tomescu? În timpul regimului antonescian şi-a riscat pielea în nenumărate rînduri comiţînd nenumărate acte de sabotaj în fabrica unde lucra. Ştiai de toate acestea?

— Bineînţeles! Ştiu mai mult, anume că e utecist. E deci de la sine înţeles că nu la el m-am referit. M-am gîndit la ceilalţi.

— După părerea mea, atîta vreme cît nu ai vreo dovadă concretă, nici pe ceilalţi nu ai motiv să-i bănuieşti.

— Haide, haide – replică destul de agresiv căpitanul Smeu – dacă alunecăm pe panta unei asemenea argumentări, pînă la urmă vom ajunge să ne convingem că totul e în ordine. De fapt, eu văd aici două probleme distincte. Prima: dacă e adevărat că Barbu, din cu totul alte motive decît acelea pe care le invocă, ţine să plece în linia întîi, asta înseamnă că imaginea pe care mi-am făcut-o despre el este falsă. Or, dacă m-am înşelat asupra lui, nu e normal să presupun că m-am putut înşela şi cu privire la ceilalţi? Aş vrea să mă înţelegi. Nu-i vorba de vanitate. Nu-mi spun: „Cum e posibil ca tocmai eu, care am avut totdeauna pretenţia că

mă pricep la oameni, să mă fi înşelat?” Nu, nu-i vorba de aşa ceva!… Mă revoltă gîndul că printre oamenii mei, pe care i-am stimat, s-ar putea să se ascundă un ticălos. Înţelegi, nu?

— Desigur!

— Cea de-a doua problemă – reluă firul discuţiei căpitanul Smeu – se referă direct la domnul ăsta, Barbu. De ce vrea să plece în linia întîi? Dacă şi-ar fi exprimat dorinţa asta acum o săptămînă sau două, nu mi-ar fi trezit nici un fel de suspiciune. Mi-aş fi zis, poate: un om răsucit, şi dă-i pace! Astăzi, însă, dorinţa lui mă nelinişteşte. De ce? Să presupunem că Barbu este un agent hitlerist. De cînd se află printre noi, a învăţat toate sistemele noastre de cifrare. Noi, care nu avem habar cine este în realitate, ne lăsăm convinşi de argumentaţia sa şi-i dăm voie să plece în linia întîi. La prima ocazie, dumnealui o şterge dincolo şi duce plocon hitleriştilor toate secretele noastre. Inclusiv acela care interesează în mod expres Abwehrul: principiul pe baza căruia funcţionează maşina de cifrat.

— Dragă Smeule, argumentaţia ta nu prea stă în picioare.

— Şi de ce, mă rog?

— Pentru simplul fapt că Barbu nu este agentul Abwehrului. Dacă era, de mult ar fi transmis dincolo ceea ce ştie, cu toate că transmiterea informaţiilor nu e o treabă uşoară. Nu vreau să înţelegi prin asta că Barbu este deasupra oricărei bănuieli. Dacă nu este el agentul, ar putea fi complicele lui, deşi, personal, mă îndoiesc şi de acest lucru.

Căpitanul Smeu ridică din umeri:

— Nu ştiu! Poate că ai dreptate. Drept să-ţi spun, parcă mi-ai luat o piatră de pe inimă. E îngrozitor să simţi că eşti înconjurat de oameni în care începi să nu mai ai încredere. Totuşi, nu-mi iese din minte: de ce vrea să plece în linia întîi?

— Asta e cu totul altceva. Dacă are vreo legătură cu ceea ce ne preocupă la ora actuală, pînă la urmă vom afla. De un lucru poţi fi convins: că în nici un caz nu-i vom da drumul. De altfel, mîine delegatul Marelui Stat-Major va fi printre noi. Sper că ne-au trimis un om capabil, care să ne ajute efectiv. Acum, însă, haidem la popotă.

O PANĂ DE MOTOR ÎNDRĂCITĂ ŞI CE SE POATE ÎNTÎMPLA CÎND SE CONFUNDĂ PUNCTELE CARDINALE

Lumina zorilor părea murdară. Departe tare, la răsărit, de dinapoia unor dealuri, ca o pleoapă uriaşă şi roşie, soarele abia pornea să urce încet, silnic parcă. O linişte, ca de sfîrşit de lume, stăpînea atotbiruitoare de la un capăt la altul al satului. Un sat mare, cu aşezări frumoase din cărămidă, cu acoperişurile de ţiglă roşie. Biserica îşi înălţa semeaţă turnul înalt, în stil gotic. Din cauza luminii difuze, turnul părea şi mai semeţ, parcă atingînd cu vîrful lui tăriile înalte.

Într-o casă de pe uliţa principală a satului fusese instalat, abia de cîteva ore, eşalonul înaintat al postului de comandă al diviziei. Într-una din încăperi, generalul Popincariu Marius,

locotenent-colonelul Barbat şi căpitanul Măgureanu Tiberiu, şeful Biroului 3 Operaţii, stăteau aplecaţi deasupra unei hărţi. Alăturea, într-o încăpere mai mică, doi furieri de la Biroul 3 şi un sergent-major dactilograf despachetau dintr-o ladă rechizite şi nişte suluri cu hărţi. Într-o altă încăpere, căpitanul Smeu, împreună cu trei cifratori, aşteptau ordine cu maşina de cifrare pregătită.

Căpitanul îşi trăsese un scaun în dreptul ferestrei şi privea afară, în ograda pustie, care, în lumina firavă a zorilor, părea presărată cu cenuşă. Doi dintre cifratori dormeau în poziţii incomode. Cel de-al treilea se distra mîngîind un motan care i se suise pe genunchi. În curte, un soldat transmisionist era pe punctul de a termina instalarea firului telefonic. Lucra fără să se grăbească şi fluiera. Melodia suna stranie în liniştea pînă atunci de nimeni şi nimic tulburată.

Deodată, şi nu departe, dudui un motor de camion, care încetă îndată. Zgomotul tulbură somnul celor doi cifratori. Ridicară capetele de pe masă, căscară, pe urmă începură să se foiască în căutarea unei poziţii mai comode pentru dormit.

Dar somnul se călătorise între timp, şi ei rămaseră treji. De altfel, emoţia, evidentă la toţi cei mai dinainte treji, puse stăpînire şi pe ei. Nu era pentru prima dată cînd li se întîmpla aceasta. De fiecare dată, înaintea atacului, simţiseră la fel. Clipele premergătoare sînt cutremurătoare nu numai pentru cei care vor participa direct la luptă, dar şi pentru aceia care, în imediata apropiere a frontului, urmăresc desfăşurarea bătăliei.

În aşteptarea clipei hotărîtoare, cei care aveau ceasuri şi le consultau mereu, şi această îndeletnicire devenise aproape un tic nervos.

— De acum trebuie să înceapă! îşi dădu cu părerea unul din cifratori, părăsind scaunul pe care stătuse şi venind la fereastră, ca şi cînd de acolo ar fi putut vedea cum avea să se desfăşoare atacul.

Afară, în curte, un viţel începu să mugească subţire şi tremurat. Cîteva raţe măcăiră alarmate fără motiv. Gospodina, o femeie înaltă şi frumoasă, ieşi din casă şi, lipăind cu picioarele goale prin colbul ogrăzii, se îndreptă, fără să se grăbească, spre coşarul vitelor.

În clipa următoare, se auzi pe sus un fîlfîit ca de aripi uriaşe şi, curînd după aceea, undeva, departe, răbufni o bubuitură năprasnică, de parcă s-ar fi prăbuşit dintr-o dată un munte întreg.

— A început! anunţă căpitanul Smeu, care, instinctiv, se ridică în picioare.

În clipa următoare, ruşinat parcă, se aşează din nou, regăsindu-şi calmul. Cifratorii, care, de asemenea, săriseră în picioare, se bulucîră la fereastră, cu toate că pornirea aceasta nu avea nici un rost, întrucît nu aveau nimic de văzut.

Întreaga artilerie se dezlănţuise cu furie. Auzeau proiectilele trecînd pe sus, fîlfîind ca un stol de păsări apocaliptice, sau suind în octavă, ca un ecou într-o grotă uriaşă, pentru ca apoi să se spargă cu zgomot asurzitor, hurducînd pămîntul.

— Alo, „Trotuş”! Alo, „Trotuş”! Aici „Moldova”! Alo, „Trotuş”! se auzea din cînd în cînd, din odaia alăturată, vocea telefonistului de serviciu.

Căpitanul Smeu asculta canonada cu ochii pe cadranul ceasului, uitînd să mai tragă din ţigara pe care abia o aprinsese.

— Trag tunarii noştri, nu se joacă! observă cu bucurie unul din cifratori, caporalul Tomescu Adrian.

— Ei, dacă toate atacurile ar fi precedate de asemenea pregătiri de artilerie… vorbi un alt cifrator, sergentul t.r. Burlacu Alexandru. Pe vremea cînd eram în linia întîi…

— Ascultă, bătrînule! îl întrerupse cel de-al treilea cifrator, fruntaşul t.r. Mardare Ion – nu începe acuma vreuna din poveştile tale de pe front. Numai de asta nu ne arde nouă. Las-o pe deseară la cantonament, dacă deseară nu vom fi cumva în deplasare.

— Ho, măi, n-ai frică. Nici mie nu-mi arde acum de povestit.

Lui Burlacu, care înainte de a ajunge cifrator fusese luptător în prima linie, îi era imposibil să uite clipele petrecute acolo. Prezentul îi amintea mereu întîmplări pe care le trăise pe vremea cînd în fiecare zi se lua la trîntă cu moartea, şi mereu simţea nevoia să povestească celorlalţi cifratori. Aceştia, tocmai pentru că nu trecuseră pe acolo pe unde trecuse el, îl ascultau cu interes, deşi cîte unul, mai sceptic, nu ezita să-l ironizeze, suspectîndu-l că, în focul povestirii, de multe ori brodează pe canavaua închipuirii.

Căpitanul Smeu, parcă pentru a pune capăt disputei dintre ei, anunţă:

— Zece minute!

— Într-adevăr, asta zic şi eu pregătire de

artilerie! se entuziasmă Mardare.

În clipa următoare, însă, tot atît de pe neaşteptate cum se dezlănţuise, canonada amuţi. Cîteva clipe se mai auzi doar ecoul vuind în depărtare, ca un tunet călător spre alte meleaguri pe pardoseala de cleştar a cerului.

— Acum porneşte infanteria! murmură Burlacu cu voce gravă şi tremurată de o nestăpînită emoţie. Doamne ajută!

Dar Burlacu se înşela. În clipa următoare, se dezlănţui o nouă canonadă, ale cărei explozii erau cu adevărat formidabile. Tunete asurzitoare şi în rafală păreau că despică şi năruiesc cupole uriaşe de aramă… Se părea că se prăbuşesc dintr-o dată, în huiet de cataclism cosmic, toţi munţii pămîntului… Parcă văzduhul, înnebunit de groază, căpătînd glas, pornise să urle bezmetic, şi mai asurzitor decît orcanul pe o mare dezlănţuită… Se părea că pămîntul este gata să se despice de atîta hurducare şi să deschidă prăpăstii pînă în adîncul măruntaielor lui…

— Katiuşele! exclamă Burlacu, scuipînd chiştocul de ţigară care începuse să-i pîrlească mustaţa.

Exploziile în lanţ nu durară mai mult de cîteva minute. Cînd bubuiturile conteniră, căpitanul Smeu rosti cu voce gravă:

— Ei, acuma pornesc ai noştri!

Vîrî ceasul în buzunar şi deschise fereastra. Depărtările continuau să huiască mînioase şi ameninţătoare.

Cîteva pocnituri de armă se făcură auzite, iuţi şi anemice. Dar după zgomotul asurzitor de

adineauri, focurile de armă păreau mai curînd nişte trosnituri ridicole de puşcoace. Imediat, însă, prinseră, să meliţe, mînioase, armele automate. Artileria hitleristă, care pînă atunci tăcuse porni să grohăie şi să tuşească, hotărîtă să oprească prin foc de baraj înaintarea unităţilor de infanterie române.

— Dacă numai cu atît vă puteţi lăuda, vă venim noi de hac, scumpilor! ironiză Burlacu Alexandru, care continua să-şi frece mîinile de satisfacţie.

În clipa aceea, un furier, crăpînd uşa, strigă:

— Domnule căpitan, vă cheamă domnul general!

— Bine, vin îndată!

Din prag, căpitanul Smeu se adresă vesel celor trei cifratori:

— Cred că în curînd vom avea şi noi de lucru!

Intrînd în odaia ocupată de statul-major, căpitanul Smeu îl găsi pe general aplecat asupra unei hărţi.

— Unde umbli, frate? întrebă acesta cu bunăvoinţă.

— Aşteptam, împreună cu oamenii mei, ordinele dumneavoastră, domnule general.

— Pregăteşte-te. Va trebui să transmiţi ceva la „Pajura”.

— Sînt pregătit, domnule general… Dacă îmi este îngăduit să întreb, v-aş ruga să-mi spuneţi cum se prezintă situaţia. Atacul progresează?

— Peste aşteptări, Smeule! Hitleriştii nu au depus decît o rezistenţă slabă şi acum se retrag. Faptul că se retrag mă face să cred că, în ultima

clipă, şi-au dat seama ce li se pregăteşte la flancul drept. Numai că au aflat prea tîrziu şi, dacă vor să-şi salveze de încercuire cît mai multe trupe, vor trebui să abandoneze orice rezistenţă în sectorul nostru. De altfel, au început şi sovieticii. Ia ascultaţi!

Departe, în direcţia sud-vest, părea că se dezlănţuie o furtună din acelea de vară, cînd cerul e brăzdat de mii de fulgere şi cînd tunetele cutremură neîntrerupt tăriile înalte.

— Ce mai pregătire de artilerie! exclamă admirativ căpitanul Măgureanu, şeful Biroului 3 Operaţii.

— Exagerată! replică locotenent-colonelul Barbat, dar atît de încet, încît nu fu auzit decît de căpitanul Smeu.

Generalul Popincariu, care între timp măsurase odaia de la un capăt la altul, se adresă şefului de stat-major:

— Cred, Barbat, că maximum într-o oră vom fi în situaţia de a ne putea deplasa.

În clipa aceea telefonul zbîrnîi. Telefonistul ridică receptorul:

— Alo? Da, „Moldova”! Cine-i, „Trotuşul”? Să trăiţi, domn’ colonel. Vreţi să vorbiţi cu domn’ general? O clipă, vă rog! Domn’ general, domn’ colonel de la „Trotuş”…

Generalul luă receptorul din mîna telefonistului de serviciu.

— Ce-i, Panaitescule? S-a întîmplat ceva? Totul merge bine!… Perfect!… Să nu pierdeţi contactul! … Cum? Nu mă surprinde. E în obiceiul lor să scoată castanele din foc cu mîna altora. Cere

sprijinul artileriei!… Aşa!… Aşa… Noroc, colonele!

Trecînd receptorul telefonistului, se adresă celor prezenţi:

— Panaitescu raportează că hitleriştii, pur şi simplu fug. Lasă în urmă tot ceea ce îi încurcă. Şoselele şi drumurile sînt ticsite cu trenuri de luptă, bucătării de campanie, furgoane. Fug aşa de repede încît, la un moment dat, au pierdut chiar contactul cu ariergărzile lor. Abia de un sfert de oră compania sublocotenentului Predescu a fost din nou primită cu foc puternic. De data asta, au în faţă trupe hortiste. Desigur, nemţii le-au vîrît în foc ca să le susţină lor retragerea. De altfel, Panaitescu este convins că nu poate fi vorba de o rezistenţă serioasă. El speră ca în cel mult o oră să atingă obiectivul care i-a fost fixat pentru ziua de astăzi. Stăm bine, nu-i aşa?

Şeful de stat-major murmură, fără entuziasm, parcă mai mult pentru sine:

— Evident!… Mă aşteptam să meargă mai greu.

— Domnilor, continuă generalul, peste o jumătate de oră plecăm şi noi. Dumneata, Barbat, întocmeşte raportul pentru „Pajura” şi anunţă pe maiorul Bratoloveanu ca peste o oră eşalonul II să înceapă şi el deplasarea.

După ce dădu aceste ordine, chemă la telefon pe comandantul celui de-al doilea regiment de infanterie, „Putna”.

Şi în sectorul acestui regiment hitleriştii se retrăgeau în derută, abandonînd tot ceea ce-i încurca.

O jumătate de oră mai tîrziu, generalul Popincariu, însoţit de statul său major, se deplasa

înspre vest, urmînd îndeaproape infanteria, a cărei înaintare, deşi încetinită, continua să progreseze.

Camioanele, în care fusese încărcat întreg calabalîcul birourilor şi serviciilor postului de comandă al diviziei, aşteptau încă din zori, înşirate pe şosea, ordinul de deplasare. Cei mai mulţi dintre furierii, secretarii, ordonanţele şi plantoanele comandamentului se risipiseră prin casele de primprejur, în căutare de provizii suplimentare pentru drum. Alţii, mai puţin pretenţioşi, mulţumindu-se cu ceea ce primiseră ca hrană rece, căutau să recupereze orele de somn pierdute cu împachetatul în lăzi a arhivelor, a maşinilor de scris şi a celorlalte obiecte care constituiau zestrea fiecărui birou sau serviciu.

Din categoria acestora din urmă făceau parte şi cei doi cifratori rămaşi la eşalonul II, sergentul t.r. Barbu Vasile şi fruntaşul t.r. Pelinoiu Vlad. Aceştia, după ce terminaseră de cărat, în duba care le stătea la dispoziţie, lada de fier cu codurile de cifrare, arhiva şi bagajele personale, îşi improvizaseră în interiorul dubei, din raniţe şi pături, un fel de paturi, aproape confortabile. Se culcară apoi, şi nu se treziră decît dimineaţa, cînd soarele răsărise de mult.

Primul care se trezi fu Barbu.

— Ce l-a găsit pe dobitocul ăsta? se întrebă el mînios. Nu cumva plecăm?

Smulgîndu-se cu greu din aşternutul improvizat, coborî să se informeze. Aflînd că, deocamdată, nu era vorba de plecare, se grăbi să-şi reia culcuşul, cu gîndul să-şi continue somnul

întrerupt înainte de vreme. Dar dîndu-şi seama că îi este foame, întinse mîna după sacul de merinde. Scoase din el pîine, slănină şi ceapă şi începu să înfulece cu poftă.

Mirosul de ceapă avu darul să alunge imediat somnul lui Pelinoiu. Se trezi, se întinse, căscă zgomotos, apoi apelă şi el la conţinutul sacului său de merinde.

Dintre toţi cifratorii, Pelinoiu era cel mai tînăr. Mic de statură, slab şi sprinten, era răsfăţat de toţi cifratorii, care, din aceste motive îi dăduseră porecla de „mînzu”. Era o fire veselă şi tocmai această trăsătură îl făcea simpatic tuturora. La prima impresie, Pelinoiu părea superficial şi flecar. Abia după ce îl cunoşteai mai bine îţi dădeai seama că, în realitate, ai de-a face cu un om inteligent, care caută înţelesuri dincolo de aparenţe şi care, atunci cînd discută, nota personală nu-i lipseşte.

Originar dintr-un sat de pe Bărăgan, tatăl lui Pelinoiu fusese argat la moşia unui fost ministru şi murise în primul război mondial. Din cei patru fraţi, numai el, ca orfan de război, căpătase o bursă, datorită căreia izbutise să termine liceul şi să-şi dea bacalaureatul. Războiul fascist antisovietic l-a găsit student în anul al doilea la Agronomie. A fost mobilizat şi trimis pe front, împreună cu ceilalţi trei fraţi ai săi. Dar la numai cîteva luni de la izbucnirea războiului, toţi trei căzuseră.

Pelinoiu rupse primul tăcerea:

— Hai să ne înţelegem, Barbule. Cine dintre noi

stă lîngă şofer şi cine, aici, în dubă?

— Mă rog, şi de ce este neapărat nevoie să stea cineva în dubă?

— E drept, nevoie n-ar prea fi. Mă gîndeam, însă, că decît să ne căciulim la alţii ca să fim primiţi în vreun camion, mai bine se sacrifică unul din noi doi şi acceptă să se coacă în duba asta afurisită.

— În orice caz, în ceea ce mă priveşte, nici nu mă gîndesc să rămîn în dubă. Eu stau lîngă şofer. Pe tine te priveşte. Fă cum crezi!

— Că nu vrei să stai în dubă, înţeleg. Dar mi-e mai greu să pricep de ce consideri că locul de lîngă şofer ţi se cuvine, neapărat, ţie – replică Pelinoiu, nu fără o oarecare ironie.

— Nu spun de loc, dragă băiete, că mi se cuvine. Sînt convins însă că tu nu te vei opune să mi-l cedezi, ţinînd seama, pe de o parte, de faptul că sînt mai bătrîn decît tine, iar pe de alta, că tu vei fi înţelegător, ca de obicei, şi nu vei lăsa un om ursuz ca mine în tovărăşia unor oameni care, cunoscîndu-mă mai puţin decît tine, ar putea interpreta greşit lipsa mea de comunicativitate.

Răspunsul fu însoţit de o umbră de zîmbet.

Atît răspunsul, cît şi zîmbetul avură darul să-l îmbuneze pe Pelinoiu.

— Măi Barbule, dacă tu ţi-ai impune să rosteşti măcar douăzeci de fraze pe zi, ai fi o bomboană de băiat. Zău aşa!

— Eu, măi băiete, ţi-aş putea răspunde că există mulţi oameni care, dacă şi-ar impune să rostească pe zi douăzeci de fraze mai puţin, ar fi nişte indivizi tare agreabili.

— Adică subsemnatul?

— Nu m-am referit în mod special la tine.

— Mulţam frumos! E, în orice caz, o consolare pentru mine. Şi, pentru ca nu cumva să mă învinuieşti de ingratitudine, îţi cedez locul de lîngă şofer. Pînă la urmă, îmi găsesc eu unul în vreun camion. Mă întreb de ce încă nu plecăm?

— Te grăbeşti? În definitiv, ori aici, ori cîţiva kilometri mai încolo, nu-i acelaşi lucru?

— Nu despre asta e vorba. Sînt îngrijorat. Nu cumva nemţii au stăvilit atacul? Tu ce crezi?

— Sincer să-ţi spun, mi-e absolut indiferent.

— Cum poţi vorbi aşa? Dacă nu te-aş cunoaşte, ai merita să-ţi trag una peste mutră, să-ţi trebuiască apoi o oră pînă să te poţi scula de jos. Auzi! Îi este indiferent!…

Barbu avu un rîs fals, apoi împăciuitor.

— Stai, mă, că n-am înţeles ceea ce ai crezut tu…

— Ce atunci?

— E, totuşi, simplu. Nu sînt atît de naiv încît să cred că noi vom hotărî soarta războiului. Asta pe de o parte. Pe de altă parte, îţi închipui poate că nemţii vor capitula mai înainte ca aliaţii să ajungă la Berlin? Ascultă-mă pe mine: pînă cînd ei nu vor ajunge acolo, războiul nu se va termina. Or, drumul spre Berlin nu se află în nici un caz pe direcţia de atac a diviziei noastre. Dacă nu eşti convins uită-te pe o hartă.

— Dar contribuim şi noi cu ceva ca hitleriştii să fie mai repede bătuţi. Măi, de am termina odată cu ei!

— Nu-ţi mai face iluzii, băiete! După toate

probabilităţile, Crăciunul îl vom petrece în munţii Tatra. Cu puţin efort de imaginaţie, vei putea să te crezi în vacanţă prelungită pe Bucegi.

Pelinoiu oftă, apoi cu alt ton:

— Mult aş mai vrea să fiu acum în ţară!

— Nu cred să fie chiar atît de plăcut, replică Barbu cu gura plină.

— „Plăcut”! Ce prostie! Desigur că nu e... plăcut. E şi acolo război. Bineînţeles, un altfel de război.

În clipa aceea, căpitanul Medrea, comandantul Cartierului Trupei, dădu ordinul de plecare. Ordinul fu transmis, din om în om, de-a lungul întregii coloane.

— Îmbarcarea! Plecăm îndată! Repede! Repede!

Motoarele începură să duduie, şi oamenii, risipiţi care încotro, începură să alerge şi să se caţere în camioane. În sfîrşit, cînd toată lumea fu îmbarcată, convoiul porni.

Primii zece kilometri fură străbătuţi cu o viteză normală. După aceea, înaintarea coloanei fu încetinită. Şoseaua era congestionată de căruţe încărcate cu calabalîcul unităţilor, sau cu muniţii. Cînd trecură de vechea linie a frontului, înaintarea deveni şi mai anevoioasă. Hitleriştii, în retragerea lor precipitată, lăsaseră în urmă tot ceea ce le stînjenea fuga. Pînă şi căruţele fuseseră abandonate, iar caii împuşcaţi în cap.

Spectacolul care li se oferea era înspăimîntător. Pe o distanţă de multe sute de metri, de-a dreapta şi de-a stînga şoselei, nu vedeau decît cai împuşcaţi. Cai din aceia mari, de tracţiune, cu

grumazul puternic, ca de taur, cu părul mare şi pufos, ca lîna. Zeci şi zeci de cai, toţi împuşcaţi în cap.

Oamenii priveau, unii clătinînd din cap a compătimire, alţii scuipau cu scîrbă, înjurînd crunt pe hitlerişti.

— Dumnezeii mamei lor! Ăştia-s mai răi decît fiarele! Ce vină au bietele animale? izbucni unul din soldaţi, ordonanţa şefului de stat-major.

La care, un popotar, ţăran de prin părţile Ozanei, replică:

— Fug ei, acum, dar pînă la urmă, cînd n-or mai avea unde, tot vor fi nevoiţi să se dea bătuţi. Şi atunci au să trebuiască să dea socoteală, blestemaţii!…

Ordonanţa clătină din cap a neîncredere:

— Ehei, dacă ar fi să dea socoteală pentru cît au ucis, au jefuit şi au prefăcut în scrum, pînă şi copiii copiilor lor ar mai rămîne încă datori faţă de lume, măi oameni buni.

— Măi, dacă aş avea doi cai de-ăştia, mi-ar pune Dumnezeu mîna în cap. Am avut şi eu două gloabe… Dar a venit războiul, şi mi i-a scris *premarele* pentru rechiziţie. I-am dat, ce era să fac? Cine ştie dacă nu s-or fi prăpădit, pe unde ne-au purtat ăi mari… Apoi după o clipă, cu încredere şi îndîrjire: Ei, dar lasă pe mine! Dacă e aşa cum spune domn’ caporal Tomescu de la Cifru că în ţară s-a cam întors roata, am să mă răfuiesc eu cu cîinele de *premar*. Că eu atîta bun aveam: vitişoarele alea! Şi mi le-a luat! Dar el n-a dat nimic; nici popa, nici bogătanii. Lasă, mi-l judec eu, numai să sfîrşim mai repede cu ăştia, şi să

scap cu viaţă!…

Duba serviciului Cifru era încolonată cam pe la jumătatea convoiului. Barbu, care ocupa locul de lîngă şofer, se ghemuise într-un colţ, prefăcîndu-se că doarme, hotărît să evite orice discuţie cu acesta.

Şoferul Hîncu Pantelimon era apreciat ca unul dintre cei mai buni şoferi ai comandamentului. Era o fire veselă şi cu mîncărici la limbă. Tocmai pentru că îi cunoştea meteahna, Barbu evita să-i vorbească. Ştia că ar fi fost suficient să-i adreseze un singur cuvînt, ca şoferul să nu se mai oprească şi să trăncăne vrute şi nevrute. Şi dacă în alte împrejurări flecăreala lui Pantelimon îl amuzase, acum simţea nevoia să rămînă singur cu gîndurile lui.

Barbu era îngrijorat. Trecuseră mai multe zile de cînd ceruse căpitanului Smeu să fie trimis în prima linie şi acesta părea a fi uitat că îi este dator cu un răspuns. De asemenea, avea impresia că, deşi se comporta la fel ca mai înainte, totuşi manifesta faţă de el o anumită rezervă. Înapoia cuvintelor, înapoia atitudinii, la fel de binevoitoare, simţea o oarecare răceală, care îl enerva şi îl îngrijora în aceeaşi măsură.

„Oare să fi ghicit adevăratul motiv pentru care ţin să plec în linia întîi?”

O asemenea presupunere i se păru absurdă. Mai mult, pentru o clipă, chiar îl înveseli. Ca să poată ghici adevărul, căpitanul Smeu ar fi trebuit să fie un adevărat vrăjitor, care ştie să citească gîndurile cele mai ascunse ale oamenilor.

Şoferul Pantelimon începu să cînte… Cîntecul îi încîlci gîndurile. Barbu pricepu manevra şi, cu toate că era furios pe şofer, se încăpăţînă să ţină ochii închişi. În cele din urmă, Pantelimon, văzînd că nici cîntecul pe care îl urla atît de tare, încît ar fi putut trezi şi morţii din groapă, şi nici claxonările inutile şi repetate nu izbutesc să-l trezească din somn pe cel presupus adormit, îi ţipă la ureche:

— Dormi, domn’ elev?

— Acum nu mai dorm, că m-ai trezit. Dă-mi pace, că mi-e tare somn!

— Dă-l dracului de somn! Că la noapte ce-ai să faci! Ia priveşte mai bine în jur. Uite cum şi-au căsăpit caii hingherii ăştia de hitlerişti! Şi fiindcă văzu că Barbu rămîne mai departe cu ochii închişi, continuă, cu ton de reproş: Păi, de! dumneavoastră, care nu faceţi altceva toată ziua decît să scîrţîiţi pe hîrtie, ce vă pasă? Noi, însă, şoferii… Crezi că mie nu mi-ar plăcea să pun capul aici, pe volan, şi să-i trag un puişor de somn? Sigur că da… Dar pot? Eu, săracul de mine, trebuie să casc ochii bine, să nu dau cu dumneata în vreun şanţ. Şi încaltea dacă aş avea cu cine schimba o vorbă-două, să-mi mai treacă de urît… Na, poftim! Iarăşi ne-am oprit!…

Cu cît se apropiau de linia frontului, cu atît opririle erau mai dese şi de mai lungă durată. Hitleriştii, care continuau retragerea, înjghebau, ori de cîte ori le permitea terenul, mici puncte de rezistenţă. După lichidarea acestora, urmărirea era reluată. Şi cum începea frontul să se mişte, porneau şi coloanele de camioane şi căruţe, în şir

nesfîrşit, pe distanţe de zeci de kilometri.

Tunurile se auzeau bubuind furioase şi răguşite. Din cînd în cînd, cîte o pală de vînt aducea de departe, să audă şi cei care erau transportaţi de camioanele postului de comandă al diviziei, păcănitul armelor automate.

Şi iată că, în timp ce convoiul de camioane înainta pe şosea cu o viteză aproape normală, motorul dubei în care se afla Barbu încetă să mai funcţioneze. Şoferul Pantelimon coborî din cabină şi, ridicînd capota, se puse să caute pana.

— Ce are, măi Pantelimoane? întrebă şoferul de pe un alt camion, fără să oprească, mulţumindu-se doar să scoată capul prin fereastra cabinei.

— Cred că mi-a făcut figura vreo bujie. I-am spus eu lu' domn' locotenent Popazu că dacă nu ne dă bujii noi, în cîteva zile toate maşinile rămîn în pană.

Dar şoferul care întrebase nu mai apucă să audă reproşul la adresa locotenentului Popazu, comandantul companiei Auto, deoarece de mult era departe.

Barbu, văzînd că şoferul Pantelimon întîrzie, coborî şi el. Începu să se plimbe de colo-colo, să se mai dezmorţească. În timp ce se plimba, şoferul meşterea mereu la motor, înjurînd cumplit.

— Ce are, frate Pantelimoane? întrebă ceva mai tîrziu, cînd începu să-şi piardă răbdarea.

Pe Pantelimon întrebarea îl înfurie. Răspunse răstit:

— Poftim de vezi dumneata ce are!

Şi, scuipînd printre dinţi, se strecură sub botul maşinii.

Coloanele de căruţe continuau să se scurgă. Tunurile se auzeau bubuind din ce în ce mai departe.

După o oră de încercări, Pantelimon tot nu izbutise să pună motorul în stare de funcţionare. Aşa ceva nu i se mai întîmplase de cînd era el şofer. Negru de supărare, înjurînd, bodogănind, se încăpăţîna să demonteze şi să monteze diverse piese, nădăjduind că, pînă la urmă, măcar din întîmplare, va izbuti să descopere defectul. Dar trecu încă o oră, tot fără rezultat. Între timp, şirul nesfîrşit de coloane se scursese, şi pe şosea nu se mai zărea un singur vehicul.

Canonada încetase. O linişte atotcuprinzătoare stăpînea cîmpurile miriştite. Soarele cobora grăbit spre asfinţit, şi cele dintîi umbre ale serii porniră să se tîrască ca nişte reptile.

Barbu, care stătuse pe scara maşinii, fumînd ţigară după ţigară, veni lîngă Pantelimon. Acesta, abia ieşit de sub maşină, murdar şi transpirat, sta rezemat de una din aripi şi, la rîndul său, fuma. Întrebă cu blîndeţe:

— Ce ne facem, frate Pantelimoane? Nu-i chip să-i vii de hac?

— Să mă bată Dumnezeu, domn’ elev, dacă mi s-a mai întîmplat vreodată aşa ceva!… Şi doar nu sînt de ieri, de alaltăieri în meserie. Ce dracu’ o fi avînd, nu ştiu. Bujiile sînt bune, curent are, mă rog, totul pare în ordine. Să mori de necaz, nu alta!

— Va să zică nu-i nici o nădejde să-l porneşti?

— Nu!

— Cel puţin dacă ar trece vreun camion, să ne

remorcheze. Nici nu am prins de veste cînd s-au scurs coloanele.

— Măcar atîta să fi făcut şi dumneata, domn' elev. Dacă îmi atrăgeai atenţia din timp, mă lăsam păgubaş. Nu-mi place de loc să înnoptăm aicea, numai noi doi.

— Şi de ce, mă rog?

— Parcă ţi-e mai la îndemînă într-un sat plin de trupe, decît singur, în plin cîmp. Ferească Dumnezeu de ceasul rău, domn' elev!…

— Nu s-ar putea spune, frate Pantelimoane, că eşti un om curajos.

Şi spunînd acestea, Barbu privi drept înainte spre pădurea care se zărea nu prea departe, pe deasupra căreia umbrele înserării începuseră să joace ca ielele. Apoi privi panglica de şosea şerpuitoare şi, în fine, pe furiş, arma care rămăsese în cabina şoferului.

Surprinzîndu-i privirea, Pantelimon Hîncu se înfricoşă. Privirea lui Barbu era răutăcioasă, sălbatică. Alungă însă imediat teama. În definitiv, îl cunoştea doar de atîta vreme pe sergentul acesta, şi nu o dată făcuseră ei drumul împreună. Era, ce-i drept, cam ursuz, îi cam plăcea să-şi bată joc de oameni, dar încolo, om de treabă.

— De stat, nu cred că stăm toată noaptea – vorbi tare, dar mai mult pentru sine. S-au scurs ele primele coloane, dar trebuie să ne ajungă altele din urmă, de la Etape. Apoi, crezi dumneata că domn' locotenent Popazu, cînd şi-a dat seama că am rămas în pană, n-a trimis pe careva să ne caute? Aşa că nu trebuie să fii îngrijorat. Acuşi pică vreun camion să ne remorcheze.

— Dar eu nu sînt de loc, frate Pantelimoane.

— Mda! Fără îndoială! Matale eşti un om de coraj, domn' elev!...

Barbu îl privi batjocoritor, fără să răspundă. Abia mai tîrziu:

— Va să zică, te-ai lăsat păgubaş?

— M-am lăsat. Am făcut tot ceea ce m-am priceput.

— Atunci îţi propun să mîncăm ceva. Mi-e foame de nu te văd înaintea ochilor.

Se urcă în cabină, deschise sacul de merinde şi începu să scotocească în el. Pantelimon îl urmă.

Cîtva timp mîncară în tăcere, cu privirile pierdute departe, pe şoseaua care continua să rămînă pustie. La un moment dat, Pantelimon, săltîndu-se să ia bidonul cu apă, lovi arma care stătea agăţată de acelaşi cui, trîntind-o jos, între ei. Barbu o ridică şi, după ce o examină cîteva clipe, i-o înapoie:

— Nu prea ţi-e curată arma, frate Pantelimoane. Dacă ai ghinionul să pice sub ochii domnului maior Bratoloveanu, te trimite imediat în linia întîi.

— Parcă noi, şoferii, altceva mai bun nu avem de făcut! Zi şi noapte sîntem mereu pe drumuri. Viaţă mai amărîtă ca a noastră nici că există. Dar de asta domn' maior Bratoloveanu nu ţine seama.

— Cel puţin e încărcată? întrebă arătînd cu briceagul spre arma pe care, între timp, şoferul o agăţase din nou în cui.

Întrebarea îl surprinse tocmai în clipa cînd Pantelimon se pregătea să ducă la gură un dumicat. Simţi deodată un nod în gît şi nu-i mai fu

de loc foame. Strînse mîncarea în ştergarul care ţinea loc de hîrtie de împachetat şi, după ce îl înghesui în sacul de merinde, întinse mîna după armă.

— Bine că mi-ai adus aminte. Nu-i încărcată.

— Lasă, nu-i nevoie! căută să-l liniştească Barbu, apucîndu-l de braţ pentru a-l opri. Că doar nu ne ameninţă nici o primejdie.

Dar Pantelimon, dîndu-i mîna la o parte, desprinse arma din cui şi o încărcă.

— Cu ea încărcată am să mă simt mai liniştit. Paza bună trece primejdia rea.

Şi privirea pe care o aruncă lui Barbu îl făcu pe acesta să tresară.

Cam în acelaşi timp cînd duba rămînea în pană, cu vreo cinci kilometri mai în urmă se întîmplă un eveniment de-a dreptul senzaţional, care, ulterior, avea să dea mult de lucru Biroului 2. Acolo, şoseaua se bifurca. Un braţ al ei o pornea înspre nord-vest, direcţia de atac a diviziei, celălalt spre sud-vest.

La această încrucişare de drumuri, un soldat din compania de poliţie dirija circulaţia. Era o cruce de voinic, cu faţa negricioasă, cu ochi sfredelitori şi cu mustaţă de haiduc, de prin părţile Tîrnavelor. Se numea Atanasie P. Atanasie, dar toată lumea îl striga Tănase P. Tănase.

Tănase P. Tănase, care era în post de mai multe ore, asistase la scurgerea trupelor, a atelajelor de artilerie, a trenurilor de luptă şi regimentare. De cîtva timp, mişunarea aceea de oameni, animale şi vehicule se potolise. Pe şosea rar mai trecea cîte o

căruţă, rămasă de coloană, cine ştie din ce motiv. Atunci, în silă, mai mult din obişnuinţă, ridica fanionul, indicînd direcţia către care trebuia să apuce.

Soldatul Tănase P. Tănase, care nu fumase de mai multe ore, simţea că-i frige buza după o ţigară. Cît timp trecuseră coloanele, nu îndrăznise să-şi aprindă una, de teamă ca nu cumva vreun ofiţer sau vreun majur să-i tragă o praftură că-şi îngăduie să fumeze în post. Acum, însă, o asemenea primejdie trecuse. Vîrînd coada fanionului sub centură, în dreptul cartuşierelor, scoase tabachera şi se puse să-şi răsucească o ţigară groasă, groasă, atît cît îi îngăduia foiţa.

După ce o aprinse, începu să tragă din ea lacom. Dar nu apucă să fumeze decît jumătate de ţigară, cînd zări, departe, pe şosea, o căruţă cu coviltir, care se apropia în goana cailor. Fiind însă vorba numai de o singură căruţă, nu-şi făcu griji, ci continuă să fumeze cu aceeaşi poftă. Abia cînd căruţa fu foarte aproape, dintr-o excesivă prudenţă, ascunse ţigara în mîneca vestonului, ca un licean.

Conductorul căruţei struni caii la cîţiva paşi de el.

— Noroc, frate-meu! i se adresă, bătînd cu palma crupa calului din dreapta.

— Noroc! răspunse Tănase, făcînd un pas înainte. Care-i baiul?

Conductorul nu-i răspunse, ca şi cînd nu ar fi auzit întrebarea. Continuă să mîngîie şi să bată cu palma crupa transpirată a calului, care sforăia şi-şi mesteca neliniştit zăbala.

În schimb, prin spatele căruţei, coborî un alt soldat, cu automatul pe piept şi cu ţigara neaprinsă în gură. Tănase, crezînd că soldatul acela are nevoie de foc, îi ieşi în întîmpinare, cu ţigara întinsă. Cînd nu-i mai despărţeau decît doi-trei paşi, pistolarul smuci automatul şi trase. O rafală scurtă şi soldatul se prăbuşi pe spate ciuruit de gloanţe.

Pistolarul îl privi o clipă nepăsător, apoi făcu un semn conductorului să coboare. Apucînd unul de cap şi altul de picioare, transportară cadavrul lui Tănase pînă la căruţă şi-l zvîrliră înăuntru, ca pe un hoit netrebnic, acoperindu-l cu paie. După aceea conductorul biciuind crunt animalele, porni înapoi în goana mare a cailor.

Pistolarul, care rămase locului, privi cîtva timp după căruţă, apoi se apropie, fără să se grăbească, de unul din cei doi stîlpi indicatori, aşezaţi de-a dreapta şi de-a stînga şoselei. Pe fiecare din ei o tăbliţă de lemn, dreptunghiulară şi negeluită, indica punctul cardinal, localitatea cea mai apropiată şi distanţa în kilometri. Pistolarul smulse tăbliţa, cu cui cu tot, şi cu ea subsuoară se îndreptă spre celălalt stîlp. După ce smulse şi de aici tăbliţa indicatoare, o înlocui cu aceea cu care venise. Reveni la primul stîlp şi procedă la fel ca şi cu cealaltă tăbliţă.

Acum, plăcuţele de lemn, schimbate una în locul celeilalte, indicau nordul la sud şi sudul la nord, iar localităţile scrise pe ele – în cu totul alte direcţii decît acelea însemnate pe harta sectorului.

Sfîrşind treaba, pistolarul îşi contemplă opera cu vădită satisfacţie, apoi, ridicînd de jos fanionul,

se pregăti să joace rolul agentului de circulaţie. Şi parcă dinadins, ca satisfacţia să-i fie deplină şi grabnică, un convoi, format din vreo şapte căruţe, se zări pe şosea.

Cînd convoiul se apropie, pistolarul ridică fanionul, şi toate cele şapte căruţe o cotiră la stînga, adică în direcţia opusă aceleia către care se îndreptaseră pînă atunci trupele şi convoaiele. Acelaşi lucru se întîmplă cu un camion şi, în fine, mult mai tîrziu, cu o maşină militară deschisă, în care se aflau un căpitan de stat-major şi un plutonier-adjutant, ambii de la Armată.

Dar numai după primele cîteva sute de metri, căpitanul de stat-major îşi dădu seama că merg pe un drum greşit. Nefiind deplin convins, ceru părerea însoţitorului său:

— Popescule, oare mergem bine? Nu ai impresia că am pornit-o spre sud?

— Cum asta, domnule căpitan? Am citit doar pe tăbliţă localitatea unde se află postul de comandă al domnului general Popincariu. Şi apoi chiar soldatul cu circulaţia ne-a îndrumat în direcţia asta.

— Ştiu!… Ştiu!… Numai că… Ce dracu’, mi-am pierdut eu simţul de orientare? Ia să vedem! Opreşte, şofer!

Scoase busola din buzunar, să verifice.

— Poftim! Busola arată că mergem spre sud-vest. Or, noi trebuie să mergem mereu spre nord-vest. Să fie defectă busola? Nu-mi prea vine să cred! Hm!… Ce zici, Popescule?

— Ştiu eu ce să zic, domnule căpitan! Ori busola dumneavoastră e defectă, ori indicatoarele

au fost puse greşit.

— Ia dă-mi, te rog, porthartul!

Adjutantul i-l întinse.

— Ia să vedem. De aici am plecat noi, nu-i aşa? Bun. Uite şoseaua pe care am venit. Vezi? Citeşte localităţile prin care am trecut. Aşa. Uite şi bifurcarea. Ne găsim acum cam în locul acesta. E clar, Popescule: nici busola nu e defectă şi nici eu nu mi-am pierdut simţul de orientare. În schimb, indicatoarele au fost puse greşit, iar soldatul care dirijează circulaţia e, în cel mai bun caz, un prostănac.

— Dar o asemenea greşeală poate să aibă consecinţe foarte grave, domnule căpitan. Imbecilul care a comis o asemenea prostie merită să fie împuşcat.

— Toată încurcătura asta mi se pare suspectă.

— Şi mie, domnule căpitan.

— Ia-ntoarce, şofer. Şi dă-i bătaie!…

Peste cîteva minute, maşina se afla din nou la punctul de întretăiere a şoselei.

Văzînd că maşina se întoarce, pistolarul înjură printre dinţi, dar nu-şi pierdu calmul.

— Ascultă, soldat! Ce misiune ai tu aici?

— Să trăiţi, domn’ căpitan, am misiunea să dirijez coloanele!

— Şi încotro ai primit ordin să le dirijezi?

— Spre stînga, domn’ căpitan!

— Cine ţi-a dat acest ordin?

— Domn’ locotenent Tîmplaru.

— Ce divizie?

— Divizia „Moldova”.

— Şi de cînd eşti în post, soldat?

Pistolarul avu o clipă de ezitare, înainte de a răspunde:

— Păi… să fie cîteva ore…

— Aşa! De cînd eşti în post s-au scurs multe coloane?

— Nu aşa multe… Cîteva, însă, tot au trecut.

— Şi pe toate le-ai dirijat înspre stînga?

— Pe toate, domn’ căpitan!

— Va să zică, divizia voastră se află în direcţia aia?

— Păi, da, domn’ căpitan.

Dar chiar în clipa aceea, parcă pentru a dezminţi spusele falsului agent de circulaţie, cîteva tunuri începură să bubuie în direcţia nord-vest.

Căpitanul şi adjutantul se priviră semnificativ, în schimb, pistolarul îşi păstră calmul. Numai privirea lui deveni, parcă, ceva mai întunecată.

Căpitanul continuă să-l interogheze:

— Tăbliţele indicatoare cine le-a pus?

— Noi, domn’ căpitan!

— Care voi?

— Oamenii din compania noastră. De faţă era şi domn’ locotenent Tîmplaru.

— Eşti sigur că era de faţă şi domn’ locotenent al tău?

— Da, domn’ căpitan. Dumnealui a supravegheat personal!

— Lasă că lămurim noi chestia asta, băiete. Adjutant, arestează-l imediat!

— Ce-aveţi cu mine, domn’ căpitan?

Şi pistolarul, instinctiv, puse mîna pe automat.

Adjutantul Popescu îl pocni cu pumnul peste

mînă.

— Stai cuminte, scîrnăvie, că te trăsnesc o dată de nu mai sufli! Dă încoace automatul şi mişcă la maşină.

— Domn' căpitan, mă nenorociţi! Cum să părăsesc postul fără ordin? se căină pistolarul.

— Fără vorbă! se răsti la el adjutantul. Şi, apucîndu-l de braţ, îl sili să meargă.

Înainte de a se urca în maşină, căpitanul dădu ordin şoferului să schimbe indicatoarele.

Cînd treaba fu sfîrşită, luă loc lîngă şofer.

— Mînă acum, băiete, cît poţi de repede.

Maşina porni pe drumul cel bun, spre nord-vest.

Soarele coborîse spre asfinţit. Pe şoseaua liberă, maşina gonea cu mare viteză. Adjutantul Popescu, ţinînd automatul confiscat între genunchi, îl pîndea cu coada ochilor pe pistolar. Acesta, calm, privea nepăsător peisajul din dreapta, care începuse să se estompeze din cauza întunericului.

Adjutantul încercă să-l tragă de limbă:

— Cum te cheamă, leat?

— Cîmpeanu Haralambie.

— Păi bine, măi Haralambie, se poate să ne crezi tu chiar aşa de proşti? Pînă şi un copil şi-ar fi dat seama că îndrugi braşoave.

— Am spus adevărul, domn' adjutant. De ce să vă mint? Aşa am primit ordin, aşa am făcut. Domn' locotenent Tîmplaru poate să dea mărturie.

— N-ai tu grijă! Vom sta noi de vorbă şi cu domn' locotenent. Dar pînă atunci ai face mai bine dacă ai mărturisi.

— V-am spus adevărul, de ce nu vreţi să mă credeţi? Apoi cu ton de amărăciune: Aşa a fost şi este de cînd lumea e lume… cel mic şi amărît n-are niciodată crezare…

— Măi Haralambie, măi! Nu ţi-e milă de copilaşii tăi? De ce nu vrei să fii tu om de înţeles? Dacă spui adevărul ţi se uşurează soarta. Scapi poate cu viaţă. Dacă te încăpăţînezi, însă… au să te împuşte, măi băiete, şi rămîn copilaşii fără tată.

— Dar v-am spus tot ce ştiu!… Şi dumneavoastră mă tot chinuiţi! Ce vină îmi găsiţi? Ce vreţi să ştiţi?

— Vreau să-mi spui, puiule, cine te-a pus să dirijezi greşit circulaţia.

— Greşit? Cum greşit? Aşa am primit ordin. Dacă ordinul nu e bun, să răspundă cel care mi l-a dat.

— Şi cu tăbliţele alea tot nu ştii nimic?

— V-am spus doar că domn' locotenent Tîmplaru s-a îngrijit personal ca ele să fie bine puse.

— Bine, băiete! Văd că eşti mai mare secătură decît te-am crezut. De acu n-am să te mai întreb nimic. Pînă la urmă, ai să vorbeşti tu, n-ai grijă!

Între timp întunericul biruise. Pistolarul ridică gulerul vestonului şi se ghemui în coltul lui, parcă pregătindu-se să doarmă.

„Fir-ar al dracului să fie! drăcui plutonierul-adjutant. Te pomeneşti că nu-i vinovat. Altfel, i-ar mai arde lui acuma de somn?"

Maşina gonea prin noapte. Trecură prin cîteva sate, ticsite de trupe, fără să oprească şi, după o jumătate de oră, ajunseră în localitatea unde se

instalase postul de comandă al diviziei „Moldova”.

Cînd maşina opri în faţa postului de comandă, căpitanul coborî primul.

— Adu-l la Biroul 2! ordonă adjutantului. Şi vezi să nu-ţi scape.

Adjutantul coborî la rîndul său şi, ocolind maşina prin spate, veni să deschidă portiera din dreapta.

— Hai, băiete, coboară! Am ajuns!

Dar pistolarul nu se mişcă. Ghemuit în colţul său, părea adîncit într-un somn greu, de ostaş trudit.

— Ei, fir-ar al dracului de somnoros! N-auzi, mă? Deşteptarea!

Pistolarul însă dormea mai departe. Atunci adjutantul, furios, începu să-l zgîlţîie.

— Scoală, mă, n-auzi? Grijania ta de tîlhar!

Dar cum luă mîna de pe el, pistolarul se prăbuşi, de-a latul, pe pernele maşinii. Străfulgerat de o bănuială, adjutantul strigă şoferului:

— Ioane, ia dă-mi o ţîră lanterna domnului căpitan!

Cînd aprinse lanterna şi lumina se opri pe faţa celui prăbuşit pe pernele maşinii, nu mai avu nici o îndoială: pistolarul era mort.

Adjutantul Popescu stinse imediat lanterna, murmurînd printre dinţi:

— Ticălosul… Ne-a tras clapa! Şi eu, care am stat tot timpul lîngă el, fără să-mi dau seama… Mare dobitoc am fost!

Cîteva clipe rămase descumpănit, neştiind ce hotărîre să ia.

— Măi, Ioane – vorbi el şoferului ceva mai tîrziu – ia trage tu într-un loc ceva mai ferit, dar pe aici, pe aproape!

Şoferul descoperi în apropiere un fel de tăpşan, între două case, şi gară acolo maşina.

Trimisul Armatei, căpitanul Racoviţă, tocmai sfîrşise de povestit căpitanului Gheorghiu cele întîmplate pe drum, cînd intră pe uşă adjutantul Popescu.

— L-ai adus, Popescule?

— Domnule căpitan, nu l-am putut aduce.

— De ce?

— Fiindcă e mort!

Şi povesti cele întîmplate.

— Asta înseamnă că s-a sinucis! Ce ghinion!… Şi dumneata, care ai stat tot timpul lîngă el, n-ai observat nimic?

— Nimic, domnule căpitan! Sincer să vă spun, personal am îndoieli serioase că ar putea fi vorba de o sinucidere. Gîndiţi-vă şi dumneavoastră! Ca să se sinucidă, nu avea decît o singură cale: să ia otravă. Ei bine, ar fi fost imposibil să nu observ. Am stat tot timpul cu ochii pe el. Deşi era al naibii de întuneric, dacă ar fi dus ceva la gură aş fi observat. Sînt convins de asta.

— Atunci dumneata presupui că e vorba de… o moarte subită? întrebă căpitanul Gheorghiu, cu vădită ironie.

Plutonierul-adjutant Popescu, intimidat de întrebarea ironică, răspunse evaziv:

— Parcă mai ştiu ce să cred!

— Dar dumneata, Gheorghiule – i se adresă

căpitanul de la Armată – eşti de părere că poate fi vorba de altceva decît de sinucidere?

— Fără doar şi poate că nu.

— Ce presupui?

Şeful Biroului 2 ridică din umeri.

— Deocamdată nimic. Aş vrea să-l văd şi eu pe ostaşul acela. Unde l-ai dus, adjutantule?

— E tot în maşină. Am tras-o într-un loc mai puţin expus curiozităţii ostaşilor, care mişună pe uliţă.

— Ai procedat foarte bine. Aşteaptă-ne jos. Venim şi noi îndată.

Cînd cei doi căpitani rămaseră singuri, căpitanul Gheorghiu începu să se plimbe prin birou. Părea îngrijorat.

— Foarte, foarte stranie această întîmplare… Dacă individul într-adevăr s-a sinucis, atunci sigur a fost un agent hitlerist.

— Aproape sigur.

— Trebuie verificată ipoteza sinuciderii. Să-l luăm cu noi pe domnul colonel-medic Stătescu.

Ceru şi obţinu imediat legătura.

Cinci minute mai tîrziu, cei doi căpitani, însoţiţi de sublocotenentul Paraschivescu, care lucra la Biroul 2, se aflau în stradă. Acolo îi aşteptau locotenent colonelul-medic Stătescu şi plutonierul-adjutant Popescu.

— Ce s-a întîmplat, Gheorghiule? se interesă medicul.

— Domnule colonel, v-am chemat să-mi daţi o mînă de ajutor. Trebuie să examinaţi un ostaş care a murit aproximativ de o oră şi să ne spuneţi dacă e vorba de o sinucidere. De asemenea, ne

interesează opinia dumneavoastră în legătură cu adevărata cauză a morţii.

Adjutantul Popescu o porni înainte, luminîndule drumul cu lanterna. Cînd ajunseră, ofiţerul-medic observă, nu fără ironie:

— Dragă Gheorghiule, locul nu prea e potrivit pentru ceea ce îmi ceri. Eu aş propune să-l ducem la infirmerie. E la doi paşi de aici. La ora asta, n-am nici un bolnav, aşa că poţi să fii liniştit dacă, eventual, ţii să nu transpire ceva.

— Atunci să-l ducem acolo, acceptă căpitanul Gheorghiu, care, aşa cum presupusese colonelul, ţinea neapărat ca întîmplarea să treacă neobservată.

Maşina o porni spre infirmerie. Ofiţerii o urmară, mergînd pe jos.

Locotenent-colonelului Stătescu nu-i trebui mult timp ca să se pronunţe:

— Ostaşul ăsta a murit otrăvit, şi, după toate probabilităţile, otrăvit cu cianură. Dacă te interesează, Gheorghiule, să ştii cu precizie natura otrăvii, putem să-i facem autopsia.

— În orice caz, să i se facă autopsia.

Locotenent colonelul-medic Stătescu îi părăsi, ca să dea ordinele necesare în vederea autopsiei. O dată cu el, părăsi încăperea şi plutonierul-adjutant Popescu.

După plecarea acestora, căpitanul Gheorghiu se aplecă asupra cadavrului întins pe o brancardă. Gulerul vestonului îi atrase în mod deosebit atenţia.

— Vedeţi, aici în guler – vorbi căpitanul Gheorghiu, arătînd cu degetul – a avut ascunsă

fiola de cianură. A fost suficient să ridice colţul gulerului şi să spargă între dinţi fiola. Priviţi! Se văd destul de clar cioburile.

Într-adevăr, cîteva cioburi minuscule străluceau în lumina lămpii, ca nişte cristale.

— Fii bun, Paraschivescule, şi du-te de-l caută pe locotenentul Tîmplaru. Vino cu el aici.

Peste un sfert de oră, locotenentul Tîmplaru se afla în faţa căpitanului Gheorghiu.

— Tîmplarule, te-am chemat să-mi spui ce ştii despre ostaşul ăsta al dumitale.

Locotenentul Tîmplaru aruncă o privire asupra ostaşului întins pe brancardă.

— Domnule căpitan, nu-l cunosc! Acum îl văd pentru prima dată.

— Cum, nu face parte din compania dumitale?

— Nu!

Cei doi căpitani se priviră semnificativ.

— N-ai dat dumneata oameni care să dirijeze circulaţia pe şosele?

— Eu, domnule căpitan. Şi tocmai în legătură cu aceasta vreau să vă raportez ceva.

— Ce anume?

— Un om al meu, pe care l-am lăsat azi dimineaţă la o întretăiere de şosele, 15 kilometri vest de localitatea K., a dispărut.

— A dispărut? Interesant!... Nu cumva a dezertat? Şi căpitanul Gheorghiu se uită din nou semnificativ la căpitanul Racoviţă.

— Soldatul acela e un om de ispravă şi nu-l cred capabil de o asemenea mîrşăvie. Mai curînd aş înclina să cred că a fost atacat de niscai hitlerişti răzleţiţi şi împuşcat.

— Dacă lucrurile s-au petrecut aşa cum presupui, ar fi trebuit să-i găsiţi cadavrul. L-aţi găsit?

— Nu, domnule căpitan.

— Atunci?

— E tare misterioasă dispariţia asta, domnule căpitan!

— Mîine dimineaţă ia nişte oameni şi cercetează personal.

— Bineînţeles. Aceasta mi-a fost, de altfel, şi intenţia.

— Vreau să te mai întreb ceva. Spune-mi, ai verificat personal dacă tăbliţele indicatoare au fost puse aşa cum trebuie?

— Mai mult decît atît, domnule căpitan, pe cele mai multe le-am bătut cu mîna mea.

— Poţi afirma, cu toată răspunderea, că nu ai comis nici o greşeală?

— Nu înţeleg! Despre ce greşeală poate fi vorba? întrebă locotenentul Tîmplaru cu răceală, jignit de întrebarea şefului Biroului 2. Nu-mi îngădui nici un fel de uşurinţă în îndeplinirea unei misiuni.

Căpitanul Gheorghiu, care nu intenţionase de loc să-l jignească, ţinu să-l liniştească:

— Trebuie să lămuresc o problemă tare complicată, şi orice amănunt, cît de neesenţial ar putea fi, poate să constituie un punct de reper. Te rog să priveşti întrebările pe care ţi le pun numai prin această prismă. Spune-mi, deci: eşti sigur că, spre exemplu, la întretăierea aceea de şosea, unde spui că ţi-a dispărut omul, tăbliţele n-au fost puse greşit una în locul alteia?

— Exclus, domnule căpitan!

— Bine. Acum, în altă ordine de idei: cam la ce oră ai lăsat în post soldatul care ţi-a dispărut?

Locotenentul Tîmplaru se gîndi cîteva clipe:

— Cred că azi-dimineaţă, pe la orele 10.

— Şi în cît timp apreciezi că s-a scurs grosul coloanelor?

— În vreo patru-cinci ore.

— Da! În general, calculul dumitale este exact. Bine, Tîmplarule, poţi pleca. Cred că nu e nevoie să-ţi atrag în mod deosebit atenţia că cele ce am discutat trebuie să rămînă numai între noi. De asemenea, ai grijă ca oamenii dumitale să nu trăncănească în legătură cu dispariţia tovarăşului lor.

Locotenentul Tîmplaru salută şi plecă, nu fără a arunca o ultimă privire asupra cadavrului, care părea că zîmbeşte răutăcios şi, în acelaşi timp, ironic.

Căpitanul Gheorghiu, care tot timpul stătuse în picioare, se aşeză pe un pat de campanie şi-şi aprinse o ţigară.

— Acum – explică el – avem un punct de plecare. E mai presus de orice îndoială că un agent hitlerist s-a substituit soldatului pus de Tîmplaru să dirijeze circulaţia. Fără îndoială, acest lucru nu l-a putut face atîta vreme cît circulaţia pe şosea era mare, doar dacă am presupune o înţelegere între cei doi. O asemenea ipoteză însă mi se pare puţin probabilă.

— Eu cred că nu poate fi exclusă din capul locului – îşi dădu cu părerea căpitanul Racoviţă.

Dar căpitanul Gheorghiu nu păru convins.

— Asta încă nu spune nimic. Dumneavoastră judecaţi aşa: dacă nu ar fi fost vreo înţelegere între ei, schimbul trimis de Tîmplaru ar fi trebuit să găsească măcar cadavrul celui dispărut. În primul rînd, nu-i exclus ca mîine, pe lumină, să-l descopere; în al doilea rînd, substituirea nu implică, neapărat, împuşcarea adevăratului agent de circulaţie. E foarte probabil să fi fost luat prizonier. Dar nu ăsta este lucrul cel mai important. Important este să ştim ce a urmărit inamicul. Să ne dezorganizeze aprovizionarea, dirijînd convoaiele pe o rută greşită?

— Foarte greu de presupus! răspunse căpitanul Racoviţă. Fiindcă e clar că mult timp nu putea să dureze mistificarea. De altfel, aşa cum s-a şi întîmplat.

— Fără îndoială. După părerea mea, mai curînd ar trebui să presupunem că inamicul a avut interesul să dirijeze greşit circulaţia numai pentru scurt timp, în vederea unui anumit scop, care, deocamdată, nu ne este cunoscut. Mă întreb: au izbutit ei să-şi atingă scopul? Sau intervenţia dumneavoastră l-a zădărnicit?

— Aş înclina să cred că le-am încurcat socotelile. Altfel nu văd de ce, odată scopul atins, individul ăsta ar mai fi continuat să joace rolul agentului de circulaţie. Normal ar fi fost ca, după aceea, să fi spălat putina.

— Fără îndoială!

— Atunci ce dracu’ a urmărit? La ora aceea, grosul coloanelor se scursese. Pe şosea nu mai puteau trece decît convoaie cu muniţii…

Căpitanul Gheorghiu ridică din umeri.

— Încă nu ştiu! Sper însă că vom izbuti să aflăm curînd. Să mergem! Aici nu mai avem ce face.

Se despărţiră în faţa biroului şefului de stat-major.

Intrînd în biroul său, căpitanul Gheorghiu îl găsi acolo pe căpitanul Smeu.

— Unde umbli, frate? Te aştept de o jumătate de oră.

— De ce?

— Trebuie să-ţi vorbesc neapărat.

— Ce s-a întîmplat? Ceva grav?

— Iată despre ce-i vorba. Duba care îmi transporta întreg materialul de cifru a avut o pană pe drum. Din cauza aceasta, s-a răzleţit de convoi. Căpitanul Medrea, care comanda eşalonul, n-a observat nimic. Dar, chiar dacă ar fi observat, tot n-ar fi luat vreo măsură, pentru că, după cum ştii, în timpul deplasărilor penele sînt frecvente. De obicei, şoferii se descurcă singuri şi ajung din urmă convoiul. Numai că de data asta n-a izbutit să pornească motorul. Urmarea a fost că, la un moment dat, duba s-a găsit singură pe şosea, deoarece, între timp, coloanele se scurseseră. Abia cînd eşalonul a ajuns aici, unul din cifratori, care se urcase într-un alt camion, a observat că duba lipseşte. M-a anunţat imediat. I-am cerut lui Popazu un camion şi am pornit s-o caut. Îţi închipui prin cîte emoţii am trecut pînă am dat de ea. Cînd am pornit înapoi, cu duba remorcată, începuse să se însereze. Dragă Gheorghiule, oricît s-ar părea de absurd, pana asta afurisită mie îmi dă mult de gîndit. Mă întreb dacă n-a fost aranjată de şofer.

Căpitanul Gheorghiu zîmbi:

— Să ştii, Smeule, că dacă ai lucra la noi ai face treabă bună.

— Haide, nu mai rîde de mine. N-aş vrea să fii în pielea mea.

— Nu glumesc de loc.

Şi îi povesti cele întîmplate pe şosea căpitanului Racoviţă.

— Atunci, mai mult ca sigur că păcătosul de şofer de pe dubă lucrează pentru hitlerişti.

— Vom afla îndată.

Sună plantonul şi-l trimise după sublocotenentul Paraschivescu.

— Paraschivescule, i se adresă, cînd acesta intră în birou, du-te şi caută şoferul de pe duba Cifrului. Consideră-l ca şi arestat.

Tocmai în clipa cînd sublocotenentul Paraschivescu se pregătea să plece, plantonul anunţă pe comandantul companiei Auto, sublocotenentul Popazu.

— Am onoarea să vă salut, domnule căpitan!

— Ce-i, Popazule?

— Domnule căpitan, s-a întîmplat ceva grav. Mi-a fost împuşcat unul din şoferi.

— Asta mai lipsea! Care din ei?

— Pantelimon Hîncu, şofer pe duba Cifrului.

— Sinucideri… asasinate… Ce mai noapte! murmură căpitanul Gheorghiu. Apoi tare, către căpitanul Smeu şi sublocotenentul Paraschivescu: Haideţi să mergem!

Intrară într-o curte din apropierea postului de comandă al diviziei. Duba fusese garată într-un fel de şopron de scînduri, numai cu trei pereţi.

Capota dubei era ridicată, iar pe jos, împrăştiate, o mulţime de scule. Un bec de multe lumini, agăţat de o capră de tăiat lemne, îşi trimitea lumina puternică pînă sub maşină. Un zgomot strident şi continuu venea din curtea vecină, unde fusese instalat grupul electrogen ce alimenta cu curent electric postul de comandă. De sub botul maşinii se iveau picioarele şoferului. Ai fi zis că meştereşte la motor. Dar dacă te aplecai şi priveai, după gaura din tîmplă şi balta de sînge, te dumireai imediat că omul nu mai trăieşte.

— Cine l-a descoperit? întrebă căpitanul Gheorghiu.

— Neculai, ordonanţa domnului căpitan Smeu, informă sublocotenentul Popazu.

— Ordonanţa mea? Cum asta?

Neculai Sărmăşan, care stătuse pînă atunci în spatele maşinii, se apropie. I se citea groaza în priviri şi tremura tot.

— Eu, domn' căpitan. Să vedeţi cum s-a întîmplat. V-am căutat la postul de comandă, să vă vestesc că v-am găsit cantonament şi să vă chem la masă. Nu eraţi acolo, şi un domn elev mi-a spus că nici nu v-a văzut. Atunci am plecat, ce era să fac? Mergeam pe drum şi mă tot gîndeam unde să dau de dumneavoastră, cînd, trecînd prin faţa casei ăştia, văd peste gard duba. Mi-am zis: hai să-l întreb pe Pantelimon unde a descărcat bagajul Cifrului, că în clădirea unde-i domn' general, după cum îmi spuse domn' elev acela, n-a mai fost loc şi pentru serviciul lui domn' căpitan. Intru eu în curte, dar nu-l văd pe Pantelimon. Abia mai apoi îi zăresc picioarele ieşind de sub maşină. Îl strig:

„Mă Pantelimoane, unde ai descărcat calabalîcul lu' domn' căpitan?" Dar el nu-mi răspunde. Am crezut că nu m-a auzit din cauza zgomotului de la *ilictrogin*. „N-auzi, mă Pantelimoane?" îl strig eu din nou, pocnindu-l cu vîrful bocancului în talpă. El nici nu mişcă. „Măi, fir-ar al dracului! îmi zic. Doar n-o fi adormit sub maşină". Mă plec şi, Doamne-Dumnezeule, ce mi-a fost dat să văd! Vai de sufletul lui, bietul om!…

Neculai Sărmăşan începu să tremure şi mai tare şi să se închine. Fruntea îi era numai broboane de sudoare. Cîteva lacrimi îi umeziră genele.

— Bine, Neculai, ne-am lămurit, îi vorbi căpitanul Gheorghiu cu blîndeţe. Du-te acum la cantonament. L-ai găsit pe domn' căpitan al tău şi poţi fi liniştit.

Neculai Sărmăşan făcu cîţiva paşi de-a-ndăratelea, dar nu plecă. Ocoli grupul şi, venind în spatele căpitanului Smeu, îi şopti, trăgîndu-l de mînecă:

— Domn' căpitan, nu întîrziaţi mult că se usucă mîncarea pe foc. Cantonamentul e aproape. Cum ieşiţi de aici, o luaţi la stînga… şi a şasea casă pe mîna dreaptă.

— Bine, bine, Neculai! Du-te că vin şi eu îndată!

În timpul acesta, căpitanul Gheorghiu privea gînditor grupul electrogen din curtea vecină. Un soldat îşi făcea de lucru pe lîngă motoare.

— Ia vino puţin încoace, măi băiete! îl strigă căpitanul.

Din cauza zgomotului pe care îl făceau motoarele, nu fu însă auzit. Repetă chemarea, de

data asta răcnind.

În sfîrşit, soldatul auzi şi veni în pas alergător pînă la gard.

— Ordonaţi, domn’ căpitan!

— Eşti de mult timp pe afară?

— Păi, să tot fie o oră, domn’ căpitan.

— Nu ai auzit cumva zgomotul unei împuşcături?

Soldatul se gîndi cîteva clipe înainte de a răspunde:

— Nu, domn’ căpitan!

— Eşti sigur?

— Da, domn’ căpitan!

— Cum te cheamă?

— Burghelea Ştefan, domn’ căpitan.

— Bine! Vezi-ţi de treabă.

Soldatul salută şi plecă.

— Paraschivescule, înseamnă-ţi numele soldatului! Apoi, adresîndu-se căpitanului Smeu: Cred că ţi-e clar acum.

— Nu prea!

— E, totuşi, destul de simplu. Acela care l-a ucis pe Pantelimon a mers la sigur. A ştiut că zgomotul împuşcăturii va fi acoperit de huruitul grupului electrogen. N-ar fi exclus să se fi folosit de un revolver cu amortizor de zgomot.

— Nu s-ar putea spune că ticălosul – cine o fi el – nu a lucrat cu sînge rece. Lumină ca la teatru. (Becul ăsta pare un adevărat reflector.) În stînga, ostaşul de la grupul electrogen. Acolo, în faţă, uliţa mişunînd de soldaţi, iar aici, casa locuită, fără îndoială. Ar fi culmea să găsim înăuntru şi niscai soldaţi cantonaţi.

— Vom vedea îndată. Paraschivescule, du-te, te rog, şi dă bună seara gazdelor.

Peste cîteva minute, sublocotenentul Paraschivescu se întoarse cu vestea că în casă nu erau cantonaţi soldaţi. Pe cei doi moşnegi care locuiau acolo i-a găsit dormind duşi, şi numai cu mare greutate i-a putut trezi. Bineînţeles, nu auziseră împuşcătura.

— Mă aşteptam, murmură căpitanul Gheorghiu, parcă mai mult pentru sine. Dumneata, Paraschivescule, te vei îngriji ca şoferul să fie înmormîntat pînă în ziuă. Şi întrucît nu putem ascunde moartea şoferului, va trebui să difuzăm versiunea că s-a împuşcat din imprudenţă. Mai ales caută să-l faci pe prostul ăla de Tălîmbu să creadă că Pantelimon s-a sinucis, ca să nu trăncănească. Apoi către Smeu: Să mergem, Smeule! Cred că pentru noaptea asta am terminat cu surprizele.

Pe drum, căpitanul Smeu întrebă cu vădită nelinişte:

— Crezi că există o legătură între agentul Abwehrului şi asasinarea şoferului?

— Ascultă, Smeule! Cu care dintre oamenii tăi ai asigurat paza materialului de cifru în timpul deplasării? Poate că am putea afla de la ei ceva care să prezinte cît de cît interes.

Căpitanul Smeu se lovi cu palma peste frunte.

— Uită-te, domnule! Nici că mi-a trecut prin minte. Interesant!…

— Ce nu ţi-a trecut prin minte şi ce anume găseşti interesant?

— Că s-ar putea ca cifratorul care a asigurat

paza materialului în timpul deplasării să nu fie străin de această întîmplare.

— Bine, dar eu nu la asta m-am gîndit cînd te-am întrebat care din oamenii tăi a însoţit duba.

— Nu te-ai gîndit fiindcă nu ştii cine a fost acela. Dar ia spune-mi: nu ţi se pare interesant că „întîmplarea” a făcut ca însoţitorul să fie tocmai Barbu Vasile?

— Acela care ţi-a cerut să plece în linia întîi?

— El!

Căpitanul Gheorghiu se gîndi o clipă, apoi răspunse pe un ton care nu suferea replică:

— Dragă Smeule, presupunerea ta e absurdă. Nu văd ce interes ar fi avut Barbu să-l ucidă aici, şi cu asemenea riscuri, cînd o putea face, liniştit, pe drum, să zicem în timp ce se aflau în pană. De altfel, dacă vrei să te convingi personal, descoase-ţi oamenii şi ai să afli, sînt absolut sigur de aceasta, că între orele 17-19 – timp în care, probabil, a fost ucis şoferul – Barbu Vasile n-a lipsit din birou.

— Atunci, dacă socoţi că nu are vreun amestec, de ce vrei să stai de vorbă cu el? Ce anume tragi nădejdea să afli?

— Dacă eventual există vreo legătură între pana dubei şi falsul agent de circulaţie, arestat de căpitanul Racoviţă.

— Domnule căpitan, elevul Barbu aşteaptă dincolo, în biroul furierilor, îl vesti pe căpitanul Gheorghiu sublocotenentul Paraschivescu.

— Bine! Spune-mi, te-ai informat?

— Da, domnule căpitan. Am stat de vorbă, ca

din întîmplare, cu fiecare cifrator în parte.

— Şi rezultatul?

— Acela pe care l-aţi prevăzut, domnule căpitan. În asasinarea şoferului Pantelimon elevul Barbu nu poate avea nici un amestec. Din clipa cînd a ajuns aici în sat cu duba, elevul Barbu a fost tot timpul împreună cu ceilalţi cifratori.

— Mda! Mulţumesc! Trimite-l acum aici.

Cîteva clipe mai tîrziu, Barbu, oprit în prag, saluta:

— Să trăiţi, domnule căpitan!

— Ia loc, Barbule! îl invită căpitanul Gheorghiu, arătîndu-i scaunul care se afla de cealaltă parte a biroului.

— Mulţumesc!

Şi se aşează cît mai degajat.

— După cît am fost informat, dumneata ai însoţit duba în timpul deplasării.

— Este exact, domnule căpitan.

— Ce ai putea să-mi spui în legătură cu pana pe care aţi avut-o pe drum?

— Dacă vă interesează anumite detalii tehnice, din păcate, nu vă pot fi de nici un folos, domnule căpitan. Niciodată nu m-a interesat să ştiu măcar în ce fel arată piesele care se ascund sub capota unei maşini.

— Bineînţeles că nu asta vreau să aflu de la dumneata. Mă interesează, mai curînd, să cunosc părerea dumitale în legătură cu această pană. Ca să fiu mai clar, m-ar interesa să ştiu dacă, eventual, n-ai avut impresia că pana a fost... simulată.

— Simulată, domnule căpitan? se miră Barbu.

Nu, nu cred. Dacă l-aţi fi auzit cum înjura de ciudă răposatul Pantelimon şi dacă l-aţi fi văzut cît de mult s-a căznit să pornească motorul!…

— Gîndeşte-te bine! Nu crezi că şi înjurăturile şi eforturile de a pune motorul în stare de funcţionare au putut fi, totuşi, simulate?

Barbu se gîndi şi gîndurile fură acestea:

„În definitiv, dacă insistă asupra acestui lucru, e foarte probabil că au motive serioase. Aceasta, pe de o parte. Pe de alta, dacă mă încăpăţînez să-l apăr pe şofer, s-ar putea să mă bănuiască, în vreun fel, de complicitate. De altfel, Pantelimon fiind mort, apărîndu-l, tot nu-i mai pot fi de vreun folos”.

Apoi cu voce tare:

— Ştiu eu, domnule căpitan! Acum, cînd mă gîndesc, s-ar putea ca dumneavoastră să aveţi dreptate, şi pana să nu fi fost decît o falsă pană. Ştiţi, Pantelimon e şofer pe dubă încă de pe vremea cînd divizia noastră lupta pentru eliberarea Ardealului. Îmi amintesc, nu o dată s-a întîmplat să rămînă în pană. De fiecare dată, însă, Pantelimon a izbutit să pună în stare de funcţionare motorul. În definitiv, ce naiba de pană a fost asta de n-a putut să-i vină de hac tocmai el, care, după cîte ştiu, a fost unul dintre cei mai destoinici şoferi?

— Spune-mi, tot timpul, pînă a venit camionul să vă remorcheze, Pantelimon a meşterit la motor?

— În cea mai mare parte a timpului.

— Şi altceva ce a mai făcut?

— A mîncat.

— Şi mai ce?

— Altceva nimic. A aşteptat. Era convins că domnul sublocotenent Popazu va trimite pe cineva să ne remorcheze. Fapt care, de altfel, s-a şi întîmplat.

— Era convins că Popazu va trimite pe cineva să-l remorcheze şi aştepta, repetă pe gînduri căpitanul. Dar poate că aştepta altceva decît ajutor din partea sublocotenentului Popazu.

Presupunînd că ofiţerul ştia mai multe decît lăsa să se înţeleagă, Barbu spuse, cu intenţia precisă de a-l induce în eroare:

— Poate de aceea se tot uita înspre pădurice. Ştiţi, prin apropiere era o pădurice.

— Dar dumneata? Ce ai făcut tot timpul?

— La început am stat în cabină. De la o vreme, plictisit, am coborît şi am început să mă plimb în jurul maşinii.

— Dumneata, cînd ai văzut că trece timpul, că începe să se întunece fără ca Pantelimon să fi venit de hac penei, de ce n-ai oprit un camion să vă remorcheze? Ca însoţitor al dubei aveai doar datoria să asiguri securitatea întregului material de cifrare. Nu ţi-ai dat seama la ce pericole te expui?

— Domnule căpitan, am avut atîta încredere că Pantelimon va putea porni motorul dintr-o clipă în alta, încît nici n-am observat cînd s-a scurs coloana. De altfel e de mirare că, pînă în clipa cînd am fost remorcaţi, nu ne-au ajuns din urmă alte coloane.

— Ei, nu e chiar atît de mirare. Dar spune-mi, la voi, la Cifru, cum este explicată sinuciderea lui Pantelimon?

Barbu deveni foarte atent. Răspunse cu prudenţă:

— Pînă acum, în nici un fel, domnule căpitan. Am fost cu toţii foarte afectaţi, deoarece, aşa cum v-am mai spus, pe Pantelimon l-am avut şofer pe dubă încă de la începutul campaniei.

Despărţindu-se de şeful Biroului 2, căpitanul Smeu se duse să-l caute pe locotenentul Tîmplaru.

— Te rog, Tîmplarule, ca în noaptea asta să pui o santinelă la Cifru.

— Nu prea am oameni, domnule căpitan! De altfel, cifratorii dumneavoastră sînt cantonaţi în aceeaşi casă.

— Asta e altceva. Pe ei nu-i pot pune să facă de gardă. Muncesc destul în timpul zilei. De altfel, e ordin.

— De la cine?

— De la domnul general.

— În cazul acesta, ordinul se va executa! răspunse oftînd locotenentul Tîmplaru.

După ce se despărţi de locotenentul Tîmplaru, căpitanul Smeu, ceva mai liniştit, plecă să-şi caute cantonamentul. Cînd, în sfîrşit, îl găsi, trecuse de miezul nopţii.

Ca un cîine credincios, soldatul Neculai Sărmăşan îl aştepta în prag. Căpitanul îl trimise să se culce şi, dezbrăcîndu-se în grabă, se vîrî în aşternut. Istovit de truda şi emoţiile din timpul zilei adormi pe dată.

CAPORALUL ULEA MIHAI

Era o dimineaţă mohorîtă, cu cer murdar, care ameninţa cu ploaie.

Deoarece în tot satul nu se găsise o clădire în care să încapă întreg postul de comandă al diviziei, serviciul Cifrului fusese instalat într-o casă mai răsărită de pe uliţa principală. Cei ai casei se strînseseră într-o singură odaie, celelalte două încăperi devenind una biroul propriu-zis, iar cealaltă dormitorul cifratorilor.

În dimineaţa aceea, cifratorii dormiseră mai mult ca de obicei. Oboseala drumului şi despachetatul calabalîcului, care se prelungise mult după miezul nopţii, întîrziaseră ora deşteptării.

Burlacu Alexandru, care, mai harnic decît toţi, se şi spălase, intră în odaie dezbrăcat pînă la brîu, cu prosopul pe după gît.

— Grăbiţi-vă, fraţilor, că acum pică Smeu şi-i mai mare ruşinea!

Cu destulă părere de rău, unul cîte unul, cifratorii ieşiră de sub pături şi începură să se îmbrace în grabă.

— Eu sînt gata! anunţă Mardare, plecînd să se spele la fîntînă.

Curînd, în dormitorul improvizat nu mai rămase decît Burlacu. Cu un ciot de pieptene începu să-şi aranjeze părul creţ şi aspru, fluierînd o veche romanţă.

Era cel mai în vîrstă dintre toţi. Din acest motiv cifratorii îl porecliseră „bătrînul”, deşi abia împlinise treizeci şi trei de ani. De statură mijlocie, dar bine legat, cu un chip frumos, în

ciuda trăsăturilor colţuroase, Burlacu, moţ de pe lîngă Cîmpeni, impresiona prin frumuseţea aceea aspră, bărbătească, specifică bărbaţilor din munţii Apuseni. Cînd te uitai la el, îţi spuneai că dacii pe vremea lui Burebista aşa trebuie că arătau. Era drag tuturor pentru optimismul său robust, reconfortant, pentru darul său de povestitor.

În viaţa civilă, Burlacu era învăţător. Unul din miile de învăţători pe care guvernele burgheze îi numeau „luminători ai satelor", dar îi plăteau cu salarii de mizerie, şi nici acelea venite la timp. Dar, spre deosebire de unii dintre tovarăşii de breaslă, Burlacu nu îşi plecase grumazul, resemnîndu-se. Era cunoscut în tot judeţul ca cel mai „turbulent" învăţător, fapt pentru care, de cîte ori aveau loc alegeri, fusese arestat sub diferite pretexte şi închis în penitenciarul din capitala judeţului.

Ca să scape de el, încă de pe la începutul anului 1939, l-au mobilizat şi de atunci nu mai lepădase haina militară. Pe frontul antihitlerist fusese numai în prima linie, şi cît timp stătuse acolo, deşi regimentul lor fusese în trei rînduri reîmprospătat, ca prin minune el scăpase fără o zgîrietură. Pe urmă, îmbolnăvindu-se, a fost numit furier la adjutantura regimentului, iar apoi în echipa de cifratori din cadrul comandamentului diviziei „Moldova".

Şi aici, ca şi dincolo, în linia întîi, deveni drag tuturora, datorită optimismului său robust, reconfortant, dar mai ales, talentului său deosebit de povestitor. Pînă şi căpitanul Smeu, care se ferea să-şi manifeste deschis simpatiile şi

preferinţele, cu Burlacu făcea excepţie.

Cînd cifratorii se întoarseră de la spălat, îl găsiră înfulecînd de zor pîine şi slănină.

— Mai are careva dintre voi o ceapă? întrebă el cu gura plină.

Nu-i răspunse nimeni, socotind, de altfel pe bună dreptate, că o asemenea întrebare năstruşnică nu merita răspuns. Fiindcă ştiau cu toţii, din proprie experienţă, că ar fi fost mult mai uşor pentru oricare dintre ei să facă rost de o sticlă de şampanie decît de o ceapă sau de o căpăţînă de usturoi.

Cîteva minute mai tîrziu, toţi cei cinci cifratori se aflau aşezaţi la masa de brad, mîncînd cu poftă pîine şi slănină.

— Ce spuneţi, măi băieţi, de „Fachir”? rupse tăcerea Burlacu, care, sătul, îşi aprinsese o ţigară.

— Adică?! întrebă Tomescu Adrian, care atunci cînd se mira de ceva părea mult mai tînăr.

Avea o figură prelungă, pe care ochelarii cu ramă groasă şi neagră o făceau să pară şi mai alungită. De sub lentilele groase te priveau nişte ochi mari şi albaştri, aproape nefiresc de albaştri. Fruntea înaltă şi brăzdată cu neobişnuit de multe cute, îi dădea un aer de om matur şi trecut prin viaţă.

Dacă Burlacu – datorită firii sale deschise, umorului, dar mai ales darului său de povestitor – întrunea simpatia unanimă a cifratorilor, Tomescu, în schimb, se bucura de stima lor fără rezervă. Şi dacă Pelinoiu era, ca vîrstă, cel mai tînăr dintre ei, Tomescu, în schimb, era cifratorul cel mai tînăr.

Cazangiu la „Malaxa”, utecistul Tomescu luase parte la insurecţia armată, luptînd în cadrul unei formaţiuni de luptă patriotică împotriva trupelor hitleriste, care încercau să pătrundă în Bucureşti prin şoseaua Alexandria. Curînd după aceea se ceru voluntar pe frontul antihitlerist. Aici, luă parte la multe lupte, iar după eliberarea Clujului fu mutat la postul de comandă al diviziei, ca să completeze echipa serviciului Cifru. Îşi însuşi repede cunoştinţele necesare şi, în numai o săptămînă, deveni unul dintre cei mai buni cifratori.

Ceilalţi din echipă ţineau la el, dar mai ales îl stimau. Şi îl stimau nu numai pentru caracterul său integru, dar mai cu seamă pentru că el, depăşindu-i prin înţelegerea mai profundă a ceea ce se întîmpla în lume, îi ajuta să-şi dea seama nu numai de semnificaţia prezentă a evenimentelor pe care le trăiau, dar şi de perspectiva lor luminoasă.

— Ce l-o fi găsit pe „Fachir” de a aprobat să ne completeze echipa? întrebă Burlacu.

— Parcă el a aprobat?! replică Pelinoiu. A aprobat generalul.

— Ştiu asta. Dar memoriul căpitanului a trecut pe la „Fachir”. Dacă ar fi pus o rezoluţie negativă, generalul ar fi ţinut seama de ea. Ştiţi doar că generalul nu trece uşor peste părerile şefului său de stat-major.

— Probabil că acum şi „Fachirul” ne vede cu alţi ochi – vorbi cu gura plină Pelinoiu. În definitiv, ce dracu’, nu o dată i-am dovedit de ce sîntem în stare! Mai ales în ultimul timp…

— Desigur! replică ironic Barbu. Eu cred că nu va trece mult şi va propune generalului să ne decoreze.

— Poate că am merita! răspunse prompt Mardare, care sesizase ironia şi nu putea fi de acord cu ea. Ţie, Barbule, îşi place totdeauna să cînţi solo.

Între Mardare – mărunt, uscăţiv, negricios, cu ochii mici, sfredelitori, negri ca smoala şi cu o umbră de zîmbet ironic în colţul gurii – şi Barbu exista, în ciuda faptului că nu se prea împăcau, o oarecare asemănare. Asemănarea nu era în nici un caz fizică. Pentru că Barbu era bine clădit, cu umerii largi şi ceafă puternică. Avea o faţă inexpresivă, rotundă şi unsuroasă. În contrast cu Mardare – repezit la vorbă şi gata de harţă – lui Barbu îi plăcea mai mult să asculte decît să vorbească. Dar cînd vorbea, nu pierdea niciodată ocazia să plaseze cîte o ironie. Şi asemănarea tocmai în aceasta consta: în apetitul pentru ironie. Numai ca în timp ce ironia lui Mardare nu irita niciodată, a lui Barbu supăra aproape totdeauna.

— Îi place să cînte solo, dar nu-şi dă seama cît de fals cîntă – adăugă Pelinoiu, căruia, de asemenea, nu-i plăcu insinuarea răutăcioasă a lui Barbu.

— Măi băieţi – vorbi Burlacu, care terminase de mîncat înaintea tuturora şi acum se uita pe un număr din ziarul „Scînteia”, sosit acolo de două zile – de ce credeţi voi că „Fachirul” a aprobat să ni se completeze echipa?

— De ce? întrebă Barbu, fără pic de interes, mai mult în ironie.

— Pentru că unităţile nu mai duc lipsă acută de oameni. Au început să ne ajungă din urmă batalioanele de marş.

— Care „batalioane”, mă bătrîne? E vorba doar de un singur batalion. Şi crezi tu că nenorocitul ăsta de batalion a completat efectivele regimentelor?

— Ai răbdare! Dacă a venit unul, vor veni şi celelalte. Uite ce spune „Scînteia”: „Totul pentru front, totul pentru victorie”.

— Lasă-l că nu se convinge el chiar atît de uşor! replică Pelinoiu, amintindu-şi de convorbirea pe care o avusese cu Barbu în ajun. În ceea ce priveşte politica, dumnealui rămîne în „expectativă”.

— Aha! Vrea să vadă care pe care, preciză Mardare, străfulgerînd cu privirea în direcţia lui Barbu.

— Prostii! protestă acesta, strîngîndu-şi colţul stîng al gurii a dispreţ.

După aceea, cîteva clipe, discuţia lîncezi. Ceva mai tîrziu, Pelinoiu rupse tăcerea:

— Tare-s curios să ştiu cum arată noul nostru coleg. Cred că la început nu-mi va fi uşor să mă împrietenesc cu el. Ştiţi doar că şi faţă de voi, la început, m-am menţinut într-o rezervă care unora poate că vi s-a părut jignitoare. Pe urmă, după ce v-am cunoscut mai bine, mi-aţi devenit cu toţii dragi. Să vă spun drept, nu-mi va fi de loc uşor în ziua cînd va trebui să ne despărţim.

— Uită-te, Prîslea a devenit sentimental! rîse fără răutate Burlacu. Măi „Mînzule”, cînd o fi să te însori, dacă ai să mă chemi la nuntă, să ştii că am

să vin. Şi ţi-oi aduce, în dar, un tulnic cum nu se află altul mai frumos. Poate ai să mă întrebi: de ce neapărat un tulnic? Pentru că, măi băiete, dacă ţi se va face vreodată dor de „bătrînul”, să sufli în el. Eu am să-l aud de la mine, de la Iara, am să mă sui în ţug şi am să vin să te văd. Bine-i?

Venirea căpitanului puse capăt discuţiei.

— Bună dimineaţa!

— Să trăiţi, domnule căpitan.

— Ceva corespondenţă a venit?

— Pînă acum nimic! răspunse Mardare, care era în acelaşi timp şi secretarul serviciului.

— Deocamdată, nu avem nimic de lucru. Sînteţi liberi să vă folosiţi timpul cum veţi crede de cuviinţă – şi trecu dincolo, în birou.

Pelinoiu şi Burlacu intrară după el.

— Domnule căpitan – întrebă primul – cînd credeţi că are să vină omul cel nou?

— Ştiu eu? Poate chiar azi.

În clipa aceea sună telefonul. De la celălalt capăt al firului, căpitanul Gheorghiu întrebă:

— Ascultă, Smeule! Oamenii tăi au pistoale?

— Nu! Arme. Dar de ce mă întrebi?

— Domnul maior Bratoloveanu are disponibile cîteva pistoale şi mi-a cerut părerea cui să le împartă.

— Şi?

— Nimic. Asta-i tot. Mai stăm noi de vorbă. Noroc!

Căpitanul Smeu puse receptorul în furcă, apoi începu să răsfoiască distrat nişte hîrtii de pe birou.

„Oare de ce s-o fi interesat Gheorghiu dacă

oamenii mei au, sau nu, pistoale? se întrebă, convins că disponibilul de pistoale de care amintise şeful Biroului 2 era doar un pretext. Să aibă aceasta vreo legătură cu împuşcarea lui Pantelimon? Şi, în acest caz, oare Gheorghiu bănuieşte că Barbu Vasile nu este străin de moartea şoferului?”

Faptul că nici Barbu şi nici cifratorii ceilalţi nu aveau pistoale nu i se părea un argument care să pledeze împotriva vinovăţiei acestuia. Cînd eşti pe front, nimic nu e mai uşor decît să-ţi procuri un pistol.

Frămîntat de asemenea gînduri, căpitanul Smeu oftă. „Iarăşi aceste bănuieli stupide!” îşi spuse, vîrînd într-o mapă hîrtiile pe care le avea în faţă. Dar în ciuda mustrării pe care şi-o făcu în gînd, ochii scrutară, bănuitori, pe cifratorii care se aflau în aceeaşi încăpere.

Aceştia, avînd fiecare cîte ceva de făcut, nu observară privirile de loc prietenoase ale căpitanului Smeu.

— Dar Barbu unde-i? întrebă acesta aproape fără voie.

— Dincolo. Să-l chem? se oferi Pelinoiu.

— Lasă-l. N-am nici o treabă cu el. Am întrebat numai.

Se ridică şi se duse la fereastră. Cu mîinile la spate, privi bătătura largă, pe care un cocoş, mare şi pintenog, o străbătea, călcînd tacticos. Pe uliţă trecea un convoi lung de căruţe încărcate cu muniţii şi subzistenţe. Ascultă huruitul monoton şi persistent şi avu impresia că-l aude acum întîia oară. De fiecare dată cînd zgomotul acela i se

impunea atenţiei, îl impresiona ca o senzaţie nouă şi stranie, amintindu-i că războiul nu s-a terminat, că, o dată cu zorile, dacă nu chiar mai înainte, cu ocazia vreunui atac de noapte, tunurile vor bate din nou. Dar în ciuda imaginilor sumbre, sentimentul care îl stăpînea nu era unul de deprimare, ci, dimpotrivă, unul optimist. Ascultînd huruitul monoton al căruţelor îşi spunea de fiecare dată cu mîndrie: „Zi şi noapte nu se mai opresc. Zi şi noapte alimentează frontul. Cu ce aduc ele îi batem pe hitlerişti. Îi batem mereu, şi rău le mai rupem ciolanele!”

Adeseori căpitanului Smeu Eugen i se întîmplase să se trezească noaptea din somn şi, în primele clipe de veghe, să aibă iluzia că totul se sfîrşise, că era acasă, în pat, alături de trupul cald şi drag al femeii sale. Dar huruitul monoton al convoaielor de căruţe, vaietul sfredelitor al vreunei osii neunse sau nechezatul jalnic al cailor îl aduceau repede la realitate. Mult timp după aceea, treaz, cu ochii căscaţi în întuneric, asculta curgerea nesfîrşită a coloanelor, vocea aspră a vreunui gradat suduind amarnic cine ştie din ce pricină.

Căpitanul Smeu îşi aminti de toate acestea privind coloana de căruţe care trecea pe şosea. Din mlaştina gîndurilor îl smulse Barbu care, vîrînd capul pe uşă, anunţă:

— Domnule căpitan, vă caută un căprar de la „Trotuş”. Cred că e omul care va lucra la noi.

— Adu-l aici!

Ordinul sună indiferent şi nu trăda de loc emoţie.

O clipă mai tîrziu, caporalul Ulea Mihai, agentul serviciului special de contrainformaţie, lovind călcîiele, se prezenta căpitanului Smeu.

Caporalul Ulea era un bărbat voinic, cu ochi căprui, cu fruntea înaltă şi părul creţ. Chipul cu trăsături regulate, fine, era al unui bărbat deosebit de atrăgător, frumos chiar, în ciuda cicatricei mici de pe obrazul stîng. După ce descopereai frumuseţea ochilor migdalaţi, în care jucau parcă bănuţi de lumină, neobişnuita înălţime a frunţii puţin palidă, dar mai ales, cînd îi auzeai vocea melodioasă şi joasă, omul acesta te cucerea imediat. Dar ceea ce îl făcea de la început simpatic era felul deschis în care te privea, parcă fără nici un fel de ascunzişuri.

Studiindu-l cu atenţie, căpitanul Smeu îşi spuse că niciodată nu şi-ar fi putut închipui că un agent de contrainformaţii poate arăta astfel. Cucerit de farmecul privirii lui Ulea, dar mai ales de zîmbetul lui cald, întrebă cu bunăvoinţă:

— Va să zică, dumneata eşti caporalul Ulea Mihai din regimentul „Trotuş”?

— Da, domnule căpitan.

— Limba germană o cunoşti?

— Da, domnule căpitan!

— Alte limbi mai cunoşti?

— Limba maghiară… O ştiu de la… mama mea adoptivă.

— De cînd eşti pe front?

— Domnule căpitan, abia am sosit de cîteva zile din ţară, cu ultimul batalion de marş. Am fost repartizat, provizoriu, la adjutantura regimentului. Aseară, domnul sublocotenent Moraru m-a

anunţat că astăzi va trebui să mă prezint la divizie, Biroului 1. M-am prezentat, şi de acolo m-au trimis aici, la dumneavoastră. (Caporalul Ulea, pentru a nu se desconspira – de faţă fiind şi cifratorii – improvizase ad-hoc explicaţia. În realitate – aşa cum, de altfel, cititorii au fost informaţi – el nu venise din ţară, cu batalionul de marş, ci se găsea pe frontul antihitlerist încă de la început, în cadrul postului de comandă al diviziei de munte „Bistriţa”, unde se distinsese descoperind şi arestînd nişte periculoşi agenţi hitlerişti.)

Întrucît convorbirea era pur formală, căpitanul Smeu nu mai ştia ce întrebări să-i pună. Altfel îşi închipuise el că se vor desfăşura lucrurile. În primul rînd, altfel şi-l închipuise pe falsul caporal Ulea Mihai. Or, de la început, impresia pe care i-o făcuse – probabil şi celorlalţi – era a unui om care nu strălucea prin vreo calitate deosebită. Un om obişnuit; ce-i drept cu un incontestabil farmec personal, dar atît. Bănuind că, în mod deliberat, Ulea ţine să pară viitorilor săi camarazi un om obişnuit, găsi de prisos să-l mai chestioneze. După alte cîteva întrebări, lipsite de importanţă, la care Ulea dădu răspunsuri tot atît de lipsite de importanţă, conchise:

— Cred că putem considera ca încheiată discuţia noastră. Treci, te rog, dincolo şi aşteaptă. În cîteva minute îţi voi comunica hotărîrea pe care am luat-o.

După ce Ulea părăsi biroul, căpitanul Smeu se ridică şi începu să măsoare odaia de la un capăt la altul.

Cifratorii aşteptau să-i audă hotărîrea.

Căpitanul, se cunoştea cît de colo, nu prea era mulţumit de viitorul cifrator. De altfel, nici lor nu le făcuse vreo impresie deosebită.

După cîteva clipe li se adresă:

— Nu cred să fie cine ştie ce de capul lui, dar neavînd de ales, îl voi opri. De instruirea lui te vei ocupa dumneata, Burlacule, care eşti cel mai în vîrstă. Ai grijă să faci din el un bun cifrator.

— Lăsaţi pe mine, domnule căpitan. Într-o săptămînă-două, dacă nu cumva are cap de lemn, vă asigur că va şti tot atîta cît ştim şi noi.

Noaptea era răcoroasă, cu cer înalt, împroşcat, ca niciodată, cu puzderie de stele. Lumina lunii colbuia cu argint copacii aproape desfrunziţi, acoperişurile, gardurile şi panglica şerpuitoare a şoselei. Liniştea stăpînea biruitoare peste satul întreg, întins şi arătos ca un orăşel.

Trecuse de miezul nopţii cînd Burlacu, Barbu şi Pelinoiu ieşiră pe poarta comandamentului. Ţinîndu-se de braţ, se grăbeau să ajungă la cantonament, să mai prindă cîteva ore bune de somn. Erau obosiţi şi din acest motiv negrăita frumuseţe a nopţii nu-i impresiona de loc.

Cînd ajunseră, îl găsiră pe Mardare scriind o scrisoare, iar pe Tomescu cîrpindu-şi ciorapii.

— Terminarăţi? întrebă primul, fără să ridice ochii de pe pagina de hîrtie acoperită aproape în întregime cu un scris mărunt şi greu de descifrat.

— Terminarăm! răspunse fără chef Pelinoiu, scoţîndu-şi vestonul. O radiogramă lungă cît o zi de post.

— Barem a fost ceva interesant?

Neprimind însă nici un răspuns, îşi văzu de treabă. Noii veniţi se pregătiră de culcare.

În odaie nu se afla decît un singur pat, şi pe el trona, stînd turceşte, Tomescu. Tovarăşul lui de pat era Mardare. De-a lungul peretelui dinspre fereastră, pe o laviţă numai cu puţin mai lată de o şchioapă, îşi improvizaseră paturi Barbu şi Pelinoiu.

Pe masă, o masă mare cît un biliard, solidă, cu motive naţionale pirogravate, dormeau de obicei Burlacu şi Ulea.

Burlacu, apropiindu-se de masă, cu o pătură sub braţ, se răsti la Mardare care, absorbit de cele ce scria, nu observă că acesta se pregăteşte de culcare:

— Ia mai las-o şi pe mîine, şefule! Mi-e somn de pic.

Mardare împături scrisoarea, o vîrî în buzunarul vestonului şi spuse cu ton de regret:

— Încă zece minute şi aş fi terminat.

— Draci! Parcă nu te ştiu eu! Pînă nu umpli zece pagini, nici că te laşi.

— Mai aveam încă o jumătate de pagină şi îmi făceam porţia pe ziua de azi.

— Omul cu cît trăieşte, cu atît are mai multe de învăţat. Cînd încă nu te cunoşteam, ştiam că există, în afară de pîntecariţa obişnuită, una a vorbirii. Datorită ţie am aflat că există şi una a scrisului. Ce ai fi avînd tu de scris pe atît de multe pagini, numai Dumnezeu ştie!

Întinse pătura pe masă, din veston îşi făcu pernă şi se culcă, acoperindu-se cu o altă pătură. Cu mîinile vîrîte sub cap, se întinse şi căscă

zgomotos.

— Da’ Ulea al nostru pe unde o fi umblînd? întrebă Pelinoiu.

— Ce mai întrebi! Parcă nu ştii? răspunse Tomescu, care se căznea să deznoade un nod de pe firul de aţă cu care cosea.

— Al naibii cocoş! Cine şi-ar fi închipuit că-i atît de muieratic? şi Burlacu rîse cu îngăduinţă.

— Tare mi-e teamă că într-o zi are să i se înfunde, vorbi Tomescu. Prea e de tot necugetat. Sîntem doar în război.

— În privinţa asta, nici o grijă, replică Mardare. Mie mi-e teamă de altceva. Să nu dea peste el vreun handralău gelos şi să-l căsăpească.

— Ia nu-i mai purtaţi voi de grijă! îi luă apărarea Burlacu. Mai bine să ne culcăm. Acum se face ziuă! Ehei, ce n-aţi da voi să fiţi acum în locul lui, într-un pat ca lumea şi lîngă o femeie cu trupul cald.

— Tare mi-e teamă că Ulea nu are să facă mulţi purici pe aici. Smeu e băiat de treabă, dar în privinţa disciplinei e turc. Cînd o prinde de veste, să vezi cum mi ţi-l mai trimite înapoi, la regiment. Fiindcă, trebuie să recunoşti, bătrînule, prea îşi face de cap. Noaptea, mă rog! Mai treacă-meargă… Dar nici ziua nu se astîmpără. Mai totdeauna, cînd îl cauţi, ia-l de unde nu-i. Mă mir chiar că Smeu n-a observat pînă acum – şi Pelinoiu se plecă să stingă chiştocul de ţigară cu bocancul.

— Nu te mai mira, mînzule! Explicaţia e doar simplă. Căpitanul, ca şi bătrînul nostru, are o mare slăbiciune pentru Ulea. Altfel crezi că l-ar tolera? replică Barbu, care tăcuse pînă atunci.

— Tare mai eşti acru, măi Barbule! îl mustră Burlacu, care între timp se dezbrăcase şi se culcase. Ulea e un om de treabă. Spune, l-ai văzut vreodată să se dea înapoi de la greu? E drept, are şi el o meteahnă: e cam muieratic. Ei, şi? Nu asta e important. Chiar dacă am presupune că Smeu îl tolerează, nu văd nimic rău în asta. Nu sînt de părerea ta că îl preferă nouă, aşa cum ai încercat să insinuezi mai adineauri.

Barbu nu răspunse. Se foi numai sub pătură, mormăind ceva de neînţeles.

Cîteva minute mai tîrziu, sforăiau cu toţii. Nu apucară însă să doarmă mult timp, pentru că tirul de baraj al artileriei îi făcu să sară ca arşi. Se ridicară în capul oaselor, buimăciţi, cu ochii cîrpiţi de somn. De altfel, nu era pentru prima dată cînd li se întîmpla aşa ceva. Deseori hitleriştii iniţiau atacuri de noapte, şi atunci artileria intra în acţiune. Focul de baraj al artileriei românilor izbutea, de fiecare dată, să stăvilească atacul. Şi cînd bubuiturile conteneau, aproape întotdeauna se găsea careva să remarce cu mîndrie:

— Brava tunarilor noştri! Cu cîteva proiectile i-au pus cu botul pe labe pe hitlerişti.

De data asta, canonada se prelungea. Tunurile trăgeau furioase, hohotind bezmetic, de parcă nişte uriaşi, înveseliţi de şolticăriile vreunui ghiduş, s-ar fi cutremurat de rîs.

Dezmeticiţi de-a binelea, cifratorii ascultau, vag neliniştiţi că tirul se prelungea mai mult ca de obicei.

Primul care vorbi fu Mardare:

— Măi, să fie al dracului! Se îngroaşă gluma!

— Nici o grijă! replică Burlacu. Acuşi, acuşi îi astîmpără ai noştri.

Pelinoiu se ridică în capul oaselor şi deschise fereastra.

În pauzele, dintre bubuituri, se auzeau meliţînd, îndîrjite, mitralierele.

— Închide fereastra! se răsti la el Barbu.

— Ce-i, mă? Ce te-a găsit? îi replică acesta ursuz.

— Mi-e frig!

— Lasă că n-ai să capeţi congestie pulmonară.

Tomescu, care, între timp, începuse să se îmbrace, le spuse:

— Măi fraţilor, eu dau o fugă pînă la comandament. Smeu o fi acuma acolo şi s-ar putea să aibă nevoie de noi. Pentru orice eventualitate, n-ar strica să vă îmbrăcaţi. S-ar putea întîmpla să fim nevoiţi să ne repliem.

— Pe dracu'! replică Barbu.

Totuşi începu şi el să se îmbrace şi fu gata înaintea tuturora.

Cu arma în bandulieră, Tomescu ieşi pe uşă, grăbit.

— Măi, dacă se îngroaşă gluma, dă fuga de ne anunţă! îi strigă din urmă Mardare.

Curînd, cu toţii gata echipaţi, aşteptau, fumînd în tăcere. Canonada continua cu aceeaşi furie. Ferestrele vibrau într-una.

Barbu îşi trăsese pe genunchi sacul cu merinde şi înfuleca de zor dintr-o jumătate de pîine.

— Îţi mai arde şi de mîncare! îl apostrofă Mardare.

— Mi s-a făcut foame. Nu văd ce te deranjează

pe tine.

— Păi tocmai asta nu pot înţelege. Cum poate să-ţi fie foame într-o asemenea situaţie?

— Iacă mi-e foame. Vrei şi tu?

— Vezi că acuşi te-njur!

Barbu ridică din umeri fără să mai răspundă, continuînd să mănînce tacticos.

Încet, încet, canonada se domoli. Numai din cînd în cînd un tun hămăia ca un dulău apocaliptic. Pe urmă, se făcu din nou linişte. Stranie, cutremurătoare. Un cocoş, în curtea vecinului, începu să cînte prelung şi vesel. Fără voie, oamenii oftară a uşurare şi prinseră să se foiască de colo-colo.

— Ei, aţi văzut? V-am spus eu că, pînă la urmă, ai noştri au să-i astîmpere! se bucură Burlacu.

În tinda casei se auziră bocănituri de bocanci. Tomescu şi Ulea intrară pe uşă:

— Bună seara, măi băieţi! ură vesel Ulea.

— Bună seara, Casanova! îi răspunse Pelinoiu.

— Unde l-ai pescuit, Adriane? se informă Mardare.

— Unde nici nu te aştepţi: era la comandament.

— Şi eu, oare credeam că nu se îndură să părăsească vreun pat cald!

— Nu-i el din cei care îşi pierd capul cum dau cu ochii de o fustă, replică Burlacu.

— Ce-a fost? Ai aflat? se interesă Pelinoiu.

— Ce-ar fi putut să fie? Hitleriştii au încercat un atac mai serios, dar ai noştri i-au potolit cu foc de baraj. Acum, de vreme ce totul s-a terminat cu bine, repede dezechiparea şi culcarea! Căpitanul mi-a spus că mîine vom avea mult de lucru.

De fapt, îndemnul fusese de prisos, pentru că erau cu toţii pe jumătate dezbrăcaţi.

Pelinoiu, care se vîrîse primul sub pătură, întrebă:

— Şi unde o pescuişi, Ulea?

— O simplă întîmplare! Mai curînd aş spune că ea m-a pescuit pe mine. O văduvă. Bărbatu-său a murit pe front.

— Cum nu dă şi peste mine norocul să mă pescuiască vreuna din unguroaicele astea frumoase?

— Păi dacă ai să aştepţi ca ea să vîre undiţa aici, prin fereastră, atunci poţi să aştepţi mult şi bine. Caută, băiatule, şi nu se poate să nu găseşti.

— Bine, Uleo! Să ştii că am să-ţi urmez sfatul.

— Urmează-l şi rău n-are să-ţi pară.

Ulea zvîrli ţigara şi se duse să ia din raniţă o cămaşă, care ţinea loc de pijama. Descătărămă cureluşa şi tocmai se pregătea să dezlege nodul sforii cu care era legată gura raniţei, cînd observă că acesta era altfel de cum îl făcuse el. Dinadins, ca să ştie dacă cineva, în lipsă, i-a cotrobăit prin raniţă, îşi făcuse obiceiul să înnoade sfoara într-un anumit fel.

Constatînd acum că cineva îi percheziţionase raniţa, se puse să facă inventarul. Nu lipsea nimic. Singurul lucru neplăcut, pe care îl constată, fu că livretul militar, aruncat neglijent printre rufe, se boţise… îl netezi pe genunchi, apoi, distrat, începu să-l răsfoiască. Spre marea sa surprindere, constată că fotografia lipsea.

„S-o fi pierdut, oare?” se întrebă, cotrobăind din nou în raniţă, în speranţa că o va găsi rătăcită

printre rufe.

Dar, deşi răscoli totul, nu fu chip să dea de ea. Ca s-o fi pierdut era exclus! Niciodată nu purtase livretul în buzunar şi niciodată nu-l scosese din raniţă. Dacă fotografia s-ar fi dezlipit singură, spre pildă, din cauza umezelii, normal ar fi fost s-o găsească tot în raniţă. Oare, dacă ea dispăruse, nu însemna că-i fusese furată?

Şi dacă aşa stăteau lucrurile, explicaţia, după cît îşi putea da seama, nu putea fi decît una singură. Vulpoi bătrîn, agentul Abwehrului nu se lăsase mistificat de aparenţe. Noul cifrator îi trezise probabil unele bănuieli şi voia să verifice în ce măsură sînt ele justificate. Ulea ştia – de altfel, nu mai era pentru nimeni un secret – că serviciul de contraspionaj hitlerist dispunea de o fototecă uriaşă, în care figurau fotografiile a mii şi mii de oameni din toată lumea, cunoscuţi sau numai bănuiţi că au vreo legătură cu serviciile de informaţii din toate ţările de pe glob. Probabil că fotografia îi fusese furată tocmai pentru ca dublura ei să fie căutată în amintita fototecă.

Această presupunere nu-l nelinişti. Avea suficiente motive să creadă că nu figurează în amintita fototecă.

Agentul Abwehrului scontase pe faptul că un om care aruncă neglijent livretul pe fundul raniţei, numai cu totul întîmplător va constata dispariţia fotografiei. Şi chiar în acest caz, greu ar putea ajunge la altă concluzie decît aceea că a pierdut-o.

„Dar dacă, totuşi, am pierdut-o?” se întrebă. Tot el însă îşi răspunse imediat: „Peste putinţă! Ar fi găsit-o careva şi mi-ar fi dat-o. Hotărît,

fotografia mi-a fost furată!”

Cercetă atent locul unde fusese lipită fotografia. Deşi acela care i-o furase pusese multă grijă ca s-o dezlipească fără să lase urme, totuşi nu izbutise decît în parte. Într-un colţ, o dată cu fotografia, fusese smulsă şi o fîşiuţă din coperta livretului.

Între timp, cifratorii adormiseră. Singurul care se tot foia, părînd că nu-şi găseşte locul, era Burlacu.

Deodată îl auzi rîzînd:

— Bine, măi frate, altă oră mai potrivită nu ţi-ai găsit ca să faci ordine în raniţă?

— Ai dreptate, bătrînule, dar ca să dau de o pereche de ciorapi curaţi, a trebuit să răscolesc toată raniţa. Aşa sînt eu, cu ordinea nu mă împac de loc.

— Hai, măi băiete, şi te culcă. Acum se face ziuă şi îmi închipui că eşti mai obosit decît noi toţi. Sau poate aştepţi să adorm ca s-o ştergi înapoi?

— Nici prin gînd nu-mi trece! Războiul nu se sfîrşeşte nici azi, nici mîine. Şi pînă o veni ziua aceea, mai sînt şi alte văduve de consolat. Dar uite că am terminat. Vin îndată.

Cîteva minute mai tîrziu, culcat pe masa pe care începeau destul de bine amîndoi, Ulea încerca să adoarmă. Dar somnul se lăsă aşteptat. Deşi îşi impusese să nu se mai gîndească la furtul fotografiei, totuşi nu izbutea. Simţea o vagă nelinişte, căreia nu-i găsea explicaţia. Trecînd în revistă comportarea sa din ultima săptămînă, nu avu ce să-şi reproşeze. Nimic din ceea ce făcuse sau spusese nu fusese de natură să trezească

bănuieli. Totuşi, furtul fotografiei nu era opera unui colecţionar. Dar probabil că agentul Abwehrului, fără să aibă motive speciale să-l bănuiască, voia să se convingă dacă trebuie să se teamă de el.

Sfeterisirea fotografiei nu fusese o treabă grea. De obicei, echipa de cifratori lucra într-o parte şi dormea în alta. Bagajele lor rămîneau toată ziua la cantonament, nepăzite de nimeni. Nu-i fusese deci de loc greu, aceluia care avusese un asemenea interes, să-i cotrobăiască prin raniţă. Uşor era chiar pentru cineva străin, şi cu atît mai uşor eventual pentru unul dintre cifratori.

„Să fie, oare, careva dintre ei?” se întrebă, răsucindu-se în aşternut.

Simţindu-l treaz, Burlacu, pe care somnul, de asemenea, îl ocolea, întrebă:

— Dormi, Uleo?

— Mă tot căznesc, dar nu izbutesc.

— Şi eu la fel. Nu ştiu ce am. Dar ia spune-mi, cum o cheamă?

— Pe cine, mă?

— Pe văduvioara aia a ta.

— Uite de ce-i arde lui la ora asta!... Dacă vrei să mă crezi, am uitat s-o întreb. Ei, bătrînule, bătrînule, acuma înţeleg de ce nu poţi să dormi.

— Nu, mă, nu-i ce crezi tu. Aş vrea să-ţi explic, dar nu ştiu cum. Ascultă, tu eşti însurat?

— Nu! Dar de ce mă întrebi? Nu cumva ai de gînd să-mi faci morală?

— Draci! Ce mi-s eu, popă? Păcat că nu eşti însurat. Ţi-ar fi mai uşor să înţelegi. Vorba bătrînească: sătulul nu crede flămîndului. După

cum ştii, eu sînt însurat. Şi află că-mi iubesc nevasta. Mi-o iubesc şi mi-e dor de ea. Mi-e dor tot timpul. Nu s-ar cunoaşte, nu-i aşa? Par cel mai plin de voie bună dintre voi toţi. Şi totuşi, e o mare tristeţe în mine. Cîteodată mi-e atîta dor de ea, încît îmi vine să-mi iau cîmpii. Dar să n-ai teamă, de dezertat, n-am să dezertez... Aventura asta a ta însă, nu ştiu de ce, mă tulbură foarte mult... Spune-mi, nu-i aşa că n-are nici o legătură?

— Da, într-adevăr, nu prea văd legătura – răspunse Ulea.

— Totuşi... Legătură, nelegătură, faptul e că în noaptea asta mi-e tare dor de ea. Am o nevastă frumoasă. Ţi-am arătat fotografia?

— Nu!

— Stai puţin!

Sprijinindu-se în coate, scoase din buzunarul vestonului o fotografie.

— Poftim!

Ulea luă fotografia, fără să manifeste vreo curiozitate deosebită. Dacă nu ar fi simţit pentru Burlacu multă simpatie, încă de la primele cuvinte l-ar fi întrerupt, cerîndu-i să amîne destăinuirea pe a doua zi.

— Ei? întrebă nerăbdător Burlacu.

Fotografia era a unei femei care, fără a fi, într-adevăr, frumoasă, era totuşi deosebit de atrăgătoare, în ciuda trăsăturilor colţuroase, mult asemănătoare cu ale soţului ei. Surîdea, şi surîsul acela abia mijit dezvăluia, discret, o senzualitate care te tulbura.

— Ai, într-adevăr, o soţie frumoasă, bătrînule! se pronunţă Ulea, restituindu-i fotografia.

Dar Burlacu Alexandru, ca şi cînd n-ar fi observat gestul, insistă:

— Uită-te la ochii ei!

Ascunzîndu-şi cu greu zîmbetul, pentru că i se părea ridicolă insistenţa cu care Burlacu ţinea să-i fie admirată soţia, Ulea se supuse.

— Da, nişte ochi frumoşi, probabil negri. Am ghicit?

— Nu asta ţi-am cerut! protestă acesta cu voce răstită.

— !

— Priveşte-i ochii şi spune-mi dacă ei îţi spun ceva. Ştii, cred că există un anumit grai al ochilor. Dacă un om e trist, tristeţea i se oglindeşte şi în priviri. Dacă e vesel, dacă e nedumerit, dacă e furios sau potopit de spaime, dacă rîvneşte ceva, sau ceva îi produce repulsie, ochii oglindesc oricare din aceste stări sufleteşti. Ochii ei însă nu spun nimic. Ochii ei sînt totdeauna aceiaşi, niciodată nu exprimă starea sufletească prin care trece. Parcă n-ar avea ochi adevăraţi, ochi vii, ci ochi de sticlă. Uită-te! Aici, în fotografie, surîde, nu-i aşa? Ei bine, spune, măi, şi tu dacă există vreo corespondenţă între acest surîs şi privirea ochilor! Nu-i aşa că nu?

Fără să-i dea răgaz, îi smulse fotografia din mînă şi, după ce o privi îndelung, o vîrî înapoi în portofelul uzat.

„Nu are încredere în nevastă-sa şi îl macină gelozia. Dacă aş putea să-i scot din cap gărgăunii ăştia!” îşi spuse Ulea, privindu-l cu compătimire.

Răsucindu-se cu faţa spre el, îi vorbi, dînd tonului o nuanţă de glumă:

— Mi se pare că eşti gelos!

— Sînt! îl întrerupse cu ton răstit Burlacu. Partea tristă e că niciodată nu mi-a dat motiv s-o bănuiesc.

— În acest caz, e absurd şi necinstit să-ţi gelozeşti femeia.

— Crezi tu că nu-mi dau seama de acest lucru? Dar nu pot altfel! Mi-ar fi mai uşor dacă n-ar avea astfel de ochi…

— Dar e stupid ceea ce spui. Gîndeşte-te, ea te iubeşte, şi tu…

— Mă iubeşte? Poate!… O spune în fiecare scrisoare. Scrie nişte scrisori… Ca o şcolăriţă îndrăgostită… Parcă n-ar fi trecut zece ani de cînd ne-am luat. Din dragoste, bineînţeles. E drept, pe atunci nu eram un bărbat de lepădat. Nu te lua după cum arăt acum. Păcat că nu am o fotografie de pe vremea aceea. Aveam una, pe livret, dar nu ştiu cum s-a întîmplat că s-a pierdut.

— Ce fotografie spui că ai pierdut? întrebă Ulea cu un ton care, în ciuda emoţiei, sună indiferent.

— Aceea de pe livret! Probabil, s-o fi dezlipit şi a picat pe undeva, fără să bag de seamă.

— Porţi livretul la tine? continuă să se informeze Ulea, interesat în mod deosebit să afle amănunte.

— Desigur! În buzunarul vestonului. Dar ce importanţă are? Am pierdut-o, şi gata. Crezi că atunci cînd om găta cu războiul, n-au să-mi dea drumul fiindcă am pierdut fotografia de pe livret? Măcar de-ar veni mai curînd ziua aceea!…

— Evident!… Şi cînd ai constatat că-ţi lipseşte?

— Cred că alaltăieri.

— N-ai întrebat pe băieţi? Poate că a găsit-o careva.

— Dacă ar fi găsit-o, mi-ar fi dat-o, fără să mai fie nevoie să-i întreb. Nu înţeleg de ce dai atîta importanţă acestui fleac. Am pierdut-o, şi gata. Eu să fiu sănătos…

— Dar nu dau importanţă. Am întrebat numai din curiozitate. Acum, haide să dormim şi noi!…

Şi pentru a-l determina să pună capăt discuţiei, îi întoarse spatele.

Nu-şi putea da seama cît timp dormise. Şi nici nu putea preciza ce anume îl trezise. Deschizînd ochii, mai avu timp să-l vadă pe Burlacu ieşind pe uşă, cu mantaua pe umeri, cu picioarele goale în bocanci.

Cînd uşa se închise înapoia acestuia, se ridică în capul oaselor; scotocind buzunarele vestonului tovarăşului său de pat, scoase livretul militar, îl deschise şi, de pe coperta interioară, îi zîmbi un alt Burlacu, mai tînăr cu cel puţin zece ani. Fluieră abia auzit – era o veche meteahnă, care se repeta ori de cîte ori i se întîmpla să descopere un lucru la care nu se aştepta – apoi puse livretul la loc, aranjînd vestonul în aşa fel, încît să nu dea de bănuit.

La orice s-ar fi aşteptat, numai să găsească fotografia la locul ei, nu. Şi uluit de descoperirea făcută, încercă să-şi explice cărui imperativ se supusese atunci cînd cercetase livretul lui Burlacu. Reflectînd mai adînc, ajunse la concluzia că o făcuse din dorinţa de a verifica dacă există, sau nu, vreo similitudine în felul cum fuseseră volatilizate cele două fotografii. Dacă avea să

constate că şi fotografia de pe livretul lui Burlacu fusese smulsă, aşa cum sigur că se întîmplase cu fotografia de pe propriul său livret, atunci nu mai încăpea nici o îndoială că printre cifratori exista un „hoţ” de fotografii.

Găsise însă fotografia la locul ei în livret, lipită atît de bine, încît, după toate aparenţele, niciodată nu fusese dezlipită de la locul ei. Asta însemna că Burlacu îl minţise. Dar în ce scop? Nu cumva tocmai Burlacu era „hoţul” şi, spre a se pune în afara oricărei bănuieli, îl minţise că pierduse fotografia de pe propriul său livret? Încercă să alunge gîndul, deoarece Burlacu îi era drag. Nu izbuti. Dimpotrivă, bănuiala prinse şi mai mult consistenţă. Îşi aminti, astfel, că în timp ce făcuse inventarul conţinutului raniţei sale, numai Burlacu mai fusese treaz. Pîndindu-l, Burlacu observase probabil că descoperise furtul fotografiei. Şi atunci, pentru a-l deruta, îi îndrugase toată povestea.

Dacă nu se înşela cumva, dacă, într-adevăr, Burlacu era acela care îi şterpelise fotografia, o gravă bănuială plana asupra lui. Gîndul acesta îl ţinu mult timp treaz. Aţipi abia cînd cocoşii începeau să cînte de ziuă.

MUSAFIRUL NOCTURN

Se întîlniră pe uliţă, în drum spre postul de comandă. Contrar obiceiului, căpitanul Smeu întîrziase. În schimb, lui Ulea nu i se întîmpla pentru prima dată să se prezinte la „slujbă” – cum

numeau furierii orele de program – cu mare întîrziere.

— Bine că te-am întîlnit! i se adresă căpitanul Smeu. Tocmai mă gîndeam cum aş putea face să stăm de vorbă între patru ochi. Deşi ora nu e de loc potrivită, hai să facem o plimbare pînă la moară!

— Propunerea dumneavoastră e binevenită, pentru că şi eu voiam să vă comunic ceva.

O porniră într-acolo. Moara se afla în apropierea unei lunci, care împrejmuia satul pe la nord. Din loc în loc, se înşirau căpiţe de fîn de baltă, proaspăt cosit.

Căpitanul Smeu se lungi la poalele uneia, făcînd semn lui Ulea să-l imite.

— Uite ce voiam să-ţi spun! începu căpitanul, după ce îşi aprinse o ţigară. În noaptea asta mi s-a întîmplat ceva straniu. Aseară, după ce ne-am despărţit, am plecat să mă culc. Eram, ca niciodată, frînt de oboseală. Mi se închideau, pur şi simplu, ochii de somn. M-am dezbrăcat, pe jumătate adormit. De obicei, adorm uşor. Dar aseară cred că am adormit încă înainte de a pune capul pe pernă… Cît timp am dormit, nu ştiu. Ceea ce ştiu este că, la un moment dat, m-am trezit… Cred că m-am trezit. Spun cred pentru că ceea ce a urmat după aceea nu ştiu dacă s-a întîmplat şi în realitate, sau a fost numai unul din visele acelea ciudate cînd visezi că eşti treaz şi că trăieşti o mulţime de peripeţii, fără ca acestea să se întîmple şi în realitate. În orice caz, realitate sau vis, la un moment dat am avut conştiinţa că sînt treaz. Mă trezise prezenţa cuiva străin în cameră.

Am încercat să deschid ochii, dar n-am izbutit. Am dat să mă scol, dar, de asemenea, mi-a fost imposibil. În schimb, auzul funcţiona uimitor. Auzeam paşii apropiindu-se de mine, şi aş fi putut jura că necunoscutul era în ciorapi. Trebuie să-ţi spun că nu-mi era de loc frică… În schimb, eram curios, nespus de curios să aflu ce urmăreşte misteriosul vizitator. Cîteva clipe mai tîrziu, i-am auzit răsuflarea, foarte aproape de mine. Ţin să precizez că n-am încetat o clipă să fac sforţări desperate ca să pot deschide ochii. Şi cu toate că nu am izbutit, l-am simţit totuşi îndepărtîndu-se de pat. Am crezut că va pleca, dar, în loc să se îndrepte spre uşă, am auzit cum se aşază pe un scaun, la masă, şi acolo îşi face de lucru cu ceva, Dumnezeu ştie cu ce… Cît timp a durat, nu ţi-aş putea spune. În orice caz, mie mi s-a părut o veşnicie. În sfîrşit, l-am auzit ridicîndu-se, am avut iarăşi impresia că se apropie de pat, apoi din nou l-am simţit îndepărtîndu-se, de data asta ca să plece.

Vizitatorul nepoftit încă nu părăsise camera cînd, deodată, vraja s-a risipit: am putut deschide ochii, am putut sări din pat. Nu ştiu, poate că mă înşel, dar aş fi gata să jur că am sărit din pat aproape în aceeaşi clipă în care uşa s-a închis înapoia lui. Am luat lanterna şi pistolul, pe care le pusesem pe scaun, ca să le am la îndemînă, şi am zbughit-o pe uşă. În tindă nu era nimeni. Uşa de la intrare era descuiată şi cheia se afla în broască. Am deschis-o şi am ieşit pe prispă. Un cîine, mare cît un viţel, simţindu-mă, începu să latre, smucindu-se furios în lanţ… Lătratul furios mă

făcu să înţeleg că pe musafirul meu, dacă ar fi fugit pe uşă, dulăul l-ar fi primit cu aceeaşi ostilitate zgomotoasă cu care mă primea şi pe mine. Or, pînă în clipa cînd am ieşit eu afară, tăcuse molcom. M-am întors în tindă. Faţă în faţă cu odaia mea, era o alta în care dormeau familia gospodarului casei şi Neculai, ordonanţa mea. Am deschis uşa şi am intrat. Ridicînd lanterna, ca lumina să cadă de sus, am cercetat fiecare ungher. Într-un pat larg dormea gospodarul casei cu nevastă-sa. Pe un alt pat, pus de-a curmezişul, fata lor, o fetişcană blondă de vreo şaisprezece ani, împreună cu un frăţior, un bondocel de şase anişori. Pe o laviţă, chiar lîngă uşă, Neculai al meu. Dormea cu faţa în sus, cu gura căscată şi sforăia crunt. I-am privit pe fiecare îndelung, dar nici unul nu mi-a făcut impresia că simulează somnul. Atunci m-a cuprins un fel de deprimare. Am început să mă îndoiesc de propriile mele simţuri. M-am întors la mine în odaie, m-am aşezat pe marginea patului şi am început să mă gîndesc. Oare să fi visat numai? Îmi era atît de greu să mă conving… Şi acum îmi e la fel de greu. Dar dacă nu a fost vis, atunci cum de a fost posibil ca necunoscutul să dispară de parcă l-ar fi înghiţit pămîntul? Iată motivul pentru care am vrut să stau de vorbă cu dumneata.

Şi, încheindu-şi povestirea, Smeu îşi aprinse o nouă ţigară, privindu-l întrebător.

Dar acesta nu se grăbi cu răspunsul.

— În orice caz – vorbi el ceva mai tîrziu – vis sau realitate, relatarea dumneavoastră este extrem de interesantă.

— Totuşi, care-i părerea dumitale? Am visat, sau nu?

— Teamă mi-e că nu!...

— În acest caz, unde a putut să dispară individul acela?

— Pot exista mai multe explicaţii. Aşa, spre pildă, e foarte probabil ca vreunul dintre acei pe care dumneavoastră i-aţi crezut adormiţi să nu fi dormit chiar atît de profund.

— Imposibil! Ar fi trebuit să-i vezi!

— În acest caz, nu ne rămîne decît să presupunem că musafirul dumneavoastră de azi-noapte era un cunoscut al casei şi de aceea dulăul nu l-a lătrat. Altă explicaţie nu văd, decît doar dacă am presupune că musafirul nepoftit are darul de a se face nevăzut. Însă, după ştiinţa mea, pînă acum nici un om nu a fost înzestrat de natură cu o asemenea însuşire...

— S-ar putea să ai dreptate! Spune-mi, crezi că întîmplarea de azi-noapte este... opera agentului Abwehrului?

— E foarte probabil.

— Într-adevăr, n-ar fi exclus.

— În dimineaţa asta v-aţi uitat în oglindă? Sînteţi tare palid. Băieţii ar putea să creadă că aţi chefuit zdravăn toată noaptea.

— Mă simt, într-adevăr, ca după chef. Capul mă doare de stă să-mi plesnească. Şi, colac peste pupăză, mi-e şi tare greaţă.

— N-aveţi grijă, domnule căpitan. Pînă la prînz greaţa şi durerea de cap au să dispară. De asemenea, pot să vă asigur că aveţi o constituţie tare robustă.

— Într-adevăr, de cînd mă ştiu, n-am fost niciodată bolnav. Dar cum de ai ajuns să constaţi aceasta?

— Credeţi că acela care v-a vizitat în noaptea asta s-a bazat, eventual, numai pe informaţia că aveţi un somn greu?

— Dar nu putea să capete o asemenea informaţie pentru că, dimpotrivă, am un somn foarte uşor – îl întrerupse căpitanul Smeu.

— Un motiv în plus să excludem presupunerea că a scontat doar pe noroc atunci cînd s-a introdus în camera dumneavoastră. Pe noroc se bazează numai ageamii, nu un agent periculos, aşa cum îl bănuiesc pe acela pe care trebuie să-l prindem. Din cele ce mi-aţi povestit, se pare că individul nu se prea temea că aţi fi putut să-l stingheriţi în treaba pentru care venise.

— Cu alte cuvinte, mi-a dat, probabil, să înghit un narcotic. Asta presupui, nu-i aşa?

— După toate probabilităţile, cred că aşa s-a întîmplat.

Căpitanul Smeu rămase cîteva clipe pe gînduri.

— Totuşi – vorbi el ceva mai tîrziu – mi-e foarte greu să mă conving. Cînd naiba s-o fi făcut? Oare în timpul somnului?

— Mai greu de presupus. Pentru că, în acest caz, nu v-aţi fi putut trezi atît de repede. Încercaţi să vă amintiţi ce aţi mîncat sau băut înainte de a vă culca.

— Ia să vedem ce am făcut aseară. Pînă la ora 11 noaptea am fost în conferinţă la şeful de stat-major. Aşa! După aceea, am plecat la popotă, împreună cu maiorul Bratoloveanu, căpitanul

Gheorghiu şi încă vreo cîţiva ofiţeri. Ne-am ridicat de la masă cam pe la miezul nopţii. Pe drum am mai întîrziat, stînd de vorbă cu căpitanul Gheorghiu, poate vreo douăzeci de minute. După ce ne-am despărţit, am plecat direct la cantonament. Neculai mă aştepta. M-a întrebat dacă nu vreau să-mi facă un ceai. Am refuzat, fiindcă îmi era tare, tare somn. L-am trimis să se culce şi am început să mă dezbrac. Atunci s-a dezlănţuit artileria. M-am îmbrăcat şi am fugit la comandament, gîndindu-mă că s-ar putea ca generalul să aibă nevoie de mine. Acolo, ne-am întîlnit. Restul îl ştii. Crezi că la popotă mi-au pus ceva în mîncare?

— Foarte probabil! Vom cerceta… Dar, în altă ordine de idei: spuneţi-mi, ce părere aveţi despre ordonanţa dumneavoastră?

— Sărman de el! Aproape un nătîng. A fost îngropat de un proiectil şi de atunci nu mai e decît pe jumătate om. De ce nu l-au demobilizat după ce a ieşit din spital, nu ştiu. În orice caz, cei de la P.S. nu ar fi trebuit să-l trimită aici. Dar probabil că vreun majur de la mobilizare i-a făcut vînt încoace în locul altuia zdravăn, vreun bogătan care o fi plătit bani grei ca să fie lăsat la vatră. Am vorbit cu şeful de stat-major să-l trimită înapoi, dar s-a opus. Spunea că de ordonanţă e bun. Şi trebuie să recunosc că, într-o oarecare măsură, are dreptate. N-aş putea spune că-mi creează multe dificultăţi. Cînd e în toane bune e chiar amuzant. Dar de ce mă întrebi? Nu cumva îl bănuieşti?

— Pînă la urmă am să ajung să mă bănuiesc şi

pe mine însumi – glumi Ulea.

— Să nu exagerăm! Bietul Neculai e numai pe jumătate om!… Pun mîna în foc pentru el.

— Nu aveţi nici o grijă. E ultimul pe care l-aş putea bănui.

— Dar, apropo – îşi aminti căpitanul Smeu – încă nu mi-ai explicat ce legături există între narcoticul pe care l-am înghiţit, în cazul cînd, într-adevăr, am înghiţit aşa ceva, şi constituţia mea pe care o presupui robustă.

— După toate probabilităţile, cineva v-a pus un narcotic în mîncare sau în băutură. Şi dacă lucrul acesta e adevărat, nu prea îmi vine să cred că a greşit doza. V-a pus atît cît era necesar ca să puteţi dormi un somn liniştit şi fără vise, pînă dimineaţa. Şi totuşi v-aţi trezit în timpul nopţii, probabil scurt timp după ce musafirul nocturn v-a trecut pragul. Cum se explică aceasta? În primul rînd, datorită canonadei de azi-noapte. Deşi narcoticul începuse să-şi facă efectul – mi-aţi spus că picaţi literalmente de somn – în loc să vă culcaţi, aţi dat fuga la comandament, ca să fiţi prezent în cazul cînd ar fi nevoie de dumneavoastră. Şi, aşa cum există oameni care, îmbolnăvindu-se, trec boala pe picioare, la fel şi dumneavoastră… aţi învins în cea mai mare parte efectul narcoticului rămînînd în stare de veghe. Iată de ce am spus că aveţi o constituţie robustă.

Căpitanul Smeu smulse din căpiţă un fir de iarbă şi se puse să-l toace între dinţi, privind, gînditor, aripile nemişcate ale morii.

— Bine, dar ce a căutat? întrebă căpitanul Smeu cu o voce care trăda în primul rînd ciudă.

— Asta nu ştiu. Presupuneri se pot face multe, în orice caz, nu ca să vă contemple în timp ce dormeaţi, v-a drogat. Aţi verificat? Nu vă lipseşte nimic?

— Absolut nimic! Fir-ar să fie! Îţi dai seama ce răspundere apasă asupra mea!

— În nici un caz răspunderea dumneavoastră nu e mai mare decît a mea şi a domnului căpitan Gheorghiu. Prin forţa împrejurărilor, rolul dumneavoastră în această luptă, care se desfăşoară în umbră, este secundar. Dar bine ca mi-am amintit! Vreau sa vă întreb: ce părere aveţi despre Burlacu?

— Mai adineauri m-ai întrebat ce părere am despre Neculai. Acum despre Burlacu. Ce, nu cumva şi pe el îl bănuieşti? În cazul acesta, îţi răspund cu toată siguranţa: excelentă!

— Şi mie mi-a făcut o impresie foarte bună. Totuşi… şi îi povesti ceea ce aflase în legătură cu furtul fotografiei.

— De necrezut! exclamă căpitanul Smeu. Cu excepţia lui Tomescu, în el am avut cea mai mare încredere. Am nutrit faţă de el o adevărată simpatie. Dacă, într-adevăr, Burlacu este, sau are vreo legătură cu agentul Abwehrului, atunci ce rost a avut vizita de azi-noapte?

— Desigur, între furtul fotografiei şi vizita de azi-noapte se pare că nu există nici un fel de legătură. Mîine, însă, cînd vom cunoaşte mai multe, s-ar putea să ne schimbăm părerea.

— Ai de gînd să-l arestezi?

— În nici un caz! Chestia cu fotografia poate constitui o bănuială, nu şi o dovadă de vinovăţie.

Moţul ăsta e un om tare. Şi dacă e, într-adevăr, vinovat, văzîndu-se încolţit, va şti să găsească o explicaţie care să-l scoată din încurcătură.

— Şi atunci ce-ai să faci?

Ulea ridică din umeri.

— Nu mi-e de loc uşor să vă răspund. Ne găsim într-o asemenea situaţie, încît cea mai mică greşeală poate strica totul.

— Nu înţeleg! Fii te rog m-ai explicit.

— Chiar asta mi-e intenţia. Deşi nu ştim în persoana căruia dintre oamenii comandamentului se ascunde agentul Abwehrului, în schimb ştim ce urmăreşte. El, însă, după toate probabilităţile, habar nu are că prezenţa lui ne-a fost semnalată. În consecinţă, se crede la adăpost. Dacă, pe o cale sau alta, află că noi îl căutăm va deveni şi mai precaut sau va spăla putina.

— Crezi? întrebă sceptic Smeu.

— Da. Ar spăla putina, pentru că nu ar mai fi necesar să descopere secretul maşinii de cifrat.

— Cum adică nu ar mai fi necesar?

— Agentul hitlerist ştie că noi, încă înainte de a-l prinde, putem lua anumite măsuri care să ne dea posibilitate să aflăm dacă el a izbutit, sau nu, să intre în posesia secretului maşinii de cifrat. Din acest motiv, atît noi cît şi agentul hitlerist ne găsim, dintr-un anumit punct de vedere, în situaţii asemănătoare: noi vrem să punem mîna pe el, fără să bănuiască măcar că prezenţa lui ne-a fost semnalată, el să-şi îndeplinească misiunea, fără ca noi să prindem de veste că se află printre noi. Avantajul e de partea noastră, pentru că, la ora actuală, el se leagănă în iluzia că, aici, nimenea

nu-i bănuieşte prezenţa. De aceea am spus mai adineauri că cea mai mică greşeală din partea noastră ar putea strica totul. În lupta aceasta, domnule căpitan, cîştigă acela care comite cele mai puţine greşeli.

— Tocmai de aceea – replică prompt căpitanul Smeu, nemulţumit de soluţia propusă – dacă riscăm prea mult, s-ar putea întîmpla ca tocmai riscul acesta să constituie procentul de prostie mai mare, şi astfel să pierdem.

— Dacă în această luptă se va întîmpla să fac mai multe prostii decît duşmanul meu, vă asigur că procentul în plus nu în aceasta va consta.

— N-am avut intenţia să te jignesc. Sînt însă tare îngrijorat. Şi acum haide să plecăm. Dacă mă caută cineva, băieţii nu ştiu de unde să mă ia.

În drum spre postul de comandă, continuară discuţia:

— Domnule căpitan, eu am să vin mai tîrziu. Vreau să trec pe la sublocotenentul Popazu. Aş vrea să-i pun cîteva întrebări în legătură cu împuşcarea şoferului Pantelimon.

— Încă n-ai stat de vorbă cu el?! se miră căpitanul Smeu.

— De stat, am mai stat de vorbă. Numai că, pînă acum, nu am dat suficientă importanţă celor întîmplate în noaptea cînd a fost împuşcat şoferul. Acum însă…

— Acum ce? întrebă curios căpitanul Smeu, văzînd că Ulea ezită să-i răspundă.

— Cele întîmplate atunci s-ar putea să aibă mai mare importanţă decît furtul fotografiei sau chiar decît vizita musafirului dumneavoastră nepoftit.

— Cum vine asta? Lămureşte-mă, te rog, şi pe mine!

— Dacă sînteţi de acord, să trecem împreună în revistă evenimentele importante întîmplate în ultimele zece zile... Un agent al inamicului, substituindu-se unui soldat din compania de poliţie pus să reglementeze circulaţia la o întretăiere de şosele, schimbă indicatoarele... Datorită perspicacităţii unui căpitan, agentul este arestat, însă pe drum se sinucide... În acelaşi timp, sau cam în acelaşi timp, maşina care transportă întreg materialul de cifru, rămîne în pană... Cîteva ore mai tîrziu, şoferul de pe această maşină este împuşcat, în timp ce încearcă să repare motorul... Dumneavoastră sînteţi narcotizat şi un necunoscut vi se strecoară în cameră, urmărind Dumnezeu ştie ce... Mie mi se fură fotografia de pe livret... Burlacu încearcă să mă ducă de nas, chipurile că i s-a întîmplat şi lui la fel... După cum vedeţi, în aceste zece zile s-au petrecut destule evenimente, nu lipsite de importanţă. Dar ia încercaţi să faceţi o legătură între ele şi spuneţi-mi dacă nu vă apucă durerea de cap.

— Şi încă ce durere de cap! replică prompt căpitanul Smeu, pe jumătate serios şi pe jumătate în glumă.

— Ei bine, după părerea mea, greşeala agentului hitlerist tocmai în aceasta constă: că s-au întîmplat atît de multe evenimente într-un interval atît de scurt. Personal, cu toate că faptele enumerate mai sus nu se leagă de loc, m-aş încumeta să le găsesc o explicaţie, dacă ar lipsi

numai una din ele: pana de motor. Pana asta afurisită mă încurcă cel mai mult şi, din cauza aceasta, şi celelalte fapte rămîn izolate, nu se leagă una cu alta. Despre această pană de motor vreau să stau de vorbă cu sublocotenentul Popazu. Trag nădejde că voi putea afla ceva care să-mi fie de folos în vreun fel sau altul.

— N-ar fi exclus. Popazu e un om inteligent.

În apropierea postului de comandă, înainte de a se despărţi, Ulea spuse căpitanului Smeu:

— Cînd ajungeţi la comandament, întrebaţi-i pe ceilalţi de mine şi arătaţi-vă indignat că nu mă găsiţi. Aduceţi vorba pe departe că sînteţi în curent cu motivele pentru care trag chiulul cît pot de mult. I-am lăsat să creadă că sînt un muieratic fără pereche şi mi se pare că s-au prins. N-am avut încotro. De cîte ori constată că m-am eclipsat, ei cred că umblu după femei. Mie îmi convine de minune, pentru că am astfel mai multă libertate de mişcare, fără ca să le trezesc bănuieli. Ziua, dar mai ales noaptea. N-ar strica dacă i-aţi face să creadă că sînteţi hotărît să mă pedepsiţi.

— N-ai nici o grijă. Mă voi arăta atît de supărat, încît vor începe să fie îngrijoraţi de ceea ce te aşteaptă.

Despărţindu-se de căpitanul Smeu, Ulea o porni către cancelaria companiei Auto pe care o comanda sublocotenentul Popazu. Mergea fără să se grăbească, gîndindu-se cum ar putea ca să afle ceea ce îl preocupa fără ca ofiţerul să bănuiască.

Pe sublocotenentul Popazu îl cunoscuse încă din primele zile. De altfel, deşi se afla la comandament abia de o săptămînă, îl ştiau toţi

ofiţerii, şi cu vreo cîţiva – majoritatea rezervişti – se împrietenise binişor. Printre aceştia era şi sublocotenentul Popazu.

Făcuse aproape o jumătate din drum, cînd din urmă îl ajunse o femeie care ducea în braţe o gîscă. Cînd fu în dreptul lui, îl privi, zîmbindu-i cu buzele şi cu ochii.

Ulea n-o vedea atunci pentru prima dată. În ultimele zile se întîmplase să-i iasă de mai multe ori în cale, şi de fiecare dată ea îl privise şi îi zîmbise la fel.

„Vreo femeiuşcă rea de muscă. Arborează surîsul acela ca să prindă în mrejele ei pe cei slabi de înger” – îşi spusese, fără să se lase impresionat de surîsul îmbietor.

Cu intenţia de a mări cît mai mult distanţa dintre ei, Ulea îşi încetini paşii. Probabil că femeia simţi aceasta pentru că, fără să-l privească, începu să meargă şi ea mai încet. Şi oricît se strădui el, distanţa rămase aceeaşi.

Din cînd în cînd, întorcea capul şi-l privea cu zîmbet îmbietor, dar parcă şi puţin ironic.

„Degeaba, frumoaso, îţi pierzi vremea!” îi vorbi Ulea în gînd. „Păcat însă că nu-i pe aici, pe aproape, vreunul din băieţii de la Cifru. Văzîndu-te cum îţi tot suceşti gîtul să te uiţi la mine, reputaţia mea de donjuan ar fi definitiv consacrată”.

Şi fiindcă ajunsese tocmai în faţa casei unde se instalase cancelaria companiei Auto, intră pe poarta deschisă, fără să se mai uite la ea.

Sublocotenentul Popazu era în cancelarie şi muştruluia nişte şoferi, cine ştie pentru ce vină.

— Aşteaptă-mă numai puţin! Acum termin.

Ulea ieşi să aştepte afară, pe prispă. În ograda mare, gospodina casei fierbea într-un ceaun, pus pe pirostrii, cartofi pentru hrana celor şase purceluşi, care scurmau, guiţînd, într-o troacă cu desăvîrşire goală. Era o femeie voinică şi cu trăsături aspre. Stătea ghemuită pe un scăunel, cu spatele încovoiat, cu coatele pe genunchi şi cu obrajii ascunşi în palme, privind gînditoare ceaunul din care se ridicau aburi în valuri compacte.

— Parcă ar fi o vrăjitoare! îşi spuse, dezlipindu-şi cu greu ochii de pe chipul acela întunecat şi aspru.

Privind în stradă, o văzu din nou pe femeia de adineauri. Se întorcea, de data asta, fără gîscă. Îl văzu şi ea, şi din nou îi zîmbi, săgetîndu-l cu privirea ochilor ei verzi şi migdalaţi.

Fără voie îi zîmbi şi el. Atunci ea, bucuroasă, îşi arătă dinţii albi într-un rîs fermecător şi îi făcu semn cu mîna, fluturînd degetele, ca la o veche cunoştinţă.

În clipa aceea Ulea îl descoperi pe sergentul t.r. Dobrin Silviu, furier la Biroul 1. Era un vlăjgan frumos, cu un trup atletic, faţă de care femeile nu puteau rămîne nesimţitoare.

Cînd ajunse în dreptul femeii, Dobrin îşi încetini paşii, privind-o insistent. Dar ea trecu pe lîngă el nepăsătoare, ca şi cînd nu l-ar fi observat.

O bănuială îl străfulgeră: „Iaca – îşi spuse el – pe Dobrin, căruia cu greu i-ar putea rezista o femeie, îl ignoră. În schimb, mie îmi aţine calea, îmi zîmbeşte şi mai-mai că mi se oferă. Nu cumva face asta dinadins? Şi în acest caz, ce urmăreşte?

Ce-ar fi dacă aş juca puţin rolul şoricelului prostuţ? Riscul nu cred să fie prea mare”.

Sublocotenentul Popazu îl smulse din gînduri:

— Vino, dragă! Am terminat cu dracii ăia. Nici idee n-ai cît îmi scot sufletul cu ei.

Sublocotenentul Popazu era o namilă de om, cu umerii largi, pe care abia îl îmbrăca tunica grosolană, croită din două vestoane soldăţeşti. Gîtul scurt, sprijinea un cap mare, ale cărui trăsături natura părea că le modelase fără să se ostenească prea mult. Privindu-l din faţă, aveai impresia a ceva nedesăvîrşit, aidoma unei statui care mai trebuia finisată. Chipul cu trăsături parcă numai schiţate, mustaţa neagră şi deasă, ca o muscă mare sub nas, părul în întregime cărunt, cu fire aspre, care numai cu greu se supuneau pieptenelui, vocea repezită şi detunătoare te înşelau uşor, făcîndu-te să crezi că te afli în faţa unui adevărat căpcăun. Era însă suficient să-i priveşti ochii, mari şi cafenii, ca să-ţi dai seama de adevărata lui fire: bună şi îngăduitoare. De aceea, în ciuda faptului că sublocotenentul Popazu tuna şi fulgera de dimineaţă pînă seara şi de seara pînă dimineaţa, muştruluindu-şi şoferii şi înjurînd ca un surugiu, oamenii ţineau la el.

Mai adineauri ţipase la cîţiva, să se cutremure casa, îi ameninţase cu trimiterea în linia întîi şi Curtea Marţială. Pînă la urmă se potolise, aşa cum se întîmpla de obicei.

Acum, obosit, îşi tampona fruntea înaltă şi transpirată cu o batistă mare cît o basma.

— Sufletul mi-l scot demonii ăştia! — repetă, de data asta vorbind mai puţin repezit. Şoferii, dragă,

sînt un soi de oameni care spun ca tine şi fac cum ştiu ei. Nu-i scoţi din ale lor nici dacă i-ai face zob. Te porţi blînd, ţi se urcă în cap. Eşti aspru, cînd îţi frige buza mai rău, atunci îţi fac figura: pană! Pana e arma lor. Decît să am de-a face cu pramatiile astea, aş prefera să comand un pluton pe front.

— Lăsaţi că nici acolo nu-i uşor…

Sublocotenentul Popazu oftă:

— Ai dreptate! La necaz omul spune multe, chiar şi lucruri de care nu e de loc convins. Dar te rog să crezi că nici mie nu mi-e de loc uşor, mai ales în asemenea condiţii cînd frontul e aproape permanent în mişcare. Ştabii nu ştiu decît să-ţi ceară ca toate maşinile să circule. Nu le pasă şi nici nu vor să ştie că de multe ori se întîmplă ca şoferii să plece la drum fără să aibă măcar petice de rezervă. Şi dacă ai ghinionul să-ţi rămînă în drum o maşină, cine răspunde? Popazu, săracul! Nu-ţi mai spun ce-i pe capul lui atunci cînd se întîmplă ce mi s-a întîmplat.

— Adică?

— Stai, domnule! Mi se pare că dumneata încă nu veniseşi la noi. Ei bine, află că unul din şoferii mei a fost împuşcat. Nu ştiai?

— Parcă mi-au povestit ceva băieţii. Dar ceva foarte vag. Am impresia că nici ei nu ştiau mai mult.

Sublocotenentul Popazu se aplecă peste masă, şoptindu-i confidenţial:

— O afacere împuţită de spionaj.

— Nu mai spuneţi! Sînteţi sigur?

— Cînd îşi vîră nasul Biroul 2, ce altceva poate

să fie? M-au sucit şi m-au învîrtit cu fel şi fel de întrebări, de parcă eu l-aş fi omorît. La un moment dat, chiar am crezut că mă bănuiesc. Nu ştiu cum m-am putut abţine să nu-i înjur de mamă.

— V-aţi necăjit rău, va să zică... Acuma sper că v-au lăsat în pace.

— Slavă Domnului! Puţin a mai lipsit să încep a prinde muşte.

Şi, înveselit de propria lui glumă, izbucni într-un hohot de rîs atît de puternic, încît începură să zumzăie geamurile.

Ca să-i facă plăcere, Ulea schiţă şi el un zîmbet.

— Aţi avut, într-adevăr, ghinion, domnule sublocotenent. Dar care e părerea dumneavoastră? Credeţi că şoferul...

— Cine, Pantelimon? Să fim serioşi! Mi-aş pune mîna în foc pentru el.

— Atunci de ce credeţi că a fost împuşcat?

Sublocotenentul zîmbi cu aer de superioritate:

— Se vede că nu prea te pricepi în chestii de-astea. Păi dacă a fost spion, atunci de ce a trebuit să fie împuşcat?

Şi îl privi triumfător.

— Aveţi dreptate! La asta nu m-am gîndit, replică, afectînd naivitate, Ulea.

— Uite care e părerea mea. Din întrebările care mi-au fost puse, am putut deduce că Biroul 2 vede în împuşcarea şoferului Pantelimon un fel de răfuială între spioni. Prostii. Eu mai curînd înclin să cred că Pantelimon a descoperit, cine ştie prin ce întîmplare, că există printre noi vreun spion şi atunci banditul, ca să se salveze, l-a achitat. Dumneata ce părere ai?

— Eu, aşa cum bine aţi spus, nu prea mă pricep în asemenea chestiuni, se eschivă Ulea care, în sinea sa, recunoştea că ipoteza sublocotenentului Popazu nu era de loc lipsită de interes. Dacă ipoteza dumneavoastră este cea bună, atunci nu înţeleg de ce Pantelimon nu a comunicat imediat Biroului 2 ceea ce descoperise. Normal, aşa ar fi trebuit să procedeze.

Sublocotenentul Popazu rîse triumfător:

— Păi tocmai aici e buba. De ce nu i-a informat imediat pe cei în drept? Intenţionat? Nu! Părerea mea este că spionul i-a făcut de petrecanie înainte ca bietul Pantelimon să poată lua legătura cu Biroul 2.

— Cam greu de presupus! obiectă Ulea.

— De ce?

— Pentru că nu văd ce l-a împiedicat să se ducă la Biroul 2 imediat ce a intrat în posesia acelei informaţii.

— Imediat!... Depinde ce înţelegi dumneata prin „imediat”. Dacă vrei să faci un lucru şi amîni pe a doua zi, înseamnă că nu l-ai făcut imediat. Nu l-ai făcut imediat nici dacă ai lăsat să treacă o oră. Dar dacă îţi propui să-l faci peste un sfert de oră – să zicem – asta nu poate să însemne ca l-ai făcut imediat?

— Depinde de urgenţa lucrului. De multe ori, chiar un minut poate să însemne prea tîrziu.

— Ai dreptate! Şi, după părerea mea, cazul bietului Pantelimon constituie un asemenea exemplu. Totuşi, eu rămîn la părerea mea, că Pantelimon nu a avut timp să comunice Biroului 2 ceea ce aflase. Gîndeşte-te puţin! Cel care l-a

omorît a riscat. Nu era nici locul şi nici timpul cel mai potrivit ca să-l împuşte. Totuşi, a riscat. De ce? Nu cumva pentru că nu mai avea timp să aştepte, pentru că trebuia să scape de Pantelimon înainte de a fi prea tîrziu?

— Îmi pare că şoferul a fost împuşcat în timp ce încerca să repare motorul. Nu?

— Întocmai!

— Dar era, oare, mai importantă treaba asta decît să comunice Biroului 2 ceea ce ştia?

— Vezi dacă nu cunoşti psihologia şoferilor! Sînt convins că Pantelimon, furios că motorul îi făcuse figura, s-a ambiţionat să-l pună în stare de funcţionare înainte de orice. O chestie de ambiţie profesională, dragul meu!

— Dacă înţeleg bine, dumneavoastră presupuneţi că Pantelimon a descoperit ceea ce o fi descoperit abia în timpul deplasării.

— În sfîrşit, văd că ai înţeles!

Ulea din nou fu nevoit să recunoască că ipoteza sublocotenentului Popazu devenea din ce în ce mai interesantă. Şi îşi făgădui să reflecteze asupra ei, mai tîrziu. Dar acum el venise pentru altceva.

— Spune-ţi-mi, Pantelimon era un bun meseriaş?

— Printre cei mai buni.

— Atunci cum vă explicaţi că n-a putut să repare pana şi a trebuit să fie remorcat?

Sublocotenentul Popazu zîmbi îngăduitor:

— Dragul meu, într-o anumită privinţă, motoarele se aseamănă cu oamenii: au toane.

— Asta nu poate fi o explicaţie.

Sublocotenentul Popazu se mulţumi să ridice

din umeri, fără să răspundă.

— Cel puţin se ştie în ce a constat pana? insistă Ulea.

— Tocmai de aceea ţi-am spus mai adineauri că motoarele au, ca şi oamenii, toane. Închipuie-ţi, a doua zi, şoferul care a luat în primire duba a putut porni motorul imediat. Funcţiona perfect!

— E sigur?

— Absolut sigur. Nu pentru prima dată se întîmplă asemenea lucruri. Pari, însă, tare surprins.

— Surprins? Mda! Încep să cred că aţi avut dreptate atunci cînd aţi afirmat că şi motoarele pot fi capricioase, nu numai oamenii.

— Poţi să rîzi cît vrei, dar ăsta-i adevărul. Dar acum, haide să mai vorbim şi despre altceva.

Dîndu-şi seama că mai mult de atît nu va mai putea scoate de la el, Ulea acceptă.

AVENTURA CAPORALULUI ULEA

Despărţindu-se de sublocotenentul Popazu, Ulea porni grăbit spre postul de comandă. Străbătuse aproape jumătate din drum, cînd observă, venind pe una din uliţele laterale, spre strada principală, pe femeia de adineauri. Fără să se gîndească prea mult, o coti într-acolo, ca să-i iasă în întîmpinare. Pentru a nu lăsa însă impresia că o făcuse dinadins, începu să privească în dreapta şi în stînga numerele caselor, ca şi cînd ar fi fost în căutarea unei adrese.

La rîndul ei, femeia, zărindu-l, grăbi pasul. Cînd

îl ajunse, presupunînd că el nu-i cunoaşte limba, i se adresă, însoţind cuvintele de gesturi, pe care se strădui să fie cît mai elocvente:

— Pe cine cauţi, soldatule?

Ulea, încreţindu-şi fruntea a mirare, de parcă abia în clipa aceea ar fi zărit-o, răspunse:

— Nu ţi se pare, drăguţo, că eşti puţintel cam curioasă?

Femeia păru contrariată, dar nu de răspuns, ci de faptul că i se vorbeşte ungureşte.

„Ei, drăcia dracului! îşi spuse el – se pare că nu se aştepta să primească un răspuns în limba ei maternă. Nu cumva m-am înşelat şi femeiuşcă asta urmăreşte, de fapt, doar o aventură?”

Contrariat la rîndul său, se pregăti să bată în retragere. Femeia, însă, revenindu-şi din surprindere, se apropie şi mai mult de el, gata parcă să-i împungă pieptul cu sînii ei dîrzi şi ispititori. Privindu-l ştrengăreşte, îi spuse:

— Mă rog, şi de ce te ţii aşa de fudul, soldatule? Dacă te-am întrebat, e numai pentru că vreau să te ajut. Aşa poate că ai să găseşti mai curînd ceea ce cauţi.

— Drăguţ din partea dumitale! Nu cred însă că mă poţi ajuta. Caut, cum se spune pe la noi, acul în carul cu fîn. Caut o anumită fată frumoasă. Cum însă nu ştiu nici cum o cheamă şi nici unde stă, şi cum în satul ăsta mare toate fetele sînt frumoase, ca să-i dau de urmă e tot aşa de greu pe cît ar fi dacă m-aş pune să caut un ac într-un car cu fîn.

Femeia rîse, înveselită.

— Şi fata pe care o cauţi e mai frumoasă ca mine?

Ulea se dădu un pas înapoi, parcă pentru a o supune unui examen.

— Vrei un răspuns sincer? întrebă el, după ce o cercetă cîteva clipe din cap pînă în picioare.

— Desigur.

— E mai frumoasă ca dumneata.

Rîsul femeii sună batjocoritor:

— Minţi! Nu există o femeie mai frumoasă ca mine în satul ăsta. Întreabă pe oricare şi are să-ţi spună acelaşi lucru. Ei, dar parcă eu nu ştiu că ai spus asta numai ca să mă necăjeşti? Eşti un mare mincinos, soldatule!

— Ba nu te-am minţit de loc! protestă el.

Femeia întrebă îmbufnată.

— Să zicem că e mai frumoasă. Dar de plăcut, o placi mai mult decît pe mine?

— Ea îmi place mai mult.

— Dar pe Katuska n-o placi de loc?

— Ca să-ţi pot răspunde, ar trebui s-o văd mai întîi. Cine-i Katuska asta?

— Eu! şi izbucni în rîs.

— De! Ştiu şi eu! N-aş putea spune că nu. Eşti frumoasă, Katuska, şi cred că e vai şi amar de bărbatul care începe să te îndrăgească.

Katuska rîse din nou. De data asta, rîsul părea că porneşte din adîncurile tulburătoare ale feminităţii ei.

— De ce spui „vai şi amar”? Un bărbat pe care îl plac nu mă uită niciodată.

— Tocmai de aceea. Cred că bărbaţii, chiar şi atunci cînd trec numai pe lîngă tine, ar trebui să-şi facă cruce şi să spună în gînd „Tatăl nostru”. Mie, unul, a şi început să-mi fie frică.

— Tiii! Că fricos mai eşti, soldatule!

— Numai cînd e vorba de femei frumoase ca tine, Katuska.

Katuska îl apucă de un nasture de la veston şi începu să-l răsucească.

— Haide, nu mai fi aşa de fricos, că n-am să te mănînc. Apoi, cu voce înceată şi tărăgănată: Îmi placi mult, soldatule!

„Nu prea se cunoaşte după ochi, drăguţo!”

Replica însă o păstră numai pentru sine. În schimb, mîngîind-o pe braţul gol şi pietros, întrebă cu prefăcută neîncredere:

— Să fie adevărat, Katuska?

— Te mai îndoieşti?

Şi luîndu-i braţul, îşi lipi fruntea de umărul lui.

— Nu ţi-e teamă că s-ar putea să te vadă cineva şi să-i spună bărbatului tău? întrebă el.

— N-am bărbat!

Răspunsul veni prompt şi neaşteptat de aspru. Surprins, insistă:

— Nu eşti măritată?

— Am fost!

— Şi? Ai divorţat?

— Nu! A dispărut în Rusia.

— Asta nu înseamnă că a şi murit. Ca mîine se termină războiul şi se întoarce acasă. Aşa s-a întîmplat şi în războiul celălalt.

— Dar pînă se întoarce?

— Dacă e vorba numai de atît!… Nu cred să fi rămas bărbat în sat căruia să nu-i fi sucit capul.

Katuska îşi ţuguie buzele a dispreţ:

— Bărbaţii din sat! Dar n-au rămas decît moşnegii şi copiii. Şi apoi nu e totul ca cineva să

poarte pantaloni. Trebuie să-mi şi placă.

— Va să zică, trebuie să cred că mă placi?

— Atunci pentru ce aş mai fi alergat după tine, măi soldat prost?

— Bine, Katuska! Dacă spui tu, te cred.

— Atunci ai să vii pe la mine să mă vezi?

— Cînd?

— Păi, deseară! Am să te aştept în poartă. Ai să vii, nu-i aşa?

Şi fără să mai aştepte răspunsul, o porni spre şosea.

Ulea se luă după ea:

— Pleci fără să-mi spui unde stai?

— N-am plecat. Vreau numai să-ţi arăt pe unde s-o iei.

Cînd ajunseră la şosea, începu să-i explice:

— Uite, vezi casa aceea cu acoperişul de ţigle? Puţin mai departe, la dreapta, se face o uliţă. Mergi pe ea, şi ultima casă, tot pe mîna dreaptă, e casa mea. N-ai să uiţi, nu-i aşa?

— Nici o grijă. Aşteaptă-mă neapărat.

— Atunci am plecat. Acum e ora prînzului şi eu încă n-am pregătit nimic de mîncare pentru tata.

— Taică-tu stă cu tine?

— Cu mine. Dar să n-ai grijă. Se culcă o dată cu găinile. Şi apoi, tata nu mă ţine de rău. Va să zică, ne-am înţeles. Te aştept deseară, pe la ora nouă. Vezi să nu întîrzii, că mă supăr.

Privi în dreapta, în stînga şi, nezărind pe nimeni, se săltă în vîrful picioarelor şi-l sărută. Pe urmă plecă în fugă.

*

Noaptea era întunecoasă şi rece. Luna încă nu răsărise. Pe şosea treceau într-una căruţe cu muniţii. Scîrţîitul roţilor neunse se auzea în noapte ca un vaiet prelung şi monoton.

Ulea mergea fără grabă pe partea liberă a şoselei. Mai avea destul timp. Presentimentul unei primejdii iminente, care-l stăpînise toată ziua, nu numai că nu-l părăsise, ci, dimpotrivă se accentuase. Din acest motiv, îşi luase unele măsuri de prevedere. În primul rînd, îşi procurase un pistol. În cazul cînd Katuska îi întinsese o cursă, mai de folos i-ar putea fi pistolul decît arma.

Cea de-a doua măsură fusese să recunoască terenul. Folosise în acest scop un procedeu destul de original, dar cu rezultate aproximative. Satul acela mare, răsfirat pe ambele părţi ale şoselei, avea o prea frumoasă biserică, în stil gotic, care data din secolul al XVIII-lea. Clopotniţa se afla în turnul cel mare, şi ajungeai la ea numai după ce urcai, în spirală, cîteva sute de trepte. Parohul, prea bătrîn pentru a-l însoţi pînă în vîrful turnului, ţinu, în schimb, să-i dea cîteva îndrumări cu privire la obiectivele asupra cărora merita să-şi îndrepte atenţia atunci cînd înaintea ochilor avea să i se desfăşoare largul peisaj.

Cum însă nu pentru a admira frumuseţile naturii se hotărîse să urce pînă în vîrful turnului, primul lucru pe care îl făcu Ulea, atunci cînd ajunse sus, fu să caute casa Katuskăi. O găsi, nu însă fără oarecare greutate.

Era o casă sărăcăcioasă, cu pereţii coşcoviţi, ultima de pe uliţă. Uliţa cobora în pantă şi se termina chiar în malul unei rîpe, care înconjura satul pe la sud-est. De la coşmelia aceea la rîpă nu era o distanţă mai mare de cinci-şase metri, şi ajungeai la ea coborînd, prin spatele casei, o scară de lemn, căreia îi lipsea pînă şi obişnuita balustradă.

Bojdeuca era aşezată într-o asemenea poziţie, încît de acolo, din turn, putea fi văzută atît din faţă, cît şi din spate. Ograda propriu-zisă era pustie şi golaşă. Nici tu poartă, nici tu grajd, nici tu coteţ pentru porc. Doar o fîntînă cu roată şi, ceva mai departe o căpiţă de paie, probabil paie vechi, pe jumătate putrezite.

După toate aparenţele, casa era nelocuită. Părea de necrezut ca frumoasa Katuska să locuiască într-o asemenea coşmelie. Şi, totuşi, acolo îi dăduse ea întîlnire. Coborî cu convingerea fermă că e pe punctul de a se angaja într-o aventură plină de riscuri. Totuşi, nu era de loc dispus să renunţe. În definitiv, dacă femeia îi întinsese o cursă, era puţin probabil că o făcuse cu scopul, pur şi simplu, de a-l suprima. Probabil că urmărea altceva, spre pildă să-i smulgă unele informaţii. Dar în acest caz, pornind de la Katuska, oare n-ar putea ajunge la agentul hitlerist? Cum de se întîmplase că, dintre toţi, tocmai pe el îl „plăcuse” Katuska?

Ca o ultimă măsură de prevedere, seara, înainte de a pleca, îi propuse lui Adrian Tomescu o mică plimbare.

— Adriane, am o întîlnire cu o femeie faină. Mi

se pare că are bărbat, şi încă unul gelos nevoie mare. Uite ce te rog: dacă într-o oră nu mă reîntorc, anunţă-l pe căpitanul Gheorghiu de la Biroul 2.

— Măi, Mihai, de ce nu te astîmperi? Într-o zi ai s-o paţi!

— Nu-mi mai face şi tu morală!… Mi-e de ajuns praftura pe care mi-a tras-o azi de dimineaţa Smeu.

— Ba îţi fac, măi Mihai, fiindcă e păcat de tine.

— Ce vrei, fiecare om are cîte o meteahnă.

— Da, dar meteahna asta a ta mă necăjeşte tare rău. Mă faci, măi, să-mi fie ciudă de tine.

— De ce, Adriane?

— De ce? Păi fără meteahna asta, ai fi un om şi jumătate.

— Mă mai zbengui eu puţin şi mă fac băiat de treabă, n-ai grijă! Acum, haide să-ţi explic unde am întîlnire.

Şi îi explică detaliat unde şi cum se putea ajunge la casa unde îi dăduse întîlnire frumoasa Katuska.

— Totuşi, succes, măi muieraticule, lua-te-ar naiba! îi ură la despărţire Tomescu.

— Mulţumesc! Nici un cuvînt celorlalţi.

— Nu era nevoie să-ţi mai răceşti gura de pomană!

Aşa cum îi făgăduise, Katuska îl aştepta în poartă. Cînd fu lîngă ea, se lipi de el, şoptindu-i:

— Credeam că n-ai să mai vii. Dacă ai şti cu cîtă nerăbdare te-am aşteptat, soldatule!

— Sper că nu am întîrziat! îi răspunse Ulea, tot

în şoaptă, strîngînd-o în braţe.

— Te aştept de o jumătate de oră. Haide repede în casă!

Casa, scufundată în întuneric, abia se zărea în noaptea neagră, peste care stăpînea o linişte parcă de sfîrşit de lume.

— E întuneric la tine?

— Am camuflat ferestrele. Ce, ai uitat că sîntem în război? Nu cumva ţi-e frică? N-avea teamă că nu mănînc oameni! îşi rîse de el.

Katuska apăsă pe clanţă uşor, căscînd uşa numai puţin. Dinăuntru răzbi o dîră de lumină.

— Poftim, intră!

Cu mîna dreaptă vîrîtă în buzunarul în care ţinea pistolul, Ulea împinse uşa cu piciorul şi intră într-un fel de tindă. Katuska îl urmă. Închise uşa, o încuie, şi cheia o vîrî în buzunarul rochiei – aceeaşi rochie de dimineaţă.

— Ai încuiat uşa? Ţi-e teamă să nu dea vreun iubit de-al tău peste noi? o persiflă, ca ea să creadă că nu acordă nici un fel de importanţă acestui amănunt.

În realitate, era îngrijorat. În cazul cînd îl atrăsese într-o cursă, principala cale de retragere îi fusese tăiată de la început.

— Dacă aveam un iubit, nu te alegeam pe tine. Unul îmi ajunge. Dar poftim, intră! îl îndemnă, arătîndu-i uşa numai puţin întredeschisă, pe unde răzbea dîra de lumină.

Cum trecu pragul, Ulea îşi dădu seama că picase în capcană. În odaia în care intră mai erau doi bărbaţi. Unul stătea pe pat, celălalt pe un scaun, chiar lîngă uşă. Cel de pe pat era un bărbat

în jurul vîrstei de patruzeci de ani, cu părul roşcat şi cu o mustaţă specific ungurească. Stătea picior peste picior, cu ambele mîini vîrîte în buzunarele pantalonului bufant şi pufăia dintr-o lulea. Era încălţat cu cizme galbene, cu carîmbul scurt. Celălalt nu părea să aibă mai mult de douăzeci-douăzeci şi doi de ani. Era, de asemenea, încălţat cu cizme, numai că ale lui erau negre şi foarte uzate. Avea pantaloni de culoare cenuşie, din stofă groasă, ţesută în casă. Cu toate că în odaie era cald, omul purta o pelerină încheiată la gît cu o copcă mare, de alamă. Purtătorul pelerinei era saşiu.

Deşi nici unul din ei nu arăta că ascunde gînduri duşmănoase, Ulea nu-şi făcu nici un fel de iluzii în privinţa intenţiilor celor doi indivizi. Dar conştiinţa primejdiei iminente, ca de obicei, în loc să-l facă să-şi piardă capul, dimpotrivă, îl ajută să-şi regăsească sîngele rece. Era aceasta una din însuşirile sale cele mai de preţ. Cu cît primejdia era mai mare, cu atît devenea mai calm, cu atît mintea sa începea să lucreze mai intens.

Afectînd surprindere, exclamă cu prefăcută naivitate:

— Katuska, nu mi-ai spus că ai musafiri!…

Katuska îl luă de braţ şi-l duse în faţa roşcatului:

— Dar nu sînt musafiri, dragul meu! Dumnealui e tatăl meu, iar tînărul de colo e fratele meu.

Ulea, ţinînd-o de braţ pe Katuska, întinse mîna mai întîi roşcatului, apoi saşiului. Aceştia, vădit surprinşi de purtarea lui – se cunoştea cît de colo că nu se aşteptau la o asemenea desfăşurare a

lucrurilor – fură nevoiţi să i-o strîngă, fără nici un fel de entuziasm. Mai ales saşiul păru indignat că trebuie să facă acest lucru, pentru că imediat după aceea începu să tuşească violent. (Mai tîrziu, Ulea avea să-şi dea seama că saşiul era zguduit aproape la fiecare cinci minute de accese violente de tuse.) În timp ce tuşea, la un moment dat, pelerina i se desfăcu puţin la piept şi, cu toate că se grăbi să şi-l acopere, Ulea avu timp să zărească ţeava unui automat. Instinctiv, privi la celălalt, la roşcat. Acesta continua să ţină mîinile în buzunare. Ulea fu aproape sigur că mîna dreaptă a roşcatului se odihnea pe patul unui revolver.

Abia acum i se dezvălui cît de mare era primejdia în care se afla. Amîndoi erau înarmaţi, amîndoi puteau să tragă în orice clipă. Mai ales saşiului îi era uşor s-a facă, fără ca măcar să scoată automatul de sub pelerină. Era suficient să îndrepte ţeava în direcţia lui şi să apese pe trăgaci. Într-o clipă s-ar fi prăbuşit, ciuruit de gloanţe.

Katuska, ca să-i înlăture bănuielile, îi şopti la ureche:

— Te rog să nu fi supărat. Am să-ţi explic mai tîrziu. De altfel, au să plece îndată – şi încercă să-şi desprindă braţul din încleştarea mîinii lui.

Dar Ulea continuă s-o ţină strîns de braţ. Îşi dădea seama că, atîta timp cît o avea lîngă el, ea constituia, oarecum, un fel de pavăză, cei doi ezitînd să tragă, din teamă ca nu cumva gloanţele s-o nimerească din greşeală.

Ulea avu dintr-o dată intuiţia că primejdia va fi de neînlăturat dacă roşcatul va începe să

vorbească.

„Trebuie să cîştig timp şi, mai ales, trebuie să-i fac să creadă că nu-mi dau seama de primejdia care mă paşte. Altfel, sînt pierdut!” îşi spuse, fără să-şi piardă o clipă sîngele rece.

Începu să rîdă, afectînd o veselie nătîngă:

— Ascultă, Katuska! N-ai putea face rost de o sticlă cu vin? M-aş simţi onorat să ciocnesc un pahar de vin cu tatăl şi fratele tău – şi duse mîna la buzunarul vestonului, gata să scoată banii.

Katuska, cu gîndurile în altă parte, abia catadicsi să-i răspundă:

— La ora asta! Şi-apoi, după cîte ştiu, în tot satul nu mai există un strop de vin.

— Păcat! Tare aş mai avea poftă de un păhăruţ cu vin de Tokay. N-am băut în viaţa mea, dar am auzit că nu există în toată Europa multe asemenea vinuri. E adevărat?

Deşi întrebarea îi fusese adresată, Katuska nu-i răspunse. În schimb, încercă din nou să-şi elibereze braţul. Şi fiindcă nici de data asta nu izbuti, îl străfulgera cu o privire înveninată de ură.

El, continuînd să simuleze că nu-şi dă seama de primejdie, adăugă:

— Ştii, Katuska, nu mă aşteptam să ai un tată atît de tînăr. Al meu e bătrîn şi bolnav de podagră. Nu ştiu dacă am să mai apuc să-l văd în viaţă. N-am mai primit de mult veşti de la el. Mi-e teamă să nu i se fi întîmplat ceva.

Vorbea, vorbea, storcîndu-şi creierii în căutarea unei soluţii care să-l scape din capcana în care căzuse. O cale de retragere îi fusese tăiată: uşa pe care intrase şi pe care Katuska o încuiase. Totuşi,

mai exista o posibilitate de salvare: uşa din spatele casei, care dădea spre rîpă. Dacă n-ar fi studiat din turnul bisericii topografia casei, n-ar fi ştiut de existenţa acestei a doua ieşiri, şi acum s-ar fi considerat cu desăvîrşire pierdut. Aşa, şanse mai avea. Şanse? Ca să poată fugi pe acolo, în primul rînd trebuia să ajungă pînă la cealaltă uşă a odăii – situată între saşiu şi roşcat – s-o deschidă, să străbată, probabil, un culoar, să ajungă în balconaş, să coboare treptele şi să se mistuiască apoi în rîpă. Numai un nebun ar putea spera în reuşita unei asemenea acţiuni. Şi apoi, chiar dacă, prin absurd, ar izbuti să ajungă pînă la cealaltă uşă, ce siguranţă avea că n-o va găsi încuiată? Katuska, fără îndoială, avusese grijă să-i taie şi calea aceea de retragere. Hotărît, era prins ca într-o capcană, nu exista nici o şansă de scăpare.

„Cu toate acestea – îşi spuse – trebuie să încerc chiar imposibilul. Nu pot aştepta cu braţele încrucişate pînă cînd bandiţii ăştia se vor hotărî să mă trimită pe lumea cealaltă”.

Între uşa aceea şi pat era un scrin fumuriu, vechi şi ros de carii. Pe scrin se afla lampa cu petrol care lumina încăperea, iar pe perete, deasupra scrinului, o oglindă dreptunghiulară atît de veche, încît porţiuni mari din ea deveniseră opace. În rama oglinzii se aflau prinse cîteva fotografii, îngălbenite de vreme şi pătate de muşte.

Fotografiile acelea îi sugerară un gînd salvator, unul din acele gînduri nebunesc de temerare care nu-ţi vin în minte decît atunci cînd te afli într-o mare primejdie şi cînd orice altă cale de scăpare

nu mai există.

— Katuska vrei să-mi…

Nu apucă însă să-şi termine gîndul, pentru că roşcatul se răsti la el:

— Stai jos odată!

Prefăcîndu-se că nu a sesizat tîlcul adevărat al acestei porunci, Ulea răspunse:

— Îndată!… Îndată!… N-am de gînd să plec atît de repede. Abia am venit.

Strîngînd-o ceva mai tare de braţ pe Katuska, îşi precizâ intenţia:

— Vrei, Katuska, să-mi explici şi mie cine sînt domnii şi doamnele din fotografiile acelea?

Şi, la braţ cu Katuska, o porni curajos în direcţia scrinului.

Nu erau mai mult de cinci paşi pînă acolo. Cînd ajunse, tîmplele îi erau umede, fruntea îmbrobonată de sudoare. Cele cîteva clipe i se păruseră o veşnicie.

Şi de data asta calculul se dovedi bun. Silind-o pe Katuska să-l însoţească – şi în aşa fel ca să-i fie pavăză – cei doi nu îndrăzniră să tragă, de teamă să nu greşească ţinta.

În apa tulbure a oglinzii îi văzu pe amîndoi frămîntîndu-se, schimbînd între ei priviri întrebătoare.

Ulea desprinse din rama oglinzii o fotografie veche, îngălbenită şi prost executată. Fotografia înfăţişa o femeie tînără şi frumoasă, îmbrăcată în costum naţional.

— Ia spune-mi, Katuska, cine-i femeia asta frumoasă?

— Bunica! răspunse ea, fără să se uite la

fotografie.

— Nu mai spune!... Frumoasă, foarte frumoasă femeie!... Şi în gînd: „Nu trebuie să mă pripesc. Saşiul s-a întors cu faţa încoace, şi umflătura aceea în pelerină ce poate să însemne altceva decît că mă ţinteşte cu ţeava automatului? Trebuie să le adorm neîncrederea, trebuie să-i fac să creadă că sînt un idiot, că nu-mi dau seama de primejdie şi că nu mă interesează altceva decît fotografiile astea oribile.” Apoi tare: Katuska, tu îi semeni grozav! Cu singura deosebire că eşti mai frumoasă ca ea.

— Da de unde! protestă Katuska, vag măgulită de compliment.

— Îi semeni, Katuska, ascultă-mă pe mine. Fruntea, ochii, bărbia... Ceea ce te deosebeşte pe tine e altceva. Tu eşti mult mai distinsă. Parcă ai fi o fată de grof. Pe cînd bunică-ta se cunoaşte că a fost ţărancă. Zici că nu-i semeni? Uită-te la ochii ăştia, priveşte-te apoi în oglindă şi spune-mi dacă nu sînt aidoma.

— Haide, nu fi caraghios!... Şi mai ales atît de idiot!

Răspunsul sună plictisit. Dar el insistă:

— Nu înţeleg cum nu-ţi poţi da seama de asemănare! Ia să vedem ce părere are tatăl tău. Poftim, domnule! Priveşte fotografia şi spune-mi dacă ochii Katuskăi nu sînt leiţi ochii bunicii sale – şi îi întinse fotografia peste umerii Katuskăi.

Roşcatul luă involuntar fotografia, o privi fără interes, apoi i se adresă cu o voce care suna, de altfel, calmă:

— Lasă prostiile! Katuska, vino încoace!

În clipa aceea, saşiul fu cuprins de un nou acces de tuse. Tuşea cavernos, cu bărbia în piept, cu spatele cocîrjat. Umerii i se cutremurau spasmodic. Văzîndu-l, în apele oglinzii, cum se chinuie pradă accesului violent de tuse – deci inofensiv pentru cîteva clipe – iar pe celălalt privind plictisit fotografia, Ulea se hotărî brusc. Mătură fulgerător cu cotul lampa de pe scrin, care încă înainte de a ajunge jos se stinse, o îmbrînci cu brutalitate pe Katuska peste roşcat, apoi dintr-un salt fu la uşă. O deschise şi fugi în direcţia unde presupunea că trebuie să fie cealaltă uşă, pe unde putea ajunge pînă la rîpă.

„Dacă e încuiată – îşi spuse – sînt pierdut!”

Spre norocul său, nu era încuiată. Ajunse în balcon în clipa cînd cîteva gloanţe de automat trecură deasupra capului său. Coborî treptele în goană, mai mult rostogolindu-se pe ele, şi începu să alerge spre rîpă. Se credea ca şi salvat, cînd automatul saşiului începu din nou să răpăie. Noaptea era însă atît de întunecoasă, încît urmăritorul trăgea la întîmplare. Cîteva gloanţe îi fluierară pe la urechi. Nu mai avea de străbătut o distanţă mai mare de doi metri, cînd un glonţ îl lovi în umăr. Continuă însă să alerge, şi în clipa următoare se lăsă să alunece pe malul aproape abrupt, asemenea copiilor cînd îşi dau drumul pe tobogan.

Ajungînd cu bine în fundul rîpei, fără să se vatăme, temîndu-se că va fi urmărit, o rupse la fugă pe firul rîpei, dar nu înspre inima satului, ci în direcţia inversă. Cei doi bandiţi, nesesizînd şiretlicul, fugiră de-a lungul malului în direcţia

opusă, trăgînd unul cu automatul, celălalt cu pistolul. Urmărirea nu dură mult. Katuska le domoli repede zelul, amintindu-le că împuşcăturile îi puneau pe ei în primejdie.

Ascultînd de sfatul Katuskăi, urmăritorii săi se întoarseră în casă. Abia acum Ulea o porni spre postul de comandă, mergînd cîtva timp pe firul rîpei. Din cauza ploilor, pămîntul devenise mocirlos. Înainta greu. Umărul începea să-l doară, iar braţul stîng nu şi-l mai simţea, îl cuprindea ameţeala şi făcea sforţări desperate să nu leşine.

Cînd ajunse la comandament, era la capătul puterilor. Intră de-a dreptul în biroul căpitanului Gheorghiu. Acolo se afla şi Tomescu. Întrucît trecuse mai mult de o oră de cînd se despărţise de Ulea, conform înţelegerii cu acesta din urmă, venise să-l vestească pe căpitan.

— Ce ţi s-a întîmplat? Eşti rănit!

Fiind de faţă Tomescu, căpitanul Gheorghiu dinadins vorbise aspru, răstit.

— Domnule căpitan, am să vă povestesc mai tîrziu. Deocamdată, vă rog, chemaţi-l pe comandantul companiei de poliţie.

Se prăbuşi pe un scaun.

— L-am şi chemat, ca să-l trimit în căutarea dumitale.

Apoi către Tomescu:

— Mulţumesc, Tomescule. Te poţi duce!

— Acum, cînd am rămas singuri, povesteşte, domnule, ce ţi s-a întîmplat.

— Domnule căpitan, am avut o aventură sentimentală care s-a sfîrşit prost. Detalii nu vă pot da, pentru că dintr-o clipă în alta s-ar putea să

intre pe uşă locotenentul Tîmplaru. Ordonaţi-i, vă rog, să se închidă toate ieşirile din sat. Asta ca o primă măsură. De asemenea, va trebui să dispuneţi descinderi în fiecare casă. Trebuie să găsim şi să arestăm doi bărbaţi şi o femeie, ale căror semnalmente le voi da locotenentului Tîmplaru.

— Bine! Voi da ordin lui Tîmplaru. Îmi dau seama că nu mi-ai cere să iau asemenea măsuri dacă nu ar fi vorba de un lucru grav.

Abia după plecarea locotenentului Tîmplaru şi după ce medicul îi obloji rana, care, fără a fi primejdioasă, era, totuşi, destul de serioasă, Ulea putu istorisi pe îndelete şefului Biroului 2 tot ceea ce i se întîmplase.

— Va să zică, dumneata crezi că ai fost atras în cursă ca să fii ucis? întrebă acesta, după ce Ulea sfîrşi de povestit.

— Pare absurd, dar mi-e greu să cred altfel!

— Atunci de ce n-au făcut-o imediat?

— Există o explicaţie simplă, dar foarte plauzibilă. Am impresia că tocmai atitudinea mea de veritabil tîmpit i-a derutat, le-a răsturnat planul. Şi apoi, mai trebuie avut în vedere un lucru important: în definitiv, cît timp a trecut din clipa în care am păşit pragul casei şi pînă cînd am izbutit să fug? Cel mult zece, cincisprezece minute. Mult? Nu prea, dacă pe de o parte ţineţi seama că i-am zăpăcit cu vorbăria mea, iar pe de alta că am avut buna inspiraţie s-o ţin pe Katuska tot timpul lîngă mine, ca să-mi servească drept scut împotriva automatului saşiului.

Căpitanul Gheorghiu se gîndi puţin, apoi conchise:

— Fără îndoială, acum, adevărata dumitale identitate este cunoscută Abwehrului. Şi fiindcă îi deranjezi, au hotărît să se scape astfel de dumneata.

— Deşi, se pare, aceasta ar fi concluzia pe care ar trebui s-o tragem, totuşi eu sînt de altă părere.

— Da? Explică-te, te rog!

— Nu s-au gîndit, oare, cei de la Abwehr că în felul acesta se demască?

— Nu neapărat, dacă le-ar fi reuşit planul!

— Probabil vă gîndiţi că nu trebuie, neapărat, considerată dispariţia unui soldat drept o acţiune a serviciului de spionaj hitlerist.

— Exact!

— Desigur, nu aş fi fost primul şi nici ultimul soldat care dispare.

— Au mai fost cazuri cînd ostaşi de-ai noştri au fost ucişi în spatele frontului de elemente hortiste.

— Am aflat şi eu că s-au întîmplat asemenea cazuri. Numai că, întrucît eu nu sînt ce par a fi – cum a spus nu-mi amintesc care poet – dumneavoastră în nici un caz nu aţi fi ajuns la o asemenea concluzie şi aţi fi văzut în dispariţia mea mîna Abwehrului.

— Bineînţeles! fu nevoit să admită căpitanul Gheorghiu.

— Vedeţi? Din două, una: ori Abwehrul ştie cine sînt, şi în acest caz nu avea nici un interes să mă lichideze în felul acesta, pentru că, procedînd astfel, însemna că pune în stare de alarmă Biroul 2, ori habar nu are şi, de asemenea, nu văd

raţiunea pentru care mi-au întins cursa în care am fost atît de naiv să mă las prins.

— Atunci ce trebuie să presupunem? Că ai fost, într-adevăr, victima unei bande de hortişti? Şi în acest caz, cum se face că pînă astăzi n-a acţionat? De ce tocmai astăzi şi, mai ales, de ce a început cu dumneata? Cum îţi explici toate acestea?

— Din păcate, deocamdată nu-mi pot explica în nici un fel.

Pînă în ziuă, oamenii locotenentului Tîmplaru efectuară descinderi în întreg satul, de la un capăt la altul. Fiecare casă fu răscolită, din pivniţă şi pînă în pod. Grajduri, şuri, pînă şi cocinile porcilor – nimic nu scăpă necercetat de către oamenii locotenentului Tîmplaru. Dar, cu toate strădaniile depuse, nici Katuska şi nici complicii ei nu fură descoperiţi, de parcă i-ar fi înghiţit pămîntul.

Acela care se miră cel mai puţin şi care îşi făcu cel mai puţin sînge rău fu Ulea.

NOAPTEA AMINTIRILOR

Întunericul se lăsase pe nesimţite. În infirmerie, Ulea Mihai, în a treia zi de „spitalizare”, după expresia fruntaşului Pandelescu Mişu, infirmierul şi în acelaşi timp furierul serviciului sanitar al diviziei, se plictisea de moarte.

Din cauza aceasta, deşi se înnoptase de mult, continua să simuleze că doarme, numai pentru a nu fi obligat să întreţină o conversaţie cu fruntaşul Pandelescu. Acesta aproape la cinci minute vîra capul pe uşă, nerăbdător să-l vadă odată treaz.

Fruntaşul Pandelescu îi arăta o solicitudine exasperantă. Neavînd prea des prilejul să îngrijească bolnavi, „spitalizarea” lui Ulea îi stimulase energia pe care cealaltă activitate, aceea de furier, nu izbutea să i-o absoarbă decît numai în parte. Într-o oarecare măsură, aceasta era explicabil, deoarece Ulea nu era un pacient oarecare.

Încă din prima zi de internare, la infirmerie fusese un adevărat pelerinaj. Secretarii, furierii, chiar şi unii dintre ofiţeri veniseră să-l viziteze, dornici să afle „amănunte”. Şi Ulea, îngăduitor faţă de asemenea slăbiciuni omeneşti, se străduise să nu-i dezamăgească. De cîte ori, solicitat de vizitatorii săi, narase versiunea oficială – anume că fusese victima unui Othello în variantă maghiară – mereu adăugase cîte ceva nou, aşa că, pînă la urmă, ultima variantă reprezenta o izbutită nuvelă de aventuri.

Dintre toţi aceia care îl vizitaseră, singurul care nu-i pusese nici un fel de întrebare, mulţumindu-se doar să se intereseze de starea sănătăţii sale, fusese Barbu. Cunoscîndu-i însă firea sceptică şi, pînă la un punct, veninoasă, nu găsi motiv să se mire.

Spre deosebire de acesta, infirmierul Pandelescu Mişu, cu toate că ascultase toate variantele, era mereu mai avid să afle noi şi noi amănunte.

Pînă la urmă, Ulea se plictisi să tot fabuleze. Şi ca să scape de infirmier, îşi făcuse obiceiul ca, atunci cînd îl simţea apropiindu-se de uşă, să se prefacă adormit.

Aşa făcuse şi în după-amiaza aceea. Culcat pe spate, învelit pînă sub bărbie cu pătura de care era cusut un cearşaf – dovada consideraţiei de care se bucura în ochii infirmierului Pandelescu – Ulea asculta zgomotul ploii. Ploua de dimineaţă, o ploaie măruntă şi deasă. Din cînd în cînd, cîte o răbufnire de vînt izbea în geam cu alice lichide, zgîlţîind giurgiuvelele.

Asculta zgomotul ploii, fără gînduri, străduindu-se zadarnic să adoarmă. Erau trei zile de cînd nu mai părăsise patul, şi trîndăveala aceasta îi producea insomnii. Se întunecase de-a binelea… Şi tot ascultînd zgomotul ploii, aducerea aminte începu să scuture colbul de pe întîmplările trăite cu mulţi ani în urmă.

Închise ochii… Şi pe dată, imaginea tatălui său i se prinse de retină. Mic de statură, cu umerii largi, cu ochii negri şi pătrunzători, cu fruntea înaltă, brăzdată de cute, cu faţa arsă de soarele şi de vînturile aspre venite din baltă. Îl văzu aşa cum l-a ştiut de totdeauna: vara cu hainele de doc decolorate de soare, iarna cu scurta de piele, veche şi scorojită; şi iarna, şi vara, cu aceeaşi şapcă de muşama.

Nenea Marinache – tatăl său – fusese şlepar pe „Azur”, o rablă de şlep care de mult ar fi trebuit să fie vîndut ca fier vechi, dacă patronul, Achilea Iorgopol, mare armator şi mare cerealist, s-ar fi îndurat s-o facă. Stăpînul „Azurului” era însă de părere că şlepul trebuie să navigheze pînă în ziua cînd va muri de moarte naturală, adică pînă atunci cînd avea să se rupă singur în bucăţi, scufundîndu-

se cu încărcătură cu tot. Un asemenea sfîrşit glorios îi convenea domnului Achilea Iorgopol, pentru că, de fiecare dată cînd „Azur” pleca în cursă, avea grijă să asigure încărcătura la o valoare care depăşea cu mult pe cea reală.

…Chipul tatălui se estompă. În schimb, şi parcă aievea, o văzu pe mamă-sa. O femeie mică de statură, frumoasă şi blondă. În toată mahalaua nu era alta mai frumoasă. Femeile, invidioase, simţeau parcă plăcere să se bîrfească una pe alta. Dacă vedeai două femei stînd de vorbă, puteai fi sigur că o foarfecă pe a treia. Lucru neobişnuit însă, pe Maria lui Marinache o cruţau. Firea ei îndatoritoare cu toată lumea o ferea de gura cumetrelor din mahala…

…De multe ori, cînd tatăl său pleca în cursă, pe Dunărea veche, îl lua şi pe el. Tare mult se mai bucura atunci. Umbla de colo-colo pe puntea şlepului şi nu se mai sătura de cîte vedea. Şi în nici o altă împrejurare tatăl său nu i se părea mai mare şi mai puternic. Îl privea, pierdut în admiraţie, cu cîtă dibăcie executa manevrele la plecare: învîrtirea cabestanului, aducerea parîmelor pe şlep, manevrarea cîrmei.

Apoi, cînd părăseau cheiul şi cînd era treabă mai puţină, taică-su îl chema lîngă sine, acolo, la cîrmă, şi începea să-i povestească despre nave şi marinari, despre mările pămîntului, despre peşti şi despre felurite păsări călătoare. El asculta cu fruntea încreţită de încordare şi tare se mai minuna de tot ceea ce i se spunea.

Într-una din aceste călătorii, tatăl său, cu o voce pe care nu i-o cunoştea, îi spuse, strîngîndu-l

la piept:

— Ştii, Puiuţ, cînd am fost tînăr, voiam să ajung căpitan de cursă lungă. Dar a fost numai un vis. Iată, anii au trecut şi eu nu sînt decît şlepar pe rabla asta.

— … Şi de ce, tată, n-ai putut să ajungi căpitan de cursă lungă?

— Ei, Puiuţ, ca să poţi conduce un vapor care navighează pe mări sau oceane nu e de loc o treabă uşoară. Trebuie, în primul rînd, să ştii carte, şi încă multă. Şi ca să înveţi carte, băiete, nu e destul să ai minte bună şi dragoste de învăţătură. Mai e nevoie şi de bani, bani mulţi, fiindcă învăţătura o capeţi în şcoli, şi ca să poţi urma şcolile – toate cîte se cer – îţi trebuie o avere întreagă.

— Tată, eu aş vrea să învăţ carte, ca să mă fac, atunci cînd voi fi mare, căpitan de cursă lungă.

— Bine, Puiuţ! Dacă are să-ţi placă să înveţi şi n-ai să mă faci de ruşine, am să muncesc zi şi noapte cu braţele astea ca să te pot da la ce şcoli va fi nevoie. Dar dacă va fi să mor înainte ca tu să-ţi poţi face un rost în viaţă, tu un lucru să ţii minte: niciodată să nu te dai de partea celor bogaţi, niciodată să nu-i trădezi pe fraţii tăi de suferinţă, doar ca să-ţi fie ţie bine…

Numai că tatăl său n-a mai apucat să-l vadă la şcoală. Se înecă într-o noapte, într-o noapte cu furtună cumplită, cînd se scufundă şi şlepul „Azur”.

Au început atunci zile grele pentru ei. Din douăzeci şi patru de ore, maică-sa dacă prididea să pună capul pe pernă cîteva. Pentru raţia de

pîine plină cu gărgăriţe, făcea coadă de la miezul nopţii pînă aproape de prînz. La fel, pentru o căpăţînă de berbec, pentru o burtă de vacă sau niscai picioare de vită. Pe deasupra, mai trebuia să şi muncească.

Făptura ei mică şi firavă n-a putut rezista eforturilor. După şase luni a închis ochii pentru totdeauna. Pe el l-au luat să le slugărească nişte rude dinspre partea mamei. L-au ţinut cît a durat războiul. După aceea, aflînd că la Focşani se găseşte un orfelinat, au făcut ce-au făcut şi-au scăpat de el.

Anii petrecuţi la orfelinat fuseseră cei mai urîţi din viaţa lui. Îşi aminti de clădirea mare, în formă de potcoavă, cu coridoarele lungi şi întunecoase şi cu dormitoarele imense şi friguroase; de mulţimea copiilor, flămînzi şi murdari; de domnul director, cu mustăţi „à la Tache Ionescu” şi cu o burtă cît o butie, veşnic mînios, veşnic cu nuiaua de alun în mînă, gata să plesnească pe oricine îi ieşea în cale, fără să se uite unde dă: peste obraz, în cap, pe spate, peste braţe; de domnişoara pedagogă, o femeie la treizeci de ani, o nevropată căreia i s-ar fi potrivit mai curînd un loc de pacientă într-un ospiciu; de bucătăreasă, o matahală de femeie, beţivă şi isterică. Îşi aminti de toţi şi, la fel ca de fiecare dată, se întrebă şi acum dacă asemenea specimene odioase existaseră şi în realitate, sau erau numai produsul fanteziei sale.

Pe toţi îi urîse atunci, cînd nu fusese mai mare de o şchioapă. Îi ura şi acum, cu ură mult prisositǎ. Dar cel mai mult o urîse, şi continua s-o urască, pe domnişoara pedagogă. Ea nu-i snopea

în bătăi ca domnul director. Ea avea metode mai rafinate, ca să-i pedepsească pentru te miri ce vini închipuite. Îi punea să stea în genunchi pe coji de nucă... Să se uite la soare pînă cînd li se întuneca vederea şi căđeau jos ameţiţi... Îi punea să se bată – de obicei unul mai tare cu unul mai slab – şi aplauda, în delir, atunci cînd cel mai slab era snopit de cel mai puternic... Îi punea să facă mătănii pînă nu mai puteau să se ridice, din cauza durerilor de şale. Şi în timp ce erau supuşi acestui supliciu trebuiau să strige cît îi ţinea gura:

„Sînt, Doamne, un păcătos! Pedepseşte-mă, Doamne, de îndată!...”

Fricii i se adăuga foamea. Foamea nu-i părăsea niciodată. Sumele, puţine, alocate pentru întreţinerea orfanilor, intrau în cea mai mare parte în buzunarele directorului. În ceea ce priveşte îmbrăcămintea, arătau mai rău ca vagabonzii.

Orfelinatul era la marginea oraşului. De acolo începeau grădinile de zarzavat. Copiii plecau să cerşească pe la grădinari cîţiva cartofi, vreun castravete sau vreo roşie. Mulţi le dădeau. Dar erau şi dintre aceia hapsîni care îi alungau, zvîrlind după ei cu bolovani sau slobozind în urma lor flintele încărcate cu sare.

Şase ani de zile trăise în iadul acela. Cei mai urîţi ani din viaţa lui. Anii aceia lăsaseră amintiri de coşmar şi răni care sîngerau ori de cîte ori îşi amintea de ele.

Şi pe acest ecran sumbru, o singură imagine luminoasă: doamna Grăjdaru, învăţătoarea lui din prima pînă în ultima clasă primară. Nu-i bătea, nu-

i pedepsea, le era ca o mamă. O iubeau atît de mult, încît pînă şi cei mai grei de cap, străduindu-se, izbuteau s-o mulţumească.

În ziua cînd a trebuit să părăsească orfelinatul, ducîndu-se să-şi ia rămas bun de la ea, învăţătoarea i-a spus:

— Eşti un copil bun… Pentru capul tău mulţi ar putea să te invidieze. Ar fi păcat, tare păcat, dacă nu ai merge mai departe cu şcoala. Ştiu cît este de greu pentru un copil ca tine, fără părinţi. Mi-ai spus că ai nişte rude. Îţi voi da să le duci o scrisoare. Am să-i rog să te înscrie la vreuna din şcolile unde se primesc bursieri. Eşti atît de bine pregătit, încît sînt sigură că ai să reuşeşti la concurs.

La plecare l-a îmbrăţişat şi a lăcrimat.

S-a întors în oraşul natal. Rudele l-au primit rece. Aproape uitaseră de el. Au citit scrisoarea şi au ridicat din umeri. Carte? Ce-i trebuia lui carte? Ei nu erau oameni cu carte, abia ştiau să scrie şi să citească şi, slavă Domnului, nu aveau de ce se plînge. Decît un coate-goale, mai bine un negustor. Va trebui, bineînţeles, să înceapă ca băiat de prăvălie, bunăoară la un băcan. Toţi negustorii de vază din oraş aşa au început.

S-a strecurat pe nesimţite din casă şi a plecat în port. Revedea portul după şase ani. Căută cu ochii şlepul „Azur”. Dar în locul unde îl ştia ancorat văzu un altul. Şleparul, moş Călin, un bătrîn vînjos de vreo şaizeci de ani, cu mustăţi de arnăut, abia îl recunoscu. Izbucni în plîns. Plînse nu de mila şlepului, care nu mai exista, ci pentru că moartea vasului îi aminti de moartea tatălui său.

Cînd plînsul conteni, prinse singur să-i povestească bătrînului toate prin cîte trecuse.

— Şi zici că nu vrei să slugăreşti la negustori? întrebă şleparul, care îl ascultase în tăcere.

— Nu, moşule, nu vreau. Şi nici nu vreau să mă întorc la alde unchiu şi mătuşa.

Bătrînul îl mîngîie din nou şi spuse, vorbindu-şi parcă mai mult sieşi:

— Va să zică, nu vrei să te mai întorci la ei. Ia să ne gîndim ce-ar fi dacă nu te-ai mai întoarce… Mda! Uite ce mă gîndesc. Deocamdată, vino să stai la mine. Baba mea are să fie bucuroasă. O bucată de pîine şi o strachină cu ciorbă s-o găsi şi pentru tine. Asta deocamdată. Pe urmă, om mai vedea ce este de făcut.

Mama Piroska, „baba” lui moş Călin, o femeie voinică şi frumoasă, căreia nu i-ai fi dat mai mult de patruzeci de ani, deşi avea cu zece mai mult, îl primi în casa ei nu ca pe un străin, ci ca pe o rubedenie de existenţa căreia abia atunci aflase. Asta la început. Pe urmă, întrucît singurul lor copil era deja un bărbat în toată firea, îl copleşi pe Mihai cu atîta dragoste, încît, dacă nu ar fi trecut pe unde trecuse – orfelinatul – sigur că el ar fi devenit un răsfăţat.

Atît moş Călin, cît şi Ionuţ, flăcăul lor, adesea făceau glume pe socoteala ei şi-o ameninţau că, dacă va mai continua să-l răzgîie, Miklos i se va urca în cap.

Primindu-l în casă, moş Călin îi făgăduise:

— Am să mă sfătuiesc, măi băiete, cu Ionuţ, şi amîndoi om chibzui ce s-ar putea face ca să ajungi şi tu cu un rost în viaţă.

Ionuţ, unicul fiu al lui moş Călin şleparul, era pe atunci zeţar la tipografia „Litera” a domnului Axinte Trandafirescu. Înalt de aproape doi metri, cu umerii largi, cu părul negru şi creţ, cu o voce puternică, dar melodioasă, pe nea Ionuţ o dată dacă îl vedeai nu-l mai puteai uita toată viaţa.

„Om, nu glumă, nea Ionuţ ăsta!” îşi spusese Mihai cînd îl văzuse pentru prima dată.

Mai tîrziu, în lunile şi anii care urmară, avea să se convingă că nea Ionuţ era, într-adevăr, om nu glumă, dar nu datorită însuşirilor sale fizice, ci din cu totul alte motive.

— Va să zică, nu vrei să slugăreşti la negustori? îl întrebase chiar din prima zi acesta, învăluindu-l în lumina ochilor săi negri ca de smoală.

— Nu, nea Ionuţ!

— Ei, dar ce facem cu tine, măi băiete? Dacă nu vrei să te faci negustor, atunci va trebui să înveţi o meserie. Că doar n-ai să rămîi aşa, prost, să tai frunză cîinilor prin port, să te înhăitezi cu toţi „lumpenii” ca să ajungi la puşcărie pentru niscai furtişaguri. Sau te pomeneşti că nu vrei să înveţi o meserie?

— Vreau, nea Ionuţ!

— Atunci am să vorbesc mîine cu jupînu’ să te primească ucenic. Te faci, băiete, tipograf, zeţar! E o meserie frumoasă, să ştii!

Aşa a ajuns ucenic la tipografia domnului Axinte Trandafirescu.

Tipografia era o magherniţă întunecoasă, un fel de magazie în care vara te coceai de căldură, iar iarna dîrdîiai de frig. Cîteva „regaluri”, o maşină de cules „Tipograph”, o maşină plană de tipărit,

un „Phoenix” aproape nou cumpărat „de ocazie” de la un alt tipograf, declarat în stare de faliment, şi un „Boston”.

Faţă de celelalte tipografii din oraş – şi existau vreo opt – aceea a domnului Axinte Trandafirescu era cea mai neînsemnată. De aceea, nu numai lucrătorii, dar nici proprietarul n-o numeau decît „mustărie”. (Ce asemănare exista între o tipografie mică şi o mustărie, Ulea niciodată n-a putut afla.) Cu toate acestea, domnul Axinte Trandafirescu nu şi-ar fi schimbat „mustăria” cu vreo altă negustorie mai aspectuoasă. Pentru că el se pricepea să realizeze, proporţional cu regia şi celelalte cheltuieli, beneficii mult mai mari decît ceilalţi patroni tipografi, cu toate că atelierele lor erau mai bine utilate. În primul rînd, pentru că făcea ce făcea şi în fiecare an punea mîna pe cîte o comandă importantă de imprimate, al cărei beneficiu acoperea toate cheltuielile… La asta se adăugau diversele şi numeroasele comenzi de cărţi de vizită, ferparele de cununie, botez sau înmormîntare, calendarele pentru sate, răvaşele de plăcintă, biletele pentru baluri şi chermese, etichetele pentru diferitele produse cosmetice, afişele şi încă multe alte lucrări întîmplătoare.

„Mustăria” domnului Axinte Trandafirescu avea o clientelă variată, care nu se prea pricepea la calitate. Unii dintre clienţi erau aşa de puţin pretenţioşi, încît acceptau, fără să protesteze – din lipsă de pricepere, bineînţeles – chiar producţia băieţilor din primul lor an de ucenicie. Aşa, spre pildă, chiaburimea satelor din judeţ, care împrumutase obiceiul de la oraş ca, atunci cînd îşi

mărita sau îşi însura odraslele, invitaţii la nuntă să fie poftiţi pe bază de ferpare tipărite, nu făceau caz de loc dacă se întîmpla ca ele să aibă cîteva greşeli de literă, tipăritura să fie cam înecată în cerneală sau, din cauza aşternutului prost potrivit, rîndurile tipărite să pară stanţate parcă.

Ca nea Ionuţ nu erau mulţi zeţari în oraş. Era, poate, cel mai bun dintre toţi. De aceea, în mod normal, ar fi trebuit să lucreze într-o tipografie mare şi nu în „mustăria" domnului Axinte Trandafirescu. Dar cu toate că era apreciat ca un lucrător fără egal, patronii celorlalte tipografii refuzaseră să-l angajeze, atunci cînd se găsise fără lucru. Şi aceasta fiindcă în două rînduri nea Ionuţ fusese arestat şi anchetat de siguranţă. Dar, din lipsă de dovezi, în amîndouă rîndurile fuseseră nevoiţi să-i dea drumul.

Patronii, însă, circumspecţi, nu l-au mai primit să lucreze, ca nu cumva să-i „bolşevizeze" pe ceilalţi lucrători. Singurul care nu-şi făcuse asemenea calcule fusese domnul Axinte Trandafirescu. Acesta – avînd planurile sale în ceea ce priveşte viitorul „mustăriei", fapt care îl determina să investească întregul beneficiu în maşini tipografice „de ocazie" – şi-a dat seama că nu avea decît de cîştigat angajînd pe cel mai bun zeţar din cîţi existau în oraş.

Ulea rămase în „mustăria" domnului Axinte Trandafirescu patru ani de zile. Dar iată că tocmai în ziua cînd primi carnetul de lucrător şi cînd patronul îl anunţă că îl angajează în locul lui nea Ionuţ – ridicat de agenţi cu o lună de zile mai înainte – fu şi el arestat.

Procesul, expeditiv, s-a soldat cu condamnarea sa la trei ani închisoare. Acolo, în închisoare, a fost primit în rîndurile partidului comunist.

Cînd i-au dat drumul începuse intervenţia fascistă a Germaniei şi Italiei împotriva republicii spaniole. A plecat, trecînd clandestin graniţa cu Ungaria, să lupte ca voluntar în armata republicană. A început prin a fi simplu puşcaş într-o companie de infanterie, formată în marea ei majoritate din români, după cîteva luni i s-a încredinţat comanda unui pluton şi, scurt timp după aceea, a fost numit ofiţer cu informaţiile în cadrul regimentului. A luptat pînă la urmă, cînd, rănit grav, a fost evacuat în Franţa, pe poteci de munte puţin umblate, legat de spinarea unui catîr docil. Salvarea o datora prietenului său, comandantului de baterie Langlois, ca şi el de meserie zeţar.

Prin acelaşi prieten şi datorită tovarăşilor săi comunişti, mai tîrziu, după aproape un an, cînd s-a restabilit, a putut găsi de lucru, întîi în provincie, în sud, apoi la Paris.

Începu să plouă. O ploaie rece, cu măzăriche, care răpăia pe acoperiş, de parcă ar fi plouat cu alice. Afară, în curte, cîinele casei în care fusese instalată infirmeria începu să latre prelung. Pe şosea începură să se scurgă din nou convoaiele de căruţe cu muniţii. Răpăitul ploii, huruitul roţilor, urletul cîinelui, toate aceste zgomote ale nopţii se amestecau într-unul singur, straniu, ca un vaiet lugubru şi deprimant.

„Aşa urla cîinele şi atunci!” îşi spuse Ulea, înăbuşindu-şi cu greu un oftat, amintindu-şi de

ziua aceea îngrozitoare:

— Boşii!… Boşii!… Vin boşii!

Pe toate şoselele care duceau în sud, oamenii, părăsindu-şi căminele şi avutul, fugeau îngroziţi, ca din faţa unei molime. Fugeau pe biciclete, în căruţe, în trăsuri, în limuzine sau camioane, fugeau pe jos, împingînd din urmă vreun cărucior de copil sau vreo roabă în care îndesaseră la întîmplare ce aveau mai de preţ. Fugeau pe şosele, pe drumuri de ţară sau de-a dreptul peste cîmp, stăpîniţi doar de un singur gînd: să pună o distanţă cît mai mare între ei şi trupele hitleriste care înaintau, fără să întîmpine vreo rezistenţă serioasă. Fugeau, dar oricît de mult se grăbeau, hitleriştii înaintau mai repede. Tunul se auzea în spatele lor, aproape, din ce în ce mai aproape. Şi într-o zi, moartea veni să-i secere şi pe ei.

Păsări argintii, cu cruci încîrligate pe aripi, îşi făcură apariţia pe cerul albastru al Franţei şi începură să verse foc: covoare de bombe, perdele de gloanţe de mitralieră!… Înnebuniţi de groaza morţii, oamenii părăseau şoseaua, risipindu-se pe cîmpuri, în speranţa că astfel vor scăpa cu viaţă. Dar aviatorii hitlerişti, coborîndu-şi aparatele pînă la înălţimea copacilor, calmi şi surîzători, îi secerau cu mitralierele pe toţi, de-a valma: bărbaţi, femei, bătrîni şi bătrîne, copii, mai ales copii. Cînd terminau încărcătura de bombe, cînd benzile mitralierelor se goleau, plecau să se aprovizioneze şi reveneau să semene moartea pe toate şoselele şi drumurile pe care se refugiau oamenii Franţei.

Cînd a început exodul, s-a refugiat şi el. Şi-a

înghesuit lucrurile într-un rucsac, a încălecat pe bicicletă şi a pornit-o spre sud. A fost spectator şi actor în marea tragedie pe care au trăit-o miile de fugari. Un glonţ de mitralieră de pe un Stukas i-a sfărîmat clavicula. A zăcut mai multe săptămîni într-un spital din apropierea Parisului. Cînd a putut părăsi patul, oraşul era de mult ocupat de hitlerişti.

Chiar din prima clipă cînd păşi pe străzile Parisului îşi dădu seama că dezastrul şi capitularea armatei nu însemnaseră şi capitularea poporului francez. Citi acest lucru în trăsăturile aspre ale trecătorilor, în privirile pline de ură ale omului de pe stradă atunci cînd zărea o uniformă germană. Parisul părea acum un oraş trist, dar poporul francez – acelaşi mare popor din totdeauna – începuse chiar din primele zile lupta împotriva cotropitorilor hitlerişti. Franţa stăpînilor capitulase ruşinos, aproape fără să opună rezistenţă, dar nu şi Franţa cea adevărată, a poporului.

Revenind la Paris, s-a dus să-l caute pe vechiul său prieten, Langlois. Prin Langlois ajunse şi el în Maquis.

Misiunile de început le îndeplini cu succes, dînd dovadă de îndrăzneală, fantezie şi mult sînge rece.

Gestapoul era foarte activ. Bazîndu-se pe o vastă reţea de informatori, mulţi luptători erau arestaţi. Închisorile începuseră să se umple. Execuţiile, deportările în lagărele din Germania se ţineau lanţ. Atunci ceru să i se dea sarcina de a studia metodele de lucru ale Gestapoului. Cererea i se aprobă şi fu scutit de alte însărcinări. Deşi

această sarcină era dintre cele mai grele, rezultatele fură fructuoase. Depistă un număr important de trădători şi izbuti să preîntîmpine căderea unor luptători valoroşi.

Urmărind odată un spion, descoperi unul din sediile secrete ale Gestapoului. Oamenii care erau aduşi acolo dispăreau pentru totdeauna.

Casa aceea era una din cele mai importante şi Gestapoul ţinea, în mod deosebit, ca cele ce se întîmplă între zidurile ei să rămînă cu desăvîrşire necunoscut parizienilor. Era situată într-un cartier liniştit, izolată prin nişte grădini şi avea aspectul unei vile. Vecinii care, în asemenea cartiere, sînt în general puţin curioşi, nu avuseseră încă prilejul să vadă pe careva din cei care o locuiau. Şi aceasta din cauză că locatarii casei niciodată nu ieşeau în oraş pe jos. O limuzină elegantă, neagră, cu perdeluţele lăsate, îi ducea şi-i aducea.

Pe Ulea, limuzina aceasta îl intrigă foarte mult. Cînd eşti curios să afli pe cine duce şi aduce o anumită limuzină, dacă ai fantezie şi curaj, găseşti mijloace să-ţi satisfaci curiozitatea.

Folosind diferite procedee, Ulea izbuti să afle că hitleristul în civil care venea în fiecare zi la vilă era un personaj important în Gestapo, cu gradul de Obersturmbannführer[3].

Într-o zi, descoperirea aceasta avea să fie de mare folos. Unul din luptători, care juca un rol important în mişcarea de rezistenţă, fu arestat şi transportat în închisoarea cu aspect de vilă. Aflînd aceasta, Ulea se oferi să-l salveze. Deşi planul pe

3 Locotenent-colonel în S.S. (n.a.).

care îl prezentă comporta mari riscuri, ţinînd totuşi seama de faptul că arestarea aceea lipsea mişcarea de rezistenţă de unul din luptătorii săi cei mai bravi, i se dădu mînă liberă.

Şi într-o zi, doi ofiţeri din S.S. se prezentară la biroul simandicosului personaj al Gestapoului. Unul din ei avea gradul de Standartenführer[4] şi se numea Martin Werner, celălalt numai gradul de Hauptsturmführer[5] şi purta numele de Franz Brosch. Veneau, chipurile, direct de la Berlin cu un ordin confidenţial din partea lui Himmler.

După ce ofiţerii fură introduşi în biroul Obersturmbannführerului Konrad Höss, plimbîndu-şi revolverele pe sub nasul acestuia, îl puseră în curent cu scopul adevărat al vizitei lor.

— Domnule Obersturmbannführer Höss, aţi arestat pe un oarecare Louis Demarge. Noi ştim unde se află. Dacă ţineţi la viaţa dumneavoastră – şi ar trebui să ţineţi, pentru că sînteţi un om încă tînăr – vă cerem doar cîteva rînduri către comandantul vilei pe care aţi transformat-o în închisoare. Scrisoarea va trebui să aibă cam următorul conţinut: întrucît un trimis special al Reichsführerului Himmler vrea să ancheteze personal pe Louis Demarge, arestatul să fie predat imediat aducătorului scrisorii, Hauptsturmführerul Franz Brosch.

Omul Gestapoului, care avea curaj doar atunci cînd se afla în faţa victimelor sale în lanţuri, se supuse:

— Sînt în puterea dumneavoastră şi n-am

4 Colonel în S.S. (n.a.).

5 Căpitan în S.S. (n.a.).

încotro. Aş vrea să ştiu numai dacă îmi veţi cruţa viaţa…

— V-am făgăduit şi nu ne vom călca cuvîntul.

— În acest caz… şi scrise tot ceea ce i se ceruse.

— Şi acum îmi veţi permite să mă folosesc de maşina dumneavoastră, care, la ora asta, obişnuieşte să vă aştepte.

— Sînteţi bine informaţi. Într-adevăr, Hans mă aşteaptă jos de două minute.

— Cîteodată sîntem informaţi chiar mai bine decît dumneavoastră.

Cîteva minute mai tîrziu, limuzina neagră îl ducea spre vilă. Cînd ajunseră, Hans claxonă, poarta se deschise şi peste cîteva minute maşina stopă în faţa peronului. Îi ieşi în întîmpinare un individ înalt, slab şi cu un cap ca de mort.

Fără să răspundă salutului, Ulea, căci el era Hauptsturmführerul Franz Brosch, i se adresă cu ton poruncitor:

— Du-mă la Sturmbannführerul[6] Kramer! Dumneata cine eşti?

— Oberscharführer[7] Frank Miller! se prezentă, pocnind călcîiele.

Apoi, slugarnic, se grăbi să execute ordinul primit. Îl conduse la etaj. În dreptul unei uşi masive de stejar se opri şi bătu discret. După aceea îl pofti, politicos, să intre.

De dinapoia unui birou elegant se ridică un om masiv, cu o căutătură de veritabil criminal şi cu un perfect cap pătrat. Mustaţa „à la Hitler” părea un

6 Comandant în S.S. (n.a.).

7 Subofiţer în S.S. (n.a.).

gîndac negru şi mare prins sub nas.

— Dumneata eşti Sturmbannführerul Kramer?

— Da, Herr Hauptsturmführer!

Îi întinse scrisoarea, pe care hitleristul cu gîndacul sub nas se grăbi s-o citească.

Cînd se convinse că scrisoarea fusese citită, Ulea adăugă cîteva cuvinte, care îl făcură pe Sturmbannführerul Kramer să se înroşească de plăcere:

— Dumneata, Kramer, nici nu-ţi dai seama ce important serviciu ai adus marelui Reich, arestîndu-l pe acest bandit de Demarge. Domnul Standartenführer Werner, raportînd Reichsführerului Himmler, nu va uita să amintească şi numele dumitale.

Şi pentru a-i da de înţeles că nu are timp de pierdut, se uită la ceas.

Sturmbannführerul Kramer apăsă pe butonul unei sonerii şi lunganul cu cap de mort apăru imediat în prag, de parcă tot timpul ar fi stat acolo.

— Frank, scoate-l din celulă pe arestatul Louis Demarge, pune-i cătuşele şi du-l la maşină. Să nu dureze mai mult de cinci minute!

Oberscharführerul Frank pocni călcîiele şi se făcu nevăzut.

Şi, exact după patru minute şi cîteva secunde, se înapoie, anunţînd că ordinul a fost îndeplinit.

— Frank, vei însoţi pe domnul Hauptsturmführer Franz Brosch.

— Nu e nevoie. Sînt convins că domnul Standartenführer Werner îşi va exprima dorinţa să te cunoască personal, aşa că porcul de francez se

va întoarce o dată cu dumneata. Şi pentru a-l face să înţeleagă că orice obiecţiune este de prisos, întinse mîna înainte, salutînd: Heil Hitler!

Cinci minute mai tîrziu, eleganta limuzină ieşea pe poarta vilei.

La colţul străzii, un tînăr cu ochelari părea absorbit de lectura unui ziar de prînz. Cînd limuzina se apropie, ridică ochii de pe ziar. Dinăuntrul maşinii îi zîmbi, abia perceptibil, un ofiţer în uniformă germană. În clipa următoare, limuzina era departe. Zîmbetul acela se pare că produsese asupra tînărului o atare emoţie, încît ziarul pe care îl ţinea în mînă începu să-i tremure. Pe urmă revenindu-şi trecu strada şi intră într-o cafenea să telefoneze. Nu fu decît o comunicare scurtă.

— Alo! Jean? Bună seara, dragă! Michel s-a întors din provincie.

După alte cîteva clipe, pe sub ferestrele Obersturmbannführerului Höss trecu un flaşnetar. Auzind melodia răguşită şi învechită, falsul Standartenführer se adresă colonelului Höss:

— Deşi aş avea mare poftă să vă fac de petrecanie, deoarece prietenul meu v-a promis însă că viaţa vă va fi cruţată, nu am încotro şi trebuie să-mi inhib această plăcere. Acum trebuie să vă părăsesc. Dar dacă nu mi-aş lua unele măsuri de precauţie, sînt sigur că încă înainte de a ajunge în stradă voi fi arestat. De aceea, va trebui să vă şifonez puţin.

Şi, fulgerător, îl izbi cu tocul revolverului în cap. Obersturmbannführerul se prăbuşi. Îi legă apoi mîinile la spate, îi vîrî în gură un căluş, apoi

plecă.

Cînd ajunse în stradă, o maşină, care staţiona ceva mai departe, ţîşni din loc, se apropie, încetini, ca să se poată urca din mers, apoi cu toată viteza o porni într-o direcţie necunoscută.

*

Depănînd întîmplarea, Ulea părăsi fereastra şi începu să se plimbe de la un capăt la altul al odăii. În încăperea alăturată, infirmierul Pandelescu sforăia înfricoşător. Vîntul şi ploaia conteniseră. Numai coloana de căruţe continua să se scurgă pe şoseaua desfundată de ploi.

Noaptea amintirilor!…

Da, amintirile continuară să se depene…

După isprava aceea fusese trimis să lucreze în provincie. Era primejdios să mai rămînă la Paris. Gestapoul, furios că fusese atît de uşor tras pe sfoară, îşi mobilizase toţi agenţii şi toţi informatorii să-i dea de urmă.

În provincie nu stătu cu mîinile în sîn. Organiză un centru de informaţii, care în scurt timp începu să dea rezultate frumoase. Populaţia se oferea să-i ajute, ignorînd pericolele. Mai ales femeile se dovediră foarte utile, ingenioase şi pricepute. Informaţiile începură să curgă din toate părţile. Datorită lor, zeci de acte de sabotaj putură fi executate cu deplin succes.

Mai tîrziu, cînd dezastrul definitiv al armatei antonesciene era iminent, izbuti, după multe şi grele peripeţii, să părăsească Franţa şi să se reîntoarcă în ţară. Luptase în Spania împotriva

fascismului, luptase în Franţa, şi voia acum să lupte împotriva hitleriştilor acasă, pentru poporul său.

Cererea de a pleca pe frontul antihitlerist îi fu acceptată. Fu trimis să lucreze în cadrul Biroului 2 al diviziei „Bistriţa”. Experienţa cîştigată în acţiunile contra Gestapoului în Franţa îl ajută ca, în scurt timp, să depisteze şi să aresteze nişte periculoşi agenţi hitlerişti.

Scurt timp după aceea, cînd se primi informaţia privind intenţiile Abwehrului în legătură cu maşina de cifrat, fu trimis, cu misiune specială, la postul de comandă al diviziei „Moldova”.

*

Vîntul şi ploaia conteniseră. Numai coloana de căruţe continua să se scurgă pe şosea, alimentînd cu muniţii frontul. În încăperea alăturată, infirmierul Pandelescu continua să sforăie.

Amintindu-şi cele întîmplate de curînd, Ulea murmură: „Hotărît, afacerea aceasta e mult mai complicată decît mi-am închipuit”.

Dîndu-şi seama că dacă va începe să se gîndească la Katuska şi la cei doi asasini zorile îl vor găsi tot treaz, se întoarse pe o parte şi închise ochii, hotărît să doarmă.

Şi, ca de obicei, adormi cu uşurinţă.

O PUNERE ÎN SCENĂ ÎN APARENŢĂ LIPSITĂ DE SENS

În dimineaţa zilei următoare, ploaia reîncepu. Măruntă, deasă, exasperantă.

Cifratorii, neavînd de lucru, se plictiseau. Erau cu toţii posomorîţi şi nervoşi. Unul singur făcea excepţie, Barbu. Cu ţigara în colţul gurii, fără să se grăbească, ca un om care nu are altceva mai bun de făcut, cosea nişte hîrtii într-un dosar voluminos. Din cînd în cînd, se uita pe furiş la ceilalţi şi, văzîndu-i posomorîţi, zîmbea ironic.

Burlacu îşi repara bricheta. Furios că nu izbuteşte s-o facă să funcţioneze, înjura printre dinţi. Pelinoiu îşi trăsese un scaun la fereastră şi privea ploaia de afară, mereu inepuizabilă. Tomescu curăţa maşina de scris. Cît priveşte pe Mardare, acesta pur şi simplu, nu făcea nimic. Fuma şi, din cînd în cînd, căsca zgomotos.

Căpitanul Smeu lipsea. Fusese chemat la Biroul 2. De atunci trecuse mai bine de o oră.

Pelinoiu, care, între timp, începuse să bată darabana în pervazul ferestrei, vorbi, parcă mai mult pentru sine:

— Ploaia asta afurisită va aduce, fără îndoială, zăpadă. Mă gîndesc la bieţii infanterişti. Să stai într-o groapă, cu apa pînă la genunchi, şi de sus să curgă mereu, mereu…

— Decît să stai în apă, preferi să porneşti la atac, interveni în discuţie Burlacu. Cînd ploaia te murează nu-ţi mai pasă dacă mori sau trăieşti. Eu am trecut prin asta. Într-o noapte, ploua cu găleata. Un soldat din grupa mea…

Dar Pelinoiu îl întrerupse ironic:

— Dacă îmi aduc bine aminte, întîmplarea asta

ne-ai mai povestit-o zilele trecute.

— Lasă-l, măi Pelinoiule, să povestească! Trece timpul mai repede. Nu înţeleg ce dracu' aveţi cu toţii de sînteţi aşa nervoşi? întrebă cu prefăcută candoare Barbu, care ştia foarte bine din ce cauză erau cu toţii atît de nervoşi.

— Haide, n-o face pe prostul, i-o tăie scurt Mardare. Apoi cu alt ton: Nu pricep de loc de ce se agită atît cei de la Biroul 2. Ce-or fi punînd la cale? Ce prostie!

Remarca aceasta fu ca un semnal. Primul oare izbucni fu Burlacu:

— În definitiv, ce mare crimă am făcut? Ce dracu' doar nu avem bragă în vine. Tare aş fi curios să ştiu ce ar face domnul căpitan Gheorghiu într-o situaţie similară. Parcă am fi călugări, nu ostaşi – şi, furios izbi de masă bricheta care se încăpăţîna să nu funcţioneze.

Mardare Ion, care tocmai începuse să ascută un ciot de creion, spuse îngrijorat:

— Ceea ce nu-mi place este că l-au chemat şi pe Smeu. Tare mi-e teamă să nu-i pună în cîrcă bietului Ulea cine ştie ce chestii de spionaj.

— Mai ştii? Ăştia de la Biroul 2 – se revoltă Pelinoiu – nu văd în jurul lor decît spioni şi suspecţi. Eu unul, fraţilor, nu-l prea văd bine pe Ulea.

— Mai ştii! replică Barbu cu obişnuita-i ironie.

Pelinoiu sări cu gura pe el:

— Eşti imposibil, Barbule. S-ar zice că te bucuri. Poate unde e vorba de Ulea, care ţie nu-ţi este de loc simpatic. Dar asta e o treabă care te priveşte personal. Pe mine – şi mie Ulea îmi este

foarte drag – gravitatea pedepsei mă indignează. Se zvoneşte că generalul a dispus să fie degradat. Toată lumea găseşte pedeapsa exagerată.

Burlacu adăugă:

— Ceea ce mă surprinde este că generalul a putut lua o asemenea hotărîre. Totdeauna mi-a făcut impresia unui om drept, care…

Mardare îl întrerupse:

— Să nu te miri de loc, fiindcă nu generalul a dictat pedeapsa. Nu-ţi dai, măi, seama că e opera „Fachirului”?

— Despre asta poţi fi sigur, fu de aceeaşi părere şi Pelinoiu. Mă mir că nu-l trimite la Curtea Marţială.

— Aoleu – se căină Burlacu – atîta ar mai lipsi! Pe cinstea mea, toată porcăria asta are şi un aspect comic. Ia gîndiţi-vă… Ajungi într-un sat şi cantonezi la o casă. Şi iată, dai de o femeie frumoasă, care se învîrte tot timpul în jurul tău, te priveşte pe sub gene, îţi zîmbeşte, dîndu-ţi a înţelege că nu-i displaci. Tu atunci ce faci? Te încrunţi la ea şi-i spui cu ton răstit: „Ia ascultă, femeie! Să ştii că nu-ţi merge cu mine. Eu sînt incoruptibil”. Să mă ia dracu’ dacă poate exista ceva mai caraghios.

Tomescu, care pînă acum nu se amestecase în discuţie, obiectă:

— Totuşi, bătrînule, ar trebui să te gîndeşti şi la ordinele care au fost date…

— Care ordine?

— Ordinele generalului care interzic orice fel de legături cu localnicii.

— Că ordinele există, e una. Cum trebuie însă

interpretate, e altceva. De acord că asemenea ordine sînt necesare. Ostaşul nu trebuie lăsat să-şi facă de cap. Ostaşul trebuie împiedicat să se transforme într-un jefuitor, sau într-un siluitor al femeilor... Dar, dacă o femeie te place?...

— Dacă judeci lucrurile în mod abstract, s-ar părea că ai dreptate. Şi totuşi... Se ştie ce rol important joacă în război un bun serviciu de informaţii. Şi... gîndeşte-te puţin. O femeie te invită la masă. Accepţi... Îţi mărturiseşte că te place, pentru că eşti aşa şi pe dincolo... Stă apoi cuibărită la pieptul tău şi toarce mulţumită ca o pisică. E un fapt îndeobşte cunoscut că femeile sînt, prin firea lor, tare curioase. Începe să te întrebe. Întrebări cu totul inofensive, în aparenţă... Cum te cheamă, dragă? E frumos la tine în ţară? Cresc şi la voi castraveţi? Şi la voi obişnuiesc gospodinele să pună varză la murat? Femeile voastre sînt frumoase? Nu eşti însurat? Dar ai, desigur, o drăguţă. Sărăcuţa, cu cît dor te-o fi aşteptînd! Nu e de mirare. După un bărbat ca tine, o femeie duce totdeauna dorul. Ce îngrozitor lucru şi războiul ăsta... Eşti probabil la infanterie? Infanteria o duce cel mai greu...

Barbu îl întrerupse ironic.

— Nu te mai osteni, drăguţule! Cunoaştem! O spioană cu pestelcă de stambă şi cu cioboţele în picioare, care miroase oleacă a grajd. Ce spui, bătrînule? Cum dracu' să recunoşti sub un asemenea deghizament pe Mata Hari sau pe „Fräulein Doktor"?

Burlacu ridică din umeri, fără să răspundă. Tomescu replică însă calm:

— Nu în toate cazurile e nevoie de o Mata Hari. O informaţie adunată de aici, şi luată în sine, pare lipsită de importanţă. O alta de dincolo, de asemenea. Dar toate aceste informaţii parţiale, centralizate undeva, pot constitui indicaţii extrem de preţioase, care nu rareori pot decide soarta unei bătălii. Privită problema din acest punct de vedere, găsesc că Ulea al nostru merită să fie pedepsit. Şi vă rog să mă credeţi, nu-mi este mai puţin drag decît vouă.

Cîteva minute tăcură cu toţii. Reflectau la cele spuse de Tomescu. Primul care vorbi fu Pelinoiu:

— Nu ştiu cum faci tu, măi Adriene, dar cînd începi să explici un lucru, cei care te ascultă trebuie să recunoască, măcar în sinea lor, că ai dreptate.

Sosirea sergentului Todincă, furierul Cartierului, puse capăt discuţiei.

— Noroc! ură el, păşind în birou.

— Ce vînt te aduce la noi, Ioane? întrebă Tomescu.

— Ordin de la domnul căpitan Medrea ca toată lumea să fie prezentă la Cartier, după orele de birou. Încinşi, cu cartuşierele pe burtă şi cu arma în spate.

— Dar ce s-a întîmplat, frate? se interesă Burlacu.

— Nu ştiu. Domnul căpitan vrea să ţină oră de raport.

— Pe o ploaie ca asta!... Altă zi mai bună nu şi-a găsit?

Sergentul Todincă ridică din umeri:

— Ploaie, neploaie, ăsta-i ordinul. Dar poate că,

pînă la prînz, se însenineză. Apropo, era să uit: toată lumea să fie bărbierită şi cu bocancii făcuţi.

— Ce vorbeşti, domnule! Te pomeneşti că avem inspecţie? întrebă Pelinoiu.

— Nu cred!

— Atunci?

— V-am spus că nu ştiu nimic.

Mardare insistă:

— Ce dracu', măi Ioane! Se poate să nu ştii tu? Hai, dă-i drumul! Nu-l mai lua în braţe pe „nu ştiu", că la mine nu se prinde. Zău, nu ne mai fierbe în zeama noastră.

Sergentul Todincă, care era un om tare de treabă, la insistenţele lui Mardare cedă:

— Văd că de voi nu scap cu una, cu două. Precis, nu ştiu nimic. Bănuiesc însă că e groasă cu Ulea.

— Îl degradează?

— Tare mi-e teamă că da!...

— Va să zică se confirmă zvonul.

— Vă rog însă... Întrucît nu e încă oficial!... Ştiţi, n-aş vrea să se afle că mi-am permis să anticipez...

Burlacu se grăbi să-l liniştească.

— N-ai teamă, Ioane. Vom fi cu toţii mormînt!

Sergentul Todincă se pregăti de plecare.

— Am plecat. Trebuie să anunţ şi celelalte birouri. Vă rog să nu lipsească nimeni, că domnul căpitan ia foc!

În clipa aceea intră pe uşă căpitanul Smeu.

— Să trăiţi, domnule căpitan!

— Ce-i, Todincă?

— Am venit să-i anunţ să nu lipsească nimeni de

la ora raportului.

— Bine, vor fi cu toţii prezenţi, te poţi duce.

— Să trăiţi!

— Băieţi, avem ceva de lucru.

Deschise lada de fier, scoase maşina de cifrat şi o puse pe biroul său.

— Burlacule, pregăteşte maşina. Îţi vor ajuta Pelinoiu şi Mardare.

Observase încă din clipa cînd intrase pe uşă figurile posomorîte ale cifratorilor săi şi înţelese că, între timp, aflaseră ce îl aştepta pe Ulea.

Burlacu pregăti maşina şi începu să cifreze.

— Ion, Petru, Radu, Costică! dicta cu voce răstită Pelinoiu, privind furios ecranul care se lumina şi se întuneca succesiv.

După ce radiograma fu cifrată, căpitanul Smeu luă blanchetele şi, înainte de a ieşi, le spuse:

— Aţi fost anunţaţi să vă prezentaţi la Cartier, la ora raportului. Să nu lipsească nimeni dintre voi! Am să vin şi eu.

Burlacu riscă întrebarea:

— Domnule căpitan, îmi pot permite să vă pun o întrebare?

— Poftim!

— Dumneavoastră sînteţi convins că Ulea merită o pedeapsă atît de aspră?

— Da! şi plecă, urmărit de privirile întristate ale cifratorilor.

Ploaia contenise. Vîntul în schimb, începuse să sufle din nou, rece şi puternic. Cerul, vînăt, coborîse pînă aproape de vîrful turnului bisericii.

Cartierul trupei se instalase într-o casă din

apropierea postului de comandă al diviziei. Pe poarta dată în lături, intrau în fugă ultimii întîrziaţi, sărind ca ţapii, pentru a se feri de băltoace. În bătătura casei, largă şi curată, se adunaseră furierii, ordonanţele, plantoanele, împărţiţi în grupuri, după simpatii sau legături de prietenie.

Burlacu se arătă nemulţumit că erau lăsaţi să aştepte:

— Au trecut aproape douăzeci de minute şi văd că n-au de gînd să înceapă. Dacă mai întîrzie mult, începe ploaia şi are să ne mureze pe toţi. Parşivă vreme, fir-ar a dracului să fie!

Grupul lor era cel mai izolat, înspre fundul curţii, lîngă un hambar.

— Dar Ulea unde o fi? întrebă Mardare. Să sperăm că nu-l vor aduce între baionete.

— Atîta ar mai lipsi – replică Pelinoiu. Cred că e înăuntru, în cancelarie. Pe căpitanul Smeu l-a văzut careva?

— Poate că nu mai vine! îşi dădu cu părerea Mardare.

— Dacă a spus că vine, va veni, n-ai grijă! vorbi, convins, Tomescu.

— Tare mă mai ispiteşte gîndul să spăl putina – îi vesti Pelinoiu. Şi aşa, numai fiindcă ai insistat tu, Adriene, mi-am călcat pe inimă şi am venit. Aş da orice numai să nu fiu de faţă la ceea ce va urma.

Barbu, care stătuse ceva mai departe, fără să ia parte la discuţie, îi făcu atenţi:

— Uite-l pe majur!

În uşa cancelariei tocmai îşi făcuse apariţia

plutonierul adjutant Dorobăţ Nicolae, care se ocupa cu administraţia Cartierului.

Plutonierul-adjutant Dorobăţ era un om înalt, cu un corp atletic şi cu un cap frumos de dolihocefal. Înzestrat de natură cu un fizic mai mult decît agreabil, asemenea unei femei cochete, ţinea ca îmbrăcămintea să nu dezavantajeze însuşirile naturale. De aceea, uniforma, confecţionată din cel mai bun postav ofiţeresc şi lucrată impecabil, îi era strînsă pe corp. Purta cizme ofiţereşti, iar mănuşile nu-i lipseau niciodată. De altfel, nu numai în îmbrăcăminte, dar, în general, prin întregul său fel de a fi, căuta să imite pe ofiţeri, şi în special pe stat-majorişti.

La postul de comandă, toţi ofiţerii aveau o părere excelentă despre el, inclusiv generalul. Un indiciu că părerile acestea nu erau cu nimic exagerate, îl constituia şi faptul că obţinuse gradul de plutonier-adjutant la o vîrstă cînd, în general, subofiţerii dacă ajung pînă la gradul de plutonier-major.

Fusese repartizat Comandamentului tîrziu, abia cînd divizia, reorganizată, se pregătea să treacă în Ardeal. Deşi ca plutonier cu administraţia, prin însăşi natura muncii, nu prea i se oferea prilejul să-şi dovedească aptitudinile, era totuşi apreciat ca unul din cei mai destoinici subofiţeri ai postului de comandă. Se pare că părerea, destul de răspîndită de altfel, după care faima premerge omului, se verifica şi în cazul plutonierului-adjutant Dorobăţ Nicolae. Pentru că, deşi nu era omul despre care s-ar fi putut spune că obişnuieşte să vorbească despre sine, după cum,

de asemenea, nu se putea spune că e o fire excesiv de comunicativă, totuşi – nu se ştie pe ce cale – datele cele mai interesante din biografia sa erau cunoscute de toată lumea. Astfel, era un lucru îndeobşte cunoscut că, dintre toţi subofiţerii postului de comandă, el era cel mai instruit – absolvise în particular şase clase de liceu – şi că intenţiona ca, după război, să termine liceul şi să se facă ofiţer.

Se mai ştia despre el că, deşi începuse prin a fi copil de trupă, moravurile cazone de atunci – sălbatice şi degradante – nu-l influenţaseră. La cazarmă, înainte de război, avînd faţă de ostaşi o comportare omenească, obţinea de la ei mai mult decît ar fi putut obţine dacă ar fi folosit bîta, pumnii şi înjurăturile. O asemenea purtare, atît de deosebită, nu putea fi pe placul celorlalţi subofiţeri, care, dacă abia ştiau să scrie, în schimb erau neîntrecuţi în arta complicată şi plină de fantezie a înjurăturilor. Scandalizîndu-şi camarazii prin comportamentul său, în flagrantă contradicţie cu moravurile cazone, aceştia căutară în fel şi chip să-l discrediteze în faţa superiorilor, începînd cu comandantul companiei şi sfîrşind cu comandantul regimentului. Acuzaţia cea mai gravă care i se adusese fusese aceea că, prin metodele pe care le foloseşte, bolşevizează „mîrlanii”. În ciuda acestei campanii organizate de defăimare, datorită calităţilor sale excepţionale de instructor, nu numai că se menţinuse, dar izbutise să avanseze mai repede decît oricare dintre ei şi să ajungă, la vîrsta de numai treizeci de ani, plutonier-adjutant.

Toate acestea se ştiau despre el, dar de la cine

şi pe ce cale, nimeni n-ar fi putut spune.

Cînd plutonierul-adjutant Dorobăţ se ivi în prag, larma conteni. Îmbrăcat în uniforma cea mai bună, elegantă şi strînsă pe corp, cu mănuşi în mîini, încălţat cu cizme ofiţereşti care străluceau de parcă ar fi fost de lac, coborî grav cele cîteva trepte ale cerdacului. Cînd ajunse în mijlocul curţii, ordonă:

— Comandanţii de grupă să vină la mine!

Le dădu ordin să-şi adune oamenii şi să se încoloneze.

După ce ordinul fu executat, examină cu un ochi expert ţinuta oamenilor. Ceru unora să-şi strîngă centurile, altora să-şi îndrepte cutele vestonului, sau să-şi lege mai bine moletierele. Cînd ordinele fură îndeplinite, mulţumit de ţinuta oamenilor, comandă cîteva mînuiri de armă, care fură executate destul de bine de aceşti soldaţi mai mult cu numele, pentru că, în marea lor majoritate, din douăzeci şi patru de ore, cel puţin douăsprezece nu făceau altceva decît să scrie, să deseneze diverse schiţe de hărţi, sau să bată la maşină cu o cadenţă de mitralieră Z.B.

Compania mai continua să execute mînuiri de armă, cînd ieşi din cancelarie căpitanul Medrea Octavian, comandantul Cartierului, urmat de căpitanul Smeu şi de Ulea.

După ce primi raportul, căpitanul Medrea veni în faţa frontului şi se adresă trupei, ducînd mîna la capelă:

— Bună ziua, ostaşi!

— Să trăiţi!

— Pe umăr… arm’!

Trei răpăituri scurte, şi întreaga companie încremeni cu arma pe umăr.

— Pe loc repaus!

Ulea Mihai, între timp, luase loc în front, al treilea din flancul drept. În viaţa civilă căpitanul Medrea era profesor de geografie. Înalt şi ciolănos, cu umerii largi şi puţin aduşi, în ciuda uniformei rămăsese un civil. Deşi nu avea mai mult de patruzeci de ani, părea mult mai bătrîn, din cauza ficatului bolnav.

Oamenii îl porecliseră „popa Octavian”, pentru că avea obiceiul să înlocuiască pedepsele prin lungi discursuri moralizatoare.

Căpitanul Medrea era mai pămîntiu ca de obicei, şi cutele de pe fruntea-i frumoasă parcă se înmulţiseră. Cu toate că nu voia s-o arate, se cunoştea cît de colo că nu-i convenea de loc rolul pe care era obligat să-l joace. Ochii, de obicei trişti, erau acum şi mai trişti.

Cunoscîndu-i firea blîndă şi îngăduitoare, îl priviră cu toţii cu simpatie.

Căpitanul Medrea, care, într-adevăr nu simţea nici un fel de tragere de inimă pentru treaba la care era pus, mai era, pe deasupra, şi intimidat. Îl intimida prezenţa căpitanului Smeu. Ştiindu-l de faţă, era obligat să vorbească oamenilor nu ceea ce ar fi voit el să spună, ci ceea ce i se indicase. Oftînd, scoase din buzunar bucata de hîrtie, pe care însemnase problemele care i se ceruse să le dezvolte, şi, străduindu-se să dea vocii sale un timbru cît mai aspru, începu:

— Ostaşi! Caporalul Ulea Mihai s-a făcut

vinovat de o abatere gravă de la ordinele şi regulamentele militare. Vă este cunoscut tuturora că domnul general comandant al Armatei ne-a interzis, printr-un ordin special, să avem legături de orice fel cu populaţia civilă. Care este raţiunea acestui ordin, nu e greu de priceput. Hitleriştii luptă nu numai pe front, ci şi în spatele frontului. Pe front cu armele, în spatele frontului cu spioni, care, pe diferite căi, încearcă să culeagă cît mai multe informaţii militare. Agenţii aceştia ai duşmanului nu poartă pe piept o plăcuţă pe care stă scris: „Atenţie, sînt spion, fereşte-te de mine!” Dimpotrivă, ei caută să-şi camufleze cît mai bine adevăratele lor intenţii şi se întîmplă, de obicei, ca tocmai persoana care îţi inspiră cea mai mare încredere să fie, în realitate, un spion hitlerist sau o spioană hitleristă. Tocmai de aceea, pentru a vă feri să ajungeţi în situaţia de a furniza, fără voia voastră, informaţii inamicului, comandantul Armatei a dat ordinul de care v-am amintit. Caporalul Ulea a călcat acest ordin nu odată, ci în nenumărate rînduri. Şi numai datorită întîmplării a putut scăpa dintr-o capcană pe care i-a întins-o o spioană hitleristă, cu intenţia de a-l sili să dezvăluie secretele de cifru…

Rechizitoriul căpitanului Medrea ţinu aproape o jumătate de oră şi nu luă sfîrşit decît atunci cînd ultimul cap de acuzare, însemnat pe hîrtie, fu dezvoltat.

Sfîrşind, căpitanul Medrea se uită la căpitanul Smeu, parcă spre a se convinge dacă acesta este mulţumit de felul cum debitase lecţia învăţată mai dinainte. Dar căpitanul Smeu privea în altă parte.

Şi, după cît îşi putea da seama, părea tare plictisit.

Scoase apoi din buzunar o altă hîrtie şi citi cu voce gravă ordinul de zi prin care caporalul Ulea Mihai se pedepsea cu degradarea.

Deşi pedeapsa era cunoscută dinainte, ascultînd sentinţa, simţiră cu toţii furnicături în spate. Cei din imediata apropiere a lui Ulea întoarseră, maşinal, privirile spre el. Acesta, încremenit în poziţie de drepţi, privea drept înainte parcă un punct situat la o mare distanţă. Părea tras la faţă şi palid.

— Caporalul Ulea Mihai, cinci paşi înainte, marş! comandă căpitanul Medrea, cu voce care sună răguşită.

Ulea execută comanda. Încremeni în poziţie de drepţi, cîţiva paşi de căpitanul Medrea Octavian. Privirile lor se încrucişară. Şi dacă ochii lui Ulea nu trădau vreun zbucium lăuntric, în schimb, în ai căpitanului se putea citi o chinuitoare suferinţă.

„Un om tare Ulea ăsta!” îşi spuse căpitanul Medrea, nu fără o oarecare satisfacţie.

Apoi, adresîndu-se plutonierului-adjutant Dorobăţ:

— Execută ordinul domnului general comandant!

Plutonierul-adjutant Dorobăţ se apropie de Ulea şi, smulgîndu-i galoanele de pe epoleţi, le aruncă jos. Galoanele nimeriră într-o băltoacă şi prinseseră să alunece pe luciul ei, ca două minuscule şi galbene corăbii.

După aceea, căpitanul Medrea comandă ruperea rîndurilor şi, urmat îndeaproape de plutonierul-adjutant Dorobăţ, porni grăbit spre

cancelarie, adus şi mai mult de umeri şi parcă dintr-o dată mai îmbătrînit. Tot aşa de grăbit plecă şi căpitanul Smeu.

Ulea se trezi înconjurat de furieri, care ţineau să-şi exprime regretul pentru ceea ce i se întîmplase şi să-l asigure de simpatia lor.

Privindu-i distrat şi zîmbindu-le trist, întrebă:

— Care din voi are o ţigară?

Într-o clipă i se întinseră zeci de pachete cu ţigări. Luă una la întîmplare, o aprinse, mulţumi, apoi o porni spre poartă, cu arma în bandulieră, şi cu mîinile vîrîte adînc în buzunarele pantalonilor.

Nimeni nu îndrăzni să-l urmeze. Abia cînd ajunse în şosea, Burlacu se luă după el.

— Nu se face să-l lăsăm singur tocmai acum! explică celorlalţi.

Cînd îl ajunse, merse alături neîndrăznind să-i vorbească.

— Ce-i, bătrînule? întrebă Ulea. Vocea i se păru lui Burlacu tristă şi obosită în acelaşi timp.

— Sînt tare necăjit de ceea ce ţi s-a întîmplat, măi băiete. Să mă ia dracu' dacă te mint, dar mai adineauri, cînd Dorobăţ ţi-a smuls galoanele de pe umăr, mi-au dat lacrimile. Şi, crede-mă, mi-ar ajunge şi mi-ar prisosi degetele de la o mînă dacă mi-ar veni chef să număr de cîte ori am plîns în viaţa mea.

— Ce rost are să te necăjeşti? Mi-am făcut-o cu mîna mea. Zic, slavă Domnului! Putea să se întîmple şi mai rău.

— Mai rău? Doar n-ai omorît pe nimeni!

— Nu spune asta, bătrînule! Desigur, bine nu-

mi pare de ceea ce mi s-a întîmplat. Dar asta nu mă împiedică să recunosc, vrînd-nevrînd, că mi-am meritat pedeapsa. Ia gîndeşte-te ce s-ar fi întîmplat dacă în locul meu ar fi fost un altul, mai slab de înger. Pe mine puteau să mă taie bucăţele şi tot nu mi-ar fi putut smulge un singur cuvînt. Dar altcineva, în faţa automatului, ştiu eu dacă ar fi putut rezista?

— Mda! Cam ai dreptate. Dar cum au aflat că lucrezi la Cifru?

— Nu ştiu! M-au luat la sigur! Şi ce crezi că voiau de la mine? Nici mai mult, nici mai puţin decît să le spun ce sisteme de cifrare folosim!

— Nu mai spune! Auzi, nemernicii!… Drept să-ţi spun, toate apelurile la vigilenţă mi s-au părut exagerări ale Biroului 2, care, vorba lui Pelinoiu, peste tot vede numai spioni. Abia acum îmi dau seama că m-am înşelat.

— Ştii, mi-e tare ciudă că m-am putut lăsa prostit de o femeiuşcă. Fir-ar mama ei a dracului, că tare mai era nostimă! Dar, ce mai încolo şi încoace! Am o fire păcătoasă. Îmi plac femeile şi pace!

Burlacu întrebă cu ton de reproş:

— Şi de ce ne-ai turnat, măi, povestea aia cu haidamacul care te-a prins la unguroaică?

— Te rog să mă crezi că numai din teamă. Aceeaşi versiune am debitat-o şi Biroului 2. Mai tîrziu însă mi-am dat seama că, dacă le ascund adevărul, bandiţii ăia au mai multe şanse să scape. Cei de la Biroul 2 îşi fac iluzia că numai datorită abilităţii lor au izbutit să afle adevărul. În realitate…

Fraza rămase neterminată. Ulea simţi dintr-o dată că-l gîtuie emoţia. Din direcţia opusă venea spre ei un soldat, care escorta un civil îmbrăcat cu o lungă pelerină. Civilul acela nu era altul decît saşiul.

„Va să zică, tot au izbutit să pună mîna pe unul din ei” – îşi spuse în gînd.

Pe buze îi înflori un zîmbet de ură, pe care Burlacu, observîndu-l, se miră foarte mult.

— Ce s-a întîmplat, Uleo? întrebă intrigat. Îl cunoşti cumva pe individul ăla? Ce mai mutră de bandit!…

— Da’ de unde! Nu l-am văzut în viaţa mea! Mi-am adus aminte de ceva foarte neplăcut pentru mine. Am o prietenă care împlineşte astăzi douăzeci şi cinci de ani şi, închipuieşte-ţi, am uitat s-o felicit. Partea proastă însă nu-i asta. Prietena mea, neprimind urările mele de bine, va crede că m-am prăpădit prin aceste meleaguri şi va fi îndurerată.

— Trimite-i azi o felicitare!

— Bineînţeles că am să-i trimit. Dar cînd o va primi? Cel mai devreme peste o săptămînă. Pînă atunci sînt sigur că va vărsa multe lacrimi. Zău aşa sînt un mare măgar!

Între timp, escorta intrase în incinta postului de comandă.

Cînd ajunseră şi ei în dreptul casei, Ulea îl întrebă cu ton indiferent:

— Tu ce faci? Te duci la cantonament?

— Da! Vreau să mă lungesc o ţîră pînă la ora programului. Tu nu vii?

— De somn îmi arde mie? Mă duc în birou să

scriu o scrisoare prietenei de care ţi-am vorbit. Somn uşor, bătrînule!

Şi, întorcîndu-i spatele, intră în curtea postului de comandă.

SAŞIUL SE HOTĂRĂŞTE SĂ VORBEASCĂ

Ulea sui scările în fugă, nerăbdător să ajungă mai curînd la Biroul 2.

Plantonul îl opri la uşă:

— Pe cine cauţi?

— Pe domnul căpitan Gheorghiu.

— E la popotă.

— Dar domnul sublocotenent Paraschivescu?

— Este, dar e ocupat. Cercetează un civil. L-a adus mai adineauri jandarmul ista – şi arătă spre soldatul care sforăia pe un scaun, într-o poziţie de somn cu totul nefirească.

— Du-te şi spune, domnului sublocotenent că vreau să-i comunic ceva.

— Nu se poate! Mi-a ordonat să nu-l *diranjeze* nimeni.

— Te rog, anunţă-mă. Spune-i că am să-i comunic ceva important.

Soldatul ezită, dar, în cele din urmă, se hotărî. Deschise uşa încetişor şi se strecură înăuntru.

Peste cîteva clipe se întoarse:

— Poftim!

Ulea trecu pragul şi închise uşa după el.

Sublocotenentul Paraschivescu Octavian ocupa biroul căpitanului Gheorghiu. Pe un scaun, în faţa biroului, învelit strîns în pelerină, stătea saşiul.

Presupusul frate al Katuskăi părea atît de deprimat, încît nici nu ridică ochii să vadă cine intră pe uşă.

— Treci în camera de alături, Ulea! i se adresă sublocotenentul. Vin şi eu îndată.

Cîteva clipe mai tîrziu, sublocotenentul Paraschivescu veni să-l caute.

— Ce s-a întîmplat, Ulea?

— Domnule sublocotenent, îl interogaţi pe individul ăsta?

— Deocamdată, nu! El nu ştie o boabă româneşte, eu nu ştiu o boabă ungureşte. Am trimis după translatorul Deac.

— Ştiţi cine-i?

— Deocamdată, nu. Din hîrtiile pe care mi le-a adus escorta, reiese că a fost prins de o patrulă azi de dimineaţă, în zori, pe cînd încerca să treacă printre linii. Ştii, poate, dumneata ceva în legătură cu individul ăsta?

— Domnule sublocotenent, trebuie să-l anunţaţi pe domnul căpitan Gheorghiu.

— Nu cred că e cazul! replică înţepat sublocotenentul Paraschivescu.

— Sînt convins că domnul căpitan Gheorghiu va voi să-l interogheze personal. Îmi permiteţi să-l caut la telefon? Şi fără a mai aştepta încuviinţarea sublocotenentului, învîrti de manivela aparatului

— Alo! Alo! Vorbeşte sublocotenentul Paraschivescu. Caută-l pe domnul căpitan Gheorghiu la popotă şi dă-mi imediat legătura. Apoi, în aşteptarea legăturii către sublocotenent: Vă rog să nu vă supăraţi că m-am folosit de numele dumneavoastră. Ştiţi cum sînt telefoniştii.

Apoi, după ce obţinu legătura:

— Domnul căpitan Gheorghiu? Să trăiţi! La telefon este soldatul Ulea Mihai. Vă raportez că unul din vrăbioii despre care v-am povestit a căzut în leasă. Doriţi să-l interogaţi personal? Am înţeles, îi voi transmite domnului sublocotenent ordinul dumneavoastră de a nu începe interogatoriul pînă nu veniţi. Să trăiţi!

Trînti receptorul în furcă.

Sublocotenentul Paraschivescu, aflînd cine era arestatul, întrebă cu neîncredere:

— De ce nu mi-ai spus, frate? Individul de dincolo e unul din bandiţii care au încercat să te cureţe?

— Da! Şi spuneţi că a fost prins pe cînd încerca să treacă dincolo?

— Aşa scrie în raportul pe care mi l-a trimis ofiţerul cu informaţiile de la „Trotuş”. A fost prins în sectorul ocupat de compania locotenentului Gornea.

— În acest caz, nu prea avem şanse să-i dibuim şi pe ceilalţi. Tare mi-e teamă că frumoasa Katuska şi tînărul ei tată au izbutit să ajungă cu bine la hortişti.

— Mie nu prea îmi vine să cred că au fost atît de imprudenţi, ca să rişte toţi trei, deodată, şi în acelaşi loc.

— Poate că aveţi dreptate! În orice caz, vom afla de la banditul ăsta.

Sublocotenentul Paraschivescu continua să rămînă indispus.

— Pe unde o fi umblînd Deac? izbucni ceva mai tîrziu, ca şi cînd proasta sa dispoziţie s-ar fi

datorat întîrzierii translatorului.

— Nu trebuie să vă faceţi griji din pricina aceasta. Cunosc, după cum ştiţi, limba maghiară şi mă puteţi folosi ca translator. De altfel, dacă ţineţi seama că am fost eroul principal al aventurii, socot că v-aş putea fi mai de folos decît Deac.

În clipa aceea intră pe uşă soldatul t.r. Deac Gavril, translatorul de limbă maghiară al Biroului 2. Sublocotenentul Paraschivescu îl concedie:

— Deac, poţi să te duci! Nu mai e nevoie de dumneata.

Deac Gavril, care, zorindu-se să nu întîrzie prea mult, se tăiase de cîteva ori cu briciul, privi nedumerit de la unul la altul, apoi, făcînd stînga-mprejur, ieşi pipăindu-şi falca cu crestături şi scrijelituri.

Puţin timp după aceea sosi căpitanul Gheorghiu. Sublocotenentul Paraschivescu se grăbi să-i dea raportul. Căpitanul Gheorghiu îl ascultă distrat, apoi îi spuse:

— Bine, Paraschivescule. Am să-i iau personal interogatoriul. Dumneata mi se pare că nu ai luat încă masa. Du-te de mănîncă. După aceea, dacă voi avea nevoie de dumneata, am să te chem.

După plecarea sublocotenentului Paraschivescu, căpitanul Gheorghiu şi Ulea trecură dincolo. Saşiul stătea pe scaun, învăluit strîns în pelerina sa decolorată, de parcă i-ar fi fost frig. Privea tot în pămînt, cu gîndurile aiurea.

— Ce mai face Katuska, tinere asasin? întrebă Ulea, trăgîndu-şi un scaun aproape.

Saşiul, auzind întrebarea, tresări fără voie. Se uită la cel care îi vorbise şi îl recunoscu imediat. O

clipă, ochii lui părură ochii unei fiare încolţite. În clipa următoare însă, spaima dispăru din ei şi redeveniră indiferenţi.

Răspunsul veni cu întîrziere şi sună fără convingere:

— Nu ştiu la cine te referi. În sat la noi sînt multe fete cu numele ăsta.

— Aşa! Probabil că nici pe mine nu mă cunoşti.

— Cine eşti? Nu te-am văzut în viaţa mea!…

— Serios! Niciodată?… Niciodată?

— Nu!…

— Dacă îţi închipui că ne poţi duce de nas, te înşeli. În interesul tău te sfătuiesc să fii înţelegător.

— Încerci să mă sperii? Află că nu sînt sperios de felul meu!…

— Ascultă!… Nu-ţi agrava situaţia. Dacă răspunzi cinstit la tot ceea ce te vom întreba, ai şansa să scapi mai uşor.

— Haide, nu-ţi mai răci gura de pomană, pentru că m-am hotărît să vorbesc. Întreabă-mă şi am să-ţi răspund.

Ulea traduse căpitanului Gheorghiu cele spuse de saşiu, apoi continuă interogatoriul, intercalînd propriile sale întrebări printre acelea puse de căpitanul Gheorghiu, şi traduse de el în maghiară.

— Ei, dacă te-ai hotărît să vorbeşti, atunci să ne spui unde îţi sînt acum complicii. Ştii la cine mă refer: la Katuska şi la roşcovanul ei tată.

Omul cu pelerină oftă:

— Katuska şi bărbatul ei au trecut dincolo. Au avut mai mult noroc decît mine!…

— Să admitem că spui adevărul. În cazul ăsta…

Omul cu pelerină îl întrerupse ursuz:

— Poţi să nu mă crezi, dar ţi-am spus adevărul!

— Bine… Bine… Spune-mi, atunci, cum se numeşte şi cine conduce grupul de spionaj din care faceţi parte?

Omul cu pelerină se îndreptă din umeri, privindu-l nedumerit:

— Nu înţeleg. Ce legătură avem noi cu spionajul? Asta de unde ai mai scos-o? Nu sînt spion şi nu am avut niciodată vreo legătură cu spionajul. Eu şi tovarăşii mei sîntem maghiari.

— Ce trebuie să înţelegem prin cuvîntul ăsta: „maghiari”? întrebă Ulea, convins că saşiul încearcă să-l ducă de nas.

— Ceea ce se înţelege!…

— Încearcă, totuşi, să fii mai explicit. Mi-e tare greu să pricep… Adică vrei să spui că sînt şi maghiari… care nu sînt „maghiari”?

— De bună seamă că sînt. Păi dacă ar fi toţi, credeţi că aţi mai dormi voi liniştiţi?

Vorbise cu patimă, aproape strigînd. Şi poate tocmai de aceea tusea îl potopi.

Ulea aşteptă să se liniştească, apoi întrebă:

— Va să zică, eşti de-al lui Horthy!

— Sînt!

— Dar Katuska şi bărbatul ei?

— Tot!

— Şi, ca „maghiari”, cu ce vă îndeletniceaţi?

— Se poate lupta şi în spatele frontului, nu numai pe front!

— De exemplu?

— Făcînd acte de diversiune, spre pildă!

— Şi aţi făptuit multe acte de diversiune?

— Nu prea! N-am avut timp.

— Cu ceva tot vă puteţi lăuda. Nu-i aşa?

Saşiul tăcu şi privi în pămînt.

— Bine! Cel puţin deocamdată, sînt de acord să nu mai insist. Spune-mi, mai sînt şi alţi „maghiari” ca tine şi prietenii tăi?

— Probabil!

— În cazul ăsta, trebuie că există un şef care coordonează activitatea acestor grupe, să le zicem de „diversiune”. Nu l-am putea cunoaşte şi noi? Dacă ne ajuţi în privinţa asta, aproape te pot asigura că vei scăpa cu viaţă.

— Şeful de care trebuia să ascult era cumnatul meu. Alt şef nu cunosc.

— Vrei să mă faci să cred că bărbatul Katuskăi ţi-e cumnat?

— Şi de ce n-ai crede? Ce aş avea de cîştigat dacă te-aş minţi?

— Spune-mi atunci unde îl putem găsi?

— Ţi-am spus că a trecut dincolo.

— Va să zică, eşti fratele Katuskăi…

— Da! De altfel, ţi-a spus-o şi ea.

— Evident! Numai că tot ea mi-a spus de bărbatu-său că-i e tată. De ce aş crede că şi în ceea ce te priveşte nu m-a minţit?

— Nu te-a minţit!

— Să mergem mai departe. În afară de tine şi de sora ta, mai sînt mulţi peste care cumnatul tău e şef?

— Nici unul!

— Gîndeşte-te bine!

— N-am ce să mă gîndesc. Noi lucrăm pe cont propriu.

— Aşa!… Şi cumnatul ăsta al tău ce este în viaţa particulară?

— Ce să fie? În orice caz, nu un sărăntoc. Are pămînt, vie, vite, acareturi, mă rog, ca omul gospodar…

— Cum s-ar spune, chiabur, nu glumă. Dar tu? Pari un om cu ştiinţă de carte. Nu mă înşel?

— Sînt student în politehnică. Mă numesc Tóth József.

— Şi pe cumnatul dumitale?

— Halics Mihály.

— Va să zică, tinere József, sînteţi o familie de „maghiari”!…

Tóth József sesiză ironia. Nu răspunse, mulţumindu-se doar să-l străfulgere cu o căutătură cumplită.

— Acuma, aş vrea să te întreb – reluă interogatoriul Ulea, ignorînd flăcările de ură din ochii lui Tóth – ce aţi urmărit atunci cînd m-aţi ademenit prin Katuska?

— Să te trimitem pe lumea cealaltă. Nu ai fi fost primul în ultimele două luni de cînd urmăm, îndeaproape, frontul.

— Bine, dar de ce m-aţi ales tocmai pe mine?

— Cine spune că te-am „ales”? A fost un capriciu al Katuskăi. De altfel, Katuska nu ademenea decît bărbaţii care îi plăceau. În ceea ce ne priveşte, atît eu cît şi cumnatul meu n-am fost de loc încîntaţi de alegere. Am fi preferat un ofiţer. Oricum, e mai important să cureţi un ofiţer duşman decît un simplu ostaş. Dar ne-ai scăpat de sub nas…

— Probabil, spre marea dezamăgire a Katuskăi.

— Nici acum nu înţeleg cum dracu ai putut să ne păcăleşti. De cum ai intrat pe uşă te-ai purtat ca şi cînd habar n-aveai de ceea ce te aşteaptă. Mie, cel puţin, mi-ai făcut impresia unui mare… prostănac.

— Cum v-am văzut mutrele, mi-am dat seama că am încăput pe mîna unor asasini. Dar uite ce aş vrea să mă mai lămureşti. Adineauri mi-ai spus că de vreo două luni urmaţi îndeaproape frontul. În timpul acesta nimeni nu v-a oprit să vă întrebe ce hram purtaţi?

— Ba da! Dar de cîte ori eram întrebaţi, spuneam că sîntem persoane strămutate. Pretextul aceasta îl foloseam şi atunci cînd ceream să fim găzduiţi în satele pe unde poposeam.

— Aici, în sat, cine v-a dat adăpost?

— Ştiu de ce mă întrebi. Dar oamenii care ne-au găzduit nu au nici o vină. De altfel, numai vreo două zile am stat la ei. Pe urmă, am descoperit, din întîmplare, casa pe care o cunoşti. Primarul ne-a dat voie să ne mutăm în ea, pînă cînd, mişcîndu-se frontul, vom putea pleca mai departe. Dar am avut ghinion cu tine…

Tusea îl înecă din nou. Tuşi îndelung, acoperindu-şi gura cu pulpana pelerinei.

— Nu s-ar putea să fumezi mai puţin? Îmi face teribil de rău fumul! ceru saşiul, cînd tuşea i se potoli.

— Bine, n-am să mai fumez de loc. După ce aţi avut, cum ai spus, ghinion cu mine, ce aţi făcut?

— După ce ne-ai scăpat, la început am fost destul de liniştiţi, crezînd că nu-ţi va conveni să faci gălăgie. Cînd am văzut însă că v-aţi pus să

răscoliţi întreg satul, ne-am dat seama că ne-am înşelat. Bineînţeles, în asemenea împrejurări, nu e prudent să te încrezi în oameni care nu te cunosc. Desigur, e vorba de cei care-s împotriva noastră… Aşa că ne-am ascuns prin porumburi. A doua zi, datorită unei împrejurări fericite, am aflat că sîntem căutaţi şi prin satele vecine. Situaţia devenise al naibii de grea. Atunci Mihály ne-a propus să trecem linia frontului. Eu m-am opus. Katuska a fost însă de părerea bărbatului ei. Pînă la urmă, am acceptat. Am studiat cîteva zile terenul şi, în cele din urmă, am găsit locul de trecere cu cele mai puţine riscuri. Dar din nou am avut ghinion. Cînd să spunem şi noi slavă Domnului, ne-a descoperit o patrulă. Atunci am rămas eu în urmă şi am deschis focul, ca să le acopăr lor fuga. Şiretlicul a prins. Am cel puţin această mîngîiere că le-am salvat lor viaţa.

Ulea, după ce se gîndi cîteva clipe, spuse căpitanului Gheorghiu:

— Domnule căpitan, cred că ne putem mulţumi cu ceea ce am aflat.

— Bine, dar mai sînt o mulţime de puncte neclare – obiectă acesta.

— În legătură cu ceea ce voiam să ştiu, îmi este suficient ceea ce am aflat.

— Bine! Pentru ziua de azi sînt de acord să suspendăm interogatoriul. Cheamă, te rog, escorta să-l ducă…

Cîteva clipe mai tîrziu erau numai ei doi în birou.

— Dacă ar fi să-i dăm crezare individului de adineauri, înseamnă că bandiţii aceştia nu au nici

o legătură cu cazul care ne preocupă.

— Domnule căpitan, dacă vă mai amintiţi, de la început am avut serioase îndoieli că ar putea exista vreo legătură între familia asta de asasini şi agentul Abwehrului. Pe ce mă bizuiam? Dacă vă mai amintiţi, pe faptul că spionul, chiar dacă a putut afla cine sînt şi în ce scop mă găsesc aici, nu atragerea mea în cursă ar fi fost cea mai bună metodă să se scape de mine. De ce? Pur şi simplu pentru că, procedînd astfel, ar fi însemnat să se deconspire.

— Şi eşti convins că saşiul a spus adevărul? Dacă totuşi…

— Mă iertaţi! A crede că banda aceasta de diversionişti intenţiona, de fapt, să descopere secretul maşinii noastre de cifrat înseamnă a presupune că există mai mulţi agenţi care urmăresc acelaşi scop, şi care primesc ordine din surse diferite, fiecare din ele cu un alt stil de lucru. Vă rog să recapitulaţi tot ceea ce s-a întîmplat în ultimul timp, aici, şi probabil că îmi veţi da dreptate. În legătură cu acest bandit, fără îndoială că mai sînt multe puncte care ar trebui clarificate; dar ele vă privesc pe dumneavoastră exclusiv, în calitatea pe care o deţineţi, ca şef al Biroului 2. Din punctul meu de vedere, însă, vă afirm că Tóth József nu mă mai interesează.

Căpitanul Gheorghiu, care cît timp vorbise Ulea se plimbase prin birou, se opri în dreptul ferestrei, privind ploaia care începuse din nou. Reflectînd la argumentaţia lui Ulea, o găsi perfect logică. De aceea se mulţumi doar să adauge:

— Mîine am să-i iau din nou interogatoriul şi

am să-mi dau seama mai bine dacă ne-a spus adevărul.

— Nu ne-a minţit şi, vă repet, sînt convins că avem de-a face doar cu o bandă hortistă de diversionişti. Acum, cînd ştiu lucrul acesta precis, îmi pare tare bine că mi-a venit ideea să cer propria mea degradare.

— De ce? Crezi că ai avansat cu un pas?

— Dintr-un anumit punct de vedere, da! În primul rînd, pentru că astăzi ştiu ceea ce ieri numai bănuiam: că frumoasa Katuska, împreună cu onorabila sa familie, trebuie scoşi din cauză. În al doilea rînd, pentru că am certitudinea că adevăratul agent al Abwehrului se simte astăzi mai în siguranţă decît ieri. Pe ce mă bazez cînd fac această afirmaţie? Vă rog să-mi urmăriţi puţin argumentaţia: Agentul Abwehrului a aflat şi el, ca toată lumea, de aventura mea. Probabil că s-a întrebat: cine or mai fi şi idioţii ăştia care îmi încurcă socotelile? Eu am nevoie de linişte, nu de tentative de asasinat, care să pună în picioare întreg Biroul 2. Cred, de asemenea, că şi-a pus întrebarea pe care ne-am pus-o şi noi: în ce scop am fost atras în cursă? Şi nu este de loc exclus ca şi de data asta să fi găsit răspunsul. Şi atunci vă întreb: ce ar fi putut crede agentul, văzînd că împotriva mea nu se iau nici un fel de măsuri disciplinare? E de la sine înţeles că peste o asemenea vină nu poate trece uşor cu buretele un comandant, de oricît de multă clemenţă ar da dovadă. Nu şi-ar fi pus întrebarea: în fond, cine este acest caporal Ulea Mihai, căruia i se trec cu vederea asemenea abateri? La toate acestea m-am

gîndit atunci cînd m-am hotărît să jucăm mica piesă a degradării. Recunosc, am riscat, şi nu puţin, aşa cum se întîmplă atunci cînd te bazezi numai pe raţionament.

— Cîteodată mai trebuie să şi riscăm.

— În privinţa riscurilor, domnule căpitan, ştiţi care e pentru mine cel mai mare risc?

— Nu!

— Riscul de a nu juca bine rolul unui căprar degradat. Trebuie să mă arăt, cel puţin pentru cîtva timp, tare afectat de ceea ce mi s-a întîmplat.

UN AS DE CARO REVELATOR

— Măi, Uleo, de cînd te-ai aşezat lîngă mine, am început să mă refac. Se vede treaba că-mi porţi noroc. Dacă, pînă la urmă, izbutesc să-i curăţ, să ştii că împart cîştigul pe din două cu tine! îi făgădui Burlacu, strîngînd banii de pe masă.

— Bate în lemn, bătrînule! replică Barbu, calm ca totdeauna, deşi era pentru a patra oară cînd Burlacu ridica de pe masă grămada de bani.

Jocul dura de două ore. În seara aceea, spre deosebire de alte dăţi, terminaseră de lucru mai devreme. Acalmia, care dăinuia pe front, se resimţea, favorabil, şi la ei. Pînă şi desenatorii Biroului 3, care, de regulă, lucrau pînă după miezul nopţii, se aflau la cantonamente.

În asemenea împrejurări – de altfel destul de rare – numai puţini dintre furieri consacrau orele cîştigate odihnei. Cei mai mulţi stăteau la taclale

sau băteau cu înverşunare „foiţele”. Jucau cu pasiune de cartofori incorigibili, fără a fi şi în realitate. Jocul de cărţi constituia, de fapt, aproape singura posibilitate de a te distra. Pasiunea, înverşunarea cu care jucau era, exclusiv, de ordin sportiv. Cîştigătorul, oricît de mare ar fi fost suma cu care se ridica de la masa de joc, nu avea decît o singură satisfacţie: aceea morală. Pentru că, fiind în ţară străină, banii româneşti nu aveau putere de cumpărare. Cu ei nu puteai să-ţi procuri nici măcar un ou sau o cană de lapte.

În seara aceea, cei patru parteneri de joc erau: Burlacu, Barbu, Pelinoiu şi Mardare. Jucau calm, filînd cărţile cu o încetineală exasperantă, suspectîndu-se reciproc, ca nişte luptători înainte de a se încăiera.

Ulea urmărea distrat jocul. În alte dăţi, cînd nu juca, îi plăcea să participe ca spectator, jocul fiind de obicei pasionant. De data asta, însă, nu simţea nici un fel de plăcere. Altceva îl preocupa. Cu o jumătate de oră mai înainte, în drum spre cantonament, Burlacu îi făcuse o destăinuire care îl pusese pe gînduri.

— Măi Uleo, aş vrea să stau cu tine o ţîrucă de vorbă – i se adresase acesta, ajungîndu-l din urmă.

— Te ascult, bătrînule…

— Sînt tare frămîntat, măi frate!

Ulea îl privise cu coada ochiului. Într-adevăr, Burlacu nu părea de loc în apele lui.

— Şi ce anume te frămîntă?

— Măi, mi se pare că am bolunzit!

Burlacu, deşi ardelean, nu se cunoştea de loc

după vorbă. Vorbea fără accentul specific ardelenilor şi nu folosea regionalisme decît atunci cînd voia cu tot dinadinsul să dea povestirii o anumită savoare.

— Bagă de seamă, bătrînule! Dacă îţi vîri în cap chestii de-astea, pînă la urmă să ştii că ai să bolunzeşti cu adevărat. Am avut la şcoală un coleg care şi-a vîrît în cap că e nebun şi care, pînă la urmă, a şi înnebunit. Odată am să-ţi povestesc…

— Ţi-am spus acum cîteva zile că mi-am pierdut fotografia de pe livret. Îţi aduci aminte?

— Desigur!

— Ei bine, măi băiete, azi dimineaţă, deschizînd livretul să pun în el nişte cărţi poştale, ce crezi că văd? Fotografia la locul ei. Mă holbez şi nu-mi vine a crede. Oare am pierdut fotografia, sau numai am visat? Şi poate că aş fi ajuns şi la această concluzie, dacă nu mi-aş fi amintit, precis, împrejurarea în care am constatat că n-o mai am. Mai mult, mi-am amintit că ţi-am vorbit şi ţie de fotografie. E adevărat, măi băiete?

— Mi-ai vorbit, bătrînule!

Şi în gînd: „În definitiv ce urmăreşte?”

— În cazul acesta, nu înseamnă că am început să mă scrîntesc?

— Adică?

— Păi dacă nu am visat că am pierdut-o, dacă ţi-am vorbit şi ţie de pierderea ei, înseamnă că, de fapt, nu am pierdut-o, ci numai mi s-a părut. Spune-mi, un om cu mintea întreagă poate avea asemenea năluciri?

— Nu vorbi prostii, bătrînule. Dacă îţi vîri asemenea gărgăuni în cap, să ştii că ai să ajungi

ca Mehedinţeanu.

— Cine-i Mehedinţeanu ăsta?

— Colegul meu de şcoală care a înnebunit doar fiindcă şi-a vîrît în cap că s-a scrîntit. Părerea mea este că ai pierdut fotografia. Cineva a găsit-o…

— De ce nu mi-a dat-o?

— Ascultă-mă şi nu mă întrerupe. Cineva a găsit-o. Poate Mardare, căruia îi place să se ţină de şotii. Nu ţi-a dat-o pentru că a aşteptat să vadă cum reacţionezi. Văzînd însă că tu nu te sinchiseşti de pierderea fotografiei, ce şi-o fi spus? Dacă i-o dau, n-are nici un haz. Ia mai bine s-o lipesc la locul ei şi, cînd bătrînul va da de ea, are să intre la idei. Lucru care, de altfel, s-a şi întîmplat.

Burlacu îl privi cu îndoială:

— Măi băiete, explicaţia ta e cusută cu aţă albă. Mi se pare mai normal ca el, văzînd că nu mă agit pe chestia pierderii fotografiei, să creadă că nici nu am prins de veste că-mi lipseşte.

— Mda! Poate că mai normal ar fi fost, aşa cum spui tu, să ajungă la concluzia aceasta. Dar de vreme ce ai găsit fotografia lipită la locul ei, înseamnă că nu la această concluzie a ajuns, ci la aceea de care ţi-am vorbit eu.

Burlacu mormăi ceva de neînţeles şi scuipă chiştocul de ţigară care îi fripsese buza. Ulea, instinctiv, grăbi pasul. Era nerăbdător să ajungă mai repede la cantonament. Cum ajunse, căută livretul, îl găsi şi îl deschise la prima pagină. Şi iată că ceea ce numai bănuise pe drum era de fapt o realitate de necontestat: fotografia, dispărută cîtva timp, reapăruse lipită la locul ei, pe livret.

Fluieră încetişor, aşa cum avea obiceiul, atunci cînd descoperea ceva care îl interesa în mod deosebit…

Jocul continua… Norocul era capricios şi hîrtiile-monedă, mototolite şi murdare, treceau de la unul la altul. Barbu, tocmai cînd era pe punctul de a pierde tot, cîştigă o sumă importantă într-o întîlnire înverşunată cu Mardare. În schimb, Burlacu din nou începuse să piardă. Teancul de bani aşezat pe masă, în stînga sa, scăzuse simţitor. Era cel mai nervos dintre toţi jucătorii şi fuma ţigară după ţigară.

Singurul care izbutea să-şi păstreze buna dispoziţie şi cînd cîştiga, şi cînd pierdea, era Barbu. Acesta, în general era o fire închisă. Nu vorbea decît atunci cînd era absolut necesar, sau cînd i se ivea prilejul să plaseze o ironie, incisivitatea fiind cea de-a doua caracteristică a firii sale. Dar o adevărată metamorfoză se petrecea cu el atunci cînd se găsea cu „foiţele” în mînă. Devenea extrem de comunicativ, faţa i se lumina, ochii îi scînteiau. Îşi tachina tot timpul partenerii, plasa glume, povestea anecdote. Pe scurt, avalanşa de cuvinte părea că face parte din tactica sa de joc. De obicei, potopul acela de vorbe sfîrşea prin a enerva pe ceilalţi jucători, dar mai ales pe aceia cărora norocul le întorcea spatele. Începeau să comită greşeli, să se trădeze atunci cînd „erau în carte” şi astfel să nu poată fructifica, în măsura posibilă, şansele excepţionale.

— Vedeţi, măi? V-am spus eu că, pînă la urmă, vă lefteresc pe toţi! Cel puţin pe tine, bătrînule, nu mă las pînă nu-ţi iau şi moletierele.

Burlacu îl privi cu nişte ochi de ucigaş, zvîrlind pe masă două din cele cinci cărţi care îi fuseseră servite de Mardare. Îşi aprinse o nouă ţigară.

— Bătrînule, bătrînule, bagă de seamă. Cu intoxicaţia tabagică nu-i de glumit! îl ironiză Barbu.

— Mai tacă-ţi gura, scîrnăvie! M-ai ameţit cu pălăvrăgeala ta!

— Dar ce spun! Intoxicaţie tabagică? Ăsta-i un fleac! Mi-e teamă că te paşte anghina pectorală. Ai avut şansa să scapi de linia întîi şi te sinucizi, otrăvindu-te cu mahorca asta împuţită… Zău că e păcat!… Mă, află de la mine că banii sînt ca femeile. Cu cît îi dispreţuieşti mai mult, cu atît se ambiţionează să nu-ţi dea pace. Mie nu-mi pasă de loc de bani şi tocmai de aceea se adună la mine. Ţie în schimb îţi întorc spatele pentru că ţi se scurg ochii după ei. Aşa că degeaba l-ai luat pe Ulea lîngă tine, să-ţi poarte noroc.

— N-ai nici o grijă. Acuşi mă duc să mă culc – replică Ulea, care, într-adevăr, intenţiona să se culce mai devreme.

Dar nu se ridică imediat. Continuă să bombardeze cu bobîrnace o carte de joc – un as de caro – pe care o ţinea între degete. Şi tot jucîndu-se cu ea, deodată atenţia îi fu atrasă de desenul de pe spatele ei. La început nu-şi dădu seama ce anume îl intriga. La prima impresie, desenul era cel obişnuit, desen pe care îl putea găsi pe toate cărţile de joc. Da, era şi totuşi nu era acelaşi. Fără să acorde o importanţă deosebită acestui lucru, se strădui să priceapă în ce consta deosebirea, însă numai ca un exerciţiu de perspicacitate.

Dar mai înainte de a ajunge la vreun rezultat, brusc îşi aminti de o împrejurare cînd mai văzuse cărţi de joc asemănătoare…

Călătorea într-un tren de noapte, în acelaşi compartiment cu doi plutonieri hitlerişti. Erau amîndoi tineri, blonzi şi cu obrajii bucălaţi. Pe cît erau de tineri, pe atît erau de aroganţi. Vorbeau tare şi izbucneau în hohote de rîs după fiecare frază, puţin păsîndu-le că, din pricina gălăgiei, ceilalţi călători nu puteau dormi.

Jucau cărţi, ţinînd pe genunchi o valiză pe care o luaseră din plasa de bagaje. După miezul nopţii, coborîră într-o gară neînsemnată, încărcaţi cu geamantane şi baloturi.

Dimineaţa, cînd se trezi, zări pe bancheta din faţa lui o carte de joc, întoarsă pe dos. Nemţii, în graba plecării – jucaseră pînă în clipa cînd trenul se oprise în staţie – o uitaseră.

Cartea aceea de joc, uitată de plutonierii hitlerişti, avea desenul aidoma cu acela de pe cărţile cu care jucau cifratorii.

— În definitiv, asta nu are nici o importanţă – îşi spuse, continuînd să bombardeze cu bobîrnace asul de caro.

Şi, într-adevăr, nu avea motive să acorde faptului vreo importanţă deosebită. Ţara fusese doar invadată cu mărfuri nemţeşti. Nu era de loc exclus ca, printre alte nimicuri exportate de nemţi în schimbul grîului şi petrolului jefuit din ţară, să figureze şi o asemenea marfă.

Aceste gînduri îi trecură prin minte urmărind distrat jocul celor patru parteneri.

— Ale cui sînt vechiturile astea de foiţe? întrebă

cu ton indiferent.

— Ale lui Barbu! îl lămuri Mardare. Îl cunosc, precum bine vezi. Altfel, de ce crezi că e mereu în cîştig? Tare mi-e teamă că le-a şi descîntat.

— Mai ştii? replică ironic cel vizat.

Burlacu izbucni cu năduf:

— Are dreptate Mardare. Înţeleg, noroc o dată, de două ori, de cinci ori, dar nu s-a întîmplat pînă acum niciodată să se cureţe şi el. Asta cam miroase a altceva.

— Măi bătrînule, ai tu un şarm căruia nimeni nu-i poate rezista, zău aşa. Dacă altcineva în locul tău ar fi îndrăznit să insinueze că trişez, îţi jur că l-aş fi pocnit drept acolo unde i-a pus popa mirul. Ţie însă îţi trec cu vederea jignirea.

Burlacu nu răspunse. Se mulţumi să-i arunce din nou o privire de asasin.

Ulea interveni în discuţie, împăciuitor:

— În orice caz, ca să nu mai existe între voi suspiciuni, aruncaţi-le dracului şi procuraţi-vă altele.

— Fă-ne tu rost de altele şi-ţi ridicăm statuie! răspunse cu obişnuita-i ironie Barbu. Pînă atunci, însă, dă încoace asul de caro pe care, probabil, l-ai năucit cu bobîrnacele tale. E rîndul meu să fac cartea.

Ulea îi întinse maşinal cartea de joc, apoi se ridică de la masă.

— Bătrînule, îţi urez noroc! M-am plictisit să chibiţez.

Apoi, ceva mai tîrziu, în timp ce se pregătea să se dezbrace, începu din nou să-l preocupe desenul de pe cărţile de joc ale lui Barbu.

„În definitiv – îşi spuse – cred că nu ar strica să ştim cu precizie dacă asemenea cărţi de joc pot fi cumpărate la debitele din ţară”.

În clipa aceea, Tomescu, care citea o scrisoare, întrebă, adresîndu-se lui Barbu:

— Apropo, Barbule! Ai salutări de la Alcibiade Stoian. De ce nu mi-ai spus, mă, că vă cunoaşteţi?

Ulea observă că întrebarea îl făcu pe Barbu să tresară. Dar atît de vag perceptibil, încît abia următorul dialog îi întări convingerea că nu se înşelase:

— Aud pentru prima dată numele ăsta. Cine-i cetăţeanul?

— Un prieten. Îmi scrie că te cunoaşte şi că a aflat, printr-o cumnată a lui, care e prietenă cu nevastă-ta, cu ce divizie te afli pe front.

— Îţi repet că nu-l cunosc. Probabil că mă confundă.

— Curios!… Zice că aţi locuit în aceeaşi casă, prin 1937, cînd ai plecat la Berlin… Ai fost tu în Germania? Nu ne-ai povestit niciodată. Ce-ai căutat acolo?

— Nici n-am fost. E nebun!

— În cazul acesta, probabil că te confundă cu cineva.

— Sigur că mă confundă.

Barbu dăduse replica cu vocea lui obişnuită. Totuşi, parcă timbrul vocii sunase puţin, puţin schimbat.

„Aş pune rămăşag pe orice că Barbu minte!” îşi spuse Ulea, care avea mare poftă să fluiere. Şi în loc să se culce, aşa cum avusese intenţia, îşi îmbrăcă mantaua.

— Fraţilor, mă duc să mă aerisesc puţin! anunţă din prag – şi ieşi, urmărit de privirile tuturora.

— Iar l-a apucat amocul! glumi Mardare, zvîrlind pe masă trei cărţi.

— E incorigibil! adăugă Pelinoiu. Nici degradarea nu l-a vindecat.

— Pînă la urmă, ori au să-l împuşte, ori ajunge în linia întîi – pronostică Barbu. Prea îşi face de cap!

— Ajungă-vă, bîrfitorilor! se răsti la ei Burlacu, căruia – fiindcă începuse din nou să cîştige – îi revenise buna dispoziţie. Omul ne-a spus că se duce să se aerisească. De ce să-l bănuim? Abia au trecut cîteva ore de cînd a fost degradat. Dar aşa sînteţi voi: ţaţe de mahala! Apoi către Mardare, care dădea cartea: Numai o singură bucată, flăcăiaşule. Una singură. Aşa!... Merge toată lumea? Bine!...

Jocul absorbindu-i, uitară repede de Ulea.

Acesta plecase să-l caute pe căpitanul Gheorghiu. La postul de comandă nu-l găsi. Îl găsi, în schimb, la cantonament.

— Ce s-a întîmplat? se interesă căpitanul vădit neliniştit.

— Nimic grav, domnule căpitan. Vă rog să mă iertaţi că vă deranjez la o oră atît de nepotrivită. Am nevoie să-mi daţi o mînă de ajutor.

— Cu plăcere!

— Domnule căpitan, dumneavoastră jucaţi cărţi?

— Cînd am timp şi am cu cine, n-aş spune că-mi

displace. Dar de ce mă întrebi?

Ulea scoase din buzunar o carte de joc, pe care o şterpelise fără ca vreunul din jucători să observe. De altfel, era un trei de treflă, deci o carte care nu se foloseşte în jocul de pocher.

— În acest caz, aţi putea să-mi spuneţi dacă această carte de joc se deosebeşte prin ceva de cele obişnuite?

Căpitanul Gheorghiu luă cartea de joc, o examină atent, întorcînd-o pe o parte şi pe alta, apoi i-o restitui:

— Nu observ nimic deosebit!

— Credeţi că asemenea cărţi de joc există de vînzare la debitele din ţară?

— Probabil!… Dar ce ţi se pare neobişnuit?

— Observaţi dungile acestea în diagonală!… Pornesc de la dreapta spre stînga. După cîte îmi amintesc, pe vremuri, porneau de la stînga la dreapta. Cum am putea şti precis dacă modelul acesta se află în comerţ?

— Are aceasta vreo importanţă deosebită?

— În sine, poate că nu! Legat însă de un alt fapt, aproape sigur că da.

Şi după ce povesti ceea ce aflase despre Barbu Vasile, conchise:

— Impresia mea este că Barbu a minţit afirmînd că nu-l cunoaşte pe acel Alcibiade Stoian. De altfel, nici nu e de mirare dacă în 1937 a fost, într-adevăr, la Berlin. De aceea, e absolut necesar să ştim precis dacă Alcibiade Stoian îl cunoaşte pe Barbu sau îl confundă cu altcineva. Pînă vom afla, deocamdată nu strică să-l trecem pe lista celor suspecţi.

Căpitanul Gheorghiu încuviinţă:

— Trece-l. S-ar putea să ai dreptate. Pentru Smeu va fi o mare satisfacţie. El de mult îl bănuieşte... Va să zică, va trebui să cerem urgent, prin Armată, o asemenea informaţie.

— Nu uitaţi cealaltă, aceea în legătură cu cărţile de joc.

— Ca să aflu dacă există de vînzare la debitele din ţară modelul aceasta, dă-mi o mostră. Ai?

Ulea îi dădu cartea de joc sfeterisită.

— O trimit chiar în noaptea asta la Armată şi cei de acolo se vor îngriji să ajungă unde trebuie.

— Asta nu-mi convine. Probabil că, deocamdată, Barbu nu a observat lipsa ei. Mîine însă, sau într-o zi-două, fără îndoială că da.

— Am înţeles! Ai s-o ai înapoi pînă în ziuă. Voi cere domnului colonel Paulopol s-o fotografieze şi să mi-o restituie imediat. Aşa îţi convine?

— De minune! Vă mulţumesc.

— În ceea ce priveşte informaţia în legătură cu Alcibiade Stoian, o vom obţine, sigur.

— Încă o dată vă mulţumesc.

— De ce să-mi mulţumeşti? Urmărim acelaşi scop şi avem datoria să ne ajutăm şi să ne sprijinim reciproc.

DE CE A FOST UCIS SUBLOCOTENENTUL VOINEAGU TEMISTOCLE?

Căpitanul Gheorghiu citea raportul pe care îl lăsase la plecare sublocotenentul Voineagu

Temistocle, ofiţerul cu informaţiile de la regimentul „Siretul”. Raportul sintetiza, pe o perioadă de o lună, activitatea regimentului şi insista asupra moralului excelent atît al ofiţerilor, cît, mai ales, al trupei.

Căpitanul Gheorghiu tocmai terminase de citit raportul, cînd sublocotenentul Paraschivescu dădu buzna în birou, anunţîndu-l cu o voce alterată de emoţie:

— Domnule căpitan, sublocotenentul Voineagu a fost împuşcat pe şosea.

— Ce vorbeşti! Cum a fost împuşcat? De cine?

— Nu ştiu mai mult decît ceea ce v-am raportat. E dincolo ostaşul care mi-a adus vestea.

— Cheamă-l încoace!

Soldatul făcea serviciul la aprovizionare.

— Raportează domnului căpitan ce ştii! îl îndemnă sublocotenentul Paraschivescu.

— Să trăiţi! Domnule căpitan, mă duceam la cartier să-i cer domnului major Dorobăţ o situaţie cu detaşaţii, cînd, deodată, aud o împuşcătură şi văd cum un domn ofiţer, care venea spre mine, se prăbuşeşte, ca trăznit, la vreo sută de metri depărtare. Am început să alerg, dar pînă să ajung, bietul de el începuse să se răcească.

— Un moment! îl întrerupse căpitanul Gheorghiu. Paraschivescule, ia doi oameni din corpul de gardă şi aduceţi-l încoace. Mai ia pe cineva, de aici de la noi, să-ţi ajute. În drum, anunţă-l şi pe domnul colonel-medic.

Apoi, după ce sublocotenentul Paraschivescu plecă:

— Continuă acum!

— Păi, aşa cum voiam să vă raportez, l-am lăsat în grija unui agent de legătură şi am dat fuga încoace. Agentul cela l-a recunoscut. Zicea că-i un domn sublocotenent de la regimentul lor.

— Un agent de legătură, spui?

— Da, domn' căpitan. Era călare. Pesemne a fost trimis cu corespondenţă, ce ştiu eu?

— Altceva?

— Păi, nimic! Asta e tot…

— Cînd ai auzit împuşcătura şi l-ai văzut pe sublocotenent căzînd, n-ai observat cumva şi pe cel care a tras?

— Nu, domn' căpitan! M-am uitat, dar de văzut n-am văzut pe nimeni. Pe şosea nu era ţipenie de om. O fi tras vreun *ţivil* din vreo curte… Poţi să ştii!

— Lume se strînsese?

— Cît am stat acolo, nu. Mai tîrziu da.

— Bine… Du-te la corpul de gardă şi aşteaptă acolo. Am să mai am nevoie de tine.

— Să trăiţi, domn' căpitan!

După ce ieşi soldatul, căpitanul Gheorghiu îl chemă la telefon pe generalul Popincariu.

— Am onoarea, domnule general. Vreau să vă raportez un caz grav. Sublocotenentul cu informaţiile de la „Siretul" a fost împuşcat mai adineauri pe şosea, la mai puţin de o sută de metri depărtare de postul de comandă. Deocamdată, domnule general, e tot ceea ce ştiu. Am ţinut însă să vă raportez ce s-a întîmplat imediat ce crima mi-a fost adusă la cunoştinţă… Evident, cînd am să am amănunte, voi veni la dumneavoastră. Am onoarea, domnule general!

Trînti receptorul în furcă şi ieşi din birou. Cînd ajunse în curte, sublocotenentul Paraschivescu tocmai intra pe poartă, urmat de patru soldaţi din gardă, care purtau pe o pătură trupul neînsufleţit al sublocotenentului Voineagu. Se bulucirăapoi după ei alţi cîţiva soldaţi, care păreau tare speriaţi, escortaţi de un gradat.

Sublocotenentul Voineagu fu dus în camera de gardă a ofiţerului de serviciu. Locotenent-colonelul medic Stătescu îl examină în pripă. De altfel, nu trebuia să fii neapărat medic ca să-ţi dai seama că ofiţerul murise.

— E mort! Împuşcat în ceafă... Glonţul i-a trecut prin gură.

— Mort! repetă căpitanul Gheorghiu maşinal. S-a tras din apropiere?

— Dimpotrivă, cred că de la mare distanţă.

— Şi cu ce fel de armă credeţi că a fost împuşcat?

— În orice caz, cu o armă militară.

— Vă rog, domnule colonel, să puneţi pe hîrtie cele ce aţi constatat.

Înapoindu-se în birou, îl găsi, aşteptînd, pe locotenentul Tîmplaru.

— Tocmai am trimis pe Paraschivescu să te caute. Nimeni nu are voie să părăsească satul. Cine încearcă s-o facă, arestează-l şi adu-l aici, sub escortă. Asta, în primul rînd. În al doilea rînd... Dar am uitat să te întreb dacă eşti la curent cu cele întîmplate...

— Da, domnule căpitan, de aceea am şi venit! Am presupus că veţi avea nevoie de mine.

— În cazul acesta, uite ce măsuri trebuie să mai

iei: Organizează paza tuturor ieşirilor din sat, iar dumneata, împreună cu plutonierul dumitale Cotîrţă, luaţi cîte o motocicletă de la compania Auto, mergeţi în direcţii opuse, pînă la primul sat. Arestaţi şi aduceţi aici pe toţi cei pe care îi veţi găsi pe şosea. Ţi-e clar?

— Clar, domnule căpitan! Alte ordine mai aveţi să-mi daţi?

— Nu! Poţi pleca. Atrage atenţia oamenilor dumitale să fie cu ochii în patru.

Un sfert de oră mai tîrziu, căpitanul Gheorghiu începu interogarea acelora care fuseseră găsiţi pe locul crimei, începînd cu agentul de legătură al regimentului „Siretul”.

Fură audiate treizeci de persoane, ostaşi şi localnici. Doi furieri de la Biroul 2, care ţineau locul grefierului şi care se organizară în schimburi de o jumătate de oră, umplură multe pagini şi, tîrziu, aproape de miezul nopţii, cînd şi ultima declaraţie fu consemnată pe hîrtie, toate la un loc formau un dosar voluminos.

Căpitanul Gheorghiu, deşi era cel mai obosit dintre toţi, îşi trimise oamenii să se odihnească. Acelaşi lucru făcu şi cu sublocotenentul Paraschivescu.

— Dar dumneavoastră, domnule căpitan? întrebă acesta, neputîndu-se hotărî să plece.

— Eu mai rămîn puţin, Paraschivescule. Domnul general mă aşteaptă cu rezultatul anchetei. Partea proastă este că încă nu mi-am făcut o părere definitivă. Dumneata ce crezi? Se află printre cei pe care i-am ascultat şi ucigaşul sublocotenentului Voineagu?

Sublocotenentul Paraschivescu ridică din umeri:

— Nu ştiu!… Nu cred!… Totul e atît de încîlcit…

— Într-un interval atît de scurt, două asasinate! Şoferul Pantelimon, primul, şi acum sublocotenentul Voineagu!

— Credeţi că există o legătură între ele? întrebă, cu neîncredere, sublocotenentul Paraschivescu.

— Deocamdată e numai o constatare. Ei, dar eu te ţin de vorbă şi dumneata eşti frînt de oboseală. Hai, du-te şi te culcă. Vom mai vorbi mîine. Acum, noapte bună!

Căpitanul Gheorghiu ţinuse să rămînă singur, pentru că îl aştepta pe Ulea.

Curînd după plecarea sublocotenentului Paraschivescu, acesta vîrî capul pe uşă.

— În sfîrşit, bine că te pot vedea, domnule. Ei, ce spui de această nouă crimă? întreabă căpitanul Gheorghiu.

— Ca să vă pot răspunde, ar trebui să cunosc ceva mai mult decît ceea ce se zvoneşte.

— Ceea ce ştii şi dumneata şi nu-i zvon este că sublocotenentul Voineagu Temistocle a fost împuşcat, la mai puţin de o sută de metri depărtare de postul de comandă. A fost împuşcat, de la distanţă, în ceafă, cu o armă militară. Singurul martor ocular este un soldat de la aprovizionare, pe nume Stambuliu Petrache. A auzit zgomotul împuşcăturii şi l-a văzut căzînd. Un alt martor, agentul regimentului, caporalul Suciu, a sosit pe locul crimei cinci minute mai tîrziu, după primul martor. Cînd încă nu cunoşteam toate

amănuntele, bănuiala mea s-a oprit asupra acestuia din urmă. Bănuiala mi s-a spulberat însă atunci cînd am aflat că Voineagu a fost împuşcat din spate. Or, acum ştim precis că agentul a venit din direcţia opusă, adică din faţă. E clar, deci, că nu agentul l-a împuşcat.

Un amănunt foarte important, care la început m-a pus în mare încurcătură: Voineagu a fost împuşcat trei sferturi de oră după ce a plecat de la mine, la o distanţă nu mai mare de o sută de metri de postul de comandă. Ar trebui, într-adevăr, să mergi cu paşi de melc ca să străbaţi o distanţă de nici o sută de metri în trei sferturi de oră. Or, cum lucrul acesta nu e posibil pentru un om, m-am întrebat pe unde a întîrziat Voineagu de cînd a plecat de la mine şi pînă în clipa cînd a fost împuşcat. La început am presupus că a mai trecut şi pe la alte servicii. Am cercetat şi-ţi pot spune cu precizie că nu s-a întîmplat acest lucru. Mai mult, santinela de la intrare l-a văzut ieşind pe poartă la orele trei, adică cinci minute după ce plecase de la mine. Şi ce crezi că am mai aflat? Că atunci cînd a fost împuşcat nu pleca, ci, dimpotrivă, revenea aici, la postul de comandă. M-am întrebat atunci: ce l-a determinat pe sublocotenentul Voineagu să se întoarcă din drum? Nu cumva există o legătură între asasinarea lui şi hotărîrea de a reveni la postul de comandă? Trebuie să ştii că, ascultînd pe cei care i-am interogat, am putut răspunde afirmativ la cea de-a doua întrebare. Dar ai să te convingi şi singur.

Dumneata ai să citeşti declaraţiile şi poate că ai să ajungi la o altă concluzie. Mai înainte, însă, aş

vrea ca să le citim împreună pe cele mai importante. Încep cu depoziţia santinelei de la poartă. Îl cheamă… să vedem cum îl cheamă… Da, Bîrzu Dumitru. Ascultă ce declară:

…Să fi fost ora trei şi cîteva minute cînd a ieşit pe poartă domnu' sublocotenent cela de-a fost împuşcat… Pesemne că era tare grăbit dumnealui, pentru că nu mi-a răspuns cînd l-am salutat. A pornit pe şosea în jos, în direcţia canţelariei…

Întrebare: *De unde ştii că era ora trei şi cîteva minute?*

Răspuns: *Păi să vedeţi, domn' căpitan, abia luasem postul în primire. Eram schimbul doi. De aceea ştiu… Şi cum vă raportam, a pornit-o în jos, pe şosea. Am privit în urma dumnealui o ţîrucă, pe urmă mi-am văzut de treabă. Mai tîrziu, cînd mă uit din nou, de vale, pe şosea, îl văd pe domn' sublocotenent că stă de vorbă în drum, cu cineva.*

Întrebare: *Cu cine stătea de vorbă? L-ai recunoscut?*

Răspuns: *Nu, domn' căpitan. Era cam departe ostaşul cela şi stătea cu spatele. Cu toate că l-am văzut numai din spate, n-aş putea spune că nu l-am mai văzut vreodată. Dar nici nu v-aş putea spune cine anume a fost. Dacă l-aş mai vedea însă o dată… Dar n-aveţi grijă, domn' căpitan! De azi înainte, de cîte ori voi face de gardă la poartă, am să casc ochii bine. Şi dacă ostaşul cela e de aici, de la comandament, am să-l recunosc fără doar şi poate.*

Întrebare: *Spui că era un ostaş? Nu era cumva ofiţer?*

Răspuns: *Nu era un domn ofiţer, domn'*

căpitan!... Era ostaş. Poate un domn elev. Nu vă necăjiţi, domn' căpitan! Îmi pun capul că am să-l dibuiesc eu zilele astea. Îl iau de gît şi-l aduc la dumneavoastră.

Întrebare: *Altceva ce mai ştii? Au stat mult de vorbă? N-ai observat cînd s-au despărţit?*

Răspuns: *Păi nu s-au despărţit, domn' căpitan! Au vorbit ei ce-au vorbit, apoi au pornit-o de vale, împreună... Iaca, asta-i tot ce ştiu. Adică, să nu mint: am auzit şi eu împuşcătura. Mi-am zis atunci: care o fi zăbăucul ăla de trage cu arma ziua-n amiaza mare, călcînd ordinul lu domn' general?*

Întrebare: *Eşti sigur că a fost o împuşcătură de armă? N-a fost cumva de revolver?*

Răspuns: *Da de unde, domn' căpitan! Doar nu sînt de ieri, de alaltăieri pe front. Atîta lucru mă pricep şi eu, să deosebesc o împuşcătură de armă de o fîsîitură de* revorver.

Asta e declaraţia santinelei. După cum vezi, furierii mei au reprodus, cuvînt cu cuvînt, spusele ostaşului. Deşi nu sînt stenografi, cred că nu le-a scăpat nici un cuvînt.

Dar să revenim la subiect. E de la sine înţeles că, interogîndu-i pe ceilalţi, în primul rînd am căutat să aflu cu cine s-a întîlnit Voineagu. Nu a fost însă de loc uşor. Nimeni nu-l văzuse stînd de vorbă. Aproape îmi pierdusem orice nădejde, cînd iată ce mi-a declarat un ostaş de la popota subofiţerilor. Cele ce urmează au să te intereseze în mod deosebit:

„Domn' majur Postolache m-a trimis să cer de la aprovizionare raţia de ulei, pentru că deseară le

dăm la masă domnilor subofiţeri salată orientală şi nu mai aveam un pic. L-am găsit pe domn' sublocotenent Bălănuţă de la aprovizionare, care mi-a spus să mă întorc la popotă, fiindcă va trimite cu căruţa ulei şi alimente pentru trei zile.

Am făcut atunci calea întoarsă. Pe drum l-am văzut pe domn' elev Mardare Ion de la Cifru că stă de vorbă cu un domn sublocotenent străin. I-am salutat, dar nu mi-au răspuns. Nu ştiu ce discutau, că tot dădeau din mîini amîndoi. Mai ales domn' elev Mardare părea tare necăjit. Era cam roşu la faţă, de parcă ar fi ieşit atunci de la baie. Eu, dacă l-am văzut aşa roşu în obraji, mi-am zis: te pomeneşti că domn' sublocotenent ăsta o fi unul din ceia cu firea mai iute, şi cine ştie din ce pricină i-o fi cîrpit cîteva palme, fără să se mai uite că are de-a face cu un om cu şcoală. Ştiu că acum nu mai e voie să se bată, dar... ce să vă mai spun eu, parcă dumneavoastră nu ştiţi? Cei mai aprigi dintre domnii ofiţeri mai scapă cîte o palmă, două atunci cînd le sare muştarul. Parcă năravul vechi se poate lecui de pe o zi pe alta?

Am trecut mai departe şi mi-am văzut de treabă. Ce s-a mai întîmplat pe urmă nu ştiu. M-am întors la popotă, i-am raportat lui domn' majur ce mi-a spus domn' sublocotenent Bălănuţă, apoi m-am dus la bucătărie să curăţ cartofii".

— Domnule căpitan, mergem din surpriză în surpriză. Nu mă aşteptam – vă spun sincer – ca şi în afacerea asta încurcată să fie amestecat din nou cineva de la Cifru. Foarte interesant şi, în acelaşi timp, foarte ciudat! conchise Ulea, parcă mai mult pentru sine.

— Ei bine, află că declaraţia lui Mardare este, într-adevăr, foarte ciudată:

„Îl cunosc pe sublocotenentul Voineagu Temistocle de foarte mulţi ani. Sîntem din acelaşi oraş: Brăila. Am locuit pe aceeaşi stradă. Cît timp am fost copii, în clasele primare, n-au existat între noi relaţii de nici un fel.

Era foarte strîns ţinut de ai săi. Nu i se permitea să se joace cu alţi copii de pe stradă. Cînd noi, ăştia mai nevoiaşii, umpleam strada cu larma jocurilor noastre, el se mulţumea să privească printre zăbrelele porţii de fier. Abia catadicsea să răspundă, dacă îi adresa careva dintre noi vreun cuvînt.

Mai tîrziu, mi-am dat seama că, în fond, nu era un băiat rău. Asta cînd am ajuns la liceu. Acolo, ne-am împrietenit întrucîtva.

Faţă de mine nutrea o admiraţie sinceră şi, într-o mare măsură, îmi era ataşat. Dar adesea avea izbucniri de invidie şi atunci devenea răutăcios, încerca să mă umilească. Îi trecea însă repede şi, în ciuda aparenţelor, avînd un fond bun, regreta sincer şi nu ştia cum să-mi intre în voie.

Ţin minte una din împrejurările cînd, din invidie, m-a jignit profund.

Încă din primele clase de liceu, Temistocle a început să ia lecţii de vioară. De multe ori se întîmpla să asist şi eu la ele. Mi-ar fi plăcut mult să pot învăţa şi eu. Dar de unde bani? Taică-meu, cu ceea ce cîştiga, abia izbutea să ne astîmpere foamea şi să ne întreţină la şcoală, ca să nu rămînem «proşti», cum spunea el. Atît de mult îmi doream o vioară, încît adesea visam că tata, nu

ştiu prin ce minune, a izbutit să-mi facă rost de una.

Într-o zi, s-a întîmplat şi minunea asta. Am căpătat o vioară. O vioară ordinară, care costa mai nimica toată, dar care pentru tata echivala cu banii de coşniţă pe cîteva zile.

Nu e nevoie să mai spun că primul lucru pe care l-am făcut, cînd am avut vioara a fost să dau fuga la Temistocle. Era, aşa cum v-am spus, o biată vioară din lemn ordinar, cu o rezonanţă mizerabilă. Mie mi se părea însă că nu există o alta mai frumoasă. Cînd am ajuns la el tocmai sfîrşise lecţia. Profesorul mi-a luat vioara din mînă, a acordat-o, i-a ciupit strunele, strîmbînd puţin din nas, a mai trecut de cîteva ori cu arcuşul peste strune, apoi mi-a restituit-o. Nu ştiu, poate că i s-a făcut milă de mine, văzînd cu cîtă dragoste strîng la piept biata mea vioară, pentru că numai ce-l aud:

— Tu cunoşti notele, băieţaş?

— Da, domnule! Am învăţat la şcoală.

— Şi cu cine ai să înveţi?

— Încă nu ştiu. Să vedem ce spune tata. Costă mulţi bani un profesor şi tata nu prea are.

— Haide să-ţi dau eu prima lecţie.

Mi-a explicat cum să ţin vioara şi cum arcuşul, ce note exprimă fiecare din cele patru corzi. Apoi, satisfăcut, m-a pus să repet după el prima gamă. M-a întrebat apoi:

— Ţi-a mai arătat cineva înaintea mea, băieţaş?

— Nu mi-a arătat nimeni, domnule!

— Va să zică e pentru prima dată cînd ţii arcuşul în mînă?

— Da!

— În cazul acesta, pot să-ţi spun: bravo!

După plecarea profesorului fericit de lauda pe care mi-o adusese, am dus vioara la bărbie şi am început să repet gama pe care mi-o arătase. O dată, de două ori, de mai multe ori. Simţeam, aşa, de parcă aş fi trăit, treaz, un vis nespus de frumos.

Din acest vis m-au smuls cuvintele lui Temistocle, aspre, cu vădită intenţie de a mă umili:

— Dar sfîrşeşte odată, Ioane! Nu-ţi dai seama că rabla ta de vioară scîrţîie îngrozitor? Nu-i bună nici de buhai, zău aşa!... Ia ascultă puţin la a mea!

Şi începu să plimbe arcuşul pe strune. Mi-am dat seama că are, într-adevăr, dreptate. Vioara lui scotea sunete atît de clare, atît de frumoase!... Pe cînd a mea... Era aceeaşi deosebire ca între trilurile unei privighetori şi croncănitul unei ciori.

Greu mi-am putut stăpîni lacrimile. Am plecat fără un cuvînt. Cînd am ajuns acasă, am trîntit vioara de pămînt şi am călcat-o în picioare. Tata mi-a tras o bătaie soră cu moartea, dar fapta era consumată.

Lui Temistocle i-a părut apoi tare rău, mi-a cerut iertare, a plîns chiar. De împăcat m-am împăcat cu el, dar de atunci n-am mai pus în viaţa mea mîna pe o vioară.

Asta era firea lui Temistocle. În toţi anii de liceu am fost, mai mult sau mai puţin, prieteni. După bacalaureat, drumurile noastre s-au despărţit. El a plecat la Bucureşti, eu la Iaşi, unde taică-meu îmi făcuse rost de o slujbă, ca să pot urma facultatea, fără ca el să mai aibă grija mea.

În anii care au urmat, ne-am revăzut de cîteva ori în timpul vacanţelor, dar fără să mai reluăm vechile legături. În anii războiului, nu l-am mai văzut şi nici nu am mai auzit de el. Întîmplător am aflat, nu demult, că la „Siretul" se află un ofiţer cu acelaşi nume.

M-am gîndit că ar putea fi el, dar nu m-am interesat mai îndeaproape.

Astăzi l-am întîlnit. Mă duceam la cizmărie să-mi cos un bocanc. M-a ajuns din urmă. S-a arătat bucuros că mă vede. Întîlnirea mi-a făcut şi mie plăcere. Aici, pe front, te bucuri să întîlneşti un om din oraşul tău. Fiindcă aveam acelaşi drum, am mers împreună, tăifăsuind de una, de alta, pînă în dreptul cizmăriei. Acolo ne-am despărţit. Mi-a propus să-l conduc pînă unde lăsase căruţa cu care venise, dar l-am refuzat. Se făcuse destul de tîrziu şi, pînă la ora programului, trebuia să-mi repar bocancul.

Asta e tot ceea ce vă pot spune în legătură cu sublocotenentul Voineagu Temistocle.

Întrebare: *Cînd v-aţi întîlnit, aţi mers împreună fără să vă opriţi de loc?*

Răspuns: *Are aceasta vreo importanţă?*

Întrebare: *Ţi-am pus o întrebare şi te rog să răspunzi. Dacă are, sau nu importanţă, asta nu te priveşte pe dumneata. Repet: v-aţi oprit, sau nu în drum?*

Răspuns: *Da! Cîteva clipe. Atît cît a fost nevoie ca să ne strîngem mîna şi să schimbăm banalităţile obişnuite atunci cînd se întîlnesc doi oameni care nu s-au văzut de mult timp.*

Întrebare: *Dumneata ai afirmat că revederea ţi-*

a făcut plăcere, nu-i aşa?

Răspuns: *Da. Mi se pare un lucru foarte firesc. Cîndva am fost, oarecum, prieteni.*

Întrebare: *Şi ai mai afirmat că nu v-aţi oprit decît atît cît a fost necesar ca să vă strîngeţi mîinile şi să schimbaţi obişnuitele amabilităţi.*

Răspuns: *Exact.*

Întrebare: *Atunci cum se face că în aceste cîteva minute de reciproce graţiozităţi aţi ajuns să vă certaţi?*

Răspuns: *Să ne certăm? Nu ne-am certat de loc! Nu ştiu cum de aţi ajuns la o asemenea părere, care nu corespunde de loc realităţii.*

Întrebare: *Cineva a afirmat că v-aţi certat. Ce rost mai are să negi?*

Răspuns: *Nu ştiu cine a putut face o asemenea afirmaţie, de vreme ce nu ne-am certat.*

Întrebare: *Totuşi, cineva a declarat că v-aţi certat. N-a trecut nimeni pe lîngă voi, în timp ce… schimbaţi amabilităţi?*

Răspuns: *Nu-mi amintesc să fi trecut careva.*

Întrebare: *Încearcă să-ţi aminteşti!*

Răspuns: *E posibil să fi trecut, fără să fi observat. Dar asta ce dovedeşte? Vă afirm că nu ne-am certat. Cel care v-a informat a minţit pur şi simplu. Dacă ne-a auzit certîndu-ne, înseamnă că a putut să-şi dea seama şi de motivul pentru care ne certam. Deţineţi o asemenea informaţie?*

Întrebare: *Nu, pentru că atunci cînd a trecut pe lîngă voi, aţi avut grijă să conteniţi cearta la timp. În concluzie: de ce v-aţi certat?*

Răspuns: *Vă rog să mă iertaţi, dar nu mai înţeleg nimic. Spuneţi că cineva afirmă că ne-am*

certat. Dar dacă nu ne-a auzit, atunci vă întreb: cum a putut trage concluzia că ne certam? Nu vă supăraţi, dar un asemenea raţionament mi se pare absurd.

Întrebare: *Ascultă, Mardare! Ţin să-ţi atrag atenţia că, situîndu-te pe o astfel de poziţie, nu procedezi bine. Ar trebui să-ţi dai seama la ce te expui ascunzîndu-te înapoia unei argumentări numai aparent logice. Oamenii mai pot fi înţeleşi şi după comportamentul lor, după atitudine, după gesturi... Aşa, bunăoară, dacă priveşti pe fereastră în casa vecină, unde doi oameni se ceartă, după dumneata, nu ţi-ai putea da seama de acest lucru, tocmai pentru că nu ai posibilitatea să auzi ce-şi spun? După părerea mea, nu-i absolut necesar să-i şi auzi. Oamenii cînd se ceartă gesticulează, se congestionează la faţă, se privesc cu ură. Din mimica feţei, din felul cum îşi mişcă buzele îţi poţi da seama că nu schimbă amabilităţi între ei. Aceasta este valabil şi în cazul dumitale. Acela care ne-a informat a ajuns la concluzia că vă certaţi după felul cum gesticulaţi amîndoi. Mai ales despre dumneata afirmă că erai congestionat la faţă, de parcă ai fi primit, pe ambii obraji, cîteva perechi de palme. Vezi, dar, că nu mai are rost să negi. Te întreb pentru ultima oară: din ce cauză v-aţi certat?*

Răspuns: *V-am afirmat că nu ne-am certat. Îmi menţin afirmaţia.*

Întrebare: *Bine. Să mergem mai departe. Va să zică, aţi mers împreună pînă în dreptul cizmăriei. Adică pînă în dreptul Cartierului. Exact?*

Răspuns: *Nu chiar pînă acolo, deoarece*

atelierele sînt mai încoace.

Întrebare: *Atunci, aproximativ, pînă în dreptul Cartierului, deoarece casele sînt alăturate. Ai putea să-mi spui la ce oră v-aţi despărţit?*

Răspuns: *Nu am ceas, aşa că nu v-aş putea spune cu precizie. Cred că era trei şi un sfert. Poate cîteva minute mai mult... sau poate mai puţin.*

Întrebare: *Atunci cînd v-aţi despărţit, nu se afla nimeni prin apropiere – pe şosea sau în curtea Atelierelor?*

Răspuns: *N-am observat. Nu era un lucru care să-mi reţină atenţia. Poate să fi fost, totuşi, cineva. Interesaţi-vă!*

Întrebare: *Dumneata ai auzit zgomotul împuşcăturii?*

Răspuns: *L-am auzit.*

Întrebare: *Unde te găseai atunci? Îţi repara cizmarul bocancul?*

Răspuns: *Nu! Terminase de cîteva minute.*

Întrebare: *Plecaseşi, va să zică? Te aflai în drum spre cantonament?*

Răspuns: *Nu! Eram încă în curtea atelierelor.*

Întrebare: *Ce făceai? Stăteai cu cineva de vorbă? Şi cînd ai auzit împuşcătura n-ai alergat pe şosea?*

Răspuns: *N-am putut!*

Întrebare: *De ce?*

Răspuns: *Pentru că... pentru că în clipa aceea eram la closet. Dacă intenţionaţi să mă arestaţi ca presupus asasin al lui Temistocle, o puteţi face. După cum vedeţi, nu am un alibi. Ghinionul meu să mă găsesc în clipa aceea într-un loc unde buna-*

cuviinţă te împiedică să-ţi aduci martori.

Întrebare: *Ţin să-ţi atrag atenţia că ironia dumitale, în afară că este de prost gust, pe deasupra îţi mai şi dăunează. Asta în treacăt spus. Altceva: cînd ai părăsit curtea atelierelor, cadavrul sublocotenentului Voineagu fusese ridicat?*

Răspuns: *Da!*

Întrebare: *Probabil cunoşti locul unde a căzut…*

Răspuns: *Da, pentru că am văzut cîţiva ostaşi adunaţi acolo. M-am oprit să întreb ce s-a întîmplat. Pe jos erau pete de sînge.*

Întrebare: *Poţi să-mi dai cîteva nume?*

Răspuns: *Desigur. Erau acolo: ordonanţa domnului maior Bratoloveanu, fruntaşul Pandelescu de la serviciul sanitar… Mai era…*

Întrebare: *Suficient! După părerea dumitale, ce distanţă este între ateliere şi locul unde a căzut sublocotenentul Voineagu?*

Răspuns: *Patruzeci pînă la cincizeci de metri. Ţin să precizez că eram neînarmat. Arma mi-o lăsasem la cantonament. De altfel, sînt un prost ochitor.*

Întrebare: *Deocamdată nu te acuză nimeni. Aş vrea să te mai întreb ceva: sublocotenentul Voineagu ţi-a făcut impresia că este grăbit?*

Răspuns: *Nu ştiu ce să vă răspund la această întrebare. Mergea destul de repede. Dar, aşa cum îl cunosc eu, de obicei are un mers iute.*

Întrebare: *În afară de cele declarate, mai ai ceva de adăugat?*

Răspuns: *Absolut nimic!”*

Căpitanul Gheorghiu vîrî foile în dosar, apoi se adresă lui Ulea:

— După părerea mea, Mardare minte. Minte atunci cînd afirmă că între el şi sublocotenentul Voineagu nu a avut loc nici o ceartă şi minte, de asemenea, cînd spune că l-a condus numai pînă în dreptul cizmăriei. Dar despre acest lucru m-am convins abia după ce i-am luat interogatoriul. Nu vreau să înţelegi cumva că sînt pe deplin încredinţat de vinovăţia lui, deşi declaraţia lui Dorobăţ îi e cu totul nefavorabilă. Dar mai înainte de a-i cunoaşte conţinutul, vreau să-ţi spun încotro mi-am îndreptat cercetările… În primul rînd am anchetat pe cei de la ateliere. Mă interesa să ştiu la ce oră s-a prezentat Mardare la cizmărie. Cizmarul indică o oră care nu spune nimic: „În jurul orei trei”. I-am cerut apoi să-mi precizeze cît i-a trebuit ca să-i coasă bocancul. Mi-a răspuns că vreo cincisprezece minute. Deci, nimic interesant. Nici interogarea celorlalţi ostaşi de la ateliere nu a fost mai fructuoasă. Nimeni nu l-a văzut stînd de vorbă cu Voineagu, nu l-a văzut nimeni nici la venire şi nici la plecare, şi notează că, în tot acest timp, doi soldaţi au tăiat lemne cu joagărul în curtea atelierelor. Dar oricît i-am sucit şi i-am învîrtit, n-am putut scoate de la ei altceva decît: „nu ştim”, „n-am văzut”, „nu-l cunoaştem”.

Văzînd că de la cei de la ateliere nu izbutesc să scot nimic, i-am anchetat, pe cei de la Cartier. Mă interesa să aflu dacă nu l-a văzut careva pe Mardare conducîndu-l pe Voineagu mai departe de Cartier. Nu ştiu cum, dar aveam presentimentul că, totuşi, Mardare l-a condus nu numai pînă în dreptul atelierelor. Furierul Cartierului, sergentul Todincă, lipsise la ora aceea, fiind plecat,

împreună cu bucătarul, după alimente. Trei plantoane puse să cureţe cartofi, profitînd de lipsa bucătarului, s-au culcat şi au adormit duşi. N-au auzit măcar zgomotul împuşcăturii. Singurul care mi-a putut furniza date interesante este Dorobăţ. Să-ţi citesc declaraţia acestuia:

„L-am văzut pe elevul Mardare Ion trecînd prin faţa cancelariei, împreună cu un domn sublocotenent străin. Asta s-a întîmplat la orele 15 şi 27 minute. Vă pot spune ora cu precizie deoarece numai cu cîteva clipe mai înainte mă uitasem la ceas.

Mă aflam la fereastră. Ştiţi, probabil, că domnul căpitan Medrea fumează ţigări de foi. Dînsul a lucrat toată dimineaţa cu sergentul Todincă şi camera era plină de fum. Eu nu fumez şi, fiindcă, la rîndul meu, aveam de lucru, am deschis fereastra. În clipa aceea, i-am văzut trecînd pe domnul sublocotenent şi pe elevul caporal Mardare Ion. După vreo zece minute, cînd m-am dus să închid fereastra, din nou l-am văzut pe elevul Mardare. Se întorcea. De data asta – singur. Mergea foarte repede. N-am dat importanţă faptului. Mi-am închipuit că se grăbeşte ca să nu întîrzie de la program.

Am închis fereastra şi am început să lucrez. Trebuia să fac nişte situaţii pe care mi le ceruse Biroul 1. Ceva mai tîrziu, n-aş putea preciza ora, am auzit o împuşcătură. Vă mărturisesc sincer, nu i-am dat importanţă. Cu toate ordinele categorice, din cînd în cînd ostaşii se mai distrează, trăgînd cu arma. De altfel, ce aş fi putut face? Să mă duc să aflu cine a tras? Ar fi însemnat să-mi fac iluzii

zadarnice închipuindu-mi că voi putea descoperi pe vinovat. Aşa că mi-am văzut mai departe de treabă.

Am aflat de cele întîmplate mult mai tîrziu, de la sergentul Todincă, fără să-mi treacă o clipă prin minte că ofiţerul împuşcat este una şi aceeaşi persoană cu sublocotenentul pe care îl văzusem trecînd împreună cu elevul Mardare.

Tot de la sergentul Todincă am mai aflat că pe şosea se strînseseră ostaşi, care comentau evenimentul în văzul localnicilor. Abia cînd am aflat aceasta, mi-am lăsat lucrul şi am plecat să-i risipesc, trimiţîndu-i pe la cantonamente. Şi am făcut bine, pentru că patrula trimisă de domnul locotenent Tîmplaru să patruleze pe şosea, în loc să-i împrăştie, se alăturase grupului, curioasă să afle amănunte.

Treaba nu a fost de loc uşoară, pentru că abia izbuteam să împrăştii grupul dintr-un loc, că se şi refăcea ceva mai încolo. Pînă la urmă, am izbutit să-i vîr pe toţi în cantonamente. Cînd m-am întors la cancelarie, trecuse mai bine de o oră. În birou mă aştepta bucătarul să-mi spună că i-a dispărut arma. Mi-a explicat că, plecînd după alimente, o lăsase în bucătărie, agăţată de un cui. El bănuia pe unul din cei trei soldaţi rămaşi să cureţe cartofi. Oamenii mai erau acolo. I-am chemat şi i-am anchetat pe rînd. Cu toţii s-au jurat că nu ştiu nimic. După părerea mea, nu cred că arma i-a fost luată de vreunul dintre ei. Cred, mai curînd, că altcineva i-a făcut-o, ca să-l pună puţin pe jeratic. Ştiţi, un bucătar are totdeauna şi cîţiva duşmani, mai ales printre gămani. E şi normal, pentru că

bucătarul, ca orice om, are simpatii şi antipatii. Un polonic în plus, o bucată mai mare de carne, fără os, o ceapă sau o bucată de slănină sînt atenţiile prin care un bucătar ţine să-şi dovedească simpatiile. Dimpotrivă, cei care nu-i sînt agreabili de asemenea o află repede: se pomenesc în gamelă cu un polonic de cafea tocmai de la fundul cazanului, unde se depune drojdia, la prînz cu ciorba cea mai subţire, fără pic de grăsime, cu o bucată de zgîrci, sau cu un os fără pic de carne. Protestele nu folosesc la nimic, pentru că nu există oameni mai neînduplecaţi ca bucătarii.

Tocmai de aceea înclin să cred că arma i-a fost luată de către unul din cei pe care bucătarul îi persecută. Cine ştie cu ce treabă o fi venit vreunul din ei, pe la bucătărie – aşa fac, de obicei, cu toţii – şi văzînd arma în cui iar plantoanele dormind, a luat-o, cu gîndul să se răzbune. Sînt convins că, pînă la urmă, au să i-o restituie.

Asta e tot ceea ce vă pot declara.

Întrebare: *Spune-mi, Dorobăţ, cînd au trecut prin faţa dumitale Mardare şi sublocotenentul Voineagu, n-ai observat dacă discutau prieteneşte? Nu te-a frapat nimic în atitudinea vreunuia dintre ei?*

Răspuns: *Acuma, cînd mă întrebaţi... parcă... N-aş putea afirma însă cu certitudine. Elevul Mardare părea parcă necăjit. Explica ceva, dînd mereu din mînă. Dacă nu mi-aţi fi atras atenţia, amănuntul acesta mi-ar fi scăpat cu desăvîrşire.*

Întrebare: *Acum, altceva: cînd l-ai văzut pe Mardare revenind, n-ai observat dacă a intrat la ateliere?*

Răspuns: *Nu! Aşa cum v-am mai spus, mi s-a părut totul foarte normal. De aceea, nu l-am urmărit cu privirea.*

Întrebare: *Spune-mi, poţi ajunge de la Cartier la ateliere, sau invers, pe altă cale decît pe şosea?*

Răspuns: *Desigur. Cele două curţi sînt despărţite printr-un gard. Nu ştiu care dintre ostaşi a rupt vreo trei scînduri din el, aşa că se poate trece dintr-o curte în alta fără să mai fii nevoit să ieşi pe şosea".*

— Şi cu aceasta, ţi-am citit declaraţiile cele mai interesante din dosar. Celelalte rămîne să le citeşti singur. E clar, deci, că Mardare a minţit atunci cînd mi-a spus că l-a condus pe Voineagu numai pînă în dreptul atelierelor. De ce? Deocamdată, nu ştim. Mîine am să-i confrunt. Să vedem ce va mai spune cînd va afla că există un martor care l-a văzut trecînd prin faţa Cartierului.

— Dacă nu-i convine, nu va recunoaşte, aşa cum nu a recunoscut că s-au certat, deşi i-aţi spus că au fost văzuţi de cineva. De altfel, după părerea mea, nici nu are importanţă dacă Mardare l-a condus pe Voineagu mai departe de ateliere.

Căpitanul Gheorghiu îl privi surprins că Ulea nu acordă importanţă unui fapt care, după el, constituie miezul problemei.

— Nu înţeleg! Dacă nu are importanţă, atunci de ce neagă?

— Domnule căpitan, dumneavoastră v-aţi format o părere? Ştiţi cine l-a ucis pe sublocotenentul Voineagu?

— Nu ştiu!... Mai bine-zis, încă nu ştiu. După

materialul pe care îl am aici, în dosar, aş avea destule motive să-l arestez pe Mardare ca asasin probabil al sublocotenentului Voineagu.

Ulea clătină din cap a neîncredere:

— Sînt de acord cu dumneavoastră că există motive care să determine arestarea lui Mardare. Un lucru însă nu-mi este de loc clar: de ce l-a ucis? Evident, se pot face cîteva ipoteze. Aşa, spre pildă din cele declarate reiese destul de limpede că sublocotenentul Voineagu nu-i era simpatic, deşi afirmă că se împrieteniseră întrucîtva. Poate că îl urăşte, să zicem. Episodul cu vioara, sincer vă spun, m-a mişcat. Iată, dar, un motiv care ar putea explica crima. Un om care urăşte, cu o ură care îşi are rădăcinile tocmai în anii copilăriei, poate uşor ajunge la crimă.

Să vedem ce alte ipoteze se mai pot face. Hai să nu acordăm nici un fel de credit lui Mardare şi să considerăm că toate cele povestite de el în legătură cu umilinţele şi jignirile pe care le-a avut de îndurat din partea lui Voineagu în anii copilăriei nu sînt altceva decît scornituri. Un fapt, însă, e cert: s-au cunoscut mai de mult. Din copilărie, din facultate, sau din altă parte, nu are importanţă. Şi iată că se întîlnesc, din întîmplare, aici. Să presupunem că Voineagu cunoaşte unele fapte compromiţătoare din trecutul lui Mardare, fapte care ar putea – să zicem – interesa în mod deosebit Biroul 2. Putem presupune că Mardare a căutat să-l convingă pe Voineagu să nu-l trădeze. Explică, se roagă, se enervează. Soldatul de la aprovizionare afirmă că era roşu în obraji, de parcă l-ar fi pălmuit cineva. Adjutantul Dorobăţ, la

rîndul său, confirmă că Mardare părea tare necăjit. Vorbea şi gesticula în timp ce Voineagu îl asculta posomorît. Dar, oricît de mult pledează, Voineagu nu se lasă convins. Şi atunci, în disperare de cauză, Mardare se hotărăşte să se scape de el. Îl pîndeşte, şi cînd sublocotenentul se întoarce, îl împuşcă. Iată, deci, o a doua explicaţie. Se naşte însă întrebarea, de altfel valabilă şi în ceea ce priveşte prima ipoteză: de unde a ştiut Mardare – şi e clar aceasta – că Voineagu va reveni la postul de comandă? Mai mult, de unde a ştiut, exact, ora şi minutul? Fiindcă e lucru cert că Mardare a trecut, în prealabil, pe la cizmărie. Apoi, de ce Mardare, după ce l-a ucis pe sublocotenentul Voineagu, nu a căutat să se depărteze cît mai repede de locul crimei, mai ales că nu avea nici un fel de alibi?

În fine, o ultimă întrebare care, de fapt, mă conduce la cea de-a treia ipoteză şi care e în totală contradicţie cu primele două: de ce s-a reîntors din drum Voineagu?... Se pot presupune următoarele:

Sublocotenentul Voineagu pleacă de la dumneavoastră grăbit să ajungă cît mai repede la unitate. Pe drum se întîlneşte cu Mardare. Nu s-au văzut de mult. Probabil că Mardare profită de acest prilej, ca să-i reproşeze ceva din trecut. Stau în drum şi discută. Sublocotenentul Voineagu e, însă, grăbit. Dar nici nu-l poate lăsa aşa, în drum. Şi atunci, ca să cîştige timp, îi cere să-l însoţească o bucată de drum. Pleacă împreună. Şi cum merg ei aşa, deodată, sublocotenentul Voineagu descoperă în vreo curte, sau poate vede trecînd pe

lîngă ei, pe cineva despre care ştie anumite lucruri de o deosebită gravitate, pe care trebuie să vi le aducă imediat la cunoştinţă. Ar vrea să se scape de Mardare şi nu ştie cum. Să-l lase în drum, ar însemna să-l jignească. În cele din urmă se despart. Sublocotenentul Voineagu aşteaptă să se îndepărteze Mardare, apoi face şi el calea întoarsă. Dar nu apucă să ajungă pînă la dumneavoastră, pentru că pe drum este împuşcat. Asta ce înseamnă? Înseamnă că ucigaşul şi-a dat seama că sublocotenentul Voineagu l-a recunoscut şi, în consecinţă, s-a hotărît să se scape de el. Presupun că l-a urmărit tot timpul, de departe, pîndind momentul favorabil. Cu o îndrăzneală care putea să-i fie fatală – de altfel şi situaţia lui era disperată – ascuns pe undeva – la Cartier, la ateliere sau în podul vreunei case – a tras. Acum ucigaşul sublocotenentului Voineagu – poate chiar spionul pe care îl căutăm – se află la adăpost. Singurul om care l-ar fi putut trăda nu mai poate vorbi… Iată care sînt cele trei ipoteze. S-ar putea ca una din ele să fie cea adevărată.

Căpitanul Gheorghiu închise şi deschise de mai multe ori dosarul voluminos pe care îl avea în faţă, apoi rămase cîteva clipe gînditor, privind, fără sa clipească, o frumoasă călimară de alabastru, care se afla în faţa sa, pe birou. Spuse:

— Trebuie să recunosc că părerea pe care mi-am putut-o face pînă în prezent coincide, oarecum, cu prima dumitale ipoteză. Vinovatul este Mardare. Acesta îl urăşte pe Voineagu. Dar Mardare nu ajunge la crimă datorită, exclusiv, urii. Trebuie că a intervenit ceva mai grav, care l-a

hotărît. Dacă, dintre amîndoi, cel mai tare era Voineagu, să zicem, pentru că el cunoştea ceva din trecutul lui Mardare, care, spus acolo unde trebuie, l-ar fi putut duce în faţa plutonului de execuţie? În cazul acesta, urii cu antene tocmai în anii copilăriei i s-a adăugat teama. Şi atunci Mardare a ucis. Dumneata ai ridicat următoarea obiecţie, pe care o consider valabilă pentru toate cele trei ipoteze: cum de a ştiut Mardare că Voineagu avea să revină aici, la noi? Într-adevăr, e o întrebare, ca să zic aşa, cheie. Mi-am pus-o şi eu. Ea a născut, la rîndul ei, o alta: cînd s-a hotărît să-l ucidă pe sublocotenentul Voineagu? Înainte, sau abia atunci cînd a văzut, că revine la postul de comandă? Părerea mea este că în nici un caz înainte. Cred că, atunci cînd s-a despărţit de Voineagu, era convins că l-a înduplecat să nu-l trădeze. Probabil că o fi izbutit să-i smulgă o promisiune în acest sens. A plecat deci liniştit, cel mult cu o umbră de îndoială în suflet. În orice caz, nu cu teama unei primejdii iminente. În drum s-a oprit la cizmărie. După ce şi-a reparat bocancul, a plecat. A ieşit în stradă şi, deodată, l-a văzut pe Voineagu revenind. Atunci l-a cuprins panica. De ce s-a întors? Fără îndoială, ca să-l trădeze. Şi atunci, înnebunit de frică, s-a hotărît, fără să mai stea mult pe gînduri. Şi-a procurat, nu ştiu pe ce cale, o armă – poate chiar arma bucătarului, despre care Dorobăţ ne-a spus că a dispărut – şi, ascuns într-un loc potrivit, l-a aşteptat. Iar cînd Voineagu a trecut, a tras. În concluzie, iată ipoteza mea. În schimb, dumneata, dacă am înţeles bine, nu-l crezi vinovat pe Mardare.

— Nu!

— În cazul acesta, îţi pun şi eu o întrebare: dacă Mardare nu a putut să ştie, atunci cum de a ştiut ucigaşul că Voineagu va reveni la postul de comandă?

— L-a urmărit.

— Fie, l-a urmărit!... Dar de ce să nu acceptăm ipoteza că asasinul a putut, tot aşa de bine, să presupună că Voineagu l-a însărcinat pe Mardare să comunice Biroului 2 ceea ce descoperise? Or în acest caz, prima victimă ar fi trebuit să fie Mardare, şi nu Voineagu. Mă împiedică ceva să privesc lucrurile şi din acest punct de vedere?

— De ce?

— Pur şi simplu pentru că ştia că Voineagu n-o putea face. Dacă nu ar fi fost sigur, l-ar fi ucis mai întîi pe Mardare.

— Ce înseamnă „n-o putea face”? Nu-mi este de loc clar.

— Înseamnă că ceea ce ştia Voineagu despre asasin constituia un secret atît de mare, încît nu putea fi încredinţat unei terţe persoane. Asasinul a fost atît de convins că Mardare nu putea fi mesagerul lui Voineagu către dumneavoastră, încît s-a decis să se scape de Voineagu, singura, reala şi imediata primejdie pentru el.

Căpitanul Gheorghiu ridică din umeri:

— Fii, te rog, mai explicit.

— Păi cel mai bun argument este tocmai faptul că a fost ucis Voineagu şi nu Mardare. Dar...

— Nu mi se pare suficient – îl întrerupse căpitanul Gheorghiu.

Ulea continuă:

— Aveţi dreptate. Dar înainte de a veni cu alte argumente, ţin să mai adaug că, deşi a fost ucis sublocotenentul Voineagu, viaţa lui Mardare este şi ea în primejdie.

— Ce-ai spus? întrebă căpitanul stupefiat, scăpînd din mînă creionul.

— Că şi viaţa lui Mardare este în primejdie! Criminalului îi este acum frică de anchetă. Mai precis spus, îi este teamă că ancheta, mergînd pe o pistă greşită, ar putea duce la arestarea lui Mardare ca presupus asasin al sublocotenentului Voineagu.

— Dar e absurd ceea ce susţii dumneata. Dimpotrivă, cred că arestarea lui Mardare ar trebui să-l bucure pe asasin.

— Nu, şi să vă explic de ce… Mi-aţi spus că, atunci cînd i-aţi atras atenţia că au fost văzuţi certîndu-se, uimirea lui vi s-a părut sinceră. Asta înseamnă că, în timp ce discuta cu Voineagu, n-a dat atenţie la cele ce se petreceau în jurul său. Ei bine, noi îl arestăm pe Mardare. La închisoare, reflectînd la cele întîmplate, începe să-şi amintească fapte despre care pînă atunci habar nu avea. Se poate întîmpla ca unele dintre ele – poate chiar toate – să i se pară fără importanţă. Dar la interogatoriile pe care i le vom lua, este imposibil să nu vorbească despre ele. Şi ceea ce pentru el pare lipsit de semnificaţie nu este exclus ca pe noi să ne pună pe urmele asasinului sublocotenentului Voineagu. N-aş vrea să trageţi concluzia că sînt atît de naiv încît să cred că şi asasinul va porni de la aceleaşi premise de la care am pornit eu. Dimpotrivă, sînt convins că acest lucru nu este

posibil, tocmai pentru că asasinul nu are de unde să ştie cît de absent a fost Mardare la cele ce se întîmplau în jurul său. Şi tocmai pentru că nu ştie, îi este teamă ca nu cumva, în timpul anchetei, să dea unele informaţii care ne-ar pune pe urmele lui. La acestea m-am gîndit atunci cînd am presupus că viaţa lui Mardare ar putea fi în primejdie. Cred că n-am proceda greşit dacă l-am aresta. În felul acesta, pe de o parte îl ferim pe Mardare, iar pe de alta, poate că asasinul, intrînd în panică, face vreo prostie care să-i fie fatală.

Dar căpitanul Gheorghiu care, la început, aproape fusese convins de vinovăţia lui Mardare, acum, cînd Ulea îi propunea să-l aresteze, ezita. Şi ezita pentru că acum argumentele lui Ulea îi zdruncinaseră convingerea. Dar ca să-l aresteze pe Mardare numai fiindcă Ulea credea că acela care îl omorîse pe sublocotenentul Voineagu ar putea şi pe el să-l ucidă, i se părea cam hazardat.

— Eu aş zice să amînăm pînă mîine dimineaţă, căută să mai tergiverseze căpitanul.

— Bine! Pînă mîine mă însărcinez să am grijă de Mardare, să nu i se întîmple nimic.

Se despărţiră apoi, strîngîndu-şi mîinile.

Intrînd în curtea casei unde fuseseră cantonaţi, cîinele dădu să latre, dar, recunoscîndu-l, veni să scheaune la picioarele lui. Scheuna dureros, lătra scurt, trăgîndu-l de poalele mantalei.

Îl mîngîie din fugă şi intră în casă. Îi găsi pe toţi treji. Burlacu povestea şi ceilalţi ascultau.

Încă din prima clipă, Ulea observă absenţa lui Mardare.

— Unde-i Mardare? întrebă, şi vocea îi sună puţin răguşită din cauza neliniştii.

— Unde vrei să fie? După muieri. A început să calce pe urmele tale – răspunse Barbu.

Făcînd eforturi să nu-şi trădeze neliniştea, Ulea continuă să întrebe:

— Să lăsăm gluma! Nu ştiţi unde-i Mardare?

— Nu ştim, frate! Ţi-a spus-o şi Barbu – confirmă Pelinoiu.

— De cînd lipseşte?

— Scurt timp după ce ai şters-o tu, s-a făcut şi el căruţă. Cam pe la zece şi jumătate. Trebuie să ştii, că în timp ce noi eram de mult sub pături, el, fără să se dezbrace, îşi făcea de lucru cu raniţa. Tomescu spune că se uita mereu, nerăbdător, la ceas. Dreptu-i, Tomescule? îi ceru Burlacu să confirme.

— Desigur! Probabil îi era teamă să nu întîrzie la întîlnire.

— Dar tu pe unde mi-ai umblat, măi craidonule? se interesă cu ton de glumă Burlacu.

Ulea nu-i răspunse. Îi privi, pe rînd, cu tristeţe.

„Bine-i de ei! îşi spuse în gînd. Stau şi glumesc şi nici prin minte nu le trece că s-ar putea ca, la ora asta, Mardare…”

Se mustră însă imediat pentru asemenea gînduri.

Un urlet jalnic, tînguitor, se auzi afară, în noapte.

— Iarăşi urlă cîinele, dar-ar turbarea în el! blestemă Burlacu.

— Cîinii, se spune, latră numai la lună. Dar în noaptea asta nu e lună şi totuşi afurisita asta de

potaie nu mai conteneşte.

Cuprins brusc de o presimţire sumbră, Ulea o zbughi pe uşă afară. Cei rămaşi în casă se priviră o clipă nedumeriţi.

— Unde se mai duce zăbăucul? întrebă nedumerit Burlacu.

— Dracu’ să-l pieptene! răspunse Barbu, întorcîndu-se cu faţa la perete.

Ulea ieşi în curte. Cîinele îi sări înainte şi începu iarăşi să scheaune şi să-l apuce cu dinţii de poalele vestonului.

— Da, măi cuţule, vin. Mi se pare că înţeleg acum ce voiai adineauri de la mine. Hai, du-mă acolo.

Cîinele o porni înainte, scheunînd. Ulea aprinse lanterna şi se luă după dulău, care, după ce ocoli casa, dispăru în grădină, îl auzi, de acolo, urlînd. În tăcerea fără sfîrşit şi-n bezna neagră, urletul lugubru răzbea pînă departe, ca o chemare prevestitoare de moarte.

Cînd Ulea ajunse şi el în grădină, la rădăcina unui cireş tînăr, îl descoperi pe Mardare. Zăcea, culcat pe spate, cu braţele şi picioarele răşchirate.

— Mort! murmură, însoţind cuvîntul de un scrîşnet de ură.

Mai mult instinctiv, îi pipăi fruntea. Era rece, dar în nici un caz nu era caracteristica şi cutremurătoarea răceală a morţii. Flacăra vieţii, într-o pîlpîire abia, abia simţită, refuza să se stingă. Cu gesturi înfrigurate îi descheie vestonul, lipindu-şi urechea în dreptul inimii. Cu bătăi mici, abia perceptibile, inima continua totuşi să zvîcnească.

Mardare trăia!

Nebun de bucurie, Ulea săltă trupul greu, greu ca trupul unui cadavru, şi cu el în braţe începu să alerge spre casă. Cîinele, care fugea înaintea lui, schelălăia, scîncea şi parcă se bucura şi el.

Ulea împinse uşa cu piciorul şi intră în casă. Cînd îl văzură intrînd cu Mardare în braţe, cifratorii încremeniră.

Ulea se apropie de masa pe care Burlacu stătea turceşte şi pe care, din cauza emoţiei, încă n-o părăsise.

— Dă-te jos! se răsti la el.

Cuvintele avură darul să-l dezmeticească. Burlacu sări de pe masă şi-i ajută lui Ulea să-l culce pe rănit. După ce Mardare fu culcat pe masă, Ulea, biruit de efortul făcut, se prăbuşi pe un scaun.

Ceilalţi, prostiţi de spaimă şi emoţie, priveau de departe, neîndrăznind să se apropie.

— Trebuie neapărat să-l salvăm! li se adresă, vorbind hotărît. Fiecare clipă de întîrziere îi poate fi fatală... Tu, Burlacule, te duci şi-l scoli pe colonelul Stătescu. Îi spui că e un caz grav. Să aducă tot ce trebuie. Dar imediat!...

— Şi dacă nu vrea să vină?

— Are să vină! Te pricepi cum să-l iei. Dacă vezi că face nazuri, spune-i că-i ordin de la domnul general. Adică poţi să-i spui asta de la început. Să nu-ţi fie teamă! Vezi doar că orice clipă de întîrziere poate să fie fatală bietului Mardare. Haide, nu mai sta. Pleacă imediat!

— Ce, eşti nebun? Aşa, în cămaşă şi izmene?

— Aşa! Pune-ţi mantaua şi nu mai pierde

timpul… Ia-ţi neapărat şi arma.

Tonul era atît de hotărît, ca al unui comandant, şi Burlacu se supuse.

— Tu, Tomescule, dă fuga pînă la domnul căpitan Gheorghiu. Îi spui ce s-a întîmplat şi-l rogi să vină imediat aici. În drum, treci pe la comandament şi telefonează la compania Auto, ca maşina de serviciu să se ducă după domnul colonel Stătescu. Tu, Pelinoiule, du-te şi anunţă-l pe domnul căpitan Smeu. De altfel, stă cel mai aproape.

— Şi eu? întrebă Barbu.

Ulea îl privi o clipă cu răceală, apoi îi răspunse cu ton neutru:

— Tu vei rămîne aici, cu mine!

După ce toţi aceia care aveau de îndeplinit cîte o însărcinare plecară, Ulea se apropie de rănit. Îşi lipi urechea de pieptul acestuia, în dreptul inimii, şi ascultă. Mai bătea încă…

Cînd se ridică, fruntea îi era îmbrobonată de sudoare. Şi-o şterse cu podul palmei. Privind apoi chipul livid, cu trăsăturile crispate şi schimonosite, parcă de o suferinţă cumplită, oftă.

— Ajută-mi să-l întorc! îi ceru lui Barbu. A fost rănit în spate.

Ulea observă că, în timp ce îl ajuta, mîinile lui Barbu tremurau, iar chipul îi devenise aproape tot atît de livid ca şi al rănitului.

— Du-te şi scoală gazda. Să facă focul imediat şi să pună apă la fiert într-o oală curată.

Rămas singur, Ulea scotoci în raniţă după foarfece. Tăie vestonul, cămaşa, dezgolind spatele rănitului. O rană oribilă rînjea între omoplaţi.

Sîngele mustea.

Cîteva minute mai tîrziu, o maşină se opri în stradă. Cîinele începu să latre. Desluşi vocea locotenent-colonelului Stătescu.

— În sfîrşit – îşi spuse, simţindu-şi inima scăldată de o undă de bucurie.

Locotenent-colonelul medic Stătescu intră însoţit de infirmierul Pandelescu, care venea cu trusa. Privi rana şi exclamă, parcă admirativ:

— Straşnică împunsătură!…

— Cu ce credeţi că a fost înjunghiat?

— Cu ce!… Cu o baionetă, bineînţeles…

Un sfert de oră mai tîrziu, ambulanţa îl ducea pe Mardare la cel mai apropiat spital de campanie.

Pregătindu-se de plecare, locotenent-colonelul Stătescu ţinu să-l liniştească pe căpitanul Smeu, care părea cel mai afectat de cele întîmplate.

— Dragă Smeule, dacă n-au fost atinse grav anumite organe, există şanse să scape. Trec acuma pe la postul de comandă, să telefonez maiorului Cociu, şeful spitalului. Am să-l rog să-i acorde o îngrijire deosebită. Mîine am să mă reped şi eu pînă acolo. Noapte bună!

După plecarea medicului, căpitanul Gheorghiu se adresă lui Ulea:

— Cum s-a întîmplat?

Acesta îi povesti ceea ce aflase de la ceilalţi cifratori şi cum ajunsese să-l descopere pe rănit, datorită cîinelui.

— Hai şi ne arată şi nouă locul unde l-ai găsit. Dintre cifratori, numai Tomescu se luă după ei.

Afară, pe prispă, căpitanul Gheorghiu îi spuse cu bunăvoinţă:

— Mai bine te-ai duce şi dumneata să te culci!

Tomescu, înţelegînd că şeful Biroului 2 ţinea să ancheteze fără martori, răspunse:

— Am ieşit doar să fumez o ţigară – şi aşezîndu-se pe trepte, îşi aprinse, într-adevăr, o ţigară.

Îi conduse pe ofiţeri în grădină.

— Uitaţi-vă! le spuse, luminînd cu lanterna. În locul ăsta l-am găsit. Măi, măi ce baltă de sînge. Ei, dar asta ce-o mai fi însemnînd? se întrebă, îndreptînd fasciculul de lumină puţin mai departe.

Era o mică dîră de sînge, care părea că se întrerupe brusc. Cercetînd mai cu atenţie, observă că dîra nu se întrerupea, ci numai şerpuia. Porni pe urmele ei. Dîra se termina într-o altă băltoacă de sînge, la cîţiva paşi de privată. O privată rudimentară, din scînduri negeluite.

— Vedeţi? În locul acesta a fost înjunghiat. Asasinul l-a pîndit după privată. După ce l-a doborît, l-a tîrît în grădină. Probabil ca să-i rămînă timp să se pună la adăpost... Bietul Mardare! Dacă aş fi ştiut că asasinul va acţiona atît de prompt, aş fi insistat să-l arestaţi imediat, domnule căpitan.

— Tot ar fi fost tîrziu. Atunci cînd mi-ai propus să-l arestez, era înjunghiat de cel puţin o oră.

— Un lucru nu înţeleg! vorbi Ulea, privind gînditor băltoaca de sînge. De ce asasinul, înainte de a şterge putina, n-a căutat să se convingă dacă Mardare a murit? A fost atît de sigur că a lovit fără greş? Sau, din anumite motive, n-a mai avut timp? În orice caz, dacă Mardare scapă, graba sau imprudenţa îl va costa scump pe criminal.

— Vrei să spui că Mardare l-a recunoscut? întrebă cu îndoială căpitanul Gheorghiu.

— Nu la asta m-am gîndit. Sigur că pe o noapte ca asta nu a putut să-l recunoască. Nu-ţi vezi degetele înaintea ochilor. Şi apoi a fost doar atacat pe la spate. Dar dacă asasinul a acţionat atît de prompt, înseamnă că a avut serioase motive să se teamă de ceea ce ne-ar putea spune Mardare.

— Două crime în mai puţin de douăzeci şi patru de ore! murmură căpitanul Gheorghiu.

Ulea oftă:

— Asta înseamnă că e extrem de primejdios. Acţionează prompt şi fără scrupule.

— Agentul Abwehrului? întrebă căpitanul Smeu.

— Agentul Abwehrului! răspunse Ulea aproape în şoaptă. Deşi era greu de presupus că asasinul se mai afla ascuns pe undeva aproape, discuţia o continuară vorbind încet:

— Crezi că atît împuşcarea sublocotenentului Voineagu, cît şi înjunghierea lui Mardare sînt opera lui?

— Teamă mi-e că da!

— Şi tu, Gheorghiule, eşti de aceeaşi părere?

— Ca ucigaş al lui Voineagu, la început l-am bănuit pe Mardare. Acum, cînd şi acesta a picat victimă aceluiaşi asasin, ipoteza domnului Ulea mi se pare cea mai probabilă. Gîndeşte-te: nici măcar un asasin de profesie nu comite două crime în mai puţin de douăzeci şi patru de ore, decît numai dacă se află într-o mare primejdie. Aminteşte-ţi în ce împrejurare a fost ucis Voineagu. Doar un

nebun sau un desperat s-ar fi încumetat să ucidă un ofiţer, ziua în amiaza mare, la cîţiva paşi de postul de comandă al unei divizii. Că asasinul ar fi nebun, e greu de presupus. Mai curînd e de crezut că a ucis în disperare de cauză.

— E o simplă presupunere – se încăpăţînă căpitanul Smeu.

— Eu o numesc ipoteză – ţinu să precizeze căpitanul Gheorghiu. Aparţine domnului Ulea, dar mi-o însuşesc şi o susţin.

Ulea se grăbi să-l susţină:

— O ipoteză care, la ora actuală, cu datele pe care le posedăm, e singura probabilă. Se pune întrebarea: ce descoperire a făcut pe drum sublocotenentul Voineagu, atît de importantă, ca să se hotărască să revină la comandament? După toate probabilităţile, a recunoscut în persoana vreunui ostaş sau ofiţer poate chiar pe agentul hitlerist. Desigur, acesta nu se aştepta ca cineva să-l recunoască. Şi atunci, văzîndu-se descoperit, ca să nu-şi rateze misiunea şi ca să-şi salveze pielea, recurge la crimă.

— Mie ceva nu mi-e clar de loc! insistă căpitanul Smeu. Ai spus că blestematul de agent asasin nu se aştepta ca cineva să-l recunoască, respectiv sublocotenentul Voineagu.

— Exact!

— Dar cum putea să ştie Voineagu că banditul pe care l-a întîlnit pe drum este, nici mai mult, nici mai puţin, decît agentul hitlerist?

— Dar eu n-am înţeles prin ceea ce am spus că sublocotenentul Voineagu a ştiut neapărat că individul acela este un agent hitlerist.

Sublocotenentul Voineagu s-a întîlnit pe drum cu cineva a cărui identitate este incompatibilă cu funcţia pe care o îndeplineşte aici, la postul de comandă. Eu presupun că banditul care se ascunde sub o falsă identitate este una şi aceeaşi persoană cu agentul hitlerist pe care vrem să-l depistăm.

— Şi acum ce măsuri înţelegeţi să luaţi? se interesă mai departe căpitanul Smeu.

— În orice caz, nu spectaculoase, domnule căpitan. Nu putem pune în front pe toţi care lucrează, aici, la postul de comandă, de la şeful de stat-major şi pînă la ultimul planton, şi să-i arestăm din doi în doi. Nici chiar atunci n-am avea siguranţa deplină că şansa nu l-a favorizat tocmai pe vinovat.

— Bine, dar unele bănuieli aveţi. De ce nu-i arestaţi pe aceia pe care îi bănuiţi? insistă căpitanul Smeu.

— La cine anume vă referiţi?

— La Burlacu, Barbu…

— Vrei să-ţi desfiinţăm echipa de cifratori? glumi căpitanul Gheorghiu.

— Dacă e nevoie, desfiinţaţi-o. Îmi veţi da alţi oameni în loc.

Ca şi cînd cuvintele căpitanului Smeu i-ar fi reamintit, Ulea îl întrebă pe căpitanul Gheorghiu:

— Nu credeţi că întîrzie prea mult informaţiile pe care le-aţi cerut în legătură cu Barbu?

— Am să-l chem mîine la telefon pe colonelul Paulopol şi am să-l rog să urgenteze.

— Şi nu credeţi că agentul hitlerist, aflînd de transportarea lui Mardare la spital – temîndu-se

că acesta ar putea vorbi – va căuta să spele putina? — întrebă căpitanul Smeu.

— N-ar fi exclus! fu de acord Ulea, conducîndu-i pe cei doi ofiţeri spre poartă. Din păcate, neştiind cine este, nu-l putem împiedica.

În clipa aceea, cîinele, care tot timpul se gudurase la picioarele lui Ulea, se repezi spre poartă, lătrînd furios:

— Alo! Măi, voi, ieşi careva afară!

— Cine-i? întrebă Ulea.

— Eu! Adjutantul Dorobăţ! Dumneata eşti, Ulea?

— Eu, domnule adjutant.

— Spune-mi, domnul căpitan Gheorghiu nu-i cumva pe la voi?

— Ce s-a întîmplat, Dorobăţ? se interesă căpitanul Gheorghiu, păşind înainte.

— Să trăiţi! Vă cheamă domnul şef de stat-major.

— Spune-i că vin îndată. Haidem, Smeule.

Ulea privi cîteva clipe în urma ofiţerilor, apoi plecă şi el să se culce.

ALO, ALO, LUNGIŢI TRAGEREA!

Trecuseră trei zile… Speranţa pe care şi-o puseseră căpitanul Gheorghiu şi Ulea că Mardare va putea fi salvat se dovedise iluzorie. Murise, cîteva ore mai tîrziu, fără să-şi mai recapete cunoştinţa.

Căpitanul Smeu, furios, insista pentru arestarea lui Barbu Vasile, iar căpitanul Gheorghiu, văzînd

că întîrzie informaţia cerută prin Biroul 2 al Armatei, începu să încline şi el către această soluţie. Singurul care se opunea era Ulea.

În cele din urmă, lucrurile ajunseră pînă la general, care îi convocă pe toţi la el.

După ce ascultă punctul de vedere al fiecăruia, în concluzie le spuse:

— Domnilor, dovezile pe care le-aţi adus nu mi se par suficient de puternice pentru a justifica arestarea lui Barbu. Avem motive să-l bănuim. Cu asta sînt de acord. Dar avem, de asemenea, motive să-l bănuim şi pe Burlacu. Ce facem atunci? Îi arestăm pe amîndoi? Dar să presupunem că Barbu este agentul hitlerist sau complicele acestuia. Credeţi că vom izbuti să-l facem să vorbească? Domnul Ulea are dreptate. Barbu, ştiind că nu avem dovezi împotriva lui, nu va mărturisi oricît l-am suci şi l-am învîrti. Sînt de părere că nu trebuie să ne pripim. Cu o greşeală putem să stricăm totul. Mult nu cred să mai dureze pînă să ne parvină din ţară informaţiile pe care le-am cerut în legătură cu Barbu. Şi atunci, în funcţie de natura acestor informaţii, vom putea hotărî dacă este, sau nu, cazul să-l arestăm.

Aşa cum prevăzuse Tomescu, asasinarea lui Mardare avu un efect negativ numai asupra moralului lui Barbu. Obsedat parcă de întîmplare, nu pierdea prilejul să se căineze:

— Să vedem acum cine va urma la rînd?

— Dacă e cineva care ne-a pus gînd rău – îl ironiza Ulea – de ce n-ar începe cu mine? Mai ales în nopţile astea fără lună, cînd nu-ţi vezi degetele

înaintea ochilor, i-ar fi foarte uşor să mă cureţe.

Burlacu îl susţinea:

— În materie de curaj, măi Barbule, zău că îţi ia înainte un iepure. Şi, în definitiv, ce, aicea nu-i război, ci numai în linia întîi? Să presupunem, aşa cum crezi tu, că hitleriştii ne-au pus gînd rău. Crezi că am să fac pe mine de frică? Nu, mă! Îl înfrunt pe duşman şi sînt pregătit în orice clipă să-l pocnesc la mir. Tu, în schimb, ai fi tare bucuros dacă generalul ar aproba o gardă din compania de poliţie să ne apere ziua şi noaptea.

— Tu, curajosule! Am mai văzut noi de-ăştia! se îndîrjea Barbu.

— Mă, pe front am dovedit, în nenumărate împrejurări, că nu sînt laş. Dar aş vrea să văd ce-ai face tu la un atac sau la un bombardament de artilerie. Ai face pe tine, sînt convins. Eu am trecut prin toate astea, şi, te asigur, mi-au rămas nădragii curaţi.

— Voinicosule! îl persiflă Barbu. Atunci a fost altceva. Atunci ştiai de unde poate să vină moartea şi te apărai cum puteai mai bine. Acum e cu totul altceva. Aici, moartea te poate ajunge din toate părţile, şi fără s-o vezi. Te poţi trezi cu o baionetă înfiptă în spate, fără să mai ai timp să zici nici pîs, aşa cum a păţit-o bietul Mardare. Sau poţi să te aştepţi ca, într-o noapte, să-ţi trimită careva o grenadă pe fereastră şi, fără să te mai trezeşti, să treci direct în lumea drepţilor… Eu unul m-am săturat. Prefer linia întîi. Am să-i cer lui Smeu să mă trimită la un regiment. Dacă trebuie să mor, atunci „cu faţa la inamic”, cum spunea un poet. Să mor, însă, înjunghiat ca o vită,

fără ca cel puţin să-l văd pe acela care îmi aduce moartea şi fără ca să am posibilitatea să mă apăr, nu-mi convine, şi nici nu vreau.

Tomescu îl înfieră cu voce calmă, şi tocmai pentru aceasta cu mai multă eficacitate.

— Dacă şi sufletul ţi-e ca şi vorbele ce-ţi ies din gură, Barbule, nu prea ai cu ce te lăuda. Să zicem că lucrurile stau aşa cum presupui tu: un duşman ne pîndeşte din umbră, decis să ne cureţe pe noi, pe toţi ăştia care lucrăm la Cifru. Dacă am gîndi cu toţii la fel ca tine, ar trebui să ieşim la raport şi să cerem să fim trimişi în linia întîi… Ei bine, ştii ce am merita? Să ne pună la zid şi să ne împuşte.

— Vrei să spui că asta aş merita – precizează Barbu, cu o voce care suna puţin alterată.

— Ai merita pentru că în faţa primei primejdii imediate – imediate din punctul tău de vedere – eşti gata să dai bir cu fugiţii.

În seara aceea, cifratorii ar fi trebuit să fie de mult la cantonament. Aşteptau însă pe căpitanul Smeu, care fusese chemat la general.

Tocmai cînd îşi pierduseră răbdarea, acesta intră pe uşă. Căpitanul Smeu era grav, aşa cum ştia el să devină atunci cînd avea să le comunice o veste importantă.

— Băieţi – începu căpitanul – o echipă trebuie să plece mîine-dimineaţă, împreună cu domnul general, într-un sat din imediata apropiere a frontului. Mi se pare că a sosit timpul ca frontul să se mişte din nou, şi domnul general vrea să-şi dea seama de situaţia exactă. Vor pleca Burlacu, Barbu şi Tomescu. Mîine-dimineaţă, la orele patru

veţi fi în faţa postului de comandă. Voi merge şi eu cu voi. Nu vom lua decît maşina de cifrat. O voi pregăti din seara asta. Dumneata, Ulea, mai rămîi să-mi ajuţi. Ceilalţi puteţi pleca. Noapte bună!

Barbu se apropie de biroul căpitanului Smeu:

— Domnule căpitan, vă rog să mă înlocuiţi cu altcineva.

Căpitanul Smeu îl privi surprins, ascunzîndu-şi cu greu antipatia pe care acesta i-o inspira. Întrebă cu ton rece:

— De ce?

— Domnule căpitan, sînt bolnav. Am temperatură. Azi am dus-o cum am dus-o, dar mîine mi-e teamă că n-am să mă pot da jos din pat. Decît să mă luaţi şi să nu fiu bun de nimic, mai bine înlocuiţi-mă. Pînă acum nu v-am făcut niciodată de ruşine, şi n-aş vrea nici de acum încolo.

— E bolnav, domnule căpitan! îl sprijini şi Burlacu. Toată ziua a tremurat ca un căţel. I-am spus să se ducă la infirmerie, dar n-a vrut să mă asculte.

Căpitanul Smeu îl scrută cu privirea. Omul părea, într-adevăr, bolnav. Ochii afundaţi în orbite luceau ca în friguri, era alb la faţă, cu pometii obrajilor înroşiţi de febră. Umerii îi erau gîrboviţi şi tremura uşor.

— Bine! Sînt de acord să meargă altcineva în locul dumitale.

— Merg eu! se oferi Ulea.

— Te va înlocui Ulea. Acum plecaţi la culcare.

A doua zi dimineaţa, la ora indicată, cei trei

cifratori aşteptau în faţa postului de comandă. Curînd, apăru şi căpitanul Smeu, purtînd maşina de cifrat sub braţ, iar ceva mai tîrziu, generalul – însoţit de şeful de stat-major şi de căpitanul Măgureanu, şeful Biroului 3 Operaţii.

Pe şosea aşteptau două maşini militare deschise. Într-una se urcă generalul şi cei doi ofiţeri, în cealaltă căpitanul Smeu cu cei trei cifratori şi radistul cu staţia de radio portativă.

Maşinile porniră în direcţia frontului, pe şoseaua stricată de proiectile.

Dimineaţa era friguroasă. Bătea un vînt rece, care te pătrundea pînă la piele. Pe cer, stelele începeau să pălească una cîte una. Dinspre miazănoapte norii, ca nişte caracatiţe, începeau să se întindă şi să se lăţească.

Maşinile goneau, una după alta, pe şoseaua pustie şi, în întunericul care începuse să se destrame, copacii de pe marginea şoselei păreau monştri zburători.

Ajunseră la destinaţie încă înainte de a se lumina. Maşinile opriră în faţa unei căsuţe pitite într-o livadă mare de meri şi piersici. Generalul coborî primul şi, însoţit de şeful de stat-major şi de căpitanul Măgureanu, plecă pe jos la observatorul artileriei.

Căpitanul Smeu şi cifratorii săi intrară în căsuţă, care nu avea decît o singură încăpere cu o masă în mijloc, pe care se afla o călimară cu cerneală violetă, un toc şi un dosar cu hîrtie de scris. În jurul mesei erau cîteva scaune şi, în fund, de-a lungul singurului perete fără ferestre, o laviţă. Într-un colţ, în faţa aparatului de campanie,

moţăia pe un scaun telefonistul, care, de trudit ce era, nu se trezi nici atunci cînd noii-veniţi intrară bocănind şi vorbind tare.

— Scoală, nenicule! îi ţipă în urechi Burlacu. A venit lăptăreasa!

Telefonistul sări în picioare. Îl privi cu ochii roşii şi bulbucaţi şi, zărind un ofiţer, pocni din călcîie, răcnind ca un recrut:

— Să trăiţi!

Se lăsă apoi să cadă pe scaun şi, încă numai pe jumătate treaz, începu să învîrtească furios manivela aparatului.

Abia cînd cineva îi răspunse de la capătul celălalt al firului se dezmetici complet.

— Nimic!... Nimic!... răspunse, trîntind receptorul.

Se frecă la ochi, se scotoci prin buzunare, fără să găsească ce căuta, apoi, întorcîndu-se către Tomescu, care era cel mai aproape, întrebă cu voce sfioasă:

— Oare cît să fie ceasul?

— Cinci!

— Cinci! se miră. Da’ o ţigară are careva din dumneavoastră?

Burlacu îi întinse tabachera:

— Ia de la mine.

Telefonistul deschise tacticos tabachera, luă o foiţă, o umplu bine cu tutun şi, tot atît de tacticos, se puse să răsucească o ţigară groasă, groasă, încît abia o încăpea foiţa. După ce şi-o aprinse, restitui tabachera.

— Să trăieşti, domn’ elev!

— Să trăieşti şi dumneata. Dar de prin ce părţi

eşti, bădiţă? întrebă Burlacu, întotdeauna cu chef de vorbă.

— Din Putna, de la Străoani. Poate că aţi fost cumva pe la noi?

— N-am fost, dar am auzit că pe acolo e mult vin.

— E, e, mult şi bun! şi prinse a zîmbi, privindu-i prietenos.

— Da' matale de unde eşti, domn' elev?

— Eu mi-s moţ, bade. De pe lîngă Cîmpeni. Dar nu cred că ai auzit de Cîmpeni.

— N-am auzit, n-am auzit. Va să zică matale eşti moţ de-ai lui Horia?

— De-ai lui!

— Ei, bun! Eşti moţ, va să zică! Am auzit că moţii sînt nişte cruci de rumîni tot unul şi unul, în stare să ia muntele în spate şi să fugă cu el la vale. Se vede treaba că nu toţi moţii sînt la fel.

— Dar de ce spui asta? întreba Burlacu, care ghicise cam unde bătea moldoveanul.

— Să nu-ţi fie cu supărare, domn' elev!... De voinic, eşti voinic, n-am ce spune. Dar la înălţime nu prea semeni a moţ.

— Apăi, eu nu-s chiar ca ceilalţi moţi, fiindcă sînt şeptilici. Mumă-mea spunea că, pe cînd mă purta în pîntece, s-a speriat de mustaţa unui jîndar şi m-a născut înainte de soroc.

— Bată-te norocul, domn' elev! Păi şi eu îs tot şeptilici. Iaca, domnule, ce înseamnă întîmplarea! ... Cînd s-o pune pace, şi dacă ai să ai drum pe la noi prin Moldova, abate-te şi pe la Străoani. Să întrebi de Ştefanache Burghelea. Mă ştiu pînă şi copiii. Am să te cinstesc cu un pahar de vin cum n-

ai mai băut în viaţa matale.

— Am să trec. Musai am să trec!

Discuţia ar mai fi continuat dacă n-ar fi intrat pe uşă generalul, urmat de locotenent-colonelul Barbat, de căpitanul Măgureanu şi de un locotenent artilerist.

Generalul era bine dispus. Se trînti obosit pe un scaun, tamponîndu-şi fruntea cu batista.

— Cheamă „Siretul”. Pe domnul colonel, băiete!

— Îndată, domn’ general!

Obţinu repede legătura.

— Aveţi legătura, domn’ general!

— Hrubarule, ai făcut ce ţi-am ordonat? se interesă generalul, mereu bine dispus. Perfect! Totul e în ordine zici? Bine… bine. Fiţi cu mare grijă. La ora la care am convenit…

Nu-şi sfîrşi însă fraza. Undeva, în livadă, explodă un proiectil de artilerie. Casa se cutremură pînă în temelii.

— Ce, au înnebunit? Nu cumva ne-au luat-o înainte?

Un alt proiectil explodă şi mai aproape. Apoi alte două, unul după altul. Sticla ferestrelor se sparse. O bucată de bagdadie căzu drept pe masă, acoperind harta.

Mai puţin calm ca de obicei, locotenent-colonelul Barbat se adresă generalului:

— Domnule general, ne-au reperat. Reglează tragerea şi vor trage direct asupra casei.

Artileria română replică prompt. Văzduhul începu să clocotească. Dar necunoscînd exact situaţia şi crezînd că inamicul a pornit la atac, artileriştii executau trageri de baraj. Mitralierele

începură şi ele să meliţe. Treptat, focul se întinse pe întreg sectorul.

Obuzierele inamice căutau cu încăpăţînare casa. Un proiectil căzu în şosea, ceva mai departe. Un altul, drept în mijlocul ogrăzii. Schijele muşcară pereţii şi zburătăciră o parte din acoperiş. Cădeau proiectilele unul după altul, în dreapta, în stînga, în faţă, înapoi. Situaţia devenea gravă. Era însă tot atît de primejdios să cauţi să te salvezi părăsind casa, pe cît era de a rămîne pe loc. Ba era chiar mai primejdios. Dacă în casă, atîta vreme cît proiectilele nu cădeau direct pe obiectiv, zidurile şi acoperişul constituiau oricum un adăpost, în schimb afară era o adevărată ploaie de schije.

Generalul îşi păstră calmul.

— Fă-mi legătura cu comandamentul artileriei. Repede! ţipă la telefonist ca să se facă auzit, întrucît zgomotul devenise infernal.

— Alo, Ozana! Alo, Ozana! Ozana! Domn' general, aveţi Ozana! anunţă telefonistul.

— Alo, Moldoveanu? Lungiţi tragerea! Căutaţi bateria de obuziere. Trage asupra casei în care mă aflu. Repede! Trînti receptorul şi se rezemă de perete.

În clipa aceea Ulea reveni. Nimeni nu-l văzuse ieşind.

— Domnule general – anunţă calm – casa are pivniţă. Nu e cine ştie ce de capul ei, dar, oricum, constituie un adăpost ceva mai sigur decît aceşti patru pereţi. Îmi permit să vă sugerez că ar fi mai bine dacă am coborî în pivniţă.

Generalul nu se grăbi cu răspunsul, deşi îl avea

pe buze. Îi era teamă să nu fie crezut laş. Dar un alt proiectil, care explodă chiar în dreptul ferestrei, cutremurînd casa şi dărîmînd şi ceea ce mai rămăsese din bagdadie, îl hotărî.

— Bine, să coborîm în pivniţă! Arată-ne drumul, ostaş!

Gura pivniţei era în tindă. Ultimul care coborî fu Ulea.

Tunurile româneşti îşi lungiseră acum tragerea, căutînd obuzierele duşmane. Bateriile trăgeau în rafală. În liniile infanteriei era linişte. Infanteriştii se dumeriseră între timp că era doar o răfuială între artilerii.

Obuzierele mai traseră cîteva proiectile, apoi încetară. Scurt timp după aceea, amuţi şi artileria românească. Şi din nou fu linişte, liniştea aceea atît de cutremurător de frumoasă care urmează după un bombardament de artilerie. Numai acolo, sub pămînt, pereţii pivniţei continuară să vibreze şi să cearnă peste capetele oamenilor pulbere de humă şi fire de nisip.

— Cred că acum putem ieşi!

Şi generalul, din ungherul unde stătuse, se îndreptă spre gura pivniţei.

Cînd fură afară, în aerul curat şi în lumina mohorîtă a zilei, observară că din cei patru pereţi ai casei nu mai rămăseseră în picioare decît trei. Se prăbuşise şi cea mai mare parte din acoperiş. Erau cu toţii, din cap pînă în picioare, albi de moloz.

— Parcă am fi nişte salahori! glumi generalul, căruia îi revenise buna dispoziţie.

Ulea, înainte de a părăsi casa, se duse să scoată

de sub molozul căzut harta uitată pe masă. O restitui şefului de stat-major, care mormăi ceva de neînţeles, probabil o mulţumire.

Generalul îl chemă pe Ulea şi-i vorbi cu ton solemn:

— Te-ai purtat cu vrednicie, ostaş. Datorăm iniţiativei dumitale salvarea noastră. Domnule colonel, te rog să-ţi însemnezi şi să dai un ordin de zi: soldatul Ulea Mihai îşi recapătă gradul de caporal… Acum, domnilor, să ne căutăm un alt acoperiş şi să ne apucăm de lucru!

Şi porni grăbit, urmat de ceilalţi ofiţeri.

Burlacu, apropiindu-se de Ulea, îi trase, pe furiş, un ghiont în coastă:

— Măi băiete, am spus eu totdeauna că eşti un om şi jumătate. Cum naiba, mă, de ai izbutit să-ţi păstrezi capul, cînd noi toţi ni-l pierdusem? Eşti dracu’ gol. Tu nu ştii ce-i aia frică?

— Ba cum să nu! Pot să-ţi spun că niciodată în viaţa mea nu mi-a fost atîta frică!…

— Ei, ce zici de general? Pe cinste om, nu? N-a vrut să-ţi rămînă o clipă dator. Iacă, eşti din nou „domn’ căprar”.

Telefonistul, care se luase după grup, veni pînă în spatele locotenentului de artilerie şi îl trase de mînecă.

— Domn’ locotenent, eu ce fac? Rămîn la post?

Cu boneta pe ceafă şi cu faţa parcă tatuată din cauza transpiraţiei, care cursese abundent şi în pîrîiaşe sinuoase peste obrajii pudraţi cu colb de var, ostaşul arăta tare caraghios.

Locotenentul îi răspunse zîmbind:

— Ce post, măi Ştefanache! N-ai văzut ce a mai

rămas din casă? Întoarce-te, ia aparatul, şi fuga la companie!

Grupul ofiţerilor intră într-o casă arătoasă de pe uliţa principală. Cifratorii rămaseră în curte. Peste cîteva clipe, căpitanul Smeu veni să-i cheme înăuntru.

— Trebuie să aşteptăm. Domnul colonel Barbat pregăteşte raportul pentru Armată.

— Atunci, pînă una, alta, putem fuma cîte o ţigară – se bucură Burlacu, care era mare fumător.

— Eu mă duc un pic în curte – anunţă Ulea. Am zărit o fîntînă şi aş vrea să mă spăl puţin.

Intrînd la general, căpitanul Smeu fu martor la următoarea discuţie:

— Nu pot să-mi explic, domnule general, cum de au putut afla hitleriştii. Au încadrat casa perfect, şi dacă artileria noastră nu le-ar fi încurcat socotelile…

Colonelul Panaitescu se opri vădit stînjenit. Se simţea direct răspunzător de cele întîmplate.

— În afară de dumneata, cine a mai ştiut că mă voi deplasa încoace? întrebă generalul.

— Filipescu şi ofiţerul cu informaţiile, locotenentul Săndulescu.

— Telefonul voi l-aţi instalat? îl întrebă pe artilerist.

— Noi, domnule general! lămuri locotenentul de artilerie. Chiar eu am dat ordinul. Dar n-am ştiut că veţi instala acolo postul de comandă. La rîndul meu, ordinul l-am primit de la domnul căpitan Săveanu. Cred că nici el n-a ştiut nimic.

— Totuşi, cineva a pălăvrăgit. Şi a pălăvrăgit

aşa de tare, încît s-a auzit pînă la hitlerişti. Eu nu ştiu ce păzesc ofiţerii ăştia cu informaţiile. Vă închipuiţi ce supăraţi vor fi cei de la „Pajura” cînd vor afla.

Căpitanul Smeu rupse dintr-un carnet o foaie de hîrtie, pe care scrise următoarele rînduri:

„Domnule general, cînd ajungem înapoi la comandament, vă rog să ne convocaţi: pe mine, pe Gheorghiu şi pe Ulea. Sînt în măsură să vă comunic numele aceluia care a transmis hitleriştilor informaţia”.

Împături bileţelul şi îl dădu generalului.

Generalul îl citi, apoi îl rupse în bucăţele. Pe faţă i se putea citi o umbră de îngrijorare.

— Despre asta vom discuta mai tîrziu, Panaitescule. Acum să trecem la treabă. Ai la dumneata, locotenente, crochiul cu obiectivele identificate?

— Desigur, domnule general! Şi locotenentul de artilerie se grăbi să scoată din porthart crochiul cerut.

Generalul discută cu ofiţerii săi pînă aproape de prînz. Raportul care trebuia transmis la Armată fu lung, şi cifrarea dură mai bine de o oră. Aproape se întunecase cînd se înapoiară la postul de comandă al diviziei.

O oră mai tîrziu, căpitanul Gheorghiu, căpitanul Smeu şi Ulea se aflau în biroul generalului. Mai era de faţă locotenent-colonelul Barbat.

— V-am convocat – începu generalul – la cererea căpitanului Smeu. Dumneata, Gheorghiule, ai aflat, sper, între timp, ce ni s-a întîmplat azi de dimineaţă. Fără îndoială, inamicul

a fost informat că mă voi deplasa acolo. Mai mult, a ştiut şi unde îmi voi stabili postul de comandă. Se pare că Smeu este în măsură să ne spună cine i-a informat pe hitlerişti. Adevărat, Smeule?

— Da, domnule general!

— Poftim, ai cuvîntul! Te ascultăm.

— Aseară, după ce am primit ordinul de la dumneavoastră, mi-am adunat oamenii şi am numit echipa care trebuia să mă însoţească. Din echipă trebuia să facă parte şi Barbu. Am ţinut ca el să mă însoţească nu pentru că ar fi printre cei mai buni, ci pentru că prefer să-l ştiu cît mai aproape de mine, evident pentru a-l putea supraveghea mai uşor. Spre surprinderea mea, Barbu mi-a cerut să-l înlocuiesc, motivînd că se simte tare bolnav. Bineînţeles, am acceptat, fiindcă, după aparenţe, părea a fi bolnav, înlocuindu-l cu domnul Ulea, de faţă prezent.

Acum, după cele ce ni s-au întîmplat, îmi pun, şi vă pun, următoarea întrebare: de ce a refuzat Barbu să facă parte din echipă? Oare pentru că nu se simţea bine? Ce dovezi avem că nu a simulat boala? Nu cumva – şi părerea mea aceasta este – că, ştiind ce ni se pregăteşte, a vrut să-şi pună pielea la adăpost? Convingerea mea este că a sosit timpul să terminăm cu acest Barbu. Aceasta e tot ceea ce am avut de spus, domnule general.

— Domnule general, dacă îmi permiteţi – ceru cuvîntul căpitanul Gheorghiu, scoţînd din buzunar o bucată de hîrtie – aş vrea să vă raportez că în lipsa dumneavoastră au sosit informaţiile pe care le aşteptam în legătură cu Barbu.

— Da? Cu atît mai bine. Acum ne va fi mai uşor

să luăm o hotărîre. Informaţiile îi sînt favorabile?

— Cu totul defavorabile, domnule general.

Ulea strivi în scrumieră ţigara pe care abia o aprinsese, evitînd privirea triumfătoare a căpitanului Smeu.

— După cum ştiţi – continuă căpitanul Gheorghiu – pe domnul Ulea îl interesa să ştie dacă există pe piaţă un model de cărţi de joc asemănător cu acela al lui Barbu. Răspunsul este negativ. Nu există un asemenea model.

— Interesant! observă căpitanul Smeu, căutînd privirea lui Ulea. Acesta însă descoperise o pată pe biroul generalului şi se căznea s-o facă să dispară, frecînd-o de zor cu mîneca vestonului.

— Informaţia aceasta nu este totuşi cea mai importantă. Ascultaţi mai departe: Marele Stat-Major ne aduce la cunoştinţă că într-adevăr Barbu a fost în Germania. Cînd s-a întîmplat aceasta şi cît timp a stat acolo nu s-a putut afla, cel puţin pînă în prezent. Noi însă ştim de la acel Alcibiade Stoian, prietenul lui Tomescu, că în 1937 Barbu se afla în Germania. Mai departe: Pînă în 1938, Barbu a fost cunoscut ca legionar. După această dată, s-a dat la fund. Ni se atrage atenţia că, întrucît, din referinţe, Barbu apare ca un individ dubios, să fie ţinut sub supraveghere şi să nu i se încredinţeze nici o misiune importantă. Iar dacă s-a făcut culpabil de anumite vini, sau dacă trezeşte o cît de vagă suspiciune, să fie arestat şi supus unei anchete minuţioase. În rezumat, acesta este conţinutul comunicării primite de la Marele Stat-Major. Mi se pare aproape de prisos să adaug că, în faţa acestei situaţii, arestarea lui Barbu se

impune cu necesitate.

— De data asta – adăugă căpitanul Smeu – cred că şi domnul Ulea va fi de acord cu arestarea lui Barbu.

— Pe mine mă frămîntă trei întrebări – vorbi Ulea tărăgănat, continuînd să frece, de zor, colţul biroului. Prima: prin ce miracol a putut afla Barbu în ce casă aveaţi să vă stabiliţi postul de comandă? A doua: pe ce cale a transmis dincolo informaţia? A treia: dacă transmiterea informaţiei i se datoreşte lui, cum de nu s-a gîndit că refuzul de a face parte din echipă, sub pretextul că e bolnav, va trezi bănuieli?

Căpitanul Smeu interveni cu hotărîre:

— Dacă fiecare din noi ne-am vîrî în cap să-l scoatem pe Barbu, cu orice preţ, basma curată, am găsi nu trei, ci treizeci de întrebări de genul acestora, dragă domnule Ulea. Şi dacă mai aşteptăm pînă cînd vei găsi răspuns la toate aceste întrebări, nu este exclus să ne mai coste încă o viaţă de om. Însuşi Marele Stat-Major ordonă arestarea şi dumneata te opui.

— De unde deduceţi că mă opun?

— Din cele ce ai spus mai adineauri.

— M-aţi înţeles greşit. Vreţi să-l arestaţi? Arestaţi-l.

— O spui cu un asemenea ton, încît mă aşteptam să adaugi: Eu, unul, mă spăl pe mîini!…

Generalul, care, între timp, îşi însemnase ceva pe o foaie de hîrtie, îl întrebă pe Ulea:

— Într-adevăr, nici acum nu eşti de acord cu arestarea lui Barbu? Datele furnizate de Marele Stat-Major nu ţi se par suficient de concludente?

— Domnule general, concludente pentru a-l înscrie pe Barbu, tocmai în frunte, pe lista suspecţilor.

— Extraordinar! se miră căpitanul Gheorghiu. Dar ce vei fi vrînd, omule? Să-ţi spună Marele Stat-Major că Barbu este agentul Abwehrului? Doar pentru asta sîntem noi aci, pentru asta ai fost trimis şi dumneata. Îl vom aresta, şi, oricît de vulpoi ar fi el, tot îl vom face să recunoască.

În clipa aceea, uşa se deschise şi locotenentul Smărăndoiu, aghiotantul generalului, vîrî capul pe uşă.

— Mă iertaţi, domnule general, ofiţerul de serviciu, sublocotenentul Paraschivescu, ţine neapărat să-l vadă pe domnul căpitan Gheorghiu. Spune că are să-i facă o comunicare extrem de importantă.

— Du-te, Gheorghiule! Ce s-o fi întîmplat iarăşi?

Căpitanul Gheorghiu ieşi grăbit pe uşă. Cei rămaşi se frămîntară pe scaune, presimţind că aveau să afle o veste neplăcută.

Căpitanul Gheorghiu reveni curînd. Îl priviră cu toţii întrebător.

— Barbu Vasile a dispărut! anunţă el cu voce gravă.

— Prea tîrziu! murmură căpitanul Smeu, reţinîndu-şi cu greu o înjurătură.

— Ce înseamnă asta: a dispărut? întrebă generalul, mînios. Te rog, explică-te!

— Paraschivescu mi-a spus că acum un sfert de oră a venit la el Tomescu să-l anunţe că Barbu a dispărut. Azi-dimineaţă, aşa cum ne-a informat căpitanul Smeu, Barbu a rămas la cantonament,

fiind bolnav. La prînz, unul din cifratori, îmi scapă numele…

— Probabil Pelinoiu, lămuri căpitanul Smeu, fiindcă toţi ceilalţi erau cu mine.

— Mă rog, Pelinoiu i-a adus să mănînce la cantonament. Barbu se simţea mai bine. A mîncat, apoi s-a culcat din nou. Seara, cînd a revenit cu cina, nu l-a mai găsit. Atunci Tomescu, neştiind de unde să te ia pe tine, Smeule, s-a dus să-l anunţe pe Paraschivescu, întrucît el este astăzi ofiţer de serviciu. Paraschivescu, care, la rîndul său, nu ştia că te afli aici, a venit să mă anunţe pe mine. Încă ceva: Paraschivescu mi-a mai spus că băieţii de la Cifru sînt încredinţaţi că Barbu a avut şi el soarta lui Mardare.

— De data asta băieţii se înşală – vorbi mînios căpitanul Smeu. Barbu a mirosit ce-l aşteaptă şi a şters-o. Aşa ne trebuie dacă sîntem atît de scrupuloşi! ţinu să mai adauge, privindu-l cu ciudă pe Ulea.

Acesta stătea cu braţele încrucişate şi privea în jos, ca un vinovat.

„E, oare, posibil să mă fi înşelat în aşa măsură? se întreba el. Totuşi, Barbu a dispărut!… Îmi place, nu-mi place, nu pot însă ignora realitatea!”

Generalul, vrînd să-l scutească de alte eventuale reproşuri, puse capăt conferinţei:

— Domnilor, sînteţi liberi! Dumneata, Gheorghiule, ia de urgenţă măsurile pe care le vei crede de cuviinţă. Ţine-mă şi pe mine la curent. Bună seara, domnilor.

Ieşind de la general, Ulea o porni spre cantonament. Mergea încet, cu mîinile în

buzunare, străduindu-se să-şi adune gîndurile. Ele însă nu se lăsau de loc strunite. Se învălmăşeau, tot gînduri răzleţe, fără nici o legătură cu ceea ce îl preocupa.

Generalul avea un neg deasupra sprîncenei stîngi… Pivniţa în care se adăpostiseră mirosea a varză murată… Mîine va trebui să se tundă… Cînd se va face pace, îi va scrie unui prieten să-i trimită cărţile pe care i le lăsase în păstrare…

Trecu de cantonament fără să bage de seamă. Din urmă, îl ajunse o motocicletă cu ataş. Motocicleta opri lîngă el.

— Care eşti ăla, mă?

Ulea recunoscu vocea adjutantului Dorobăţ.

— Eu, domn’ majur! Ulea Mihai.

— Dumneata eşti! Nu mai umbla creanga pe uliţă. Nu e voie. Du-te imediat la cantonament.

— Mă duc… Dumneavoastră ce mai faceţi… de unde veniţi?

— Am fost în patrulare de la un capăt la altul al satului. Că de la o vreme numai surprize avem.

Tot privind după motocicleta care se depărta, Ulea nu-şi dădu seama că trecuse mai departe de cantonament decît numai după ce nu o mai văzu. Făcu cale întoarsă. Îi găsi pe toţi cu chipuri de înmormîntare.

— Ai aflat? A dispărut şi Barbu! îl întîmpină din prag Pelinoiu.

— Am aflat. Mi-a spus Smeu.

— Ce spui, mă, de nenorocirea asta?

— Ce să spun? Nimic!

— Mardare… Barbu… Săracu! Parcă presimţea el. Şi tu, Adriene, care mereu îl boscorodeai… Am

mai rămas patru. E revoltător.

Ulea se trînti pe laviţa de sub fereastră, loc pe care de mult timp nimeni nu-l mai revendica, acoperindu-se peste cap cu mantaua. Nu trecură nici cinci minute şi se auziră bătăi în fereastră.

— Dormiţi, mă? întrebă o voce de afară.

— Cine-i?

— Secretarul de serviciu! Ordin de la domnul căpitan Smeu să veniţi imediat la postul de comandă. Dar repede, fraţilor!

— Bine… Bine. Du-te că venim şi noi îndată!

— Ce-o fi vrînd cu noi? se întrebă Pelinoiu.

— Ce poate să fie! răspunse Burlacu, sărind de pe masă direct în bocanci. Vor să ne întrebe în legătură cu Barbu. Ţine-te, Pîrleo! În noaptea asta iarăşi vom avea bal.

O AMBUSCADĂ CU ALT FEL DE VÎNAT DECÎT CEL SCONTAT

Începuse să burniţeze… Cerul, ca o mare de cărbune, deşi foarte jos, nu se vedea… Pe toată întinderea frontului stăpînea liniştea… În gropi, oamenii cu foile de cort peste cap se străduiau să aţipească… Picăturile de ploaie cădeau pe ele într-un tact monoton şi deprimant… Pe fundul gropilor începeau să se formeze băltoace… De aceea oamenii dormeau de-a-n-picioarelea.

În groapa sa, sergentul Pîrcălabu Marin stătea şi asculta cum picură ploaia pe foaia de cort. Părea o tînguire dureroasă de jivină mică şi bolnavă. Asculta, şi nici gînd să adoarmă. De

altfel, nici nu mai avea cînd. Peste puţin timp, trebuia să plece cu grupa în misiune. Alături de el, soldatul Runcanu Ion dormea şi sforăia.

Ca un cal care se poticneşte, soldatul Runcanu căzu în genunchi, în băltoaca din fundul gropii. Se ridică, căscă, gemu, iarăşi căscă şi, în fine, întrebă încet:

— Dormi, domn’ sergent?

— Nu!

— Iaca, eu am adormit, Şi am visat atît de frumos!

— Ce-ai visat, Ioane?

— Se făcea că zbor… Zburam ca o pasăre. Da’ n-aveam aripi. Nu! Zburam lin, parcă mai mult pluteam, şi numai din cînd în cînd dădeam din mîini, aşa… ca atunci cînd înoţi. Pe urmă, nu ştiu cum s-a făcut că deodată m-am prăbuşit. Oare ce-o fi însemnînd visul ăsta?

— Ce să însemne? Nimic. Cîte nu visează omul! Şi parcă înseamnă ceva?

Ion tăcu şi oftă din nou. Într-un tîrziu întrebă:

— Oare nu e timpul să pornim, domn’ sergent?

— Încă nu… Încearcă să mai dormi puţin!

— Parcă mai pot?… Mi-a fugit somnul!… Urîtă vreme!…

— Urîtă!

— De-acum nu mai e mult pînă o da îngheţul. Apoi, după o pauză:

— Thii! Da frumos mai era!

— Ce?

— În vis!… Dumneata ai visat vreodată că zbori?

— Am visat… Mai des, cînd eram mic!

— Ştii, matale, la noi în sat era un rumîn… îi spunea Matei al Lupului. Avea ceva pămînt, avea şi o pereche de boi. Şi mai avea o nevastă, o mîndreţe! Frumoasă şi înaltă. Ehei, ar fi trebuit să umbli mult pînă să-i găseşti pereche. Matei o cam temea. De, ca orice rumîn cu femeie frumoasă în casă. Femeia, însă, cuminte. Îi dau ei tîrcoale mulţi, dar de lipit nici că s-a putut lipi careva. Într-o zi pică femeia la pat şi pînă seara se şi sfîrşeşte. Ce să facă bietul om? Că o avea tare dragă! De durere, s-a pus pe băutură. De dimineaţa pînă noaptea şi de noaptea pînă dimineaţa numai în băutură o ducea. Averea, cîtă avea, s-a risipit repede, de parcă nici n-ar fi fost. A băut bietul om pînă i s-au aprins creierii de atîta spirt. Şi numai ce-l vedem noi într-o zi mergînd pe uliţă, în vîrful picioarelor, dînd din mîini şi strigînd că el e craiul vulturilor. Se sălta în vîrful picioarelor, da din mîini ca din nişte aripi şi striga: „Iaca, acuma zbor, mă înalţ la mine în cuibul din vîrful muntelui”. Primarele, dacă a văzut că Matei al nostru s-a zăltat, l-a trimis la spital… Ce s-o mai fi întîmplat cu el, nu ştiu. Au trecut mulţi ani de atunci, dar în sat nu s-a mai întors.

Omul tăcu… Ploaia continua să cadă, la fel de mărunţă, la fel de monotonă.

— Pe o vreme ca asta, nu cred să facem mare scofală. Ce zici, domn’ sergent?

— Om vedea, Ioane. Poate tocmai că-i vremea aşa vom avea noroc de niscai vînat.

— Mai ştii! Apoi oftînd: Acum, cînd mai avem numai puţin pînă să terminăm cu blestemaţii ăştia, e mai greu. Mult aş vrea să apuc ziua cînd ne-om

întoarce acasă. Că femeia mi-e beteagă, şi ce are să se facă ea, sărmana, cu trei plozi după ea? Astăzi o mai ajută bătrînii mei. Dar mîine, poimîine se duc şi ei. Şi apoi, după cîte se aude, în ţară a început să fie bine şi pentru noi, sărăcimea cu sacul de nevoi în spate. Comuniştii cică sînt cu poporul. O fi adevărat, domn' sergent?

— Adevărat, Ioane…

— Cică vor să dea pămîntul boierilor la cei ce n-au. Păi n-ar fi drept?

— Păi cum să nu fie?

— Da' mie, dacă am două pogoane, au să-mi mai dea?

— De ce să nu-ţi dea? Pămînt numai să fie.

— Are conu Costache pămînt să ajungă pentru toţi. Ba încă să mai şi prisosească… Scrie, cică, în ziar – eu nu ştiu ceti – că oamenii s-au pornit să intre cu plugurile în pămînturile boierilor. Ai noştri, din sat, oare ce-or fi făcut? Teamă mi-e că încă se mai codesc.

— Nu-ţi făcea tu griji. S-o fi găsit şi la voi în sat vreunul mai aprig care să facă treaba asta. Acuma du-te de scoală-i şi pe ceilalţi! E vremea s-o pornim.

— Iacă mă duc, domn' sergent.

După ce trecură de pîndari, începură să înainteze tîrîndu-se. Ploaia contenise şi trebuiau să meargă cu mare băgare de seamă.

Soldatul Ion Runcanu deschidea drumul. Ceilalţi veneau în urmă. Deşi era întuneric beznă, nu greşeau de loc direcţia. Studiaseră bine terenul în timpul zilei, şi fiecare din ei ştia ce are de făcut.

Ţinta lor era o viroagă, sub nasul pîndarilor

nemţi. Viroaga aceea o foloseau cîteodată nemţii, ca să se strecoare în sat. Pîrcălabu primise misiunea să pregătească o ambuscadă chiar în viroagă, cît mai aproape de linia inamică. Mai încercaseră ei şi altă dată, dar fuseseră simţiţi.

Undeva, în stînga, se înălţă o rachetă, luminînd pentru cîteva clipe cîmpia scurmată de proiectile. Oamenii se făcură una cu pămîntul, abia îndrăznind să răsufle. Apoi lumina galbenă se stinse şi întunericul puse stăpînire din nou peste întinderea parcă fără de margini.

Grupa porni din nou. Aproape o oră dură drumul pînă la viroagă. Pîrcălabu se tîrî de la om la om, dînd ultimele instrucţiuni. Soldatul Runcanu şi fruntaşul Pintilie formau gura sacului. Ceilalţi veneau în spate, la distanţă de un metru fiecare. Pîrcălabu închipuia fundul sacului.

Cînd ultimele pregătiri fură terminate, se puseră pe aşteptat.

Între timp, începuse din nou să plouă. Oamenii, care erau dinainte uzi, începură să dîrdîie de frig. Parcă ar fi fost culcaţi nu pe un pămînt muiat de ploaie, ci pe nişte blocuri de gheaţă.

Cu fiecare clipă care trecea, aşteptarea devenea mai chinuitoare, părea că niciodată nu avea să se sfîrşească.

Pîrcălabu, culcat pe pîntece, îşi sufla în pumni ca să-şi încălzească degetele. Deodată tresări. De undeva, nu-şi putuse da seama din ce parte, auzi un zgomot. Îşi încordă auzul. Nu, nu se înşelase. Zgomotul se repetă. Nişte paşi clefăiau prin noroi.

Se tîrî pînă la cel mai apropiat om.

— Ai auzit?

— Da!

— Fiţi gata. Nici o mişcare!

De fapt, recomandarea nu-şi avea rostul. Oamenii îşi pregătiră armele şi încremeniră locului, cu răsuflarea oprită.

Cîteva minute, liniştea birui din nou. Nu se auzea decît curgerea monotonă a ploii. Pe urmă, din nou se auziră paşi. Ciudat însă!… Se auzeau nu dinspre linia inamică, ci din spate. Pîrcălabu ascultă atent. Oare să se fi înşelat? Să-l fi minţit vîntul, care începuse să sufle? Nu, nu era o părere!… Paşii se auzeau în spate. Poate o patrulă inamică se strecurase pînă în linia românilor, înhăţase vreun pîndar adormit în post şi acum se întorcea cu prada? Greu de crezut. De altfel, în cazul acesta ar fi, trebuit să audă zgomotul mai multor paşi. Or, după cît îşi putea da seama, ceea ce auzea erau paşii unui singur om.

„Ei, drăcia dracului! îşi spuse – te pomeneşti că vreun nemernic încearcă să treacă la nemţi”.

Se tîrî de la om la om, cerîndu-le să-şi schimbe locul. Acum, gura sacului era deschisă spre linia frontului ocupat de ei. Şi din nou începu aşteptarea. Fiecare clipă părea o veşnicie.

Paşii se auzeau din ce în ce mai aproape. Nu mai încăpea îndoială, aveau de-a face doar cu un singur om.

Cînd nu mai trebuia să facă decît vreo cîţiva paşi ca să intre în sac, fugarul se opri, de parcă ar fi presimţit primejdia. Dar ezitarea nu dură mai mult de o clipă. Porni mai departe, hotărît. Cum intră în sac, soldatul Runcanu şi încă un soldat îi săriră în spate, prăbuşindu-l la pămînt. Silindu-se

să-i astupe gura cu palma, Runcanu îi şopti:

— Nici o vorbă, că te înjunghii ca pe un porc.

Prinsul se săltă însă în coate, apucă revolverul pe care îl ţinea ascuns sub veston şi, îndreptîndu-i ţeava spre propriul său piept, trase. Glonţul îi trecu prin spate, întîlni umărul lui Runcanu, îi zdrobi clavicula şi se opri sub omoplat.

Zgomotul împuşcăturii deşteptă din somn pe cel mai apropiat pîndar hitlerist care, cuprins de panică, îşi descărcă arma la întîmplare.

Pîrcălabu se tîrî lîngă Runcanu.

— Eşti rănit, Ioane?

— Sînt, domn' sergent… M-a pălit în umăr.

— Bratosine, ia-l în spate pe Ion! Eu am să duc vînatul. Poate că nu-i mort. Înapoi, fiecare pe socoteala lui!

Mai tîrîndu-se, mai în salturi, pînă să se dezmeticească bine hitleriştii, se depărtaseră cu toţii binişor.

Rachetele începură să brăzdeze cerul şi hitleriştii se porniră să tragă furioşi cu toate armele. Dar din cauza ploii şi întunericului trăgeau la întîmplare, mult prea scurt.

Compania din care făcea parte grupa lui Pîrcălabu, ca să le susţină retragerea, deschise, la rîndul ei, focul cu mitraliere şi puşti mitraliere.

După un schimb de focuri, care nu dură mai mult de zece minute, armele automate conteniră şi din nou nu se mai auzi decît ploaia care cădea, cădea inepuizabilă.

Unul cîte unul, oamenii din grupa lui Pîrcălabu începură să se adune. Cel din urmă sosi Pîrcălabu, tîrînd după sine pe cel pe care îl prinseseră.

— Cine lipseşte? întrebă el, abia trăgîndu-şi sufletul.

— Nici unul. Intrasem în grijă pentru matale, domn' sergent!

— E careva rănit?

— Numai Ion.

— Unde eşti, Ioane?

— Aici, domn' sergent.

— Bratosine, dacă l-ai adus pînă aici, du-l şi pînă la postul de prim-ajutor.

— Dar nu-i nevoie, domn' sergent, că pot şi singur.

— Atunci du-te, ce mai stai? Doi oameni să-l ia pe ăsta şi să vină după mine la domnul sublocotenent. Mi se pare că a murit, dar trebuie să vedem ce fel de vînat ne-a picat în leasă.

Doi soldaţi din grupă se grăbiră să execute ordinul.

Sublocotenentul Dumbravă, comandantul plutonului, le ieşi în întîmpinare.

— Tu eşti, Pîrcălabule?

— Eu, domnule sublocotenent.

— Te-ai întors cu ceva vînat?

— M-am întors. Numai că nu ştiu ce am vînat. Tare mi-e teamă că vînatul meu e pasăre românească.

— Tot ce se poate. Mai sînt păsări d-astea ticăloase, cărora le place să clocească în cuibar hitlerist. Lasă că vedem noi acuşi, la lumină.

Intrară cu toţii în bordei. Soldaţii întinseră cadavrul jos, apoi plecară. Sublocotenentul Dumbravă luă opaiţul de pe buturugă, apropiind lumina de obrazul prinsului.

— E de-ai noştri!… Ei, drăcie, Pîrcălabule, uite ce grad are: sergent t.r. De la ce unitate o fi secătura asta, că de la noi nu-i!

Privindu-l, la rîndul său, Pîrcălabu exclamă:

— Domnule sublocotenent, mutra asta mi-e cunoscută, dar să mă bată Dumnezeu dacă îmi amintesc unde am mai văzut-o.

— N-aţi putut să-l prindeţi viu? Cine l-a împuşcat?

— Nu noi. S-a împuşcat singur, cînd l-am prins.

— Mizerabilul a scăpat de plutonul de execuţie… Păcat!

Pîrcălabu, care nu-şi dezlipise ochii de pe faţa mortului, se plesni deodată cu palma peste frunte:

— Domnule sublocotenent, mi se pare că ştiu unde l-am mai văzut.

— Ei?

— La postul de comandă al diviziei. Ştiţi că o vreme am fost agent de legătură.

— Ce spui, Pîrcălabule? Eşti sigur?

— N-aş putea jura, dar cred că aşa e…

— Atunci chestiunea e gravă de tot! Îţi dai seama ce ar fi însemnat dacă banditul ăsta izbutea să ajungă la hitlerişti?

— Ba bine că nu!

— Ia vezi, Pîrcălabule. Poate că, totuşi, nu-i mort. Eu, între timp, anunţ regimentul – şi se repezi la aparat, învîrtind furios de manivelă: — Alo „Jijia”! Dă-mi repede „Putna”! Dar repede! Pe domnul colonel. Domnul colonel? Am onoarea! Sublocotenentul Dumbravă. Da, s-au întors oamenii. Tocmai aceasta voiam să vă raportez. N-au adus nici un prizonier. Au prins, în schimb, un

sergent t.r. care voia să treacă la hitlerişti. Ce declară? Nimic… pentru că, din păcate, e mort, domnule colonel! S-a împuşcat atunci cînd a fost prins. Nu, nu l-am percheziţionat încă. Abia l-au adus. Sergentul Pîrcălabu afirmă că l-a văzut la „Moldova”, unde, crede, a fost furier. Da, domnule colonel. Îmi dau seama. Desigur. Îl trimit imediat. Am onoarea să vă salut!

Sublocotenentul Dumbravă trînti receptorul în furcă.

— Ce ţi-am spus eu, Pîrcălabule? Chestiunea e gravă. Colonelului nici nu-i venea să creadă. Trebuie să-l ducem imediat la regiment. Trimite-mi doi oameni cu o foaie de cort. Dar să nu uit: mi-a recomandat discreţie absolută. Secret militar.

Pîrcălabu ieşi să îndeplinească ordinul.

De mai bine de o oră, căpitanul Gheorghiu audia cifratorii. Căpitanul Smeu era şi el de faţă. El însă nu întreba, ci se mulţumea să asculte.

Şeful Biroului 2 nu găsise de cuviinţă să-i audieze pe fiecare separat, scontînd că, procedînd astfel, le dă posibilitatea să se completeze reciproc.

Deşi puţine, totuşi informaţiile pe care le căpătă întăriră convingerea căpitanului Gheorghiu că Barbu fusese, de fapt, agentul Abwehrului şi, în sinea sa, regreta că se lăsase influenţat de Ulea şi nu-l arestase din timp.

Ceva mai tîrziu, cînd îşi dădu seama că nu mai are ce să afle de la cifratori, se pregăti să-i concedieze:

— Smeule, dumneata ai de pus vreo întrebare?

— Nici una!

— Atunci, cred că băieţii se pot duce la culcare.

În clipa aceea sună telefonul. Căpitanul Gheorghiu ridică plictisit receptorul, dar, după primele cuvinte, sări ca ars de pe scaun.

— Eşti sigur? Extraordinar! Trimiteţi-l aici imediat pentru a fi identificat. Adică, nu. Aşteptaţi să vă trimit o maşină. Cine a comandat grupa? Sergentul Pîrcălabu? Voi propune domnului general să fie decorat. Da!... Da!... Am onoarea, domnule colonel.

Agăţă receptorul în furcă, apoi se adresă cifratorilor cu voce gravă:

— Domnilor, *acum* vă pot spune precis că temerea voastră în ceea ce priveşte soarta lui Barbu este cu desăvîrşire nejustificată. Dispariţia lui nu trebuie să vă neliniştească, ci să vă revolte. Aflaţi că Barbu, pe care voi îl plîngeaţi, este un trădător. Acum o oră s-a împuşcat fiind prins pe cînd încerca să treacă în liniile hitleriste. Puteţi pleca!

Vestea se răspîndi ca fulgerul. A doua zi vuia întreg comandamentul.

Generalul îi arătă de la început multă bunăvoinţă. Îl pofti să ia loc şi îi vorbi cu ton prietenos:

— Ei, domnule Ulea, ai venit să-ţi iei rămas bun de la mine?

— Domnule general, nu am venit să-mi iau rămas bun de la dumneavoastră, pentru că am de gînd să mai rămîn...

Generalul nu se aştepta la un asemenea

răspuns, dar nu-şi trădă surprinderea.

— Poţi să rămîi. Mie, cel puţin, îmi face plăcere să te ştiu printre noi. De altfel, nu trebuie să fii necăjit. Fiecăruia i se întîmplă să dea cîteodată greş. Desigur, ar fi fost mai bine dacă am fi izbutit să-l capturăm viu pe nemernicul acela de Barbu. Sînt mulţumit că s-a terminat şi aşa. Sincer îţi spun, acum răsuflu parcă mai liniştit.

— Vă mulţumesc, domnule general, pentru bunăvoinţa pe care mi-o arătaţi. V-aş ruga să uitaţi în ce împrejurări am venit aici şi să mă consideraţi, pe viitor, ceea ce toată lumea crede despre mine că sînt: un simplu cifrator. Sper că domnul căpitan Smeu nu se va opune, pentru că, după cît îmi pot da seama, ca cifrator nu i-am dat niciodată motive să se plîngă de mine. De altfel, prin plecarea mea, echipa de cifru ar rămîne numai în trei oameni, ceea ce este prea puţin. Bineînţeles, nu pretind nici un fel de favoare, înţelegînd să mă supun tuturor ordinelor şi regulamentelor, la fel, ca orice ostaş.

— Ţi-am spus că nu am nimic împotrivă. Dar, fără îndoială, nu eşti de capul dumitale. De vreme ce ţi-ai terminat aici misiunea pentru care ai fost trimis, crezi că ţi se va da dezlegare să rămîi mai departe?

— Evident, va trebui să mă prezint pentru raport domnului comandant al Armatei. De aceea v-aş ruga să-mi acordaţi o permisie de cîteva zile.

— După cît se pare, eşti sigur că vei căpăta aprobarea să rămîi.

— Foarte, foarte sigur nu sînt. Totuşi…

— Atunci, dacă ţii atît de mult să rămîi printre

noi, îţi urez să ai noroc!

— Şi acum încă o rugăminte, domnule general. Ca permisia aceasta să nu dea de bănuit celor care nu ştiu în ce calitate am venit aici, vă rog să mă trimiteţi în delegaţie la Armată.

— De acord! Voi ordona celor de la Biroul 1 să-ţi facă formele.

— Vă mulţumesc, domnule general…

După plecarea lui Ulea, generalul îşi vorbi sieşi, privind gînditor pe fereastră:

„De ce rămîne, nu ştiu… În orice caz, nu pentru că îl pasionează meseria de cifrator. Dar, indiferent de motivul adevărat, de un lucru sînt sigur: că mă simt mai liniştit de cînd ştiu că nu pleacă definitiv.”

O SCRISOARE CARE SCHIMBĂ DATELE PROBLEMEI

Frontul se mişcase din nou. Trupele fasciste germane şi maghiare fuseseră împinse mult înapoi, pe un front larg. În sectorul ocupat de trupele române, efortul principal fusese suportat de unităţile diviziei „Moldova”. Acestea, susţinute de aviaţie şi artilerie străpunseseră dispozitivul de apărare al inamicului, instalat pe nişte dealuri cu amplasamente fortificate.

Pentru eroismul, combativitatea şi priceperea cu care ştiuse să fructifice succesul obţinut încă în primele ore ale ofensivei, divizia „Moldova” fusese citată prin ordin de zi de către Comandamentul

Frontului II Ucrainean şi decorată.

O comportare cu totul excepţională dovediseră două batalioane ale regimentului „Putna”. Acestea atacaseră cu furie, dăduseră peste cap un inamic mult superior numericeşte şi, printr-o manevră abilă, izbutiseră să încercuiască două regimente hortiste, care se predaseră cu întregul lor stat-major.

Divizioanele de artilerie române se acoperiseră şi ele de glorie, susţinînd cu foc bine plasat înaintarea infanteriei şi oprind, prin puternice baraje, contraatacurile desperate ale fasciştilor.

Generalul Popincariu, mîndru de înalta apreciere, convocă la postul său de comandă pe comandanţii de unităţi să le comunice vestea, să-i felicite şi să le ceară propuneri de decorare.

Întors din „permisie”, Ulea găsi postul de comandă al diviziei cantonat într-un orăşel, care suferise mult de pe urma bombardamentului artileriei.

Orăşelul era plin de trupe: infanterie, artilerie, cavalerie, geniu. Tunurile şi chesoanele, camioanele şi căruţele, escadroanele de cavalerie şi coloanele de infanterişti, venind sau ducîndu-se spre front, umpleau străzile, făcînd circulaţia aproape imposibilă. În toate casele erau cantonate trupe, şi cei care soseau mai tîrziu cu greu puteau găsi un locuşor unde să se poată odihni în popasul care nu dura mai mult de o zi sau o noapte.

Postul de comandă al diviziei se instalase într-o şcoală, o clădire cu etaj în care se înghesuiseră toate birourile şi serviciile.

Cînd Ulea se înapoie din presupusa delegaţie, cifratorii îl primiră cu exclamaţii de bucurie.

— Haide, frate, bine că te-ai întors. În lipsa ta am avut de lucru, nu glumă. De trei nopţi nu mai izbutim să dormim decît o oră, două, şi acelea pe apucate.

De altfel, se cunoştea pe feţele lor că, în zilele cît el lipsise, nu huzuriseră de loc. Erau cu toţii neraşi, gălbejiţi, cu ochii în fundul capului, roşii de oboseală şi nesomn.

Căpitanul Smeu îl primi, de asemenea, cu prietenie, pentru a-i da să înţeleagă că cele întîmplate recent nu erau de natură să afecteze raporturile dintre ei.

— De bine ce-ai venit, treci la maşină şi înlocuieşte-l pe Pelinoiu – îi ceru căpitanul Smeu. Uite aici ce ne mai aşteaptă. Băieţii au muncit bine, dar n-am avut cu cine să-i schimb, aşa că sînt oleacă obosiţi.

Căpitanul Smeu fu chemat de general, şi cifratorii rămaseră singuri.

— Ei, ce s-a mai întîmplat pe aici în lipsa mea? se interesă Ulea.

— Mai nimica! îi răspunse Pelinoiu. De altfel cine a mai avut timp să se intereseze de ce se mai întîmplă!... Am lucrat pe brînci! De aceea, noutăţi doar în legătură cu Barbu ţi-am putea da. Ştii că s-au găsit asupra lui, ascunse în moletiere, o mie de mărci?

— S-au găsit la el o mie de mărci! repetă Ulea, privind gînditor pe fereastră.

— Da, măi, o mie de mărci!

Pelinoiu adăugă indignat:

— Dacă ajungea porcul la nemţi, ar fi trebuit să punem pe foc toate codurile.

— Inclusiv maşina! completă Burlacu. Asta înseamnă că Pîrcălabu merită cu prisosinţă decoraţia!

— Cine-i Pîrcălabu? întrebă Ulea.

— Sergentul care l-a prins pe Barbu. Se pare că sergentul ăsta e dat dracului. Se aude că s-a mai învîrtit de o decoraţie cu ocazia ultimului atac. La un moment dat, compania lui a rămas fără ofiţeri. Atunci a luat el comanda şi a condus oamenii aşa de bine, de parcă toată viaţa lui n-ar fi făcut altceva decît să comande companii.

Şi Burlacu nu ar mai fi sfîrşit cu laudele la adresa lui Pîrcălabu, dacă nu şi-ar fi dat seama că Ulea nu-l mai ascultă.

— Mi se pare că nu te prea interesează cele ce îţi povestesc…

— Ba da! Mă gîndeam însă ce bine ar fi fost dacă Pîrcălabu ăsta al tău l-ar fi putut prinde pe Barbu viu.

A doua zi dimineaţă, Ulea fu oprit în poarta postului de comandă de un sergent artilerist.

— Domn’ caporal, aicea e postul de comandă al diviziei?

— Aici!

— Thii, domnule, de cînd îl caut. Şi doar am trecut de cîteva ori prin faţa casei. În sfîrşit, bine că am nimerit. Matale lucrezi cumva aici?

— Da!

— Dar pe domn’ elev Barbu îl ştii? Unde l-aş putea găsi?

Ulea răspunse cu aparentă indiferenţă:

— Îl cunosc! Dar ce treabă ai cu el?

— Păi să vezi… Eu abia am picat dintr-o permisie, din ţară. Cînd am plecat, domn' elev Barbu mi-a dat o scrisoare s-o duc la o adresă…

Ulea îl apucă de braţ, trăgîndu-l după sine:

— Hai cu mine la domnul elev Barbu.

Urcă scările la etaj, unde se afla Biroul 2, şi ceru să fie introdus la căpitanul Gheorghiu.

Acesta îl primi imediat:

— Te-ai întors? Îmi pare bine! De fapt, căpitanul Gheorghiu, bănuind că Ulea nu rămăsese doar de dragul meseriei de cifrator, era intrigat că se încăpăţîna să caute soluţia într-o problemă pe care el, prin sinuciderea lui Barbu, o considera definitiv rezolvată.

— Domnule căpitan, aşteaptă dincolo un sergent de la artilerie care s-a întors acum din ţară. A fost într-o permisie. Înainte de a pleca, Barbu l-a însărcinat să-i ducă o scrisoare. Deşi „cazul Barbu" e un fapt consumat, totuşi m-am gîndit că poate v-ar interesa să staţi de vorbă cu el.

Căpitanul Gheorghiu întrebă distrat:

— Crezi că ai putea afla de la el ceva care ne-ar interesa în mod deosebit?

— Eu aşa nădăjduiesc, domnule căpitan.

— Atunci, adu-l aici!

— Îmi îngăduiţi să asist şi eu?

— De ce această întrebare? Bineînţeles că sînt de acord. Cheamă-l, te rog, pe artilerist.

Artileristul se aşează cu timiditate pe scaunul care i-l oferi Ulea. Îi era puţin frică. Se întreba, de

ce îl adusese căprarul în faţa unui căpitan, cînd el ceruse să-l vadă pe elevul Barbu Vasile? Lucru curat nu putea să fie... Îşi făgădui să fie prudent, deşi nu se simţea vinovat cu nimic. Plecase în ţară cu ţidulă în regulă şi se înapoiase la termen. Instinctiv îşi pipăi buzunarul în care păstra biletul de voie semnat de comandamentul regimentului.

— Vii din ţară, sergent?

— Da, domnule căpitan! Am avut o permisie dată de domnul colonel. Să vă arăt biletul de voie semnat, în regulă, chiar de domnul colonel.

— Nu e nevoie. Cîte zile ţi-a dat?

— Paisprezece zile, domnule căpitan, din care şase am făcut pe drum.

— Pe sergentul Barbu Vasile de unde îl cunoşti?

— De aici, de la dumneavoastră. Să vedeţi, pînă a nu pleca în permisie, am fost agent de legătură. Aduceam şi luam corespondenţa. Aşa că, tot venind în fiecare zi, am început să-i cunosc din vedere pe toţi care lucrează aici, la dumneavoastră. Numai pe dumnealui nu l-am mai văzut pînă acum – arătă către Ulea. O fi, poate, mai nou. Şi pe domnul elev Barbu mult timp l-am cunoscut numai din vedere. O dată era secretar de serviciu şi m-a chemat la el să-mi dea un plic pentru domnul colonel. M-a tratat cu o ţigara, fiindcă se întîmplase să nu am, şi m-a întrebat de unde sînt şi ce meserie am. Cînd a aflat că sînt din Bucureşti, i-a părut bine şi am stat mai mult de vorbă. Cu vreo două zile înainte de a pleca în permisie, întîlnindu-l în curtea comandamentului, i-am spus că plec în ţară şi l-am întrebat dacă nu are de trimis vreo scrisoare la familie. Mi-a

răspuns că ar vrea să trimită una soţiei, dar, că nu are timp s-o scrie pe loc. I-am spus să nu-şi facă griji, pentru că şi a doua zi aveam să mai vin cu corespondenţa. Cînd a auzit, tare s-a mai bucurat. A doua zi, l-am găsit aşteptîndu-mă în camera curierilor, cu scrisoarea pregătită. Parcă îl aud şi acum: „Frate dragă, te rog mult, dacă n-o găseşti acasă pe nevastă-mea, fă-ţi timp să treci pe acolo în altă zi. Să nu laşi, în nici un caz, scrisoarea proprietăresei. Nu sîntem în relaţii bune şi mi-e teamă că n-are să i-o dea”. „Lasă, domn’ elev – i-am răspuns – nu e nevoie să mă rogi atîta. Poţi să fi sigur că scrisoarea va ajunge în mîna soţiei dumitale”. El din nou a început să-mi mulţumească, să-mi spună că-i fac un mare serviciu. Vă spun drept, domnule căpitan, rar mi-a fost dat să întîlnesc un om mai simpatic decît domn’ elev Barbu…

— Caută, te rog, să fii mai scurt – i-o reteză căpitanul Gheorghiu, privindu-l semnificativ pe Ulea. Ce-ai făcut cu scrisoarea? Ai dus-o?

— Bineînţeles, chiar în ziua cînd am ajuns. Am sunat şi a venit să-mi deschidă o doamnă cam trecută, care m-a luat cam de sus. I-am spus că viu de pe front cu o scrisoare. Cînd a auzit asta, doamna s-a îmblînzit ca prin minune. „Dragă domnule – mi-a zis ea – nu vei putea să-ţi îndeplineşti comisionul. Persoana pe care o cauţi nu mai stă la mine”. „Nu ştiţi noua adresă?” am întrebat. „Îmi pare rău, dar nu-i cunosc noua adresă. Nu mi-a spus, şi nici eu n-am întrebat-o”.

Ce era să fac? Am plecat. Doamna m-a condus pînă la poartă. Acolo, numai ce-o văd că oftează şi-

mi spune: „Domnule soldat – se vede că habar nu avea de grade – vreau să-ţi spun un secret. Dar să nu care cumva să-i spui domnului Barbu. Are el, acolo, şi aşa destule necazuri, ce să-l mai amărăşti şi dumneata cu asemenea veşti… Află, domnule soldat, că nevastă-sa e o stricată. Ultimul cu care s-a încurcat e unul care învîrte nu ştiu ce afaceri pe picior. Cu ăsta probabil că e ceva mai serios. Mai zilele trecute a venit cu un camion, şi-a încărcat lucrurile şi a plecat. S-a mutat la el. Mi-a spus că va cere divorţ. Nici chiria nu mi-a plătit-o. Dacă, ferească Dumnezeu, domnul Barbu nu se mai întoarce, rămîn cu chiria neplătită… Iaca, domnule soldat, cum sînt unele femei. Bărbaţii pe front şi ele îşi fac aici de cap, fără ruşine şi fără frică de Dumnezeu. Mie îmi pare rău de el, fiindcă e un om tare de treabă”.

— Da, da, tare de treabă! confirmă cu ironie căpitanul Gheorghiu.

— Nu-i aşa, domn’ căpitan? Asta zic şi eu!

— Scrisoarea o ai la tine?

— O am. Unde îl pot găsi ca să i-o înapoiez?

— Dă-o încoace!

Privind înfricoşat, la căpitan, îngăimă:

— Domnule, căpitan, eu am vrut să-l servesc… aşa, ca între ostaşi. Dacă ţineţi să vă dau scrisoarea, eu v-o dau. N-aş vrea să credeţi că eu…

— Nu cred nimic. Îţi cer să-mi predai scrisoarea pentru că sergentul Barbu a murit.

Sergentul întinse scrisoarea.

— A murit? Săracu’ domn’ elev!… Cum asta?…

Dar căpitanul i-o reteză:

— Poţi pleca, sergent!…

Artileristul salută moale şi ieşi nedumerit şi îngrijorat.

— După cum vezi, am pierdut timpul zadarnic! conchise căpitanul Gheorghiu, cînd rămaseră numai ei doi. Dacă aş fi ştiut că e vorba doar de o banală dramă familială, te-aş fi lăsat pe dumneata să stai de vorbă cu el. Ia să vedem ce spune în scrisoare.

Deschise plicul, scoţînd dinăuntru mai multe foi de hîrtie scrise mărunt, pe ambele feţe.

— Vai de mine!… Un întreg roman. Imposibil să pot rezista. Citeşte-o dumneata şi, dacă eventual găseşti ceva interesant, îmi spui şi mie.

— S-o citesc aici, sau pot s-o iau cu mine?

— Poţi s-o iei cu dumneata şi, dacă îţi va face plăcere, o vei putea păstra.

— Aş prefera s-o citesc aici. Ştiţi, noi, la Cifru, sîntem tare înghesuiţi. Dar numai dacă nu vă stingheresc.

— Nu mă stinghereşti de loc, fiindcă şi aşa eu tot trebuie să mă duc la şeful de stat-major.

Căpitanul Gheorghiu controlă mapa cu hîrtiile ce trebuiau semnate, apoi, înainte de a ieşi pe uşă, îi spuse:

— Dacă, din întîmplare, sună telefonul, să nu răspunzi. Am lăsat vorbă la centrală unde pot fi găsit.

Rămînînd singur, Ulea îşi aprinse o ţigară, apoi începu să citească scrisoarea.

„Dragă Raluca,

O întîmplare fericită face să-ţi pot scrie pe altă cale decît prin poşta militară. Spun «împrejurare fericită» pentru că cele ce intenţionez să-ţi scriu în nici un caz nu ar putea ajunge sub ochii cenzorilor.

Veştile pe care le-am aflat în ultimul timp mă îngrijorează la culme. Nu e greu de bănuit la ce ne putem aştepta, şi mai ales la ce mă pot aştepta. Ştii că am motive temeinice să mă tem în legătură cu cele întîmplate la Iaşi.

M-am gîndit mult. Ce să fac? Să aştept cu mîinile încrucişate pînă voi fi prins? Singura mea scăpare este să trec dincolo, la nemţi. Cînd lucrezi însă la postul de comandă al unei divizii, care se află, de obicei, la cel puţin zece kilometri înapoia frontului, şi cînd nu ştii, decît foarte aproximativ, cam ce linie urmează acesta – de cele mai multe ori nu ştii nici atît – ar trebui să fii un mare naiv ca să nutreşti speranţa că vei putea ajunge dincolo fără să fii prins. Dar ce vrei! N-am de ales!

Evident, alta ar fi fost situaţia dacă nemţii ne-ar fi obligat, măcar o singură dată, să ne retragem. M-aş fi ascuns şi m-aş fi predat celei dintîi patrule trimisă în recunoaştere. Dar trupele germane se retrag continuu – constat cu durere lucrul acesta, dar şi cu furie – şi noi înaintăm mereu, mereu, fir-ar al dracului! În asemenea condiţii, nu-mi rămîne decît o singură şansă: să ajung în linia întîi. De acolo, într-o noapte întunecoasă – pe aici nopţile sînt acum tare întunecoase – cu un pic de noroc, se poate ajunge pînă la liniile nemţeşti.

Acesta a fost motivul care m-a determinat să cer căpitanului meu să mă trimită în linia întîi. A

refuzat însă.

Refuzul căpitanului îmi pare de neînţeles. Simt că nu-i sînt de loc simpatic. O antipatie profundă. Nu şi-o manifestă – are o atitudine neutră faţă de mine – dar o simt. Eu tocmai pe această antipatie scontam, crezînd că va fi bucuros să se scape de mine. Curios! Deşi nu-i sînt simpatic, totuşi nu m-a lăsat să plec. De ce? Normal ar fi să cred că nu şi-a dat asentimentul pur şi simplu ca să nu-şi descompleteze echipa de cifratori, abia de curînd completată. Simt, însă, că nu acesta este adevăratul motiv. E altceva, dar, ce anume, nu-mi pot da seama. Adesea, mi se pare că citesc în ochii săi o ameninţare mută... Atunci i-aş înfige mîna-n gît. Dar n-am încotro, trebuie să mă stăpînesc... De unde înainte îmi era numai profund antipatic, astăzi îl urăsc. Dacă mi-ar sta în putinţă, l-aş ucide fără nici o remuşcare, ca pe mulţi alţii de aici – în special pe ăştia de la «Cifru», care se bucură de prăbuşirea Germaniei lui Hitler.

Draga mea, scrisoarea aceasta e ultima pe care o vei primi de la mine. De ce? Pentru că mi s-a ivit o şansă unică, într-un moment cînd mă aflam pradă celei mai cumplite deznădejdi. De data aceasta, cu puţin noroc, mă pot salva. Dacă aş crede în demoni, aş fi convins că însuşi tartorul lor a intervenit să mă ajute.

Dar să-ţi povestesc ce mi s-a întîmplat. Nu sînt mai mult de două zile de cînd cineva care lucrează tot aici, la postul de comandă al diviziei, s-a angajat cu mine într-o conversaţie destul de plictisitoare, pe probleme – închipuie-ţi – de astronomie. Din vorbă în vorbă, ajungem să

discutăm şi despre alte lucruri: despre război, despre perspectivele păcii, despre situaţia din ţară (am crezut că e comunist – şi atunci, bineînţeles, m-am pus în gardă), pentru ca, în cele din urmă, spre uluirea mea, interlocutorul meu să-mi relateze, cu lux de amănunte, cele petrecute la Iaşi. Apoi mi-a spus, cu un ton care nu suferea nici un fel de contrazicere, că, dacă vreau ca povestea să nu ajungă la urechile Biroului 2, trebuie să accept propunerea pe care urma să mi-o facă.

...Şi ce propunere crezi că mi-a făcut? Ca în ziua şi la ora pe care el o va hotărî, să trec la nemţi. Îţi dai seama cît de mult m-a bucurat. El îmi propunea ceea ce, de fapt, doream şi eu. Bineînţeles, m-am ferit să-mi manifest în vreun fel satisfacţia. I-am răspuns că, în principiu, sînt de acord, dar că şansele mi se par îndoielnice. M-a asigurat că reuşita e deplină, întrucît el cunoaşte un loc pe unde se poate trece absolut fără riscuri. Personal mă va conduce pînă în apropierea punctului de trecere şi, la timpul potrivit, îmi va da şi alte indicaţii, care îmi vor asigura succesul deplin.

L-am întrebat cînd va trebui să trec şi mi-a răspuns că peste cel mult patruzeci şi opt de ore, dar că s-ar putea şi mai devreme. Despărţindu-se apoi de mine, a ţinut să-mi atragă atenţia asupra consecinţelor neplăcute care mă aşteaptă în cazul cînd aş încerca să divulg cuiva înţelegerea stabilită între noi.

Fără îndoială, am căutat, pe cît mi-a stat în putinţă, să-l liniştesc. De altfel, cred că străduniile mele au fost zadarnice, deoarece, cu toată

recomandarea pe care mi-o făcuse, era convins că nu voi vorbi.

Aşa că, draga mea, acuma sînt în aşteptare. Cu toate asigurările liniştitoare pe care mi le-a făcut, ştiu că nu-i o încercare fără riscuri. Dar sînt hotărît. Am motive să cred că şi el are tot interesul să ajung dincolo teafăr. De aceea, mă pot încrede că şi în ceea ce îl priveşte va face tot posibilul ca tentativa să izbutească. E doar şi pielea lui în joc!

Spune şi tu: nu-i aşa că această întîmplare înseamnă norocul meu? Unde mai pui satisfacţia pe care o simt acum cînd ştiu că aici, sub nasul celor de la Biroul 2, un spion german îşi face mendrele! El se simte în deplină siguranţă, pentru că nici dracu' nu l-ar putea bănui. De cîte ori îmi aduc aminte de acest lucru, îmi vine să izbucnesc în hohote de rîs. E amuzant – trebuie să recunoşti şi tu – să vezi cum un spion îi duce pe toţi de nas, dîndu-se drept ceea ce nu este.

Acum, după ce cunoşti toate amănuntele, înţelegi de ce ţi-am scris mai sus că aceasta e ultima scrisoare pe care o vei primi de la mine. Dacă am şansa să ajung în Germania, sper că voi găsi un prilej ca să te vestesc unde mă aflu şi unde mă poţi găsi cînd te vei hotărî să fugi şi tu din ţară. Sînt convins că asemenea prilejuri există şi, pentru cîtva timp, încă vor mai exista. De mai multe ori ni s-a întîmplat să întîlnim grupuri de refugiaţi, sau deportaţi, întorcîndu-se acasă.

Draga mea Raluca, sper să ne revedem, şi cît de curînd. Sile".

Ulea sfîrşise de citit scrisoarea şi acum se plimba prin biroul căpitanului Gheorghiu, de la un capăt la altul. Chipul său nu trăda nimic din simţămintele care îl stăpîneau. Atît doar: trăsăturile îi erau parcă mai rigide, iar ochii îi luceau ceva mai tare decît de obicei. În el însă se zbuciumau sentimente contradictorii. Pe de o parte satisfacţie, pe de alta – o sporită îngrijorare. Satisfacţia că, totuşi, nu se lăsase mistificat de aparenţe, pe de alta, îngrijorare sporită pentru că îşi dădea seama, acum mai mult ca oricînd, că avea de luptat cu un duşman extrem de periculos.

Totuşi, spre deosebire de căpitanul Gheorghiu, el nu căzuse în greşeala de a vedea în Barbu pe adevăratul agent al Abwehrului şi nici nu crezuse că, odată cu moartea acestuia, misiunea sa luase sfîrşit. Dimpotrivă, convins de contrariu, rămăsese să-l descopere şi să-l aresteze. Dar ca să-i fi putut convinge şi pe ceilalţi, ar fi trebuit să aibă dovezi. Or, aceste dovezi îi lipsiseră.

Iată însă că acum exista una: scrisoarea lui Barbu. O dovadă pe care n-o putea contesta nici căpitanul Gheorghiu şi nici căpitanul Smeu. Mai ales acesta din urmă, care se arătase atît de înverşunat atunci cînd se pusese problema arestării lui Barbu.

Din gîndurile acestea îl smulse căpitanul Gheorghiu, care intră pe uşă bine dispus:

— Eşti încă aici? Uitasem de dumneata. Ai citit scrisoarea? Nimic interesant, nu-i aşa?

— Am citit-o, domnule căpitan, şi vă aşteptam. Dimpotrivă, scrisoarea e foarte interesantă.

— Ce vorbeşti? Ei, povesteşte-mi!

— Aş prefera s-o citiţi singur!

— Fugi de aici, frate! Imposibil! N-am timp pentru asta.

— Atunci citiţi cel puţin pasajele subliniate. Le-am subliniat dinadins... Nu va dura mult, Cîteva minute de lectură... palpitantă.

— Ce vorbeşti? Lectură palpitantă? Încep să devin curios. Dă-mi, te rog, foile!

Ulea îi întinse scrisoarea şi căpitanul Gheorghiu începu să caute pasajele subliniate. Pe măsură ce lectura îl absorbea pe căpitan, Ulea, care nu-l slăbea din ochi, putu urmări pe chipul lui stările sufleteşti prin oare acesta trecea: atenţie concentrată, uimire, indignare, nelinişte... Cînd sfîrşi de citit şi ultimul cuvînt, fruntea încreţită de cute îl făcea să pară ceva mai bătrîn. Reluă lectura, de data asta nu numai a pasajelor subliniate, ci a scrisorii în întregime.

Ulea, mulţumit cu ceea ce descifrase pînă atunci pe chipul căpitanului Gheorghiu, se duse să privească pe fereastră. Pe stradă, îmbulzeala aproape dispăruse. Trupele se scurseseră spre front, chesoanele şi tunurile, de asemenea. Mai treceau doar puţine camioane şi lungi coloane de căruţe încărcate cu muniţie de artilerie. Conductorii îndemnau caii obosiţi, suduindu-i de mama focului. Mergeau pe de lături, cu mîinile vîrîte în buzunarele mantalelor, cu codiriştea biciului subsuoară, cu bonetele trase pe frunte şi cu cîte un chiştoc de ţigară stins în colţul gurii. Mergeau domol, ca şi caii, poate la fel de obosiţi ca ei.

— Dii, bălane! Parascovenia ta, îl laşi numai pe

Roibu să tragă! Crezi că nu te-am simţit, mînca-te-ar lupii! Trage, mă, că acuşi îţi ard una cu codirişţea!

Cuvintele căpitanului Gheorghiu îl făcură să se întoarcă.

— Domnule Ulea, mă stăpîneşte un sentiment penibil, greu de explicat. Îmi pare sincer rău că, furat de aparenţe, m-am înşelat asupra dumitale, subapreciindu-ţi posibilităţile. Mă simt însă mai puţin prost ştiind că hotărîrea de a-l aresta pe Barbu nu a mai putut influenţa desfăşurarea evenimentelor. La ora cînd noi încă discutam dacă trebuie, sau nu, să-l arestăm, mizerabilul de mult spălase putina. Îmi pun totuşi întrebarea: de ce dumneata, dacă erai atît de sigur că Barbu nu este agentul Abwehrului nu te-ai opus categoric? Deşi cu jumătate de gură, totuşi ai consimţit şi dumneata să fie arestat.

— Am consimţit! recunoscu Ulea, oftînd.

— Din felul cum ai oftat am înţeles: ai acceptat fiindcă noi ţi-am forţat mîna.

— N-aţi ghicit. Am fost de acord pentru că am socotit că, arestîndu-l pe Barbu, faceţi jocul adevăratului vinovat. Cu alte cuvinte că, arestîndu-l, judecîndu-l şi condamnîndu-l, adevăratul asasin al sublocotenentului Voineagu şi al lui Mardare se va simţi la adăpost şi va acţiona.

— Şi la ce ţi-ar fi folosit aceasta?

— Am nădăjduit că, simţindu-se în deplină siguranţă, va acţiona cu mai puţină prudenţă, dîndu-ne astfel posibilitatea să punem mîna pe el.

— Cu alte cuvinte – se grăbi căpitanul Gheorghiu să anticipeze concluziile – procedînd

astfel, spionul intenţiona să omoare două muşte dintr-o singură lovitură: în primul rînd, îşi îndeplinea misiunea, trimiţînd plocon spionajului german pe cineva familiarizat cu sistemele noastre de cifrare, iar în al doilea rînd, îndreptînd bănuielile asupra lui Barbu, îşi asigura libertatea de acţiune.

— Ştiu eu dacă agentul Abwehrului a dorit, într-adevăr, ca Barbu să ajungă dincolo viu şi nevătămat!

Căpitanul Gheorghiu îl privi nedumerit.

— Crezi, într-adevăr, că…

— Gîndiţi-vă puţin, domnule căpitan. Ce l-ar fi putut face pe agent să creadă că dispariţia lui Barbu avea să fie interpretată de Biroul 2 ca o trecere la nemţi? Ştia, sau măcar bănuia că noi îl suspectăm pe Barbu? În nici un caz! Atunci, făcînd să dispară Barbu, putea el spera că noi vom da acestei dispariţii o altă interpretare decît aceea că şi el a avut soarta lui Voineagu şi Mardare, cu singura deosebire că, de data asta, asasinul, din motive necunoscute, a făcut să dispară şi cadavrul? Încercaţi să faceţi abstracţie de bănuiala noastră, în ceea ce-l priveşte pe Barbu. Într-o zi, constatăm că el a dispărut. Deci, încă un om de la Cifru care dispare, un om pe care îl considerăm absolut cinstit, asupra căruia nu planează nici un fel de bănuială. Aceasta, după împuşcarea lui Voineagu, după înjunghierea lui Mardare. Am crede, oare, altceva decît că a avut şi el soarta celorlalţi doi? Am avea vreun motiv să-l bănuim că a fugit la nemţi? Desigur că nu!

— Mda! Cam ai dreptate!…

— Nu ştiu – continuă Ulea – dacă dumneavoastră aţi avut curiozitatea să studiaţi harta sectorului. Eu am avut-o şi am constatat un lucru foarte interesant. Anume că sectorul ocupat de regimentul „Putna” era, la ora aceea, cel mai uşor de supravegheat. A te încumeta să treci pe acolo însemna să te hazardezi într-o aventură extrem de primejdioasă şi cu şanse minime de reuşită. De ce, dar, Barbu a încercat să treacă tocmai pe acolo pe unde era cel mai greu de trecut? Dacă nu am şti precis că el a acţionat după indicaţiile date de agent, am putea presupune că, necunoscînd situaţia reală, a nimerit, din întîmplare, tocmai în sectorul cel mai dificil. Or, din scrisoare reiese clar că agentul i-a dat asigurări că îi va facilita fuga, indicîndu-i punctul de trecere cu cele mai puţine riscuri. În realitate, lucrurile s-au întîmplat tocmai invers. Să credem oare că nici agentul hitlerist nu a cunoscut care-i situaţia în sector? Greu de presupus, dacă nu imposibil.

— De acord cu dumneata. Îmi pun, însă, întrebarea: nu s-a gîndit agentul că, în cazul cînd Barbu va fi prins, va vorbi?

— Domnule căpitan, nu mi-e de loc uşor să dau un răspuns. Se vede treaba că agentul şi-a studiat bine omul. El a ştiut mai dinainte că tocmai laşitatea îl va împiedica pe Barbu să se lase prins viu. Dar să privim lucrurile şi sub alt aspect. Dacă agentul ţinea neapărat ca Barbu să ajungă dincolo viu şi nevătămat, o altă cale oare nu avea? De ce Barbu a fost împins înainte şi nu înapoi, într-un loc de unde un avion îl putea lua într-o noapte şi trece

dincolo? Sau, în definitiv, de ce era neapărat nevoie să fie trecut dincolo? Am fi naivi dacă am crede că în spatele nostru nu au rămas puncte de spionaj hitleriste sau hortiste. Barbu ar fi putut fi dus într-un asemenea loc, silit să arate tot ceea ce ştie şi apoi trimis, fără prea multe menajamente, pe lumea cealaltă. Iată dar că avem suficiente motive să credem că agentul Abwehrului, momindu-l pe Barbu, a urmărit nu să-l treacă dincolo, ci, dimpotrivă, să fie prins.

Căpitanul Gheorghiu rămase cîteva minute pe gînduri, apoi replică:

— Undeva, însă, raţionamentul dumitale mi se pare viciat. Haide să recapitulăm cele ce cunoaştem pînă acum: primim informaţia – verificată ulterior – care ne semnalează existenţa unui agent al Abwehrului strecurat printre noi. Ce urmăreşte? Să descopere în ce constă modificarea adusă maşinii de cifrat. Şi şansa îl favorizează. De la unul din cifratori, care are anumite păcate de ascuns, agentul are posibilitatea să-şi îndeplinească misiunea fără a mai fi nevoie să-şi rişte pielea. Ce face atunci? Îi cere să treacă dincolo spre a da posibilitatea Abwehrului să pună mîna pe un om care îl poate informa nu numai în ceea ce priveşte modificarea adusă maşinii de cifrat, dar şi cu privire la toate codurile de cifru pe care le folosesc marile unităţi. Dumneata însă nu eşti de acord cu punctul acesta de vedere şi afirmi că agentul, momindu-l pe Barbu să treacă dincolo, dimpotrivă, a urmărit să fie prins de către ai noştri. Mi se pare că tocmai în aceasta constă viciul din raţionamentul dumitale. Pentru că se

nasc trei întrebări care infirmă concluzia la care ai ajuns. În primul rînd: cum de n-a încercat mai curînd să-l folosească pe Barbu, de vreme ce îl avea la mînă? În al doilea rînd: dacă agentul a sperat că Barbu va fi prins, de ce i-a mai dat mia de mărci? (Barbu doar acceptase fără să ceară vreun preţ.) În al treilea rînd: de ce a fost sacrificat Barbu, ştiut fiind că viu le putea fi infinit mai de folos decît mort? Cu alte cuvinte, de ce au subordonat acestui scop secundar – lichidarea lui Barbu – scopul principal? Întrebarea aceasta mi se pare cea mai importantă!

— Am să încerc să vă răspund, domnule căpitan… În ceea ce priveşte prima întrebare, cred că agentul Abwehrului nu a cunoscut de la început pata neagră din trecutul lui Barbu. Amintiţi-vă de dispariţia şi apariţia fotografiilor de pe livrete. E drept, noi nu ştim dacă a dispărut şi fotografia lui Barbu, dar putem presupune. Putem presupune că fotografia lui Barbu a ajuns unde trebuia să ajungă, că s-a cercetat şi că s-a descoperit ceea ce el ţinea să rămînă ascuns pentru toată lumea. Odată în posesiunea acestei informaţii, agentul a ştiut că Barbu va fi nevoit să joace aşa cum îi va cînta el.

La cea de-a doua întrebare, răspunsul mi se pare destul de simplu. Dîndu-i lui Barbu o mie de mărci – mărci nu de ocupaţie, ci cu circulaţie în Germania – a urmărit un dublu scop. În primul rînd, unul psihologic. Adică a vrut să-l convingă pe Barbu că trecerea pînă în liniile hitleriste este sigură, mia de mărci urmînd să-i fie de folos cînd va ajunge în Germania. Cu alte cuvinte, agentul şi-

a propus să ridice moralul secăturii de Barbu. În al doilea rînd, scontînd că Barbu va fi prins, agentul a urmărit compromiterea acestuia şi derutarea anchetatorilor.

Ultima este, într-adevăr, cea mai importantă. Răspunsul nu-i de loc uşor. Eu cred următorul lucru: ori agentul cunoaşte acum în ce constă modificarea adusă maşinii de cifrat – deci Barbu a putut fi sacrificat, scopul fiind atins – ori, din motive care deocamdată ne scapă, Barbu a trebuit să fie neapărat sacrificat.

— Dacă presupunerea dumitale, domnule Ulea, este adevărată, cu alte cuvinte, dacă agentul cunoaşte acum în ce constă modificarea adusă maşinii de cifrat, înseamnă că Abwehrul poate descifra toate radiogramele noastre.

— Fără îndoială. Numai că aceasta este o presupunere, care, pentru a şti în ce măsură corespunde realităţii, va trebui verificată.

— Adică?

— Va trebui, folosind la maximum sistemul de cifrare cu maşina, să transmitem nişte radiograme cu un conţinut fals. Spre exemplu, că pregătim o ofensivă de mare amploare. Dacă ei vor putea descifra radiogramele noastre, este imposibil să nu ia contramăsuri. Iar dacă nu, înseamnă că temerea mea din fericire nu este justificată.

— Va să zică va trebui s-o luăm de la capăt.

— Chiar de la capăt, nu. Mai precis, va trebui să reluăm cercetările de unde le-am abandonat. De altfel, din scrisoarea lui Barbu se desprinde o indicaţie deosebit de interesantă. Aceea că pe agentul Abwehrului nici dracu’ nu l-ar putea

bănui.

— Nici dracu’ nu l-ar putea bănui, şi totuşi noi va trebui să-i dăm de urmă. Dar pentru ce nu-l poate nici dracu’ bănui? Pentru că prin gradul şi poziţia lui este deasupra oricărei bănuieli? Sau, nici dracu’ nu-l poate bănui pentru că e un personaj lipsit de importanţă, vreun „trupete” oarecare?

— În primul caz – preciză Ulea – înseamnă că sînt susceptibili de a fi bănuiţi domnul căpitan Smeu, dumneavoastră, şeful de stat-major şi, în general, toţi ofiţerii postului de comandă. În al doilea caz, toţi subofiţerii şi trupa, inclusiv ordonanţele şi plantoanele. Cu alte cuvinte, întreg efectivul postului de comandă al diviziei. Dacă ne-am lua după această indicaţie, înseamnă să căutăm acul în carul cu fîn. Nu-i aşa?

— Şi totuşi, aceasta e singura indicaţie pe care o avem.

— Domnule căpitan, aş vrea să vă fac o rugăminte! vorbi într-un tîrziu Ulea. Aş dori ca de existenţa scrisorii lui Barbu, în afară de mine, dumneavoastră şi domnul general, nimeni altul să nu mai afle. Atîta vreme cît nu am izbutit să circumscriem bănuiala la un număr limitat de persoane, înseamnă că, de fapt, toată lumea e suspectă. Aceasta pe de o parte. Pe de alta, dacă, într-adevăr, aşa cum presupun, agentul Abwehrului l-a sacrificat pe Barbu pentru a ne duce de nas, e mai bine să-l lăsăm să se legene în această iluzie.

— Nici şeful de stat-major să nu afle?

— Nici!

— Lui Smeu tot nu-i spunem nimic?

— Nu. Dacă şeful de stat-major nu trebuie să afle, cu atît mai puţin domnul căpitan Smeu. Indiferent de ce crede despre rămînerea mea aici, faţă de el voi continua să mă comport doar ca un simplu cifrator.

— Bine, domnule, dacă ţii neapărat… În ceea ce priveşte pe şeful de stat-major, rămîne de văzut dacă generalul va fi de acord.

— Mai este ceva, domnule căpitan…

— Poftim! Te ascult…

— Vă rog să-i reamintiţi domnului general că a făgăduit să-mi redea gradul de căprar.

— Bine, am să-i reamintesc. Dar, spune-mi, de ce ţii neapărat să-ţi recapeţi gradul? Urmăreşti ceva prin asta?

— Nimic deosebit. Dar e bine să se ştie că sînt un cifrator model, care, pe deasupra, a dat dovadă de curaj şi iniţiativă.

— Nu-mi pot da seama ce anume urmăreşti, dar întrucît e o problemă de viitor, nu ţin în mod deosebit să aflu. Acuma dau fuga la domnul general să-l informez, şi să vedem ce hotărăşte.

— Îmi permiteţi să plec eu mai întîi.

Din prag se întoarse şi adăugă:

— Încă o dată, domnule căpitan, vă rog să nu uitaţi să-i amintiţi de gradul meu de căprar.

STICLUŢA CU VALERIANĂ

A doua zi, dimineaţa, în biroul generalului Popincariu, avea loc următoarea discuţie între

acesta şi căpitanul Smeu:

— Stai jos, Smeule! Ei, ce mai e pe la voi, la Cifru? Cum merg lucrurile?

— Domnule general, ca de obicei. E prost că am rămas numai în patru oameni, şi cînd e mult de lucru, nu pot lucra decît cu o singură echipă. În ultimele zile, băieţii s-au cam istovit, mai ales că a lipsit şi Ulea. De cînd s-a reîntors – de ce s-o mai fi întors! — am cel puţin un om rezervă. Va trebui, în orice caz, domnule general, să-mi completez cea de-a doua echipă.

— Să nu-mi ceri oameni de la unităţi, că nu-ţi dau. Cere de la P.S.

— Dar pînă să se mişte cei de la P.S. se termină războiul, domnule general!

— N-am ce să-ţi fac, Smeule. De la unităţi nu pot scoate un om. Fii mulţumit că s-a terminat cu bine povestea aceea. Dacă ar fi ajuns nemernicul ăla de Barbu dincolo, ar fi fost rău de tot. Îţi dai seama ce perturbare…

— Toate codurile ar fi devenit inutilizabile.

— Ei, dar nu pentru asta te-am chemat. Uite, am aici un plic strict-secret, care trebuie predat în mîna domnului general Voinescu. Plicul nu-l pot încredinţa decît unui ofiţer de nădejde. M-am gîndit la dumneata.

— Domnule general, vă mulţumesc pentru încredere.

— Nu-i nevoie să-mi mulţumeşti. Eu îmi cunosc bine ofiţerii.

Căpitanul Smeu se înclină, fără să răspundă. Lauda generalului îl măgulea.

— Va să zică aşa – reluă generalul – te duci la

„Pajura” şi predai plicul în mîna domnului general Voinescu. Răspuns să nu aştepţi, pentru că e fără răspuns. Cere o maşină, şi în două ore eşti înapoi. Poftim plicul.

Şi îi întinse un plic mare, cu mai multe sigilii pe el.

În timp ce în biroul generalului avea loc discuţia de mai sus, în biroul căpitanului Gheorghiu, comandantul Cartierului, căpitanul Medrea, asculta posomorît ceea ce-i spunea căpitanul Gheorghiu:

— Dragă Medrea, domnul general e foarte nemulţumit de felul cum îţi stăpîneşti oamenii. Pur şi simplu îi laşi să-şi facă de cap. Ai o armată întreagă de ordonanţe, plantoane, popotari, conductori şi nu mai ştiu eu ce, care toată ziua nu fac nimic. Deşi domnul general a ordonat ca în fiecare zi să-i aduni şi să faci cu ei două-trei ore de instrucţie, dumneata îi laşi de capul lor.

Căpitanul Medrea îşi plesni bonetul de carîmbul cizmei şi replică:

— Cu cine să fac instrucţie, dragă Gheorghiule? Cu furierii?

— Lasă-i pe furieri. Ăştia au destul de lucru la birou. Ştii bine că nici unul nu se culcă înainte de miezul nopţii.

— Atunci cu ordonanţele? Cu plantoanele?

— Cu ei.

— Păi cînd încerc să-i scot la instrucţie nu primesc eu telefoane tot de la voi? Parcă tu nu faci la fel? Şi dacă pe al tău nu-l pot scoate, pe al lui Smeu nu, pe al lui Bratoloveanu nu, atunci cu cine

să fac instrucţie? Cu tata şi cu mama din groapă? Să fim serioşi! Dacă domnul general vrea să-i scot la instrucţie, să vă interzică vouă de a vă mai opri, sub diferite pretexte, ordonanţele şi plantoanele. Vă menajaţi cu toţii oamenii, ca şi cînd, dacă ar ieşi la instrucţie o oră-două pe zi, ar plesni fierea în ei.

— Dragă Medrea, eu nu zic că nu ai dreptate. De azi înainte s-a terminat. Îi scoţi pe toţi la instrucţie, fără excepţie. Cine intervine, ţine-te tare: ordin de la general. Du-te la Cartier şi trimite pe Dorobăţ să-ţi scoată oamenii. Cînd i-ai strîns pe toţi, mă anunţi şi pe mine. Trebuie să-i raportez generalului că ordinul a fost executat.

Căpitanul Medrea plecă bombănind.

…Şi în timp ce căpitanul Smeu gonea într-o maşină militară spre postul de comandă al Armatei, în timp ce ordonanţele, plantoanele şi popotarii treceau în coloană de marş prin faţa postului de comandă, îndreptîndu-se către o toloacă de la marginea orăşelului, Ulea se strecura nestingherit în cantonamentul căpitanului Smeu.

Nici căpitanul Smeu, care gonea în maşină, în drum spre postul de comandă al „Pajurei”, şi nici ordonanţele şi popotarii care se pregăteau să execute mişcări de agerime şi mînuiri de armă nu aveau de unde să ştie că, şi într-un caz, şi în celălalt, ideea fusese a lui Ulea, care îşi pusese în gînd să arunce o privire prin locuinţa căpitanului Smeu fără teama că ar putea fi surprins de ordonanţă.

Mai multe fuseseră motivele care îl hotărîseră

pentru această treabă. În primul rînd, i se părea curioasă – acum, cînd cunoştea adevărul în legătură cu Barbu – vehemenţa cu care căpitanul îl acuzase pe acesta. Şi apoi, modul în care o făcuse prea semăna a punere în scenă. Aşa, de pildă, bileţelul pe care îl strecurase generalului tocmai în clipa cînd acesta îşi exprima nemulţumirea că inamicul a putut fi atît de bine informat, fără ca serviciile noastre de contrainformaţii să prindă de veste. Şi ce spunea în bileţel? Că el – Smeu – cunoaşte pe acela care informase Abwehrul. Numa' că, în loc să-i divulge imediat numele, cerea generalului să-i convoace pe toţi într-o conferinţă. Ei bine, tocmai această conferinţă o considera o adevărată punere în scenă. Cînd i-a văzut pe toţi strînşi în cabinetul generalului, a făcut să explodeze bomba: Barbu este vinovatul! Dovada? Păi nu s-a eschivat Barbu să plece cu eşalonul înaintat, pretextînd o gripă imaginară, tocmai pentru că ştia ce i se pregătea generalului şi celorlalţi care îl însoţeau? Nici generalul şi nici căpitanul Gheorghiu nu şi-au dat seama că ar fi fost imposibil ca un agent care se găsea înapoi, la comandament, să afle şi să transmită în liniile hitleriste, într-un interval de timp atît de scurt, locul exact unde avea să fie fixat postul de comandă provizoriu, cînd acest lucru nici generalul nu-l ştiuse, înainte de a ajunge în sat. Ulterior, Ulea aflase că abia tîrziu, în cursul nopţii, căsuţa din livadă fusese aleasă ca post de comandă provizoriu pentru general.

Ulea se întrebă dacă nu cumva căpitanul Smeu, acuzîndu-l pe Barbu, nu scontase şi pe altceva

decît numai pe argumente. Cu alte cuvinte, dacă nu scontase că, în timp ce el va perora împotriva lui Barbu, se va descoperi că acesta dispăruse. Şi dacă, într-adevăr, nu greşea, dacă, într-adevăr, căpitanul Smeu scontase pe acest lucru, calculul lui nu fusese de loc greşit, pentru că vestea adusă de căpitanul Gheorghiu că dispăruse tocmai cel învinuit, constituise lovitura de teatru, care avu darul să risipească îndoielile celorlalţi în legătură cu vinovăţia lui Barbu.

Dar a presupune acest lucru, însemna a-l bănui pe căpitanul Smeu. Motive obiective nu avea. Doar vehemenţa cu care îl acuzase pe Barbu fusese nefirească şi nu se justifica decît numai dacă Smeu ştiuse mai dinainte că, la ora cînd el pleda pentru arestarea lui Barbu, acesta dispăruse.

Dar aceasta nu era decît o simplă presupunere. În nici un caz ea singură nu putea constitui un motiv de serioasă suspiciune. Dar oare altele nu existau? Aşa, spre pildă, oare primise, într-adevăr, căpitanul Smeu vizita musafirului de la miezul nopţii? Pe urmă mai erau unele nedumeriri în legătură cu Neculai, ordonanţa căpitanului. Oare nu Neculai fusese acela care descoperise cadavrul şoferului Pantelimon? Neculai era un prostănac, după părerea unanimă, iar căpitanul Smeu garantase pentru el. Dar acum, cînd existau unele suspiciuni cu privire la căpitan, şi garanţiile date de acesta cu privire la ordonanţa sa puteau fi puse sub semnul întrebării.

Bineînţeles, toate aceste suspiciuni – fiindcă în ultimă instanţă aceasta erau – nu mergeau pînă acolo încît să identifice pe căpitanul Smeu cu

agentul Abwehrului. Totuşi, întrucît ele existau, trebuiau verificate, mai ales acum, după ce luase cunoştinţă de conţinutul scrisorii lui Barbu. Oare nu scria Barbu, referindu-se la agentul Abwehrului, că nici dracu' nu l-ar putea bănui? Cine l-ar putea bănui pe căpitanul Smeu? Sau pe ordonanţa sa, Neculai, pe care toată lumea îl compătimea pentru nătîngia lui?

În ultimă instanţă, tocmai scrisoarea lui Barbu îi stîrnise curiozitatea să cunoască mai de aproape locuinţa căpitanului Smeu.

Căpitanul Smeu ar fi putut fi invidiat de mulţi dintre ofiţerii postului de comandă pentru cantonamentul pe care izbutise să pună mîna. O cameră spaţioasă, mobilată cu gust şi cu un prea frumos covor persan pe jos. Două ferestre mari dădeau spre stradă.

În cameră stăpîneau o ordine şi o curăţenie desăvîrşite. Pe lavoar – savoniera, periuţa de dinţi într-un pahar, pămătuful, maşina de ras, toate aliniate perfect, ca nişte soldaţi gata să primească inspecţia comandantului de grupă.

Lîngă perete, în imediata apropiere a patului – lada de campanie a căpitanului Smeu. Conţinutul lăzii interesîndu-l în mod deosebit, venise pregătit ca s-o poată descuia. Nu fu, însă, nevoie să facă uz de şperaclu, deoarece cheia se afla în broască.

În ladă, aceeaşi ordine desăvîrşită. Albituri, ciorapi, batiste, flanele de corp. Într-o despărţitură, fotografia înrămată a unei femei foarte frumoase – fără îndoială soţia căpitanului. Un teanc de scrisori, toate scrise de aceeaşi mînă.

Le parcurse pe cele mai multe în fugă. Conţinutul, cu mici variaţii, era aproape identic. Veşti banale despre sănătatea rudelor, anunţuri telegrafice despre naşteri, căsătorii şi decese întîmplate în familiile cunoştinţelor, lamentări interminabile privind greutăţile de aprovizionare. Toate se încheiau cu invariabilele cuvinte: „Te îmbrăţişez şi aştept cu nerăbdare să te întorci”.

În aceeaşi despărţitură mai găsi un foarfece, două mosorele cu aţă, o testea cu ace, cîteva ţigarete încă neîntrebuinţate, o cutiuţă cu nasturi, cîteva antinevralgice şi o sticluţă de culoare închisă, pe care scria „valeriană”. Sticluţa era plină numai pe jumătate.

„Uite, căpitanul e bolnav de inimă şi se ascunde de noi!”

Puse apoi toate lucrurile la loc, în aceeaşi ordine, şi închise capacul. Se ridică apoi, privind împrejur descumpănit.

„Mi se pare că-mi pierd timpul zadarnic” – îşi spuse, apropiindu-se de dulapul mare, cu trei despărţituri. Îl deschise. Rafturile erau toate goale. Fără îndoială, gazda, cedînd camera, avusese grijă să golească de rufărie dulapul. În despărţitură pentru haine, atîrna uniforma de schimb a căpitanului. Cercetă buzunarele, pipăi căptuşeala. Trudă zadarnică.

În stînga mai era o uşă. Ascultă atent, dar nici un zgomot nu-i parveni de dincolo. Apăsă uşurel pe clanţă. O încăpere mică, un fel de antreiaş. Într-un colţ, o saltea făcută sul şi peste ea o raniţă. În antreiaşul acela dormea, fără îndoială, ordonanţa.

Calabalîcul lui Neculai fu de asemenea cercetat, dar cu acelaşi rezultat negativ.

Închise la loc uşa, mai aruncă o privire jur împrejur, spre a verifica dacă nu a rămas ceva necercetat, apoi se strecură în stradă, tot aşa pe nesimţite cum venise.

Deşi nu-şi făcuse prea multe iluzii, totuşi rezultatul negativ al percheziţiei îl dezamăgi.

Cîteva ore mai tîrziu, Ulea se întîlni pe stradă cu căpitanul Smeu, care se întorcea de la Armată. Acesta îl opri, îl întrebă de una, de alta şi îi ceru să-l conducă pînă la cantonament.

Căpitanul Smeu era foarte bine dispus, fiind încă sub impresia măgulitoarelor aprecieri făcute de general. De aceea, avea chef de vorbă. Îi povesti unele impresii din scurta călătorie pe care o făcuse pînă la postul de comandă al „Pajurei” şi îl puse la curent cu situaţia de pe celelalte fronturi.

Ulea, ascultîndu-l distrat, îşi aminti brusc de sticluţa cu valeriană şi din nou se miră că niciodată nu-l auzise pe căpitan plîngîndu-se că ar suferi de inimă. Şi aceasta i se părea cu atît mai ciudat, cu cît toată lumea ştia cît de grijuliu era căpitanul cu propria sa sănătate.

Manevrînd discuţia, Ulea aduse vorba despre boli şi începu să se plîngă că îl supără inima.

— Ascultă, dragă! Nu te juca cu inima. Du-te să te vadă Stătescu – îl sfătui căpitanul Smeu. Dacă vrei, vorbesc eu cu el, să te consulte mai serios.

— V-aş ruga, domnule căpitan. Dumneavoastră cum staţi cu inima?

— Eu? Slavă Domnului! Pînă acum bine. Nu m-a

supărat niciodată. Cred că am o inimă sănătoasă. Cel puţin aşa ştiam pînă anul trecut.

— Sînteţi un om fericit, domnule căpitan. De altfel, pînă acum vreo doi ani şi inima mea a fost sănătoasă. Dacă ar fi să dau crezare medicilor pe care i-am consultat, se pare că nu am ceva grav. Mi s-a spus să iau, atunci cînd începe să mă supere, cîteva picături de valeriană. Cînd am venit din ţară, fiindcă mă simţeam mai bine, am neglijat pur şi simplu să-mi procur medicamentul. Aşa e omul: cînd se simte mai bine, uită de prescripţiile medicului. Oare la serviciul sanitar or fi avînd valeriană?

— Eu cred că da!... În orice caz, Stătescu ar putea să-ţi procure. Am să vorbesc neapărat cu el.

Şi fiindcă ajunseseră la cantonamentul căpitanului, se despărţiră.

Ulea plecă să hoinărească puţin prin oraş.

„Probabil că în sticluţă fusese cîndva valeriană, iar acum căpitanul Smeu o fi păstrînd vreun alt medicament” – îşi spuse, privind distrat puţinii trecători pe care îi întîlnea.

Explicaţia îl mulţumi şi pînă seara nu se mai gîndi de loc la sticluţa cu valeriană.

A doua zi dimineaţa, însă, sticluţa cu valeriană începu din nou să-l preocupe.

„Mi se pare că dau importanţă unui lucru cu totul lipsit de semnificaţie” – îşi spuse.

Totuşi, cîteva ore mai tîrziu, în timp ce căpitanul Smeu lucra la birou, iar Neculai, ordonanţa, executa mînuiri de armă pe toloaca de la marginea orăşelului, Ulea se strecură din nou în cantonamentul căpitanului Smeu. Nu stătu acolo

decît foarte puţin, atît cît îi trebui ca să deşerte în flaconaşul cu care venise cîteva picături din conţinutul sticluţei cu valeriană.

Părăsind cantonamentul, tot aşa pe nesimţite cum venise, se duse să-l caute pe căpitanul Gheorghiu.

— Domnule căpitan, cum am putea afla ce anume medicament conţine sticluţa aceasta? întrebă, intrînd la şeful Biroului 2.

— Aici, la noi, nu avem nici o posibilitate. Cred însă că la „Pajura” s-ar putea. Eu tot trebuie să plec acolo încă în cursul acestei dimineţi, aşa că lasă-mi mie sticluţa şi am să cer să fie dată la analiză. Deseară, cînd mă reîntorc, ai să cunoşti rezultatul. De unde ai sticluţa?

— Deocamdată nu vă pot spune nimic.

Căpitanul Gheorghiu se întoarse de la „Pajura” seara tîrziu. Ulea îi pîndea întoarcerea, plimbîndu-se prin faţa postului de comandă.

Dînd cu ochii de el, căpitanul Gheorghiu îi spuse:

— Vino pînă la mine. Am rezultatul.

— Vin în cinci minute.

Îl lăsă pe căpitan să urce, apoi îl urmă.

— Domnule Ulea – îi spuse căpitanul Gheorghiu, luîndu-l în primire din prag – ţin să te felicit, sînt convins că eşti pe drumul cel bun. Ştii ce conţine sticluţa dumitale?

— Aştept să mi-o spuneţi.

— O soluţie care se foloseşte la developarea microfotografiilor.

Ulea fluieră încetişor:

— Zău că nu mă aşteptam!

— Spune-mi, acum, unde ai găsit-o?

— Înainte de a vă răspunde, vă rog citiţi hîrtia aceasta.

Scoase din buzunarul vestonului o foaie de hîrtie, o despături şi o întinse căpitanului.

Primul lucru pe care îl făcu şeful Biroului 2 fu să se uite la semnătură. Hîrtia purta semnătura generalului Voinescu, comandantul „Pajurei”. Cuprinsul era, de altfel, destul de scurt. Generalul împuternicea pe Ulea Mihai ca, în îndeplinirea misiunii sale, să aibă completa libertate de acţiune, nefiind subordonat decît comandantului „Pajurei”. De asemenea, ordona Biroului 2 al diviziei „Moldova” să-i acorde tot sprijinul.

— Vă rog să nu mi-o luaţi în nume de rău, explică Ulea. Am ţinut să mă asigur că nu mi se va forţa mîna, aşa cum s-a mai întîmplat, cînd a triumfat punctul de vedere al căpitanului Smeu, care – făcînd abstracţie de unele considerente, pe care le veţi cunoaşte imediat – după părerea mea şi-a depăşit atribuţiile.

Căpitanul Gheorghiu împături hîrtia şi i-o restitui fără nici un cuvînt.

— Cred că e mai bine să fie păstrată în lada dumneavoastră de fier, domnule căpitan. Cu toate că ştiu să-mi păzesc buzunarele, totuşi s-ar putea întîmpla să mă găsesc într-o zi în situaţia de a regreta că port la mine o asemenea hîrtie.

— Bine, atunci am s-o păstrez... Şi sticluţa? Unde ai găsit-o?

— În lada de campanie a domnului căpitan Smeu.

Căpitanul Gheorghiu îl privi stupefiat.

— În lada de campanie a căpitanului Smeu! repetă el maşinal. Ce-i trebuie lui Smeu soluţia asta de developat microfotografii?

— Asta urmează s-o aflăm, bineînţeles. Mîine am să-i percheziţionez din nou locuinţa, de data asta cu mai multă grijă. Poate că voi descoperi la ce îi foloseşte soluţia de developat. V-aş ruga să vă îngrijiţi ca şi mîine căpitanul Smeu să primească o însărcinare în afara oraşului.

*

A doua zi Ulea se strecură din nou în locuinţa căpitanului Smeu. De data aceasta, procedă mult mai organizat. Despărţi încăperea prin linii imaginare în patru compartimente şi începu să cerceteze atent fiecare din ele. Pereţii, parchetul, tablourile, oglinda, încheieturile mobilelor, salteaua, pernele etc. Pe scurt, tot ceea ce ar fi putut constitui o ascunzătoare fu cercetat cu mare atenţie. În cele din urmă, veni din nou rîndul lăzii de campanie. Ciocăni fundul lăzii, pentru a se convinge dacă nu cumva e dublu, albiturile fură despăturite şi cercetate pe la încheieturi şi tivuri, antinevralgicele fură desfăcute din ambalajul lor. Pînă şi conţinutul unui borcănaş cu pomadă fu răscolit cu lama unui briceag. Toate strădaniile se dovediră însă infructuoase.

Nu-i mai rămăsese decît să ia din nou în mînă scrisorile. Şi iată, în timp ce le număra ca să se convingă dacă sînt toate, observă un lucru care îi scăpase cu ocazia primei percheziţii: de pe trei

plicuri timbrele lipseau.

Una din metodele folosite de agenţi pentru transmiterea informaţiilor o constituiau şi timbrele poştale. Anumite mesaje se microfotografiau pe spatele timbrelor lipite pe scrisori, al căror conţinut era cu desăvîrşire inofensiv, şi scrisoarea timbrată astfel ajungea la destinaţie, pentru că era imposibil să fie controlate zilnic timbrele de la zecile de mii de scrisori.

Şi întrucît nu găsi altceva care să explice la ce îi folosea căpitanului Smeu soluţia de developat, Ulea înclină să accepte ipoteza timbrelor.

Cercetînd ştampila poştei, constată că toate cele trei scrisori purtau o dată foarte veche, încă de pe vremea cînd divizia se afla angajată în lupte pentru eliberarea Ardealului: un plic purta data de 31 august, iar celelalte două – 15 şi, respectiv, 30 septembrie. Pe toate celelalte timbrele erau intacte şi, pe cît se părea, niciodată nu fuseseră dezlipite de pe locul lor.

Ulea rămase pe gînduri. Ce semnificaţie putea avea faptul că timbrele lipseau numai de pe primele trei plicuri? Foarte probabil că, atîta timp cît divizia luptase în Ardeal, căpitanul Smeu primise ordine de la vreun grup de spionaj aflat în ţară. Ulterior, cînd frontul s-a îndepărtat, şi mai ales după trecerea Tisei, primise, şi fără îndoială continua să mai primească, ordinele din altă parte, probabil de la Abwehr. Pe ce cale însă? Ce procedeu de comunicare folosea acum serviciul de informaţii al armatei hitleriste?

„Degeaba îmi sparg capul! îşi spuse, punînd

plicurile la locul lor. Deocamdată mă declar mulţumit cu cele ce-am aflat” – şi încuind lada de campanie, plecă să-l caute pe căpitanul Gheorghiu.

În apropierea postului de comandă îl ajunse din urmă adjutantul Dorobăţ.

— Veneam să te caut ca să-ţi dau o veste bună! i se adresă acesta, cu obişnuita-i politeţe.

— Ce fel de veste, domnule adjutant? întrebă Ulea, de loc curios, preocupat de cele ce descoperise.

— Mi-a sosit mai adineauri la Cartier un ordin de zi semnat de domnul general-comandant, prin care îţi recapeţi gradul. Felicitările mele! Şi adjutantul Dorobăţ se grăbi să-şi scoată mănuşa pentru a-i strînge mîna.

— Mulţumesc, domnule adjutant!

Apăsă pe cuvîntul adjutant, pentru că ştia că nimic nu-l indispunea mai mult pe Dorobăţ decît atunci cînd i se spunea „domn’ majur”.

Mai schimbară cîteva banalităţi, apoi se despărţiră.

Ulea îl urmări atent cu privirea. Îl văzu depărtîndu-se cu mersul său sigur şi impunător, elegant în uniforma strînsă pe corp, cu cizme ofiţereşti în picioare şi, ca de obicei, cu mănuşi din piele fină în mîini.

— Ce om pedant! îşi spuse, intrînd în curtea postului de comandă.

Căpitanul Gheorghiu îl aştepta.

— Ei, cum a mers?

— Am aflat la ce i-a folosit domnului căpitan Smeu soluţia pentru developat microfotografii.

Şi îi povesti tot ceea ce descoperise.

— De necrezut! Un ofiţer atît de destoinic, cu o foaie matricolă excelentă, care mîine, poimîine urma să fie avansat maior, să se vîndă hitleriştilor! … Îţi spun sincer, sînt tare afectat… Din cele ce mi-ai spus, s-ar părea că nevastă-sa nu e de loc străină de activitatea soţului ei. Ce părere ai?

— Nu neapărat. Vor trebui întreprinse cercetări în ţară. În cazul cînd vinovăţia ei se dovedeşte, să fie arestată, dar nu înainte de a-l aresta pe el, pentru ca nu cumva căpitanul, aflînd pe o cale sau alta, să ne încurce socotelile.

— Şi ce te împiedică să-l arestezi?

— Esenţialul! Încă nu ştiu dacă este, sau nu, vinovat. Gîndiţi-vă, căpitanul Smeu este şeful serviciului Cifru. Dispune de toate codurile, de maşina de cifrat. Dacă ar fi spion, de mult întreg sistemul nostru de cifrare ar fi încetat să mai constituie un secret pentru serviciul de informaţii al armatei hitleriste. Peste acest fapt nu putem trece cu uşurinţă. Deocamdată, lanţul dovezilor care îl acuză este format doar din cîteva verigi, şi ele disparate. Pot să vă asigur însă, domnule căpitan, că, în ziua cînd lanţul va deveni continuu, eu voi fi acela care am să cer arestarea căpitanului Smeu.

— De la o vreme încoace o ducem numai din surpriză în surpriză. Deocamdată să ne mulţumim cu o supraveghere atentă.

— Acum va trebui s-o şterg. Căpitanul Smeu e foarte exigent. Şi dacă înainte îmi ierta unele abateri de la disciplină, acum, cînd nu mai sînt decît un simplu cifrator, are tot dreptul să nu-mi

acorde un regim de favoare.

— Crezi că el nu bănuieşte de ce ai ţinut să rămîi printre noi?

— Ba bine că nu! Şi dacă e, într-adevăr, vinovat, cred că ar da orice să mă ştie cît mai departe. Era însă să uit. V-aş ruga să-mi faceţi rost de un pistol!

Dacă cineva l-ar fi văzut stînd şi privind ferestrele cu storurile lăsate, prin crăpăturile cărora se vedea lumină, ar fi putut jura că are de-a face cu un biet îndrăgostit, romantic şi timid, care, bîntuit de doruri, pîndeşte fereastra iubitei, în speranţa că poate i se iveşte prilejul s-o vadă măcar pentru o clipă.

Ulea nu era însă îndrăgostit şi fereastra pe care n-o pierdea din vedere nu era a unei case locuite de o prea frumoasă şi blondă fetişcană, ci aceea a odăii căpitanului Smeu. Stătea acolo, în stradă, în umbra unei porţi, şi pîndea.

Noaptea era neagră, fără lună, la fel ca atîtea alte nopţi. Strada pavată şi largă era pustie. Localnicii intraseră în case o dată cu căderea întunericului. După aceea, încă vreo două ore mai putuseră fi văzuţi soldaţi, circulînd încolo şi încoace, cu sau fără treburi, dar treptat se aciuară şi ei pe la cantonamente.

Trecuse aproape o oră de pîndă, cînd sîrmele de lumină de la fereastra căpitanului dispărură.

„Acum se culcă!” îşi spuse, oftînd fără voie.

Vîrî mîinile în buzunarele pantalonului şi o porni agale în josul străzii, spre cantonament. Dar, după cîţiva paşi, se răzgîndi. Se întoarse reluîndu-

şi postul de observaţie, acolo, în umbra porţii de peste drum. Aşteptă cu răbdare, nemişcat ca o stană de piatră.

În turnul catedralei, un orologiu, de patru ori cu o voce subţire, de douăsprezece ori cu o altă voce, mai gravă şi mai sonoră, vesti celor care mai erau încă treji că e miezul nopţii.

Cînd ultima bătaie a orologiului amuţi, Ulea auzi peste drum un zgomot sec, ca şi cînd o cheie s-ar fi răsucit în broasca unei uşi. Se culcă la pămînt, scrutînd întunericul. În clipa următoare, un om apăru în poarta casei.

„Nu e căpitanul! îşi spuse Ulea. Căpitanul e mult mai înalt”.

Omul privi în dreapta, privi în stînga, apoi o porni hotărît în josul străzii, străduindu-se să nu facă zgomot, sau cît mai puţin.

Ulea, privind după el, fluieră încetişor.

„Uită-te, domnule. Asta-i Neculai, ordonanţa căpitanului! Unde s-o fi ducînd la ora asta?”

Îl recunoscu după mers. Mersul acela ciudat şi caraghios, în acelaşi timp. Mergea zvîrlind picioarele lateral, legănîndu-se ca o raţă, de parcă undeva, în dreptul şalelor, coloana vertebrală ar fi avut cîteva vertebre de gumă.

Îl lăsă să se îndepărteze puţin, apoi porni să-l urmărească, cu paşi de lup. Dar ceea ce îi fu dat să vadă cîteva minute mai tîrziu îl ului pur şi simplu. O clipă avu iluzia că se află pradă unui vis năstruşnic. Neculai, care pînă la colţul străzii mersese zvîrlind picioarele în dreapta şi în stînga, odată ajuns acolo, îşi metamorfoză mersul ca prin minune. Neculai mergea acum ca un om normal şi

o clipă, Ulea se temu că se luase după altcineva. Avea un mers elastic şi se strecura pe lîngă ziduri şi garduri, cu ochii şi urechile la pîndă.

Merseră aşa, unul după altul – fiecare pe cîte o altă parte a străzii – mult timp, şi tocmai cînd începu să se întrebe cît timp avea să mai dureze urmărirea, Neculai dispăru deodată din raza privirii lui.

Ulea mai făcu vreo cîţiva paşi şi se opri. Ghemuindu-se în umbra unei porţi, scrută întunericul, în punctul unde dispăruse Neculai, casele se întrerupeau. Acolo se profila ceva care în nici un caz nu semăna a casă. Era, parcă, un fel de poartă cu streaşină, sau ceva care aducea cu adăposturile din staţiile de tramvai, cu singura deosebire că acoperişul nu era plat, ca la acestea, ci în formă de piramidă.

Prea mult nu trebui să aştepte. Silueta lui Neculai se profila din nou în umbra coşmeliei. Privi în dreapta şi în stînga, apoi porni pe drumul pe care venise. În ascunzătoarea sa, Ulea trăi clipe de loc uşoare.

În sfîrşit, putu răsufla uşurat. Neculai trecu pe lîngă el fără să-l observe. Bănuind că se întoarce la cantonament, nu-l mai urmări. De altfel, nici nu putea pleca mai înainte să afle unde dispăruse el mai adineauri.

Cînd se apropie, văzu că se află în faţa unui fel de troiţă-paraclis, în genul acelora pe care le întîlneşti pe drumurile de ţară, în special în Oltenia, ridicate pe cheltuiala vreunui creştin cu dare de mînă.

Paraclisul nu avea uşă. Intrarea era slobodă

pentru oricine. În suprafaţă măsura aproximativ şase metri pătraţi. Pereţii erau din vitralii. În mijloc, o statuie a madonei pe un postament. În stînga, un agheasmatar. Atîta tot.

Luminînd încăperea cu lanterna, Ulea înţelese că nu pentru a se închina madonei se hazardase Neculai pînă acolo, şi la o oră atît de tîrzie. Ca să se roage, ar fi putut veni ziua, în amiaza mare, fără riscul de a fi prins de vreo patrulă. Dacă, totuşi, riscase, însemna că avusese motive deosebite. Ce anume căutase în paraclis nu era imposibil de bănuit. Neculai întîrziase acolo cinci, poate zece minute, timp suficient ca să înalţe o rugăciune fierbinte către născătoarea pururea fecioară, dar totodată ca să ia sau să depună un mesaj. Şi dacă presupunerea era exactă, însemna că undeva, în paraclis, exista o ascunzătoare. Plimbă lanterna, luminînd fiecare colţişor, dar ochiul nu descoperi nimic care să-i dea de bănuit.

Fasciculul de lumină se opri asupra madonei. Era o statuie din marmură, care, fără să fie o capodoperă, era totuşi lucrată cu pricepere şi cu un oarecare simţ artistic.

„Dacă există pe aici vreo ascunzătoare, atunci neapărat trebuie căutată aici” – îşi spuse, vîrînd lanterna în buzunar.

Cu ambele mîini începu să pipăie marmura, centimetru cu centimetru. În dreptul gîtului simţi cum netezimea continuă a marmurei se întrerupe, abia sesizabil. Pipăind cu mai multă atenţie, descoperi că întreruperea fină se prelungeşte de jur împrejurul gîtului. Şi atunci înţelese: capul statuii era detaşabil! Începu să-l deşurubeze şi

cîteva clipe mai tîrziu, rămase cu el în mîini.

Cu capul madonei sub braţul stîng, ca un fotbalist în faţa obiectivului fotografic, căută, cu cealaltă mînă, în ascunzătoare. Într-adevăr, gîtul statuii constituia o admirabilă ascunzătoare, dar de găsit nu găsi nimic acolo. Asta putea să însemne că Neculai făcuse drumul pînă la paraclisul madonei nu pentru a depune, ci pentru a primi un mesaj.

Înşurubă la loc capul, apoi o porni şi el spre cantonament.

…Şi în timp ce grăbea pe străzile pustii ale orăşelului adormit, Ulea îşi aminti brusc de cuvintele din scrisoarea lui Barbu:

„… El se simte în deplină siguranţă, pentru că nici dracu’ nu l-ar putea bănui”.

„Da! Într-adevăr – îşi spuse – nici dracu’ nu l-ar putea bănui pe Neculai al nostru!”

În timp ce Ulea făcea această remarcă, în antreiaşul unde îşi pregătise culcuşul pentru noapte, Neculai, la lumina unei lumînări citea conţinutul mesajului, scris pe o bucăţică de hîrtie, cam de mărimea unei foiţe de ţigară.

Cînd sfîrşi de citit, un zîmbet drăcesc îi apăru pe buze. Făcu apoi hîrtiuţa sul şi o arse la flacăra lumînării. După aceea, deschise fereastra şi suflă afară, în curte, scrumul care se adunase pe prichiciul ferestrei. Stinse apoi lumînarea şi, pe întuneric, începu să se dezbrace.

SOLDATUL NECULAI SĂRMĂŞAN ZIS

NECULAI TALÎMBU

Soldatul Neculai Sărmăşan era o figură populară în comandament. Nu exista om, începînd cu generalul şi sfîrşind cu ultimul soldat din gardă, care să nu-l cunoască, sau care, numai auzind pomenindu-i-se numele, să nu zîmbească.

Era mic de statură, cu ochii spălăciţi şi apoşi, cu obrajii scofîlciţi, cu părul rar şi sur pe la tîmple, cu gît prea lung, cu umeri înguşti şi cocîrjați. Slab să-l sufle vîntul, se părea totuşi că picioarele numai cu mari eforturi pot să susţină puţinătatea trupului. Mersul său producea compătimire, dar, în acelaşi timp, ilaritate. Picioarele îi erau parcă puse în mişcare de un resort care nu funcţiona perfect. Din această cauză, cadenţa paşilor părea prost sincronizată. Cînd îl vedeai mergînd, aveai impresia că-şi smulge numai cu mare greutate talpa piciorului dintr-o mîzgă de sacîz, şi că şi le zvîrle intenţionat, mult în lături, pentru a nu mai călca a doua oară în ea.

În registrele de mobilizare şi în ordinea de bătaie era trecut cu numele său adevărat: Neculai Sărmăşan. Toată lumea, îi spunea însă Neculai Tălîmbu, tocmai din pricina mersului său bălăbănit. Unii îi mai spuneau şi Neculai Nătîngu.

Despre el se ştia că pe frontul antisovietic fusese îngropat de un proiectil de artilerie grea. Scăpase cu viaţă, dar de pe urma acestei nenorociri se alesese cu nişte dureri crunte în moalele capului. Durerile, ce-i drept, nu erau permanente. Dar cînd îl apucau, devenea atît de gîngav, încît abia se mai înţelegea ce vrea să

spună.

Încolo, fire veselă, cu un oarecare umor, de care, pe cît se părea, nu era de loc conştient. Ştia să cînte din fluier doine şi cîntece ardeleneşti şi avea un întreg repertoriu de snoave, pe care se pricepea să le spună cu mult haz.

Deşi nătîng, se părea că slujba de ordonanţă şi-o îndeplinea destul de bine, pentru că ori de cîte ori căpitanul Smeu era întrebat dacă este mulţumit de Neculai, răspundea, invariabil, că ar fi preferat un soldat ceva mai isteţ, dar că nu avea motive deosebite să se plîngă de el.

Mersul tălîmb, vorbirea gîngavă, răspunsurile, de cele mai multe ori anapoda sau pline de umor, snoavele şi meşteşugul în cîntatul cu fluierul contribuiseră ca Neculai Tălîmbu să devină un personaj care stîrnea haz, descreţind frunţile. Pînă şi şeful de stat-major, pe care nimeni nu-l văzuse vreodată rîzînd, cînd se întîmpla să-l întîlnească prin curtea postului de comandă, abia îşi putea ascunde zîmbetul. Cu hainele curgînd parcă de pe el, cu centura căzută sub burtă, cu moletierele niciodată puse ca lumea, cu boneta strîmbă şi tuflită în creştetul capului, omul trezea pur şi simplu ilaritate.

Neculai Tălîmbu ajunsese la partea operativă trimis de P.S., ceva mai tîrziu, pe cînd divizia lupta în Ardeal.

Comandantul Cartierului, căpitanul Medrea, fusese atunci de-a dreptul indignat pe „pungaşii” de la P.S. că trimit pe front oameni care de mult ar fi trebuit să fie lăsaţi la vatră. Voise chiar să-l expedieze înapoi, dar, întrucît duceau lipsă de

oameni, îl oprise, gîndindu-se că, pentru slujba de ordonanţă sau pentru aceea de conductor de cai, era bun chiar unul ca Neculai.

Burlacu, care se întîmplase să fie de faţă atunci cînd Neculai Tălîmbu se prezentase căpitanului Smeu ca să-şi ia în primire postul de ordonanţă, istorisise întîmplarea celorlalţi cifratori cu hazul care îl caracteriza:

— Eram la Smeu. Îşi uitase aici mantaua de ploaie şi, cum începuse să bureze, ştiind că ordonanţa i-a fost trimisă la spital, m-am gîndit să mă reped eu cu ea. Îi duc mantaua, nu ştiu ce mă mai întrebă el şi, cînd dau să plec, deodată văd că intră cineva în odaie, fără să bată la uşă, un soldat. Dar ce soldat!… N-aţi mai văzut în viaţa voastră asemenea probă de soldat. Un ăla mic, iaca numai atîta, cu boneta tuflită tocmai în creştetul capului, cu un veston de să încapă încă unul în el şi cu nişte bocanci să crezi că-s bărci. Mă uit la el şi izbucnesc în rîs. Se uită şi Smeu şi prinde a zîmbi. „Ce-i, măi leat?” întreabă Smeu. „Să trăiţi, domn’ căpitan, eu mi-s soldatul Neculai Sărmăşan”. „Îmi pare bine de cunoştinţă – zice căpitanul, abia stăpînindu-şi rîsul. Ce vînt te aduce aici?”

Neculai îşi aminteşte abia acum că e cu boneta pe cap. Şi-o scoate, începe s-o răsucească, aşa cum faci cînd vrei să storci o rufă, şi prinde a vorbi: „Păi, să vedeţi – zice fărîma ceea de om. Eu am fost trimis aici de la P.S. Am picat mai adineauri. M-am prezentat la Cartier, la domn’ căpitan… nu ştiu cum îl cheamă. Îi spun cine sînt şi ce caut. Domn’ căpitan mă ascultă, mai mă

întreabă de una, de alta, apoi zice: «Şi ce să fac eu cu tine, măi Neculai?» „Păi eu zic, domn’ căpitan, să mă daţi la o treabă mai uşoară, că sînt cam beteag. Că m-a acoperit o *boambă* pe frontul celălalt şi de atunci mă apucă nişte dureri aici, de parcă mi-ar pisa cineva creierii în chiseliţă. Mă rog frumos, domn’ căpitan!” „De, măi Neculai, tocmai ăsta-i baiul: unde să te dau? Ăi de la P.S. n-au găsit pe altul mai în putere ca tine să-l trimită?” „Cum să nu! Dar, vedeţi, *eu* m-am cerut pe front. Ce mi-am zis? Dacă m-au chemat cu ordin – că mă lăsaseră la vatră – înseamnă că n-au de gînd să-mi dea drumul. Şi dacă aşa stă treaba, apăi tot mai bine e la partea operativă. M-am rugat de un domn majur de la mobilizare, s-a cam codit el, dar pînă la urmă s-a înduplecat să mă trimită. Iaca, aşa am ajuns aici, domn’ căpitan. Se mai uită domn’ căpitan la mine, se mai scarpină în cap şi zice: „Pînă una, alta am să te dau la bucătărie, să ajuţi”. Lîngă domn’ căpitan mai era un domn majur. Nici lui nu ştiu cum îi zice. Un bărbat chipeş şi *aligant*, mai, mai să cred că-i un domn ofiţer. Şi numai ce-l aud pe domn’ majur ista că zice: „Domn’ căpitan, ce-ar fi să-l dăm ordonanţă domnului căpitan Smeu?”. Eu, cînd aud numele dumneavoastră, întreb: „Cum aţi spus că-l cheamă pe domn’ căpitan la care vreţi să mă daţi ordonanţă?” „Domnul căpitan Smeu Paraschiv” – zice domn’ majur. Prind a mă bucura şi întreb: „Nu ştiţi dumneavoastră dacă domn’ căpitan Smeu e de loc din Vîlcele? Eu de acolo-s”. „Nu ştiu!” răspunde domn’ majur. „Apăi, domn’ căpitan – zic eu – fiţi bun şi daţi-mă ordonanţă la domn’ căpitan

Smeu. Am eu aşa un gînd că domn' căpitan Smeu e de la noi, din sat, feciorul domnului învăţător Smeu. Şi dacă o afla că-i sînt consătean, are să mă ia ordonanţă". „Bine, măi Neculai! Du-te şi vorbeşte cu domnul căpitan Smeu, şi dacă se învoieşte să te ia, eu nu am nimic împotrivă".

Se uită Smeu la el şi-l întreabă: „Şi zici că eşti din Vîlcele?" „Din Vîlcele, domn' căpitan. Da' dumneavoastră nu sînteţi feciorul lu' domn' învăţător Smeu?" întreabă Neculai cu teamă. „Sînt!" „Eu v-am recunoscut pe dată, batîr că v-aţi schimbat de cînd n-aţi mai dat prin sat. De mine, de bună seamă, nu vă reamintiţi, nu-i aşa?" „Nu! Cum ai spus că te cheamă?" „Neculai Sărmăşan. Sînt feciorul lui Aron Neculai Sărmăşan. Nu vă aduceţi aminte! Casa noastră era mai la vale de a dumneavoastră, aproape de moară, înspre partea iazului. Soră-mea, Anca, a mers la şcoală cu dumneavoastră. Aţi stat în aceeaşi bancă, zicea ea". „De ea, parcă îmi amintesc, dar de tine, măi Neculai, nu". „Se poate, nu-i de mirare, domn' căpitan. Au trecut mulţi ani de atunci, şi apoi eu eram mai răsărit ca dumneavoastră. Acu, dacă ştiţi cine sînt, mă luaţi ordonanţă, domn' căpitan? Mă rog frumos!"

Ce să vă spun, fraţilor, se uita atît de rugător la căpitan, încît mi s-a făcut milă. I s-a făcut milă şi lui Smeu: „Bine, măi Neculai! Te iau de probă". „De probă, domn' căpitan! Am să mă străduiesc să fiţi mulţumit de mine". „Du-te acum la Cartier şi spune-i domnului căpitan Medrea că te-am luat ordonanţă de probă". „Să trăiţi, domn' căpitan! Mă duc îndată".

A plecat Neculai, bucuros nevoie mare. Dar să vedeţi ce mers are. Parcă ar umbla pe catalige. În viaţa mea n-am întîlnit un om mai caraghios. Numai cît îl vezi şi te umflă rîsul. De i-o fi cumva de folos Neculai ăsta căpitanului, nu ştiu. De un lucru sînt însă sigur: că nu se va plictisi cu el.

Ca o adevărată menajeră, Neculai Tălîmbu deretica prin camera căpitanului Smeu.

— Noroc, Neculai! Domnul căpitan nu-i acasă? întrebă Ulea, păşind în odaie.

— La ora asta ce să caute? E la postul de comandă.

— Nu-i acolo. A întrebat domnul colonel Barbat de dînsul. Am crezut că s-o fi repezit pe acasă şi am venit să-l anunţ. Tu ce mai faci, măi Neculai?

— Ce să fac, domn' căprar? De bine ce-mi merge, îmi pun un picior după gît şi joc cu celălalt ceardaş.

— Dar ce s-a întîmplat, frate?

— Ce să se întîmple? Mai nimica! Am visat azi-noapte că mi-a mai crescut un nas şi, supărat, l-am tăiat cu spanga. De atunci mă doare aici, în vîrf, de parcă într-adevăr mi-ar lipsi o bucăţică de carne.

— Va să zică de aceea eşti necăjit.

— Ei, d-aia!

— Atunci?

— Păi cine ţi-a spus, domn' căprar, ca sînt necăjit? Eu? Dumneata ai auzit snoava aia, cum l-a păcălit Stan Prostovan pe birău?

— Pe asta n-am auzit-o!… Spune-mi-o!

— Lasă că ţi-o spun altă dată. Acum am treabă.

— Bine, atunci nici eu nu-ţi spun ceea ce aveam de gînd să-ţi spun.

— Parcă ce poţi să-mi spui dumneata!

— Voiam să-ţi dau o veste care te-ar fi bucurat.

— Vestea care să mă bucure nu mi-o poţi da dumneata, fiindcă nu-ţi stă în putinţă. Dacă mi-ai spune că s-a pus pace, asta zic şi eu veste! Altceva…

— Dar dacă ţi-ar da drumul acasă te-ai bucura?

— Ia mai lasă gluma asta, domn’ căprar! La mine nu se prinde. Pînă nu se pune pace, nu pleacă nici unul dintre noi. Dumneata parcă nu ştii mai bine decît mine!…

— Tu, însă, ai să pleci, măi Neculai! Şi în scurt timp.

— Nu-ţi bate joc de mine, domn’ căprar!… Şi Neculai Tălîmbu îl privi cu neîncredere.

Întîlnindu-i privirea, Ulea observă cu surprindere că îl priveau doi ochi inteligenţi şi şireţi. Ochii de acuma nu semănau de loc cu ochii de toate zilele ai lui Neculai Tălîmbu. Erau mai curînd ochii celuilalt Neculai, ai aceluia care, în noaptea ce trecuse, se furişase cu paşi de lup pînă la paraclisul madonei. O clipă, numai o clipă, ochii adevăraţi se trădară. Pe urmă redeveniră ochii obişnuiţi, spălăciţi şi apoşi, ca ochii unui om guturăit.

— Nu-mi bat joc de fel, Neculai. Ai să pleci acasă. Asta e lucru hotărît. A aprobat domnul general.

— Dacă a aprobat domn’ general, înseamnă că cineva a pus o vorbă bună. Cine oare s-o fi gîndit şi la mine?

— Eu ştiu? Poate domnul căpitan Smeu. Doar ţi-e consătean… Ce şi-o fi zis? Hai să-i fac un strop de bine lui Neculai al meu!… La urma-urmei, ce vei fi căutînd tu, aici, pe front, nu ştiu! Eşti un om bolnav, şi de mult ar fi trebuit să te lase la vatră. Cam bănuiesc eu cum s-au întîmplat lucrurile. P.S.-ul te-a trimis pe tine încoace ca să-l facă pe altul scăpat acasă, vreunul care a avut cu ce să-l ungă pe careva de la mobilizare. Este?

— Nu prea!… Eu singur m-am cerut pe front.

— Mă rog! Te-ai cerut singur… Dar acum, cînd ai văzut cum e pe aici – şi bine nu-i – cred că eşti bucuros de vestea pe care ţi-am dat-o.

— Apăi, domn' căprar, eu îţi spun dumitale că nu plec!… Am să mă duc la domn' colonel Barbat şi am să-i spun: „Domn' colonel, mulţam frumos pentru că v-aţi gîndit la mine, dar eu nu mă întorc în ţară. Pentru pofta hitleriştilor am fost trimis să lupt pe frontul celălalt. Şi dacă astăzi nu mai sînt om ca toţi oamenii, apăi cine, dacă nu ei, sînt vinovaţi? De aceea, domn' colonel – am să-i spun – nu mă întorc acasă pînă nu terminăm cu ei. Batîr că nu sînt în linia întîi, da' chiar ca ordonanţă la domn' căpitan Smeu se cheamă că, o ţîră, ajut şi eu ca să-i batem mai repede". Uite aşa am să-i spun lu' domn' colonel Barbat. Şi dacă eu vreau să rămîn, să vedem cine şi ce are cu mine?

— Bine, măi Neculai, spune-i aşa domnului colonel! Şi dacă o vedea că musai vrei să rămîi, nu cred că are să te trimită cu sila în ţară. Şi acum, frate Neculai, rămîi sănătos! O şterg.

Plecă, lăsîndu-l pe Neculai Tălîmbu cu fruntea încreţită de supărare şi necaz.

Deşi era ora prînzului, la Cifru se lucra încă. În timp ce căpitanul Smeu cifra un raport al Biroului 3, cifratorii lucrau de zor cu maşina la descifrarea unei radiograme.

Cînd Ulea intră pe uşă, căpitanul Smeu întrebă, fără să-şi ridice ochii de pe cod:

— Ai fost la masă, Ulea?

— Am fost. Mi-am luat şi solda. Mi se pare că am cam întîrziat.

— Întreabă-l pe Pelinoiu. El să-ţi spună, că doar pe el trebuia să-l schimbi.

Ulea îi luă locul. Radiograma pe care o descifrau, transmisă de către „Pajura", conţinea ultimele dispoziţii ale Armatei în legătură cu presupusul mare atac de o doua zi. Cu excepţia lui Ulea, care cunoştea adevărul, toată lumea, inclusiv căpitanul Smeu, era convinsă că, în zorii zilei, unităţile diviziei vor relua ofensiva.

Deşi în ultimele douăzeci şi patru de ore asemenea radiograme circulaseră între armată şi divizie şi viceversa, nici unul din rapoartele informative primite din oră în oră de la unităţi nu semnalase mişcări de trupe inamice. În liniile hitleriste domnea linişte perfectă. Aceasta însemna că Abwehrul încă nu cunoştea sistemul pe baza căruia funcţiona maşina de cifrat.

Burlacu, care lucra în echipă cu Ulea, profitînd de o scurtă pauză, îi spuse acestuia:

— Mîine iar îi vom scărmăna pe hitlerişti…

— Şi încă ce scărmăneală! Aici scrie că atacă şi divizia de cavalerie, adăugă Pelinoiu.

După o oră, ordinul fu descifrat şi cifratorii putură să răsufle uşuraţi.

— Pentru ziua de astăzi sper că am terminat! li se adresă vesel căpitanul Smeu. Nu cred să mai vină ceva. Băieţi, sînteţi liberi. Aranjaţi-vă însă în aşa fel, ca cineva să rămînă aici, pentru orice eventualitate.

Tomescu se oferi să asigure permanenţa serviciului şi ceilalţi cifratori se risipiră care încotro.

Ulea se duse la Biroul 2, nerăbdător să afle ce mai conţineau rapoartele informative trimise, din oră în oră, de ofiţerii cu informaţiile de la unităţi.

— Ceva nou, domnule căpitan? se interesă, intrînd pe uşă.

— Nimic!... Linişte pe întreg sectorul. Mai adineauri am fost anunţat de colonelul Paulopol că nici aviaţia de recunoaştere nu semnalează mişcări de trupe la inamic.

— Înseamnă că nu ne-au putut descifra radiogramele.

— Inexplicabil, totuşi, aşa stau lucrurile: l-au sacrificat pe Barbu, renunţînd să se mai folosească de el în îndeplinirea misiunii lor.

— Şi, de fapt, aceasta pare mult mai probabil.

— Pare de necrezut, dar altă explicaţie nu există. Cred că acum dumnealor vor încerca să acţioneze.

— De ce spui dumnealor? Sînt mulţi? Unul e Neculai. Celălalt? Smeu? Ai găsit şi celelalte verigi care îţi lipseau?

— Dimpotrivă, am mai pierdut cîteva, chiar din cele pe care le aveam. Acum sînt aproape convins că domnul căpitan Smeu nu are nici un amestec în afacerea asta. În sfîrşit, se pare că sîntem pe

drumul cel bun. Un lucru mai rămîne să aflăm. De fapt, esenţialul!

— Care anume?

— Dacă Neculai al nostru în afacerea asta este căpitan sau ordonanţă. Dacă el e căpitanul, atunci totul e în ordine. Dacă e numai ordonanţă, atunci urmează să descoperim de cine ascultă.

Telefonul sună prelung… Căpitanul Gheorghiu ridică receptorul.

— Alo!… Da!… Eu sînt, cine întreabă?

Cel care chemase vorbea atît de tare, încît Ulea îl putea auzi:

— Smeu… Eşti singur? Pot să vin la tine? Trebuie neapărat să-ţi vorbesc.

— S-a întîmplat ceva?

— Da, ceva destul de grav. Dar putea să fie şi mai grav.

Căpitanul Gheorghiu închise telefonul.

— Ai auzit?

— Am auzit!

— Ce dracu’ s-a mai întîmplat?

— În cîteva momente veţi şti. Eu o şterg, să nu dea peste mine aici.

— Şi dacă am nevoie de dumneata, unde te găsesc?

— Căutaţi-mă la noi, la Cifru.

Cîteva clipe mai tîrziu, căpitanul Smeu intră pe uşă, roşu şi transpirat. Pe faţă i se citea îngrijorarea.

— Ce-i, Smeule? Ce s-a întîmplat?

Căpitanul Smeu se trînti pe un scaun, gîfîind.

— Stai numai puţin să-mi trag sufletul. Am venit tot într-o goană. Am lucrat la birou pînă mai

adineauri. Pe urmă, simţindu-mă tare obosit, m-am dus să fur o oră, două de somn. Ei bine, cînd ajung la cantonament, ce crezi că găsesc? Pe bietul Neculai lungit pe covor, cu faţa în jos, şi lada mea de campanie deschisă. Nu-i nevoie să-ţi spun, cred, că toate albiturile şi lucrurile erau împrăştiate în toate părţile. La început, l-am crezut mort. Numai cînd i-am ascultat inima, mi-am dat seama că trăieşte. Am luat o cană cu apă şi i-am turnat-o pe faţă. Efectul s-a arătat imediat. A început să mişte puţin buzele, să-şi încreţească fruntea şi, încet, încet să-şi revină. A deschis ochii şi m-a privit ca de pe altă lume. „Ce-i, mă Neculai? Ce s-a întîmplat?” îl întreb eu. El, sărmanu’, voia să vorbească, dar atîta se gîngăvea, încît mi-a fost imposibil să înţeleg ceva. Îmi tot arăta cu mîna la ceafă. Am înţeles atunci că îl pălise careva în cap. Dacă am văzut că nu pot scoate nimic de la el, l-am luat în braţe, l-am aşezat în pat şi am alergat să te anunţ.

— Bine ai făcut! aprobă căpitanul Gheorghiu. Vin cu tine. Vreau să-l văd şi eu pe Neculai.

Căpitanul Gheorghiu se pregăti de plecare. Încuie sertarele biroului, îşi puse centura, boneta. În prag, se opri ca şi cînd abia atunci şi-ar fi amintit…

I se adresă pe un ton de parcă i-ar fi cerut sfatul:

— Nu crezi, Smeule, că ar fi bine să-l luăm cu noi şi pe Ulea? Deşi în legătură cu Barbu a cam scrîntit-o, trebuie să recunoşti că are multe calităţi, unele chiar remarcabile.

— Să-l luăm, de ce nu? Nu am nimic împotrivă.

Numai că nu ştiu unde l-am putea găsi.

— Să încercăm la voi la Cifru.

Aşa cum se înţelesese cu căpitanul Gheorghiu, Ulea aştepta în birou. Se întîlniră în stradă.

— Aveţi treabă cu mine, domnule căpitan? îl întrebă, cu prefăcută naivitate.

În cîteva cuvinte, căpitanul Gheorghiu îl puse la curent cu ceea ce aflase de la căpitanul Smeu.

— Domnule căpitan – spuse Ulea – v-aş ruga să-mi îngăduiţi să vin puţin mai tîrziu. Deocamdată, atîta vreme cît nu ştim de cine a fost atacat Neculai, şi mai ales în ce scop, nu cred că e bine să fim văzuţi intrînd în casa aceea toţi trei. Şi cînd spun aceasta, mă refer la mine.

— Ai dreptate. E mai prudent, fu de acord şi căpitanul Gheorghiu.

Se despărţiră, şi cei doi ofiţeri porniră spre cantonamentul căpitanului Smeu.

Cînd ajunseră, îl găsiră pe Neculai stînd în capul oaselor, cu coatele pe genunchi şi cu obrajii sprijiniţi în palme. Văzîndu-i, dădu să se scoale.

— Stai liniştit, Neculai! îl opri căpitanul Smeu. Ţi-e mai bine?

Neculai dădu din cap, fără să răspundă.

— Ai putea să ne povesteşti ce ţi s-a întîmplat? întrebă la rîndul său căpitanul Gheorghiu.

— P… pot… Uu!… dar-r…ră… ră-rău mă… mă… mai d… doa… doare c… c… ca… capul!

Şi îşi duse palmele la cap, arătînd locul unde îl durea. Pe urmă, bîlbîindu-se rău de tot, cu chiu cu vai, Neculai povesti ce i se întîmplase.

Se înapoiase de la instrucţie la aceeaşi oră, ca de obicei. Şi-a lăsat arma în hol şi a intrat să

pregătească patul căpitanului, întrucît acesta obişnuia să se culce în pauza de prînz. Dar cum a intrat pe uşă, a încremenit în prag. Lada de campanie era deschisă, şi lenjeria împrăştiată în toate părţile.

În primul moment, a voit să lase totul baltă şi să se ducă să-l anunţe pe căpitan. S-a gîndit însă că ar fi mai bine să afle ce anume lipseşte din lucruri. A dat fuga la ladă şi, în clipa cînd s-a aplecat să adune lucrurile, a simţit o lovitură în moalele capului, de parcă l-ar fi pălit cineva cu un baros. Ce s-a întîmplat apoi cu el, nu-şi mai aminteşte.

La ultimele cuvinte ale lui Neculai, intră pe uşă Ulea:

— Să trăiţi! Pe dumneavoastră vă caut, domnule căpitan – se adresă el lui Smeu.

Acesta, deşi găsea deplasată preocuparea lui Ulea de a fi vigilent faţă de prostănacul de Neculai, acceptă totuşi jocul:

— A sosit vreo radiogramă?

— Nu, domnule căpitan. A telefonat după dumneavoastră domnul şef de stat-major. A ordonat să vă prezentaţi imediat la dumnealui.

— Bine!… Bine!…

Apoi către Neculai, care continua să-şi acopere moalele capului cu palmele şi să se vaite uşor.

— Cum e, Neculai? Te simţi mai bine?

— M… m… mai bi… bine, să tră… tră… iţi! Da’ doa… doare ta… ta… tare.

Căpitanul Smeu pipăi locul. Era, într-adevăr, puţin umflat, dar nu zări nici măcar urma vreunei zgîrieturi.

— Dar ce a păţit Neculai, domnule căpitan? se

interesă Ulea, privind compătimitor la ordonanţă.

— Ce să păţească! Ştii proverbul acela: toate bubele rele…

Şi îi povesti ceea ce, de fapt, Ulea ştia, fără a neglija amănuntele pe care le aflaseră între timp chiar de la Neculai.

— Cu ce l-o fi pălit oare? întrebă Ulea cu prefăcută naivitate.

— Exact ca într-un roman poliţist: cu un săculeţ umplut cu nisip! explică şeful Biroului 2. S-ar zice că agresorul lui Neculai are oroare de sînge. Dar ia spune-mi: Ţi-a dispărut ceva, Smeule?

— Încă nu ştiu. Poate vreo cămaşă sau niscai indispensabili… Dar credeţi că pentru fleacurile astea a riscat banditul acela? Dacă Neculai ar fi fost mai puţin papă-lapte şi punea mîna pe el, am fi ştiut acuma ce a căutat în realitate.

— Pesemne că Neculai a fost lovit pe cînd încerca să adune lucrurile împrăştiate – îşi dădu cu părerea Ulea, vorbind cu modestie.

— Aşa pretinde şi Neculai, ţinu să-l lămurească căpitanul Gheorghiu.

Căpitanul Smeu îşi exprimă nedumerirea:

— Nu înţeleg, totuşi, un lucru: dacă Neculai a fost lovit în timp ce se afla aplecat asupra lăzii, atunci ar fi trebuit să-l găsesc prăbuşit în locul acesta. Or, eu l-am găsit acolo, chiar pe locul unde te afli tu acum, Gheorghiule.

— D… do… domn c… căp… itan, c… cînd am i… in… trat p… pe u… şă la… la-la-lada e… ram… mai în… înco… colo – şi Neculai, părăsind patul, se duse să arate locul exact unde se aflase lada în clipa cînd el intrase pe uşă.

Căpitanul Gheorghiu, care, între timp, cercetase încăperile în căutarea vreunei urme, conchise cu indiferenţă:

— Vezi? Acum se explică şi nedumerirea ta, Smeule. Apoi cu alt ton: După cît îmi pot da seama, individul care l-a atacat pe Neculai nu a lăsat nici o urmă. Am să-l trimit pe Paraschivescu să ancheteze. Deocamdată, mare lucru nu mai avem ce face aici. Să mergem!

Cîteva minute mai tîrziu, părăseau toţi trei cantonamentul. Afară, în stradă, căpitanul Smeu întrebă:

— Ei, ce părere aveţi în legătură cu ceea ce i s-a întîmplat bietului Neculai?

— Deocamdată nu m-aş pronunţa, se eschivă căpitanul Gheorghiu, care, de fapt, îşi formase o părere.

— Dacă îmi permiteţi… se amestecă în discuţie Ulea.

— Poftim! Te ascultăm! spuse căpitanul Smeu.

— Toată lumea ştie că, mai ales pe front, secretele militare nu sînt păstrate în lăzile de campanie ale ofiţerilor. Ar însemna să vedem în jurul nostru numai spioni – şi încă din cei mai proşti – dacă am crede că acela care a cotrobăit prin lada domnului căpitan Smeu intenţiona să descopere niscai secrete militare. De aceea, e mult mai normal să presupunem că agresorul bietului Neculai e un borfaş de rînd şi neexperimentat.

Căpitanul Smeu se gîndi o clipă, apoi ceru părerea căpitanului Gheorghiu:

— Crezi şi tu că a fost, într-adevăr, un borfaş?

— Înclin să cred că Ulea are dreptate…

După ce Smeu se despărţi de ei, căpitanul Gheorghiu îl întrebă pe Ulea:

— Spune-mi, eşti într-adevăr convins că e vorba doar de un simplu borfaş?

— Ştiţi, am văzut, mai de mult, un film cu Stan şi Bran. Dacă nu mă înşel, se intitula „Stan şi Bran în legiunea străină”.

— Am auzit de el, dar nu l-am văzut.

— În filmul acesta este o scenă foarte nostimă. Stan şi Bran angajaţi în legiunea străină sînt scoşi la instrucţie. Plutonul din care fac ei parte execută diverse întoarceri din mers. Toată nostimada constă în aceea că cei doi fac, în contratimp, cu totul alte mişcări decît ceilalţi din pluton. Lumea se prăpădeşte de rîs, dar numai puţini dintre spectatori sesizează în ce constă comicul situaţiei. Anume, în perfecta sincronizare dintre mişcările anapoda ale celor doi comici şi reglementarele mişcări ale celorlalţi. Mi-am amintit de scena aceasta mai adineauri pe cînd îl ascultam pe Neculai Tălîmbu.

— Şi e vreo legătură între scena din film şi cele povestite de Neculai?

— Presupun că da! Singura deosebire constă în aceea că eu nu mă găsesc de loc în situaţia spectatorului neavizat, care se prăpădeşte de rîs la ghiduşiile lui Stan şi Bran.

Căpitanul Gheorghiu înţelese că Ulea nu era dispus să spună mai mult şi nu insistă.

CE SE POATE ASCUNDE ÎN CARTEA DE

RUGĂCIUNI A UNUI ABATE

Frontul din nou se mişcase. Cu două zile mai înainte, la sud, în sectorul ocupat de divizia de cavalerie, trupele hortiste atacaseră puternic, cu întăriturі proaspete. Atacul nu numai că fusese stăvilit, ci, printr-un fulgerător contraatac combinat, român şi sovietic, dispozitivul hitlerist fusese străpuns, fapt care obligă trupele hortiste să se retragă pe un front larg, pentru a nu rămîne cu aripile descoperite.

Unităţile diviziei înaintaseră, urmărind îndeaproape pe hitlerişti, care rezistau numai atît cît era necesar ca să-şi asigure retragerea.

Era ora prînzului cînd postul de comandă al diviziei „Moldova” ajunse în satul în care urma să cantoneze. Era un sat mare, cu case frumoase, acoperite cu ţiglă sau olane şi cu întinse livezi, care începeau chiar din spatele caselor.

Birourile, cîte putură să încapă, se instalară în localul primăriei. Celelalte – în casele mai încăpătoare din apropiere. Ordinul era să nu se despacheteze decît strictul necesar, deoarece se prevedea că frontul va mai putea fi încă împins înainte.

Serviciul Cifrului se instalase într-o casă peste drum de localul primăriei, în două încăperi mari, din care una fu destinată drept cantonament cifratorilor.

Căpitanul Smeu izbutise să pună mîna pe casă, aceasta după lungi parlamentări cu maiorul Bratoloveanu, care o revendica pentru birourile pe care le conducea. Din acest motiv, atunci cînd, în

sfîrşit, căpătă cîştig de cauză, începuse să se întunece.

— Dar Ulea pe unde umblă? întrebă căpitanul Smeu, văzînd cum se muncesc cifratorii să care, pe treptele de la intrare, lada de fier, în care se păstrau codurile. El de ce nu-i aici, să dea o mînă de ajutor?

— Lăsaţi, domnule căpitan, că nu-i mare lucru!

— Bine, dar unde umblă? Nu mi-a cerut voie.

— Nu ştiţi cum este el? Nu stă locului nici să-l pici cu ceară.

În timp ce căpitanul Smeu se interesa de Ulea, acesta stătea de vorbă într-o curte cu conductorul unei căruţe care aparţinea companiei de poliţie. În acelaşi timp, însă, nu slăbea din ochi casa de peste drum. Acolo, Neculai Tălîmbu îl încartiruise pe căpitanul Smeu.

De atunci trecuse mai bine de o oră. Între timp, venise şi căpitanul Smeu, să-şi inspecteze cantonamentul. Probabil îl găsise pe plac, pentru că nu stătu decît cîteva clipe, grăbit să se întoarcă la postul de comandă, unde, de obicei, în asemenea împrejurări, era totdeauna de lucru pentru Cifru.

„Are să-mi tragă el o praftură – îşi spuse Ulea gîndindu-se la căpitan – dar de mişcat nu mă mişc de aici. S-ar putea întîmpla ca prietenului Neculai să-i vină gustul să facă o plimbare prin sat tocmai în lipsa mea. Mi-ar părea nespus de rău dacă nu mi s-ar oferi prilejul să-l însoţesc de departe, ca o umbră credincioasă ce-i sînt”.

Şi, într-adevăr, nu se înşelă. Se întunecase de-a binelea cînd Neculai Tălîmbu ieşi în stradă. Se

opri o clipă în poartă, parcă spre a se orienta, apoi o porni grăbit înspre partea de vest a satului. Pe uliţă treceau mereu soldaţi, în sus şi în jos, în căutare de cantonamente. Un miros plăcut de ciorbă de fasole venea de la bucătăriile de campanie, instalate în aer liber, prin curţile oamenilor.

Neculai Tălîmbu se întîlnea mereu cu soldaţi, dar nu-i lua în seamă, aşa cum, de altfel, făceau şi ei.

Ulea îl urmărea de aproape, fără să se teamă că ar putea fi descoperit. Uliţa era plină de ostaşi, încît era imposibil ca Neculai să-şi poată da seama că este urmărit.

Pelerinajul nocturn al acestuia la paraclisul madonei fusese revelator. Ulea avusese prilejul să afle una din căile pe care le folosea Abwehrul ca să intre în legătură cu agentul său. Probabil că, la rîndul său, Neculai folosise şi continua să folosească procedee similare, ca informaţiile sale să ajungă acolo unde trebuia. Asta însemna că, retrăgîndu-se, inamicul lăsa în urmă oameni care stabileau legătura cu el, fie prin contact direct, fie, aşa cum se întîmplase în localitatea pe care abia o părăsiseră, depunînd într-un anumit loc, cunoscut dinainte, pe de o parte ordinele, pe de alta rapoartele de activitate.

Cît timp frontul nu se mişcase, paraclisul madonei fusese ţinut permanent sub supraveghere. Din păcate însă, nici Neculai Tălîmbu şi nici altcineva nu se mai hazardase să decapiteze pe răbdătoarea madonă.

Presupunînd că şi pe viitor spionii vor continua

să folosească asemenea metode, Ulea se hotărîse să nu-l piardă din ochi pe Tălîmbu. Acesta fusese motivul pentru care pînă mai adineaori se găsise angajat într-o conversaţie lipsită de interes cu conductorul care îşi găsise sălaş pentru noapte în curtea unei case, peste drum de cantonamentul căpitanului Smeu.

După vreo douăzeci de minute de mers, Neculai Tălîmbu se opri în faţa unei biserici, situată în mijlocul unei livezi cu pomi fructiferi, împrejmuită cu un gărduleţ.

O alee îngustă, pietruită, ducea pînă la treptele bisericii. În spatele ei, şi aproape mascată de biserică, se afla casa parohială. Două din cele patru laturi ale livezii formau un unghi, la întretăierea a două uliţe, perpendiculare una pe alta.

Neculai Tălîmbu deschise portiţa şi intră în curtea bisericii. Dar în loc să urmeze aleea, o tăie de-a dreptul prin iarbă, ocolind biserica pe la stînga. Ulea îl pierdu repede din vedere. Atunci grăbi paşii şi, ajungînd la întretăierea uliţelor, coti la stînga. După ce merse cîtva timp de-a lungul acestei laturi a gărduleţului, îşi făcu vînt peste el, tupilîndu-se în iarbă. Cînd se convinse că nimeni nu l-a văzut, porni să se tîrîie prin iarba înaltă, care de mult ar fi trebuit să fie cosită, pînă ajunse în dreptul altarului. Acolo se opri. Era un foarte bun post de observaţie, deoarece avea vedere şi înspre biserică, şi înspre casa parohială.

La cel mult treizeci de paşi îl descoperi pe Neculai Tălîmbu, care, cu mîinile în buzunarele

pantalonilor, cerceta casa parohială. Era o căsuţă obişnuită din cărămidă, acoperită cu olane, după toate aparenţele construită de curînd. De altfel, ca şi biserica. Dintre cele patru ferestre, numai două erau luminate. Una într-un capăt, cealaltă la celălalt.

Tălîmbu se apropie tiptil de cea mai apropiată fereastră luminată şi, săltîndu-se în vîrful picioarelor, privi înăuntru. Ceea ce văzu acolo probabil că nu-l satisfăcu, pentru că imediat se duse să privească prin cea de-a doua fereastră luminată. Pesemne că înăuntru se afla acela pe care îl căuta, pentru că se grăbi să bată în geam de trei ori, într-un fel convenţional.

Fereastra se deschise imediat şi o voce bărbătească întrebă pe ungureşte:

— Cine-i acolo?

Deşi vorbise destul de încet, Ulea auzi întrebarea.

— Karl e acasă?

— E plecat de mult la Budapesta.

— Nu a lăsat cumva cheia de la bibliotecă?

— Biblioteca e deschisă. Apoi, cu ton familiar: Nu te pot primi pe uşă. Marta e în bucătărie. Intră pe aici!

Dintr-un salt, Neculai Tălîmbu fu în odaie, apoi fereastra se închise.

Părăsindu-şi ascunzătoarea, Ulea se apropie la rîndul său. Ca să poată privi înăuntru, trebui să se apuce de brîul de sub fereastră şi să se ridice în mîini. Ceea ce văzu îi suscită în mod deosebit interesul, dar poziţia în care se afla era şi incomodă, şi primejdioasă. Risca să fie descoperit

dacă vreunul din cei dinăuntru şi-ar fi aruncat întîmplător privirea într-acolo.

În curte, la cîţiva paşi de fereastră, era un măr cu coroana rotată. Dîndu-şi seama că pomul acela constituia un foarte bun post de observaţie, se sui în el.

De acolo vedea întreaga odaie. Era o sufragerie. La masa din mijloc, faţă în faţă, stăteau Neculai Tălîmbu şi un preot. Preotul era tînăr şi avea o faţă bucălată şi rozã. Sprîncenele stufoase umbreau nişte ochi mici şi sfredelitori. Pe masă, la îndemînă, se afla deschisă o carte de rugăciuni.

Cei doi vorbeau prieteneşte şi, din cînd în cînd, preotul zîmbea. La un moment dat se ridică, se duse la bufet şi se întoarse de acolo cu o sticlă şi un păhăruţ pe care, după ce îl umplu, îl întinse lui Tălîmbu. Acesta îl goli dintr-o sorbitură, apoi făcu semn preotului să i-l umple din nou. După ce îl goli şi pe aceasta, Tălîmbu întinse iarăşi păhăruţul. Preotul se prefăcu însă că nu observă. Atunci Neculai Tălîmbu trase sticla aproape servindu-se singur.

Mult ar fi dat Ulea să poată auzi ce vorbeau cei doi!... Dar cum lucrul acesta nu era posibil, se străduia să ghicească, după mimica feţei şi după gesturi, cam despre ce ar putea ei vorbi.

La un moment dat îl văzu pe preot făcînd anumite gesturi, care la început i se păreau cu totul ciudate. Abia mai tîrziu înţelese că acesta se străduia să-i explice lui Neculai Tălîmbu pe unde trebuie s-o apuce, ca să ajungă într-un anumit loc. Cînd, în sfîrşit, acesta fu complet edificat, preotul

luă un cuţit şi, înfigîndu-l în scoarţa cărţii de rugăciuni, se puse să descleieze coperta neobişnuit de groasă chiar pentru o carte de rugăciuni. Operaţia nu fu uşoară. Ca s-o ducă la bun sfîrşit, îi trebuiră cîteva minute. Din scoarţa descleiată, preotul scoase o cheie pe care i-o întinse, zîmbind, lui Tălîmbu.

Acesta dezlegă moletiera de pe piciorul drept, ascunse cheia în cracul pantalonului, apoi o înfăşură la loc, de data asta cu o pricepere pe care cei care îl cunoşteau nu i-ar fi bănuit-o.

O clipă mai tîrziu, se ridicară, şi Ulea înţelese că întrevederea luase sfîrşit. Coborî din pom şi se duse să se ascundă din nou în iarbă.

Cîteva clipe mai tîrziu, fereastra se deschise şi Neculai Tălîmbu sări afară. Numai că de data asta, în loc să plece pe acelaşi drum pe care venise, porni în direcţia unde stătea ascuns Ulea şi trecu foarte aproape de el. Ajungînd la gărduleţ, îl sări fără efort, ca un veritabil atlet.

Drumul pe care apucă, în nici un caz nu ducea la postul de comandă.

„Încotro s-o fi ducînd?” se întrebă Ulea, hotărît să-l urmărească.

Neculai Tălîmbu mergea repede şi îi era greu să se ţină după el, fără să se trădeze. De multe ori ştia că îl are în faţă numai după zgomotul paşilor. La cîte o întretăiere de uliţe, Neculai Tălîmbu se oprea o clipă să se orienteze, apoi pleca mai departe. Trecură de partea cealaltă a satului, şi uliţa pe care mergeau acum era largă şi pietruită. Casele erau arătoase, se cunoştea că aparţineau unor oameni înstăriţi. Ferestrele însă zăceau,

toate, în întuneric.

Ajungînd pe uliţa aceea, Neculai Tălîmbu încetini paşii. Din cînd în cînd se oprea să lumineze cu lanterna faţada vreunei case, apoi pornea mai departe. În cele din urmă, se opri în faţa unei porţi masive de stejar. De-a dreapta şi de-a stînga porţii, în loc de obişnuitul zaplaz – un zid de cărămidă de aproape doi metri înălţime, spoit cu var. Pe zid, în stînga, chiar lîngă poartă, o tăbliţă de alamă anunţa pe cei interesaţi că în clădirea aceea se afla sediul societăţii „Horticola S.A.”.

Neculai Tălîmbu încercă poarta. Era încuiată. Stătu cîteva clipe nehotărît, măsurînd cu ochii înălţimea zidului. Din ascunzătoarea sa, Ulea îl văzu pornind-o de-a lungul zidului, pînă acolo unde acesta se sfîrşea. Acolo începea gardul casei vecine. Un gard de scînduri, nu mai înalt de un metru. Tălîmbu se căţără pe el, se prinse bine cu palmele şi, dintr-un salt, fu călare, sus, pe gardul de zid. Pe urmă, sări uşurel dincolo.

Ulea aşteptă cîteva minute, apoi procedă la fel. Cînd ajunse sus, ascultă atent, scrutînd întunericul, apoi după o clipă de ezitare, lăsîndu-se în mîini, poposi cu bine de partea cealaltă. Acolo se făcu una cu pămîntul şi, cu revolverul în mînă, aşteptă. Dar nu se întîmplă nimic.

Se afla într-o grădină. Ronduri cu gazon, paravane scunde de bucşii, alei presărate cu nisip mărunt. În fund casa. O casă cu un singur etaj, în stil de vilă, cufundată în întuneric. O porni într-acolo, mergînd de-a buşilea cu revolverul în mînă. Trepte de piatră, de ambele laturi, cu brîuri late,

duceau pînă la o terasă semicirculară. Terasa avea, de asemenea, un brîu de zid. Pe brîu, de-a lungul celor două arcade, un fel de lăzi din tinichea pentru flori.

În casă se intra de pe această terasă. Uşa de la intrare era larg deschisă.

„Probabil că Neculai a lăsat-o dinadins deschisă, ca să-şi asigure retragerea în caz de nevoie” – îşi spuse.

Ezită totuşi să urce treptele. Privi jur împrejur. Ochii, care se obişnuiseră cu întunericul, nu sesizară nimic care ar fi putut constitui un motiv de nelinişte.

Se hotărî. Sui treptele şi pătrunse în casă. Dincolo de prag se opri. Întunericul era acolo atît de negru, încît nu-şi vedea degetele înaintea ochilor. Ascultă atent, dar nu auzi nici un zgomot. Se încumetă să aprindă lanterna. Plimbă fasciculul de lumină de jur împrejur. Încăperea în care se afla era un hol mare şi frumos mobilat.

Holul acesta încăpător şi elegant era aproape circular. Trei uşi duceau în trei direcţii diferite. Una în fund, celelalte două – una în dreapta, alta în stînga. Se hotărî, la întîmplare, pentru cea din mijloc, după ce, în prealabil, îşi lipise urechea de fiecare şi după ce constatase că înapoia lor domnea o linişte desăvîrşită.

Apăsă uşurel pe clanţă şi uşa se deschise fără zgomot. O cameră ceva mai mică decît holul. Două birouri, faţă în faţă, un clasor şi o casă de bani. O uşă, în fund. Înapoia ei, de asemenea, linişte desăvîrşită. Se încumetă s-o deschidă. Încăperea aceasta nu se deosebea de prima: birourile,

clasorul, o casă de bani. Încă o uşă în fund şi alta în stînga.

Lipindu-şi urechea de uşa din fund, auzi destul de clar următoarele cuvinte rostite în limba germană:

„Un soldat german nu are voie să gîndească. El trebuie să execute ordinele acelora care gîndesc pentru el!”

Deşi putea auzi şi chiar vedea cîte ceva, privind prin gaura cheii, locul acela nu era un post bun de observaţie şi de ascultare. Cei dinăuntru puteau să-l surprindă în orice clipă, înainte ca el să prindă de veste şi să mai aibă timp să se ascundă. Nădăjduind că şi camera în care se auzeau voci ar putea să aibă tot două intrări, ca şi aceea în care se afla, se hazardă prin uşa din stînga şi, după ce străbătu un mic culoar, se trezi într-o cameră de baie, de unde putea auzi perfect ce se discuta în camera alăturată.

Curiozitatea şi-o putu satisface nu numai ascultînd, dar şi privind prin gaura cheii. Şi şi-o satisfăcu din plin, fără teamă că ar putea fi descoperit, căci, fără îndoială, Neculai Tălîmbu avea să folosească la plecare acelaşi drum pe care venise.

Pentru ca cititorul să înţeleagă mai bine cele ce au să urmeze, să-l lăsăm, deocamdată, pe Ulea în camera aceea de baie şi să ne întoarcem puţin înapoi, ca să-l urmărim pe Neculai Tălîmbu din clipa cînd acesta ajunge în grădina societăţii „Horticola”.

Deşi săritura nu fusese din cele mai izbutite,

Neculai Tălîmbu nu se alese decît cu o căzătură, fără nici un fel de urmări neplăcute. Se ridică imediat, pornind hotărît spre casa care se profila în întuneric. Nu se aşteptase să găsească uşa de la intrare deschisă, de aceea, atunci cînd se hotărî să-i treacă pragul, revolverul îl avea în mînă. Străbătu holul şi cele două camere pe care cititorul le cunoaşte acum şi, ajungînd în dreptul uşii prin crăpăturile căreia răzbea lumină, se opri. Apăsă clanţa şi, izbind cu piciorul, o dădu de perete. Păşi înăuntru cu revolverul întins. Măsura aceasta de precauţie se dovedi inutilă, pentru că cel pe care se aştepta să-l găsească treaz dormea dus.

Era un om gras, cu o faţă rotundă ca o lună plină şi unsuroasă, cu părul blond, răvăşit pe frunte. Dormea pe o canapea, cu faţa în sus, şi sforăia asurzitor. Era îmbrăcat într-un costum cenuşiu din stofă fină, dar boţit tare, cum boţită îi era şi cravata. Alături, pe o măsuţă, se aflau resturi de mîncare,

Un pahar şi cîteva sticle de bere, goale. Pe jos, aruncate la întîmplare, încă un număr impresionant de sticle, de asemenea golite. Pe pat şi pe covor – ziare în limba maghiară şi germană.

Neculai Tălîmbu privi cu dezgust la omul adormit, apoi, împungîndu-l uşurel în coastă cu ţeava revolverului, îi strigă:

— Hermann, ai salutări de la Obersturmbannführerul Karl!…

Omul sări ca ars şi vîrî iute mîna sub pernă, după revolver. Neculai Tălîmbu însă, punîndu-i pistolul la tîmplă, îi spuse rîzînd:

— Cuminte, *du Dummkopf*[8]... Lasă în pace jucăria aia!

Cel care purta numele de Hermann îşi retrase mîna, scrîşnind din dinţi.

Neculai Tălîmbu vîrî mîna sub pernă, de unde scoase un revolver. Îl ascunse în buzunar, apoi, încălecînd un scaun, i se adresă.

— Şi acum, Hermann, să stăm puţin de vorbă!

Cel care purta numele de Hermann, acum complet dezmeticit, îl privea cu un aer prostit.

— Nu mă cunoşti! Nu-i aşa? întrebă ironic Neculai Tălîmbu.

— Nu! Cine eşti?

— N-are importanţă. De altfel, şi eu te văd acum prima dată. Dar am auzit de tine.

— Şi ce vrei?

— Nu bănuieşti? Ţi-am spus că ai salutări de la Herr Obersturmbannführerul Karl. *Du Lump*[9], asta nu-ţi spune nimic?

Hermann se cutremură, de parcă un curent electric puternic, ar fi trecut prin el, iar ochii, injectaţi de băutură şi nesomn, oglindiră o spaimă nebună.

— Ei, aşa că acum înţelegi ce treabă am cu tine? rînji Neculai Tălîmbu.

Dar, ca prin minune, Hermann se metamorfoză. Redeveni calm, spaima din priviri îi dispăru. Luă de pe masă o ţigară, o aprinse, zvîrli băţul de chibrit cu un bobîrnac pînă la picioarele lui Tălîmbu, apoi, după ce trase o dată din ţigară, spuse cu dispreţ:

8 Neghiobule! (n.a.).

9 Nemernicule! (n.a.).

— Karl e un idiot!

— *Du gottverdammtes Arschloch*[10], cum poţi vorbi aşa de Herr Obersturmbannführerul Karl?

Hermann începu să rîdă:

— Nu te scandaliza. Tu îl cunoşti?

— Nu!

— Atunci de ce te revolţi? Eu îl cunosc şi îţi spun că-i un idiot!

— Herr Obersturmbannführerul Karl e superiorul meu şi eu nu am voie să gîndesc rău despre un superior. Trebuie să am încredere deplină în el!

Hermann îl privi lung, fără ură, fără ironie, cu milă, ca şi cînd l-ar fi compătimit.

— Te înţeleg!… Aşa am fost şi eu.

Rămase cîtva timp gînditor, privind, fără să vadă, un tablou care spînzura deasupra uşii, apoi izbucnind în rîs:

— … Şi, totuşi, îţi spun că e un idiot Karl ăsta!

— Dacă te mai exprimi încă o dată aşa, trag imediat!

Hermann ridică din umeri, dispreţuitor:

— Ei, şi? Dar mai întîi ascultă ce vreau să-ţi spun. Eu îl cunosc pe Karl de mult, din 1930. A fost un timp cînd îl apreciam şi eu. Toată lumea îl aprecia. Pînă şi Reichsführerul Himmler avea o părere destul de bună despre el. Dar abia de cînd am început să lucrăm împreună mi-am dat seama cîte parale valorează. Karl, multlăudatul Karl este, în fond, un om care are cap, dar fără nimic în el. El ştie lucrul acesta. Atît de deştept este ca să-şi

10 Nătărău afurisit (n.a.).

dea seama. De aceea, totdeauna a căutat să aibă pe lîngă sine un creier care să gîndească în locul lui, care să aibă idei şi iniţiative. Asta e tactica lui. Ea l-a ajutat să se ridice. Ideile altora, iniţiativele altora le prezenta mai sus ca fiind ale lui. I se spunea: „Sînt mulţumit de dumneata, Karl. Ideea dumitale este excelentă!" Ideea excelentă era a altuia şi, de cînd am devenit subalternul său, a mea. El niciodată nu mi-a spus: „Hermann, tu ai idei interesante". Dimpotrivă, strîmba din nas nemulţumit şi zicea: „Dumneata, Hermann, parcă ai avea cîlţi în loc de creier. Eşti Hauptsturmführer, dar cred că în capul unui Oberscharführer există mai mult creier decît în al dumitale".

Asta pe vremea cînd lucram amîndoi la Gestapo. Ulterior, cam pe vremea cînd ne pregăteam să ocupăm Cehoslovacia, Karl a fost trimis să lucreze la Abwehr. Ei bine, cu toate că spunea despre mine că am un cap mai prost decît al unui Oberscharführer a cerut şi a obţinut să fiu şi eu trecut o dată cu el la Abwehr. Da, da, nu se putea lipsi de capul meu „prost".

Pe tine nu te cunosc, nu ştiu cine eşti, spuse după o pauză. Bănuiesc, însă, după uniforma pe care o porţi. Îl cunosc doar pe celălalt. Nu l-am văzut niciodată, dar îl cunosc bine. A lucrat şi el la început pentru Gestapo. E îndrăzneţ şi hotărît, dar prudent totodată. I-am văzut fişa. Interesant, foarte interesant... El te-a trimis?

— Ţi-am spus că vin din partea Obersturmbannführerului Karl.

— *Quatsch!*[11] Ce tot îi dai cu Obersturmbannführerul Karl! Dar n-are importanţă. Vreau să-ţi spun numai că ideea este a mea. Karl şi-a însuşit-o imediat. Şi planul tot al meu a fost. Omul de care tu asculţi tot eu i l-am propus. După aceea, mi-a venit în minte altceva mai bun. Karl lipsea. Fusese chemat la Bratislava. Fără să-l mai aştept, pe răspunderea mea personală, am dat ordin ca oamenii să acţioneze. Acţiunea a eşuat însă, deşi planul a fost perfect. Tu cunoşti amănuntele?

— Nu cunosc şi nici nu mă interesează. Mandatul meu e limitat.

— Înţeleg!… Sînt pedepsit pentru că am gîndit, pentru că am avut iniţiativă.

— Un soldat german nu are voie să gîndească. Trebuie să execute ordinele acelora care gîndesc pentru el! replică Neculai Tălîmbu cu fanatism.

— Prostule, tu nu înţelegi? Cum să gîndească idiotul de Karl, cînd el nu are creier? Tot ceea ce executa erau gîndurile, ideile mele. Dacă nu aş fi avut ghinionul să lipsească tocmai atunci, Karl ar fi aprobat noul meu plan, sînt sigur de asta. Şi atunci cum rămîne cu eşecul? Cine ar fi fost vinovatul? Dar ar trebui să-ţi dau amănunte.

— Nu am timp. Mă grăbesc!

— Cîteva minute. Să te convingi şi tu că atunci cînd Hermann concepe un plan, îl concepe în stil mare. M-am gîndit: cum s-ar putea oare să descoperim mai repede în ce constă secretul maşinii de cifrat? Am studiat harta şi am văzut, că,

11 Fleacuri (n.a.).

într-un anumit loc, şoseaua se bifurcă. Dacă românii atacă şi noi nu-i putem opri, trupele se vor scurge pe şosea, în direcţia aceea. Şi atunci mi-a venit ideea, o idee colosală. Foarte îndrăzneaţă, dar colosală. Mi-am zis: dacă la bifurcarea şoselei am putea pune un om al nostru care să dirijeze circulaţia în direcţie inversă, nu mai mult de un sfert de oră, şi dacă duba în care se transportă cifrul s-ar afla în pană, singură, pe braţul drept al şoselei, atunci noi am putea afla uşor ceea ce ne interesează. Aceasta a fost ideea generală. Dar ca ideea să poată fi pusă în practică era necesar: întîi, înlocuirea agentului de circulaţie cu un om al nostru; în al doilea rînd, înlocuirea să se facă mult mai tîrziu, adică după ce aveau să se scurgă coloanele; în al treilea rînd, maşina care transportă cifrul să se desprindă de coloană, pentru ca ea să se găsească – în timpul cît omul nostru va dirija circulaţia – singură pe şosea; în al patrulea rînd, să lucrăm în aşa fel, încît românilor să nu le treacă prin minte că e vorba de un accident pus la cale de noi.

Şi acum, în ce fel am procedat... Am calculat cîţi kilometri va avea de străbătut maşina pînă la punctul unde trebuia să rămînă în pană. Printr-un procedeu destul de complicat şi de ingenios, am aranjat ca maşina să poată rămîne în pană exact acolo unde doream. La timpul potrivit, o motocicletă avea s-o ajungă din urmă... Şi imaginează-ţi următorul dialog: „Eşti în pană, şofer?” „Da!” „Ce are?” „Dracu’ ştie! Nu-i pot da de rost”. „Îmi dai voie să văd şi eu? Mă pricep bine. Sînt mecanic”.

Bineînţeles, motociclistul ştie dinainte care-i buba. În cîteva minute face ca motorul să funcţioneze. Dar în acelaşi timp pune în mişcare un dispozitiv, de asemenea ingenios. Un fel de suveică, încărcată cu un exploziv foarte puternic. În faţa suveicii, la o depărtare de cîţiva centimetri, se află un fel de cui, care se apropie de suveică pe măsură ce motorul merge. Totul e calculat ca, după ce maşina va străbate o sută de metri, cuiul să intre brusc în suveică, să percuteze capsa şi explozibilul să ia foc. Partea dinainte a maşinii sare în aer. Ce se întîmplă cu şoferul şi însoţitorii săi nu e greu de ghicit. Cît priveşte pe motociclist, acesta are sarcina ca, atunci cînd explozia se produce, să alerge la faţa locului şi să culeagă roadele acestui plan colosal. Bine gîndit, nu-i aşa?

— Mda! Bine gîndit, dar prost executat! replică Tălîmbu.

— Fatalitatea! Totul a fost pregătit pînă în cele mai mici detalii. Aşteptam numai ziua. Şi iată, românii, atacă, noi ne retragem. Sosise momentul ca planul să fie pus în aplicare. La început totul merge bine. Agentul de circulaţie este lichidat şi înlocuit cu un om de-al nostru. Maşina rămîne în pană, aşa cum fusese prevăzut. Nu mai rămînea altceva decît ca motociclistul să intre în acţiune. Dar clipele trec şi el nu mai soseşte. Omul nostru începe să se neliniştească. Orice întîrziere ne poate fi fatală, şi în special lui. Îi este teamă ca nu cumva vreunul din cei pe care i-a îndrumat în altă direcţie să-şi dea seama că a fost tras pe sfoară.

Ce se întîmplase? Motociclistul aştepta ascuns într-o pădurice. La ora stabilită dă să plece. Şi, de

necrezut, dar acesta este adevărul, motorul nu vrea să pornească. Pînă să-l facă să funcţioneze, pierde un sfert de oră... Şi cînd, în sfîrşit, ajunge, e prea tîrziu. La întretăierea şoselei nu mai găseşte pe nimeni. Prudent, bate în retragere. Şi bine face, pentru că între timp, iată ce am aflat că s-a întîmplat. Un ofiţer, dîndu-şi seama că a fost îndreptat într-o direcţie greşită, se întoarce, îl ia pe omul nostru la întrebări şi, pînă la urmă, îl arestează. Acesta, ştiind ce îl aşteaptă, se sinucide.

Spune-mi acum: ce vină am eu dacă fatalitatea s-a pus de-a curmezişul? Fatalitate să se defecteze motocicleta, fatalitate să treacă pe şosea ofiţerul acela, cînd în mod normal, trebuiau să treacă numai convoaie cu muniţii. Am pierdut, după cum vezi, numai din cauza fatalităţii!...

— Din cauza ta – vorbi Tălîmbu – puţin a lipsit ca să fie totul compromis. Ca să salvez situaţia, a trebuit să-l ucid pe şofer. Îţi închipui în ce situaţie ne-am fi găsit dacă şoferul descoperea cauza defectării motorului?

— Va să zică tu l-ai ucis?

— Eu! Şi tot eu am fost acela care a aranjat ca maşina să rămînă în pană.

— Ziceai că nu cunoşti amănuntele!

— Nu le-am cunoscut. Am avut o misiune limitată şi am îndeplinit-o. În ce scop mi s-a cerut să fac acest lucru, nu mi s-a spus, şi nici nu am cerut să mi se spună. Nu am dreptul să întreb la ce foloseşte ceea ce mi se cere să fac. Eu trebuie să execut. Şi execut!

— Execuţi! repetă Hermann, clătinînd din cap.

Acesta este marele nostru defect. Executăm orbeşte ceea ce ni se cere, fără să ne întrebăm cui foloseşte. Ne place să ştim că există totdeauna cineva care gîndeşte în locul nostru.

— Atunci cînd toată lumea gîndeşte, ajungi la anarhie!

— Idiot!… Dar să lăsăm asta. Eu n-am izbutit. Dar voi? Voi ce aţi făcut pînă acuma? Nimic!…

— Nu duce tu grija noastră!

— … Şi nici nu veţi izbuti să faceţi mare lucru. Vă lipseşte un creier, al meu.

— Nu mai spune! replică ironic Neculai Tălîmbu. Creierul ăsta e al unui laş! A fugit, s-a ascuns, fiindu-i teamă de răspundere.

— Ei, da! Am fugit… Am fugit fiindcă ştiam ce mă aşteaptă, atunci cînd se va reîntoarce Karl. Ehei, tu nu-l cunoşti aşa cum îl cunosc eu!… Karl ăsta, dacă ar fi şi inteligent în măsura în care e fiară, s-ar putea considera un geniu. Şi apoi, ştiam că mă urăşte. Karl izbuteşte să-i păcălească pe alţii că e o mare inteligenţă, dar nu se poate păcăli pe sine. El ştia că, de fapt, cel care conduce sînt eu. Ştia că fără mine nu face doi bani. Cu cît îşi dădea mai mult seama de asta, cu atît mă ura mai mult. Înainte de a mă hotărî să fug, m-am gîndit bine. M-am întrebat ce va cîntări mai greu: faptul că are nevoie de creierul meu, sau ura care îl macină? Şi am ajuns la concluzia că ura va fi mai puternică. Mi-am dat seama că, aşa cum în a găsit pe mine, va şti să găsească un alt creier de care să se servească. Am fugit, m-am ascuns… Cum dracu’ m-a găsit?

— Nu ştiu!

— Şi tocmai acum, cînd începusem să mă cred în afara oricărui pericol.

— Intenţionai să trădezi, nu-i aşa?

— Ce vrei să spui?

— Ai rămas în urma frontului ca să-ţi oferi serviciile duşmanului! Ţi-ai zis că îl va interesa mult să cunoască activitatea grupului de spionaj condus de colonelul Karl Richter, mai ales cînd aceste informaţii vin de la adjunctul lui, Hermann Hartmann…

— *Donnerwetter!*[12] Cum poţi crede aşa ceva despre mine? Nu pentru asta am rămas, ci ca să scap de răzbunarea lui Karl. Am ştiut că, dacă rămîn în zona de ocupaţie, îmi va fi mai uşor să-mi ascund adevărata identitate şi apoi s-o şterg undeva, departe, la adăpost de orice surpriză. În legătură cu aceasta îmi făcusem un plan… un plan colosal! Crezi că nu mi-am dat seama, încă mai de mult, că totul este pierdut? Corabia se scufundă. Războiul l-am pierdut! Nimic, absolut nimic nu ne mai poate salva!

— Nu-i adevărat! Führerul ne-a cerut să avem încredere. În curînd o armă nouă, grozavă, ne va ajuta să-i zdrobim pe toţi duşmanii noştri.

— *Quatsch!*… Nici o armă nu ne mai poate salva. Numai un nătăfleţ ca tine mai poate crede în gogoriţa asta. Cunosc mai multe decît tine şi îţi spun: corabia se scufundă. Cine poate să se salveze s-o facă, pînă nu e prea tîrziu!… Şi tu, dacă ai avea un dram de minte în căpăţîna asta a ta, ai căuta să te salvezi.

---

12 Mii de trăsnete! (n.a.).

— Nu! Eu cred în Führer! Führerul ne-a făgăduit victoria şi se va ţine de cuvînt.

— Din nenorocire, nu se va mai putea ţine. Ruşii sînt la graniţa Reichului... Pe toate fronturile mîncăm bătaie... Oraşele noastre sînt toate la pămînt... Populaţia flămînzeşte... Îţi spun eu, nu mai e nici o salvare. În curînd vom fi la pămînt. Nu-ţi dai seama că acum trăim începutul sfîrşitului? Eşti oare chiar atît de idiot încît nu-ţi dai seama ce te aşteaptă pe tine, pe mine, atunci cînd va veni sfîrşitul?

— Termină! Te-am ascultat destul.

— Va să zică, nu-ţi dai seama ce te aşteaptă!... Va să zică, eşti mult mai idiot decît mi-am închipuit!... *Du Lump,* ne aşteaptă zile grele. Nu ştii ce se zice despre noi? Că noi n-am fi o armată, ci o hoardă de asasini. Că pe unde am trecut pînă acuma am ucis milioane de oameni, femei, copii, bătrîni, în lagărele morţii. Că am ucis, am jefuit şi am incendiat. N-ai auzit că vor fi constituite tribunale speciale care să ne judece pentru aşa-zise crime de război?... Ascultă, ţi-am vorbit de un plan. Un plan colosal. Dacă vrei să-ţi scapi pielea, eu pot să ţi-o scap. Planul acesta ne va ajuta să ne salvăm amîndoi.

— Crezi că ai să mă convingi să trădez? Îţi pierzi vremea zadarnic. Şi aşa te-am ascultat destul. Sînt grăbit, ţi-am mai spus.

— Vrei să mă omori?...

— Nu, să te pedepsesc. *Das ist ein Befehl des Obersturmbannführers*[13].

13 Este un ordin al locotenent-colonelului (n.a.).

— Vrei să devii un asasin?

— Nu-mi plac cuvintele sforăitoare. Ştii foarte bine că nu poate fi vorba de asasinat atunci cînd îndeplineşti un ordin.

Hermann îşi pierdu din nou stăpînirea de sine. Ochii săi îngroziţi priveau în toate părţile, ca şi cînd ar fi căutat un mijloc de scăpare.

— … Şi cum ai să faci? întrebă cu voce tremurătoare.

— Am să număr pînă la trei şi apoi am să trag. Unde vrei să ţintesc? Am o mînă care nu greşeşte niciodată.

— Aş prefera să mă împuşc singur. Dă-mi revolverul!

— Nu, drăguţule! N-am nici o încredere în tine!

— Îţi dau cuvîntul meu de onoare!

— Tu nu ai onoare. Eşti un trădător, iar ordinul pe care l-am primit sună altfel. Şi nici dacă ai fi tatăl meu nu mi-aş permite să execut un ordin altfel decît mi s-a ordonat.

— Bine! Atunci trage! Uite, eu am să mă ridic şi am să fac un pas spre tine. Atunci să tragi!

Cu ochii holbaţi, cu fruntea şi faţa lui grasă inundate de sudoare, tremurînd din cap pînă în picioare, ca şi cînd ar fi fost bîntuit de friguri, Hermann se ridică. Închise ochii şi făcu un pas înainte. În clipa aceea, Neculai Tălîmbu descărcă toate cele şase gloanţe.

— *Du Schwein!*[14]

Şi Hermann, îndoindu-se de şale, se prăbuşi cu faţa în jos.

---

14 Porcule! (n.a.).

Vîrînd revolverul în buzunar, Neculai Tălîmbu se plecă şi îl întoarse pe Hermann cu faţa în sus. Îl privi cîteva clipe cu dispreţ, apoi, scoţînd din buzunar celălalt revolver, mai trase cîteva gloanţe. Plecă apoi, fără să mai privească înapoi şi fără să mai închidă uşa.

Ulea, care din camera de baie auzise şi văzuse totul, se uită la ceas. Era ora nouă şi jumătate.

„Pentru astăzi cred că-i ajunge”. Îl lasă să plece fără să-l mai urmărească.

Aşteptă cîteva minute, atît cît socoti că îi sînt necesare lui Neculai Tălîmbu să ajungă în stradă, apoi trecu în camera unde zăcea, într-o baltă de sînge, cadavrul aceluia care fusese Hermann Hartmann din grupul de spionaj al colonelului Karl Richter.

Îl contemplă cu vădită silă, murmurînd: „Şi-au spălat rufele în familie!”…

Se plecă să-i cerceteze buzunarele. În afară de bani, nu găsi nimic în ele.

Plecă, închizînd uşa după sine. Dar nu se grăbi să părăsească şi casa. Trecu în hol şi, instalîndu-se comod într-un fotoliu, începu să se gîndească la toate acele întîmplări la care fusese martor în ultimele cîteva ore.

Va să zică, Neculai Tălîmbu, pe care toată lumea îl credea un biet nătîng, sigur era un agent hitlerist, şi încă unul dintre cei mai periculoşi. Mai mult, acum cunoştea adevărata cauză atît a sinuciderii falsului agent de circulaţie, cît şi a asasinării şoferului Pantelimon. Aceste două fapte îl puseseră totdeauna în mare încurcătură, fiindcă,

ori de cîte ori încercase să le lege de celelalte evenimente, niciodată nu izbutise.

Se gîndi la Hermann, care se lăudase atît cu planurile sale colosale, şi-şi spuse că lăudăroşenia lui îi depăşea cu mult inteligenţa. Planul „colosal” eşuase, şi acum Hermann era mort. În schimb, Neculai Tălîmbu trăia şi era decis să nu dea greş. Dar, din tot ceea ce aflase, cel mai important lucru era că Neculai Tălîmbu nu lucra singur. Hermann vorbise şi despre un alt agent hitlerist. Asta însemna că Neculai Tălîmbu era numai braţul care execută şi nu creierul care gîndeşte.

Ţigara, care arsese aproape de la sine, îi fripse degetele. Ulea o azvîrli şi aprinse alta. Gîndurile începură din nou să roiască: „Cine era, în fond, acest Neculai Tălîmbu, care juca atît de perfect rolul nătîngului?” Prin Biroul 2 al Armatei ceruse să se facă cercetări în satul lui de baştină. Răspunsul încă nu sosise, dar, dacă ţinea seama de cele aflate, mai mult ca sigur că informaţiile vor fi acelea pe care le aştepta. În orice caz, atîta vreme cît nu ştia cine este *celălalt*, Tălîmbu nu trebuia arestat. Trebuia supravegheat îndeaproape, fiindcă prin el se putea ajunge la acela. Dar oare într-adevăr se putea ajunge? În mod normal, da. După toate probabilităţile însă, Neculai Tălîmbu începuse să nu se mai simtă în deplină siguranţă. Dovadă presupusul atentat împotriva persoanei sale. Pozînd în victimă, Neculai Tălîmbu voia să îndepărteze eventuala bănuială care ar plana asupra lui.

În clipa următoare, îi veni în minte chipul rotofei al abatelui. Interogarea acestuia, fără

îndoială, nu va fi lipsită de interes. El va trebui să răspundă de la cine primise cheia pe care o ascunsese cu atîta grijă în scoarţa cărţii de rugăciuni.

Cît priveşte întrebuinţarea pe care Neculai Tălîmbu avea s-o dea acelei chei, nu era greu de bănuit. Cu ea urma să se deschidă lada de fier în care se păstrau cifrurile. Cheia din cartea de rugăciuni a abatelui constituia dovada peremptorie a nevinovăţiei căpitanului Smeu.

Ulea zvîrli ţigara şi se ridică să plece. Începuse să coboare treptele terasei, cînd îşi aminti că uitase să ia revolverul pe care îl aruncase Neculai Tălîmbu. Reveni în camera în care zăcea cadavrul lui Hermann Hartmann şi, înfăşurînd arma într-o batistă, o vîrî în buzunar. Plecă apoi, de data aceasta fără să se mai întoarcă.

MĂI, MARE COMEDIE ŞI RADIOUL ĂSTA!

Staţia de radio se afla instalată într-o casă ceva mai departe de postul de comandă al diviziei. Comandantul staţiei era sergentul Pălimaru Gheorghe, un voinic zdravăn de prin părţile Gorjului.

Sergentul Pălimaru era considerat un radiotelegrafist excepţional. Transmitea şi recepţiona cu o viteză uluitoare. Numele lui era cunoscut de radiotelegrafiştii tuturor marilor unităţi, şi visul lor era să ajungă la îndemînarea acestuia. Cînd era el de serviciu, radiotelegrafiştii de la celelalte staţii îl cunoşteau după bătaie.

„Ăsta-i Pălimaru!” îşi spuneau ei, şi se puneau să asculte ţiuiturile acelea, care, pentru un adevărat radiotransmisionist, constituiau cea mai frumoasă muzică posibilă.

Fiind excepţional nu numai în a emite, dar în egală măsură şi în a recepţiona, sergentul Pălimaru îşi făcuse o faimă deosebită şi prin aceea că intercepta fără greşeală radiogramele cifrate ale inamicului. Zilnic plecau de la staţie, pentru a fi descifrate, numeroase asemenea texte cifrate.

Cît priveşte pe cei doi radiotelegrafişti, pe care îi avea în subordine, erau, de asemenea, printre cei mai buni.

În seara următoare acelei despre care a fost vorba în capitolul anterior, îşi făcu apariţia la staţie Neculai Tălîmbu. Pînă atunci nu călcase niciodată pe acolo.

Pentru radiotelegrafişti, prezenţa lui Neculai Tălîmbu fu considerată un prilej neaşteptat ca să-şi mai descreţească frunţile.

— Să trăiţi, domn’ sergent! salută Neculai Tălîmbu pe sergentul Pălimaru, străduindu-se să ia poziţia reglementară de drepţi. Cu toate strădaniile sale, izbuti atît de puţin şi într-un mod atît de caraghios, încît radiotelegrafiştii izbucniră cu toţii în rîs.

— Ce vînt te aduce pe la noi, măi Neculai? întrebă sergentul Pălimaru.

— Credeam că dau de domn’ căpitan al meu. L-am căutat peste tot, şi numai aici mai rămăsese să-l caut. N-a fost cumva pe la dumneavoastră?

— N-a fost, Neculai! îl lămuri cu bunăvoinţă sergentul Pălimaru.

Unul din radiotelegrafişti, ca să-l facă să prindă sămînţă de vorbă, glumi:

— Ia mai lasă-l în pace pe domn’ căpitan! O fi şi el pe undeva, să ţină de urît vreunei vădane.

Neculai Tălîmbu însă, în loc să guste gluma, se supără:

— Domn’ căpitan al meu? Nu se există. El nu-i ca alţii. Parcă ar fi o fată mare. Pesemne că-şi iubeşte mult nevasta şi vrea să-i rămînă cu credinţă. Şi să nu crezi că muierile nu-i fac ochi dulci. Încaltea una, o gazdă, nu ştiu în care sat, numele nu-l mai ţin minte – parcă poţi ţine minte numele astea de sate! — era moartă după el. Îl sorbea din ochi, nu alta. Cum venea domn’ căpitan acasă, hop şi ea în odaie, ba cu o cafea, ba cu o dulceaţă, ba cu nişte mere, sau cu te miri ce. Se uita la el cu nişte ochi focoşi, rîdea şăgalnic de te apucau ameţelile. Dar domn’ căpitan s-a ţinut tare pe poziţie. Femeia să se îmbolnăvească, nu alta, de mult ce-l plăcea, încaltea, cînd a trebuit să plecăm, nu s-a mai putut ţine şi a izbucnit în plîns. Plîngea de să se rupă cămaşa pe ea, sărmănica.

— Bine, măi Neculai, dacă ai văzut că domn’ căpitan al tău nu se înduplecă, de ce n-ai căutat s-o consolezi tu?

— Ce să fac?

— S-o consolezi!

— Cum adică s-o „consolez”?

— Să-i ţii tu de urît, în locul domnului căpitan.

— Ei, cum aş mai fi vrut!… Dar ce, parcă se uita ea la unul ca mine? Ea de domn’ căpitan avea poftă.

— Va să zică, nu te-ai fi dat în lături?

— Auzi vorbă, să mă dau în lături! Acu, nu că vreau să mă laud, dar dacă i-ar fi plăcut de mine, rău nu i-ar fi părut.

Radiotelegrafiştii izbucniră în rîs, şi rîseră parcă să nu se mai oprească. Pînă şi radiotelegrafistul care recepţiona o radiogramă de serviciu se opri din scris, ca să rîdă în voie.

Neculai Tălîmbu se apropie de staţie, privind-o cu gura căscată.

— Va să zică, de-ăştia îmi eşti, măi Neculai! vorbi sergentul Pălimaru.

Neculai Tălîmbu, fără să-şi ia ochii de pe aparatul de radio, răspunse:

— Sînt eu bicisnic, nu zic, dar bărbăţie am, mulţam Domnului. Cît eşti matale de voinic, domn' sergent, dacă ar fi vorba de o probă, tare mi-e teamă că te-aş rămîne.

O nouă explozie de rîs, de se auzi pînă în uliţă.

Cînd rîsetele se mai potoliră, Tălîmbu se miră:

— Thii, da' mare mai e radioul ăsta. N-am mai văzut unul la fel. La noi în sat are popa, are învăţătorul. Da' alea-s nişte cutii, ia numai atîta. Pe cînd ăsta-i cît o cotineaţă. Taman bine ar încăpea în el toate găinile bătrînei mele.

Tălîmbu parcă se jurase să-i ţină numai în rîs.

— Auzi, domn' sergent? Cică-i cotineaţă! chicoti unul din ei care, de atîta' rîs, avea lacrimi în ochi.

— Ce? Nu? se miră cu naivitate Tălîmbu. De mare, e mare, da' de cîntat, nu-l aud cîntînd.

— Cîntă el, cînd trebuie – îl lămuri radiotelegrafistul de serviciu.

— Şi acu' de ce ţiuie aşa? E stricat?

— Nu-i stricat de loc! Acum transmite prin

Morse. Uite aici, eu scriu ce-mi spune el.

Tălîmbu îl privi cu neîncredere.

— Vrei să spui că el îţi vorbeşte şi matale scrii ce-ţi spune?

— Cam aşa ceva!

— Ia nu-ţi mai face rîs de mine, măi băiete. Nu-i frumos, că-s mai bătrîn ca tine – se supără Neculai.

În timp ce ceilalţi rîdeau să leşine, sergentul Pălimaru, stăpînindu-şi rîsul, încercă să-l lămurească:

— Nu te supăra, măi Neculai, că nu rîde nimeni de tine.

— Cum nu-şi rîde, domn' sergent? Că doar de surzit încă n-am surzit. Eu aud cotineaţa asta că ţiuie şi dumnealui îmi spune că vorbeşte. Asta nu înseamnă batjocură?

— Uite, am să-ţi explic şi ai să înţelegi. Ia ascultă puţin, cu atenţie! Nu auzi mereu: taa-ti-ti-taa-taa-taa-ti-taa?

— Chiar aşa! se bucură Tălîmbu, făcînd ochii mari.

— Ei, acum să-ţi explic ce înseamnă „tataurile" şi „titiurile" astea. O dată se aude „ti", apoi de două sau trei ori la rînd „taa". Alteori, tocmai pe dos. Ei, sunetele astea au şi ele socoteala lor. Tu ştii carte?

— Mai mult nu ştiu, decît ştiu…

— Dar alfabetul îl cunoşti?

— Atîta ştiu.

— Atunci ai să înţelegi. Să luăm de exemplu cuvîntul „ac". Dacă vreau să scriu cuvîntul „ac", trebuie să fac cu creionul pe hîrtie litera „a" apoi

litera „c”. E clar, nu?

— Pînă aici, da!

— Ei, dar să zicem că eu vreau să ajungă la cineva, la Bucureşti, cuvîntul ăsta, „ac”. Cum pot? Să-i scriu o scrisoare, sau să-l chem la telefon. Dar n-am telefon, n-am nici hîrtie, nici creion. În schimb, am cotineaţa asta. De scris, ea nu poate scrie. Poate să transmită însă ceea ce numeşti ţiuituri. Ai auzit că sînt două feluri de ţiuituri: unele mai lungi: „taa”, altele mai scurte „ti”. Ce s-a gîndit un învăţat? Hai să fac eu un alfabet în care fiecărei litere să-i corespundă un număr anumit de ţiuituri din acestea scurte şi lungi. S-a căznit el pînă a făcut alfabetul ăsta nou. Literei „a” îi corespunde un ţiuit „ti” şi unul „ta”. Literei „c” un „ta”, iar un „ti”, apoi iar un „ta” şi un „ti”. Şi aşa mai departe. Acum să zicem că vreau să-i spun radiotelegrafistului de la „Pajura”: „Măi, frate, e aici la noi un soldat care se cheamă Neculai”. Mă aşez: aici, pe scaun – sergentul Pălimaru luă locul radiotelegrafistului de serviciu – pun degetul pe ciupercuţa asta şi încep să emit literă cu literă. Uite aşa! Şi în timp ce eu bat aici, celălalt stă cu căştile la urechi, la o altă staţie, şi scrie ceea ce îi transmit. Asta-i toată filozofia! Ai priceput?

— Măi, mare comedie şi radioul ăsta! se minună Neculai Tălîmbu, clătinînd din cap. Care va să zică aşa! Măi, măi, să vezi şi să nu crezi!… Auzi, frate: ţăcăni aici, acela de dincolo aude doar nişte ţiuituri şi înţelege tot, de parcă i-ai vorbi, aşa cum vorbesc acum cu dumneata. Păi cum se poate, domn’ sergent? Dacă tot alfabetul ăsta e alcătuit

numai din „ti-ti” şi „taa-taa”, cum dracu’ ştie el cînd ai gătat o literă şi începi alta? Mie mi se pare că seamănă toate, ca picăturile de ploaie.

— Asta fiindcă nu ai deprinderea. Altfel, ţi-ai da seama că există pauze între litere.

— Aşa!… Hm!… Aşa!… Mare comedie!

Se mai învîrti ce se mai învîrti în jurul aparatului, apoi plecă.

A doua zi, cam la aceeaşi oră, se înfiinţă din nou.

— Să trăieşti, domn’ sergent!

— Noroc, măi frate Neculai! Iarăşi l-ai pierdut pe domn’ căpitan al tău?

— Ba! Am venit să mai ascult o ţîră ţiuiturile alea. Al naibii mi-au plăcut. Aseară, nu mi s-a prins somnul de gene pînă tîrziu. Mă tot gîndeam şi mă minunam. Şi tot îmi suna în urechi: „ti-ti, taa-taa”; „taa-taa, ti-ti-ti”. Apoi cînd m-a furat somnul, tot asta am visat. Şi mai adineauri, ce mi-am zis? Hai să merg la domn’ sergent Pălimaru să-l rog să mai dea drumul o ţîră la radio. Şi iaca, am venit. Dacă nu-ţi fac supărare…

— Nu-mi faci nici o supărare, Neculai. Mi se pare că a început să-ţi placă, ai?

— Aş păcătui dacă aş spune că nu-mi place. Îmi place al dracului!…

— Dacă îţi place, atunci ascultă aici!

Şi sergentul Pălimaru, care tocmai terminase de transmis apelul de control, prinse un post care emitea prin Morse.

Tălîmbu, care se aşezase pe un colţ de scaun, asculta ca vrăjit, cu gura căscată.

— Înţelegi, domn’ sergent, ce spune?

— Spune aşa: „Q.J.O. terminat emisia! Răspunde dacă ai înţeles!”

— Ce înseamnă… nu ştiu cum i-ai mai spus?

— Asta e indicativul staţiei. Fiecare staţie are cîte un indicativ.

— Aşa! Uite, domnule, nici că mi-ar fi trecut prin minte. Credeam că numai reghimentele au… cum spui că le cheamă, ca să nu afle inamicul ce unităţi are în faţă. De bună seamă că şi cu *stanţiile* e aceeaşi socoteală. Domn’ sergent, matale cînd ai învăţat meseria asta?

— Păi în armată. Şi de recrut am făcut tot la transmisiuni.

— Aşa! Dar dacă dă Dumnezeu şi se termină războiul, ce ai să faci? Te laşi de meserie?

— Mă las, măi Neculai! Am acasă gospodărie întemeiată.

— Dar dacă n-ai vrea să te întorci, cu meseria asta poţi cîştiga de-o pîine? Sau e o meserie care-i bună numai în armată?

— Dar cum se poate, măi Neculai, să nu ştii atîta lucru? Păi meseria asta e bună nu numai în armată, ci şi în viaţa civilă. Poşta are o mulţime de radiotelegrafişti. Spre pildă, Grigore, cel de colo. El e radiotelegrafist la poştă, în Bucureşti.

Tălîmbu îl căută cu privirea şi întrebă sfios:

— Matale? Dacă nu ţi-e cu supărare, aş vrea să te întreb ceva!

— Întreabă, Neculai! Nu-i nici o supărare.

— Dacă nu te superi, vrei să-mi spui şi mie ce leafă capeţi?

— Vreo patru mii de lei pe lună.

— Cît ai spus?

— Patru mii de lei!

— Ce de bănăret! şi Neculai Tălîmbu se plesni cu palma peste obraz.

— E mult, măi Neculai?

— Atîta bănăret cît primeşti matale pe o lună eu nu văd în mînă nici după munca unui an întreg.

— O fi, măi Neculai. Dar să ştii că meseria asta nu-i plătită pe cît ar trebui să fie.

— Dar şi ăştia sînt bani, nu glumă! Patru mii de lei!… Nu-s de colo… Şi e tare grea meseria asta?

— Nu-i uşoară – îl lămuri sergentul Pălimaru.

— De bună seamă, trebuie să cunoşti carte multă!

— Trebuie să cunoşti carte. Cu cît ştii mai multă, cu atît e mai bine.

— Mda! De bună seamă!…

Oftă adînc, privind cu sfiiciune pe radiotelegrafişti. Prinse să se foiască pe scaun şi să-şi maltrateze boneta, împăturind-o, făcînd-o sul, netezind-o apoi pe genunchi, pentru ca după o clipă s-o ia de la capăt. Şi mereu ofta.

Sergentul Pălimaru înţelese că Tălîmbu are ceva pe suflet, dar că nu se poate hotărî să vorbească.

— Ce-i, mă, ce tot oftezi?

— Oftez şi eu aşa, ca omul!

— Ia nu mai fi tu *’oţ,* măi Neculai! Dacă toţi oamenii ar ofta atîta cît oftezi tu, unul n-ar mai scăpa de oftică. Zi mai bine că ai tu ceva pe suflet.

— Ai cam brodit-o, domn’ sergent – răspunse Tălîmbu, oftînd din nou.

— Spune-ne şi nouă! Poate am putea să-ţi fim de vreun ajutor.

— Ăsta mi-era şi gîndul. Mă tot codeam însă. Îmi ziceam: dacă le spun, au să-şi rîză de mine!

— Spune odată, frate! De ce să rîdem?

Tălîmbu mai oftă de cîteva ori şi, în cele din urmă, se hotărî:

— V-am spus, domn' sergent, că în noaptea asta n-am dormit de loc. M-am tot gîndit la comedia asta, perpelindu-mă cînd pe o parte, cînd pe alta.

— Ce vorbeşti, Neculai! se miră, prefăcut, sergentul. Şi cam ce gînduri ai frămîntat tu azi-noapte în legătură cu… comedia asta?

— Multe, domn' sergent, multe! Iaca, spre o pildă, m-am gîndit că mîine, poimîine, gătăm cu hitlerişti şi va trebui să mă întorc la mine, în sat.

— Ei, şi ce? Nu ţi-ar părea bine să te întorci în sat? Pămînt ai?

— N-am, domn' sergent. N-am nici vite. Atîta am: o casă rămasă de la bunici, în care stă bătrîna mea. Eu, domn' sergent, de cînd mă ştiu n-am făcut altceva decît să slugăresc ba la unul, ba la altul.

— În privinţa pămîntului, are să fie bine, măi Neculai. Ai să capeţi pămînt şi n-ai să mai slugăreşti pe la alţii. Ai să intri, cum s-ar spune, şi tu în rîndul oamenilor.

— Bine e să ai pămînt, dar mult trebuie să te mai trudeşti pînă să-i smulgi roadele. Nu-i aşa, domn' sergent?

— Nu-i uşor, fără îndoială!

— A mai grea muncă, domn' sergent, a mai grea! Eu, unul… şi conteni vorba, ca şi cînd n-ar fi avut curajul să-şi spună gîndul pînă la capăt.

— Ce? se interesă sergentul.

— Eu, unul, bucuros mi-aş lua gîndul de la pămînt, dacă aş putea să deprind şi eu o meserie mai uşoară şi mai bănoasă. Păi de ce crezi că azi-noapte m-am perpelit pe o parte şi pe alta? Mă tot gîndeam la comedia asta. De la o vreme ce crezi că-mi vine în minte? Oare – mi-am zis – n-aş putea să învăţ şi eu meseria lui domn' sergent Pălimaru? Dar îndată m-am mustrat singur: Fugi încolo, măi Neculai! Asta-i meserie grea. Trebuie să ai cap, nu glumă, şi ştiinţă de carte. Şi m-a cuprins, domn' sergent, o mare amărăciune.

— Cum, mai Neculai? Ai vrea să te faci radiotelegrafist?

— Tare bucuros aş fi dacă s-ar putea, domn' sergent. Poate mă iei ucenic pe lîngă dumneata. Azi puţin, mîine puţin, pînă se gată războiul, poate dă Dumnezeu şi intră ceva şi în capul ăsta prost al meu.

Radiotelegrafiştii se priviră şi cu greu îşi putură stăpîni rîsul. Erau cu toţii convinşi că, în nătîngia lui, Neculai nici în zece ani n-ar fi fost în stare să înveţe măcar alfabetul Morse. Propunerea lui li se păru însă un prilej nimerit ca să se mai amuze. Înţelegîndu-se cu ceilalţi dintr-o singură privire, sergentul Pălimaru îşi dădu consimţămîntul:

— Păi eu zic să încercăm, măi Neculai.

Faţa lui Neculai Tălîmbu deveni toată numai zîmbet. Ochii spălăciţi sticliră de mulţumire.

— Să te răsplătească Dumnezeu, domn' sergent, pentru sufletul dumitale bun. Dacă s-o prinde de mine ceva meserie, cînd s-o găta războiul, am să mă rog de domn' căpitan să pună un cuvînt bun pe lîngă domnii de la poştă. Dacă m-

ar primi, eu m-aş mulţumi şi cu jumătate din leafa matale. Apoi către sergentul Pălimaru: Cînd crezi dumneata, domn' sergent, să începem?…

— Am putea începe chiar de azi.

— Bucuros, domn' sergent.

Şi lecţia începu, spre hazul tuturora. Sergentul îi explică cele mai simple litere din alfabetul Morse. Tălîmbu asculta holbîndu-şi ochii, foindu-se pe scaun. Din cînd în cînd îşi ştergea fruntea şi faţa umezite de sudoare.

Lecţia mergea tare greu. Tălîmbu, după ce izbutea să înveţe, cu chiu cu vai, cîteva litere, peste un minut, două le uita şi treaba trebuia reluată de la început, spre marele haz al radiotelegrafiştilor.

— Pentru ziua de astăzi ajunge, Neculai – hotărî sergentul Pălimaru sfîrşitul primei lecţii. Cam greu, dar cred că are să meargă! Voi ce credeţi, băieţi? ceru sergentul părerea celorlalţi radiotelegrafişti.

— Sigur că are să meargă. Neculai al nostru e băiat deştept! se grăbiră să confirme şi ceilalţi cu seriozitate.

Tălîmbu mulţumi şi plecă fericit.

Lecţiile continuară şi în zilele următoare. Tălîmbu se dovedea a fi un elev extrem de conştiincios în ceea ce priveşte frecvenţa. În schimb, progresele realizate erau atît de neînsemnate, încît aproape că nu meritau a fi numite astfel. Dar Neculai nu se da bătut. Atunci cînd putea da un răspuns bun, era fericit. Cînd se încurca, intra în panică şi începea să se roage:

— Te rog, domn' sergent, să ai răbdare cu mine. Eu prind greu, dar cînd îmi intră ceva în cap, nu mai iese de acolo nici peste zece ani.

— Nu-ţi face griji, măi Neculai. Am răbdare, de ce să n-am? Tu înveţi, noi îţi arătăm, şi aşa trece vremea mai repede.

Greu era însă cu alfabetul Morse. La descrierea staţiei şi manevrarea ei, progresele erau mult mai vizibile. După ce sfîrşea lecţia, Neculai Tălîmbu se aşeza pe scaun, în faţa aparatului, şi, privindu-l ca pe o minune, începea să întrebe:

— Liniuţele astea ce-înseamnă?

— Astea sînt lungimile de undă.

— Adică fiecare *stanţie* are lungimea ei de undă… Parcă aşa m-ai învăţat ieri.

— Aşa… aşa… Va să zică, m-am înţeles cu „Trotuş" ca la ora nouă să mă anunţe dacă e linişte la ei. Să zicem că pe „Trotuş" îl prind în dreptul astei liniuţe. Bun! Atunci, învîrt *botonul* la dreapta, limba se plimbă pînă ajunge în rînd cu liniuţa. Mă opresc, pun căştile la urechi şi aştept ora. Aşa-i, domn' sergent?

— Da, Neculai! Văd că ai prins cîte ceva.

— Cu alfabetul cela merge tare greu. Mereu încurc literele, fir-ar ele ale naibii să fie! Dar pînă la urmă, tot am să le dau eu de rost, n-am grijă!…

Şi tot întrebînd ba una, ba alta, învîrtea mereu butonul, trecînd de la un post la altul. Un post care transmitea muzică nu-l interesa. În schimb, asculta cu gura căscată atunci cînd prindea cîte un post care emitea prin Morse.

— Ia auzi-l pe ăsta, domn' sergent! E dat dracului! Aşa radiotelegrafist mai zic şi eu. Ce

frumos se aude, parcă ar cînta! Ia să mai căutăm şi pe altul.

Radiotelegrafiştii se amuzau, dar în acelaşi timp se simţeau şi puţin înduioşaţi. În faţa aparatului, Neculai Tălîmbu părea ca un copil în faţa unei jucării minunate. Greu se dezlipea de acolo şi greu îl hotărau să plece atunci cînd aveau de lucru, pentru că sergentul Pălimaru nu ar fi acceptat nici în ruptul capului să fie de faţă un străin atunci cînd trebuia să transmită o radiogramă. Nici măcar nătîngul de Neculai Tălîmbu.

Năstruşnica ambiţie a lui Tălîmbu de a deveni radiotelegrafist era imposibil să rămînă numai între cei patru pereţi ai staţiei. Radiotelegrafiştii povestiră cui voia şi nu voia să-i asculte, aşa că, în scurtă vreme, află întreg postul de comandă. Bineînţeles, toată lumea era de acord că Neculai Tălîmbu îşi pierde vremea zadarnic. Cel mai convins de acest, lucru era însuşi căpitanul Smeu, care îi cunoştea cel mai bine puţinătatea minţii.

— Ce crezi dumneata – îl întrebă într-o zi căpitanul Gheorghiu pe Ulea – că se ascunde înapoia acestei subite pasiuni pe care Tălîmbu o manifestă faţă de radiotelegrafie?

— Dacă n-am şti de existenţa abatelui, am putea presupune că încearcă să-şi pregătească terenul ca să poată transmite prin radio vreo comunicare importantă. Or, abatele trăieşte, e liber şi nu avem nici un motiv să credem că nu se simte în deplină siguranţă, ca şi pînă acum. Totuşi, după părerea mea, nu pot să existe decît două posibilităţi: ori ştie că, pe viitor, nu va mai avea

posibilitatea să comunice cu ai lui, folosind procedeul sau procedeele de pînă acum şi, în consecinţă, încearcă să-şi stabilească o legătură directă, ori are de făcut o comunicare importantă şi probabil urgentă, pe care însă nu vrea, sau nu poate s-o transmită prin abate. Am stat de vorbă cu sergentul Pălimaru şi cu ceilalţi radiotelegrafişti. Cunosc în amănunt cum decurg „lecţiile”. Deocamdată nu e, ca să zic aşa, nici o primejdie. Elevul Neculai abia a izbutit să înveţe cîteva litere din alfabetul Morse. Deci, pînă va învăţa – vorba vine – întreg alfabetul, va mai trece cîtva timp. Pînă atunci, repet, nu-i nici o primejdie. În orice caz, e mai bine ca noi să fim la curent cu felul cum decurg lecţiile fără să ne mai informăm de la radiotelegrafişti, ca nu cumva ticălosul de Neculai să miroasă ceva.

— Bănuiesc la ce te gînd eşti. Va trebui însă să apelăm la Armată. Noi nu avem un asemenea aparat.

— Cît mai urgent. În cîteva zile va trebui să-l avem aici.

— Desigur. Auzi ce le-a venit în minte! Dacă n-am şti ceea ce ştim despre Neculai Tălîmbu, poate ne-am fi amuzat şi noi, la fel ca toată lumea, aflînd că un prostănac ca el şi-a pus în minte să ajungă radiotelegrafist.

— Fără îndoială!… Dacă n-am şti cine este în realitate Neculai, şi dacă ne-am lua după ce povestesc radiotelegrafiştii, am putea crede că mai uşor i-ar fi să se înhame la plug şi să are singur un pogon întreg decît să-ţi spună din cîte puncte şi linii e formată litera „c” sau litera „h”.

— Poate că tocmai pasiunea aceasta subită a lui pentru radiotelegrafie ne va da posibilitatea să ajungem la şeful lui Neculai.

— Oricum, domnule căpitan, ştim destule despre ei ca să nu ne mai poată scăpa. E de presupus că actorii noştri se pregătesc să joace ultimul act. Şi oricît se cred ei de abili, înainte de a cădea cortina, noi ne vom găsi pe scenă. Apoi cu alt ton: Ce se mai aude? Vom mai rămîne mult timp pe loc?

— Te interesează lucrul acesta în mod deosebit?

— Desigur! Din două motive: în primul rînd, mă indispune faptul că abatele nostru continuă, liniştit, să mediteze asupra nu ştiu căror subtile probleme de dogmatică. Sînt nerăbdător să cunosc părerea sfinţiei-sale dintr-un alt domeniu decît al teologiei. Or, aţi fost şi dumneavoastră de acord să nu-l arestăm decît în ziua cînd va trebui să ne deplasăm. În al doilea rînd, ard de nerăbdare să aflu cum va căuta Neculai să valorifice cunoştinţele sale de proaspăt radiotelegrafist. Am vaga intuiţie că atîta vreme cît rămînem în satul acesta, curiozitatea nu-mi va fi satisfăcută.

Căpitanul Gheorghiu scoase din birou o hartă, pe care o întinse în faţa sa.

— Hai să ne uităm puţin pe hartă şi am să-ţi explic cum se prezintă situaţia. Aici e linia frontului nostru. După cum observi, în ultima vreme înaintăm în direcţia nord-vest. Linia frontului inamic trece aproximativ cam pe aici. Poziţii naturale, care să permită hitleriştilor o

apărare puternică, nu există pînă la fluviul acesta. După informaţiile pe care le deţinem, hitleriştii se fortifică serios de-a lungul fluviului. Sînt avantajaţi şi de faptul că malul drept e mult mai înalt decît cel stîng. Ei speră – şi vor încerca totul – că nu vom putea trece. Din păcate pentru ei, lucrările de fortificaţie nu sînt încă terminate şi de aceea fac eforturi desperate spre a ne împiedica să ajungem la fluviu înainte de a-şi consolida noua linie de rezistenţă. Acesta este şi motivul pentru care rezistenţa lor a devenit atît de îndîrjită. Se cramponează de fiecare palmă de pămînt şi nu cedează decît atunci cînd nu mai au încotro. Noi nu avem însă nici un interes ca să-i lăsăm să se fortifice. Asta înseamnă că în scurt timp vom relua înaintarea.

Ulea îşi trosni degetele şi exclamă bucuros:

— Atunci e clar pentru ce Neculai Tălîmbu depune atîta stăruinţă să înveţe radiotelegrafia.

Căpitanul Gheorghiu îl privi întrebător.

— Ca să poată comunica rapid, şi ori de cîte ori va fi nevoie, atunci cînd va începe marea bătălie pentru trecerea fluviului!

SĂRMANA DOMNIŞOARĂ GUVERNANTĂ

Două zile mai tîrziu, unităţile diviziei „Moldova” porniră atacul. Luptele fură deosebit de grele. Hitleriştii, vrînd să întîrzie cu orice preţ înaintarea armatei române, luptau cu îndîrjire, căutînd să folosească la maximum cel mai neînsemnat avantaj pe care li-l putea oferi terenul.

Cu toată îndîrjita lor rezistenţă, fură mereu împinşi înapoi şi, după trei zile, primele eşaloane româneşti, sprijinite de aviaţia sovietică, ajungeau în imediata apropiere a fluviului. De pe noile obiective, trupele diviziei „Moldova” se regrupau şi se pregăteau în vederea marii şi apropiatei bătălii.

Deşi din punct de vedere tactic unităţile diviziei ocupau poziţii avantajoase, în schimb, amplasarea postului de comandă al acesteia ridica unele dificultăţi, deoarece se aflau într-o regiune în care aşezările omeneşti erau rare şi situate la mari distanţe.

În sectorul ocupat de unităţile diviziei nu existau decît două sate: unul în imediata apropiere a frontului şi permanent sub tirul artileriei inamice, celălalt mult prea în urmă. Soluţia de compromis, care se găsi, fu ca postul de comandă al diviziei să se stabilească la conacul unui grof, situat la jumătatea distanţei dintre primul şi al doilea sat. Întrucît nu se cunoştea în ce măsură conacul putea, sau nu, fi folosit, şeful de stat-major, colonelul Barbat, trimise o echipă de încartiruire să cerceteze.

Echipa era formată din căpitanul Medrea, sublocotenentul Paraschivescu, sublocotenentul Hiastru de la Biroul 4 şi doi furieri, dintre care unul era Burlacu.

De departe şi din goana maşinii, conacul păru celor care formau echipa de încartiruire un vechi şi părăsit castel medieval. Turnurile şi crenelurile se profilau în zare mohorîte şi îmbătrînite de vreme.

Dar atunci cînd ajunseră la castel, impresia aceasta fu dezminţită de realitate. Castelul, care pe dinafară părea că dăinuieşte din evul mediu, era, de fapt, o clădire care nu avea o vechime mai mare de zece ani. Proprietarul, unul din cei mai mari latifundiari maghiari, avusese fantezia să-şi clădească un conac care numai pe dinafară să semene a castel medieval. Interiorul, însă, îndeplinea toate condiţiile de confort ale unei locuinţe moderne. Parterul şi cele două etaje erau compuse din numeroase camere spaţioase, cu tapete în culori luminoase, cu dulapuri în pereţi, calorifer şi instalaţie de lumină electrică.

Puţina mobilă care se mai găsea în unele camere vorbea cu prisosinţă de luxul care domnise acolo pe vremea cînd castelul mai era locuit de proprietar. Acum, însă, era aproape gol. Mobila, covoarele, tablourile şi tot ceea ce prezenta o valoare fuseseră luate şi duse în altă parte. La castel nu mai rămăsese decît intendentul.

Ieşind în întîmpinarea echipei de încartiruire, acesta se ploconi adînc, urîndu-le bun venit. Era un om ca la şaizeci de ani, cu mustăţi albe, cu părul, care, în ciuda vîrstei, se păstrase bogat, de asemenea alb. Era îmbrăcat foarte îngrijit. Bine clădit, în ciuda mustăţilor şi a părului alb, făcea impresia unui om încă în putere. Streaşina sprîncenelor stufoase umbrea nişte ochi negri, care, atunci cînd te priveau, păreau că sfredelesc ca un burghiu. Nările nasului borcănat fremătau mereu, de parcă tot timpul adulmecau, iar maxilarele puternice şi proeminente îţi sugerau imaginea unui om primitiv, care încă nu simte

nevoia să frigă hartanul de carne pe care se pregăteşte să-l devoreze. Avea o voce de bas puternică, dar plăcută, pe care ştia să şi-o moduleze după împrejurări, rod al unei experienţe cîştigate în slujba unui stăpîn arogant şi capricios.

Aflînd scopul pentru care veniseră ofiţerii, se oferi să-i conducă şi să le arate castelul. (Accentuă asupra cuvîntului „castel”, vrînd parcă să risipească, de la început, orice fel de dubiu în privinţa aceasta.)

Cu o cheie din multele prinse într-o verigă – una uriaşă – deschise uşa de la intrarea principală şi, înclinîndu-se respectuos, ca în faţa unor înalţi oaspeţi, îi pofti să intre. Pătrunseră într-un hol impunător, cu pereţii în ulei, de culoarea cafelei cu lapte. În goliciunea sa, holul era dezolant. Dar cu puţină imaginaţie ţi-l puteai închipui aşa cum arătase el mai înainte: un uriaş covor persan pe jos, măsuţe şi fotolii joase şi confortabile din pielea cea mai fină, tablouri de preţ pe pereţi. De altfel, era suficient să priveşti candelabrul, mare cît o cupolă de biserică – o adevărată operă de artă – ca să-ţi dai seama cum arătase holul acela pe vremea cînd proprietarul încă nu se băjenise. În fund, o scară de marmură urca la etaj. În dreapta, o uşă înaltă de stejar, care se deschidea în două părţi, ducea în sala de oaspeţi. O sală lungă, cu pereţii căptuşiţi pe trei sferturi cu lambriuri din lemn de nuc, minunat ornamentate cu înfloriturі de daltă. Tavanul alb, în ulei, de asemenea ornamentat cu o artă desăvîrşită. În fund, un bufet din lemn de nuc, de o construcţie originală. Deşi lipsea acum, ghiceai uşor că în

mijloc fusese o masă lungă de oaspeţi şi, de jur împrejur, scaune cu rezemători înalte ca nişte tronuri.

În stînga, tot pe hol, o uşă dădea în două încăperi, în care se intra din una în alta, acum cu desăvîrşire goale. La ce serviseră mai înainte încăperile acestea, nici unul din cei care alcătuiau echipa de încartiruire nu-şi putea da seama. Intendentul nu-i lămuri, iar ei, impresionaţi de cele ce vedeau, uitară să mai întrebe.

Urcară la etaj. Pe două paliere se înşirau mai multe încăperi, care înainte avuseseră diverse întrebuinţări, dar care, fiind acum goale, cu greu puteai să-ţi imaginezi la ce serviseră. O cameră dreptunghiulară, între cele două paliere, era destinată bibliotecii. Rafturile, care se înălţau pînă aproape de tavan, mai conţineau încă multe cărţi, toate legate în piele, dar golurile din fiecare raft îţi indicau că acelea care prezentaseră o valoare deosebită, fuseseră puse la adăpost. Volumele rămase în rafturi erau în majoritate scrise în limba maghiară. Erau însă destule şi în limba germană şi, ceva mai puţine, în limba franceză.

Etajul al doilea, aproape în întregime, era format din camere pentru oaspeţi. Şi aici, ca pretutindeni, erau evidente luxul şi confortul modern.

Ofiţerii începură să pună întrebări.

— Ia întreabă-l – se adresă căpitanul Medrea sublocotenentului Hiastru, singurul care cunoştea limba maghiară – e mare familia stăpînului casei?

Intendentul răspunse cu gravitate:

— Familia domnului conte e o familie foarte

numeroasă. Dar aici, la castel, nu au locuit decît domnul conte, doamna contesă, vicontele Gyula şi vicontesa.

— Şi nu li-era urît în hardughia asta de casă? întrebă sublocotenentul Hiastru.

Intendentul zîmbi cu un aer de superioară îngăduinţă:

— Domnului conte îi plăcea să fie înconjurat de multă lume. De aceea, castelul era totdeauna plin de oaspeţi. De multe ori, vă asigur, eram chiar strîmtoraţi. Mai ales toamna, cînd domnul conte se întorcea din străinătate.

— ... Şi îmi închipui că nu se plictiseau de loc! adăugă ironic sublocotenentul Hiastru.

Intendentul însă nu sesiză ironia. Oftă nostalgic, apoi spuse cu voce nu mai puţin nostalgică:

— Dacă aţi şti ce petreceri se organizau aici!... Ce baluri!... Ce vînători!... Cine mai avea timp să se plictisească? Au fost vremuri frumoase, foarte frumoase! şi intendentul oftă din nou.

— Întrebaţi-l, domn' sublocotenent, pe slugoiul ăsta, dacă şi pentru ţăranii de pe moşia boierului vremurile au fost tot atît de frumoase, ceru Burlacu.

După ce terminară de vizitat toate încăperile, ieşiră în curte. În afara castelului propriu-zis, mai existau cîteva clădiri anexe. Un pavilion de vînătoare cu cîteva încăperi: o clădire micuţă şi cochetă, în stil de vilă, destinată să servească drept locuinţă actorilor şi cîntăreţilor chemaţi special din capitală, atunci cînd se organizau spectacole teatrale sau muzicale; un alt corp de

clădiri, în care locuiseră numeroşi servitori şi oameni de curte. Un grajd, construit după ultimele cerinţe ale tehnicii, în care puteau să încapă cel puţin patruzeci de cai, dar care acum era gol cu desăvîrşire. Un garaj încăpător pentru automobile, magazii şi remize. Castelul avea uzină proprie, dar motorul lipsea. După spusele intendentului, se stricase şi fusese trimis la reparat. Explicaţia nu era prea vrednică de crezare. Fără îndoială, motorul luase acelaşi drum pe care îl luaseră mobila, tablourile, covoarele şi toate lucrurile de preţ.

Una din aripile castelului avea vedere spre parc. Un parc mare, aproape cît o pădure, cu copaci seculari. Potecile îngrijite, presărate cu nisip, havuzurile şi micile fîntîni arteziene, lampioanele şi terasele trădau însă mîna omului care dorise să rectifice frumuseţea naturală a peisajului.

În mijlocul acestui parc imens, un lac cu ape nemişcate se întindea pe o suprafaţă de cîteva sute de metri pătraţi. Lacul avea şi un debarcader minuscul şi elegant. Cîteva bărci, trase pe uscat, se odihneau cu fundul în sus. Numai una singură, vopsită în alb, se afla ancorată la debarcader.

Ofiţerii, care văzuseră tot ceea ce merita să fie văzut, schimbau între ei priviri de satisfacţie. Ceea ce găsiseră depăşea prevederile cele mai optimiste. În castelul propriu-zis puteau fi instalate toate birourile şi serviciile principale ale postului de comandă, ba mai rămînea loc suficient, la etajul al doilea, să se improvizeze acolo dormitoare pentru ofiţerii din statul-major.

— Ascultă, domnule intendent – îl lămuri sublocotenentul Hiastru – noi n-am venit aici ca simpli turişti. Aici va trebui să se instaleze un post de comandă. Există un plan al castelului?

— Regret, dar nu vă pot pune la dispoziţie un asemenea plan. Chiar dacă va fi existînd, el se află la domnul conte.

— Păcat! Ne-ar fi scutit de o muncă în plus. După cum ne-am putut da seama, casa e cam golaşă la ora actuală. Vom fi nevoiţi să improvizăm cîteva paturi, iar dumneata vei avea bunăvoinţa să ne pui la dispoziţie aşternuturile.

Intendentul se înclină ceremonios:

— Totul vă stă da dispoziţie, domnule ofiţer.

— Întreabă-l, Hiastrule – se interesă căpitanul Medrea – cine mai locuieşte aici.

Întrebarea îl puse în mare încurcătură pe intendent. În priviri i se citi o umbră de nelinişte.

— Domnule ofiţer, dintre servitori, în afară de mine, nu mai locuieşte nimeni aici. Dar, dacă din personalul de serviciu, în afară de mine, n-a mai rămas nimeni, în schimb la castel locuieşte cineva. O persoană care însă în nici un caz nu v-ar putea stingheri.

— Cine? se interesă sublocotenentul Hiastru.

Intendentul îl privi cu nişte ochi în care se putea citi o mare tristeţe. Aceeaşi tristeţe o trădară şi cuvintele:

— Sărmana domnişoară guvernantă!

— O domnişoară guvernantă? A cui guvernantă?

— A domnului viconte Gyula.

— Cum, domnul viconte e un copil?

— Nu are decît doisprezece ani, domnule ofiţer.

— Aşa!… Şi cînd a plecat domnul conte, împreună cu familia, de ce nu a luat-o şi pe guvernantă?

— Credeţi că n-a vrut s-o ia? Dar… nu s-a putut! Sărmana domnişoară a refuzat să plece.

— Ascultă, de ce tot îi spui „sărmana domnişoară”?

Intendentul oftă, ochii i se umeziră. Scoase batista şi-şi şterse ochii de lacrimi.

— Fiindcă sărmana domnişoară are mintea rătăcită.

— Vrei să spui că e nebună? se interesă sublocotenentul Hiastru. Apoi către căpitanul Medrea: Auziţi, domnule căpitan? E vorba de o nebună. Ce dracu’ facem cu ea?

Intendentul îşi şterse din nou ochii cu batista şi spuse cu o voce care tremura:

— Domnule ofiţer, eu n-aş pronunţa niciodată cuvîntul pe care l-aţi rostit. Sărmana domnişoară guvernantă are doar mintea rătăcită. O biată făptură profund nenorocită.

— Nu prea înţeleg în ce constă deosebirea, aşa că te-aş ruga să mă lămureşti dumneata.

— De doi ani de zile, sărmana domnişoară guvernantă nu a mai rostit un singur cuvînt.

— A amuţit? întrebă sublocotenentul Hiastru, nedumerit.

— Nu!

— Atunci? Fii, te rog, mai explicit.

— Probabil că a uitat să mai vorbească.

— Aşa ceva n-am mai auzit.

— Din nenorocire, acesta-i adevărul. De doi ani

de zile nimeni nu a mai auzit-o pronunţînd un singur cuvînt.

— Şi pricepe cînd i se vorbeşte?

— Desigur. Dar nu vrea… sau nu poate să mai vorbească.

— Extraordinar! exclamă sublocotenentul, impresionat… Şi care-i explicaţia?

Intendentul clătină din cap cu tristeţe:

— O întreagă poveste, domnule ofiţer. O poveste neasemuit de tristă. Vă rog să mă iertaţi că nu-mi pot stăpîni lacrimile. Dar vedeţi… eu sînt singur. Femeia mi s-a prăpădit din pricina unei naşteri… Mi-a fost tare dragă… Nu m-am mai însurat… Am îmbătrînit singur… Cît am fost tînăr, nu mi-am dat seama ce mare rău este singurătatea… Cînd am înţeles, era prea tîrziu… Poate de aceea mi-e dragă domnişoara guvernantă, ca şi cînd ar fi copilul meu. Atît de nenorocită şi singură… Nici ea n-are pe nimeni. Dacă aveţi timp şi vă interesează, v-aş povesti…

Sublocotenentul Hiastru îi consultă pe ceilalţi ofiţeri. Impresionaţi de lacrimile bătrînului şi de durerea care i se citea în priviri, acceptară, curioşi să afle povestea guvernantei.

Intendentul îi pofti să ia loc pe o bancă şi începu să povestească:

— Sărmana domnişoară a venit aici, la noi, acum şase ani. A adus-o domnul conte, cînd s-a întors din străinătate. Pe atunci era foarte tînără, dacă avea douăzeci de ani. Domnul viconte avea şase ani şi era un copil cam răzgîiat. Dar ce spun eu „cam”, că era chiar tare răzgîiat. Se ţinea numai de pozne, era încăpăţînat, vorbea şi se

purta urît cu slugile. Domnul conte nu prea se sinchisea – se lăuda că şi el fusese la fel – dar doamna contesă tare mai era necăjită. Pînă la venirea sărmanei domnişoare, s-au perindat pe aici o mulţime de guvernante, dar după cîteva luni îşi luau tălpăşiţa sau erau trimise la plimbare, pentru că în loc să aibă o influenţă bună asupra copilului, dimpotrivă, îl făceau să devină mai rău. Eu, cînd am văzut-o, mi-am zis că e peste putinţă ca o domnişoară atît de tînără să izbutească acolo unde atîtea guvernante, mult mai în vîrstă şi cu mai multă experienţă, dăduseră greş. Mă aşteptam ca numai după o săptămînă s-o văd că-şi face bagajele. S-a întîmplat însă tocmai contrariu a ceea ce crezusem. Fetiţa aceasta a izbutit să facă adevărate minuni. Încă din primele zile, copilul a început să se schimbe şi numai după o lună era de nerecunoscut. Pe scurt, începuse să se poarte ca un adevărat viconte.

Se bucură domnul conte, dar mai mult se bucură doamna contesă, care o îndrăgise de parcă ar fi fost propriul ei copil. Trebuie să vă spun, însă, că şi noi, cu toţii, o îndrăgisem. Dar biata domnişoară niciodată nu ne oferea prilejul să-i dovedim cît de mult ne era de dragă tuturora. Niciodată n-am auzit-o cerînd ceva, pretinzînd ceva. Era de o modestie cum nici nu cred să existe o altă fiinţă pe lume. Se îmbrăca foarte simplu. Cu toate acestea era atît de distinsă în simplitatea ei, încît puţine doamne se puteau măsura cu ea. Şi cînd spun acestea, vă rog să credeţi că nu exagerez de loc. De douăzeci de ani, de cînd sînt în slujba domnului conte, am învăţat să cunosc şi

să deosebesc, dintr-o singură privire, adevărata nobleţe de aceea confecţionată; eleganţa care încîntă ochiul, de aceea care îl supără; frumuseţea adevărată, care rezistă, de aceea care îţi ia doar ochii la prima vedere. Şi pot să vă spun că biata domnişoară guvernantă, care nu are nici un blazon, ar merita să le aibă pe toate.

Dacă nu ar fi fost atît de modestă, dacă ar fi fost numai un pic vanitoasă, şi-ar fi atras ura multor doamne, invidioase pe frumuseţea ei. Modestia i-a fost însă pavăza care a ferit-o de invidia şi răutatea semenelor ei. De altfel, biata domnişoară nu s-a simţit niciodată bine în lumea în care a fost obligată să trăiască. Deşi se ferea s-o arate, o simţeam tristă, tînjind după o altă viaţă, cu totul deosebită. Petrecerile, care se ţineau lanţ, n-o atrăgeau şi, pe cît posibil, le evita. Singura ei plăcere adevărată era numai atunci cînd putea să se fugărească prin parc cu domnul viconte, sau cînd se aşeza la pian. Domnul conte zicea că e o adevărată artistă. Eu nu prea mă pricep la muzică, deşi am avut prilejul să ascult aici multe concerte, date de artişti cu renume mondial. Cred însă că nu-i nevoie să te pricepi prea mult la muzică, pentru ca să-ţi dai seama că biata noastră domnişoară cîntă la pian dumnezeieşte. Domnul viconte, care înainte ar fi fost în stare să joace tontoroiul pe clapele pianului, ascultînd-o, prinse dragoste de acest instrument. Şi poate că fără biata domnişoară guvernantă niciodată nu ar fi ajuns să descopere că natura îl înzestrase cu un talent remarcabil.

Intendentul, care, cît timp evocase cele

povestite mai sus, încetase să lăcrimeze, simţindu-şi acum ochii umeziţi, făcu din nou uz de batistă. Avea un fel de a-şi şterge ochii, tamponîndu-şi uşurel rădăcina nasului, care îţi amintea de acele doamne cochete, trecute de prima tinereţe, foarte grijulii ca nu cumva lacrimile să le strice fardul de pe obraji.

— Poate că mă veţi întreba – reluă el firul povestirii – dacă biata domnişoară avea mulţi admiratori? Da, domnilor ofiţeri, avea!... Domnul conte iubea nu numai petrecerile, dar îi plăcea să fie înconjurat şi de oameni tineri. Veneau la noi o mulţime de domnişori din cele mai distinse familii. Mulţi dintre ei îi făceau curte, şi pot să vă spun că ar fi fost fericiţi să depună la micuţele ei picioare numele şi averea lor. Dar biata domnişoară avea un fel de a se purta cu ei care îi dezarma. Îi făcea să simtă că există între ei o barieră pe care, oricît s-ar strădui, niciodată n-o vor putea trece. Unii, din ranchiună, spuneau despre ea că e un sloi de gheaţă pe care căldura nici unui suflet omenesc nu l-ar putea topi. Dar aceştia erau cei mai răi, cei mai proşti. Eu cred însă altceva. Cred că ea iubea pe cineva, acolo, de unde venise. Altfel nu-mi pot explica de fel cum de a fost posibil că nici unul din nenumăraţii tineri, care roiau în jurul ei, n-a izbutit să-i cîştige inima. Printre aceştia era şi un tînăr conte, locotenent de husari, care îi întrecea pe toţi în frumuseţe, spirit şi avere. Acest tînăr conte – al cărui nume îl trec sub tăcere din condescendenţă faţă de biata domnişoară – s-a îndrăgostit de ea, aşa cum păţiseră şi ceilalţi. Numai că el n-a vrut şi nici n-a putut să se

resemneze. O ruga, o implora să accepte să-i fie soţie. Dar biata domnişoară nu s-a lăsat înduplecată. Şi atunci, domnilor, s-a întîmplat nenorocirea. Într-o seară, în camera sa, tînărul conte şi-a tras un glonţ în inimă. Pe masă s-a găsit o scrisoare adresată bietei noastre domnişoare.

Cînd a venit să-l vadă, era albă la faţă şi se clătina. Cineva i-a întins scrisoarea. A deschis-o, mîinile îi tremurau, a citit-o şi s-a prăbuşit, fără simţiri. A zăcut două săptămîni. Pe urmă, încet, încet şi-a revenit. Dar din ziua cînd s-a întîmplat nenorocirea asta, nimeni nu a mai auzit-o vorbind. Asta-i, domnilor, drama vieţii bietei noastre domnişoare!…

Intendentul tăcu… Tăceau şi ofiţerii, impresionaţi de cele auzite. Abia mai tîrziu, căpitanul Medrea întrebă prin interpret:

— Şi doctorii ce-au spus? Nu există nici o posibilitate de vindecare?

— Domnul conte a făcut tot ceea ce omeneşte e posibil. Cei mai mari specialişti au fost consultaţi. Unii au declarat, categoric, că nu există vindecare; alţii ne-au dat speranţa că, treptat, treptat îşi va reveni; în fine, alţii au afirmat că vindecarea nu ar putea surveni decît numai în urma unui şoc la fel de puternic ca acela care i-a provocat o asemenea stare. Dar cine poate şti? E atît de nenorocită sărmana noastră domnişoară! şi intendentul privi în sus, spre unul din turnurile castelului.

— Nu cumva locuieşte acolo? întrebă sublocotenentul Hiastru, care îi urmărise privirea.

— Da, acolo! De cînd a venit aici, la noi, acolo locuieşte. I-a plăcut mult turnul şi domnul conte a

fost de acord, deşi ar fi preferat ca biata domnişoară să aibă o cameră alăturea de aceea a tînărului viconte. Dar parcă era cineva în stare s-o refuze?… Rar părăseşte turnul. Stă mai tot timpul acolo şi confecţionează păpuşi din cîrpe. Atunci cînd se întîmplă să coboare, se duce la seră. Îi plac mult florile. Adesea cîntă la pian. Dacă veţi veni aici, o veţi auzi. Cîntă dumnezeieşte. Se pare că florile şi pianul sînt singurele lucruri pe care şi le mai doreşte. Încolo… dacă n-aş fi eu, cred că ar muri de foame.

— Vreau să te întreb ceva: dumneata ne-ai făcut impresia unui om instruit. N-aş vrea să te jignesc, dar mi se pare că funcţia de intendent nu cadrează cu pregătirea dumitale.

Intendentul zîmbi cu îngăduinţă:

— Nu mă jigniţi de loc. Dimpotrivă, mă simt măgulit că v-am făcut impresia unui om instruit. Adevărul este, domnule ofiţer, că sînt un autodidact. După cum aţi putut observa, domnul conte are o bibliotecă foarte bogată. Mi-a plăcut să citesc, şi am citit. E greu pînă prinzi gustul. La urmă, nu te mai poţi opri. Aşa am ajuns să cunosc ceva mai mult decît ceilalţi colegi. Şi apoi, nu trebuie să uitaţi că în aceşti douăzeci de ani de cînd slujesc pe domnul conte, fiind mereu în contact cu feţe atît de simandicoase, chiar fără voia mea şi tot ar fi trebuit să mă şlefuiesc, măcar cît de cît.

— Cu alte cuvinte, eşti mulţumit de soarta dumitale!

Intendentul reflectă o clipă, apoi răspunse fără nici un fel de ezitare:

— Aş minţi dacă aş spune nu. Domnul conte mă apreciază şi îmi acordă multă încredere. Cînd a plecat, mi-a spus: „István, îţi las în grijă castelul. Consideră-te ochiul stăpînului!” Atît mi-a spus. Dar, înţelegeţi că nici nu era nevoie de o asemenea recomandaţie. Pînă acum, domnul conte nu a avut motive să se plîngă de mine. Sper că nici de acum încolo, cu toate că trăim vremuri foarte tulburi? Dar, domnule, nu asta mă îngrijorează cel mai mult, ci soarta sărmanei noastre domnişoare, pe care domnul conte, de asemenea, mi-a lăsat-o în grijă.

Ofiţerii se pregătiră de plecare, nu însă fără a mai arunca o ultimă privire asupra planului castelului, pe care îl întocmiseră cei doi furieri.

Luîndu-şi rămas bun de la bătrîn, acesta întrebă cu nelinişte:

— Vă rog să-mi iertaţi îndrăzneala! Pot să fiu liniştit în privinţa sărmanei domnişoare?

— Voi raporta superiorilor mei şi în privinţa ei, şi în privinţa dumitale.

Căpitanul Medrea şi cei doi sublocotenenţi fură primiţi imediat de locotenent-colonelul Barbat. Acesta cercetă planul şi, după ce se convinse că în castel şi în dependinţe puteau fi încartiruite toate birourile şi serviciile postului de comandă, repartiză, personal, încăperile pe plan. După aceea îl întrebă pe căpitanul Medrea:

— Spui că, în afară de intendent şi guvernanta nu mai locuieşte nimeni în castel?

— Nimeni, domnule colonel. Intendentul stă într-o căsuţă modestă, departe de corpul principal

al clădirii, în curtea exterioară a castelului.

— Da!… Bine!… Şi guvernanta aceea?

— Aşa cum v-am raportat, ea locuieşte într-o cămăruţă dintr-unul din turnurile castelului.

— În cazul acesta va trebui evacuată de acolo.

— Domnule colonel, nu cred că e absolut necesar. La turnul acela se ajunge pe o scară de serviciu, care nu are nici o uşă de comunicare cu clădirea propriu-zisă. Pe cît se pare, turnul acela a fost construit numai din nevoia de simetrie arhitectonică. De altfel, guvernanta, după spusele intendentului, nu prea e în toate minţile. Bineînţeles, e vorba de o nebunie cu totul inofensivă.

Şi relată, foarte pe scurt, ceea ce ştia în legătură cu guvernanta.

— În cazul acesta, deocamdată s-o lăsăm acolo, în turn. Vom vedea mai tîrziu dacă e cazul s-o evacuăm.

A doua zi, pînă la ora prînzului, întreg postul de comandă al diviziei se găsea instalat la castel.

CONCERTELE MATINALE ALE DOMNIŞOAREI GUVERNANTE

Serviciului Cifru îi fusese repartizată o încăpere spaţioasă de la etajul întîi, care, pe vremea cînd castelul mai era locuit, servise ca sală de biliard. Dar mesele de biliard, la fel ca restul mobilierului, fuseseră puse la adăpost de prevăzătorul conte. Camera avea vedere înspre parc şi, de la ferestre, se puteau vedea lucind, printre trunchiurile

copacilor seculari, apele nemişcate ale lacului.

Activitatea pe front fiind acum foarte redusă, cifratorii aveau mai puţin de lucru. Din această cauză, le rămînea timp suficient să poarte interminabile discuţii, pe diferite teme.

Dar cel mai mult discutau despre cele ce se întîmplau în ţară. Dacă Tomescu nu ar fi fost printre ei, ar fi înţeles mai greu semnificaţia momentului revoluţionar. Tomescu însă se pricepea să le risipească nedumeririle şi să le arate unghiul de vedere din care trebuiau privite evenimentele politice în curs de desfăşurare.

Bineînţeles, printre discuţii se prefirau şi amintiri din şcoală, din anii de studenţie, sau de pe vremea stagiului militar; se dezgropau anecdote vechi şi snoave piperate; se comentau evenimentele întîmplate în cadrul postului de comandă. În meliţarea aceasta de vrute şi nevrute, însoţită de un consum dublu de tutun, numele lui Ulea revenea nu rareori în discuţie.

Deşi calificativele pe care cifratorii le foloseau la adresa acestuia nu erau de natură să-l măgulească, dacă el ar fi fost de faţă, totuşi ele erau nu rezultatul invidiei sau al ranchiunei, ci, dimpotrivă, al simpatiei unanime de care se bucura.

— Ulea ăsta e dat în mă-sa!

Expresia sintetiza scurt, deşi în termeni vulgari, gradul şi limitele acestei admiraţii.

Ceea ce contribuise ca „muieraticul” de Ulea să crească în admiraţia lor fusese aşa-zisa lui chemare la „Pajura”, chipurile pentru a lucra acolo, la Cifru. Iată cum explicase Ulea faptul că,

totuşi, nu fusese reţinut acolo:

— M-am prezentat domnului colonel Paulopol. Foarte binevoitor cu mine, m-a întrebat dacă nu vreau să lucrez la ei. Spunea că a auzit numai lucruri bune despre mine. Presupun că s-a referit la pregătirea mea ca cifrator.

— Fără îndoială că la ea s-a referit. Probabil că faima ta de donjuan nu a ajuns pînă la ei – glumi Pelinoiu.

— Nu probabil, ci sigur nu a ajuns, deşi voi faceţi tot posibilul ca să mă compromiteţi definitiv. Ei, şi ce crezi că i-am răspuns lui Paulopol?

— Ce?

— Domnule colonel – i-am spus – dacă este un ordin, nu am ce face şi trebuie să mă supun. Dacă îmi faceţi însă o propunere, atunci îmi permit să vă spun că, deşi ea mă onorează, totuşi aş prefera să rămîn la divizie. Mă simt foarte legat, pe de o parte de comandantul meu – domnul căpitan Smeu – iar pe de altă parte de oamenii cu care lucrez şi care îmi sînt foarte dragi.

— ... Şi colonelul Paulopol ce ţi-a răspuns? se interesă Burlacu.

— S-a gîndit o clipă, apoi a fost de acord.

— Ce v-am spus eu? izbucni triumfător Burlacu, Ulea ăsta e dat în mă-sa.

În realitate, lucrurile stăteau cu totul altfel. Ulea fusese, într-adevăr, la „Pajura”, dar cu totul în alt scop, anume ca să-l escorteze pe abate.

În ziua cînd frontul se mişcă din nou şi cînd postul de comandă părăsi satul, deplasîndu-se spre nord, doi oameni rămăseseră pe loc: şeful Biroului 2, căpitanul Gheorghiu, şi Ulea.

Abatele, care fusese arestat în ultima clipă, fu imediat interogat. La început, refuză să recunoască – luînd drept martor pe Dumnezeu – că ar fi primit vizita vreunui soldat român. Dar atunci cînd i se spuse că soldatul a fost arestat şi că a făcut mărturisiri complete, se înmuie.

Declară următoarele:

— Cu două zile înainte ca dumneavoastră să ocupaţi satul, am primit vizita unui domn bătrîn şi foarte distins. Mi-a declarat că a fost trimis de o persoană care, în ierarhia clericală, îmi este superior. Domnul acesta, făcînd apel la sentimentele mele patriotice, mi-a cerut să-l ajut într-o problemă care nu mă angaja cu nimic. Anume, să înmînez unui patriot, care se va prezenta la mine, purtînd uniforma armatei române, o cheie. Cheia aceasta se afla ascunsă în scoarţa unei cărţi de rugăciuni. A ţinut să precizeze că nu are mandat să-mi divulge la ce urmează să servească cheia, dar că, de altfel, este convins, din cele ce-i spusese despre mine superiorul meu, că nici nu voi manifesta o asemenea curiozitate. După ce mi-a dat cîteva indicaţii absolut necesare, ca să-l pot recunoaşte pe acela căruia urma să-i predau cheia, a plecat, mulţumindu-mi. În seara zilei cînd dumneavoastră aţi ocupat satul, omul s-a prezentat la mine şi i-am dat-o. Asta e tot. Nu ştiu cine este – l-am văzut atunci pentru prima dată în viaţa mea – nu-i ştiu numele şi nici nu ştiu dacă, văzîndu-l, l-aş mai recunoaşte.

— Dumneata, părinte – îl întrebă Ulea – ştii cum se mai numeşte comisionul cu care ai fost

însărcinat şi pe care l-ai îndeplinit cu atîta cuvioasă conştiinciozitate?

— Pentru dumneavoastră, spionaj.

— Şi pentru dumneata?

— Dumneavoastră sînteţi ostaşi şi aveţi obligaţia să vă supuneţi superiorilor dumneavoastră. Noi sîntem de asemenea ostaşi, ostaşii lui Crist. Ca simplu ostaş al acestei armate, primind un ordin de la superiorul meu, conştiinţa mi-a dictat să-l execut. Altfel, ar fi însemnat să fiu un soldat nedisciplinat.

— Va să zică, armata asta a lui Crist se ocupă cu spionajul!… Mai departe… Cred că asta nu e tot ceea ce ne poţi spune, părinte.

— Absolut totul!

— Ce aţi mai discutat cu omul căruia i-aţi înmînat cheia?

— Banalităţi cu totul lipsite de importanţă. Nimic din ceea ce ar putea să vă intereseze.

— Poţi să ne dai un exemplu?

— Desigur. Atunci cînd primeşti un oaspete se cuvine să-l cinsteşti cu ceva. Aveam o sticlă cu lichior, preparat de menajera mea. I-a plăcut mult şi mi-a cerut reţeta. Spunea că după război o va pune pe nevastă-sa să-i prepare cîteva sticle, după reţeta pe care i-am dat-o.

— Altceva?

— Despre mersul războiului. Trebuie să vă mărturisesc, optimismul său mi s-a părut puţin exagerat.

— Şi altceva?

— Sincer vă spun că nu-mi mai amintesc.

— Despre societatea „Horticola” ce ai putea să

ne spui?

— Nimic altceva decît că există aici, la noi, o asemenea societate.

— Nu cumva eşti şi dumneata membru sau acţionar al acestei societăţi?

— Categoric, nu!

— Omul căruia i-ai predat cheia nu ţi-a cerut vreo informaţie în legătură cu „Horticola”?

Abatele ezită o clipă înainte de a răspunde.

— Ba da! Nu-mi închipuiam însă că v-ar putea interesa acest amănunt. M-a întrebat cum ar putea ajunge la sediul societăţii. I-am explicat, mi-a mulţumit, şi atîta tot.

— Dar despre un oarecare Hermann Hartmann n-ai auzit vorbindu-se niciodată?

— Numele acesta îl aud acum pentru prima dată.

— Pe omul acesta îl cunoşti? Şi căpitanul Gheorghiu îi puse dinainte fotografia lui Hermann.

Abatele privi cîteva clipe fotografia cu o mină indiferentă.

— Numai din vedere. N-am avut niciodată de-a face cu el.

— Ce ştii despre el?

— Aproape nimic. Îl cheamă Zsigmond Dory, dacă îmi amintesc bine. S-a stabilit la noi de puţin timp, ca reprezentant al unei firme germane de îngrăşăminte chimice.

— A fost împuşcat, părinte!

— Da? Nu ştiam!

— Într-adevăr, n-ai ştiut?

— Nu!

— A fost găsit împuşcat la sediul societăţii

„Horticola”, o oră mai tîrziu după ce dumneata l-ai informat pe omul care te-a vizitat cum poate ajunge mai repede acolo.

— Vreţi să spuneţi că a fost împuşcat de el?

— Da!

— E posibil. În orice caz, eu nu am nici un amestec în treaba asta.

— Asta rămîne să mai vedem.

— Ţin să repet că nu v-am ascuns nimic. Nu vreau să mi se pună în cîrcă fapte care nu-mi aparţin şi despre care nu am nici un fel de cunoştinţă.

Oricît se străduiră, sucindu-l şi învîrtindu-l cu fel de fel de întrebări, nu izbutiră să scoată mai mult de la el. După două zile, exasperaţi, se hotărîră să-l trimită la Armată, sperînd că poate cei de acolo vor fi mai norocoşi.

Acesta fusese adevăratul motiv pentru care, la reîntoarcere, Ulea găsi postul de comandă al diviziei instalat de trei zile în castelul contelui András Komáromy.

Numai cîteva ore după instalarea postului de comandă al diviziei la castel, ofiţerii, subofiţerii, furierii, plantoanele şi ordonanţele cunoşteau şi comentau drama sentimentală, a cărei eroină fusese domnişoara guvernantă. Povestea, trecînd din gură în gură, căpătase diferite variante, care mai de care mai senzaţionale, în funcţie de apetitul pentru fabulaţie al fiecărui povestitor. Într-una din aceste variante, tînărul conte şi sublocotenent de husari se sinucisese, într-adevăr, dar nu din motivele cunoscute de cititori, ci pentru

că o surprinsese pe frumoasa guvernantă în braţele unui alt adorator. Într-o altă variantă, sublocotenentul de husari fusese împuşcat pur şi simplu de stăpînul castelului – amantul guvernantei. (Acesta, ca să muşamalizeze crima, răspîndise versiunea sinuciderii.) Unul povestea că însăşi guvernanta, din gelozie, îl omorîse pe husar.

Un altul, bătîndu-şi joc de toate variantele care circulau, pretindea că lucrurile se petrecuseră altfel. În primul rînd contesta nu numai sinuciderea husarului, dar chiar existenţa acestuia. E drept, guvernanta îşi pierduse minţile din pricina unui bărbat, dar acela nici nu călcase vreodată pragul castelului. El se afla departe, în ţara de baştină a guvernantei. Era logodnicul ei şi, în ciuda tuturor jurămintelor, se căsătorise cu o altă femeie. Lovitura a fost atît de năprasnică pentru biata fată, încît şi-a pierdut minţile.

Circulau şi alte multe variante, care, dacă ar fi povestite cu toate detaliile, ar putea umple paginile unei cărţi întregi. Dar nici unul din povestitorii sau ascultătorii variantelor în circulaţie nu avuseseră încă prilejul s-o vadă pe eroină, deşi trecuseră cîteva zile de cînd se aflau în castel. În schimb, îl vedeau pe intendent suind de trei ori pe zi în turn, să ducă mîncare guvernantei. Şi de fiecare dată priveau înspre turn, în speranţa că doar-doar vor avea norocul s-o vadă la vreuna din ferestrei

Într-una din dimineţi, acordurile grave ale unei sonate de Chopin porniră să călătorească prin toate încăperile castelului. Probabil că nicicînd

muzica tulburătoare a compozitorului polonez nu a izbutit să picure atîta vrajă în sufletul omenesc ca în dimineaţa aceea. Peniţele conteniră să mai zgîrie hîrtia, maşinile de scris să ţăcăne, trăgătoarele cartografilor să mai lase dîre pe hîrtia de calc, ochii să mai privească hărţile desfăşurate pe mese, buzele să mai rostească cuvinte.

Auzeau muzică adevărată!... De atîta amar de vreme, singura muzică, macabră, pe care o putuseră auzi, fusese canonada artileriilor dezlănţuite, exploziile minelor şi ale bombelor de avion, ţipătul ciocănitoarelor cu gîtlej de metal al armelor automate, scîrţîitul monoton al roţilor convoaielor de muniţii, plînsetele pruncilor treziţi din somn în vreun miez de noapte de tragerile de baraj ale artileriei, urletul vîntului sau tam-tamul straniu al ploilor de toamnă pe foaia de cort, obsedant, continuu, ore întregi. Iată însă că li se oferea ocazia să audă muzică adevărată. Şi muzica aceasta era ca o apă rece de izvor care le răcorea sufletele însetate după altceva decît ceea ce le oferea viaţa lor de fiecare zi. Cu toate porţile şi ferestrele deschise, sufletele lor lăsau să se călătorească departe, departe, doruri şi simţăminte pe care ei, în mod voit, încercaseră să le ignore.

Cînd pianul conteni, cîteva clipe vraja continuă să-i stăpînească. Apoi, ca şi cînd le-ar fi fost ruşine de atîta slăbiciune, peniţele începură să scîrţîie pe hîrtie, maşinile să ţăcăne furioase, cei mai mari să dea ordine cu o voce răstită fără nici un rost. Dar, în ciuda asprimii din priviri, în ciuda aparentei

indiferenţe de pe chipul fiecăruia, nu exista unul să nu regrete că vraja se sfîrşise prea repede şi să nu nutrească speranţa că, poate, pianista va reîncepe să cînte. Dar speranţa se dovedi efemeră. Pianul rămase mut în tot cursul zilei.

A doua zi, el se făcu din nou auzit. Dar dacă în ajun muzica fusese, de fapt, numai un pretext pentru un fel de trăire retrospectivă, de data asta, lăsîndu-se purtaţi pe aripile năzdrăvane ale muzicii, trăiră în închipuire toate nădejdile pe care şi le puneau în ziua de mîine. Şi cînd ultimele acorduri ale pianului se stinseră, ei ar fi aplaudat cu toţii dacă ar fi ştiut că aplauzele lor puteau fi auzite de pianista surghiunită de bunăvoie în turnul castelului.

Se părea că domnişoara guvernantă îşi pusese în gînd să-i răsfeţe, delectîndu-i în fiecare zi cu cîte un concert. Concertele aveau loc la ore foarte diferite: într-unele zile, dimineaţa, cînd abia intrau în birouri, mohorîţi şi cu ochii cîrpiţi încă de somn; în alte zile, spre prînz sau după-amiaza, ori tîrziu, seara. Se obişnuiseră atît de mult cu ele, încît atunci cînd se întîmpla să treacă o zi fără să audă pianul, se posomorau, deveneau nervoşi. Şi de fiecare dată se găsea cîte unul care să se ducă să-l întrebe pe intendent dacă nu cumva domnişoara guvernantă s-a îmbolnăvit.

Concertele deveniseră un eveniment atît de important în viaţa lor de fiecare zi – lipsită cu desăvîrşire de divertismente – încît aproape nu era discuţie în care să nu fie vorba, măcar în treacăt, despre ele.

— Ce zici de concertul de astăzi? Ţi-a plăcut?

— Grozav. Mai ales a doua bucată pe care a cîntat-o. Ce păcat că nu ştim ce cîntă!

— Într-adevăr, mare păcat.

— În orice caz, datorită castelanei, muzica a mai cîştigat în mine un prozelit. Cînd m-oi întoarce acasă, n-am să las să-mi scape nici un concert.

Discuţii asemănătoare aveau loc în fiecare zi.

Nu se ştia care dintre ei atribuise pentru prima dată guvernantei titlul de „castelană”. Cert e însă că, în scurt timp, toată lumea nu-i spunea decît aşa. Şi dacă după primele concerte faima ei de pianistă nu trecea dincolo de porţile castelului, în scurt timp, însă, începu să se vorbească despre ea pe la posturile de comandă ale unităţilor. Nu de puţine ori se puteau auzi cuvinte ca acestea, fie la telefon, fie în convorbiri directe:

— … Va să zică mîine, la nouă, eşti aici la mine cu situaţia pe care ţi-am cerut-o. Poate ai noroc să asculţi şi concertul.

— … Haide, domnule! Dacă ai fi picat cu zece minute mai devreme, mai apucai finalul concertului.

— … N-am picat prea tîrziu? Concertul a avut loc?

Dar faimei de virtuoasă pianistă i se adăugă şi aceea de femeie neobişnuit de frumoasă, în ziua cînd castelana coborî pentru prima dată din turnul ei. Puţinii care avură norocul să fie pe aproape încremeniră de admiraţie. Văzură o femeie înaltă, impunătoare, străbătînd cu un mers maiestuos curtea castelului şi dispărînd în seră. Abia cînd n-o mai văzură se dezmeticiră şi dădură fuga să anunţe evenimentul. Şi nu fu de loc întîmplare că,

mai tîrziu, cînd castelana părăsi sera, în curte se afla mai multă lume ca de obicei şi nici că la ferestre apăruseră ciorchini de capete. Ea, însă, cu totul absentă la ceea ce se petrece în jurul ei, călca maiestuos, în timp ce ochii migdalaţi păreau că privesc undeva, dincolo de spaţiul înconjurător.

Versiunii oficiale a romanului ei de dragoste, precum şi nenumăratelor lui variante li se datora faptul că vremelnicii oaspeţi ai castelului îşi plăsmuiseră în închipuire, fiecare, o altfel de imagine a castelanei. Cu toţii şi-o închipuiseră însă o frumuseţe virginală, rafaelică. Dar în ziua cînd o văzură într-aievea, îşi dădură seama că adevărata castelană nu semăna nici pe departe cu aceea pe care închipuirea o plăsmuise.

Frumuseţea ei era foarte pămîntească. Totuşi, dorinţele rămîneau molcomite. Era ceva în întreaga ei făptură care punea bariere de netrecut între ea şi oamenii din jur. Aceasta se datora pe de o parte fixităţii nefireşti a ochilor migdalaţi, pierduţi parcă în contemplarea unei lumi dincolo de spaţiu, iar pe de alta – mersului ei, care, în aparenţă maiestuos, avea parcă ceva din rigiditatea mersului unei somnambule.

Începînd din ziua aceea, castelana îşi făcu obiceiul ca, în fiecare dimineaţă, să se ducă la seră. Cîţiva curioşi, spionînd-o, o văzură oprindu-se în faţa fiecărei glastre, ici îndreptînd lujerul vreunei flori, dincolo rupînd cîte o petală veştejită. Din cînd în cînd, se pleca să miroasă potirul vreunui crin, sau rozeta vreunei garoafe, roşie ca o rană. Pe urmă, după ce trecea în revistă glastrele înşirate pe două rînduri, de-a dreapta şi

de-a stînga, se apuca de lucru. Stropea florile care i se păreau că nu fuseseră bine stropite de către intendent, lega cîte o tulpină care, între timp, începuse să se încline. Şi de fiecare dată cînd părăsea sera, avea braţele încărcate de flori, de obicei crizanteme. Dacă se întîmpla ca vreun ostaş să-i iasă în cale, îi oferea o floare, fără să se oprească din drum, fără să-l privească şi, după cît se părea, fără să audă mulţumirile îngăimate ale acestuia.

În raniţele multor ostaşi existau, presate între filele vreunei cărţi, flori oferite de castelană.

ŞARPELE CU OCHI DE RUBINE

Era în timpul repausului de prînz. Deşi iarnă, ziua era însorită şi călduţă ca o zi întîrziată de toamnă. Doi dintre cifratori se plimbau pe una din nenumăratele alei ale parcului. De altfel, la ora aceea, nu erau singurii. În marea lor majoritate, furierii şi cîţiva dintre ofiţeri invadaseră aleile, bucuroşi că-şi pot dezmorţi mădularele anchilozate de prea mult stat pe scaun, aplecaţi peste planşete, maşini de scris sau hărţi. Dacă oamenii aceştia nu ar fi fost cu toţii îmbrăcaţi în uniforme, te-ai fi putut crede într-o grădină publică, într-o după-amiază de duminică.

De altfel, ocazia care li se oferea era atît de nevisată şi inedită, încît mulţi dintre ei uitau unde şi în ce condiţii se află. Era suficient să fii numai puţin atent la felul cum merg, pentru ca să-ţi dai seama de lucrul acesta. E ştiut cîtă deosebire

există între mersul unui ostaş şi al unui civil. Ostaşul, chiar atunci cînd se plimbă, are altfel de mers. Ai zice că a uitat pasul de plimbare. Oricît de fără grijă s-ar plimba, dacă te ţii după el, poţi scanda cadenţa: un… doi! un… doi! Or caracteristic pentru cei mai mulţi din ostaşii care se plimbau la ora aceea prin parcul castelului era că ei îşi regăsiseră pasul de plimbare. În grupuri de cîte doi-trei, discutau zgomotos, însoţind cuvintele de gesturi largi. Era în întreaga lor atitudine ceva degajat, spontan şi, în acelaşi timp, specific fiecăruia. Ignorînd, fără să fie conştienţi, prezentul, satisfacţia pe care le-o dădea plimbarea echivala cu aceea pe care o simţiseră în alte împrejurări, cînd posibilitatea de a se plimba într-un parc public li se păruse la fel de firească şi de la sine înţeles ca şi aceea de a putea respira. Aşa se explica de ce şi discuţiile gravitau toate în jurul unor întîmplări din trecut. Fiecare din ei avea de povestit, bineînţeles, ceva care se petrecuse cîndva într-un parc sau într-o grădină publică.

Din toţi furierii ce se plimbau pe aleile parcului, numai cei doi cifratori nu navigau pe corabia aducerilor aminte. Ei discutau despre tovarăşul lor, absent în clipa aceea, Ulea. Discuţia se născuse de la o întrebare pusă de Pelinoiu:

— Ce zici, frate, de Ulea al nostru? Cînd vrei şi cînd nu vrei îl găseşti la intendent. Să mă ierte dumnezeu, dar mie prietenia asta la cataramă nu-mi place de fel.

— Adică de ce nu ţi-o fi plăcînd? întrebă Burlacu.

— Ce tot are de discutat cu el? Intendentul e

bătrîn.

— Spune, mă, de-a dreptul, ce gîndeşti? N-o mai ocoli atîta! îl mustră Burlacu.

După multe ezitări, Pelinoiu se hotărî:

— N-aş vrea să mi-o iei în nume de rău... Dar, aşa cum ţi-am spus, prietenia cu intendentul nu-mi place. Şi nu-mi place pentru că maimuţoiul ăla de intendent nu-mi inspiră de loc încredere.

— Într-adevăr, deşi bătrînul e numai zîmbete, nu simţi de loc dorinţa să-l îmbrăţişezi de prea multă simpatie – recunoscu Burlacu.

— Păi vezi? Mi-e teamă că intendentul îl cam cultivă pe Ulea al nostru.

— Crezi? Dar în ce scop?

— Ştiu eu? Poate ca să-l tragă de limbă.

— Va să zică, presupui că intendentul ar putea fi un agent hitlerist?

— Mai ştii! Gîndeşte-te şi tu! Toată ziua-bună ziua, cînd îl cauţi pe Ulea, îl găseşti la intendent.

— Păi dacă toată ziua Ulea e la el, de ce spui că intendentul îl cultivă?

— Tocmai într-asta constă şmecheria. Cred că bietul băiat nici nu-şi dă seama că bătrînul îl duce de nas. Mă gîndesc... poate că banditul, simţindu-i slăbiciunea, caută să profite.

— Cum adică? ceru lămuriri Burlacu.

— Cum!... Ce, adică frumoasa guvernantă nu i-ar putea servi drept nadă?

— Bine, dar e nebună! Uiţi acest lucru? Ar fi monstruos!

— Nebună! dar ce fel de nebună? Nu muşcă, nu ţipă, într-un cuvînt, nu face urît. Atunci cînd se întoarce de la seră cu braţele încărcate de flori ai

putea crede că e nebună? E drept, are un mers straniu, o privire ca de pe altă lume, dar atît. În definitiv, dacă ar fi să dăm crezare intendentului, în ce constă nebunia ei? Nu vorbeşte. Poate nu mai ştie să vorbească. În rest, viaţa ei e cu desăvîrşire normală. La pian cîntă admirabil. Iubeşte florile, le îngrijeşte cu pricepere, aidoma unui grădinar îndemînatic. Şi atunci…

— Mînzule, mînzule, mi-aş tăia mustaţa pe care n-o am că tu te-ai îndrăgostit de castelană, şi nu Ulea.

— În definitiv, n-ai decît să crezi ce vrei. Dar decît să respingi temerile mele, haide să ne gîndim dacă n-am face eventual mai bine prevenindu-l să se ferească de intendent.

Burlacu se gîndi o clipă:

— Ştiu eu!… Poate că, totuşi, tu ai dreptate şi cineva dintre noi ar trebui să stea de vorbă cu el.

Într-adevăr, Ulea putea fi văzut destul de des la intendent.

Căsuţa în care locuia acesta era formată din două camere – între ele cu un mic hol – bucătărie şi baie. Casa era modest mobilată. Excepţie făceau numai covoarele de pe jos, nişte prea frumoase şi de preţ covoare persane, care ajunseseră fără îndoială acolo abia după ce castelul fusese golit de întreg mobilierul.

Cunoscînd limba maghiară, nu-i fu de loc greu lui Ulea să se împrietenească cu intendentul. De altfel, acesta se arăta prietenos şi binevoitor cu toată lumea. Numai aşa se putea explica faptul că puteai găsi totdeauna la el ostaşi veniţi cu te miri

ce treburi. În special ordonanţele îşi făceau drum cel mai des la casa lui, cu diverse treburi. Şi intendentul, în măsura în care îi sta în putinţă, nu refuza pe nimeni. Mai ales cu aceia care cunoşteau limba maghiară – şi erau şi din aceştia – intendentul se arăta extrem de binevoitor.

Ulea, care se număra printre aceia cărora intendentul le arăta o deosebită bunăvoinţă, avusese nenumărate ocazii să constate că acesta manifesta o curiozitate bine disimulată. Deşi, în aparenţă, arăta acelaşi interes neutru faţă de tot ceea ce i se spunea, atunci cînd ceva îl interesa, ştia să pună întrebări abile, care să stimuleze conversaţia în direcţia dorită de el.

Ulea începuse să cultive prietenia intendentului din mai multe motive. În primul rînd, voia să cunoască mai îndeaproape omul, ca să-şi dea seama cam ce rol urma să joace acesta. În al doilea rînd, dacă nu se înşela şi intendentul era într-adevăr un agent hitlerist, fără îndoială că cele două grupuri de spioni vor căuta să stabilească o legătură între ele. Nădăjduia că, frecventînd cît mai des pe intendent, va putea prinde de veste la timp. După părerea sa, această legătură, în mod normal, trebuia să fie stabilită prin agenţii de acoperire, respectiv prin Neculai Tălîmbu şi, probabil, intendent. Presupunerea însă părea că este infirmată de faptul că, deşi trecuse o săptămînă de cînd postul de comandă se stabilise la castel, Neculai Tălîmbu încă nu călcase pragul casei intendentului. După cît se părea, era singurul dintre toate ordonanţele care izbutea să se descurce fără să apeleze la serviciile acestuia.

Totuşi, întîrzierea în stabilirea legăturii Ulea o punea pe seama unei excesive prudenţe din partea amîndurora.

Într-una din zilele următoare, Ulea avu prilejul să constate că greşise atunci cînd îşi închipuise că cele două perechi de spioni vor căuta să stabilească legătura prin intermediul celor doi oameni de acoperire.

Ca de obicei, castelana părăsi sera cu braţele încărcate de crizanteme. Pe aleea care ducea spre castel, se întîlni cu Neculai Tălîmbu. Nu era pentru prima dată cînd acesta o vedea, dar era pentru prima dată cînd i se ivea prilejul s-o privească din imediată apropiere. De aceea, curios, îşi încetini paşii, ca s-o poată privi în voie.

Castelana venea spre el cu ochii pierduţi în lumea ei de fantasme şi părea că nici nu-l observă. Dar cînd ajunse în dreptul lui – aşa cum făcea ori de cîte ori ieşea în faţă un soldat – îi întinse o floare. Şi în clipa aceea, Neculai Tălîmbu observă în inelarul mîinii care îi oferea floarea un inel gros de aur în formă de şarpe. Şarpele ţinea capul ridicat şi, acolo unde ar fi trebuit să fie ochii, străluceau două mari rubine.

Şarpele cu ochii de rubine era semnul de recunoaştere!

Fără să se bîlbîie de data asta, Neculai Tălîmbu rosti parola:

— *Die Rosen sind erblüht*[15].

— *Ja, ihnen sind noch keine Dornen gewachsen.*

15 Au înflorit trandafirii (n.a.).

Horch auf das Lied, das ich morgen früh singen werde[16] – răspunse castelana, abia mişcînd buzele.

Totul nu dură decît cîteva clipe. Neculai Tălîmbu luă floarea pe care i-o oferise castelana şi se depărtă fără să mai privească înapoi.

În sfîrşit, legătura între cele două perechi de spioni se stabilise. Deşi martor de departe la această scenă, se găsise într-un asemenea loc nefavorabil, încît nu putuse observa cînd frumoasa castelană, despre care intendentul pretindea că uitase să vorbească, recăpătîndu-şi brusc memoria, rostise parola de recunoaştere. În schimb, sesiză surprinderea evidentă pe chipul lui Tălîmbu. Aceasta îl făcu bănuitor, dar mai bănuitor deveni atunci cînd văzu că Neculai zvîrle în lada cu gunoi crizantema oferită de castelană. Era singurul ostaş care nu ţinea să păstreze floarea primită în dar de la frumoasa castelană.

A doua zi dimineaţa, spre marea dezamăgire a proaspeţilor şi neiniţiaţilor melomani, castelana înlocui obişnuitul concert printr-un fel de potpuriu sui-generis, care nu satisfăcea pe nimeni, ci mai mult aţîţa. Ai fi zis că pianista nu se putea hotărî ce anume să cînte. Începea o melodie, dar după cîteva clipe o abandona pentru a trece la alta, apoi la alta.

Dacă, în ajun, nu ar fi fost martor la întrevederea dintre castelană şi Neculai Tălîmbu, Ulea poate că nu ar fi dat importanţă ezitărilor muzicale ale virtuoasei pianiste. Dar tocmai pentru că fusese martor, potpuriul acela cu totul

16 Da, dar încă nu le-au crescut spinii. Fii atent la ce voi cânta mâine dimineaţă (n.a).

neobişnuit îl intrigă.

Se afla în birou la căpitanul Gheorghiu cînd primele acorduri ale pianului se făcură auzite. Căpitanul Gheorghiu, care fusese şi el cîştigat de muzică, aşteptase cu nerăbdare concertul. Dar, la fel ca şi pe ceilalţi, ezitările pianistei îl nemulţumiră.

— Se pare că astăzi nu prea are chef de cîntat! observă el, căutînd să-şi ascundă dezamăgirea înapoia unui zîmbet.

Ulea ridică din umeri:

— Ştiu eu dacă asta înseamnă proastă dispoziţie?

— Ce vrei să spui?

— Că sînt tare necăjit din pricina analfabetismului meu muzical. Mă întreb dacă nu cumva transmite ceva pe calea aceasta.

— Un cod muzical?

— Şi de ce nu?

Strivi ţigara în scrumieră, apoi începu să se plimbe, nervos, prin birou.

După cîteva clipe se opri, ascultînd atent. Îl izbi faptul că trecerea de la o melodie la alta nu se făcea brusc, şi nici prin acele măsuri de legătură, în armonie cu întreg peisajul muzical, aşa cum se întîmplă în potopurile obişnuite, ci prin intercalare între ele a unor note distincte, aproape în unison, dar într-o altă tonalitate. Ai fi zis că, în timp ce pianista căuta să-şi amintească un alt cîntec, mîini străine apăsau tocmai pe acele clape ale pianului care puteau da mai bine impresia de asonanţă.

Şi atent tocmai la acele note în unison, Ulea sfîrşi prin a înţelege că ele semnificau litere ale

alfabetului Morse. Uimit de ingeniozitatea şi în acelaşi timp de simplitatea sistemului, luînd de pe biroul căpitanului o foaie de hîrtie şi un creion, începu să transcrie literele.

Cînd ultima notă se stinse şi pianul amuţi, Ulea Mihai citi tare literele cu care umpluse o foaie întreagă de hîrtie:

— B… h… y… m… d… x… p… w… a… z n… i… s… h… t… s… f… m… m… y c… y… d… x… o… u… j… i… r…v

— Crezi că vei putea descifra textul? întrebă căpitanul Gheorghiu.

— Nu-i de loc uşor! Am să încerc, totuşi…

Lui Ulea îi trebuiră mai mult de două ore pînă să descifreze textul trunchiat. (Lipsea începutul şi, de asemenea, unele litere pe care fie că le scăpase el la transcriere, fie că fuseseră transmise greşit de castelană.)

Textul, chiar aşa trunchiat, avea un conţinut deosebit de important. De altfel, cu puţin efort, cuvintele care lipseau puteau fi subînţelese. Mesajul descifrat avea următorul conţinut:

„… neapărat cu Herr Obersturmbannführer Karl… la… lac… barcă… nord-vest… boschet… cu al… aştepţi… acolo… prudenţă… bănuieli… filaţi… întrevederea… posibilitate… Obersturmbannführer… pentru joi neapărat”.

Pe o altă foaie de hîrtie, reconstitui fără prea multă greutate textul complet:

„… neapărat cu Herr Obersturmbannführer Karl. La noapte (miezul nopţii) voi fi (mă voi găsi) pe lac cu o barcă. În partea de nord-vest se găseşte un boschet aproape de mal. Să mă aştepţi

acolo. Recomand (vă recomand) multă prudenţă. Dacă aveţi bănuieli (bănuiţi) că sînteţi filaţi, contramandez întrevederea. Voi găsi o altă posibilitate ca să comunicăm. Herr Obersturmbannführer Karl a hotărît (fixat) pentru joi neapărat".

Ulea fluieră încetişor, privind cu coada ochiului la Tomescu, singurul dintre cifratori care se afla în birou. Acesta, însă, citea cu atenţie o scrisoare pe mai multe pagini, pe care o primise de dimineaţă, şi nu-i dădea nici o atenţie.

Tomescu, absorbit de lectura scrisorii, îl descoperi pe Ulea la fereastră, abia cînd termină de citit ultimul rînd. Şi cu toate că, atunci cînd luase cunoştinţă de bănuiala lui Pelinoiu în ceea ce priveşte adevăratele intenţii ale intendentului, discutase imediat cu Ulea, punîndu-l în gardă, acum, cînd îl vedea stînd la fereastră, fu aproape convins că se instalase acolo ca s-o pîndească pe castelană.

Tomescu se înşela însă. În realitate, locul acela i se păruse un fel de refugiu de unde se putea gîndi în voie la ultimele evenimente. Peisajul era odihnitor şi stimula gîndurile. Se vedea parcul, lacul cu apele liniştite şi verzi, iar ceva mai în fund, căsuţa intendentului.

— „Un lucru e sigur – îşi vorbi sieşi, cînd rămase singur – la noapte spionii vor ţine un adevărat consiliu de război, de la care în nici un caz nu va trebui să absentez. Poate va lua parte şi acela care pînă acum a izbutit să rămînă mereu în umbră".

Şi îi veni în minte pasajul din mesajul descifrat:

„Herr Obersturmbannführer Karl a hotărît (fixat) pentru joi neapărat”.

Ce altceva ar fi putut fixa pentru joi acest Obersturmbannführer Karl decît lovitura hotărîtoare?

Probabil că „sărmana domnişoară guvernantă” urma să joace rolul calului troian. Cum însă? Oricît se strădui, nu izbuti să găsească întrebării un răspuns cît de cît satisfăcător. În primul rînd, era absolut exclus ca Neculai Tălîmbu, sau celălalt, superiorul său, să poată pătrunde în castel, în timpul nopţii. La intrarea principală şi la intrările celor două etaje, făceau de gardă oameni din compania de poliţie şi, de la o anumită oră, intrarea sau ieşirea era interzisă.

Pe de altă parte, era tot atît de imposibil şi pentru castelană, deoarece între turn şi clădirea principală, unde se instalase postul de comandă, nu exista nici un fel de comunicare. Ca să ajungă acolo, trebuia să folosească fie scara principală, fie o altă scară de serviciu, unde de asemenea făcea de gardă, ziua şi noaptea, un ostaş. Mai mult, la etajul întîi se afla cabinetul generalului. Acolo, în faţa uşii, un soldat din compania de poliţie, înarmat cu un automat, făcea permanent de gardă. Cu alte cuvinte, ca să poată ajunge la Cifru, castelana ar trebui să treacă şi prin faţa acestui ostaş care, fără îndoială, ar aresta-o.

După toate aparenţele, castelana nu putea pătrunde la Cifru decît numai dacă lichida una din santinele.

Dar, în acest caz, la ce i-ar mai folosi? Dacă în intenţia spionilor ar fi fost să pătrundă la Cifru

folosind violenţa, de mult ar fi putut-o face.

Şi, totuşi, ei se hotărîseră să acţioneze. Mesajul descifrat era clar. De altfel, ce rost avea concentrarea aceea de agenţi hitlerişti, patru la număr?

Obersturmbannführerul Karl stabilise ca lovitura hotărîtoare să aibă loc joi. Pînă atunci mai erau trei zile. Trei zile în care timp cei patru agenţi hitlerişti aveau să pregătească planul pe care, probabil, în consiliul din timpul nopţii, aveau să-l elaboreze pînă în cele mai mici detalii.

— Dacă mi s-ar ivi prilejul să trag cu urechea la ceea ce pun la cale bandiţii!

Şi pentru o clipă ochii lui oglindiră toată ura înverşunată care clocotea în el împotriva agenţilor hitlerişti.

ŞTIMA LACULUI

Noaptea era friguroasă. Căzuse lapoviţă toată după-amiaza şi abia spre seară contenise. Norii, ca nişte inorogi negri şi monstruoşi, se călătoriseră departe. Acum alergau după ei, ca nişte mînze, doar zdrenţe de nori. Din pricina lor, deşi luna răsărise de mai bine de o oră, lumina alterna cu bezna neagră ca de smoală.

Era puţin după miezul nopţii. Santinelele din schimbul doi abia îşi luaseră în primire posturile. Somnoroşi şi morocănoşi, soldaţii se plimbau de colo-colo în jurul postului. E neplăcut pentru un soldat să facă de gardă în schimbul doi din noapte. Timpul trece îngrozitor de încet, somnul îţi dă

tîrcoale, gîndurile dormitează şi ele. Mai ales cînd se întîmplă să plouă, să bată vîntul, sau să se lase ceaţă. În asemenea împrejurări, cele trei ore de gardă par fără de sfîrşit.

Soldatul Marin Pricope făcea de santinelă la cancelaria Cartierului trupei, instalată în pavilionul de vînătoare, care se afla în parc.

Marin Pricope, care abia luase în primire postul, dîrdîia de frig şi, ca să se încălzească, dădea mereu ocol pavilionului. Ştiind din proprie şi îndelungată experienţă că orele de veghe, trec mai repede în măsura în care izbuteşti să nu te gîndeşti la clipa prezentă, lăsă gîndurile să-l poarte pe unde voiau ele. De altfel, în noaptea aceea nu era nevoie să depună eforturi deosebite. Şi nu era nevoie pentru că el continua să fie obsedat de cele povestite în corpul de gardă de soldatul Petru Petre.

Lui Petru Petre îi plăcea tare mult să povestească. Se pricepea s-o facă mai bine decît oricare altul dintre ei, mai ales atunci cînd i se ivea prilejul – de altfel, destul de rar – să tragă cîte un păhăruţ de palincă. În seara aceea i se ivise un asemenea prilej.

Petru Petre, care era ardelean şi cunoştea bine limba maghiară, încă de la trecerea Tisei se pricepuse să fructifice la maximum acest avantaj. În sacul lui de merinde puteai găsi oricînd o bucată de slănină, un colac din făină de grîu curat, un dărab de brînză, ceva ouă, cîteva cepe sau cîteva căpăţîni de usturoi.

La castel se împrietenise la toartă, chiar din prima zi, cu intendentul, şi urmările imediate ale

acestei prietenii se repercutară, în primul rînd, asupra sacului de merinde, care se burduşi din nou într-un mod scandalos în comparaţie cu sacii camarazilor săi. De altfel, lui Petru Petre i se întîmpla uneori ca, ducîndu-se să-l viziteze pe intendent, să nimerească în timpul cînd bătrînul prînzea sau cina şi, bineînţeles, intendentul îl poftea la masă.

În seara aceea, cina, mai îmbelşugată decît de obicei, fusese pe deasupra stropită cu nişte vin de Tokay, păstrat într-o pîntecoasă şi prăfuită sticlă, pe care intendentul pretindea că o găsise din întîmplare în pivniţa castelului.

Petru Petre, despre care nu se putea spune în nici un caz că face parte din categoria acelor oameni slabi care, după cîteva pahare de vin, pică sub masă, în seara aceea, în mod cu totul excepţional, întorcîndu-se de la intendent, îşi simţea capul mare cît o butie. Era totuşi bine dispus şi, cu toate că i se cam împleticea limba, avea mare poftă de vorbă.

Dispoziţia aceasta îi era stimulată nu numai de cele cîteva păhăruţe de vin pe care le golise, ci şi de faptul că ospitaliera gazdă îi povestise o întîmplare pe care o ascultase, de la început pînă la sfîrşit, cu gura căscată. Abia întors la corpul de gardă, se grăbi, la rîndul său, s-o povestească caporalului de schimb şi acelora pe care îi mai găsi treji. Printre aceştia se întîmplase să fie şi soldatul Marin Pricope, care, avînd somnul foarte uşor, la reîntoarcerea cam zgomotoasă a lui Petru Petre se trezise. De la primele cuvinte, furat de povestire, rămase treaz, deşi ştia că peste cîteva

ore avea să intre în post.

— Domn' căprar – începu soldatul Petru Petre – mi-a povestit intendentul o întîmplare care s-ar fi petrecut aici, la castel, cum nici că mi-a fost dat să aud o alta.

— Aşa! răspunse caporalul de schimb, care, ocupat cu întocmirea raportului, nu prea luă în seamă spusele lui Petru Petre.

— Zău, domn' căprar! Dacă vrei să ţi-o povestesc, rău n-are să-ţi pară.

— Bine, măi! Povesteşte! Numai vorbeşte mai încet, să nu-i trezeşti. Oamenii sînt trudiţi. Dar poate că ar fi bine să te culci şi tu.

— Nu-mi duce grija. Eu sînt schimbul trei, şi pînă atunci am timp să tot dorm. Ce să-ţi spun, straşnic vin are intendentul ăsta. Ehei, dacă aş putea să dibui unde ţine ascunse sticlele, zău că l-aş dijmui de cîteva.

Caporalul de schimb îl întrerupse, rîzînd:

— Nu mai vorbi de vin, măi Petre, că mi se face sete. Povesteşte mai bine întîmplarea aceea.

— Apăi să mă ierţi, domn' căprar! Nu m-am gîndit că are să ţi se facă sete. Ai dreptate matale. Mai bine să-ţi povestesc ce am aflat de la intendent. Spunea dumnealui că întîmplarea s-a petrecut cu mulţi ani în urmă. Pe atunci, stăpînea pămînturile acestea un nemeş bogat, cum nu se afla altul în ţara asta. Cică dacă l-ar fi întrebat cineva cîtă avuţie are, nu ar fi ştiut să răspundă. Nemeşul cela a moştenit toată averea asta cînd era încă foarte tînăr. Şi cînd s-a văzut el stăpîn pe atîta bogăţie, repede a scăpat caii. De dimineaţă pînă noaptea şi de noaptea pînă dimineaţa o ţinea

numai în chiolhanuri şi zaiafeturi. I se dusese vestea în toată ţara de petrecăreţ ce era. La curtea lui veneau boierii cu boieroaicele şi fetele lor tocmai de departe, ba chiar şi din străinătăţi. Unii plecau, alţii veneau, şi petrecerile nu se sfîrşeau niciodată. Avea o armată întreagă de slugi, orînduită pe schimburi, ca gărzile. Mîncarea şi băutura care se părăduiau în aceste chiolhanuri numai într-o lună ar fi putut sătura un întreg judeţ timp de un an întreg.

Dar, oricît de mult bănet ar fi risipit boierul cu zaiafeturile celea fără sfîrşit, nu ar fi ajuns la fundul sacului dacă nu ar fi avut patima jocului de cărţi. Patima asta i-a venit de hac. Din cîte moşii avea – şi avea multe – s-a trezit într-o zi că nu i-a mai rămas decît una, asta de aici. Fiind la mare ananghie, a ipotecat-o şi pe asta. Neputîndu-se împăca de loc cu gîndul sărăciei, a început nemeşul să-şi frămînte mintea cum să facă şi să dreagă ca să-şi refacă averea. Şi ce crezi că-i dă prin gînd? Să se însoare şi să ia o fată cu zestre mare, care să-l scape de datorii.

Într-o zi, află el că, tocmai în partea cealaltă a ţării, există un boier putred de bogat, care nu are decît o singură fată, şi aceea de măritat. Deşi zestrea pe care boierul o dădea fetei sale era mare, să cumperi cu ea o ţară întreagă, totuşi peţitorii nu se înghesuiau de loc. Era mai urîtă ca muma pădurii şi, pe deasupra, rea ca o scorpie. Cîtu-i ziulica de mare călărea pe deşelate un cal focos, cercetînd oamenii care lucrau pe moşiile lui taică-său şi plesnind cu harapnicul pe cei care i se părea că nu lucrează cu destulă tragere de inimă.

Nemeşul nostru, pornit la vînătoare de zestre, află de toate acestea, dar nu se înspăimîntă de fel. Şi într-o zi plecă spre curtea boierului cu fata de măritat. Cînd a ajuns, l-a întîmpinat boierul, cu pocitania de fată alături. Să găsească o frumuseţe nu se aşteptase boierul, dar nici nu-şi închipuise că putea exista pe faţa pămîntului o făptură a lui Dumnezeu atît de hîdă. Dar fără să-şi piardă cumpătul, se purtă cu urîta de parcă s-ar fi găsit în faţa Ilenei Cosînzene.

Ea, cînd l-a văzut pe boier, care era – zice-se – frumos cum nu-şi afla pereche în toată ţara, pe dată l-a îndrăgit. „Tată – i-a zis ea lui tătîne-său – dacă nu mă dai după boierul ăsta, mă arunc în fîntînă”. „Te dau, fată, cum să nu te dau! Că doar cinstitul boier pentru asta a venit. Mai rămîne să ne înţelegem în privinţa zestrei. Vrea el cam mult, dar n-am să mă zgîrcesc pentru un pol de parale, cînd e vorba de fata mea. Că eu doar pe tine te am pe lume. Mult nu mai am de trăit, ca mîine mă cheamă Dumnezeu la el”. „Dă-i, tată, cît cere, că eu fără el nu pot trăi”.

Şi boierul bătrîn a dat cît i-a cerut. Au început îndată pregătirile de nuntă. Scorpia era în al nouălea cer. N-a mai încălecat, n-a mai pus mîna pe harapnic, şi clăcaşii au răsuflat uşuraţi acolo, pe cîmpuri, binecuvîntînd pe boierul venit de departe, care îi mîntuise de hachiţele pocitaniei. Acum, urîta nu mai ieşea din casă şi, umblînd prin cămări, zorea cusutoresele care îi pregăteau zestrea.

În sfîrşit, a venit şi ziua sorocită pentru nuntă. Urîtă era fata în straiele ei obişnuite, dar în rochie

de mireasă, cu văl şi cu beteală, părea o arătare de pe celălalt tărîm. Mirelui, însă, nici că-i păsa. Păşi în faţa altarului mîndru, cu hîda agăţată de braţul lui, de parcă ar fi avut alături o crăiasă.

După cununie s-a întins ospăţ mare, care, cică, a ţinut trei zile şi trei nopţi încheiate. Mirele a petrecut tot timpul cu oaspeţii, fără să-şi dea răgaz pentru odihnă măcar un ceas, spre marea supărare a miresei, care, neobişnuită cu petrecerile, retrasă în iatacul ei, zadarnic l-a aşteptat.

După scurgerea zilelor de petrecere, boierul şi-a suit nevasta într-o caretă şi, iavaş-iavaş, o săptămînă mai tîrziu au ajuns acasă la el. Pe vremea aceea, castelul încă nu fusese ridicat. Cele cîteva slugi care nu se înduraseră să-l părăsească atunci cînd sărăcise mult s-au mai minunat cînd au văzut cu cine se însoţise stăpînul lor. Dar mult mai mult aveau ei să se mire de ceea ce le-a fost dat să vadă după aceea... Înainte însă de a-ţi istorisi mai departe, ia fă-te încoace, domn' căprar, cu o ţigară! Eu nu mai am un fir de tutun, şi tare mi-e poftă de-un fum, două!...

Caporalul îi întinse tabachera şi soldatul Petre Petre îşi răsuci o ţigară groasă cît degetul. După ce o aprinse, continuă povestirea:

— ... Şi cum ţi-am spus, boierul s-a întors acasă cu urîta de nevastă-sa. Dar să vezi minunea dracului! Acuma era parcă un altul. Nici tu prieteni, nici tu zaiafeturi, nici tu nopţi întregi bătînd foiţele. Cu o parte din banii de zestre îşi răscumpără moşiile şi începu să se îngrijească singur de ele, muncindu-i mai rău ca pe vite pe cei

care trudeau pe ele. Ei, dar poate că ai să mă întrebi ce s-a întîmplat cu urîta de nevastă-sa. Nu e nevoie să mă întrebi, că-ţi spun îndată. Află că nu i-a fost niciodată nevastă. Slugile casei o cinsteau ca pe o adevărată stăpînă, cum, de altfel, şi era, după legile lui Dumnezeu şi ale oamenilor, dar de fapt, în casa aceea nu era decît o străină.

Vă gîndiţi poate de ce nu l-a părăsit? Păi tocmai aici e buba. Biata de ea îl iubea mai presus decît orice. Îl iubea aşa cum numai muierile sînt cîteodată în stare să iubească. Era fericit să-l vadă, să-l audă vorbind. Numai asta îi dădea puterea să îndure toate cîte trebuia să îndure de dimineaţă şi pînă seara. De atîta suferinţă şi zbucium slăbea din zi în zi. Şi cu cît slăbea mai mult, cu atîta se făcea mai urîtă.

— Ia auzi-l pe Năstase cum mînă porcii la jir! observă unul din puţinii auditori ai lui Petru Petre.

— Sărmanul! O fi tare trudit – îl compătimi acesta, aprinzîndu-şi ţigara şi trăgînd cu sete în piept primul fum, care, precum se ştie de către toţi fumătorii, e cel mai dulce. Apoi reluă firul povestirii: Cam la o lună după ce boierul îşi adusese nevasta în casă, începu să meargă zvonul că se ivise o ceată de tîlhari care pradă la drumul mare. Apăreau din vreo margine de pădure, sau din porumbişti, toţi călări pe cai mîndri şi focoşi, slobozind mereu pistoalele ca să înspăimînte, prădau ce era de prădat, apoi dispăreau, în goana cailor. Şi pînă să se dezmeticească oamenii, colbul drumurilor şi depărtarea îi mistuiau, de parcă totul nu ar fi fost decît o nălucire. Cei care fuseseră dijmuiţi nu puteau da prea multe

desluşiri. Atîta doar că tîlharii aveau feţele acoperite cu o pînză neagră, găurită în dreptul ochilor, şi că se fereau să verse sînge.

Într-o noapte, boierul nostru fu trezit de împuşcături repezi şi de ţipete spăimoase. Bănuind ce se întîmplă afară, se îmbrăcă în pripă şi, luîndu-şi pistoalele, alergă să ţină piept tîlharilor. Între timp, slugile şi argaţii fuseseră prinşi şi buluciţi într-un şopron. Doi dintre tîlhari rămaseră afară să-i păzească, iar ceilalţi, în frunte cu căpetenia lor, năvăliră în casă.

Boierul nu a avut cînd să se mai folosească de pistoale. A fost prins şi legat fedeleş. Pe urmă, tîlharii s-au pus să prade, cotrobăind prin cămări şi iatacuri. Căpetenia lor, care nu se lăsa mai prejos, intrînd în iatacul boieroaicei, apucă s-o vadă mistuindu-se pe fereastră. Trase un foc în aer şi porni s-o urmărească. Biata femeie alerga cît putea. Dar curînd puterile începură s-o părăsească. Şi tocmai în clipa cînd simţi că se va prăbuşi zări, abia la cîţiva paşi lacul. Îşi încordă puterile şi, cînd ajunse la mal, se aruncă în apă. Nu ştia să înoate, iar lacul era adînc. Se scufundă, apa o săltă o dată deasupra, apoi o trase la fund.

Din noaptea aceea, tîlharii n-au mai atacat nici un conac, n-au mai prădat pe nimeni la drumul mare. Dispărură fără urmă, de parcă niciodată nu ar fi tîlhărit prin meleagurile acelea. Poterele trimise să-i prindă au mai continuat să bată drumurile şi potecile, dar în cele din urmă s-au tras în cazărmi.

Soldatul Petru Petre căscă zgomotos, apoi întrebă:

— Oare cît o fi ceasul, domn’ căprar?

— Păi, cam în douăzeci de minute trebuie să trezesc schimbul.

— Pînă atunci sfîrşesc şi eu povestea, că mult nu mai este… După ce tîlharii s-au făcut nevăzuţi, slugile l-au slobozit pe boier, care fusese legat hoţeşte, de nu putea mişca măcar un deget.

— Unde este Rózsika? a întrebat, cînd i-au scos căluşul. Rózsika era pocitania de nevastă-sa.

A căutat-o boierul în toată casa, au căutat-o slugile prin parc şi peste tot, dar n-a fost chip să-i dea de urmă. Crezînd că a fost răpită de tîlhari, boierul a cerut ajutor de la stăpînire, făgăduind o adevărată avere aceluia care i-o va aduce vie. Abia după o săptămînă lucrurile s-au lămurit. Nişte argaţi, dînd cu năvodul, au scos trupul umflat şi muşcat de peşti. Cînd a aflat boierul vestea, a gemut numai o dată, ca o vită cînd e înjunghiată, s-a făcut alb la faţă ca o bucată de vată, dar n-a vărsat o lacrimă, n-a scos un cuvînt. A doua zi după înmormîntare, a poruncit să i se pregătească bagajele pentru o călătorie lungă. A plecat prin ţări străine şi de atunci, niciodată nu s-a mai întors prin locurile acestea.

După cum îţi poţi da seama, domn’ căprar, cumplită întîmplare mi-a povestit în seara asta intendentul. Numai că, vezi, povestea asta mai are o codiţă. Intendentul spune că, scurtă vreme după ce trupul boieroaicei a fost pescuit, unul din paznicii conacului a văzut pe lac o ştimă. Dar pe cît de urîtă fusese înecata, pe atît de frumoasă era ştima. Cică plutea numai pe jumătate deasupra apei, de parcă ar fi fost şi peşte, şi femeie. După

aceea au văzut-o şi ceilalţi paznici ai conacului. De atunci au trecut ani, nu glumă. Boierului de mult i-au putrezit ciolanele pe acolo pe unde l-o fi găsit moartea, atunci cînd i-a sunat ceasul. S-au călătorit spre cealaltă lume şi oamenii curţii. Ştima lacului însă, cică, şi acum se arată din cînd în cînd. Intendentul s-a jurat că i s-a întîmplat şi lui o dată s-o vadă. Dar eu zic că i s-a nălucit. Deşi nu pare minte seacă să creadă în ştime şi alte asemenea bazaconii, pesemne că s-a prostit şi el o dată.

Soldatul Petru Petre nu avea de unde să ştie că intendentul, făcîndu-şi o socoteală greşită în ceea ce priveşte ignoranţa ostaşilor, scornise povestea dinadins ca oamenii care făceau de gardă să ia cunoştinţă că există o ştimă a lacului.

La cele povestite de soldatul Petru Petre se gîndea Marin Pricope, plimbîndu-se de jur împrejurul pavilionului de vînătoare. Cel mai mult îl impresionase sfîrşitul boieroaicei înecate, prefăcută în ştimă a lacului. Cu toate că nu credea în existenţa ştimelor, îi plăcuse ca poveste. Instinctiv, privi în direcţia lacului, care încă nu îngheţase. Dar întunericul îl împiedică să vadă oglinda nemişcată a apei. Un nor gros tocmai trecea prin dreptul lunii, ascunzînd-o cu totul. De cînd intrase în post, numai aşa se întîmpla. Cerul cînd se curăţa cu desăvîrşire de norii care alergau nebuneşte, cînd se acoperea în întregime, scufundînd în beznă neagră pămîntul. Vîntul sufla uşor, iar brazii foşneau neliniştiţi, de parcă şi-ar fi împărtăşit între ei cine ştie ce taine, pe care

urechile omeneşti nu erau vrednice să le audă şi să le înţeleagă.

Curînd după aceea, norul care acoperea luna se călători departe, şi lumina ei argintie birui întunericul, poleind cu argint trunchiurile copacilor şi apele încremenite ale lacului.

În clipa următoare Marin Pricope înlemni locului. Pe lac se arătă ştima. Plutea lin, pe jumătate săltată din apă, frumoasă, într-adevăr, ca o arătare. O clipă, două o văzu, fără posibilitate de tăgadă, apoi o perdea de sălcii o ascunse vederii sale. Şi imediat un alt nor acoperi ca o glugă tipsia de argint a lunii.

Dar în clipa cînd întunericul birui din nou, Marin Pricope se dezmetici.

„Măi, Marine, măi – se mustră în gînd – ai început să te prosteşti. Că doar ştime nu există. N-o fi fost cumva nebuna din turn? Să ştii că ea a fost. Biata fată! Pe aşa vreme şi la un ceas ca ăsta cînd pînă şi puricii dorm duşi, ei îi vine chef să se plimbe pe lac! Cînd ies din post am să raportez lui domn' căprar".

Cînd lumina lunii din nou străluci, castelana ajunsese de cîteva minute la capătul celălalt al lacului. Aproape de mal se afla un boschet. Acolo, în boschetul acela, sta ascuns omul cu care ea venise să se întîlnească. Ceva mai departe, de asemenea într-un boschet, pîndea Ulea. Din ascunzătoarea sa, era imposibil să poată auzi ceea ce aveau să-şi vorbească cei doi agenţi hitlerişti. În schimb, putea vedea bine tot ceea ce se întîmpla pe lac.

Castelana manevrase în aşa fel luntriţa, încît,

avînd în spate boschetul, să poată supraveghea celălalt mal al lacului, dinspre castel.

— Eşti acolo? întrebă ea, vorbind încet.

— Da, răspunse o voce care în nici un caz nu era a lui Neculai Tălîmbu.

— Nu putem sta de vorbă fără să riscăm. De aceea ţi-am scris tot ceea ce aveam să-ţi spun. Pun scrisoarea pe mal. Întinde mîna şi ia-o.

Castelana scoase din sîn un plic şi, fără să se întoarcă, îl puse pe mal, în dreptul boschetului.

După cîteva clipe întrebă:

— L-ai luat?

— Da.

— Aş dori să te întreb cîteva lucruri!

— Aştept.

— Vă socotiţi în deplină siguranţă?

Omul din boschetul de bucşii păru că se gîndeşte înainte de a răspunde.

— Nu avem nici un motiv să ne temem.

— Atunci e bine. Despre mine ce se vorbeşte?

— Nimic altceva decît ceea ce doreşti să se vorbească. Felicitările mele! Îţi joci admirabil rolul.

— Mulţumesc! Citind scrisoarea, îţi vei da seama că este absolut necesar să transmiteţi în cursul zilei de mîine, cel mai tîrziu, o comunicare colonelului Karl. Aveţi posibilitatea s-o faceţi?

— Sper că va exista o asemenea posibilitate.

— În cazul acesta, izbînda e asigurată. Noapte bună!

Castelana puse mîna pe vîsle şi manevrîndu-le cu multă îndemînare, străbătu lacul în sens invers.

Cîteva minute mai tîrziu, din boschetul de

bucşii se zări capul unui om. Acesta scrută împrejurimile cu multă atenţie, apoi, convins că nu are motiv să se teamă, părăsi ascunzătoarea. Mergea cu paşi de lup, furişîndu-se pe după trunchiurile copacilor, cu ochii şi urechile la pîndă.

Din ascunzătoarea sa, Ulea îl văzu.

Începu din nou să cadă ploaie amestecată cu zăpadă. Un vînt nărăvaş făcu să se neliniştească apele încremenite ale lacului. Ulea îşi ridică gulerul mantalei dar nu părăsi ascunzătoarea. Cînd, mai tîrziu, se hotărî s-o facă, atît castelana cît şi celălalt spion dormeau, probabil visînd izbînda pe care o pregăteau pentru a doua zi.

Cînd ajunse la cantonament era ud de-a binelea. Se dezbrăcă pe întuneric, agăţă mantaua de un cui, să se zvînte pînă dimineaţa, apoi se lungi pe aşternutul de paie.

„Mîine, probabil, vom juca ultimul act!” îşi spuse în gînd – şi, asemenea unui prunc, adormi pe dată.

UM MITTERNACHT WIRD EIN STERN FALLEN[17]

Cititorul îşi aminteşte, desigur, dintr-un capitol anterior, că biblioteca castelului se afla la primul etaj. Generalul, fără a fi un bibliofil, interzisese transformarea ei în birouri.

Cheia de la bibliotecă se afla în păstrarea intendentului şi nimeni nu ar fi putut pătrunde

17 La miezul nopţii va cădea o stea (n.a.).

înăuntru fără ştirea acestuia. Dar chiar dacă nu ar fi fost încuiată, miile de volume legate în piele tot nu ar fi tentat pe cei de la postul de comandă. În primul rînd pentru că majoritatea erau scrise în limba maghiară, iar în al doilea rînd pentru că se lucra atît de mult în vederea unei noi ofensive, încît nimeni nu avea timp de lectură, cu toţii fiind bucuroşi atunci cînd izbuteau să fure cîteva ore de somn pe noapte.

Dacă, totuşi, venindu-i cuiva chef să citească îşi amintea de bibliotecă, se adresa intendentului. În asemenea rare ocazii, acesta se comporta ca un priceput şi conştiincios bibliotecar. Cartea împrumutată era trecută într-un registru, solicitatorul era pus să semneze de primire. Pe deasupra, era rugat, în termenii cei mai politicoşi, s-o restituie la timp şi în aceeaşi stare.

Fără îndoială că improvizatul bibliotecar ar fi fost foarte surprins dacă ar fi putut afla că există printre ostaşii postului de comandă unul care, fără ştirea sa, pierde ore întregi în bibliotecă. Şi s-ar fi mirat cu atît mai mult cu cît acest clandestin cititor, făcînd parte din categoria acelora cărora le arătase de la început multă prietenie, dacă şi-ar fi manifestat dorinţa, el ar fi fost gata să-i pună oricînd la dispoziţie biblioteca stăpînului său.

Ulea însă – căci el era acela care înţelegea să se folosească de bibliotecă fără permisiunea improvizatului bibliotecar – nu considerase necesar să-i ceară încuviinţarea. Îşi potrivise o cheie şi, ori de cîte ori avea răgaz, se încuia acolo ore întregi.

Dimineaţa, cînd afară abia se lumina, Ulea, care

nu dormise decît cîteva ore, se găsea din nou în bibliotecă. Cititorul ar greşi dacă şi l-ar închipui aplecat asupra filelor cine ştie cărei cărţi de ştiinţă sau de beletristică. Stătea, într-adevăr, aplecat, dar nu asupra vreunui tom, ci asupra unei foi mari de hîrtie de calc, pe care era schiţat planul castelului. Planul era atît de bine executat, încît Ulea, dacă ar fi fost mai puţin absorbit de ceea ce el reprezenta, fără îndoială că ar fi admirat măiestria cartografilor Biroului 3, care îl executaseră.

Nu era pentru prima dată cînd Ulea se îndeletnicea cu o asemenea treabă. O făcuse în ajun, o făcuse şi în alte zile. Şi de fiecare dată, cercetarea planului fusese urmată de o operaţie care, cu excepţia intendentului, oricărui alt om i s-ar fi părut de-a dreptul lipsită de sens. Pentru că, într-adevăr, părea de neînţeles motivul care îl făcea pe Ulea să scoată mai întîi cărţile dintr-un raft, iar apoi să pipăie şi să ciocănească peretele centimetru cu centimetru. Cu prilejul vizitelor anterioare, un alt perete, în întregime fusese supus unei asemenea migăloase operaţii. Dar faptul că se găsea acum din nou în bibliotecă constituia dovada certă că cercetările anterioare nu duseseră la rezultatul scontat.

Timp de o jumătate de oră, Ulea studiase planul, fumînd ţigară după ţigară. Apoi, întorcînd spatele hărţii, se îndreptă spre acelaşi raft, pe care îl mai cercetase şi în ajun. Raftul se înălţa pînă aproape de tavan şi era plin de sus pînă jos cu cărţi.

„Şi, totuşi, aici trebuie să fie!” îşi spuse,

pregătindu-se să scoată din nou volumele care acopereau tot peretele.

În timp ce Ulea era ocupat cu golirea raftului, la staţia de radio, radiotelegrafiştii se pregăteau să atace o gamelă aproape plină cu jumări de ouă. Abia începuseră a mînca, cînd intră pe uşă un transmisionist, cu un aparat telefonic de campanie sub braţ.

— Ce vînt te aduce la noi, Trandafire? întrebă sergentul Pălimaru, cu gura plină.

— Ordin de la domn' căpitan să vă schimb aparatul telefonic.

— Dar de ce să-l schimbi?

— Păi, cică, e defect.

— Încaltea ăsta-i bun?

— E aproape nou.

De fapt, nu era vorba de un nou aparat telefonic, ci de unul la care era ataşat un microfon special, încredinţat că pînă la urmă Neculai Tălîmbu va căuta să se folosească de staţia de radio pentru a transmite anumite mesaje, căpitanul Gheorghiu ceruse şi primise prin Biroul 2 al Armatei aparatul cu ajutorul căruia putea să asculte, nestingherit, din propriul său birou, tot ceea ce se petrece la staţie.

O oră mai tîrziu, în biroul căpitanului Gheorghiu, Ulea care, după buna dispoziţie pe care o manifesta se putea trage concluzia că de data asta timpul pe care îl petrecuse în bibliotecă nu fusese irosit fără folos, asculta cele ce se întîmplau la staţia de radio.

Microfonul înregistra perfect cele mai neînsemnate zgomote. Se auzeau nu numai

ţăcăniturile manipulatorului sau scîrţîitul scaunului pe care stătea radiotelegrafistul de serviciu, dar pînă şi hîrşîitura pe care o făcea pe laviţa goală trupul cuiva care pesemne se culcase să fure o oră de somn.

— Ce părere aveţi, domnule căpitan? întrebă Ulea, satisfăcut.

— Aparatul funcţionează perfect.

— Dacă Tălîmbu va încerca să transmită ceva, vom şti imediat.

— Mai mult ca sigur că va încerca.

— N-ar fi exclus să se întîmple chiar azi.

— Crezi?

— Sînt aproape sigur. Deocamdată, trebuie să lipsesc o jumătate de oră. Mai am unele treburi urgente de pus la punct. După aceea, nu mă mai scoateţi din biroul dumneavoastră nici cu boii. Concret, trebuie să mai stau puţin de vorbă cu vulpoiul de intendent. Dacă, între timp, se înfiinţează Tălîmbu la staţie, trimiteţi pe cineva după mine.

Începuse să se întunece cînd Neculai Tălîmbu vîrî capul pe uşa staţiei.

— E voie? întrebă cu timiditatea lui obişnuită.

— Intră, măi Neculai! îl îmbie sergentul Pălimaru, care trăsese un pui de somn şi acuma era bine dispus.

— Să trăiţi, domn’ sergent, şi bună seara!

— Noroc, Neculai! Ei, ce se mai aude? se interesă sergentul Pălimaru.

— Ce să se audă, domn’ sergent? Nimic! M-am prezentat pentru lecţie.

— De asta mi-am dat eu seama, măi Neculai. Vii pe aici fiindcă ai nevoie, altfel nici bună ziua nu ne-ai da – îl necăji sergentul.

— Se poate, domn' sergent, să credeţi una ca asta despre mine? se apără el.

— Lasă, Neculai, că te ştiu eu. Iaca, adineauri te-am întrebat ce se mai aude şi tu ce mi-ai răspuns? Că nu se aude nimic. Păi pot să te cred? Se întîmplă oare ceva fără ca ordonanţele să afle?

— Şi de unde păcatele mele să ştiu, domn' sergent?

— Să ştii, măi Neculai, că nu-mi place atunci cînd încerci s-o faci pe prostul. Adică, vrei să-mi spui mie că domn' căpitan al tău, seara, cînd îi tragi cizmele, sau cînd îi torni să se spele, nu stă de vorbă cu tine şi nu-ţi spune ce se mai întîmplă pe lumea asta?

— Poate că alţi domni ofiţeri aşa or fi făcînd, nu zic nu. Dar domn' căpitan al meu îi altfel de om. Rău nu se poartă, n-am de ce să mă plîng. Dar de vorbit, vorbeşte cu mine doar atunci cînd are trebuinţă de ceva. Zău aşa, domn' sergent. Îmi pare rău că te-ai mîniat pe mine… tocmai astăzi.

— Mă rog, de ce spui „tocmai astăzi"? Ce-i astăzi? După cît ştiu eu, nu-i nici Paşte, nici Crăciun şi nici sfîntu' Neculai.

Neculai Tălîmbu se aşează pe un colţ de laviţă şi începu să-şi maltrateze bonetul. Părea stînjenit şi se uita, pe rînd, la fiecare, cu coada ochiului.

— De ce nu răspunzi, Neculai? Ce-i azi? Vreo sărbătoare de care eu n-am cunoştinţă?

— Dar nu-i vorba de asta, domn' sergent.

— Atunci?

— Domn’ sergent… şi se opri stînjenit.

— Ce-i, măi Neculai? Haide, dă-i drumul!

— Domn’ sergent, aş vrea să mă supui la *igzamen.* Mă prind că am să-ţi pot bate toate literele, fără greşeală.

— Ce spui, mă?

— Ce-ai auzit, domn’ sergent.

— Măi Neculai, dacă eşti tu în stare să faci treaba asta, ai de la mine un pachet de tutun. Dar dacă ai să greşeşti mai mult de trei ori, îmi dai tu. Te prinzi?

— Mă prind, domn’ sergent.

Telegrafiştii se pregătiră să se amuze. Erau convinşi că Neculai va pierde rămăşagul. E drept, deprinsese el cîteva litere, dar ca să fie în stare să bată întreg alfabetul, li se părea o performanţă cu neputinţă de realizat.

— Ascultă, Neculai, dacă nu faci mai mult de trei greşeli, ai şi de la mine un pachet – se oferi un alt radiotelegrafist.

— Zău? Va să zică, dacă o scrîntesc pierd două pacuri de tutun? şi se scărpină în cap, nehotărît.

— Gîndeşte-te bine, Neculai.

Făcîndu-şi curaj:

— N-am ce să mai mă gîndesc! Acu’… Mă prind, şi pace!…

— Bine, măi Neculai, bine! Treci la manipulator.

Neculai Tălîmbu, care părea că numai atîta aştepta, se repezi la aparat. Mîngîie manipulatorul, apoi, înainte de a se apuca de treabă, scuipă în palme. Radiotelegrafiştii se prăpădiră de rîs.

— Ce scuipi în palme, măi Neculai, că doar nu te pui să spargi lemne! N-ai nevoie decît de un deget.

Neculai Tălîmbu, care păru că se miră foarte mult de explozia de rîs a radiotelegrafiştilor, răspunse cu naivitate:

— Ăsta-i un obicei de-al meu, cînd pornesc la treabă. Şi doar treaba la care m-am înhămat, domn' sergent, e mai anevoioasă decît despicatul lemnelor. Cîtă sudoare a curs din mine pînă să deprind toate literele – fir-ar mama lor a dracului – n-ar fi curs nici dacă m-ai fi pus, domn' sergent, să despic un stînjen de lemne.

Radiotelegrafiştii făcură din nou mare haz.

— Curaj, Neculai! Haide, dă-i drumul!

— Iaca, încep, domn' sergent. Litera *a:* ti-ta, ţăcăni în aparat. Bine, domn' sergent?

— Pînă acum nota zece, măi Neculai!

— Litera *b:* ta-ti-ti-ti; litera *c:* ta-ti-ta-ti; litera *d:* ta-ti-ti.

Neculai Tălîmbu transmise fără greşeală pînă la litera *h.*

— Am greşit ceva pînă acum, domn' sergent?

— Nu, Neculai! Dă-i bătaie! Dacă merge aşa pînă la sfîrşit, te-ai învîrtit de două pachete de tutun.

— Acum vine litera *h:* ti-ti-ti-ta.

— Ai feştelit-o, băiete. Asta nu-i litera *h.* Asta-i litera *v.*

— Oare? Da, da, e litera *v.* Litera *h*... cum naiba o fi litera h? Stai că mi-am adus aminte: ti-ti-ti-ti! Asta-i domn' sergent?

— Ai brodit-o! Să vedem cum te descurci mai

departe.

— Cu ajutorul lui Dumnezeu, am s-o scot eu la capăt.

Şi, într-adevăr, dar fără ajutorul lui Dumnezeu, bătu întreg alfabetul, nemaigreşind decît o singură dată: confundînd litera *o* cu diftongul *ch*.

Cînd şi ultima literă fu bătută, radiotelegrafiştii izbucniră în aplauze:

— Bravo, măi Neculai, bravo!

El îi privea fericit şi îmbujorat de emoţie.

— Domn' sergent – întrebă el cu sfiiciune – crezi că o ieşi ceva din capul meu?

— Cum nu, Neculai, cum nu! Se cheamă că acum eşti în clasa întîi primară. Ai învăţat abecedarul. Pînă să citeşti gazeta, mai ai ceva de învăţat. Dar, dacă ai să te străduieşti, ai să izbuteşti.

— Am să mă străduiesc, domn' sergent. Mai greu decît mi-a fost pînă acum nu cred să-mi mai fie de acum încolo. Mult mai m-am canonit, domn' sergent, zău aşa! Iaca, am făcut ici, la degetul ăsta, bătătură, ciocănind în drăcia pe care mi-am meşterit-o singur.

— Ce drăcie, Neculai?

— Păi să vezi, domn' sergent. Mi-am zis că, dacă mă mulţumesc numai cu cît pot învăţa cînd vin aici, la dumneavoastră, am să îmbătrînesc fără să învăţ mare lucru. Parcă eu nu ştiu că sînt cam greu de cap? Dar am eu vreo vină dacă aşa m-a făcut Dumnezeu? Şi atunci m-am gîndit şi iarăşi m-am gîndit cum să fac ca să-mi deprind mîna cu bătaia în timpul cînd n-am treburi de făcut pentru domn' căpitan al meu. Pînă la urmă, mi-a venit

gîndul cel bun, adicătelea să meşteresc şi eu un manipulator. Am găsit un arc vechi, şi ajutîndu-mă şi de două bucăţele de fier, am tocmit eu un fel de drăcie ca asta. E drept, nu-i cine ştie ce de capul ei, dar, după cum aţi putut să vă daţi singuri seama, la ceva tot mi-a folosit. Cum aveam o clipă de răgaz, fuga la aparatul meu. Ba de cîteva ori mi-am uitat pînă şi de treburile mele obişnuite. Domn' căpitan al meu m-a şi certat în vreo două rînduri.

— Să ne arăţi şi nouă aparatul tău, Neculai.

— Vi-l arăt, cum să nu.

Apoi, după o pauză, cu neîncredere şi teamă:

— Oare am să ajung vreodată să ştiu măcar pe jumătate cît ştiţi dumneavoastră?

— Dacă n-ai să te dai bătut, ai să ştii, Neculai, ţinu să-l încurajeze sergentul Pălimaru.

— Să te audă Dumnezeu, domn' sergent!… Dar ştii, aş mai avea o rugăminte să vă fac, dacă nu vă e cu supărare!

— Ei?

— Aş vrea să mă *igzaminaţi* pe sărite: să vedem dacă am să pot şi aşa. Eu am încercat şi a mers.

— Bine, Neculai! Eu am să-ţi spun literele cum mi-or veni în minte, şi tu…

— Ei, nu chiar aşa, domn' sergent! îl întrerupse Tălîmbu.

— Dar cum?

— Întîi lasă-mă să încerc singur, ca să prind coraj. Altfel mă pierd cu firea. Dacă izbutesc, a doua oară dumneata spui şi eu bat.

— Fie, Neculai, şi aşa. Haide, dă-i drumul!

— Stai puţin, domn' sergent. Dacă-i vorba de

igzamen, păi să fie *igzamen.* S-o luăm de la început. Ia să vedem, mă pricep să deschid staţia? E bine, domn’ sergent? Merge acum?

— Merge! Dă-i drumul!

— Stai un pic să mi se dea mîna – şi Tălîmbu începu să apese repede pe manipulator, zîmbind inocent celor din jurul său.

La început, sergentul Pălimaru crezu că Tălîmbu bate fără nici o noimă. Dar urechea obişnuită cu ţăcănitul aparatului sesiză imediat că acesta emite mereu aceleaşi litere.

— *Q-r-q; Q-r-q; Q-r-q!* repetă, în gînd, sergentul Pălimaru.

— Tu ştii ce baţi acum, măi Neculai? întrebă sergentul Pălimaru.

Tălîmbu întrebă cu naivitate:

— Ce să bat, domn’ sergent? Încerc un pic să mi se dea mîna. Mi-e teamă să nu mă fac de data asta de ruşine.

— Nu ştii ce litere ai transmis?

— Cum, adică, am bătut litere? întrebă cu atîta naivitate, încît sergentul Pălimaru izbucni în rîs.

— Ai transmis tot timpul literele: *q-r-q*.

— Oare? Zici că am bătut *q-r-q?* Adică aşa: Ta-ta-ti-ta; ti-ta-ti; ta-ta-ti-ta! ţăcăni manipulatorul de mai multe ori. Aşa am făcut, domn’ sergent? întrebă, fără să se oprească din lucru.

— Aşa!

— Atunci înseamnă că pot să bat trei litere pe sărite. Ia să mai încerc acum şi altele. *U* de exemplu, apoi *m,* încă o dată *m.* Acum *i, t,* am greşit şi am bătut încă o dată litera *t; e, r, n…*

Şi Tălîmbu bătu în manipulator un număr de

treizeci şi unu de litere, dintre care unele fură repetate de mai multe ori. După aceea se opri şi, ştergîndu-şi fruntea transpirată cu mîneca vestonului, spuse oftînd:

— Nu mai pot, domn' sergent! Am obosit.

— Bravo, măi Neculai! îl firitisiră radiotelegrafiştii. Ai cîştigat cele două pachete de tutun. Mîine, cînd primim raţia, vino să ţi le iei.

— N-am greşit de loc? se interesă Tălîmbu, care părea fericit.

— De loc!

— Acum am coraj, domn' sergent, să-mi spui dumneata literele care vei pofti.

— Lasă, nu mai e nevoie! M-am convins că eşti un elev harnic. Încă vreo două săptămîni şi după aceea trecem la recepţionare.

— Adică?

— Asta vine cam aşa: în vreo două, trei săptămîni, să zicem că ai să poţi transmite o scrisoare. Dar va trebui să înveţi să şi citeşti ceea ce scriu alţii tot cu puncte şi linii. Cititul ăsta se numeşte a recepţiona. Ai priceput acum?

— De priceput am priceput. Însă mă apucă de pe acum groaza cînd mă gîndesc la ce mă aşteaptă. Mi se pare că tocmai acela are să fie hopul cel mare.

— Asta cam aşa-i, măi Neculai!

— Tare mi-e teamă să nu mă înec ca ţiganul la mal.

— Lasă, măi Neculai! Dracul nu-i chiar aşa de negru cum îl crezi tu.

— Oare!

— Ce mai încolo şi încoace: ai stofă de

radiotelegrafist!

— Nu glumeşti, domn’ sergent?

— Zău, Neculai!

— Dar dacă nu erai matale bun să-ţi pierzi vremea cu un cap de lemn ca mine, ce mă făceam! …

Tălîmbu mai stătu puţin, apoi plecă, fără să uite ca din prag să mulţumească din nou radiotelegrafiştilor pentru bunăvoinţa pe care i-o arătaseră.

În timp ce Neculai Tălîmbu trecea cu atîta succes acest prim examen, căpitanul Gheorghiu şi Ulea ascultau la Biroul 2 cele ce se petreceau la staţie.

— Ce spuneţi de el, domnule căpitan?

— Banditul îşi joacă bine rolul!

În aparat se auzi, clar, vocea sergentului Pălimaru:

— Ai transmis tot timpul literele *q-r-q.*

— Bietul sergent se miră. Nu bănuieşte că literele acestea sînt de fapt un indicativ de apel – spuse Ulea.

— Oare? se auzi în aparat întrebarea naivă a lui Neculai Tălîmbu.

— Sînt sigur că după aceasta va începe să transmită mesajul.

Într-adevăr, nu se înşelă. Literele care urmară, şi pe care Neculai Tălîmbu pretindea că le-a ales la întîmplare, formară toate textul următorului mesaj:

„Um Mitternacht wird ein Stern fallen”.

Căpitanul Gheorghiu izbucni furios:

— Ticăloşii! Pricepi ce vrea să însemne asta?

— Cred că da! răspunse Ulea. Asta înseamnă că la miezul nopţii se va juca ultimul act. Cu alte cuvinte, că s-au hotărît să acţioneze chiar în noaptea aceasta. De altfel, lucrul acesta mi l-a confirmat fără să vrea şi „prietenul” meu, intendentul. I-am spus că după ora zece voi trece din nou pe la el, ca să stăm de vorbă mai pe îndelete. Şi, închipuiţi-vă, el care totdeauna s-a arătat bucuros să mă primească, fără să ţină seama dacă e tîrziu sau devreme, de data asta m-a refuzat. M-a refuzat sub pretextul că nu se simte bine şi că ar vrea să se culce o dată cu găinile.

— „La miezul nopţii va cădea o stea!” repetă căpitanul Gheorghiu, privind gînditor afară, pe fereastră. Fără îndoială, cuvintele acestea nu pot avea decît o singură semnificaţie. Neculai Tălîmbu a fost atît de sigur că trucul îi va reuşi, încît nici nu s-a mai obosit să cifreze mesajul.

— I-o vom dovedi că s-a înşelat.

— Cum ai de gînd să procedezi?

— Cel mult într-o oră am să fiu în măsură să vă expun planul pe care l-am conceput. Îl vom comunica şi domnului general, pentru că vreau să avem şi aprobarea dumisale. Dar ce voiam să vă întreb? Da! Care mai e situaţia pe front?

— La noi?

— Evident!

— Nimic deosebit deocamdată. Încă n-am terminat pregătirile. La hitlerişti, de asemenea, linişte. Doar la noapte să nu avem vreo surpriză.

— După toate probabilităţile, vom avea o noapte liniştită. Abwehrul are tot interesul ca tocmai în noaptea asta, cînd oamenii lui vor trece

la acţiune, să fie linişte pe front. De aceea, cred că s-ar putea lăsa lucrul ceva mai devreme. Mă gîndesc, în special, la cei de la Biroul 3, care fac mereu nopţi albe.

— Crezi că e absolut necesar?

— Nu ştiu dacă e absolut necesar, dar e mai bine.

— Se poate aranja.

— Ştiţi – glumi Ulea – n-aş vrea să pun la grea încercare răbdarea spionilor. Trebuie să avem în vedere că printre ei se află şi o femeie; or e ştiut că femeile au nervii delicaţi. Dacă s-au fixat pentru ora aceasta, să-i ajutăm un pic. Nu-i aşa?

— Bineînţeles! răspunse, rîzînd, căpitanul Gheorghiu.

— Vom avea nevoie de cîţiva oameni hotărîţi şi curajoşi. Cred că tovarăşii mei de la Cifru sînt cei mai potriviţi. Mai ales Tomescu Adrian. E utecist… un băiat admirabil…

— Foarte bine! Vorbeşte dumneata cu ei. Eu şi aşa încă nu-ţi cunosc planul.

— Îl veţi cunoaşte, domnule căpitan, după ce mă voi întoarce de la intendent.

Cineva bătu în uşă. Căpitanul Gheorghiu întrerupse legătura cu staţia de radio.

— Intră!

Sublocotenentul Paraschivescu vîrî capul pe uşă.

— Domnule căpitan, domnul locotenent Tîmplaru vrea să vă vorbească.

— Să poftească!

— Am onoarea să vă salut, domnule căpitan!

— Ce s-a întîmplat, Tîmplarule?

— Aş vrea să vă raportez ceva, domnule căpitan.

— Te ascult.

— E ceva confidenţial, domnule căpitan.

— Poţi vorbi, Tîmplarule! De mîine, elevul Ulea va lucra la Biroul 2.

— Domnule căpitan, am venit să vă raportez două lucruri. Nu ştiu însă cu care să încep.

— Începe cu acela ce ţi se pare mai puţin important.

— Domnule căpitan, ieri noapte, la postul numărul şase, în schimbul doi, a fost de santinelă soldatul Marin Pricope. În timpul serviciului său a văzut-o pe castelană plimbîndu-se pe lac cu barca.

— Şi el ce a făcut?

— Normal, ar fi trebuit s-o someze. N-a făcut-o fiindcă şi-a spus că, de vreme ce e nebună, cui îi face rău dacă i s-a năzărit să se plimbe pe lac!… Tocmai de aceea am venit la dumneavoastră.

— Adică?

— La noapte, de santinelă la postul numărul şase intră Runcanu. E oltean de prin părţile Romanaţilor. Ăsta cred că e mai ceva decît Ivan Turbincă. Dacă îi vine chef castelanei să se plimbe tocmai cînd e el de santinelă, Ivan Turbincă al meu nu se uită că-i nebună. Dacă o someazăşi nu se opreşte, este în stare s-o şi împuşte.

— Cu alte cuvinte, vrei să ştii dacă o lăsăm sau nu pe guvernantă să se plimbe pe lac, în cazul cînd i se mai năzare s-o facă?

— Exact, domnule căpitan!

— De, măi Tîmplarule! Ştiu eu? În toate minţile nu-i. Ne facem păcatul cu ea!…

— Chiar aşa, domnule căpitan! ţinu să adauge Ulea. Parcă face vreun rău dacă se plimbă pe lac? O biată femeie cu mintea rătăcită!

— La fel m-am gîndit şi eu, domnule căpitan, Dar am vrut să am şi asentimentul dumneavoastră.

— Atunci ne-am înţeles? Las-o în pace! Ce mai voiai să-mi spui?

— Unul din oamenii mei, soldatul Dimofte, a descoperit, ascunsă într-o şiră de paie, o motocicletă cu ataş… La vreo sută, o sută cincizeci de metri în afara conacului, se află un arman. Acolo sînt vreo patru şire de paie, dintre care una veche de cîţiva ani. Cu paiele din şirele acelea s-au încropit saltelele pentru întreg postul de comandă. Dimofte ăsta este el leneş, dar prost nu-i de loc. Cînd a văzut despre ce-i vorba, a venit să mă anunţe.

— Asta înseamnă că şi leneşul e bun la ceva – glumi căpitanul Gheorghiu.

— Dar asta nu-i tot, domnule căpitan. Motocicleta e militară. La ataş are dispozitivul de fixat puşca mitralieră. Fără îndoială, o motocicletă nemţească. Desfăcînd învelitoarea de muşama, Dimofte a găsit în ataş un automat, un bidon cu benzină şi ulei.

Căpitanul Gheorghiu şi Ulea se priviră semnificativ, apoi acesta din urmă întrebă:

— Spune-mi, te rog, în afară de dumneata, Dimofte a mai povestit cuiva despre motocicletă?

— După cîte ştiu, nu! V-am spus doar că Dimofte e leneş, dar băiat deştept.

— Acum unde-i?

— L-am adus cu mine. Aşteaptă pe sală. M-am gîndit, domnule căpitan, că poate vreţi să-i puneţi unele întrebări.

Căpitanul Gheorghiu înţelese din privirea lui Ulea că e preferabil să stea de vorbă cu acel Dimofte.

— Adu-l, te rog, pe Dimofte!

După ce locotenentul Tîmplaru ieşi, Ulea îi spuse căpitanului Gheorghiu.

— Domnule căpitan, descoperirea lui Dimofte este extrem de importantă. Nu cred însă că soldatul ne-ar putea spune mai mult decît am aflat de la locotenent. Puneţi-i cîteva întrebări de formă, ca să nu-i bată la ochi lui Tîmplaru. În orice caz, atrageţi-i atenţia că nu trebuie să vorbească absolut cu nimeni despre motocicletă. De altfel, s-ar putea ca mai tîrziu să avem nevoie şi de el. Dar, deocamdată, nu-i spuneţi nimic… În ceea ce mă priveşte, întrucît acum nu cred să mai fie nevoie de mine aici, o şterg.

Cîteva minute mai tîrziu, în timp ce căpitanul Gheorghiu asculta numai cu o ureche cele ce-i povestea soldatul Dimofte, Ulea grăbea spre arman. Cînd ajunse acolo, găsi motocicleta, pe care soldatul, precaut, o acoperise cu un strat de paie. Era, într-adevăr, o motocicletă militară. Cu o rangă de fier, Ulea sparse rezervorul de benzină, apoi, satisfăcut de treaba pe care o făcuse, ascunse la loc motocicleta, astupînd gaura din şiră în aşa fel, ca să nu se cunoască.

NICI O STEA NU VA CĂDEA LA MIEZUL NOPŢII

Întunericul era negru, de nepătruns, ca în străfundurile pămîntului. La castel, liniştea stăpînea atotbiruitoare. În toate birourile, luminile erau stinse, nicăieri nu se mai lucra de pe la ora unsprezece din noapte. Nu era lumină decît în camera ofiţerului de serviciu şi alături, în cămăruţa secretarului. Uşa dintre cele două camere era deschisă şi Mocanu Grigore, furier la Biroul 1, cu coatele pe masă şi bărbia rezemată în palme, privea nedumerit la căpitanul Smeu, care, alături, nu-şi mai găsea astîmpăr. Se plimba prin cameră de la un cap la celălalt, cu mîinile la spate, nervos.

Lucrînd la Biroul 3, Mocanu avea de ce să fie intrigat de nervozitatea căpitanului. Nu fuseseră ordonate nici atacuri de noapte cu caracter local, nici incursiuni. Pe scurt, după ştiinţa sa, noaptea se anunţa a fi liniştită. De altfel, însuşi faptul că lăsaseră lucrul mai devreme pînă şi ei, cei de la Biroul 3, dovedea aceasta, cu prisosinţă.

O noapte liniştită pentru un secretar de serviciu însemna o noapte plictisitoare. Obligaţiile sale se rezumau, în asemenea cazuri, în a răspunde eventualelor telefoane, să primească rapoartele telefonice de la unităţi şi să întocmească procesul-verbal. De obicei, pînă la miezul nopţii – cînd începeau să raporteze unităţile – şi după aceea pînă dimineaţa – la cel de-al doilea raport – secretarului de serviciu îi rămînea timp suficient să citească, să scrie scrisori, sau să se gîndească

la cei de-acasă.

Din acest motiv, Mocanu Grigore, preluînd serviciul, umpluse stiloul cu cerneală, hotărît să răspundă tuturor prietenilor şi cunoscuţilor care îi scriseseră şi care aşteptau veşti de la el.

Dar atîta vreme cît ofiţerul cu care picase de serviciu continua să măsoare biroul alăturat de la un cap la altul, nu putea scrie. Şi nu putea nu fiindcă îi era interzis, ci fiindcă începuse să se molipsească şi el de neastîmpărul căpitanului.

„În definitiv – îşi spuse – dacă nu-şi află locul, înseamnă că aşteaptă să se întîmple ceva în noaptea asta. Poate vreun atac de noapte hitlerist?”

— Domnule căpitan! — începu el cu destulă ezitare.

— Spune, Mocanule! îl îndemnă căpitanul Smeu, fără să se oprească din marşul pe care îl făcea de la un capăt la celălalt al încăperii.

— S-ar putea să avem vreo surpriză în noaptea asta?

— Surpriză! păru a se mira căpitanul. Pe urmă, ca şi cînd n-ar fi înţeles sensul întrebării lui Mocanu, adăugă zîmbind: Nu cred să avem vreo surpriză. Poţi să-ţi vezi liniştit de treabă.

Îndemnul era de prisos pentru că Mocanu nu avea nici un fel de treabă.

— Pot să închid uşa?

— Las-o deschisă! Încă nu am de gînd să mă culc.

— Cum doriţi, domnule căpitan!

Timpul trecea însă al naibii de greu!… Somnul îi descînta pleoapele, oboseala îi strecura plumb în

vine. Liniştea atotcuprinzătoare predispunea, de asemenea, la somn. Nu se auzea decît ploaia. Ploua de parcă ar fi fost toamnă.

Mocanu Grigore făcea sforţări desperate ca să nu-l fure somnul. În schimb, căpitanul Smeu continua să se plimbe, fără să pară că a obosit şi fără să-i acorde vreo atenţie. Din cînd în cînd se uita la ceas, se încrunta şi-şi relua plimbarea cu un elan sporit.

Către miezul nopţii, telefonul sună şi Mocanu sări ca ars, în picioare.

— Secretarul de serviciu, sergentul t.r. Mocanu Grigore. Ordonaţi!

— Căpitanul Gheorghiu la aparat. Dă-mi-l pe domnul căpitan Smeu!

Mocanu Grigore nu mai trebui să-l cheme, pentru că acesta se şi afla lîngă el.

— Tu eşti, Smeule? auzi clar Mocanu.

— Eu!

— Nimic?

— Pînă acum nimic!

— Mai e puţin pînă la miezul nopţii!

— Ştiu.

— Noroc!

— Noroc!

Deşi laconică, convorbirea aceasta telefonică avu darul să alunge definitiv somnul lui Mocanu. Nu era necesar şi nici nu era în obiceiul căpitanului Gheorghiu să se scoale noaptea din somn ca să întrebe pe ofiţerul de serviciu dacă nu s-a întîmplat între timp ceva neobişnuit. Fusese de nenumărate ori secretar de serviciu, şi aşa ceva niciodată nu se mai întîmplase. De altfel, şi

răspunsul căpitanului Smeu era destul de elocvent: „Pînă acum nimic” Asta însemna că statul-major deţinea informaţia că în noaptea aceasta trebuia să se întîmple ceva. „Probabil că, totuşi, hitleriştii vor ataca neapărat – îşi vorbi tare sieşi. Asta înseamnă că voi avea de lucru”. Şi, calm, începu să se pregătească pentru clipa cînd telefoanele aveau să înceapă să zbîrnîie; verifică dacă în călimară se află suficientă cerneală, dacă peniţa scrie bine, dacă are suficientă hîrtie, dacă, în fine, legăturile telefonice continuau să funcţioneze.

Afară se auziră paşi cadenţaţi… Se schimba garda… Era miezul nopţii!…

— … Schimb la schimb – marş! răzbi, prin zgomotul ploii, o frîntură din comanda caporalului de schimb.

Tropăiturile se îndepărtară. Cîtva timp auzi paşii noii santinele, plimbîndu-se sub porticul de la intrarea principală.

„Cel puţin pe ăsta nu-l plouă!” îşi spuse.

Paşii cadenţaţi se auziră deasupra, la etaj. Garda se ducea să schimbe santinela care păzea biroul generalului. Aşa era obiceiul: garda, după ce schimba santinela de la postul nr. 1, nu urca pe scara principală, ca să nu murdărească treptele de marmură cu noroi. Urca pe uşa din dos şi schimba santinelele de la ambele intrări.

„De acum vor începe să cheme unităţile”, îşi spuse, pregătindu-se de lucru.

Căpitanul Smeu încetase să se mai plimbe. Cu mîinile la spate, privea bezna de afară. Cu vîrful piciorului stîng bătea uşurel în podea, de parcă ar

fi ţinut tactul unei melodii pe care o fredona în gînd.

„Tare mai e nervos!” constată Mocanu, ridicînd receptorul să răspundă aceluia care tocmai în clipa aceea suna.

— Cine-i? întrebă căpitanul Smeu, care venise pînă în prag.

— „Trotuşul”, domnule căpitan!

— Bine! Vezi ce vrea – şi se întoarse la fereastră, să contemple din nou bezna de afară.

În timp ce Mocanu transcria raportul telefonic, sus, la etajul întîi, şi anume în bibliotecă, se petrecea un fapt care, la prima vedere, părea că iese cu totul din comun... O parte din raftul care acoperea peretele din stînga, şi anume cam de pe la jumătate în jos, începu să se mişte încet, încet şi să se dea în lături. Raftul aluneca în partea lui de jos pe nişte rotile. Cînd încetă să se mai mişte, se întîmplă încă un lucru puţin obişnuit. Începu să alunece peretele, la fel ca o uşă; dar nu în afară, ci înăuntru, şi nu pe aceeaşi lăţime ca şi raftul. Uşa se plimbă în ţîţînile ei, mişcată de anumite resorturi complicate, apoi se opri.

În deschizătura ei se ivi, ca o umbră, un om. Se plecă puţin ca să poată trece prin raft şi, o clipă mai tîrziu, iată-l în bibliotecă. Se scutură pe haine de praf, apoi, în vîrful picioarelor, se apropie de uşă. Îşi lipi urechea de ea, ascultînd atent. Ca şi în bibliotecă, pe coridor stăpînea o linişte desăvîrşită. Satisfăcut, vîrî mîna în buzunar, scoase o cheie, o introduse în broască, apoi, cu infinite precauţii, o răsuci. Nu se auzi absolut nici un zgomot, de parcă atît cheia cît şi arcul din

broască ar fi fost de cîlţi. Deschise uşa şi ieşi. Fără să aprindă lanterna, omul o porni pe coridor. Nu făcu mai mult de cinci paşi şi se opri în dreptul unei uşi, aceea a serviciului Cifru, pe care, după ce o descuie, o deschise numai atît cît era necesar ca să se poată strecura prin ea.

Înăuntru, rezemîndu-şi spatele de uşă şi răsuflînd uşurat, îşi şterse cu dosul palmei fruntea îmbrobonată de sudoare. Aprinse apoi lanterna, dar o stinse imediat, murmurînd o înjurătură. Ferestrele dinăuntru, acoperite cu hîrtie de camuflaj, erau deschise şi, ca să poată aprinde lumina, trebuiau închise.

Nu apucă să închidă decît una, pentru că tocmai atunci cînd se pregătea să facă la fel şi cu cealaltă, se auzi o ţăcănitură, lumina invadă brusc încăperea şi o voce ironică îl încremeni locului:

— Nici o stea nu va cădea la miezul nopţii, domnule adjutant Dorobăţ! Mîinile sus!

Numai un fragment de minut plutonierul-adjutant Dorobăţ îşi pierdu cumpătul. În clipa următoare se întoarse şi zvîrli fulgerător, în direcţia de unde auzise venind vocea, un cuţit cu lama lungă şi îngustă, pe care îl ţinuse ascuns în mînecă. Fie că prevăzuse lovitura, fie datorită unei mişcări instinctive, Ulea se aplecă chiar în clipa cînd cuţitul porni. Aceasta îl salvă. Lama se înfipse adînc în tăblia uşii, vibrînd cîteva clipe ca o drîmbă.

— Cuminte, domnule adjutant, şi sus mîinile! Dacă mai încerci să faci vreo prostie, să ştii că îţi trimit un glonţ drept în frunte.

Spumegînd de furie, plutonierul-adjutant se

supuse. Ochii îi scăpărau de ură şi furie neputincioasă. Dacă ei ar fi avut puterea să ucidă, Ulea s-ar fi prăbuşit, săgetat încă din prima clipă.

— Tu, tocmai tu! murmură, strîngînd pumnii. Dacă aş fi ştiut!

— Mi-ai fi hărăzit aceeaşi soartă ca şi bietului Mardare, nu-i aşa?

— În definitiv, cine dracu' eşti?

— Ce importanţă are! Esenţialul e că de data asta vi s-a înfundat! Ţie şi complicilor tăi!

— Nu am complici.

— E inutil să negi. Oare eşti chiar atît de prost încît, într-adevăr, să nu-ţi dai seama că n-aş fi putut ajunge la tine dacă nu ţi-aş fi cunoscut, în prealabil, complicii?

Plutonierul-adjutant păru zdrobit. Semeţia îl părăsi brusc. Întrebă cu o voce care abia mai păstra ceva din aroganţa de mai înainte:

— Ai să mai mă ţii mult timp cu mîinile sus? Au început să-mi amorţească.

— Scuză-mă! replică ironic Ulea. Numai cîteva clipe încă – şi fără să-şi ia ochii de la spion, ridică receptorul: Fă-mi legătura cu ofiţerul de serviciu… Domnul căpitan Smeu? Da, eu sînt! Totul e în regulă! Daţi ordin sublocotenentului Paraschivescu să vină cu vreo doi oameni din gardă. Vă aştept şi pe dumneavoastră.

Căpitanul Smeu veni într-un suflet. Cînd dădu cu ochii de plutonierul-adjutant Dorobăţ, rămase stupefiat.

— Cum, el?

Plutonierul-adjutant privea în pămînt. Era galben la faţă ca un mort.

Ulea ceru şi obţinu la telefon pe căpitanul Gheorghiu.

— Domnule căpitan, pasărea a picat în leasă!

După ce veni şi căpitanul Gheorghiu, Ulea li se adresă amîndurora:

— Vi-l las deocamdată în seamă. Sper că nu voi lipsi mult timp. Domnule adjutant, ai putea să-mi mulţumeşti încă de pe acum. Cînd mă voi întoarce, îţi voi aduce pe cineva în compania căreia te vei simţi foarte bine.

Părăsi apoi biroul Cifrului, vesel cum nu mai fusese de mult timp.

Aşa cum se aşteptase, uşa de la bibliotecă nu era încuiată. Intră şi, la lumina lanternei, contemplă cîteva clipe deschizătura din perete. Apoi, vîrîndu-se în ea, cu revolverul în mînă, începu să urce pe nişte trepte de lemn. Treptele urcau, aproape vertical, pînă la jumătatea înălţimii peretelui. De acolo se deschidea un coridor foarte îngust, care se întindea paralel cu palierul celui de-al doilea etaj. Coridorul sfîrşea într-o mică încăpere foarte înaltă şi îngustă, cu o singură uşă, aceea pe care intrase. O scară rudimentară ducea în pod. Ulea o urcă în grabă. Pînă aici fusese uşor. Acum, însă, încotro să apuce ca să ajungă în turn? Pentru că, sigur, prin turn coborîse adjutantul Dorobăţ.

Rămase cîteva clipe nehotărît, apoi o porni drept înainte. Ajunse în dreptul unei uşi, din blană grea de stejar. Uşa nu era încuiată. O deschise. Se găsea acum într-un fel de balconaş. În balconaşul acela se termina cea de-a doua scară de serviciu a castelului. De ea se folosea castelana ori de cîte

ori se ducea la seră.

Faţă în faţă cu uşa podului era o alta, care nu putea să ducă decît în turn. Va să zică, se găsea pe drumul cel bun. Într-o clipă reconstitui itinerarul lui Dorobăţ: mai întîi urcase pe scara de serviciu pînă în turn, la castelană, după care, revenind în balconaş, se furişase în pod. Din pod, pe scara secretă, ajunsese în bibliotecă. Restul fusese joacă de copil. Santinelele erau una afară, în curte, jos, la intrare, cealaltă în holişorul primului etaj.

Încercă uşa care ducea în turn. Era descuiată.

Dorobăţ, sigur de succes, nici nu se obosise s-o încuie. Trepte în spirală duceau pînă în turn. Începu să le urce, ferindu-se să facă zgomot. Nu erau prea multe. Cînd ajunse sus, intră de-a dreptul într-una din cele două cămăruţe ale turnului, care dădeau una într-alta. În încăperea în care se afla era întuneric. În cealaltă, lumina o lampă cu petrol.

Din cîţiva paşi Ulea fu în prag. Castelana abia atunci îl simţi. Se ridică sprintenă, crezînd, probabil, că s-a reîntors Dorobăţ. Dar cînd dădu cu ochii de el, nu-şi putu înăbuşi un strigăt. Revenindu-şi imediat, îşi impuse să se menţină într-o defensivă prudentă, pînă cînd avea să se convingă de adevăratele intenţii ale soldatului care o ţinea sub ameninţarea revolverului.

— În ce limbă preferi să-ţi vorbesc? În aceasta în care îţi vorbesc, sau în germană? Cel puţin pe acestea ştiu că le cunoşti bine.

Neştiind ce se întîmplase cu Dorobăţ şi nădăjduind că ar putea să se reîntoarcă şi s-o salveze, se hotărî să-şi joace obişnuitul rol. Pe

dată, ochii ei oglindiră o spaimă nebună şi îngenunchind, începu să-şi frîngă mîinile şi să-şi muşte buzele în neştire, fără însă să rostească vreun cuvînt.

— Bravo!... Perfect!... Numai că la mine nu se prinde. Nu te mai strădui zadarnic, drăguţo.

Ea însă, ca şi cînd nu ar fi auzit avertismentul ironic, continuă să-şi frîngă mîinile şi să se tîrască în genunchi, spre el. Haina de casă i se desfăcuse la piept. Din ochi îi curgeau lacrimi.

— Stai locului. Dacă mai faci un pas, mă obligi să trag. Ştiu destule despre dumneata, ca imediata dumitale apropiere să nu-mi surîdă. Şi, încă o dată, te sfătuiesc să nu mai joci teatru. Îţi pierzi timpul zadarnic.

Castelana o clipă păru descumpănită. Nu se putea hotărî nici să continue jocul, nici să-i urmeze sfatul. În cele din urmă se decise pentru o cale de mijloc. Se prăbuşi cu faţa în jos pe covor, continuînd să hohotească plînsul ei prefăcut. Continuînd să spere în reîntoarcerea lui Dorobăţ, încerca să cîştige timp.

— Te declar arestată! Pregăteşte-te să mă urmezi.

De data asta fiorul care îi cutremură umerii fu sincer. Dacă vrea s-o aresteze, înseamnă că celălalt a fost prins şi că a vorbit. Întrebă pe un ton care voia să fie sfidător, dar care trăda nesiguranţă:

— Mă arestezi? Şi, mă rog, ce învinuire îmi aduci?

— Nu bănuieşti? întrebă Ulea cu intenţie vădit ironică.

— Nu mă ştiu vinovată cu nimic.

— L-am arestat pe plutonierul-adjutant Dorobăţ în biroul serviciului Cifru. Am ajuns aici urmînd invers drumul pe care l-a străbătut complicele dumitale ca să ajungă acolo. Ţi-e suficient atît?

— Aud pentru prima dată numele acesta. Cine e omul de care îmi vorbeşti?

— Că numele ţi-e necunoscut, s-ar putea să fie adevărat, fiindcă numele de Dorobăţ nu cred să fie cel adevărat. De cunoscut, însă, îl cunoşti. Este individul care, acum o jumătate de oră, se afla aici, la dumneata. Dacă nu mă înşel, mantaua aceea de ploaie îi aparţine. Mai vrei şi alte amănunte? Omul de care îţi vorbesc este acela cu care te-ai întîlnit aseară, în parc, şi căruia i-ai dat o scrisoare. Acuma îţi aminteşti?… Dar apropo, care e numele dumitale adevărat? Celălalt complice, onorabilul intendent, pretinde că te numeşti Martha şi că eşti guvernantă în slujba contelui András Komáromy.

Castelana nu răspunse. Palidă, îşi muşcă buzele, privindu-l cu ură.

— Nu vrei să-mi răspunzi?

— Ce aş putea răspunde?

— Atunci să mergem!…

— Unde vrei să mă duci?

— Deocamdată, pînă la etajul întîi. Prietenul dumitale cu care te-ai întîlnit noaptea trecută în parc te aşteaptă.

— Bine, dar nu pot pleca aşa cum sînt. Lasă-mă cîteva minute singură, să pun o haină pe mine.

— Nu, drăguţă, nu sînt atît de naiv.

— Vrei să mă îmbrac de faţă cu dumneata?

întrebă ea cu o umbră de cochetărie în voce.

— Dacă nu te jenezi, nu am nimic împotrivă. Ai să te îmbraci mai tîrziu. Deocamdată, pune pe dumneata mantila care atîrnă acolo, pe scaun. Aşteaptă un moment numai, să văd dacă nu ai vreo jucărie ascunsă prin buzunare… E în ordine. Poftim!

Castelana îmbrăcă mantila peste haina de casă.

Arătîndu-i uşa cu revolverul, Ulea îi spuse ironic:

— Şi acum, după dumneavoastră, doamnă!

În timp ce Ulea urca în turn s-o aresteze pe castelană, caporalul Tomescu se pregătea să facă acelaşi lucru cu Neculai Tălîmbu. Instrucţiunile pe care le primise de la Ulea sunaseră aşa:

— Nu-l slăbeşti din ochi, dar să nu-l arestezi înainte de ora unu.

Şi, într-adevăr, Tomescu nu-l slăbise din ochi de cum se înnoptase. După cină, în timp ce ordonanţele celelalte se pregăteau să se culce în dormitorul comun, Neculai Tălîmbu îşi făcuse drum pînă la căsuţa intendentului, unde stătuse pînă aproape de miezul nopţii. Cînd plecase de acolo, ploaia pornise să cadă cu şi mai mare înverşunare. Dar nici atunci nu se dusese să se culce. Strecurîndu-se pe sub nasul santinelei de la postul numărul şase, se furişase într-un chioşc din parc. Acum tot acolo se afla. Şi nu-l ploua. În schimb, pe Tomescu, care stătea tupilat înapoia trunchiului unui stejar uriaş, ploaia îl murase bine. Dar lui nici că-i păsa. Ţinea mîna în buzunarul mantalei unde avea revolverul şi nu slăbea din

ochi chioşcul unde se refugiase Tălîmbu.

Dar asta nu-l împiedica să se gîndească la Ulea. Cînd încă nu se înnoptase, acesta vîrîse capul pe uşa biroului:

— Te căutam, Adriene!

— Iacă-mă! Ai treabă cu mine?

— Am!…

Îşi trase un scaun în faţa improvizatului birou şi, după ce se uită la el cîteva clipe cu o gravitate pe care nu i-o cunoştea, îl întrebă:

— Îţi aminteşti, Adriene, ce mi-ai spus în noaptea cînd a fost omorît Mardare?

— Ce ţi-am spus?

— Mi-ai spus aşa: „Pe noi partidul ne învaţă că, în împrejurări hotărîtoare, pline de primejdii, cînd e nevoie de eroism şi de jertfă, uteciştii să nu se dea în lături. Dacă se va ivi vreodată o asemenea împrejurare, să nu uiţi cele ce ţi-am spus acum”. Ei bine, o asemenea împrejurare s-a ivit, tovarăşe Adrian. O adevărată bandă de spioni hitlerişti, după o lungă şi minuţioasă pregătire, este decisă ca în noaptea aceasta să intre în posesia secretului maşinii de cifrat. Noi însă va trebui să le dejucăm planul şi să-i arestăm. Ţie îţi revine sarcina să capturezi pe unul dintre ei, pe cel mai perfid şi mai periculos, şi anume pe Neculai Tălîmbu, ordonanţa domnului căpitan Smeu. Urmaseră explicaţii, exclamaţii de surpriză din partea lui Tomescu, apoi Ulea, pe scurt, îl puse la curent cu tot ceea ce trebuia să ştie în legătură cu acţiunea Abwehrului. Pe urmă, mult mai pe larg, pînă la cele mai mici amănunte, îi dădu toate instrucţiunile necesare în legătură cu ceea ce

trebuia să facă.

De atunci, trecuseră cîteva ore şi, încă uluit de dezvăluirile lui Ulea, o clipă nu-l pierduse din ochi pe Neculai Tălîmbu.

„Cel puţin dacă aş şti ce face acolo în chioşc” – îşi spuse.

De fapt, chiar dacă i-ar fi stat în putinţă, mare lucru nu ar fi avut ce vedea. Neculai Tălîmbu privea spre castel şi aştepta să vadă luminîndu-se pentru o clipă una din ferestrele turnului. Timpul trecea greu şi, de nerăbdare, Tălîmbu îşi rodea unghiile.

În dreapta, în stînga, începură să se audă somaţiile santinelelor.

— Stai! Cine-i?

— Caporal de schimb!

— Caporal de schimb, apropie-te şi dă-ţi parola!

Se schimbau santinelele din post.

„După asta!” îşi spuse Neculai Tălîmbu.

Şi fiindcă îşi rosese toate unghiile şi nu mai avea ce roade, începu să răsucească un nasture de la manta, cusut cu sîrmă. De rupt sîrma, n-o putu rupe. În schimb, se rupse stofa şi rămase cu nasturele în mînă. Îl zvîrli, mormăind o înjurătură.

Mai trecu o oră şi în turn nici o fereastră nu se lumină. Şi, deodată, neliniştea puse stăpînire pe el. Nu era neliniştea vagă, obişnuită, care de multe ori înşală. Neculai Tălîmbu simţi primejdia iminentă. Mai aruncă o ultimă privire în direcţia turnului, apoi părăsi chioşcul.

Tălîmbu ştia de existenţa motocicletei ascunsă în şira cu paie. De ea trebuia să se folosească, în cazul cînd le reuşea planul, altcineva. Dar atunci

cînd vasul se scufundă, scapă cine poate. Celălalt, dacă avea să-şi dea seama la timp de primejdie, îl privea pe ce cale va căuta să se salveze. Părăsind chioşcul, o porni spre arman.

Abia făcu cîţiva paşi însă şi Tomescu îl orbi cu lumina lanternei.

— Dincotro, Neculai?

Tălîmbu, observînd că Tomescu ţine mîna dreaptă ascunsă în buzunarul mantalei, înţelese.

— Stinge lanterna, domn' căprar, că mă orbeşti, şi ţi-oi spune îndată.

Tomescu mută numai puţin fasciculul de lumină de pe faţa lui Tălîmbu.

— Ei, Neculai! Îmi spui de unde vii la ora asta? Dacă am fi în vreun sat, aş putea crede că te întorci de la vreo vădană.

Neculai Tălîmbu oftă:

— O poveste întreagă, domn' căprar…

— Nu mai spune! Despre ce poveste e vorba?

— Pesemne ai auzit şi dumneata ce vorbesc oamenii… Cică ar fi o ştimă în lac. Auzi ce mai prostie! Eu, domn' căprar, nu zic că aş fi deştept foc. Dar nici chiar aşa prost să cred în asemenea bazaconii. Dar o îndoială parcă tot am avut. Cînd am văzut eu potopul ăsta, ce crezi că mi-am zis? Pe aşa vreme le place ştimelor să se arate. Ia să mă pun eu la pîndă. Dacă se arată, bine! Înseamnă că ştime *există;* dacă nu, atunci totul nu-i decît o scornitură.

— Ei, şi s-a arătat ştima?

— Da' de unde, domn' căprar! Dacă îl mai aud pe careva trăncănind, zău aşa, am să-l scuip între ochi! Acuma, vă zic: să trăiţi şi noapte bună! Eu o

iau pe drumul ăsta, duce mai de-a dreptul la cantonament.

— Nu se poate, măi Neculai. Trebuie să vii cu mine!

— Unde, domn' căprar?

— Să-ţi arăt ştima, drăguţule! Vreau să te încredinţezi că există. Apoi cu alt ton: Mîinile sus şi înainte marş! Să nu faci vreo prostie, că trag!

Simţind ţeava revolverului împungîndu-l în spate, Tălîmbu se supuse. Dîndu-şi seama că partida este pierdută, uită să-şi mai prefacă mersul.

În clipa cînd Neculai Tălîmbu pornea împins din spate de ţeava revolverului, liniştea nopţii fu tulburată de o rafală de automat. Îi răspunseră două focuri de armă şi unul de revolver. Pe urmă se auzi din nou automatul, din nou replicară armele şi revolverul. Timp de două minute fu un schimb de focuri viu, care se încheie prin explozia unei grenade.

Misiunea locotenentului Tîmplaru, cea mai uşoară de fapt, în practică se dovedi cea mai grea. Căpitanul Gheorghiu îi dăduse următoarele instrucţiuni:

— Trimiţi vreo doi omeni de nădejde la şiră. Dumneata supraveghezi casa intendentului. Dacă îl vezi că iese, lasă-l. Se va duce singur după motocicletă, şi acolo îl vor aresta ceilalţi. Dacă pînă la ora unu nu iese din casă, dai buzna peste el şi-l arestezi.

Locotenentul Tîmplaru se conformă întocmai ordinului primit. Trimise la şiră trei oameni, tot

unul şi unul, iar el, împreună cu Petru Petre – ca să-i servească drept translator – şi alţi doi gradaţi se postară în apropierea căsuţei intendentului. Distribui oamenii în aşa fel, încît, practic, casa fu înconjurată.

La ora indicată de căpitanul Gheorghiu, văzînd că intendentul nu are de gînd să mai iasă din casă, se duse să-i bată în uşă.

— Cine-i? întrebă acesta într-un tîrziu, de dinapoia uşii – o uşă masivă din lemn de stejar.

— Un domn ofiţer vrea să-ţi vorbească – îl lămuri Petru Petre. Deschide imediat!

— Şi ce treabă are ofiţerul tău cu mine, acum, în toiul nopţii?

— Deschide şi ai să afli îndată!

— Aşteaptă o clipă! Mă duc să aduc cheia.

Părîndu-i-se suspectă, în toiul nopţii, vizita unui ofiţer, însoţit de un soldat înarmat – de lucrul acesta se convinsese privind prin „vasisdasul” uşii – se hotărî să fugă pe una din cele două ferestre din spatele casei. Cu automatul pe piept, încălecă pervazul şi tocmai se pregătea să sară afară, cînd unul dintre gradaţii cu care venise locotenentul, ieşind de după o stivă de lemne, îl somă:

— Stai! Mîinile sus!

Deşi limba română îi era complet necunoscută, înţelese, după tonul imperativ cu care fuseseră rostite cuvintele, ce anume i se cerea. La uşa din faţă – ofiţerul, însoţit de un ostaş înarmat, aici, în spatele casei, alt ostaş înarmat; casa era deci înconjurată, şi ofiţerul venise să-l aresteze. Dîndu-şi seama că nu-i mai rămîne nici o posibilitate de scăpare, se hotărî să-şi vîndă cît mai scump pielea.

Trase asupra ostaşului, care, deşi rănit, ripostă imediat. Glonţul nu-l nimeri. Sări înapoi în cameră şi, la adăpostul zidului, pîndi ce se întîmplă afară. Văzu un alt ostaş care încerca să se apropie, tîrîndu-se. Trase asupra lui, apoi alergă la cealaltă fereastră, şi trase şi de acolo, la întîmplare. Focuri de armă ripostară imediat. Trecu aşa de la fereastră la fereastră, trăgînd rafale scurte, pentru a-i împiedica pe soldaţi să se apropie de casă. Dar cîteva minute mai tîrziu, o grenadă îi explodă la picioare, sfîrtecîndu-i pîntecul şi pieptul.

Muri cu o înjurătură pe buze.

FIRELE SE LEAGĂ

O oră mai tîrziu, cînd generalul Popincariu apăru în prag, ofiţerii se ridicară cu toţii în picioare, salutîndu-l. Le făcu semn să se aşeze şi luă şi el loc, în capul mesei. În dreapta generalului, locotenent-colonelul Barbat Gheorghe, şeful de stat-major, netezea în mod inutil filele unui dosar pe care îl avea în faţă. În stînga generalului, căpitanul Gheorghiu, puţintel cam nervos, îşi trecea mereu degetele prin părul castaniu şi uşor ondulat. În faţa lui, de cealaltă parte a mesei, căpitanul Smeu, cu braţele încrucişate pe piept ca un şcolar, privea pe deasupra capului căpitanului Gheorghiu un cui înfipt în perete, de care atîrnase cîndva un tablou. În stînga lui, sublocotenentul Paraschivescu, intimidat, se uita din cînd în cînd, pe furiş, spre

general. Alături de căpitanul Gheorghiu, locotenentul Tîmplaru îşi freca, emoţionat, mîinile ascunse sub masă. Urma Ulea care, distrat, răsfoia un carneţel plin cu diverse însemnări.

Generalul Popincariu, grav, aproape solemn, îi trecu în revistă cu privirea. Cînd ochii i se opriră asupra lui Ulea, figura i se lumină de un zîmbet cald, prietenos. Regăsindu-şi însă imediat aerul solemn de mai înainte, li se adresă:

— Domnilor, în numele domnului general comandant al Armatei şi în numele meu personal, felicit pe domnul Ulea Mihai pentru frumoasa victorie pe care a prilejuit-o serviciului nostru special de contrainformaţii. De asemenea, pe domnul căpitan Gheorghiu şi pe aceia dintre dumneavoastră care, într-o măsură mai mare sau mai mică, aţi contribuit la realizarea acestei victorii.

Serviciul de informaţie al armatei hitleriste a primit o lovitură serioasă. A pierdut patru din cei mai buni agenţi ai săi, fără să izbîndească în planul pe care şi l-a făcut. În felul acesta, nenumăratelor şi sîngeroaselor lovituri pe care hitleriştii le primesc pe cîmpul de luptă li s-a adăugat încă una, de data aceasta din partea serviciului nostru de contrainformaţii. Le-am dovedit că putem să-i batem, nu numai cu armele, dar şi cu inteligenţa şi perspicacitatea noastră. Bineînţeles, nu a fost o treabă uşoară. O ştiţi cu toţii, dar mai ales domnul Ulea. Nu-i aşa?

— Într-adevăr – recunoscu acesta – n-a fost tocmai uşor. Mult timp am bîjbîit în întuneric. De vreo cîteva ori am călcat în strâchini.

— E foarte bine că ai amintit de aceste bîjbîieli. Mă interesează să le cunosc. Nu-mi sînt străine întîmplările care s-au succedat, unele de-a dreptul senzaţionale. Dar nu cunosc amănunte, şi din cauza aceasta e dificil să fac legătura între diferitele faze ale bătăliei. Ar fi util să ne spui cum ai izbutit să te descurci în hăţişul de fapte atît de contradictorii.

— În acest caz, domnule general – luă cuvîntul Ulea, care, cît timp vorbise generalul, nu încetase o clipă să răsfoiască, filă cu filă, carneţelul – va trebui să încep cu începutul.

— Începe cu începutul.

— Vă este cunoscut că, la un moment dat, Abwehrul, vrînd să afle în ce mod funcţionează maşina noastră de cifrat, şi-a ales drept cîmp de operaţie postul de comandă al acestei divizii. Despre acest plan al grupului de spionaj condus de Obersturmbannführerul Karl Richter pe o anumită cale serviciul nostru de contrainformaţii a luat cunoştinţă. Marele Stat-Major m-a trimis cu sarcina expresă de a dejuca intenţiile Abwehrului, descoperind şi arestînd pe spion.

Întrebarea pe care mi-am pus-o încă din prima zi cînd am sosit în mijlocul dumneavoastră a fost: în cadrul cărui birou sau serviciu se ascunde agentul? Din capul locului am exclus serviciul Cifrului. Pentru că a presupune că agentul reuşise să se strecoare chiar la Cifru însemna, de fapt, a presupune că Abwehrul şi izbutise să intre în posesia a ceea ce îl interesa.

— Şi totuşi i-ai bănuit pe unii dintre oamenii de la Cifru – observă generalul.

— Da, i-am bănuit pe unii. Dar aceasta a fost o greşeală. Ce fapte m-au împins să comit o asemenea greşeală? Mai multe. În primul rînd, să ne reamintim situaţia cum se prezenta atunci: un agent, prins asupra faptului, se sinucide. Şoferul de pe duba serviciului Cifru este împuşcat. Apoi, în zilele imediat următoare sosirii mele: dispariţia fotografiei de pe livretul meu militar; dispariţia şi apariţia fotografiei de pe livretul militar al lui Burlacu; nişte cărţi de joc – proprietatea lui Barbu – care nu există în comerţ şi, în plus, cineva care afirmă că l-a cunoscut la Berlin; în fine, atragerea mea în cursă de către banda Katuskăi, cu intenţia vădită de a mă trimite pe lumea cealaltă. Iată un hăţiş de întîmplări, contradictorii chiar după o matură chibzuinţă, care au făcut să mă rătăcesc puţintel şi să încep să-i bănuiesc şi pe cei de la Cifru. Raţionamentul a fost următorul: cum poate agentul să ajungă pînă la maşina de cifrat? Fie personal, fie cu ajutorul cuiva care lucrează acolo. Prima posibilitate mi se părea foarte greu de realizat, în orice caz, mult mai greu decît a-şi găsi un complice printre cifratori. Aceasta a fost greşeala mea. Pentru că, bănuindu-l, spre pildă, pe Burlacu, am început să văd în el complicele spionului. Am început să-l bănuiesc atunci cînd am descoperit că fotografia de pe livret, despre care îmi spusese cîteva minute mai înainte că-i dispăruse, se afla la locul ei. Această primă greşeală m-a împins să fac şi pe a doua. Dispărîndu-mi fotografia de pe livret, mi-am zis: agentul – bănuindu-mă – pune pe Burlacu să şterpelească fotografia, ca s-o trimită acolo de

unde putea primi răspunsul dacă trebuie, sau nu, să se teamă de mine.

În realitate, lucrurile s-au întîmplat altfel. Agenţii hitlerişti erau în căutarea cuiva care să-i ajute „dinăuntrul cetăţii”. Convinşi că nu vor găsi un cifrator care, de bunăvoie, să accepte o asemenea mîrşăvie, s-au întrebat dacă nu cumva există printre ei unul care ar accepta de nevoie. Cu alte cuvinte, dacă nu există cumva în trecutul vreunuia dintre ei anumite puncte negre. Aceasta este explicaţia subtilizării fotografiilor, operaţie efectuată de Neculai Tălîmbu.

Am mai greşit atunci cînd am consimţit ca Barbu să fie arestat, împins de data aceasta din spate de domnul căpitan Smeu. Noroc că n-am apucat să-l arestăm, deoarece, între timp, s-a întîmplat ceea ce ştim că s-a întîmplat cu el.

Şeful de stat-major, care pînă atunci ascultase cu gîndul în altă parte, întrebă:

— Dar cum îţi explici dumneata aceasta? De ce l-au sacrificat lăsînd să le scape o ocazie unică de a-şi atinge obiectivul vizat?

— Trei au fost aceste condiţii obiective. Prima: iniţiativa prost inspirată a lui Hermann de a modifica planul conceput iniţial şi aprobat de colonelul Karl Richter. Această modificare a avut drept urmare arestarea falsului agent de circulaţie. Aceeaşi prost inspirată iniţiativă i-a obligat pe cei doi agenţi să-l ucidă pe şoferul Pantelimon. A doua: tentativa de asasinat împotriva mea pusă la cale de Katuska şi onorabila ei familie. În fine, a treia – şi cea mai importantă din toate – faptul că sublocotenentul Voineagu a

recunoscut în adjutantul Dorobăţ pe un vechi agent al Gestapoului. În faţa acestei primejdii, Dorobăţ nu a mai stat mult pe gînduri şi l-a suprimat. Prompt, cu îndrăzneala şi ferocitatea care caracterizează toate acţiunile acestui periculos agent hitlerist.

Iată cum s-au petrecut lucrurile în realitate… Dorobăţ nu a minţit atunci cînd a declarat că s-a dus să deschidă fereastra. Ghinionul lui a fost ca tocmai atunci să treacă pe şosea sublocotenentul Voineagu, însoţit de Mardare, şi să-l recunoască imediat. Dorobăţ mi-a declarat că, pîndindu-l dinapoia ferestrelor, l-a văzut pe Voineagu luîndu-şi rămas bun de la Mardare, cîţiva paşi dincolo de Cartier. După spusele lui Dorobăţ, Mardare, care nu se aştepta la aceasta, a fost tare surprins. Fire extrem de susceptibilă, interpretînd greşit hotărîrea subită a lui Voineagu, a plecat supărat. Sublocotenentul Voineagu a aşteptat să se îndepărteze, apoi a făcut şi el cale întoarsă, cu intenţia de a raporta domnului căpitan Gheorghiu ceea ce descoperise. Numai că, între timp, Dorobăţ nu a stat cu mîinile în sîn. Dîndu-şi seama ce are să urmeze, a luat arma bucătarului şi s-a urcat în pod. De acolo, prin gura podului, a tras.

Veţi întreba, probabil: de ce l-a mai ucis şi pe Mardare? Dorobăţ motivează că avea tot interesul ca Biroul 2 să găsească imediat pe asasinul sublocotenentului Voineagu. Le convenea liniştea şi nu vigilenţa sporită a Biroului 2. Bineînţeles, ideal pentru ei ar fi fost ca Mardare să fie arestat. Însă Dorobăţ şi-a dat seama că, în ciuda declaraţiei false pe care o dăduse, nu existau

împotriva acestuia capete de acuzaţie serioase, care să ducă la condamnarea lui. Şi atunci s-a hotărît să forţeze mîna domnului căpitan Gheorghiu, cu alte cuvinte să-l oblige să accepte ca vinovat pe acela pe care voiau ei, respectiv pe Barbu. Neculai Tălîmbu îl ucide pe Mardare şi tot în aceeaşi noapte Barbu e împins să treacă dincolo, tocmai prin sectorul cel mai dificil.

— Totuşi, insistă şeful de stat-major, eu tot nu înţeleg de ce l-au sacrificat pe Barbu. Dacă îi asigurau trecerea, misiunea era îndeplinită şi nu mai era nevoie ca Abwehrul să concentreze aici, la castel, patru spioni. Sau, dacă totuşi au găsit necesar să-l sacrifice, de ce, în prealabil, nu i-au cerut să le dezvăluie ceea ce ei doreau cu atîta ardoare să afle?

— Domnule colonel, interogîndu-l pe Dorobăţ, am insistat şi eu asupra acestei chestiuni. Iată ce am aflat. Lui Dorobăţ i-a fost teamă că, în cazul cînd Barbu ajungea dincolo viu şi nevătămat, Marele Stat-Major se va găsi în situaţia să renunţe la folosirea maşinii de cifrat, cel puţin pînă la găsirea unui nou dispozitiv.

— Crezi, oare, că era inevitabil ca Biroul 2 să ajungă la concluzia că Barbu a trecut, sau că a fost trecut dincolo?

— După Dorobăţ, da! Iată ce judecată şi-a făcut el: dispariţia lui Barbu se întîmplă după asasinarea lui Voineagu şi Mardare. Ca să creadă Biroul 2 că a avut şi el soarta celorlalţi doi, ar trebui să i se găsească cadavrul. Altfel, greu ar fi putut ajunge cineva la concluzia că asasinul a adăugat crimei, de data asta, şi capriciul de a

ascunde cadavrul victimei. Cu alte cuvinte, Dorobăţ a crezut că tocmai lipsa cadavrului ar fi pus Biroul 2 pe drumul cel bun. L-a sacrificat deci pe Barbu. Barbu – aşa cum scontase – a fost prins, dar acesta, ştiind ce îl aşteaptă, s-a sinucis... Şi planul i-a reuşit. Aţi fost cu toţii convinşi că Barbu este asasinul sublocotenentului Voineagu şi, în acelaşi timp, agentul Abwehrului. Deci, o dată ce Barbu nu mai exista, Biroul 2 răsufla uşurat, iar ei, Dorobăţ şi complicele său, putea trece la îndeplinirea misiunii lor.

— O clipă, te rog! îl întrerupse şeful de stat-major, pe care răspunsul se părea că nu-l satisface. Nu mi-ai spus de ce Dorobăţ, înainte de a-l sacrifica pe Barbu, nu i-a cerut să-i dezvăluie în ce constă secretul maşinii de cifrat.

— Tocmai la această întrebare mă pregăteam să vă răspund, domnule colonel. Vedeţi, pentru noi problema e simplă. Noi ştim că ceea ce împiedică pe hitlerişti să ne descifreze radiogramele cifrate cu maşina este acea rozetă despre care s-a vorbit atît. Pentru ei, problema era mult mai complicată. Ştiau doar atît: că maşinii inventate de ei noi i-am adus unele modificări cărora specialiştii lor, oricît s-au străduit, nu le-au putut da de rost. Barbu, ca simplu cifrator, nu ştia nici el în ce constă modificarea. De aceea, Barbu nu putea să le fie de ajutor decît numai dacă i s-ar fi pus la dispoziţie un aparat de fotografiat cu care să fotografieze fiecare piesă a maşinii. Bineînţeles, treaba aceasta Barbu nu o putea face decît numai noaptea. O îndeletnicire de loc uşoară şi foarte primejdioasă, dacă se are în vedere că, pentru asemenea

treburi, Barbu era cu totul lipsit de experienţă. Poate că, pînă la urmă, tot pe el l-ar fi folosit, evident, după ce în prealabil l-ar fi instruit. Or, evenimentele precipitîndu-se, şi nu în sensul dorit de Dorobăţ, acesta a fost nevoit să acţioneze urgent. Şi a acţionat, aşa cum ştiţi că a acţionat, adică sacrificîndu-l pe Barbu. Dorobăţ mi-a spus că nu a considerat acest sacrificiu prea mare, deoarece izbutise să intre în posesia dublurii cheii de la lada cu coduri.

— Dar cum şi-a putut procura Dorobăţ dublura cheii? întrebă căpitanul Smeu.

— Prin dumneavoastră, domnule căpitan! Vă amintiţi de vizita pe care aţi primit-o într-o noapte, şi în care scop aţi fost drogat. Ştiţi care a fost musafirul nocturn? Tălîmbu. El a luat mulajul cheii. Cu ajutorul mulajului s-a confecţionat cheia aceea ascunsă în cartea de rugăciuni a preacuviosului abate.

Sublocotenentul Paraschivescu ridică două degete în sus, întocmai ca la şcoală.

— Domnule general, dacă îmi îngăduiţi, aş vrea să pun o întrebare domnului Ulea.

— Poftim!

— Mulţumesc!... Domnule Ulea, aţi spus că sublocotenentul Voineagu a recunoscut în adjutantul Dorobăţ pe unul din agenţii Gestapoului. De unde a ştiut el aceasta?

— Răspunsul la această întrebare – pe care, de altfel, mi-am pus-o şi eu – mi l-a dat Dorobăţ. Sublocotenentul Voineagu a avut o logodnică care a lucrat pentru Gestapo şi care a încercat să-l recruteze şi pe el. Voineagu, însă, a refuzat şi a

rupt legăturile cu ea. De denunţat, nu a denunţat-o fiindcă nu a fost atît de naiv să-şi închipuie că oamenii lui Antonescu ar fi cutezat să se atingă măcar de un fir de păr din capul unei agente a Gestapoului. În casa ei, sublocotenentul Voineagu l-a întîlnit deseori pe Dorobăţ. Cînd dînsa i-a propus să lucreze pentru Gestapo, i-a explicat şi care sînt relaţiile dintre ea şi Dorobăţ. (A ţinut să-i dea această explicaţie pentru că sublocotenentul Voineagu era gelos pe Dorobăţ.)

Căpitanul Smeu puse şi el o întrebare, care de mult îi stătea pe buze.

— Şi cum a fost cu scrisorile pe care mi le trimitea nevastă-mea?

Ulea zîmbi. Întrebarea căpitanului Smeu se părea că îl amuză foarte mult.

— Ca să vă răspund la această întrebare, trebuie să vă spun că în cazul Barbu aţi făcut totul ca să deveniţi suspect.

— Eu, frate? se indignă căpitanul Smeu.

— Dumneavoastră. Bineînţeles, nu mergeam cu suspiciunile atît de departe, încît să văd în dumneavoastră pe agentul Abwehrului. Dar vehemenţa cu care îl acuzaţi pe Barbu m-a făcut să mă întreb dacă nu cumva înapoia indignării d-voastre se ascunde altceva.

— Adică?

— Spre pildă, motive de ordin personal atît de puternice, încît din dorinţa de a scăpa de el cu orice preţ, să mergeţi pînă în a-l acuza de vini închipuite. (Vă rog să mă iertaţi că am putut gîndi astfel despre dumneavoastră. Dar ştiţi foarte bine că nu există oameni care să fie, aprioric, în afara

oricărei bănuieli.) Acesta a fost motivul care m-a determinat să-mi vîr puţin nasul prin bagajele dumneavoastră.

Soluţia de developat microfotografii, precum şi timbrele lipsă de pe scrisorile soţiei dumneavoastră m-au pus în mare încurcătură. Şi m-au pus în încurcătură pentru că nu găseam suficiente capete de acuzaţie împotriva dumneavoastră. Argumentul cel mai puternic, care pleda pentru nevinovăţia dumneavoastră, era tocmai funcţia pe care o ocupaţi. Dacă aţi fi avut vreo legătură cu spionii hitlerişti, de mult Abwehrul ar fi trebuit să intre în posesia secretului maşinii de cifrat. Era un fapt peste care nu puteam trece uşor. Indirect, absenţa celor trei timbre m-a ajutat să merg pe pista cea bună, anume să-l bănuiesc pe Neculai Tălîmbu.

Astăzi cunoaştem adevărul. Sticluţa cu pretinsa valeriană Tălîmbu a pus-o în lada dumneavoastră de campanie. A fost o greşeală, o mare greşeală, mai ales că de mult nu mai avea nevoie de ea. Mai precis, de pe vremea cînd divizia lupta pentru eliberarea Ardealului. Pe atunci, prin intermediul scrisorilor trimise de soţia dumneavoastră, îi parveneau lui Dorobăţ ordinele superioare. (Trebuie să ştiţi că nu de la început au primit sarcina să se ocupe de maşina de cifrat. În prima perioadă, au avut misiunea să culeagă informaţii.) Încă nu ştiu exact cum s-au întîmplat lucrurile – cercetările sînt în curs – dar putem presupune că undeva, în drum spre poştă, în cazul cînd soţia dumneavoastră nu obişnuieşte să ducă personal scrisorile la poştă, sau, în caz contrar, după aceea,

la poştă, altcineva înlocuia timbrele obişnuite cu mesaje microfotografiate. Scrisorile erau apoi expediate la adresă, adică dumneavoastră. Le primeaţi, le citeaţi şi, aşa cum face fiecare din noi, le păstraţi. Tălîmbu, în absenţa dumneavoastră, dezlipea timbrele, le developa şi lua astfel cunoştinţă de ordinele care li se transmiteau.

Cînd frontul s-a îndepărtat, ei au primit ordine şi au transmis informaţii pe diferite căi: prin agenţii lăsaţi în urmă, prin simpli comisionari cu sarcini limitate – spre pildă abatele. Nu în puţine cazuri li se indicau anumite locuri unde urmau să găsească instrucţiuni sau să depună informaţii – exemplu paraclisul madonei.

Primul care a început să manifeste un interes deosebit pentru maşina de cifrat a fost Hermann Hartmann. Tot el a fost acela care a elaborat şi planul. Ulterior l-a rectificat printr-un altul – „colosal” cum şi l-a calificat singur, în mod exagerat – dar care, după cum ştiţi, a dat greş. Temîndu-se de consecinţe, Hermann a fost nevoit să spele putina. I-au dat însă de urmă, şi Neculai Tălîmbu a primit sarcina să-l lichideze. V-aţi putea întreba de ce a fost însărcinat cu această misiune, nu lipsită de riscuri, tocmai Tălîmbu, care avea de executat o sarcină cu mult mai importantă. Dorobăţ bănuieşte – şi cred că are dreptate – că şeful său, colonelul Karl, a aflat unde se ascunde Hermann abia în ultimul timp, adică atunci cînd frontul începuse din nou să se mişte. Neavînd pe altcineva în acel oraş şi nevrînd ca Hermann să scape, a transmis ordinul lui Tălîmbu. De altfel, se pare că între colonelul Karl şi adjunctul său a

existat o mare rivalitate. Acest lucru reiese nu numai din aprecierile lui Hermann faţă de şeful său, dar şi din faptul că acesta din urmă a ţinut să-l lichideze chiar cu riscul de a primejdui misiunea principală a lui Tălîmbu.

— Dacă îmi permiteţi, domnule general, aş vrea să întreb cum de au ştiut hitleriştii că postul de comandă va fi cantonat aici, la castel? întrebă locotenentul Tîmplaru.

— Credeţi că era chiar atît de greu de presupus că divizia, înainte de a forţa trecerea fluviului, se va opri în vederea regrupării? Şi în acest caz, unde în altă parte ne-am fi putut cantona decît aici, la castel? Aruncaţi-vă o clipă ochii pe harta sectorului şi vă veţi convinge că nu există un alt loc mai potrivit.

Desigur, s-ar fi putut ca lucrurile să se întîmple şi altfel. De exemplu, ca postul de comandă să fi rămas în vreun sat, mai în urmă, şi aici să fi trimis numai un eşalon înaintat. Faptul că serviciul de informaţii hitlerist nu a ştiut cu precizie dacă ne vom opri la castel nu l-a împiedicat pe acel colonel Karl să trimită aici încă doi spioni – pe falsa guvernantă şi pe falsul intendent. Că, în ciuda acestei concentrări de agenţi, totuşi n-au izbutit să-şi pună planul în aplicare, asta e cu totul altceva. De altfel, trebuie să ştiţi că spionii au comis aici una din cele mai mari greşeli. Anume, că şi-au dat întîlnire în parc. Această greşeală ne-a dat posibilitatea să aflăm două lucruri de o importanţă hotărîtoare în ceea ce priveşte desfăşurarea viitoare a evenimentelor. În primul rînd am aflat că se poate ieşi din castel nu numai

prin uşile cunoscute de noi, cu alte cuvinte am aflat că există şi o uşă secretă. În al doilea rînd, bănuiala că cel de-al doilea spion pe care Neculai îl camuflează este Dorobăţ s-a transformat în certitudine. Fiindcă Dorobăţ a fost acela care a participat la întrevederea din parc.

— Cum, domnule Ulea, l-ai bănuit pe Dorobăţ? întrebă căpitanul Gheorghiu cu neîncredere. Nu mi-ai vorbit niciodată…

— Tocmai pentru că era numai bănuială, domnule căpitan. Primele bănuieli – e drept, foarte vagi – am început să le am atunci cînd i-am citit declaraţia în legătură cu moartea sublocotenentului Voineagu. Cîteva zile mai tîrziu, mi-a dat un alt prilej ca să-l bănuiesc. Poate vă amintiţi, domnule căpitan, de păcăleala pe care i-am tras-o lui Neculai Tălîmbu, spunîndu-i că domnul şef de stat-major a hotărît să-l trimită în ţară. Ce am urmărit prin aceasta nu-mi este nici mie prea clar. La un moment dat chiar începusem să regret, temîndu-mă că am făcut o prostie. M-am liniştit şi n-am mai regretat atunci cînd mi s-a ivit prilejul să stau de vorbă cu adjutantul Dorobăţ. Iată cum s-au petrecut lucrurile… Cîteva zile mai tîrziu, mă cheamă la Cartier, prin sergentul Todincă, chipurile ca să-mi ceară unele date personale cerute de Biroul 1. Îi răspund la toate întrebările şi dau să plec. El mă reţine, vorbeşte cu mine foarte amabil de una, de alta, pentru ca, în cele din urmă, să mă întrebe dacă mai ştiu ceva nou în legătură cu trimiterea în ţară a lui Neculai Tălîmbu. M-am arătat surprins că încă nu primise dispoziţii în acest sens şi am adăugat că, probabil,

dispoziţia urmează s-o primească, întrucît trimiterea lui Neculai, la P.S. fusese definitiv hotărîtă. Atunci Dorobăţ ţinu să mă informeze că nătîngul de Neculai, în loc să se bucure, a venit să-l roage ca să intervină pentru rămînerea sa pe loc. Bineînţeles, lui nici nu-i trece prin minte aşa ceva, deoarece un „nenorocit" ca Neculai de mult ar fi trebuit să fie lăsat la vatră. Mi-am dat însă seama că perspectiva trimiterii în ţară a lui Tălîmbu îl afectează şi pe Dorobăţ în aceeaşi măsură.

V-am spus că am considerat întîlnirea din parc ca pe o mare greşeală printre altele şi pentru faptul că am aflat că mai există o intrare secretă în castel. Bineînţeles, nu mi-am pierdut timpul s-o caut.

— De ce? întrebă locotenentul Tîmplaru.

— Pentru că nu mă interesa. Nu mă interesa să ştiu pe unde va pătrunde în castel adjutantul Dorobăţ. Altceva mă preocupa: cum va izbuti unul din cei patru agenţi hitlerişti să ajungă la etajul întîi, dat fiind că ambele intrări ale etajului erau păzite permanent de santinele? Nu cumva exista şi la acest etaj o intrare secretă? M-am pus pe treabă şi, mărturisesc, nu a fost de loc uşor să descopăr gangul care duce din turn în bibliotecă. Într-o zi, însă, urcîndu-mă la etajul doi, am fost izbit de un amănunt care pînă atunci îmi scăpase. Coridorul acela este mult mai larg decît cel de la primul etaj, deşi încăperile ambelor etaje sînt distribuite la fel. Am crezut la început că dinadins a fost conceput mai îngust, ca să dea un spaţiu mai mare bibliotecii. Cum însă, de obicei, îmi

place să verific lucrurile înainte de a-mi face o idee definitivă, am procedat şi în acest caz la fel. Am găsit posibilitatea să pătrund în bibliotecă fără să mai apelez la bunăvoinţa „prietenului” meu, intendentul, şi m-am pus să măsor încăperea. Şi ce credeţi că am constatat? Că ceea ce pierdea în lăţime coridorul nu cîştiga în schimb biblioteca, ci peretele despărţitor, care, după calculele cele mai riguroase, avea o grosime de optzeci de centimetri. În schimb, grosimea peretelui despărţitor la cel de-al doilea etaj nu depăşea pe cea obişnuită. Bănuind cam care ar putea să fie adevărata explicaţie, m-am pus să caut. De două ori a trebuit să scot sute de volume din raft pînă să descopăr intrarea secretă. Descoperirea uşii secrete mi-a permis să aştept apoi, liniştit, la Cifru, vizita adjutantului Dorobăţ.

— În definitiv, ce hram poartă acest adjutant Dorobăţ? întrebă căpitanul Smeu. Probabil că el e adjutant aşa cum sînt eu papă la Roma.

— Întrebarea domnului căpitan Smeu mă îndrituieşte să-mi închei expunerea cu cîteva date biografice. Încep cu Dorobăţ. E de la sine înţeles că nu-l cheamă Dorobăţ şi nu e de loc adjutant. Numele adevărat: Octavian Zamfirescu. A fost recrutat ca spion în 1937. Pe atunci se afla la Oradea şi era funcţionar la o întreprindere comercială particulară. Îndrăzneţ şi de o cruzime diabolică, în scurt timp s-a făcut remarcat de cei care-l plăteau, primind misiuni din ce în ce mai grele. La rîndul său, a recrutat şi el agenţi hitlerişti. Faptul că lui i s-a încredinţat misiunea de a descoperi secretul maşinii de cifrat dovedeşte

că Abwehrul punea mari speranţe în el. Trebuie să ştiţi că a existat un adjutant cu numele de Dorobăţ la un regiment de vînători, numai că acela a murit în războiul fascist din Uniunea Sovietică.

Neculai Sărmăşan, zis Neculai Tălîmbu – pe numele lui adevărat Heinrich Preise – este sas din Ardeal. Cînd Hitler a devenit cancelar, Heinrich Preise a plecat în Germania şi, scurt timp după aceea, a devenit membru al partidului naţional-socialist. Fanatic, crud şi lipsit cu desăvîrşire de scrupule, a avansat repede pînă la gradul de Obersturmführer. În 1938 a fost trimis să „lucreze” în România, chipurile ca reprezentant al unei firme germane de instrumente muzicale. Cred că e inutil să mai adaug că adevăratul Neculai Sărmăşan, de asemenea, nu mai este în viaţă.

Cît priveşte pe frumoasa noastră castelană, viaţa ei ar putea constitui subiectul unui roman. Aventurieră de talie internaţională, a fost recrutată de serviciul de spionaj german încă înainte de venirea lui Hitler la putere. A făcut spionaj în Spania, în ţările Americii Latine şi în Franţa, pretutindeni cu un succes desăvîrşit. Şefii ei au apreciat-o ca o mare artistă în arta machiajului.

În încheiere, ar trebui să mai adaug cîteva cuvinte şi despre intendent. Dar, după cum ştiţi, acesta e mort şi, din acest motiv, atît curiozitatea mea, cît şi a dumneavoastră, rămîn nesatisfăcute. Putem presupune că stadiul de serviciu al acestuia nu este mai puţin „strălucit” ca al celorlalţi trei.

— Un lucru nu mi-e suficient de clar – spuse

căpitanul Smeu. Gheorghiu mi-a vorbit de proaspăta pasiune a lui Tălîmbu pentru radiotelegrafie. În fond, ce a urmărit ticălosul ăsta?

— Un lucru foarte important. Să transmită Abwehrului, la timpul potrivit, cînd nici o altă posibilitate nu mai exista, o anumită comunicare. Adică să anunţe serviciului de informaţii hitlerist atunci cînd vor fi în posesia secretului maşinii de cifrat, în condiţiile speciale în care se aflau la castel – cînd orice altă posibilitate de comunicare lipsea – singura soluţie pe care bandiţii au găsit-o a fost aceea de a se folosi chiar de staţia de radio a postului de comandă. Ideea a fost a lui Heinrich Preise, alias Neculai Tălîmbu. Fiind siguri că vor reuşi să ajungă la maşina de cifrat, şi-au anunţat cu anticipaţie şeful. Mesajul „La miezul nopţii va cădea o stea" aceasta a vrut să însemne. Numai că în loc să cadă steaua, au căzut ei în leasă.

— Ce ar fi trebuit să obţină ca să-şi considere misiunea terminată? întrebă locotenentul Tîmplaru.

— Să poată fotografia piesele maşinii.

— Şi cum ar fi ajuns clişeele dincolo, la hitlerişti? continuă el să se intereseze.

Înainte de a răspunde, Ulea îşi consultă ceasul.

— Acum o jumătate de oră, un avion hitlerist ar fi trebuit să aterizeze într-un luminiş dintr-o pădure care se află la o depărtare nu prea mare. Motocicleta ascunsă în căpiţa de paie a avut destinaţia să-l transporte pe intendent – care urma să primească clişeele de la Dorobăţ – pînă la pădurice. La ora potrivită, el urma să aprindă

focul, ca pilotul să ştie unde să aterizeze. Acesta a fost planul. Numai că pe parcurs el a suferit o mică modificare. În locul intendentului, un om al nostru ar fi trebuit să aprindă focurile. Din păcate, pînă la ora aceasta avionul nu şi-a făcut încă apariţia. De ce, nu înţeleg… Şi cu aceasta cred că am spus tot ce era necesar pentru lămurirea dumneavoastră.

Ulea vîrî în buzunar carneţelul plin de însemnări, pe care însă nu-l folosise de loc în timpul expunerii.

În clipa aceea sună telefonul. Generalul ridică receptorul:

— Alo!…

— Domnul general? Maiorul Răileanu la telefon. Să trăiţi!… Domnule general, vă aduc la cunoştinţă că avionul hitlerist, a cărui misiune o cunoaşteţi, a fost interceptat de către aviaţia noastră de vînătoare şi silit să aterizeze. Vin spre dumneavoastră cu materialul capturat.

— Perfect! Multe mulţumiri pentru acest ajutor. Te aştept!

Apoi către ofiţerii săi:

— Domnilor, avionul trimis de Obersturmbannführerul Karl Richter să aducă filmul pieselor maşinii de cifrat a fost interceptat de avioanele noastre de vînătoare şi silit să aterizeze… În altă ordine de idei: mai are careva din dumneavoastră de pus vreo întrebare? Şi fiindcă nici unul nu-şi exprimă asemenea dorinţă, adăugă: În cazul acesta, sînteţi liberi, domnilor. Dumneata, domnule Ulea, mai rămîi puţin.

După ce ceilalţi ofiţeri plecară, generalul

Popincariu îl întrebă:

— Cînd ai de gînd să ne părăseşti?

— Chiar mîine, domnule general.

— Aşa de repede! Consideri terminat interogatoriul?

— Deocamdată, da! De altfel, agenţii hitlerişti vor fi trimişi la Armată, unde va continua ancheta. Voi fi şi eu acolo.

— Uite, în legătură cu plecarea dumitale la Armată, voiam să-ţi vorbesc. Generalul Voinescu m-a însărcinat să-ţi dau o veste bună: te-am propus pentru decorare şi propunerea a fost acceptată. Ţine să-ţi înmîneze personal decoraţia.

— E o veste într-adevăr bună, domnule general, pentru care ţin să vă mulţumesc. Sînt bucuros că am putut îndeplini misiunea care mi-a fost încredinţată. Îmi veţi permite, domnule general, ca mîine, înainte de plecare, să vin să-mi iau rămas bun de la dumneavoastră?

— Mai încape vorbă? La revedere atunci, pe mîine!

CUPRINS

1. O CONFERINŢĂ LA COMANDANTUL „PAJUREI”
2. ECHIPA DE CIFRATORI SE COMPLETEAZĂ
3. O PANĂ DE MOTOR ÎNDRĂCITĂ ŞI CE SE POATE ÎNTÎMPLA CÎND SE CONFUNDĂ PUNCTELE CARDINALE
4. CAPORALUL ULEA MIHAI
5. MUSAFIRUL NOCTURN
6. AVENTURA CAPORALULUI ULEA
7. NOAPTEA AMINTIRILOR
8. O PUNERE ÎN SCENĂ ÎN APARENŢĂ LIPSITĂ DE SENS
9. SAŞIUL SE HOTĂRĂŞTE SĂ VORBEASCĂ
10. UN AS DE CARO REVELATOR
11. DE CE A FOST UCIS SUBLOCOTENENTUL VOINEAGU TEMISTOCLE?
12. ALO, ALO, LUNGIŢI TRAGEREA!
13. O AMBUSCADĂ CU ALT FEL DE VÎNAT DECÎT CEL SCONTAT
14. O SCRISOARE CARE SCHIMBĂ DATELE PROBLEMEI
15. STICLUŢA CU VALERIANĂ
16. SOLDATUL NECULAI SĂRMĂŞAN ZIS NECULAI TALÎMBU
17. CE SE POATE ASCUNDE ÎN CARTEA DE RUGĂCIUNI A UNUI ABATE
18. MĂI, MARE COMEDIE ŞI RADIOUL ĂSTA!
19. SĂRMANA DOMNIŞOARĂ GUVERNANTĂ
20. CONCERTELE MATINALE ALE DOMNIŞOAREI GUVERNANTE
21. ŞARPELE CU OCHI DE RUBINE

22. ŞTIMA LACULUI
23. UM MITTERNACHT WIRD EIN STERN FALLEN
24. NICI O STEA NU VA CĂDEA LA MIEZUL NOPŢII
25. FIRELE SE LEAGĂ